

နိုင်ငံတော် အစိုးရ နိကာယ် စာမေးပွဲ ဝိသိဋ္ဌ ဝိနယဝိဒ္ဓဘွဲ့အတွက် အထူးထုတ်

မြတ်ဗုဒ္ဓ အာဇာနည်

အရှင် စန္ဒရောတိ
(ပါဠိပါရဂူ၊ ပိဋကတ်တစ်ပုံဆောင်)

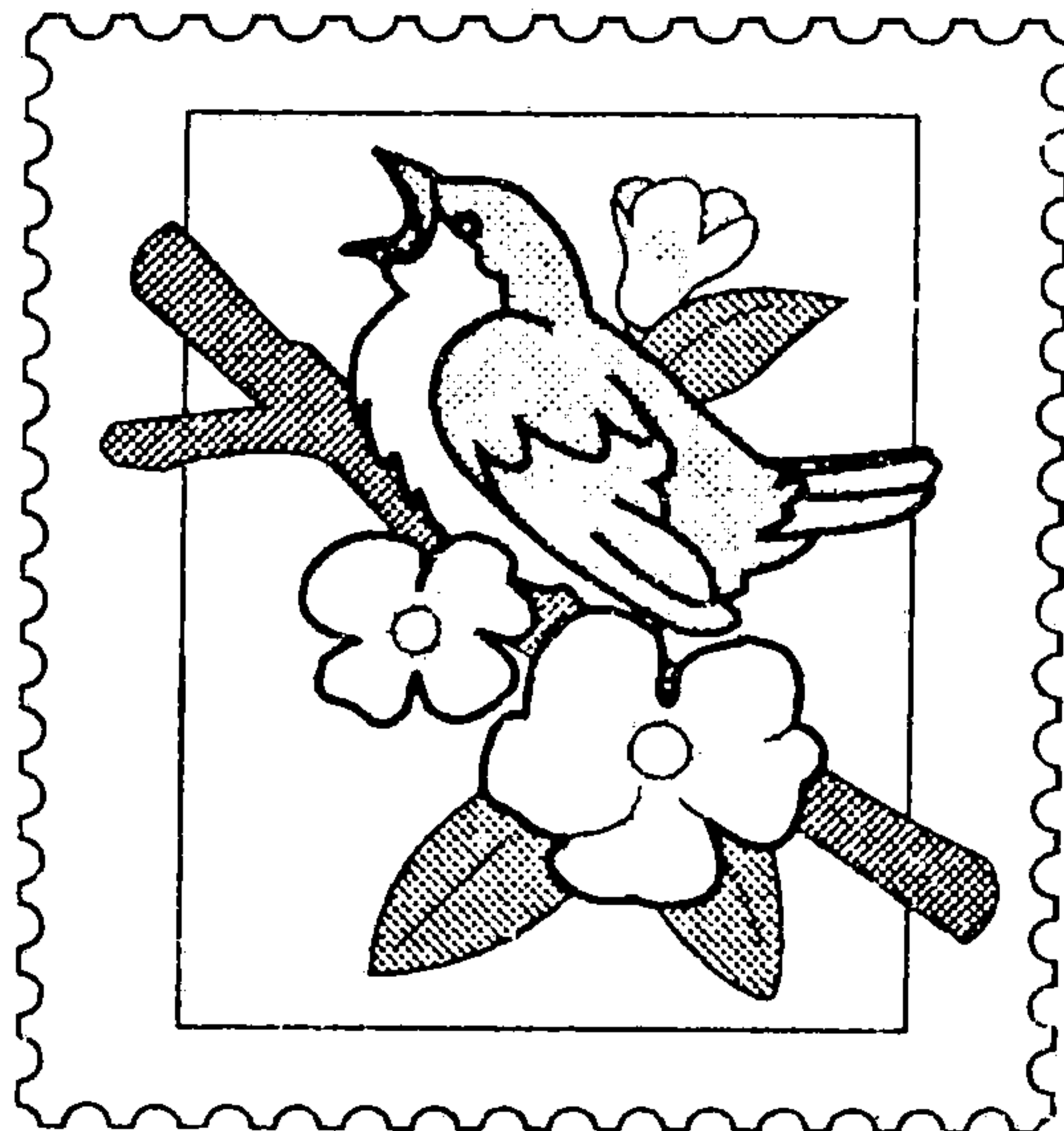

နိုင်ငံတော်အစိုးရ နိကာယစာမေးပွဲ

ပါရာဇိကဘာသာအတွက် အထူးထုတ်

ဂုဏ်ထူးဆောင် မိန့်ယမိဒူ

(ပါရာဇိကအပ္ပင်)

အရှင်စန္ဒဇောတိ

(ပါဠိပါရဂူ၊ ပိဋကတ်တစ်ပုံဆောင်)

ပါရာဇိကအဖွဲ့

ပုံနှိပ်မှုတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၅၈ / ၉၇ (၅)
အဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၂၇၇/၂၀၀၀ (၅)
ကွန်ပျူတာစာစစ်	- ရွှေမီးအိမ်ကွန်ပျူတာ
အဖုံးဒီဇိုင်း	- ကိုဇကျော်မင်းလမောင်
အတွင်းဖလှယ်	- ကိုသိန်းလင်း ဖုန်းကို ဖလှယ်ကာလာခွဲ
ပုံနှိပ်သူ	- ဒေါ်စန်းစန်းအေး ရတနာဂုဏ်ပုံနှိပ်တိုက်
ထုတ်ဝေသူ	- ဦးသန်းဆွေ စစ်သည့်တော်စာပေ ၁၁၃၁/တ၊ ဥယျာဉ်လမ်း၊ ၁၉-ရပ်ကွက်၊ မင်္ဂလာဒုံ။
ဖြန့်ချိရေး	- ရွှေမီးအိမ်စာပေ အမှတ် ၁၉၊ ရွှေဟိဂုံဘုရားတောင်ဘက်ဈေးတော်ရုံ ဒဂုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။ ဖုန်း-(၀၉) ၅၀၁၀၅၀၆
အကြိမ်	- ပထမအကြိမ်
အုပ်စု	- ၁၀၀၀
တန်ဖိုး	-

မာဓိက

[က] မေတ္တမဏ္ဍ

၁။	ဘဒ္ဒန္တတိလောကာဘိဝံသ၏ အမှာစာ	ကက
၂။	နိဒါန်းစကား	ငင
၃။	တေန သမယေန စသည်	၁
၄။	တေန သမယေန	၁
၅။	အသောသီ ခေါ် ဝေရဇ္ဇော စသည်အနက်	၁
၆။	တံ ခေါ် ပန စသည်	၁
၇။	ဘုရားရှင်သီတော်မူသော သြကာသလောကနှင့် သတ္တလောက	၂
၈။	ဘုရားရှင်ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်၏ ဂုဏ်ရည် (၇)ရပ်	၂
၉။	ယေန ဘဂဝါ တေနုပသကံမိ	၂
၁၀။	ပုဏ္ဏားတို့၏ဂုဏ် (၅)ရပ်နှင့် ပုဏ္ဏားတို့အပေါ် ဘုရားရှင်မပြုလုပ်သော ကိစ္စ (၃)ရပ်	၃
၁၁။	ကြားအပ်သောအကြောင်းအရာကို မြင်တာနှင့် နိဂုံးအုပ်၍ ကဲ့ရဲ့သောစကား	၃
၁၂။	နာဟံ ကံ စသည်	၃
၁၃။	အရသရူပေါ	၃
၁၄။	ယေ တေ ဗြဟ္မဏ ရူပရသာ	၄
၁၅။	နိဗ္ဗာဂေါ	၄
၁၆။	အင်္ဂါရိယဝါဒေါ	၄
၁၇။	ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ	၄
၁၈။	ဇေတုဋ္ဌိ	၄

၁၉။	ဝေနေယိကော	၅
၂၀။	တပဿီ	၅
၂၁။	အပဂဗ္ဘော	၅
၂၂။	သေယျထာပိ ဗြဟ္မဏ စသည်	၅
၂၂။	ဝပ်ခြင်းစသော ကိစ္စ (၃)ပါးတို့ကို ပြုရကျိုး	၅
၂၃။	ယော န ခေါ် တေသံ စသည်	၆
၂၄။	ကြက်မ ပြုရသည့်ကိစ္စ (၃)ရပ်	၆
၂၅။	ကြက်ငယ်ကလေးများထွက်ရန် ဥခွံကိုခွဲရာ၌ အသုံးပြုရသည့်ပစ္စည်းများ	၆
၂၆။	ဘုရားရှင် တစ်လောကလုံး၌ အကြီးဆုံးဖြစ်ပုံ	၆
၂၇။	ဘုရားရှင်၏ အတုမရှိသော အကြီးမြတ်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း အကျင့်၏ ပုဗ္ဗဘာက	၇
၂၈။	ဝိတက္ကဝိစာရာနံ စသည်	၇
၂၉။	ပထမဈာန်၏ ပဟာနက်	၇
၃၀။	ပထမဈာန်၏ သပ္ပယောဂ်	၇
၃၁။	ဝိတိယာ စ ဝိရာဂါ စသည်	၇
၃၂။	သုခဿ စ ပဟာနာ စသည်	၈
၃၃။	စတုတ္ထဈာန်ကပေးတတ်သော တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဂုဏ်များ	၈
၃၄။	သတ္တာနံ စုတူပပါတဉာဏာယ စသည်	၈
၃၅။	ဣဓေ ဝတ စသည်	၉
၃၆။	သစ္စာသရုပ်	၉
၃၇။	သစ္စာလေးပါးတို့ကို ကိလေသာအစွမ်းဖြင့် ပရိယာယ်အားဖြင့် ပြဆိုချက်	၁၀
၃၈။	တဿ မေ ဧဝံ ဇာနကော	၁၀
၃၉။	ဝိမုတ္တသ္မိံ စသည်	၁၁
၄၀။	ဇေဋ္ဌာ ဘဝံ ဂေါတမော စသည်	၁၁
၄၁။	ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတော်ကို ဥပမာလေးမျိုးတို့ဖြင့် ချီးမွမ်းပုံ	၁၂
၄၂။	ကြည်ညိုပုံ အခြင်းအရာပြပါ၌	၁၂
၄၃။	အတ္တသန္နိယျာတန စသည်	၁၂
၄၄။	တေန ခေါ် ပန	၁၂
၄၅။	အကျိုးအကြောင်းနှင့် မဆက်စပ်သောစကားကို ဘုရားရှင်များ မေးတော်မမူခြင်း	၁၃

၄၆။	ဘုရားရှင် ရဟန်းတော်တို့ကို မေးခြင်း၏အကြောင်းနှစ်ရပ်	၁၃
၄၇။	သာဓု သာဓု အာနန္ဒ စသည်	၁၃
၄၈။	ရှင်မောဂ္ဂလာန် မြေကို ထက်အောက်လှန်လိုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်	၁၄
၄၉။	ရှင်သာရိပုတ္တရာ ခြင်္သေ့မင်းလို ဟိန်းဟောက်စေလို၍ ဘုရားရှင် မိန့်ကြားသောစကား	၁၄
၅၀။	တန်ခိုးပြလို၍ ရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ လျှောက်ထားချက်	၁၄
၅၁။	သာသနာကြာမြင့်စွာ မတည်တံ့သော ဘုရားရှင်များ	၁၄
၅၂။	သာသနာကြာမြင့်စွာ တည်တံ့သော ဘုရားရှင်များ	၁၄
၅၃။	ဝိပဿီမသော ဘုရားသုံးဆူတို့၏ သာသနာတော် ကြာမြင့်စွာမတည်ခြင်းအကြောင်း	၁၅
၅၅။	သေယျထာပိ သာရိပုတ္တ စသည်	၁၅
၅၆။	ဗုဒ္ဓဝစနများ၏ အင်္ဂါ (၉)တန်	၁၅
၅၇။	ဝေဿဘူဘုရားရှင်၏ ဩဝါဒတော်	၁၅
၅၈။	အထင်ခါ သာရိပုတ္တဿ စသည်	၁၆
၅၉။	ကြောက်စရာကောင်းသော ဟောဒုပ္ပိန္ဒြီး၏ ဥဒါန်းတွင်သော စကားရပ်	၁၆
၆၀။	တေဿ ဘဂဝါ ကာလော	၁၇
၆၁။	သံဃော ရတ္တညုမဟတ္တံ စသည်	၁၇
၆၂။	နိရဗ္ဗဒေါ စသည်	၁၇
၆၃။	သာသနာတော်၌ အာသဝေါတရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ဝိတိက္ကမတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ရာကာလများ	၁၈
၆၅။	အာစိဏ္ဏံ ခေါ် ပနေတံ စသည်	၁၈
၆၆။	နိမန္တိတမှ စသည်	၁၈
၆၇။	အထ ခေါ် ဝေရဉ္စ ဗြဟ္မဏံ စသည်	၁၉
၆၈။	အထ ခေါ် ဝေရဉ္စော ဗြဟ္မဏော စသည်	၂၀
၆၉။	ဝေရဉ္စပုဏ္ဏား၏ အလှူ	၂၁
၇၀။	ဘုရားရှင်၏ ဝေရဉ္စာပြုမှ ခရီးသက်ကြွတော်မူပုံ	၂၀
၇၁။	အထ ခေါ် ဘဂဝါ ဝေရဉ္စာယံ စသည်	၂၀
၇၂။	ယေန ဝေသာလီ တဒဝသရိ	၂၁

[၁] ယာယာယာယာ

၁။	ယာယာ ယာယာ ခေါ် အဟံ စသည်	၂၂
၂။	အနုညာတောသိ ပန စသည်	၂၂
၃။	သော ဟံ ဘန္တေ စသည်	၂၃
၄။	တွံ ခေါ် သိ တာတ သုဒိန္န စသည်	၂၃
၅။	န တွံ တာတ သုဒိန္န စသည်	၂၃
၆။	ကို ပန မယံ တံ စသည်	၂၃
၇။	ဥဗ္ဗဟိ တာတ သုဒိန္န စသည်	၂၃
၈။	သဟာယကာ	၂၄
၁၀။	အနုညာတောမိ ကိရ စသည်	၂၄
၁၁။	အာယတ္တ ခေါ် စသည်	၂၄
၁၂။	ရှင်သုဒိန္န ဆောက်တည်အပ်သော ဓုတင်များ	၂၅
၁၃။	တေန ခေါ် ပန သမယေန ဝဇ္ဇိ ဒုတိက္ခာ စသည်	၂၅
၁၄။	ရှင်သုဒိန္န၏ ဆွေမျိုးများ အဆင့်အတန်း	၂၅
၁၅။	ရှင်သုဒိန္န ဝေသာလိသို့ ပြန်ကြွခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်	၂၆
၁၆။	အနုပုဗ္ဗေန ယေန ဝေသာလီ တဒဝသရိ	၂၆
၁၇။	ဆောင်ယူသည့် ဆွမ်းအိုးပေါင်းနှင့် ရည်ရွယ်ချက်	၂၆
၁၈။	ကျွန်မထံမှ ရှင်သုဒိန္နခံယူသည့် ပစ္စည်း	
၁၉။	ကျွန်မက ရှင်သုဒိန္နကို မှတ်မိသည့် သင်္ကေတ (၃)ရပ်	၂၇
၂၀။	တေန ခေါ် ပန သမယေန အာယသ္မာ သုဒိန္နော တံ အာဝိဒေါသိကံ စသည်	၂၇
၂၁။	အတ္တိ နာမ တာတ သုဒိန္န စသည်	၂၇
၂၂။	အထခေါ် အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ စသည်	၂၈
၂၃။	ဘိက္ခုသေမင်း မားနှစ်စင်း	၂၈
၂၄။	ရှင်သုဒိန္န ဖခင်အမျိုး၏ ကြွယ်ဝပုံ	၂၈
၂၅။	ဧတံ ခေါ် ဖေ အဓမ္မ သက္ကာ ကာတုံ စသည်	၂၉
၂၆။	ရှင်သုဒိန္န မေထုန်မှီဝဲခြင်းအကြောင်း	၂၉
၂၇။	နတ်တို့ ကြွေးကြော်ကြပုံ	၂၉
၂၈။	အဆင့်ဆင့် ကြွေးကြော်ကြသည့် နတ်များ	၂၉
၂၉။	နတ်တို့ကြွေးကြော်သံ၏ ပျံ့နှံ့မှု	၃၀

၃၀။	ရှင်သုဒ္ဓိန် နောင်တတဖန်ပူရပုံ	၃၀
၃၁။	ရှင်သုဒ္ဓိန်၏ နလုံးမသာယာမှုကြောင့် ခံစားရသည့်ဒုက္ခ	၃၀
၃၂။	အလံ ဟိ တေ စသည်	၃၁
၃၃။	ဘုရားရှင် တရားဟောတော်မူခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ (၁)	၃၁
၃၄။	ဘုရားရှင် တရားဟောတော်မူခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ (၂)	၃၁
၃၅။	အနန္တစွဝါကံ စသည်	၃၂
၃၆။	မေထုန်မှီဝဲမှု၏ ယုတ်ညံ့ပုံ (မကောင်းကျိုး)	၃၂
၃၇။	အင်္ဂါရကာသုယာ စသည်	၃၃
၃၈။	မီးကျိုးတွင်းဝယ် ထည့်သွင်းခြင်း၌ မြတ်ပုံနှင့် မေထုန်မှီဝဲမှု မမြတ်ပုံ	၃၃
၃၉။	ယံ တံ အသဗ္ဗမ္ပံ စသည်	၃၃
၄၀။	ဘုရားရှင် ကဲ့ရဲ့အပ်သောအရာနှင့် ချီးမွမ်းအပ်သောအရာ	၃၄
၄၁။	သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရခြင်း၏ အကျိုး (အကြောင်း) ဆယ်ပါး	၃၄
၄၂။	ဝေဠု ပန ဘိက္ခဝေ	၃၅
၄၃။	ဣဒဉ္စ သိက္ခာပဒ် ဘဂဝဟာ	၃၅
၄၄။	တေန ခေါ ပန သမဂ္ဂယနံ	၃၅
၄၅။	တေသံ ဘိက္ခုနံ ပုရေဘော	၃၅
၄၆။	သစ္စံ အာဝုသော	၃၅
၄၇။	န မယံ ဘန္တေ အာနန္ဒ	၃၆
၄၈။	ဣဒါနိ စေပိ မယံ ဘန္တေ	၃၆
၄၉။	အဋ္ဌာန မေတံ	၃၆
၅၀။	ဝဇ္ဇီပုတ္တကရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရားရှင်၏ အဓိကဆုံးဖြတ်ချက်	၃၇
၅၁။	ဘိက္ခုမည်ကြောင်း (၁၂)ပါး	၃၇
၅၂။	သိက္ခာ (၃) ပါး	၃၇
၅၃။	သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ	၃၈
၅၄။	သိက္ခာမကျသော ပုဒ်များ	၃၈
၅၅။	သိက္ခာကျသည့် ပုဒ်များ	၃၉
၅၆။	သိက္ခာမကျသူများ	၃၉
၅၇။	ဥမ္မတ္တကော စသည်	၄၀
၅၈။	အရိယကေန မိလက္ခဿ	၄၀
၅၉။	မေထုန် အဓိပ္ပာယ်	၄၀

၆၀။	မှီဝဲရာဇရောက်ပုံ	၄၀
၆၁။	ပထမပါရာဇိကကျပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုချက်	၄၀
၆၂။	အသံဝါသော-၌ သံဝါသသရုပ်	၄၁
၆၃။	မိန်းမ (၃)မျိုး	၄၁
၆၄။	ဥဘတောဗျည်း (၃)မျိုး	၄၁
၆၅။	ပဏ္ဍုက် (၃)မျိုး	၄၁
၆၆။	ယောက်ျား (၃)မျိုး	၄၁
၆၇။	မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေ	၄၁
၆၈။	ဘိက္ခုဿ သေဝနစိတ္တံ	၄၂
၆၉။	ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ မနုဿိတ္ထိ	၄၂
၇၀။	ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ သန္တတဘယ၄၃	
၇၁။	ပစ္စတ္တိကာသရုပ်	၄၃
၇၂။	ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ ဝါရရှိ စတုက္ကပေါင်း	၄၃
၇၃။	ပထမပါရာဇိက သန္တတဘာဏဝါရရှိ စတုက္ကပေါင်း	၄၄
၇၄။	မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ	၄၄
၇၅။	ဘိက္ခု သုတ္တဘိက္ခုမိ	၄၄
၇၆။	ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးသော်လည်း အာပတ်မသင့်ကြသူများ	၄၄
၇၇။	တိတ္ထိတို့ဝတ်သော သင်္ကန်းများ	၄၅
၇၈။	ပိဏ္ဍစာရိကော ဘိက္ခု	၄၅
၇၉။	မာဏဝကော ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ	၄၅
၈၀။	ရဟန်းတစ်ပါး လိင်ပြန်၍ ဘိက္ခုနီဖြစ်သွားသော် ဥပဇ္ဈာယ် ပြန်ယူစရာမလို၊ ပါတို့ကို အစမှပြန်၍ ရေတွက်စရာမလို	၄၅
၈၁။	လိင်ပြန်သောရဟန်း၏ ဒေသနာကြားရန် လိုသည့် + မလိုသည့် အာပတ်များ	၄၆
၈၂။	မာတုဝတ္ထု စသည်	၄၆
၈၃။	မုဒုပိဋ္ဌိကော စသည်	၄၆
၈၄။	အင်္ဂါအတ်ကို အစုပ်ခံလျှင် ပါရာဇိကကျ	၄၆
၈၅။	သိဝတိကံ ဂန္တိ	၄၇
၈၆။	ဆိန္နသီသံ ပဿိတွာ	၄၇
၈၇။	ကာယိန္ဒြေပျက်၍ မခံစားနိုင်သော်လည်း မှီဝဲလျှင် ပါရာဇိက	၄၇
၈၈။	ဘဒ္ဒိယေ ဇာတိယာဝနေ	၄၇

၈၉။	အင်္ဂါဇာတ် တောင့်တင်းခိုင်မာကြောင်း (၅)ပါး	၄၁
၉၀။	သာဝတ္ထိယာ အန္ဓဝနေ	၄၈
၁၀၀။	ရှင်ဥပါလိဆုံးဖြတ်သော ဝိနိတဝတ္ထု	၄၈
၁၀၁။	ဦရုန္တရိကာယ	၄၈
၁၀၂။	ပုရာဏဒုတိယိကာယ ဒဿနံ	၄၈

✽

[၈] ဒုတိယပါဌဦးစာ

၁။	တေန သမယေန	၅၀
၂။	တေ ဘိက္ခု ဝဿဝုဋ္ဌာ	၅၀
၃။	အဟံ ခေါ ပန သုသိက္ခိတော	၅၁
၄။	အထ ခေါ အာယသ္မာ ဓနိယော	၅၁
၅။	ကထံ ဟိ နာမ သော ဘိက္ခဝေ	၅၁
၆။	ရှင်ဓနိယနှင့် ကျောင်းဖျက်ဆီးသော ရဟန်းတို့ ဆွေးနွေးခန်း	၅၂
၇။	ရှင်ဓနိယ၏ အကြံကုန် ဂဠုန်စားချက်မည့် နောက်ဆုံးအကြံ	၅၂
၈။	ဒေဟိ မေ အာဝုသော ဒါရူနိ	၅၂
၉။	သစ်တောဝန် ပေးခွင့်မရှိသော သစ်များ	၅၂
၁၀။	သစ်တောဝန်၏ ရဟန်းတို့အပေါ် အထင်ကြီးမှု (၇)ချက်နှင့် သစ်တော်တို့ကို ပေးခြင်းအကြောင်း	၅၃
၁၁။	အထခေါ ဝဿကာရော	၅၃
၁၂။	ကော ဇဝံ အာဟ	၅၄
၁၃။	ဒါရုဂဟေ ဂဏကံ	၅၄
၁၄။	ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့အား မြက်၊ ထင်း၊ ရေခွင့်ပြုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်	၅၄
၁၅။	ကထံ ဟိ နာမ	၅၅
၁၆။	ရှင်ဓနိယ၏ သစ်ခိုးမှုကို အကြောင်းပြု၍ လူတို့ကဲ့ရဲ့ကြပုံ	၅၅
၁၇။	သတ်ထိုက်၊ ထောင်ချထိုက်သော သူခိုး	၅၆
၁၈။	အနုပညတ္တိဝတ္ထု	၅၆
၁၉။	တဉ္စ ခေါ ဂါမေ	၅၆
၂၀။	ဂါမော နာမ-ဌိ ရွာသနပ်	၅၇
၂၁။	ဂါဂ္ဂပဗ္ဗာရ	၅၇

၂၂။	အရည်	၅၇
၂၃။	အဒိန္နံ နာမ	၅၇
၂၄။	အာဒိယေယျ = နိုးယူခြင်းအမျိုးမျိုး	၅၇
၂၅။	ယထာ ရှပ် နာမ	၅၈
၂၆။	ရာဇာနော နာမ-၌ မင်းသရုပ်	၅၈
၂၇။	စောရော နာမ	၅၈
၂၈။	ညဉ်းဆဲပုံ အမျိုးမျိုး	၅၈
၂၉။	အနောင်အဖွဲ့သရုပ်	၅၈
၃၀။	သူခိုးကို နှင်ထုတ်ရာဌာနများ	၅၉
၃၁။	ရေရွတ်ကြိမ်းမောင်းပုံ (ပရိဘာသနာကာရပြပါ၌)	၅၉
၃၂။	ဒုတိယပါရာဇိကကျပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုချက်	၅၉
၃၃။	ဘူမဋ္ဌံ နာမ ဘဏ္ဍံ	၅၉
၃၅။	သုတ္တာရဋ္ဌံ ဘဏ္ဍံ စသည်	၆၀
၃၆။	မောရော ဝါ	၆၀
၃၇။	မဉ္ဇေ ဝါ	၆၀
၃၈။	တတ္ထံ အာတကံ	၆၁
၃၉။	ယာနဋ္ဌလာ ယာနသရုပ်	၆၁
၄၀။	ဘာရဋ္ဌာသာ ဘာရသရုပ်	၆၁
၄၁။	အာရမဋ္ဌလာ အာရာမ် (၂)မျိုး	၆၁
၄၂။	အာရာမ်၌ပေါက်သော သစ်မြစ်စသည် ခိုးမှု	၆၁
၄၃။	အာရာမ်ကို တရားစွဲမှု	၆၂
၄၄။	ခေတ္တ (လယ်) ဟူသည်	၆၂
၄၅။	လယ်ယာ၌ သစ်ငုတ်စသည် ရွှေ့မှု	၆၂
၄၆။	ပတ္တုသရုပ်	၆၂
၄၇။	အာရည် (ကော) ဟူသည်	၆၃
၄၈။	ကဋ္ဌံ ဝါ	၆၃
၄၉။	ဒန္တပေါဏသရုပ်	၆၃
၅၀။	ဝနပ္ပတိ	၆၃
၅၁။	ကင်းခွန်ကောက်ရာအရပ် ဟူသည်	၆၃
၅၂။	သုက်ယာတ၌ အဆုံးအဖြတ်	၆၃
၅၃။	ဥပနိဒိ	၆၃

၅၄။	ပါဏော-အရ	၆၄
၅၅။	အပဒံ-အရ	၆၄
၅၆။	ဒွိပဒ-အရ	၆၄
၅၇။	စကုပ္ပဒံ နာမ	၆၄
၅၈။	ဗဟုပ္ပဒံ နာမ	၆၄
၅၉။	ဩစရကရဟန်း၏ စေခိုင်းပုံနှင့် နှစ်ပါးလုံးအာပတ်သင့်ပုံ	၆၄
၆၀။	ဩဏီရက္ခ	၆၅
၆၁။	သံဝိဒါဝဟာရော	၆၅
၆၂။	သင်္ကေတကမ္မံ နာမ	၆၅
၆၃။	နိမိတ္တကမ္မံ နာမ	၆၅
၆၄။	ဒုတိယပါရာဇိက အာပတ်သင့်ကြောင်း (၅)ပါး	၆၅
၆၅။	သူတစ်ပါးဥစ္စာခိုးသော်လည်း ဒုတိယပါရာဇိက မကျသူများ	၆၆
၆၆။	ဝါတမဏ္ဍလိကာယ	၆၆
၆၇။	အဘိန္ဓေ သရီရေ	၆၆
၆၈။	မပျက်သေးသော အလောင်းကောင်၌ ဘုရားရှင်၏ ပညတ်တော်	၆၇
၆၉။	ဂုဿံ သင်္ကာမေတွာ	၆၇
၇၀။	ဝိဿာသဝတ္ထုများ	၆၇
၇၁။	ဩဒနေ ဘာဇိယမာနေ	၆၇
၇၂။	ဒုမ္ဘိက္ခေ ဩဒနိယယရံ စသည်	၆၇
၇၃။	ပိဋကေ ထဝိကံ စသည်	၆၇
၇၄။	အဗ္ဗုဒ္ဓေရကာ အမ္ဘံ စသည်	၆၈
၇၅။	ပုပ္ပါရာမံ ဂန္တံ	၆၈
၇၆။	န စ ဘိက္ခဝေ	၆၈
၇၇။	သော ဂန္တံ	၆၈
၇၈။	အာဠကံ	၆၈
၇၉။	ပါသေ ဗန္တံ သူကရံ	၆၉
၈၀။	ဥဠုပ္ပံ ဗန္တိတွာ	၆၉
၈၁။	ဂေါပါလကော	၆၉
၈၂။	ဒုမ္ဘိက္ခေ အာပဏိကဿ	၆၉
၈၃။	ဥပေါသထဂ္ဂမ္ဘိ	၇၀

၈၄။	အခြားကျောင်းမှ ကုတင်, ကုလားထိုင်စသော ပစ္စည်းများကို ခဏယူ၍ အခြားကျောင်း၌ သုံးစွဲမှု	၇၀
၈၅။	စမ္မာယံ ထုလွှာနန္ဒာယ	၇၀
၈၆။	တန်ခိုးဖြင့်ဆောင်ယူလျှင် ပါရာဇိကမကျ	၇၀
၈၇။	ကုန်းပေါ်ရောက်မှ ရေနစ်သူ	၇၁

*

[၁၁]   ဟင်္သာပါရာဇိက

၁။	မဟာဝုန်တောနေ ရဟန်းတို့အား ဘုရားရှင် ပထမဆုံး ဟောကြားတော်မူသော တရား	၇၂
၂။	ဘုရားရှင်၏ ဗိဟိုအာဏာ	၇၂
၃။	ရဟန်းတို့ အသုဘဘာဝနာ ပွားများရကျိုး	၇၂
၄။	မိဂလဏ္ဍိကမ္ပိ သမဏကုတ္တကံ	၇၃
၅။	မိဂလဏ္ဍိက ရဟန်းတို့ကို သတ်ပြီး၍ စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ပုံ	၇၃
၆။	မာရ်နတ်အသင်းဝင်နတ်က လူရှုံးကို ဗုံနှင့်မြှောက်ခြင်း	၇၄
၇။	မိဂလဏ္ဍိက သတ်ရန်လာရာ၌ ကြောက်ကြသူများ	၇၄
၈။	မကြောက်ကြသူများ	၇၄
၉။	အသတ်ခံရသည့် ရဟန်းအရေအတွက်	၇၄
၁၀။	အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းကို တောင်းပုံ	၇၄
၁၁။	သန္နိပတိတော ဘန္တေ	၇၅
၁၂။	အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ရကျိုး	၇၅
၁၄။	တရားအားထုတ်ရာ၌ ထိုင်ပုံထိုင်နည်း	၇၅
၁၅။	သော သတောဝ	၇၆
၁၆။	သဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဒေဝီ	၇၆
၁၇။	ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ	၇၆
၁၈။	အဘိပ္ပမောဒယံ	၇၇
၁၉။	တွံ ခေါ သိ ကတကလျာဏော	၇၇
၂၀။	သမ္ဘိစွာတိ	၇၇
၁၃။	မနုဿဝိဂ္ဂဟ-အရ	၇၇

၁၄။	ဇိဝိတာ ဝေါရောပေယျ	၇၈
၁၅။	ထာဝရပယောဂဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော လက်နက်များ	၇၈
၁၆။	မရဏဝဏ္ဏံ ဝါ သံဝဏ္ဏေယျ	၇၈
၁၇။	မရဏာယ ဝါ	၇၈
၁၈။	ပါပကဖြစ်ပုံ	၇၈
၁၉။	ဒုဇ္ဈိဝိတ = မကောင်းသော အသက်ရှင်ပုံ	၇၉
၂၀။	သောဗ္ဗေ ဝါ	၇၉
၂၁။	တတိယပါရာဇိကကျပုံ	၇၉
၂၂။	လေခါယ သံဝဏ္ဏေတိ (သေရန် တိုက်တွန်းစာရေးသူ)	၇၉
၂၃။	လူကျသေရန် တွင်းတူးသူ	၇၉
၂၄။	ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် သေပါစေဟု မရည်ရွယ်ဘဲ တွင်းတူးသူ	၇၉
၂၅။	အပဿနံ နာမ	၈၀
၂၆။	ရူပပဟာရော နာမ	၈၀
၂၇။	ပေမနီယံ	၈၀
၂၈။	အာစိက္ခဏာနှင့် အနုသာသနီဟို၌ အဆုံးအဖြတ်	၈၀
၂၉။	အနာပတ္တိဝါရ	၈၀
၃၀။	ပိဋကေ ပိလောတ်ကာယ	၈၁
၃၁။	ဘတ္တဂေ အန္တရဃရေ	၈၁
၃၂။	ဝိသဂတံ ပိဏ္ဍပါတံ	၈၁
၃၃။	အာဠဝကာ ဘိက္ခု	၈၁
၃၄။	ဝါသီ	၈၂
၃၅။	အနဘိရတိယာ ပိဋိတော	၈၂
၃၆။	တံ ဘိက္ခု သေဒေသုံ	၈၂
၃၇။	ပဝုတ္တပတိကာ	၈၂
၃၈။	ဒွေ ပဇာပတိယော	၈၃
၃၉။	ဆဗ္ဗဂိုယာ ဘိက္ခု	၈၃
၄၀။	ယက္ခဝတ္ထု	၈၃
၄၁။	ဝါဠယက္ခဝတ္ထု စသည့်	၈၃
၄၂။	ဒါယံ အာဠိဗ္ဗေသုံ	၈၃
၄၃။	အာယာတနံ ဂန္ထာ	၈၃
၄၄။	ဉာတိဃရေ	၈၄

[င] စဟူပါရာဇိက

၁။	တေန ခေါ် ပန သမယေန	၈၅
၂။	သော ယေဝ ခေါ်	၈၅
၃။	လာဘာ ဝတ နော	၈၅
၄။	တေ တာဒိသာနိ	၈၅
၅။	ဝဏ္ဏဝါ အဟေသုံ	၈၆
၆။	အာစိဏ္ဏံ ခေါ် ပနေတံ	၈၆
၇။	ဥဒရဿ ကာရဏာ	၈၆
၈။	ဈန်မဂ်ဗိုလ်ကို ပြောခြင်းထက် မိမိဝမ်းဗိုက်ကို ဓားဖြင့် ဟိုးဖောက်ခြင်းက မြတ်ပုံ	၈၆
၉။	နိုးသူကြီး (၅)ယောက်	၈၇
၁၀။	တထာဂတပွဇေဒိတံ	၈၈
၁၁။	ဂရုဘဏ်, ဂရုပရိက္ခရာ သရုပ်	၈၈
၁၂။	အညထာ သန္တမတ္တာနံ	၈၉
၁၃။	ကာသာဝကဏ္ဍာ	၈၉
၁၄။	သေယျော အယောဂုဠော	၈၉
၁၅။	အနဘိဇာနန္တိ	၈၉
၁၆။	ဥတ္တရိမနုဿမဗ္ဗ-အရ	၉၀
၁၇။	အတ္တုပနာယိက = မိမိကိုယ်ကိုကပ်ဆောင်ပုံ (၂)နည်း	၉၀
၁၈။	ဉာဏဒဿနံ-၌ ဉာဏ-အရ	၉၀
၁၉။	ဒဿနန္တိ	၉၀
၂၀။	ဈန်မဂ်ဗိုလ်ပြောကြားရာ ပုဂ္ဂိုလ်များ	၉၀
၂၁။	ဣတိ ဇာနာမိ ဣတိ ပဿာမိ	၉၀
၂၂။	တတော အပရေန သမယေန	၉၀
၂၃။	သမရဂ္ဂါဟိယမာနော-၌ စိစစ်မေးမြန်းပုံ အဆင့်ဆင့် (အရိယာစစ်တမ်း)	၉၀
၂၄။	အာပန္နောတိ	၉၁
၂၅။	ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခာ-၌ ဝိသုဒ္ဓိ-အရ	၉၁
၂၆။	တုတ္ထ မုဿာ ဝိလပ်န္တိ	၉၁
၂၇။	၁တုတ္ထပါရာဇိကကျပုံ	

၂၈။	ဈာန်-အရ	၉၁
၂၉။	ဝိမောက္ခသရုပ်	၉၂
၃၀။	ဉာဏဒဿန-အရ	၉၂
၃၁။	မဂ္ဂဘာဝနာတိ	၉၂
၃၂။	ကိလေသပ္ပဟာနံ	၉၂
၃၃။	ပထမေန ဈာနေန စသော ကရိုဏ်းမပါဘဲ သုညဂါရေ အဘိရမာမိဟု ပြောဆိုရုံမျှဖြင့် ပါရာဇိကမကျ	၉၂
၃၄။	ပုဗ္ဗေဝဿ ဟောတိ	၉၂
၃၅။	ဝိနိဓာယ ဒိဋ္ဌိ	၉၃
၃၆။	ရာဂေါ မေ စတ္တော	၉၃
၃၇။	ပထမဈာန်ကို ဝင်စားတာပါဟု ပြောလိုလျှက် ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားတာပါဟု မှားယွင်းစွာပြောမှု	၉၃
၃၈။	သင့်ကျောင်း၌နေသော ရဟန်းသည် ပထမဈာန်ကို ဝင်စား၏ စသည်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို တိုက်ရိုက်မပြောဘဲ သွယ်ဝိုက်၍ပြောမှု (အညာပဒေသပြောမှု)	၉၃
၃၉။	အနာပတ္တိဝါဒများ	၉၃
၄၀။	အဓိမာနေန အညံ	၉၄
၄၁။	ပဏိဓာယ အရညေ	၉၄
၄၂။	ယော နူနာဝုသော	၉၄
၄၃။	နာဝုသော သက္ကာ	၉၄
၄၄။	ကြည်ညို၍ ရဟန္တာဟု ပြောမှု	၉၄
၄၅။	ကလန္တကနိဝါပေ	၉၅
၄၆။	ဩရောဟန္တော သိတံ	၉၅
၄၇။	အရိုးဆက်ပြိတ္တာ၏ အကျိုးဆက်ခံစားရပုံ	၉၅
၄၈။	အရိုးဆက်ပြိတ္တာကိုမြင်သော ရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ ဓမ္မသံဝေဂ	၉၅
၄၉။	ရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ အာနုဘော်	၉၆
၅၀။	အရိုးဆက်ပြိတ္တာကို ဘုရားရှင်အရင်ဆုံး မြင်သော်လည်း မိန့်ကြားတော်မမူခြင်း	၉၆
၅၁။	အရိုးဆက်ပြိတ္တာ၏ အတိတ်ကံ	၉၆
၅၂။	နွားသတ်ကံ၏ အကျိုးရင်းနှင့် အကျိုးဆက်	၉၆
၅၃။	နွားသတ်ခဲ့သော သားတစ်ပြိတ္တာဝတ္ထု	၉၇

၅၄။	အသားစုပြိတ္တာ	၉၇
၅၅။	နိစ္ဆံ ပုရိသံ	၉၇
၅၆။	အသိလောမ ပြိတ္တာ	၉၇
၅၇။	လုံအမွေးရောက်သော ပြိတ္တာ	၉၇
၅၈။	မြားအမွေးရောက်သော ပြိတ္တာ	၉၇
၅၉။	သူစိလောမံ	၉၈
၆၀။	ဒုတိယသူစိလောမပြိတ္တာ၏ ဒုက္ခခံစားရပုံနှင့် အတိတ်ကံ	၉၈
၆၁။	မစင်တွင်းထဲနစ်သော ပြိတ္တာ၏ အတိတ်ကံ	၉၈
၆၂။	လာဘ်စားသောတရားသူကြီး၏ ဆင်းရဲဒုက္ခ	၉၈
၆၃။	မစင်စားဒုက္ခသည်၏ အတိတ်ကံ	၉၈
၆၄။	နိစ္ဆိ ဣတ္ထိ	၉၉
၆၅။	နတ်ကတော်၏ လားရာဘဝ	၉၉
၆၆။	မီးစုန်းပြိတ္တာ၏ ဒုက္ခနှင့် အတိတ်ကံ	၉၉
၆၇။	ခိုးသူသတ်ယောက်ျား၏ ဒုက္ခကြီးမားပုံ	၉၉
၆၈။	သီလမဟောင့်ထိန်းသော ရဟန်း၏အကျိုးသက်	၉၉
၆၉။	ယထာယံ အာဝုသော	၁၀၀
၇၀။	တပေါဒါမြစ် ကြိုက်ကြိုက်ဆူခြင်းအကြောင်း	၁၀၀
၇၁။	ဗိမ္ဗိသာရော လိစ္ဆဝိဟိ	၁၀၀
၇၂။	ဣဓာဟံ အာဝုသော သပ္ပနိကာယ	၁၀၀
၇၃။	အတခေါ အာယသ္မာ သောဘိတော	၁၀၀

✽

[စ] သံယာဒိသေသကဏ္ဍ

၁။	သာသနာတော်၌ပျော်ပိုက်ရန် ရှင်သေယျာသကအား ရှင်ဥဒါယိပေးအပ်သောနည်း	၁၀၂
၂။	ပဏီဟဘောဇနာနိ	၁၀၂
၃။	အဗ္ဗောဟာရိကာ ဘိက္ခုဝေ	၁၀၂
၄။	သုက် (၁၀)မျိုး	၁၀၃
၅။	ဝိဿဋ္ဌိဟူသည်	၁၀၃

၆။	သံဃာဒိသေသ်မည်ပုံ	၁၀၃
၇။	သုက်လွတ်ပုံနည်းလမ်း (၄)သွယ်	၁၀၃
၈။	သုက်လွတ်ရာကာလများ	၁၀၃
၉။	သုက်လွတ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက် (အလိုဆန္ဒများ)	၁၀၄
၁၀။	နီလံစသော (၁၀)ပုဒ်	၁၀၄
၁၁။	အဇ္ဈတ္တရူပေ-အရ	၁၀၄
၁၂။	ဗဟိဒ္ဓရူပေ-အရ	၁၀၄
၁၃။	အာပတ်သင့်ပုံ အစီအစဉ်	၁၀၄
၁၄။	သုက်လွတ်ဖွယ်လည်း အာပတ်မသင့်သူများ	၁၀၄
၁၅။	ညိုသောအဆင်းရှိသောသုက်ကို လွတ်စေမည်ဟု ကြံ၍ လုံ့လပြုသောရဟန်းအား	၁၀၅
၁၆။	ရွှေအဆင်းရှိသောသုက်သည် လွတ်မှု	၁၀၅
၁၇။	အင်္ဂဇာတေ ဝဏော	၁၀၅
၁၈။	သာရတ္ထော	၁၀၅
၁၉။	ဥဒဗ္ဗလံ ကိဋ္ဌန္တဿ	၁၀၅
၂၀။	ရှင်ဥဒါယိကျောင်းကို ပြင်ဆင်ခင်းကျင်းပုံ	၁၀၆
၂၁။	တေန ဟိ ဗြဟ္မဏ	၁၀၆
၂၂။	ပုဏ္ဏားက ရှင်ဥဒါယိကို ချီးကျူးပုံ	၁၀၇
၂၃။	ပုဏ္ဏားမ၏ ကဲ့ရဲ့ပုံ	၁၀၇
၂၄။	ရှင်ဥဒါယိအကျင့်ကိုသိ၍ ပုဏ္ဏားကဲ့ရဲ့ပုံ	၁၀၇
၂၅။	ဩတိဇ္ဈော နာမ	၁၀၇
၂၆။	ဝိပရိဏတသရုပ်	၁၀၇
၂၇။	မာတုဂါမော-အရ	၁၀၈
၂၈။	ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျ ဟူသည်	၁၀၈
၂၉။	ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ ဝါ-၌ ဟတ္ထ-အရ	၁၀၈
၃၀။	ဝေဏီ-အရ	၁၀၈
၃၁။	အင်္ဂဿ ပရာမသနံ-၌ အင်္ဂ-အရ	၁၀၈
၃၂။	ကိုင်ပုံကိုင်နည်းများ (ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ ဝါ စသည်တို့သရုပ်)	၁၀၈
၃၃။	အာမသနာနှင့် ပရာမသနာအထူး	၁၀၉
၃၄။	ဣတ္ထိ စ ဟောတိ ဣတ္ထိသညီ	၁၀၉
၃၅။	ဒေ ဣတ္ထိယော	၁၀၉

၃၆။	သမ္ဗုဒ္ဓေတွာ	၁၀၉
၃၇။	ဣတ္ထိ ပဋိပဇေ	၁၀၉
၃၈။	ဂဟိတံ ဒဏ္ဍံ	၁၁၀
၃၉။	ရှင်ဥဒါယိ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာပြောပုံ	၁၁၀
၄၀။	အရှက်မဲ့သောမိန်းမတို့၏ တုံ့ပြန်ချက်	၁၁၀
၄၁။	အရှက်ကြီးသောမိန်းမတို့၏ တုံ့ပြန်ချက်	၁၁၀
၄၂။	ဟတုဂါမ-အရ	၁၁၁
၄၃။	ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသံခါပတ္တလက္ခဏာပြပါဌ်	၁၁၁
၄၄။	ဩဘာသနနိရာသကံကာဝပြပါဌ်	၁၁၁
၄၅။	ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဟူသည်	၁၁၁
၄၆။	ဝဏ္ဏံ ဘဏဂ္ဂိ နာမ	၁၁၁
၄၇။	ပုစ္ဆတိနှင့် ပဋိပုစ္ဆတိ အထူး	၁၁၁
၄၈။	အာစိက္ခတိဟူသည်	၁၁၁
၄၉။	အနုသာသတိဟူသည်	၁၁၁
၅၀။	ဆဲရေးပုံများ	၁၁၂
၅၁။	အက္ခေကံ စသည်	၁၁၂
၅၂။	ယုတ်ယုတ်ပတ်ပတ်ပြောသော်လည်း အာပတ်မသင့်သူများ	၁၁၂
၅၃။	ဣတ္ထိ နဝရတ္တံ	၁၁၂
၅၄။	နဝါပုတံ	၁၁၃
၅၅။	ခေတ္တံ ဝပါပေတွာ	၁၁၃
၅၆။	ကုလူပကော	၁၁၃
၅၇။	ဝသေယျာယ ဘန္တေ	၁၁၃
၅၈။	န ခေါ် တေ ဘဂိနိ	၁၁၄
၅၉။	ဟိ ဘန္တေတိ ဩဝရကံ	၁၁၄
၆၀။	ကော ဣမံ ဝသလံ	၁၁၄
၆၁။	ကထံ ဟိ နာမ သမဏော	၁၁၄
၆၂။	ဝဏ္ဏဘာသနာကာရပြပါဌ်	၁၁၄
၆၃။	ဟတုဂါမ-အရ	၁၁၄
၆၄။	အတ္တကာမံ	၁၁၅
၆၅။	ယာ မာဒိသံ-၌ ယာသရုပ်	၁၁၅
၆၆။	မာဒိသံ-အရ	၁၁၅

၆၇။	သီလဝန္တစသော (၃)ပုဒ်တို့ အထူး	၁၁၅
၆၈။	ယတ္တ ပဿတိ ကုမာရကံ ဝါ	၁၁၆
၆၉။	တေ ငဝံ ဝဒန္တိ	၁၁၆
၇၀။	ကုမာရိကာယ ကာရဏာ	၁၁၆
၇၁။	ဧတေနော ဥပါယေန	၁၁၆
၇၂။	ရှင်ဥဒါယိ အာဝါဟ၊ ဝိဝါဟမင်္ဂလာကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ပုံ	၁၁၆
၇၃။	သမီးလာတောင်းသူတို့အား ဟူးရားကတော်ဟောင်း၏ တုံ့ပြန်ချက်	၁၁၇
၇၄။	ဟူးရားကတော်ဟောင်း၏သမီး ချစ်စရာပြုသမျှ နုရခြင်း	၁၁၇
၇၅။	ဒုက္ခရောက်နေသော သမီးချစ်၏ စာတမန်	၁၁၇
၇၆။	ဟူးရားကတော်ဟောင်း ကြိမ်းမောင်းခံရပုံ	၁၁၇
၇၇။	ရှင်ဥဒါယိ ကြိမ်းမောင်းခံရပုံ	၁၁၈
၇၈။	ရှင်ဥဒါယိအား ဟူးရားကတော်ဟောင်း ကြိမ်းခံပုံ	၁၁၈
၇၉။	အညာပိ ဣတ္ထိယော	၁၁၈
၈၀။	လင်ကောင်း၊ ယောက္ခမကောင်းရသူပုဂ္ဂိုလ် ရှင်ဥဒါယိအတွက် ဆုတောင်းကြပုံ	၁၁၈
၈၁။	သမ္ပဟုလာ ဓုတ္တာ	၁၁၉
၈၂။	သဗ္ဗရိတ္တံ သမာပဇ္ဇေယျ-၌ အောင်သွယ်ခြင်း (၂)မျိုး	၁၁၉
၈၃။	ဟင်္ဂလိကာဟူသည်	၁၁၉
၈၄။	မိန်းမ (၁၀)မျိုး	၁၁၉
၈၅။	မာတုရက္ခိတာ နာမ	၁၂၀
၈၆။	ဂေါတ္တရက္ခိတာ-၌ ဂေါတ္တ-အရ	၁၂၀
၈၇။	ဓမ္မရက္ခိတာ-၌ ဓမ္မ-အရ	၁၂၀
၈၈။	သောရက္ခိတာ နာမ	၁၂၀
၈၉။	သုပရိဒဏ္ဍာ နာမ	၁၂၀
၉၀။	ဒသ ဘရိယာယော-၌ မယား (၁၀)မျိုး	၁၂၀
၉၁။	ဆန္ဒဝါသိနီ နာမာ	၁၂၁
၉၂။	အာပတ် အဆုံးအဖြတ်	၁၂၁
၉၃။	ခဏကွဲနေသော လင်မယားကို အောင်သွယ်လျှင် အာပတ်မသင့်	၁၂၁
၉၄။	အာဠဝကာ ဘိက္ခု	၁၂၁
၉၅။	အာဠဝီတိုင်းသားရဟန်းတို့ တောင်းအပ်သော ဝစ္ဆည်းများ	၁၂၁
၉၆။	လူဒကာတို့ ထွက်ပြေးခြင်းအကြောင်း	၁၂၂

၉၇။	အထခေါ် အာယသွာ မဟာကဿပေါ	၁၂၂
၉၈။	ပုဗ္ဗာယံ အာပုသော	၁၂၂
၉၉။	ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ	၁၂၂
၁၀၀။	မမန္တပါနံ ဝိပုလံ-ဂါထာ	၁၂၃
၁၀၁။	သုဿ ယထာ သက္ခရဓောတပါဏီ ဂါထာ	၁၂၃
၁၀၂။	န တံ ယာစေ-စသောဂါထာ	၁၂၃
၁၀၃။	ဖောသံ ဟိ နာမ ဘိက္ခဝေ	၁၂၄
၁၀၄။	ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ	၁၂၄
၁၀၅။	ပေးကောင်း၊ တောင်းမုန်းဟူသော စကားပုံ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၁၂၄
၁၀၆။	တေန ဟိ တံ ဘိက္ခု	၁၂၄
၁၀၇။	အပါဟံ တေန ဇာနာမိ ဂါထာ	၁၂၅
၁၀၈။	ယာစကော အပ္ပိယော ဂါထာ	၁၂၅
၁၀၉။	သော ဟိ နာမ ဘိက္ခဝေ	၁၂၅
၁၁၀။	ဂိဟိနံ ဘိက္ခဝေ	၁၂၅
၁၁၁။	ကုဋီ (၃)မျိုး	၁၂၆
၁၁၂။	ကာရယမာနေန သရုပ်	၁၂၆
၁၁၃။	အဿာမိကံ-၌ သာမိကံ-အရ	၁၂၆
၁၁၄။	ဒီဃသော ဒွါဒသ ဝိဒတ္ထိယော-၌ တိုင်းတာပုံ	၁၂၆
၁၁၅။	တိရိယံ သတ္တန္တရံ-၌ တိုင်းတာပုံ ထူးခြားချက်	၁၂၆
၁၁၆။	ဘိက္ခု အဘိနေတဗ္ဗာ ဝတ္ထုဒေသနာယ-၌ ကုဋိကြားပုံ အစီအစဉ်	၁၂၆
၁၁၇။	ကျောင်းမြေနေရာကိုကြည့်ရန် သမ္မုတိရသောရဟန်းတို့၊ ပြုလုပ်ရမည့် တာဝန်	၁၂၇
၁၁၈။	သတ္တဝါတို့ကို သနားသောအားဖြင့် ကျောင်းဆောက်ရန် ပယ်မြစ်သည့်နေရာ	၁၂၇
၁၁၉။	ဘေးရန်မရှိရန် တားမြစ်အပ်သော (၇)ဌာန	၁၂၈
၁၂၀။	ဘေးရန်အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် ဘေးရန်ရှိ၍ တားမြစ်ထားသော နေရာများ	၁၂၈
၁၂၁။	ဥပစာမရသည့် ကျောင်းနေရာ	၁၂၈
၁၂၂။	အပရိက္ခမနဟူသည်	၁၂၉
၁၂၃။	ဘိက္ခု ဝါ အနဘိနေယျ ဝတ္ထုဒေသနာယ	၁၂၉
၁၂၄။	ပမာဏံ ဝါ အတိက္ကာမေတွာ	၁၂၉

၁၂၅။	အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသေန ခွံနံ ဒုက္ခဋ္ဌာနံ	၁၂၉
၁၂၆။	ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်၌ အာပတ်လေးချက် တပြိုင်နက်သင့်ပုံ	၁၂၉
၁၂၇။	ဆောက်မပြီးသောကျောင်းကို ဆက်လက်ဆောက်လုပ်မှု	၁၂၉
၁၂၈။	အာပတ်မသင့်သူများ	၁၂၉
၁၂၉။	အာယသ္မတော ဆန္ဒဿ	၁၃၀
၁၃၀။	သစ်ပင်၌ လူတို့၏ ထင်မြင်ယူဆချက်	၁၃၀
၁၃၁။	အာယုဿ ဝိဟာရံ-၌ ဝိဟာရဟူသည်	၁၃၀
၁၃၂။	မဟလ္လကော နာမ ဝိဟာရောဟူသည်	၁၃၀
၁၃၃။	ဝိဟာရသရုပ်	၁၃၁
၁၃၄။	ရှင်ဒဗ္ဗ၏ ထူးခြားသောဂုဏ် (၄)ရပ်	၁၃၁
၁၃၅။	ရှင်ဒဗ္ဗ တောင်းလိုသော သမ္မုတိ	၁၃၁
၁၃၆။	ရှင်ဒဗ္ဗလုပ်လိုသော သံဃာ့ဝေယျာဝစ္စ (၂)ပါး	၁၃၁
၁၃၇။	ရှင်ဒဗ္ဗ သဘာဝရဟန်းတို့အတွက် တပေါင်းတည်း အိပ်ရာနေရာ ခင်းကျင်းပုံ	၁၃၂
၁၃၈။	ရဟန်းတို့ အခါခွဲ၌ လာကြခြင်းအကြောင်း	၁၃၂
၁၃၉။	ယေ တေ ဘိက္ခု ဟိရုတ္တနုကင်္ကကာ	၁၃၂
၁၄၀။	ရဟန်းတို့က ရှင်ဒဗ္ဗအား သေနာယနခင်းရန် ညွှန်ကြားခဲ့သော နေရာများ	၁၃၂
၁၄၁။	ရဟန်းတော်တို့အတွက် ရှင်ဒဗ္ဗ နေရာညွှန်ကြားပုံ	၁၃၃
၁၄၂။	ရာဇဂဟေ မနုဿာ	၁၃၃
၁၄၃။	မေတ္တိယဘူမဇကရဟန်းတို့ ဘုန်းကံနည်းကြပုံ	၁၃၃
၁၄၄။	စတုက္ကဘတ္တံ ဒေတိ-၌ စဟုသရုပ်	၁၃၄
၁၄၅။	အနတ္တမနော အဟောသိ	၁၃၄
၁၄၆။	မေတ္တိယဘူမဇကရဟန်းတို့ ညအခါ အိပ်ရေးဝအောင် မအိပ်ကြခြင်း အကြောင်း	၁၃၄
၁၄၇။	တံခါးပုဒ်၌သာ ထိုင်ကြရသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြံအစည်	၁၃၄
၁၄၈။	ဆွမ်းဝအောင် မဘုန်းပေးနိုင်ကြခြင်းအကြောင်း	၁၃၄
၁၄၉။	ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပုဋိက္ကန္တာ	၁၃၅
၁၅၀။	ဝန္ဒာမိ အယျာတိ	၁၃၅
၁၅၁။	ဟေ တံ ဘဂိနိ	၁၃၅
၁၅၂။	သရသိ တံ ဒဗ္ဗ	၁၃၆

၁၅၃။	သစေ ဟယာ ကတံ	၁၃၆
၁၅၄။	အဗ္ဗုဒ္ဓိယောဟိ	၁၃၆
၁၅၅။	ဒုဗ္ဗော ဒေါသောဟိ	၁၃၇
၁၅၆။	အမူလာကဉ္စ အဗြဟ္မာမြစ်မရှိဟူသည်	၁၃၇
၁၅၇။	တဘော အပရေန သာပယေနဟူသည်	၁၃၇
၁၅၈။	အမိကရဏ-အရ	၁၃၇
၁၅၉။	အဒိဋ္ဌဿ ဟောတိ	၁၃၇
၁၆၀။	ဒိဋ္ဌေ ဝေမတိကော	၁၃၇
၁၆၁။	ဗိဇ္ဈက္ခဿ ပဗ္ဗဟာ ဩရောဟန္တာ	၁၃၈
၁၆၂။	အညဘာဂိယ (၂)မျိုး	၁၃၈
၁၆၃။	အဓိကရုဏ်း အချင်းချင်း (အညဘာဂိယ) တစ်ပါးသော အဖိုရှိပုံ	၁၃၈
၁၆၄။	အဓိကရုဏ်း အချင်းချင်းဟို့ ယုံအဖိုရှိပုံ (တဗ္ဗာဂိယဖြစ်ပုံ)	၁၃၈
၁၆၅။	အာပတ္တာဓိကရုဏ်းသည် အာပတ္တာဓိကရုဏ်း၏ အညဘာဂိယဖြစ်ပုံ	၁၃၈
၁၆၆။	အာပတ္တာဓိကရုဏ်းအချင်းချင်း တဗ္ဗာဂိယဖြစ်ပုံ	၁၃၉
၁၆၇။	အာသပေဋ္ဌံ၌ လေ့သသရုပ်	၁၃၉
၁၆၈။	အလေ့သ ဖြစ်ပုံ	၁၃၉
၁၆၉။	နာမလေသော-၌ နာမသရုပ်	၁၃၉
၁၇၀။	ဂေါတ္ထလေသော-၌ ဂေါတ္ထသရုပ်	၁၃၉
၁၇၁။	လိင်္ဂလေသော-၌ လိင်္ဂသရုပ်	၁၃၉
၁၇၂။	ပတ္တလေသော နာမ	၁၃၉
၁၇၃။	နိမိတလေသော နာမ-၌ နိမိတသရုပ်	၁၄၀
၁၇၄။	ပါရာဇိကောနု ဝဓေန-အရ	၁၄၀
၁၇၅။	အဓိကရုဏ်း-အရ	၁၄၀
၁၇၆။	သံဃာသင်းခွဲသည် ရှင်ဒေဝဒတ်တို့၏ဝင် ရဟန်းများ	၁၄၀
၁၇၇။	ရှင်ဒေဝဒတ်ဟောင်းသော ဆုငါးပါး	၁၄၀
၁၇၈။	ဝတ္ထုငါးပါးတို့ဖြင့် သံဃာသင်းခွဲနိုင်ကြောင်း ဒေဝဒတ်တို့ ပြောဆိုကြခြင်း	၁၄၀
၁၇၉။	အလံ ဒေဝဒတ္တ	၁၄၀
၁၈၀။	ဝယာ ဣစ္ဆတိ ဝိသုက္ကလိကော	၁၄၀
၁၈၁။	ရုက္ခမူလတင် ရုက္ခမူလသေနာသန ခွင့်ပြုရာကာလ	၁၄၀
၁၈၂။	ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုကော်ပူအပ်သော ငါးအသား	၁၄၀

၁၈၃။	ဘုရားရှင် သတ်သတ်လွတ်ကို အားပေသံလား	၁၄၁
၁၈၄။	တေ မယံ ဣမေဟိ	၁၄၂
၁၈၅။	သဒ္ဓါတရားခေါင်းပါးကြသော လူတို့၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဒေဝဒတ်အပေါ် ထင်မြင်ချက်	၁၄၂ ၁၄၂
၁၈၆။	ယေ ပန တေ မနုဿာ	၁၄၂
၁၈၇။	သမဂ္ဂသံဃာဟူသည်	၁၄၂
၁၈၈။	ကွဲပြားအောင် အားထုတ်ပုံ	၁၄၂
၁၈၉။	ပဂ္ဂယု-၌ ချီးမြှောက်ဟူသည်	၁၄၂
၁၉၀။	တိဋ္ဌေယျဟူသည်	၁၄၂
၁၉၁။	သော ဘိက္ခု-အရ	၁၄၃
၁၉၂။	ဘိက္ခု-အရ	၁၄၃
၁၉၃။	သံဃာသင်းခွဲသောရဟန်းကို တွေ့မြင်လျှင် ပြုရမည့်ဝတ္တရားများ	၁၄၃
၁၉၄။	အာပတ်သင့်ပုံ	၁၄၃
၁၉၅။	ဘုရားရှင်လက်သက်တော်က ဟောဒါနုဝတ္တကရဟန်းများ	၁၄၃
၁၉၆။	တေ ဘိက္ခု ဟောဒဝေါစုံ	၁၄၄
၁၉၇။	ကထံ ဟိ နာမ ဘိက္ခု	၁၄၄
၁၉၈။	ဝတဿေဝ ခေါ ပန ဘိက္ခုဿ-အရ	၁၄၄
၁၉၉။	ဘိက္ခု ဟောန္တိ-အရ	၁၄၄
၂၀၀။	သံဃဘေဒကရဟန်း၏ နောက်လိုက်ပုံ	၁၄၄
၂၀၁။	ဝဂ္ဂဝါဒကာတိ	၁၄၄
၂၀၂။	အနုဝတ္တကာ-၌ နောက်လိုက်ဟူသည်	၁၄၄
၂၀၃။	သမနဘာသနကံ ပြုရမည့်အရေအတွက်	၁၄၅
၂၀၄။	သံဃာက သံဃာကို ကံမပြုနိုင်	၁၄၅
၂၀၅။	ဘိက္ခု ဝေမာဟံသု	၁၄၅
၂၀၆။	သေယျထာပိ မဟာဝါဘော	၁၄၅
၂၀၇။	သေယျထာပိ ပန နဒီ	၁၄၅
၂၀၈။	ဒုဗ္ဗဇာတိကော-၌ အပြောခက် အဆိုခက်သော သဘောရှိပုံ	၁၄၆
၂၀၉။	ဥဒ္ဓေသပရိယာပဇ္ဇေသု-၌ ဥဒ္ဓေသ-အရ	၁၄၆
၂၁၀။	သဟဓမ္မိကဟူသည်	၁၄၆
၂၁၁။	ဒုဗ္ဗဇရဟန်းကို ဆုံးမရန် တာဝန်ရှိသူများ	၁၄၆
၂၁၂။	အဿဇိပုနုဗ္ဗသုကာ နာမ	၁၄၆

၂၁၃။	မာလာဝဏ္ဏံ ရောပေန္တိပိ	၁၄၇
၂၁၄။	တေ ကုလိတ္ထိနံ	၁၄၇
၂၁၅။	ကေမဉ္ဇေပိ တုဝဇ္ဇန္တိ	၁၄၇
၂၁၆။	အဋ္ဌပဒေပိ ကိဋ္ဌန္တိ	၁၄၈
၂၁၇။	သလာကဟတ္ထေနပိ	၁၄၈
၂၁၈။	ရထကေနပိ	၁၄၈
၂၁၉။	ရထသ္မိပိ သိက္ခန္တိ	၁၄၉
၂၂၀။	ရဟန်းတော်တစ်ပါး ဝိနည်းတော်နှင့်အညီ ကိဋ္ဌာဂိရိဇနပုဒ်သို့ ဆွမ်းခံကြပုံ	၁၄၉
၂၂၁။	ဝိနည်းခိုရ်ရဟန်းကို လူတို့ကဲ့ရဲ့ကြပုံ	၁၄၉
၂၂၂။	အမှာကံ ပန အယျာ	၁၅၀
၂၂၃။	ကိဋ္ဌာဂိရိတွင် ပျက်ဆီးနေသောသနာကို သုတ်သင်ရန် လျှောက်ထားချက်	၁၅၀
၂၂၄။	အာစိဏ္ဏံ ခေါ် ပနေတံ ဗုဒ္ဓါနံ	၁၅၀
၂၂၅။	တပည့်မကောင်း ဆရာခေါင်းဟူသောစကား မှန်ကန်ပုံ	၁၅၁
၂၂၆။	အဿဇိပုနဗ္ဗသုကရဟန်းတို့အား ပဗ္ဗာဇနိယကံပြုပုံ အစီအစဉ်	၁၅၁
၂၂၇။	တေ သံဃေန ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မကတာ	၁၅၁
၂၂၈။	ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ-အရ	၁၅၁
၂၂၉။	ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တိ-၌ မိ၍နေဟူသည်	၁၅၁
၂၃၀။	ကုလ-အရ အမျိုးလေးပါးဟူသည်	၁၅၁
၂၃၁။	ကုလဒူသကသရုပ်	၁၅၂
၂၃၂။	ပါပသမာစာရာ-၌ ယုတ်မာသောအကျင့်များ	၁၅၂
၂၃၃။	ကုလနိ စ တေန ဒုဋ္ဌာနိ-၌ ဖျက်ဆီးရာရောက်ပုံ	၁၅၂
၂၃၄။	ကုလဒူသကရဟန်းကို ဆုံးမရန် တာဝန်ရှိသူများ	၁၅၂

✽

[ဘ] အနိယမာဏဏ္ဍ

၁။	သော ဩဝရကေ	၁၅၃
၂။	ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ	၁၅၃
၃။	ဣဒံ ဘန္တေ နစ္ဆန္တံ နပ္ပဋိရူပံ	၁၅၃

၄။	ဝိသာခါ၏ ဂုဏ်ရည်များ	၁၅၃
၅။	မာတုဂါမ-အရ	၁၅၃
၆။	ကော ကောယ	၁၅၄
၇။	ရဟောသရုပ်	၁၅၄
၈။	စက္ခုဿ ရဟော နာမ	၁၅၄
၉။	စက္ခုဿ ရဟော နာမ	၁၅၄
၁၀။	သော တဿ ရဟောဟူသည်	၁၅၄
၁၁။	ပဋိစ္ဆန္တံ နာမ	၁၅၄
၁၂။	အလံ ကမ္မနိယဟူသည်	၁၅၄
၁၃။	ယုံကြည်ထိုက်သော (သဒ္ဓေယျဝစသာ) ဥပါသိကာမ၏ ဂုဏ်ရည်များ	၁၅၄
၁၄။	သဒ္ဓေယျဝစသာ-အရ	၁၅၅
၁၅။	ဥပါသိကာဟူသည်	၁၅၅
၁၆။	အယျော မယာ ဒိဋ္ဌော	၁၅၅
၁၇။	သော စ တံ ပဋိဇာနာတိ	၁၅၅
၁၈။	အနိယတသရုပ်	၁၅၅

[င] နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ

၁။	ဆဗ္ဗဂ္ဂိတို့ဆောင်သော တိစိဝရိုက်အရေအတွက်	၁၅၆
၂။	ကိဝစိရံ ပနာနန္တံ	၁၅၆
၃။	ဒသာဟပရမံဟူသော အနုပညတ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၁၅၆
၄။	နိဋ္ဌိတစိရသ္မိန္တိ	၁၅၆
၅။	ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ-၌ ကထိနန္တတ်ခြင်း (၂)မျိုး	၁၅၇
၆။	အတိရေကစိဝရဟူသည်	၁၅၇
၇။	စိဝရဟူသည်	၁၅၇
၈။	သင်္ကန်း၏ ဇာတိပြပါဌ်၁၅၇	
၉။	သင်္ကန်း၏ ပမာဏပြပါဌ်	၁၅၇
၁၀။	တံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ-၌ အာပတ်သင့်ချိန်	၁၅၇
၁၁။	နိဿဂ္ဂိထိုက်သည့် သင်္ကန်းကို စွန့်ရမည့်ဌာနများ	၁၅၇
၁၂။	သံဃာအား စွန့်ပုံ	၁၅၇

၁၃၈။	ပုဂ္ဂိုလ်အား စွန့်ပုံ	၁၅၈
၁၄။	ဒသာဟာတိက္ကန္တေ	၁၅၈
၁၅။	အာပတ်မသင့်သူများ	၁၅၈
၁၆။	နိဿဠစိကရံ န ဒေန္တိ	၁၅၈
၁၇။	ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနံ ဟတ္ထေ	၁၅၉
၁၈။	တိရိစ္ဆာရေန အဝိပ္ပဝါသသမ္မုတိပေးရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်	၁၅၉
၁၉။	ကိရိစ္ဆာရေန ဝိပ္ပဝေသယဟုဆိုရာ (၃)ထည်လုံးနှင့် ကင်းမှသာ အာပတ်သင့်ပါသလော	၁၅၉
၂၀။	နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ-၌ အာပတ်သင့်ချိန်	၁၅၉
၂၁။	အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏာကို ဝိုင်းခြားပြုမော့ ပုဒ်များ	၁၅၉
၂၂။	ကျေပစာရဂါမ-၌ အာပတ်မသင့်အောင်ထားနည်း	၁၅၉
၂၃။	ကာရံအပ်သော နာနာကုလဂါမ၌ သက်နီးထားပုံ	၁၆၀
၂၄။	အကာအရံမရှိသော နာနာကုလဂါမ၌ သက်နီးထားပုံ	၁၆၀
၂၅။	သဘာယံ ဂစ္ဆန္တေန	၁၆၀
၂၆။	ကေကုလဿ ရုက္ခမူလံ	၁၆၀
၂၇။	ကေကုလဿ ရုက္ခမူလဟူသည့်	၁၆၀
၂၈။	သစ်ပင်ရင်း၌ နိဿဂ္ဂိမထိုက်အောင် ထားပုံ	၁၆၀
၂၉။	အဗျောကာသော = လွင်တီးခေါင်	၁၆၀
၃၀။	အန္တော အရမဏ	၁၆၁
၃၁။	တဿ ဘိက္ခုနော	၁၆၁
၃၂။	အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ	၁၆၁
၃၃။	အကာလစိဝရဟူသည့်	၁၆၁
၃၄။	ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝိပ္ပမေဝ ကာရေတဗ္ဗံ-၌ လျှင်မြန်စွာ ပြုလုပ်ခိုင်းဟူသည့်	၁၆၁
၃၅။	ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-၌ အကာလသက်နီးဖြစ်ရာ ဌာနများ	၁၆၁
၃၆။	နော စဿ ဝါရိပုရိ-၌ မပြည့်စုံဟူသည့်	၁၆၂
၃၇။	သကိယာ ပစ္စာသာယ-၌ မျှော်လင့်နိုင်ရာ ဌာနများ	၁၆၂
၃၈။	မူလသက်နီး ရက်(၃၀)မြောက်နေ၌ ပစ္စာသာယသက်နီးဖြစ်သော်	၁၆၂
၄၀။	ပုရာဏဒုတိယိကာ ဘိက္ခုနီသု	၁၆၂
၄၁။	အာဟရယျ အဟမေဝ	၁၆၂
၄၂။	ညာတိကာ တေ ဥဒါယိ	၁၆၂

၄၃။	အညာတိကာဟူသည်	၁၆၃
၄၄။	ဘိက္ခုနီဟူသည်	၁၆၃
၄၅။	ပုရာဏစီဝရဟူသည်	၁၆၃
၄၆။	အာပတ်သင့်ပုံ	၁၆၃
၄၇။	သင်္ကပ္ပံ ပါဏိပ္ပဟာရံ ဝါ	၁၆၃
၄၈။	အဆုံးအဖြတ်	၁၆၃
၄၉။	အနာပတ္တိဝါရ	၁၆၃
၅၀။	အန္ဓဝနံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ	၁၆၄
၅၁။	မေးပြဗိုလ်ကြီး အခြားလမ်းဖြင့် သွားခြင်းအကြောင်း	၁၆၄
၅၂။	ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီ ပံသုကူသားရပုံ	၁၆၄
၅၃။	ရှင်ဥဒါယိဏ် သင်္ကပ္ပိရ်အောင် အလှူခံနည်း	၁၆၅
၅၄။	မာကုဂါမော ကိစ္ဆလာဘော	၁၆၅
၅၅။	ရဟန်းနှင့် ရဟန်းမိန်းမတို့၏ လာဘ်လာဗအရ ထူးခြားချက်	၁၆၆
၅၆။	သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းချင်း လဲကောင်းသူများ	၁၆၆
၅၇။	အာပတ်သင့်ပုံ	၁၆၆
၅၈။	အနာပတ္တိဝါရ	၁၆၆
၅၉။	ဤသိက္ခာပုဒ်လာ ရှင်ဥပနန္ဒ၏ ဂုဏ်ရည်	၁၆၆
၆၀။	ဝဒေယျာထ ကန္တေ	၁၆၆
၆၁။	သစေ မေ တံ အာဝုသော	၁၆၇
၆၂။	မနုဿာ တံ သေဋ္ဌိပုတ္တံ	၁၆၇
၆၃။	တတ္ထ နာမ တံ	၁၆၇
၆၄။	ယထာ နဂ္ဂါဝ သာဝတ္ထိ	၁၆၈
၆၅။	ကထံ ဟိ နာမ ဘိက္ခု	၁၆၈
၆၆။	ဆွေမျိုးမတော်စပ်ဘဲ သင်္ကန်းတောင်းနိုင်သော ရဟန်း (၂)ပါး	၁၆၈
၆၇။	ယံ အာဝါသံ ပထမံ	၁၆၈
၆၈။	သင်္ကန်းလုယူခံရသော ရဟန်း၊ သင်္ကန်းပျောက်သောရဟန်းတို့ ရရှိသည့် အခွင့်အရေး	၁၆၉
၆၉။	ဂဟပတိဟူသည်	၁၆၉
၇၀။	ဂဟပကာနီ	၁၆၉
၇၁။	စီဝရ-အရ	၁၆၉
၇၂။	အတ္ထိန္ဒစီဝရော နာမ	၁၆၉

၇၃။	အစွန့်စီဝရဟန်းဟူသည်	၁၆၉
၇၄။	နဋ္ဌစီဝရော နာမ	၁၇၀
၇၅။	နဋ္ဌစီဝရဟန်း ဟူသည်	၁၇၀
၇၆။	သင်္ကန်းအပိုအလိုတောင်းခြင်းကြောင့် လူတို့ကဲ့ရဲ့ကြပုံ	၁၇၀
၇၇။	အဘိဟဋ္ဌ၊ ပဝါရေယျဟူသည်	၁၇၀
၇၈။	သန္တရတ္တရပရမံ (ပ)သာဒိတဗ္ဗံ-၌ သာယာနိုင်သည့် အခွင့်အရေး	၁၇၀
၇၉။	သစေ ခေါ် မံ တွံ အာဂုသော	၁၇၁
၈၀။	စီဝရစေတာပန္နံ နာမ-၌ သင်္ကန်းဖိုးများ	၁၇၁
၈၁။	အတ္ထာဒဿာမိ-၌ ဖုံးလွှမ်းဟူသည်	၁၇၁
၈၂။	တတြ စေ သော ဘိက္ခု-အရ	၁၇၁
၈၃။	ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော	၁၇၁
၈၄။	ဥပသင်္ကမိတွာ-၌ ချဉ်းကပ်ဟူသည်	၁၇၁
၈၅။	စိမံပုံ	၁၇၂
၈၆။	ဝေရူပံ ဝါ ဝေရူပံ ဝါ	၁၇၂
၈၇။	ဥပက္ခဋသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပုဒ် အထူး	၁၇၂
၈၈။	အဇ္ဇုဏော ဘန္တေ	၁၇၂
၈၉။	အဇ္ဇေဝ မေ အာဂုသော	၁၇၂
၉၀။	ရာဇဘောဂေါ	၁၇၂
၉၁။	ရာဇာ	၁၇၃
၉၂။	ဗြာဟ္မဏော	၁၇၃
၉၃။	ဂဟပတိကော	၁၇၃
၉၄။	စီဝရစေတာပန္နံ--အရ	၁၇၃
၉၅။	တမန်က သင်္ကန်းဖိုးကို အလှူခံရန်လျှောက်သော် ပြုလုပ်ရမည့်တာဝန်	၁၇၃
၉၆။	အရှင်ဘုရားမှာ ဝေယျာဝစ္စကရ ရှိပါသလားဟု မေးသော်	
	သင်္ကန်းအလိုရှိသောရဟန်း လုပ်ရမည့်တာဝန်	၁၇၃
၉၇။	ဝေယျာဝစ္စကရအပေါ် ကျင့်ပုံ	၁၇၃
၉၉။	အတ္ထော မေ အာဂုသော စီဝရေန	၁၇၄
၁၀၀။	မပြောထိုက်ပုံ အခြင်းအရာပြပါ၌	၁၇၄
၁၀၁။	ကြိုးစားပါလျက် သင်္ကန်းမပြီးလျှင် လုပ်ရမည့်အစီအစဉ်	၁၇၄
၁၀၂။	ကောသိယကာရကော ဥပသင်္ကမိတွာ	၁၇၄
၁၀၃။	အမှာကမ္ပိ အလာဘာ	၁၇၅

၁၀၄။	သန္တတဟူသည်	၁၇၅
၁၀၅။	ကာရာပေယျ-၌ အာပတ်သင့်ပုံ	၁၇၅
၁၀၆။	စွန့်ပုံ	၁၇၅
၁၀၇။	အတ္တနာ ဝိပ္ပကတံ	၁၇၅
၁၀၈။	ဒုက္ခိယအာပတ်	၁၇၅
၁၀၉။	အာပတ်မသင့်စေသော အခင်းများ	၁၇၆
၁၁၀။	ကာဠက (အမဲ) နှစ်မျိုး	၁၇၆
၁၁၁။	ထောက်ယေဝ ဩဒါတံ	၁၇၆
၁၁၂။	နဝံ-၌ အသစ်ဟူသည်	၁၇၆
၁၁၃။	ကာရယမာနေန-အရ	၁၇၆
၁၁၄။	ဒွေ ဘာဂါ (ပ) အာဒါတဗ္ဗာ-၌ ယူပုံ	၁၇၆
၁၁၅။	တတိယံ ဩဒါတာနံ	၁၇၇
၁၁၆။	စတုတ္ထံ ဂေါစရိယာနံ	၁၇၇
၁၁၇။	အာပတ်မသင့်အောင် လုပ်နည်းများ	၁၇၇
၁၁၈။	အမှာကံ ပန သင်္ကေ ကတာနိ	၁၇၇
၁၁၉။	သန္တတသမ္မုတိ ပေးရမည့်သူ	၁၇၇
၁၂၀။	ဣတ္ထမ ဟံ ဘိက္ခဝေ တေမာသံ	၁၇၈
၁၂၁။	သာဝတ္ထိ၌ သံဃာပြုအပ်သော ကတိကဝတ်	၁၇၈
၁၂၂။	အာယသ္မာ ဥပသေနေ-	၁၇၈
၁၂၃။	ရှင်ဥပသေန၏ ဘုရားရှင် ချီးကျူးလောက်အောင် ပရိသတ်ဆုံးမနည်း	၁၇၈
၁၂၄။	ရှင်ဥပသေနနှင့် သူ့သာဝကတို့ ဆောက်တည်ကြသော ဓုတင်များ	၁၇၉
၁၂၅။	ပညာယိဿတိ ဘန္တေ	၁၇၉
၁၂၆။	ယေ တေ ဘိက္ခု အာရညိကာ	၁၇၉
၁၂၇။	တေ ဘဂဝန္တံ ဒဿနံ	၁၇၉
၁၂၈။	နိဿိဒနဟူသည်	၁၈၀
၁၂၉။	ပုရာဏသန္တတဟူသည်	၁၈၀
၁၃၀။	အခင်းဟောင်းကို ဖြတ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ ဖြတ်ရမည့်ပုံသဏ္ဌာန်၊ သုံးစွဲပုံများ	၁၈၀
၁၃၁။	အသုံးပြုပုံ	၁၈၀
၁၃၂။	ရှေ့သိက္ခာပုဒ်များနှင့် မတူ	၁၈၀
၁၃၃။	ဥတ္တရာသင်္ကေန ဘဏ္ဍိကံ ဗန္ဓိတွာ	၁၈၀

၁၃၃။	ကထာ ဟိ ပနာဟံ	၁၈၁
၁၃၄။	ဌေကလောမာနိ ဥပဇ္ဇေယျ-၌ သိုးမွှေးဖြစ်ရာ ဌာနများ	၁၈၁
၁၃၅။	အာသန္တေ ဟာရကေ-၌ ဆောင်ယူရမည့်သူများ (ဂါ) ဟာရကာသရုပ်	၁၈၁
၁၃၆။	တတော စေ ဥက္ကရိဟရေယျ-၌ အာပတ်သင့်ပုံ	၁၈၂
၁၃၇။	ဘိက္ခုနီတို့ သင်္ကန်းဖွပ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် အကျိုးဆုတ်ယုတ်	၁၈၂
၁၃၈။	ကိန္တိ ဂေါတမိ ဘိက္ခုနီယော	၁၈၂
၁၃၉။	ကုလူပကော မောက္ခိ	၁၈၂
၁၄၀။	ဌေအလူမခံရန် ပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်း	၁၈၃
၁၄၁။	ဇာတဗ္ဗပသရုပ်	၁၈၃
၁၄၂။	ရုဇတသရုပ်	၁၈၃
၁၄၃။	ဥပနိက္ခိတ္တံ ဂါ သာဒိယေယျ	၁၈၃
၁၄၄။	နိဿာဉ်ဆိုက်သော ရွှေ ငွေကို စွန့်ပုံ	၁၈၃
၁၄၅။	ရူပိသဗ္ဗကာသမ္မုတိပေးရမည့် ရဟန်း၏ အင်္ဂါများ	၁၈၄
၁၄၆။	အာပတ်မသင့်သူများ	၁၈၄
၁၄၇။	နာနာပွကာရကံ	၁၈၅
၁၄၈။	နာနာပွကာရသရုပ်	၁၈၅
၁၄၉။	ကကသရုပ်	၁၈၅
၁၅၀။	အကတသရုပ်	၁၈၅
၁၅၁။	အကဟဟူသည့်	၁၈၅
၁၅၂။	ရူပိယသရုပ်	၁၈၅
၁၅၃။	ကတေန ကကံ	၁၈၅
၁၅၄။	ပဇ္ဇော ဟောတိ စိရကမ္မံ ဟာယု	၁၈၆
၁၅၅။	အသခေါ သော ပရိဗ္ဗာဇကော	၁၈၆
၁၅၆။	ဂိဟိပိ နံ ဂိဟိဿ	၁၈၆
၁၅၇။	နာနာပွကာရက-အရ	၁၈၇
၁၅၈။	အဋ္ဌမသော စုဏ္ဍပိဏ္ဍောပိ	၁၈၇
၁၅၉။	ကယဝိက္ခယံ သဟပဇ္ဇေယျ-၌ လွန်ကျူးပုံ (၄)မျိုး	၁၈၇
၁၆၀။	အာပတ်မသင့်သော လဲပုံလဲနည်းများ	၁၈၇
၁၆၁။	ပဟူ ပဏ္ဏေ	၁၈၈
၁၆၂။	ပတ္တသိက္ခာပုဒ်၏ အကြောင်းဝတ္ထု	၁၈၈
၁၆၃။	သပိတ်ပျောက်သော ရဟန်းစသည်တို့အား တောင်းခွင့်ပြုခြင်း	၁၈၈

၁၆၄။	အနည်းဆုံး (၅)ဖွဲ့ရှိမှသာ သပိတ်တောင်းခွင့်ပြုခြင်း	၁၈၈
၁၆၅။	သပိတ် (၂)မျိုး	၁၈၉
၁၆၆။	အတိရေက ပတ္တဟူသည်	၁၈၉
၁၆၇။	သပိတ်၏ ပမာဏ (၃)မျိုး	၁၈၉
၁၆၈။	ဥက္ကဋ္ဌသပိတ် ဟူသည်	၁၈၉
၁၆၉။	မဇ္ဈိမသပိတ် ဟူသည်	၁၈၉
၁၇၀။	ဩမကသပိတ် ဟူသည်	၁၈၉
၁၇၁။	သပိတ်မမည်သော အပတ္တများ	၁၈၉
၁၇၂။	နိဿဂ္ဂိထိုက်သော သပိတ်ကို စွန့်ပုံ	၁၉၀
၁၇၃။	တံ အတိတ္တာမယံတော နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ-၌ အာပတ်သင့်ချိန်	၁၉၀
၁၇၄။	အညတရေန ကုမ္ဘကာရေန	၁၉၀
၁၇၅။	အကခေါ သော ကုမ္ဘကာရော	၁၉၀
၁၇၆။	ဟတ္ထေသု ပိဋ္ဌာယံ စသတိ	၁၉၀
၁၇၇။	သပိတ်တောင်းနိုင်သော ရဟန်းများ	၁၉၁
၁၇၈။	အပ္ပမတ္တကေနပိ ဘိန္ဒေန	၁၉၁
၁၇၉။	ဦနပဉ္စပန္နနပတ္တသရုပ်	၁၉၁
၁၈၀။	အဗန္ဓနောကာသ = ဖွဲ့ရာမရှိသော သပိတ်ဟူသည်	၁၉၁
၁၈၁။	နဝေါ နာမ ပတ္တော-၌ သပိတ်သစ်ဟူသည်	၁၉၁
၁၈၂။	စေတာပေယျ-၌ အာပတ်သင့်ပုံ	၁၉၁
၁၈၃။	စွန့်ရမည့်နေရာ	၁၉၁
၁၈၄။	နိဿဂ္ဂိထိုက်သော သပိတ်ကို စွန့်ပုံ	၁၉၁
၁၈၅။	ပတ္တဂ္ဂါဟာပကသမ္မုတိပေးရမည့် ရဟန်း၏ ပြည့်စုံရမည့် အင်္ဂါ	၁၉၂
၁၈၆။	ပတ္တဂ္ဂါဟာပကသမ္မုတိရသော ရဟန်း၏ကျင့်ဝတ်	၁၉၂
၁၈၇။	နိဿဂ္ဂိထိုက်သောရဟန်း၏ ပတ္တပရိယန္တ (အစွန့်ဆုံးသပိတ်)၌ ကျင့်ရမည့်ဝတ်	၁၉၃
၁၈၈။	အာယသ္မာ ပိလိန္ဒဝတ္ထော	၁၉၃
၁၈၉။	အာရာမိကံ ပဋိသသုဏိဿော	၁၉၃
၁၉၀။	ပါဋိယေက္ခော ဂါမော	၁၉၃
၁၉၁။	တသ္မိံ ဂါမကေ ဥဿဝေါ	၁၉၄
၁၉၂။	တိဏဏ္ဍုပကံ	၁၉၄

၁၉၁။	ရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ၏ အာရပ်စောင့်အမျိုး အချုပ်ခန်းမှလွတ်အောင် ဆောင်ရွက်ချက်	၁၉၄
၁၉၂။	ပကတိယာပိ စ	၁၉၄
၁၉၃။	ထောပတ် သရုပ်	၁၉၅
၁၉၄။	တေလ သရုပ်	၁၉၅
၁၉၅။	မခုသရုပ်	၁၉၅
၁၉၆။	ဖာဏိတသရုပ်	၁၉၅
၁၉၇။	ဟံ အတိက္ကာမယတော-၌ အာပတ်သင့်ချိန်	၁၉၅
၁၉၈။	အနုပသမ္ပန္နဿ စက္ကေန	၁၉၅
၁၉၉။	ပဋိကစ္ဆေဝ ဝဿိကသာဋိကစိဝရံ	၁၉၅
၂၀၀။	ဝဿိကသာဋိစိဝရံ ပရိယေသိတဗ္ဗ-၌ ရှာမှီးပုံ	၁၉၆
၂၀၁။	မှီးပန်းရေခံသင်္ကန်းကို ချုပ်ဆုံး၍ ဝတ်ရမည့်အခါ	၁၉၆
၂၀၂။	မိုပန်းရေခံသင်္ကန်း ရှာမှီးရမည့်အခါ	၁၉၆
၂၀၃။	ဝါထပ်တယ်ဆိုတာရှိကြောင်း အထောက်အထား	၁၉၆
၂၀၄။	ပံပိ တျာဟံ အာဝုဿော	၁၉၆
၂၀၅။	ဘိက္ခုဿ-အရ	၁၉၆
၂၀၆။	စိဝရ-အရ	၁၉၇
၂၀၇။	အဆုံးအဖြတ်	၁၉၇
၂၀၈။	အနာပတ္တိံ သော ဝါ ဒေဟိ	၁၉၇
၂၀၉။	စိဝရကာရသမယေ	၁၉၇
၂၁၀။	သုတ္တံ = ချည် (၆)မျိုး	၁၉၇
၂၁၁။	တန္တဝါယေဟိ	၁၉၈
၂၁၂။	ပဝါသံ ဂစ္ဆန္တော	၁၉၈
၂၁၃။	တတြံ စေ သော ဘိက္ခု-၌ သော ဘိက္ခု-အရ	၁၉၈
၂၁၄။	တန္တဝါသေ ဥပသင်္ကမိတ္တာ	၁၉၈
၂၁၅။	ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော	၁၉၉
၂၁၆။	စိမံပုံ ပိကပ္ပအာပဇ္ဇနာကာရ ပြပါ၌	၁၉၉
၂၁၇။	ဤသိက္ခာပုဒ်၌ စိမံပုံ (၇)ရပ်	၁၉၉
၂၁၈။	စိမံမူ (၇)ရပ်ကို အာပတ်ဖြင့် ခွဲခြားချက်	၁၉၉
၂၁၉။	စိဝရံ သိဗ္ဗေတုံ	၁၉၉
၂၂၀။	ထူးခြားအောင် စိမံပုံ	၁၉၉

၂၂၁။	အန္တမသော ပိဏ္ဏပါတမတ္တမိ-၌ ပိဏ္ဏပါတ-အရ	၂၀၀
၂၂၂။	မဟာပတ္တော ပဝါသံ	၂၀၀
၂၂၃။	ကထံ ဟိ နာမ .	၂၀၀
၂၂၄။	အဓွေကစိဝရဟူသည်	၂၀၀
၂၂၅။	စိဝရကာလသမယံ နိက္ခိပိတဗ္ဗ-၌ ထားပုံ	၂၀၁
၂၂၆။	စိဝရကာလသမယဟူသည်	၂၀၁
၂၂၇။	တတော စေ ဥတ္တရိ နိက္ခိပေယျ-၌ အာပတ်သင့်ပုံ	၂၀၁
၂၂၈။	စွန့်ပုံ	၂၀၁
၂၂၉။	ဘုန်းကြီးဆူတုံး တန်ဆောင်မုန်းဟူသောစကား မှန်ကန်ပုံ	၂၀၁
၂၃၀။	အတိရေကဆာရတ္တံ	၂၀၁
၂၃၁။	ကတ္တိကပုဏ္ဏမဟူသည်	၂၀၂
၂၃၂။	အရညကသေနာသနဟူသည်	၂၀၂
၂၃၃။	သာသကံ-၌ ယုံမှားဖွယ်ရာများ	၂၀၂
၂၃၄။	သပ္ပဋိဘယဟူသည်	၂၀၂
၂၃၅။	တိဏ္ဍံ စိဝရာနံ-အရ	၂၀၂
၂၃၆။	အညတရဿ ပူဂဿ	၂၀၃
၂၃၇။	ဗဟူ အာဝုသော သံဃဿ	၂၁၃
၂၃၈။	ယေ တေ ဘိက္ခု	၂၀၃
၂၃၉။	ဇာနံ-၌ သိခြင်း (၃)မျိုး	၂၀၃
၂၄၀။	သံဃိကဟူသည်	၂၀၃
၂၄၁။	ပရိဏတံ-၌ ညွတ်ပြီးဟူသည်	၂၀၃
၂၄၂။	လာဘ-အရ	၂၀၄
၂၄၃။	ရွှေတိဂုံစေတီတော်အားလူရန် ညွတ်ပြီးသောပန်းကို	၂၀၄
၂၄၄။	ဆူးလေစေတီတော်အားလူရန်	၂၀၄
၂၄၅။	ညွတ်စေမှု	၂၀၄
၂၄၇။	ပုဂ္ဂလဿ ပရိဏတံ အညပုဂ္ဂလဿ ဝါ	၂၀၄
၂၄၈။	အဆုံးအဖြတ်	၂၀၄
၂၄၉။	အာပတ် မသင့်သူများ	၂၀၄

- ❑ အာဂုံရမှ အာဂလူ
လောကသွင်၊ ပြောကြအများ
- ❑ အာဂလူလေး ဖြစ်ဖို့ရေး
အာဂုံများများ ကျက်ထားပေး
- ❑ အာဂမများစွာ ကျက်ထားကာ
လေ့လာမိပ္ပာယာ
- ❑ သိသည့်အမိပ္ပာယ် အသွယ်သွယ်
အာဂုံကယ်တော့ မမေ့ဖွယ်။

အင်းစိန်ရွာမ ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်

ဟိုက်အုဉ်ဆရာတော် အရှင်တိလောကောဓိ : သဒ္ဓါ ဘမ္မာစာ

တကယ့်အနှစ်

သစ်တစ်ပင်၌ အနှစ်သည် ပစာနဖြစ်သည်။ အပွေး၊ အခွံ၊ အခေါက်၊ အကာစသည်တို့သည် အနှစ်၏အခြေခံ အရံမျှသာဖြစ်သည်။ အနှစ်မပျက်စီးစေရန် အပွေး၊ အခွံ၊ အခေါက်၊ အကာတို့ကား ကာကွယ်ပေးကြသည်။ အပွေးစသော အခြေအရံများသည် အနှစ်အတွက် ကျေးဇူးများသည် မှန်သော်လည်း လိုရင်းတော့မဟုတ်ပါ။ အနှစ်လိုအပ်သူများအတွက်မှာ အပွေးစသည်ဖြင့် အချိန်မကုန်သင့်ပေ။

ထိုနည်းတူစွာပင် သတ္တဝါတို့၏ နောက်ဆုံးပန်းတိုင် ဝိမုတ္တိရသကို ခံစားနိုင်ရန် မြတ်စွာဘုရားသည် ဓမ္မဝိနယကို ဟောကြားခဲ့သည်။ ထိုဓမ္မဝိနယကို ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ နိကာယ်ငါးရပ်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာ ပါဠိတော်များအဖြစ် သင်္ဂြိုဟ်နာတင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုပိဋကတ်၊ နိကာယ်ပါဠိတော်များသည် ဓမ္မ၊ အတ္တ၊ ဒေသနာ၊ ပဋိဝေဓတို့ဖြင့် နက်နဲခြင်းကြောင့် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြည်ပြည်စုံစုံသိဖို့ရန် မလွယ်ကူပေ။

အကူအညီလိုအပ်

ဂမ္ဘီရလေးတန်ဖြင့် နက်နဲလှသည့် ပါဠိတော်များကို စနစ်တကျသိနိုင်ရန် လမ်းညွှန်အကူအညီ ကောင်းမှာ မရှိမဖြစ် လိုအပ်နေသည်။ ယင်းလမ်းညွှန်အကူအညီကောင်းအတွက် ဆရာကောင်း တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ ဆရာကောင်း၏ လမ်းညွှန်ချက် လက်ရာတစ်မျိုးမျိုးသော်လည်းကောင်း

ရှိရပေမည်။ ဆရာကောင်း၏ လမ်းညွှန်ချက် လက်ရာအဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု၊ ယောဇနာ၊ ဂဏ္ဍိ၊ နိဿယမသော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကျမ်းများက တာဝန်ယူပေးကြသည်။ ယင်းအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကျမ်းများ၏ ကျေးဇူးကြောင့် ဘုရားဟောပါဠိတော်များ၏ အနက်မှန်ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံသိရှိခွင့် ရရှိကြသည်။ ထိုဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကျမ်းများ၏ ကျေးဇူးကား ကြီးမားပါပေစွ။

အကာသည် အနှစ်မဟုတ်

အနှစ်ရောက်အောင် အကာကို ကျော်လွှားဖြတ်သန်းရာ၌ လိုရင်းပန်းတိုင်ကို မျက်ခြည်မပြတ် သင့်ပေ။ အကာကို အနှစ်ထင်နေလျှင် (သို့မဟုတ်) အကာဖြင့်သာ တင်းတိမ်နေလျှင် အနှစ်သို့ မရောက်နိုင်ပေ။ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ရောက်ရန် လှေ၊ သင်္ဘော၊ တံတားတို့၏ အကူအညီလိုအပ်သည် မှန်သော်လည်း ယင်းအကူအညီများဖြင့်သာ တင်းတိမ်နေလျှင် တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရောက်မည်မဟုတ်ပေ။ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကျမ်းများသည် ဘုရားဟောပါဠိတော်များကို စနစ်တကျသိရှိရန် အခြေခံ အကူ အညီမျှသာဖြစ်သည်ကို သတိမူရမည်။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များသည် လိုရင်းပန်းတိုင်ကို မျက်ခြည်ပြတ်နေ ကြသည်။ အခြံအရံဖြင့် အချိန်ဖြုန်းနေကြသည်။ အချို့ဆိုလျှင် အကာကို အကာမှန်း သတိမမူမိဘဲ ရှိနေကြသဖြင့် အနှစ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်၏အရသာကို မခံစားကြရပေ။ ပထမပြန် ဓမ္မာစရိယစနစ် လမ်းပေါ် လျှောက်သူများအနက် ထက်မြက်လူးချွန်သူ အနည်းငယ်မှတစ်ပါး များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လိုရင်းပါဠိတော်နှင့် မျက်ခြည်ပြတ်နေကြသည်။ အခြံအရံအဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကျမ်းများဖြင့်သာ လမ်းဆုံး နေသူသာ များသည်။ ထိုကဲ့သို့ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အခြံအရံအကာဖြင့်သာ လမ်းဆုံးနေသူများ ပါဠိတော်အနှစ်သို့မရောက်သူများကို ရည်ရွယ်၍ အကာကိုလှစ် အနှစ်ကို သတိမမူမိစေရန် အကာသည် အနှစ်မဟုတ်ဟု ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အနှစ်တိုက်ရိုက် ဆိုက်ရောက်သောစနစ်

ယခုခေတ် စာချစ်စာသင် အများအပြားသည် အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာအကာတို့ဖြင့်သာ များသောအားဖြင့် လမ်းဆုံးနေကြသည်။ ဤသည်ကို သတိမမူသောဆရာတော်ကြီးများ၏ လမ်းညွှန်ချက်ဖြင့် နိုင်ငံတော် အစိုးရက ဝိနယဝိဒ္ဓူစသော နိကာယ်စာမေးပွဲများကို ကျင်းပပေးခဲ့ပါသည်။ ဤနိကာယ်စာမေးပွဲစနစ်သည် အကာဖြင့် အချိန်မကုန်စေသော စနစ်၊ ပါဠိတော်အနက်ကို အမြန်ဆုံးဆိုက်ရောက်စေသောစနစ် ဖြစ်သည်။

တွင်ကျယ်မှု နည်းရခြင်းအကြောင်း

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်တိုင်း နိကာယ်စာမေးပွဲစနစ်ကို အကာကိုလှစ် အနှစ်သို့တိုက်ရိုက် ရောက်သောစနစ် ဖြစ်သော်လည်း ယင်းစာမေးပွဲအတွက် သင်ကြားပို့ချသူ၊ ဖြေဆိုသူကား အရေအတွက် နည်းလှသည်။

ယင်းသို့နည်းခြင်းအကြောင်းမှာလည်း ထိုစာမေးပွဲအတွက် ၁ ရှုတစိုက်အလေးထားပြီး သီးခြား ပို့ချပေးသူ နည်းနေသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝင်ရောက်ဖြေဆိုလိုသူ အများအပြားမှာလည်း ကိုယ်တိုင်စနစ်တကျ မလေ့လာနိုင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဤသို့စသော အကြောင်းများကြောင့် ဝင်ရောက်ဖြေဆိုသူ နည်းပါးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စာရက်ကြို မှတ်ဆိုတ်များစွဲ

ဝိနယဝိဒူစသော နိကာယ်စာမေးပွဲများကို ဝင်ရောက်ဖြေဆိုလိုကြသော်လည်း ဆရာမပြ နည်းမရဖြစ်နေသူများအတွက် ကံကောင်းထောက်မသဖြင့် ဤဂုဏ်ထူးဆောင် ဝိနယဝိဒူ (ပါရာဇိက အဖွင့်) စာအုပ် ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ထွက်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် နိကာယ်စာမေးပွဲဖြေဆိုလိုသူ ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ မည်သူ မဆို အလွယ်တကူ ဖြေဆိုနိုင်တော့မည်။ ဤစာအုပ်၌-

၁။ နိဿယအနက်ပေးနည်းကိုလည်း ညွှန်ပြထားသည်။

၂။ သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပာယ်တ္ထစသော ထူးဆန်းသော အာစရိယဝါဒ အနက်ပေးနည်းများကိုလည်း ညွှန်ပြထားသည်။

၃။ စာမေးပွဲ၌ မေးလေ့မေးသလိုသော မေးခွန်းပေးကွက်များကိုလည်း ညွှန်ပြထားသည်။

၄။ အကျဉ်းချုပ် ပိဋကတ္ထများကိုလည်း ညွှန်ပြထားသည်။

ဤစာအုပ်၏ကျေးဇူးကြောင့် နိဿယစာအုပ် ရှာစရာပင် မလိုတော့။ မေးလေ့မေးသလိုသော နိဿယအနက်များကိုလည်း အဆင်သင့် ခူးပြီးခပ်ပြီးသားအဖြစ် မိမိလက်ထဲသို့ ရောက်နေသလို ဤစာအုပ်က အမြဲတမ်း အချိန်မရွေး အကူအညီပေးနေပါသည်။ လိုအပ်သူများ၏ မှတ်ဆိုတ်သို့ ပျားအုံလာစွဲသည့်ဗမာ မဟာကံထူးရှင်များအတွက် ဤစာအုပ်ထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆမိကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

အရှင်တိလောကာဘိဝံသ (အင်းစိန်)

ရွာမ ပဋိပတ္တိစာသင်တိုက်

၁၃၆၂၊ ပြာသိုလ်လပြည့်ကျော် (၁) မှက်

အစိုးရပါဠိပထမပြန်စာမေးပွဲအတွက်
မကြာမီ ထုတ်ဝေသောမည့် စာအုပ်များ

- ၄။ အာလုံဆောင်ကန်ခါ (ပထမလတ်တန်း)
- ၅။ အာလုံဆောင်ရူပသိဒ္ဓိ (ပထမလတ်တန်း)
- ၆။ အာလုံဆောင်ဒီကာကောျာ (ပထမလတ်တန်း)
- ၇။ အာလုံဆောင်ကန်ခါ (ပထမကြီးတန်း)
- ၈။ အာလုံဆောင်ရူပသိဒ္ဓိ (ပထမကြီးတန်း)
- ၉။ အာလုံဆောင်ဒီကာကောျာ (ပထမကြီးတန်း)
- ၁၀။ ရုဏ်ထူးဆောင်အဘိဓမ္မာ

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟလာ ကျမ်းရင်းအဓိပ္ပာယ်များ၊ သရုပ်ခွဲများ၊ ခက်ခဲနက်နဲသော အဘိဓမ္မာအတွေးအခေါ်များနှင့် ပါဠိပထမပြန် စာမေးပွဲပုစ္ဆာအညွှန်းများ ပါဝင်ကြသဖြင့် စာသင်သားတိုင်း မိမိအိတ်ထဲ ပုဂံဝရဆောင်ထားရမည့် စာအုပ်ကောင်းတစ်အုပ် ဖြစ်သည်။

အစိုးရဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲအတွက်
ထုတ်ဝေပြီးသည့် ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၁။ အာလုံဆောင်ပါရာဒိကာဏ်
- ၂။ အာလုံဆောင်သီလက္ခန္ဓ်
- ၃။ အာလုံဆောင်ဓမ္မသင်္ဂီဏီ

ရှေးနိဿယများ၊ ဘာသာဋီကာများမှ ပါဠိတော် နိဿယ များကို ခက်ဆစ်ထုတ်နုတ်ရေးသားထားခြင်း၊ အနက် ပေးပုံနှစ်နည်း များ ပါဝင်ခြင်း၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲ၌ နှစ်ပေါင်း (၅၀)ကျော် ပါဠိတော် ပုစ္ဆာအဖြေများ ပါဝင်ခြင်းတို့ကြောင့် ဓမ္မာစရိယပွဲဝင် အရှင်မြတ်ကိုး စီးရီးလိုက် လက်ကိုင်ပြုရမည့်စာအုပ်များ ဖြစ်ကြပါ သည်။

နိခေါင်းစကား

သာသနာရောင် ထွန်းပြောင်ချိန်

ပါဠိပထမပြန်စာမေးပွဲကို နှစ်သာသနာတော်၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သော ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကြီး ထွန်းကားပြန်ပွားစေရန် ကျွန်ုပ်တို့ ပွင့်မြတ်သောရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀-ပြည့်နှစ်မှ စတင်၍ ခြံနံမာဘုရင် အဆက်ဆက်တို့ ကျင်းပလာခဲ့ကြသည်။ ပထမပြန်စာမေးပွဲကြီးကို နှစ်ကာလကြာသည်နှင့်အမျှ စနစ်ဖျိုးစုံပြောင်းလဲကာ ကျင်းပလာခဲ့ရာ ပရိယတ္တိဝန်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အများအပြား ပေါ်ထွက်ခဲ့ကြသည်။

ထို့နောက် ၁၂၉၉-ခုနှစ်၌ ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲကို စတင်ကျင်းပ၍ ၁၃၁၀-ပြည့်နှစ်တွင် တိပိဋကဓရရွေးချယ်ရေးစာမေးပွဲကြီးကို စတင်ကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ကျင်းပခဲ့ခြင်းကြောင့် ပရိယတ္တိစာပေကို ကျက်-အံ-ကြံ-ကြည်ကြသည့် ရှင်ရဟန်းများ တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးတက်များပြားလာခဲ့ရာ ယခုအခါ ပြန်မာနိုင်ငံ၌ ပရိယတ္တိသာသနာများ အထွန်းပြောင်ဆုံးအချိန်ကု ဆိုရပေမည်။

အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲ ကျင်းပခြင်း

တိပိဋကဓရရွေးချယ်ရေးစာမေးပွဲကြီးကို ကျင်းပလာခဲ့သော်လည်း စာပြန်၊ စာဖြေ အရှင်မြတ်တို့သည် ပိဋကတ်ပုံးပုံ ကျမ်းရင်းကြီးများဖြစ်ကြသည့် ဝိနည်း (၅)ကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာ (၇)ကျမ်း၊ ဒီဃနိကာယ်သုတ် (၃)ကျမ်းတို့ကိုသာ ဖြေဆိုမှုများ၍ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ သံယုတ္တနိကာယ်၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် စသော ကျမ်းများကိုမူ ဖြေဆိုမှုနည်းပါးသဖြင့် ယင်းကျမ်းများသည် ကျမ်းအိပ်ကြီးများသွယ်ဘိရိယဲတွင် အိပ်စက်လျက်ရှိကြသည်။

ယိုအခါ နိုင်ငံတော်သံယမဟာနာယကအဖွဲ့ဝင် ဆရာတော်များက ပိဋကတ်သုံးပုံ ကျမ်းများများ၏ ကျမ်းအိမ်အဖြစ်ကို သိပြင်တော်မူ၍ ယင်းကျမ်းအိမ်ကြီးများကို လေ့လာလိုက်စားသူများ ပေါ်ထွက်ရန် ရည်သန်၍လည်းကောင်း၊ တိပိဋကစာမေးပွဲကြီးကို ရဟန်း၊ သာမဏေများသာ ဖြေဆိုခွင့်ပြုထားသဖြင့် ပိဋကတ်သုံးပုံကျမ်းများကိုလည်း ပုဂ္ဂိုလ်မရွေး လေ့လာလိုက်စားနိုင်ရန် ရည်သန်၍လည်းကောင်း၊ ယင်းသို့ လေ့လာလိုက်စားခြင်းအားဖြင့် ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကြီး နေလိုလနယ် ထွန်းလင်းကြွယ်ဝစေရန် ရည်သန်၍လည်းကောင်း ၁၃၄၅-ခုနှစ်မှ စတင်၍ အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲကြီးကို ကျင်းပခဲ့လေသည်။

စာသင်သားများ အခက်ကြုံခြင်း

အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲကြီးသည် တိပိဋကစာမေးပွဲကြီးနှင့် သာမဏေကျော်စာမေးပွဲဝင် အရှင်မြတ်များအတွက် မခဲယဉ်းသော်လည်း ယင်းကမေးပွဲနှင့်ပွဲကို မဖြေဆိုဘူးကြသည့် အရှင်မြတ်များ၊ သီလာရှင်များနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် မလျောက်ဘူးသောလမ်းဖြစ်၍ စစ်တမ်းဝါးနိုင်လှသည်။ ဆင်ကန်းတောတိုးရသည့်ပမာ ဖြစ်သည်။ စာပေခက်ခဲမှုကို အပကား ထုထည်ကြီးမားလှသော စာအုပ်ကြီးများကိုကြည့်၍ ကြောက်ရွံ့တုန်စရာ ဖြစ်ရသည်။

ဂုဏ်ထူးဆောင် ဝိနယဝိဒ္ဓကျမ်းများ ပေါ်ထွက်လာခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြားနိုင်ငံများထက် သာသနာဇေးရာ ပရိယတ္တိစာပေရေးရာပါ အထွန်းကားဆုံး နိုင်ငံဖြစ်သဖြင့် အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲကြီးအတွက် စာပေပို့ချနိုင်သော စာချပုဂ္ဂိုလ်အကျော်အမော် ဆရာတော်တို့ များစွာရှိကြပါသည်။ သို့သော်လည်း စာချဆရာတော်တို့သည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဝါဆိုဦးမှစ၍ နှစ်ကုန်သည်အထိ အစိုးရပါဠိပထမပြန်စာမေးပွဲနှင့် ဓမ္မာစရိယဟန်းဆိုင်ရာ စာတမ်းများကို မအားလပ်အောင် ပို့ချတော်မူနေကြရသဖြင့် အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲကြီးအတွက် စာပေပို့ချချင်သော်လည်း ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုကြောင့် မျက်နှာမလွှဲချင်ဘဲ လွှဲနေကြရာ အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲဝင် အရှင်မြတ်များ များစွာအခက်ကြုံလျက် ရှိကြသည်။ ယခုအခါ ယင်းအခက်အခဲကို ကူညီဖြေရှင်းပေးသည့် အနေဖြင့် အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲ၌ အုပ်စု (၁) ဝိနယပိဋကကို လွယ်ကူစွာဖြေဆိုနိုင်ရန် ဂုဏ်ထူးဆောင် ဝိနယဝိဒ္ဓကျမ်း (ပါရာဇိကအဖွင့်)စသော ကျမ်းများကို ရေးသားရေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရေးသားပုံ အစီအစဉ်

ဤစာအုပ်ကို ဆဋ္ဌမူစီနည်း ပါရာဇိကပါဠိတော်၊ ဘုရားကြီးမူ ပါရာဇိကပါဠိတော်နိဿယများနှင့် ဘာသာဋီကာကျမ်းပြုအကျော် အမရပူရ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပါရာဇိကဘာသာဋီကာ

တို့ကို အခြေခံကာ ရေးသားထားပါသည်။ ထို့အပြင် ကျေးဇူးရှင်ဆရာသမားများ၏ ပို့ချချက်များ ဖြင့်လည်း တန်ဆာဆင်ထားသဖြင့် အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲသာမက တိပိဋကဓရ သာမဏေကျော်၊ ဓမ္မာစရိယ၊ ရန်ကုန်နိကာယ်စသော အခြားစာမေးပွဲများကို ဝင်ရောက်ဖြေဆိုကြမည့် အရှင်မြတ်များအတွက်လည်း များစွာအထောက်အကူပြုမည့် စာအုပ်ကောင်းတစ်အုပ် ဖြစ်ပါသည်။

ရည်သန်လောင့်တချက်

ဤကျမ်းစာအုပ်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် အစိုးရနိကာယ်စာမေးပွဲဝင် အရှင်မြတ်များ၊ သီလရှင်များနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များအား အုပ်တစ်ချပ် သံတစ်ပွင့်ပမာ ကျေးဇူးပြုရာရောက်လျှင် ပင်ပန်းရကျိုးနပ်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

ဂုဏ်ပြုပူဇော်မှု

ဤကျမ်းစာငယ်ဖြင့် စာရေးသူ၏ ငယ်ဆရာရင်းဖြစ်ပေ၏မူသော တင်ကုန်းမြို့နယ် အင်ပင် တောင်ကျောင်းဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုသလ၊ မင်းကွန်းတိပိဋကဓရဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အဂ္ဂါဘိဓဇ ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ စသော ကျေးဇူးရှင် ဆရာသမားအပေါင်းတို့အား ကျေးဇူးဆပ် ပူဇော်ပါသည်။

အရှင်စန္ဒဘေတိ

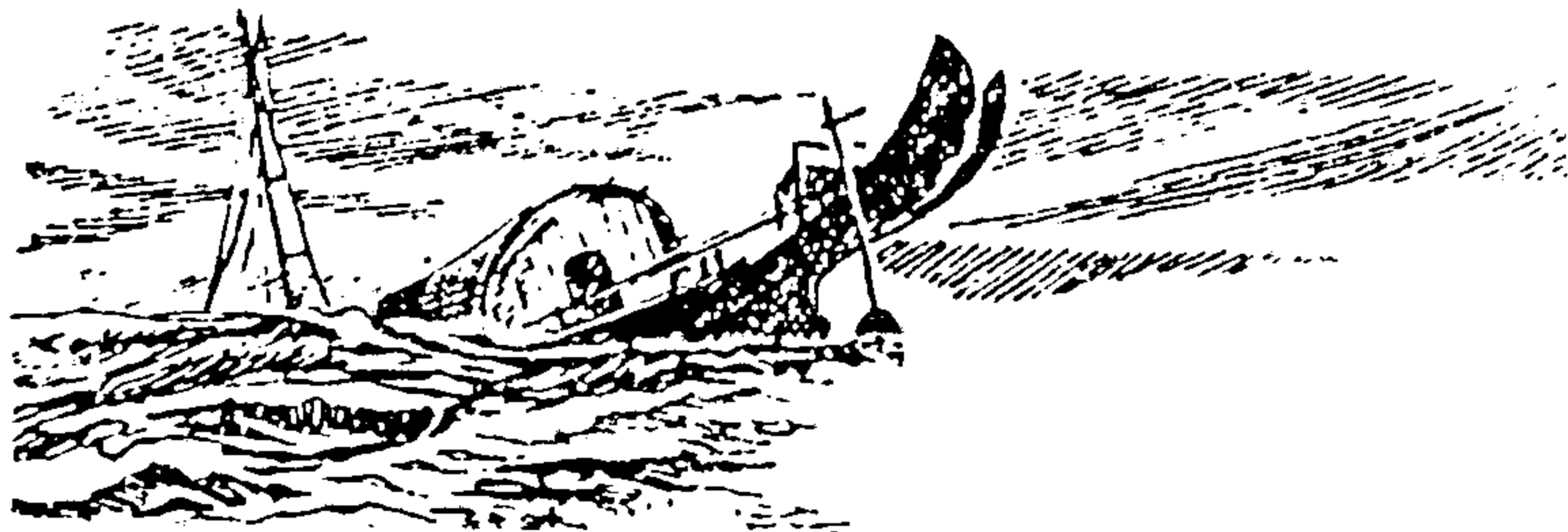
သာသနဓဇဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ၊ ဝိသိဋ္ဌဗိနယဝိဒ္ဓ

ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ

အောင်သိဒ္ဓိကျောင်း၊ ဓမ္မသုခကျောင်းတိုက်

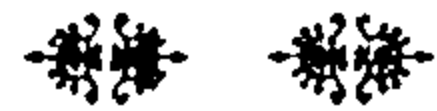
ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်း၊ ရန်ကုန်။

စုန်း- (၀၁) ၅၄၅၄၇

နိုင်ငံတော်အမျိုးချစ်ကယ် စာပေးပို့ကြီးအတွက်

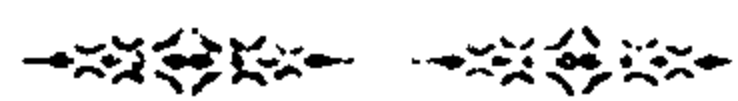
ရေးသားထုတ်ဝေပြီးစာအုပ်များ

- ၁။ ဗုဏ္ဏိဓမ္မသောဓိ ဝိနယဝိဒ္ဓ (ပါရာမိကာအပွင့်)
- ၂။ ဗုဏ္ဏိဓမ္မသောဓိ ဝိနယဝိဒ္ဓ (ပါမိဝိသိကာအပွင့်)
- ၃။ ဗုဏ္ဏိဓမ္မသောဓိ ဝိနယဝိဒ္ဓ (မဟာဝါအပွင့်)
- ၄။ ဗုဏ္ဏိဓမ္မသောဓိ ဝိနယဝိဒ္ဓ (စူဠဝါအပွင့်)
- ၅။ ဗုဏ္ဏိဓမ္မသောဓိ ဝိနယဝိဒ္ဓ (ပရိဝါအပွင့်)
- ၆။ ဝိနယဝိဒ္ဓ ဗုဒ္ဓအဖြစ်

ဝိသိဋ္ဌဝိနယဘွဲ့ထူး ဆွတ်ခူးလိုကြသော အရှင်မြတ်များ ဆရာလွတ်
လေ့လာနိုင်လောက်အောင် အထူးစိစဉ်ရေးသားထားသော စာအုပ်များ ဖြစ်ကြသည်။
အထက်ပါကျမ်းစာအုပ်(၆)အုပ်ကို ဝယ်ယူ ခြင်းဖြင့် အခြားကျမ်းကြီးကျမ်းခိုင်များကို လေ့လာစရာ
မလိုတော့ပါ။

ရေးသားထုတ်ဝေပြီးသော ဘုရားရှုကမ်းညွှန်များ

- ၁။ ရွှေမန္တလေး ဘုရားမှူးလမ်းညွှန်
- ၂။ စစ်ကိုင်း ဘုရားမှူးလမ်းညွှန်
- ၃။ မင်းကွန်း ဘုရားမှူးလမ်းညွှန်
- ၄။ မင်းကွန်းမြေဗ္ဗ ကမ္ဘာကျော် ကြီးငါးကြီး

သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ ကန်စိုးကြီးဘုရားများကို သမိုင်းကြောင်း များ၊ ကာလာဓာတ်ပုံများဖြင့်
ဝေဝေဆာဆာ တင်ပြထားပါသည်။

ဝေရဉ္စကဏ္ဍ

တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္စာယံ-

ယေန သမယေန ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။
(အနိယမ)။

ယေနသမယေန=အကြင်အခါ၌။ အာယသ္မတော=ရည်သောသက်တော်ရှိသော။
သာရိပုတ္တဿ=အရှင်သာရိပုတြာ၏။ ဝိနယပညတ္တိယာစန ဟေတုဘူတော =ဝိနည်း
ပညတ်ကို ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားတောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။
ပရိဝိတက္ကော=အကြံသည်။ ဥဒပါဒိ=ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ (ဝိ၊ ၁၁) (နိ၊ ၂)

တေန သမယေန

တေန သမယေန=ထိုအခါ၌။ ဘဂဝါ=ဘုန်းတော်ကြီးသော။ ဗုဒ္ဓေါ=မြတ်စွာဘုရား
သည်။ ဝေရဉ္စာယံ=ဝေရဉ္စအမည်ရှိသောပြည်၌။ နဋ္ဌေရုပုဗ္ဗိမန္တပူလေ=နဋ္ဌေရုအမည်ရှိ
သော ဘီလူးဘုမ္မဇိုင်းသည် လွှမ်းမိုးသိမ်းဆည်းအပ်သော တမာပင်၏ အနီးအောက်၌။
မဟတာ=ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သော(ဝါ) အရေအတွက်အားဖြင့်ပျားသော၊ ဘိက္ခုသံဃေန=
ရဟန်းတို့၏အပေါင်းနှင့်၊ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ= ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိသော
ရဟန်းတို့နှင့်၊ သိဒ္ဓိ=တကွ။ ဝိဟရတိ=လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား လေးပါးဣရိယာ သာယာ
ရွှင်ပျော် နေတော်မူ၏။

အဿောသိ ခေါ ဝေရဉ္စော စသည်အနက်

ဝေရဉ္စော=ဝေရဉ္စာပြည်၌ မွေးဖွားသောကြောင့် ဝေရဉ္စအမည်ရှိသော (ဝါ) မြို့
ဝေရဉ္စာနေရာရှိသောကြောင့် ဝေရဉ္စအမည်ရှိသော၊ ဗြာဟ္မဏော=ဥဒယပုဏ္ဏားသည်၊
အဿောသိခေါ=ကြားပြီ။ (ခေါ အနက်မဲ့)။ အဿောသိခေါ-အဿောသိပေ=ကြား
သည် သာလျှင်တည်း။ (ခေါ အဝဓာရဏအနက်)။

တံ ခေါ ပနစသည်

တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ တဿ ခေါ ပန ဘောတော ဂေါတ
မဿ=ထိုအရှင်ဂေါတမ၏။ ဝေ=ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကလျာ
ဏော=ကောင်းသော။ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ=ချီးမွမ်းအံ့သြ ကျော်စောသံသည်။ အပ္ပဂ္ဂတော=
မဆန့်ဘဝဂ် ပျံ့နှံ့တက်၏။

ဘာသာဋီကာ။ ။ ဝိဟရတိ = ဣရိယာတစ်ပါး ညောင်းညာများကို တစ်ပါးဖြင့်ဖြတ် မကျ
လတ်အောင် အတ္တဘောကို ဆောင်တော်မူ၏။ (သဒ္ဓတ္ထ)

ဘုရားရှင်သီတော်မူသော သြကာသလောကနှင့် သတ္တလောက

သော ဘဂဝါ=ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ သဒေဝကံ=ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ငါးထပ်နှင့်တကွသော။ သမာရကံ=မာရ်နတ်၏ တည်ရာ ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်နှင့်တကွသော။ သဗြဟ္မကံ=ဗြဟ္မာ့ပြည်(၂၀)နှင့်တကွသော။ ဣမံလောကံ=ဤသြကာသ လောကကို။ သဿမဏဗြဟ္မဏီ=သာသနောဂစ၊ သာသနပစ္စတ္တိက ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏားတို့နှင့်တကွသော။ သဒေဝမနုဿံ=သမ္မုတိနတ်ဟုဆိုအပ်သောမင်း၊ ကြွင်းသောလူတို့နှင့်တကွဖြစ်သော။ ဣမံပဇံ=ဤသတ္တလောကကို၊ သယံ=ကိုယ်တော်တိုင်။ အဘိညာ(အဘိညာယ)=ထူးမြတ်လွန်ကဲသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့်သီတော်မူ၍။ သစ္စိကတွာ=မျက်မှောက်ပြုတော်မူ၍၊ ဒေဝပနုဿေဟိ=နတ်လူတို့ကို (ကာရိတ်ကံထည့်)။ ပဝေဒေတိ=အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူ၏။

ဘုရားရှင်ဟောကြားတော်မူသောတရားတော်၏ ဂုဏ်ရည်(၇)ရပ်

သော ဘဂဝါ=ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဒိကလျာဏံ=အစဉ်ကောင်းခြင်းရှိသော၊ မဇ္ဈကလျာဏံ=အလယ်ဉာဏ်ကောင်းခြင်းရှိသော၊ ပရိယောသာနကလျာဏံ=အဆုံးဉာဏ်ကောင်းခြင်းရှိသော၊ သာတ္ထံ=အနက်နှင့်ပြည့်စုံသော (ဝါ) နေတ္တိကျမ်းလာ သံကာသနစသော ခြောက်ပါးသောအတ္ထပဒနှင့်ပြည့်စုံသော၊ သဗျဉ္ဇနံ=သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံသော (ဝါ) နေတ္တိကျမ်းထွက် အက္ခရစသော ခြောက်ပါးသော ဗျဉ္ဇနပဒနှင့်ပြည့်စုံသော၊ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ=ဥပနေတဗ္ဗ မရှိရကား အလုံးစုံအားပြည့်စုံသော၊ ပရိသုဒ္ဓံ=အပနေတဗ္ဗ မရှိရကား ထက်ဝန်းကျင်အားဖြင့် စင်ကြယ်သော၊ ဓမ္မံ=ကို၊ ဒေဝမနုဿာနံ=တို့အား (သမ္ပဒါနံထည့်)၊ ဒေသေတိ=ဟောတော်မူ၏။

ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ

အထခေါ=ထိုသို့ကြားပြီးသည်မှနောက်ကာလ၌၊ ဝေရဉ္ဇော=သော၊ ဗြာဟ္မဏော=သည်။ ယေန=အကြင်အရပ်၌၊ ဘဂဝါ=သည်၊ အတ္ထိ=ရှိ၏။ တေန=ထိုအရပ်သို့။
(တနည်း) ယေန=အကြင်ချမ်းသာစီးပွားများခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘဂဝါ=ကို၊ ဒေဝမနုဿေဟိ=တို့သည်၊ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော=အနီးအစပ် ချဉ်းကပ်အပ်၏။ တေန=ထိုချမ်းသာ (ပ)ကြောင့်၊ ဥပသင်္ကမိ=အနီးအစပ် ချဉ်းကပ်လေ၏။

ဘာသာရှိကာ။ ။ တထာရူပါနံ= ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော သဘောရှိကုန်သော၊ အရဟတံ= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဒဿနံ=ကြည့်ရှု ဖူးမြင်ရခြင်းသည်၊ သာဝခေါ ပန=ဒဿနာနုတ္တရိယ အကြောင်းကောင်းသည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ=ဤသို့မြတ်သော အလိုရှိသည်ကိုပြု၍၊ အသောသိခေါ=လျှင်တည်း။

ပုဏ္ဏားတို့၏ ဂုဏ်(၅)ရပ်နှင့် ပုဏ္ဏားတို့အပေါ် ဘုရားရှင်မပြုလုပ်သော ကိစ္စ(၃)ရပ်

သော ဂေါတမ=အရှင်ဂေါတမ၊ သမဏော ဂေါတမော=ရဟန်းဂေါတမသည်။
ဇိဏ္ဏေ=အိုမင်းကုန်သော။ ဝုဇေ=စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ အင်္ဂါခြေလက်၊ အသက်ကြီးပွားကုန်သော၊
မဟလ္လ ကေ=အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော၊ အဒ္ဓ
ဂတေ=မင်းနှစ်ဆက်သုံးဆက်တည်၍ ရှည်သောအခွန်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဝလော
အနုပ္ပတ္တေ=အာယုကပ်သက် သုံးစုဝက်၍ အထက်ပစ္စိမအရွယ်သို့ရောက်ကုန်သော၊
ဗြာဟ္မဏေ=ပုဏ္ဏားတို့ကို၊ န အဘိဝါဒေတိ ဝါ=ရှိလည်းမမှီ၊ န ပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝါ=ခရီးဦး
လည်း မကြိုဆို၊ အာသနေန=နေရာဖြင့်၊ နနိမန္တေတိဝါ=မိတ်လည်းမမိတ်၊ ဣတိ=ဣသို၊
တေ ဝစနံ=ဤစကားကို၊ မေ မယာ=အကျွန်ုပ်သည်။ သုတံ=ကြားဘူး၏။ (ဝါသဒ္ဓါ
ဝိဘာဝန နာပအနက်ကိုဟော)။

ကြားအပ်သောအကြောင်းအရာကို ပြင်တာနှင့်နိဂုံးအုပ်၍ ကဲ့ရဲ့သောစကား

ဘော ဂေါတမ=ဗ၊ တယိံဒံ တံ ဣဒံ ဝစနံ=ထိုအကျွန်ုပ်ကြားဘူးသော
စကားသည်။ တထေဝ=ထိုပြင်သည်နှင့်ခြား ကြားတိုင်းမသွေ မှန်ပေသည်သာလျှင်၊
ဟောတိ=ဖြစ်၏။ ဟိ တဒမိနာယုတ္တံ=ထိုရှေ့စကားသည် ဤနောက်စကားကြောင့်
သင်၏။ (တနည်း) ဟိယသ္မာ=အကြံကြောင့်၊ ဘဝံဂေါတမော (ပ) နနိမန္တေတိ၊
တသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ ဘော ဂေါတမ=ဗ၊ တယိဒံ=ထိုရှိခိုးခြင်းစသည်ကို မပြုခြင်းသည်။
နသမ္ပန္နမေဝ^၁= ပစ္စုပ္ပန်ဝယ် ချီးမွမ်းဘွယ်ဂုဏ်၊ တမလွန်ဝယ် ကောင်းရာရောက်ဘွယ်
ဂုဏ်နှင့် မပြည့်စုံသည်သာတည်း။

နာဟံ တံ စသည်-

တံ= ထိုသူကို။ န ပဿာမိ=မံသပညာ နှစ်ဖြာသောစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှု၍မမြင်၊
ဟိ (တဒေဝသစ္စံ)=ထိုစကားသည်လျှင်မှန်၏။ တဿ=ထိုသူ၏။ မုဒ္ဓါပိ=ဦးခေါင်းသည်
လည်း၊ ဝိပတေယျ=မြေ၌ကြွေကျရာ၏။

အရသရူပေါ-

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကို သာယာခြင်း သဘောမရှိ
(ဗုဒ္ဓအလို)။

သာမဂ္ဂိဟုဆိုအပ်သော ဂုဏာပစာယနဓမ္မကို သာယာခြင်းသဘောမရှိ။ (ပုဏ္ဏား)။

ဘာသာဋီကာ^၁။

။ နသမ္ပန္နမေဝ = လောကဂုဏ်နှင့်မပြည့်စုံသည်သာ။(သဒ္ဓတ္ထ) ဝါ=မသင့်
လျော်သည်သာ(အဓိပ္ပါယ်တ္ထ)။ (ဘာဋီ၊ ၁၊ ၆၄၅)

ယေ တေ ပြာဟ္မဏ ရူပရသာ

ပြာဟ္မဏ=ပုဏ္ဏား၊ ယေ တေ ရူပရသာ=အကြင်ရူပါရုံ၌ သာယာခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ သန္တိ=ရှိကုန်၏။ တေ=ထိုအာရုံငါးပါး၌ သာယာခြင်းတို့ကို၊ တထာဂတဿ=ငါဘုရား အား(ဝါ)သည်၊ ပဟိနာ=ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဥဗ္ဗိန္ဒမူလာ=အမြစ်အရင်းကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ တာလာဝတ္ထုတတာ=တန်းပင်ငုတ်ကဲ့သို့ ပြုအပ် (ဝါ) တန်းပင်၏တည်ရာ မြေပမာကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်ပြီ၊ အနာဘဝကတာ=နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းကို ပြုအပ်ကုန်ပြီ။ အာယတိ=နောင်အခါ၌၊ အနုပ္ပါဒေဗ္ဗော=မဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။

နိဗ္ဗောဓေါ-

မူပါရုံ စသည်ကို ခံစား သုံးဆောင်ခြင်း မရှိ (ဗုဒ္ဓ)၊ သာမဂ္ဂိဟု ဆိုအပ်သော ဇေဋ္ဌာပစာယနကို ခံစားသုံးဆောင်ခြင်းမရှိ၊ (ပုဏ္ဏား)။

အကိရိယဝါဒေါ

ကာယဒုစရိုက်စသော ဒုစရိုက်(၃)ပါးနှင့် ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားများစွာ တို့ကို မပြုအပ်ဟု အယူရှိ၏။ (ဗုဒ္ဓ)။

ဇေဋ္ဌာပစာယနဓမ္မကို မပြုအပ်ဟု အယူရှိ၏။ (ပုဏ္ဏား)။

ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-

ရာဂ၊ ဝေဒါသ၊ မောဟတို့နှင့် ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားများစွာတို့ကို ဖြတ် အပ်၏ဟု အယူရှိ၏။ (ဗုဒ္ဓ)။

ဇေဋ္ဌာပစာယနဓမ္မကို ဖြတ်အပ်၏ဟု အယူရှိ၏။ (ပုဏ္ဏား)။

ဇေယျိ-

ကာယဒုစရိုက်စသော ဒုစရိုက်(၃)ပါးနှင့် ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားများစွာ တို့သို့ ရောက်ခြင်းကို စက်ဆုတ်ခြင်း သဘောရှိ၏။ (ဗုဒ္ဓ)။

ဇေဋ္ဌာပစာယနဓမ္မကို စက်ဆုတ်ခြင်းသဘောရှိ၏။ (ပုဏ္ဏား)။

ဘာသာဋီကာ။ ။ ပထမနည်းအလို တထာဂတဿ=၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်သည်(သာမိ) အနက်၌ သက်၍ စိတ္တသန္တာတော ဟူသော (သံ)ကိုထည့်ကာ တေ=ထိုရူပရသစသည် တို့သည်။ တထာဂတဿ=၏။ စိတ္တသန္တာနတော=စိတ်အစဉ်မှ။ ပဟိနာ=ကင်းကွာကုန်ပြီဟု အနက်ပေးပါ။ ဒုတိယနည်းအလို တထာဂတဿ၌ ဆဋ္ဌိသည် ကရုဏတ္တ၌သက်၍ တေ=ထိုရူပ ရသစသည်တို့ကို။ တထာဂတဿ=သည်။ ပဟိနာ=ပယ်အပ်ကုန်ပြီဟု အနက်ပေးပါ။

ဝေနယိကော-

ရာဂ၊ဒေါသ၊မောဟတို့နှင့် ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားများစွာတို့ကို ပယ်
ဖျောက်ခြင်းငှာ တရားစကားကို ဟောကြားတော်မူတတ်၏။ (ဗုဒ္ဓ)။

ဇေဋ္ဌာပစာယနဓမ္မကို ဖျောက်တတ် ဖျက်ဆီးတတ်၏။ (ဝါ) ဇေဋ္ဌာပစာနဓမ္မကို
မပြုရကား ဆုံးမနှိပ်ကွပ်လိုက်၏။ (ပုဏ္ဏား)။

တပဿိ-

ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပူလောင်စေတတ်သော သဘောရှိ၏။
(ဗုဒ္ဓ)။

ကြီးသူတို့ကို မရိုမသေ ပူလောင်စေတတ်သော သဘောရှိ၏။ (ပုဏ္ဏား)။

အပဂဗ္ဘော-

နောင်အခါ၌ အမိဝမ်းတိုက်ဝယ် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းမှ ကင်း၏။ (ဗုဒ္ဓ)။

ဇေဋ္ဌာပစာယနဓမ္မ၌ မတည်ရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ ကင်း၏။ (ပုဏ္ဏား)။

အာယတီ= နောင်အခါ၌၊ ဂပ္ပဿယျာ= အမိဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို၊
ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ=တဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်းကို။

သေယျထာပိ ပြာဟ္မဏစသည့်

ပြာဟ္မဏ=ပုဏ္ဏား၊ သေယျထာပိ=ဥပမာမည်သည်ကား၊ ကုက္ကုဋ္ဌိယာ=ကြက်မ၏။
အဋ္ဌ ဝါ=(ဂ)လုံးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသ ဝါ=(၁၀)လုံးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊
ဒွါဒသ ဝါ=(၁၂)လုံးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အဏ္ဏာနိ= အဥတို့သည်၊ ဇာယေယျံ=
ဥကုန်ရာ၏ (တည့်)။ တာနိအဏ္ဏာနိ=တို့ကို၊ ကုက္ကုဋ္ဌိယာ=သည်။ သမ္မာ=ကောင်းစွာ၊
အဓိသယိတာနိ=အပသို့မထွက်စေဘဲ အထက်၌ လုံခြုံစွာဝပ်အပ်ကုန်သည်။ သမ္မာ=စွာ၊
ပရိသေဒိတာနိ=ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြက်ငွေ့ကို တွေ့စေအပ်ကုန်သည်။ သမ္မာ=စွာ၊
ပရိဘာဝိတာနိ=ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြက်နို့ကို ပျံ့နှံ့ထုံစေအပ်ကုန်သည်။ အဿု=ဖြစ်
ကုန်ရာ၏။ (ဝိ၊၁၊၄)(နိ၊၂၂)

ဝပ်ခြင်းစသော ကိစ္စ (၃)ပါးတို့ကို ပြုရကျိုး

- ၁။ အဥတို့ကို မပုပ်စေခြင်း၊
- ၂။ စိုသောအရည်အစေးတို့ ဝမ်းခြောက်စေခြင်း၊
- ၃။ ဥခွံပါးစေခြင်း၊
- ၄။ ခြေသည်းဖျား၊ နှုတ်သီးဖျား ထက်စေခြင်း၊
- ၅။ ကြက်ငယ်တို့ ရင့်စေခြင်း၊

(ဆောင်ပုဒ်)   ခြောက်ပါးထက်၊ ရင့်စေလျက်၊ ကြက်မအမိ ပြုရန်ငါ။

ယော န ခေါ တေသံ စသည်

တေသံ ကုက္ကုဋ္ဌတ္တာ ပကာနံ= ထို (၈)ကောင်, (၁၀)ကောင်, (၁၂)ကောင်သော
 ကြက်ငယ်တို့တွင် (ဝါ) တို့၏။ အန္တရေ=အလယ်၌ (ထည့်)။ ယော ကုက္ကုဋ္ဌတ္တာပကာ=
 အကြင်ကြက်ငယ်သည်။ ပဌမတရံ=ရှေးထက်ရှေး၊ ပါဒနသိခါယ ဝါ=ခြေသည်းဖျား
 ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မုခတုဏ္ဏကေနဝါ=နှုတ်သီးဖျားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဏ္ဏ
 ကောသံ=ဥခွံကို၊ ပဒါလေတွာ=ဖောက်ခွဲ၍၊ သောတ္တိနာ=ဘေးရန်ကင်းကွာ ချမ်းသာ
 သဖြင့်။ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဇေယျ=ပေါက်ရာ၏။ သော ကုက္ကုဋ္ဌတ္တာပကာ=ထိုကြက်ငယ်ကို၊
 ကိန္တိကိဝေ=အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝစနိယော=ပြောဆိုအပ်သည်။ အဿ န ခေါ=ဖြစ်ရာ
 သနည်း။ ဇေဋ္ဌော ဝါ=အကြီးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကနိဋ္ဌော ဝါ=အငယ်ဟူ၍လည်း
 ကောင်း၊ ဝစနိယော=ပြောဆိုအပ်သည်။ အဿ န ခေါ=ဖြစ်ရာသလော။ ဣတိ=ဤသို့၊
 ပုစ္ဆိ=မေး၏။

ကြက်မ ပြုရမည့် ကိစ္စ(၃)ရပ်

- ၁။ ကောင်းစွာ အပသို့မထွက်စေပဲ အထက်၌ လုံခြုံစွာ ဝပ်ခြင်း။
- ၂။ ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြက်ငွေ့ကိုပေးခြင်း။
- ၃။ ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြက်နို့ကိုထုံစေခြင်း။

ကြက်ငယ်ကလေးများထွက်ရန် ဥခွံကို ခွဲရာ၌ အဘုံးပြုရသည် ပစ္စည်းများ။

- ၄။ ခြေသည်းဖျား။
- ၅။ နှုတ်သီးဖျား။

ဘုရားရှင် တလောကလုံး၌ အကြီးဆုံးဖြစ်ပုံ

ကြက်မသည် (၈)လုံးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော (၁၀)လုံးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော
 (၁၂)လုံးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော မိမိဥထားသည့် ကြက်ဥတို့ကို ကောင်းစွာ အပသို့
 မထွက်စေဘဲ အထက်၌လုံခြုံစွာ ဝပ်ခြင်း၊ ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြက်ငွေ့ကို
 ပေးခြင်း၊ ကောင်းစွာ ပတ်ဝန်းကျင်မှ ကြက်နို့ကို ထုံစေခြင်း ကိစ္စ(၃)ရပ်တို့ကိုပြုသော်
 ထိုကြက်ငယ်တို့တွင် ရှေးဦးစွာ ခြေသည်းဖျားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်သီးဖျားဖြင့်ဖြစ်စေ ဥခွံ
 ကိုဖောက်ခွဲ၍ ချမ်းသာစွာ ဖောက်ခွဲထွက်သော ကြက်ငယ်ကို အကြီးဆုံးဟု ဆိုရ
 သကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် အဝိဇ္ဇာဟူသော ဥခွံ၌ဖြစ်သော၊ အဝိဇ္ဇာဟူသောဥခွံဖြင့်
 ထက်ဝန်းကျင်မြှေးယှက်အပ်သော သတ္တဝါအပေါင်းတွင် အဝိဇ္ဇာဟူသောဥခွံကို ဖောက်
 ခွဲ၍ အဖော်မမှီး တကိုယ်တည်းသာလျှင် လောကဝယ် အတုမရှိမြတ်သော အရဟတ္တ
 ခရီးဇာတိ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် သတ္တ
 လောကထက် ကြီးပါပေသည်။

ဘုရားရှင်၏ အတုမရှိသောအကြီးမြတ်ဆုံးဖြစ်ကြောင်းအကျင့်၏ ပုဗ္ဗဘာဂ

ဗြာဟ္မဏ=ပုဏ္ဏား။ မေ မယာ=သည်။ ဝိရိယံ=အင်္ဂါ (၄)ပါးရှိသော ဝိရိယကို၊ အာရဒ္ဓံ ခေါ်=အားထုတ်အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ အသလ္လိနံ=တွန့်တိုခြင်းမရှိသည်။ အဟောသိ=ဖြစ်ပြီ။ မေ=၏(လိုက်)။ သတိ=သည်။ ဥပဋ္ဌိတာ=ထင်သည်။ အသမ္ပုဋ္ဌာ=မေ့လျော့ခြင်းမရှိသည်။ အဟောသိ=ပြီ။ မေ=ငါ၏။ ကာယော=နာမကာယ၊ ရူပကာယသည်။ အသဒ္ဓေါ=ပူဇနမလိမ်း ငြိမ်းအေးခြင်းသည်။ အသာရဒ္ဓေါ=ပူဇနမှု မရှိသည်။ အဟောသိ=ပြီ။ မေ=၏။ စိတ္တံ=စိတ်သည်။ သမာဟိတံ=တည်ကြည်သည်။ ကေဂ္ဂံ= တခုသောအာရုံဟု ဆိုအပ်သော အစုအဘို့ရှိသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ စသည်

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ=တို့၏။ ဂူပသမာ=ငြိမ်းအေးခြင်းမကြောင့်။ အဇ္ဈတ္တံ=နိယကဇ္ဈတ္တ သန္တာန်၌၊ စေတသော=ကို။ သပ္ပ သာဒနံ=ကြည်လင်စေတတ်သော။ ဧကောဒိဘာ ဝံ=မြတ်သော တည်ကြည်ခြင်းကို တိုးပွားစေတတ်သော။ အဝိတက္ကံ=ဝိတက်လည်း မရှိသော။ အဝိစာရံ=သော။ သမာဓိဇံ=ပထမဈာန်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော(ဝါ) သမ္ပယုတ္တ သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော။ ဒုတိယဈာန်=အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောဈာန်ကို။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ပြည့်စုံစေ၍ (တနည်း) ဒုတိယဈာန်=သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ=ရောက်၍။ ဝိဟာသိ=ပြီ။

ပထမဈာန်၏ ပဟာနက်

- (၁) ကာမဂုဏ်တို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း။
- (၂) အကုသိုလ်တရားတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း။

ပထမဈာန်၏ သမ္ပယောဂကံ

- (၁) ဝိတက်နှင့် ယှဉ်ခြင်း။
- (၂) ဝိစာရနှင့် ယှဉ်ခြင်း။
- (၃) ပီတိသုခနှင့် ယှဉ်ခြင်း။

ပီတိယာစ ဝိရာဂါစသည်။

ပီတိယာစ=ပီတိကိုလည်း။ ဝိရာဂါ=လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့် (ဝါ) စက်ဆုတ်ခြင်း ကြောင့်။ ဥပေက္ခကော စ=လျစ်လျူရှုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍လည်း။ ဝိဟာသိ=ပြီ။

ဘာသာဋီကာ။ ။ပီတိယာ= ကို၊ ဝိရာဂါစ= စက်ဆုတ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ပီတိယာ=၏။ ဂူပ သမာစ= ပယ်ခွါလွန်မြောက် ငြိမ်းပျောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ (စသဒ္ဓါဂူပသမာကိုပေါင်း)၊ ပီတိယာ=ကို၊ ဝိရာဂါစ= လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ= တို့၏။ ဂူပသမာစ= ကြောင့်၎င်း၊ (စသဒ္ဓါ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဂူပသမာကိုပေါင်း) (ဘာဋီ၊ ၁၊ ၆၅၅)

သတောစ=သတိနှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ သမ္ပဇာနောစ=ပညာအဆင်အခြင်
 နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ သုခဉ္စ=တတိယဈာန်ချမ်းသာကိုလည်း၊ ကာယေန=
 နာမကာယ၊ ရူပကာယဖြင့်၊ ပဋိသံဝေဒေသိ=ခံစားခဲ့ပြီ။ ယံတတိယဇ္ဈာနဟေတု=အကြင်
 တတိယဈာန်ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ တံပုဂ္ဂလံ=ထိုတတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အပိယာ=ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့သည်။ ဥပေက္ခာကောက္ကတိ=
 လျှပ်လျှူရှုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏ဟူ၍။ သတိမာက္ကတိ=သတိနှင့်ပြည့်စုံ၏ဟူ၍။ သုခဝိဟာ
 ဝိဟာ=ချမ်းသာစွာနေလေ့ရှိ၏ဟူ၍။ အာစိက္ခန္တိ=ချီးမွမ်းစကား ပြောကြားကြကုန်၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၅)(နိ၊ ၂၆)

သုခဿ စ ပဟာနာ စသညံ

သုခဿ စ= သုခကိုလည်း၊ ပဟာနာ=ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခဿ စ=လည်း၊
 ပဟာနာ=ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗေဝ=ရှေးဈာန်၏ ဥပစာချခဏ၌သာလျှင်၊ သောမနဿဒေါမန
 သာနံ=တို့၏ အတ္ထင်္ဂမာ=ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ အဒုက္ခပသုခံ= ဒုက္ခလည်းမဟုတ် သုခ
 လည်းမဟုတ်သော၊ (ဝါ) ဒုက္ခမှလည်းတစ်ပါး သုခမှလည်း တစ်ပါးသော၊ ဥပေက္ခာ
 သတိပါရိသုဒ္ဓိ= ဥပေက္ခာနှင့်ယှဉ်သော သတိသည်ဖြစ်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ ထက်ဝန်း
 ကျင်မှ စင်ကြယ်သော၊ စတုတ္ထဈာန်၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။

စတုတ္ထဈာန်က ပေးတတ်သော တစ်ဝက်တဒေသဂုဏ်များ

သောဟံ=ထိုငါသည်၊ ဝေံ=ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစဉ်ဖြင့်၊ ပရိသုဒ္ဓေ=ထက်ဝန်းကျင်
 မှစင်ကြယ်သော၊ ပရိယောဒါတေ=ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြီးပြီးပြန်ပြန်ရှိသော၊ အင်္ဂဏေ=
 ကိလေသာမရှိသော၊ ဝိဂတူပက္ခိလေသေ=ကင်းသောညစ်ညူးခြင်းရှိသော၊ ပုဒုဘူတေ=
 နူးညံ့စွာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ကမ္မနိယေ=အမှု၌ခံသော၊ ဌိတေ=တည်သော၊ အာနုပ္ပတ္တေ=
 မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့ရောက်သော၊ စိတ္တေ=သည်၊ သမာဟိတေ=စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့်
 တည်ကြည်လတ်သော်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏာယ=ပုဗ္ဗေနိ ဝါသာနုဿတိဉာဏ်
 အကျိုးငှာ၊ စိတ္တံ=စိတ်ကို၊ အဘိနိန္ဒာမေသိ= ရှေ့ရှုညွတ်စေခဲ့ပြီ။ အမုတြ=ထိုမည်
 သောကပ်၊ ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂုတိ၊ ဌိတိ၊ သတ္တာဝါသ၊ သတ္တနိကာယ၌၊ ဝေံနာ မော=
 ဤသို့အမည်ရှိသည်။

က္ကတိ=ဤသို့၊ သာမောရံ=အဝံ ဝဏ္ဏောစသော (၄)ပါးသော အခြင်းအရာနှင့်
 တကွဖြစ်သော၊ သဥဒ္ဓေသံ=ဝေံနာမော ဂေါတ္တောဟူ၍ (၂)ပါးသော ညွှန်ပြခြင်းနှင့်တကွ
 ဖြစ်သော၊ အနေကဝိဟိတံ=တစ်ပါးမက များသောအပြားရှိသော၊ ပုဗ္ဗေနိ ဝါသံ=
 ရှေး၌နေအိပ်ဘူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို။ အနုဿရာမိ=အောက်မေ့၏။

သတ္တာနံ စတုပပါတဉာဏာယ စသညံ

သတ္တာနံ=သတ္တဝါတို့၏။ စတုပပါတဉာဏာယ=စတုပဋိသန္ဓေကိုသိသော ဒိဗ္ဗစက္ခု
 အဘိညာဏ်ဟူသော ဉာဏ်အကျိုးငှာ။

သောဟံ=သည်၊ ဒိဗ္ဗေန=နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူသော (ဝါ) ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော (ဝါ) ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၌မှီသော၊ ဝိသုဒ္ဓေန=အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော၊ အတိက္ကန္တမာနသကေန=လူတို့၏ပသာဒစက္ခုကိုလွန်သော၊ စက္ခုနာ=အဘိညာဏ် ဟူသောမျက်စိဖြင့်၊ စဝမာနေ=စုတေဆဲဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပပဇ္ဇမာနေ=ပဋိသန္ဓေနေဆဲ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဟိနေ=ယုတ်ညံ့ကုန်သော၊ ပဏ်ဘေ=မွန်မြတ်ကုန်သော၊ သုဝဏ္ဏေ= အဆင်းလှကုန်သော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ=အဆင်းမလှကုန်သော၊ သုဂတေ=ကောင်းသောလားရာ ရှိကုန်သော၊ ဒုဂ္ဂတေ=မကောင်းသောလားရာရှိကုန်သော။ သတ္တေ=တို့ကို။ ပဿာမိ=၏။ ပတာကမ္မူပဂေ=ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ အားလျော်စွာ ဘုံဘဝသို့ ရောက်ကြကုန် သော။ သတ္တေ=တို့ကို။ ပဇာနာပိ=အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ၏။

ဣမေ ဝတ စသည်

ဘောန္တော=အချင်းတို့၊ ဝတ=စင်စစ်။ ဣမေသတ္တာ=တို့သည်။ ကာယဒုစ္စရိတေန^၁= နှင့်။ သမန္နာဂတာ=ပြည့်စုံကုန်၏။ အရိယာနံ=အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဥပဝါဒကာ= ကဲ့ရဲ့စွပ်စွဲ ဆဲရေးကုန်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ=မှားသောအယူရှိကုန်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာ ဒါနာ=မှားသောအယူ၏အစွမ်းဖြင့် သောက်တည်အပ်သော ကံရှိကုန်၏။ တေသတ္တာ= တို့သည်။ ကာယဿ^၂=ဥပါဒိဏ္ဏက္ခန္ဓာ ကိုယ်၏။ ဘေဒါ=ပျက်ခြင်းကြောင့် (ဝါ)ပျက်စီး ခြင်းဟူသော။ မရဏာ=သေရာအခါမှ။ ပရံ=နောက်၌။ အပါယံ=ချမ်းသာကင်းသော။ ဒုဂ္ဂတိ=မကောင်းသောသူတို့၏ လားရာဖြစ်သော။ ဝိနိပါ တံ=ပျက်စီး၍ကျရောက်ရာ ဖြစ်သော။ နိရယံ=ငရဲ၌။ ဥပပန္နာ=ဖြစ်ကုန်၏။

သစ္စာသရုပ်

သော အဟံ=သည်။ ဣဒံ=ဤတဏှာကြည့်ထား တေဘူမကတရားအပေါင်းသည်။

ဘာသာဋီကာ^၁။ ။ စဝမာနေ= စုတေခါနီး ဖြစ်ကုန်သော။ ဥပပဇ္ဇမာနေ= ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ ဖြစ်ကုန်သော (ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၂၄)

ဘာသာဋီကာ^၂။ ။ ကာယဒုစ္စရိတေန = ကာယဒွါရဖြင့် မကောင်းကျင့်အပ်သော အကျင့်နှင့် (ဝါ) ကာယဒွါရကြောင့်ဖြစ်သော ပျက်သောအကျင့်နှင့် (သဒ္ဒတ္တ)။ သုဂတိ=ကောင်းသော သူတို့၏လားရာဖြစ်သော။ သဂ္ဂံ=မြတ်သောရှုပါရုံ အစရှိသည်တို့၏ ဟည်ရာဖြစ်သော။ လောကံ= လူ့ပြည်နတ်ပြည်၌။

ဘာသာဋီကာ^၃။ ။ ကာယဿ=ဥပါဒိဏ္ဏက ခန္ဓာကိုယ်၏။ ဘေဒါ=ပျက်ခြင်းဟူသော။ မရဏာ=သေခြင်းမှ (ဝါ) သေရာအခါမှ။ ပရံ=နောက်၌ (ဝါ) နောက်ဖြစ်သော အသစ်ခန္ဓာကိုယူခြင်း၌။ (တနည်း) ကာယဿ=၏။ ဘေဒါ=ပျက်စီးကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ မရဏာ=သေခြင်းဟုဆိုအပ်သော စုတိစိတ်မှ။ ပရံ=နောက်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခဏ၌။ (ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၂၅)

ဒုက္ခံ=မည်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ယထာဘူတံ=မဖောက်မပြန်ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။ အပ္ပညာသီ= ထူးသောမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိပြီ။ အယံ=ဤတဏှာသည်။ ဒုက္ခသမုဒယော=ဒုက္ခ၏ အကြောင်း ဖြစ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ယထာဘူတံ=တိုင်း။ အပ္ပညာသီ=ပြီ။ အယံ=ဤနိဗ္ဗာန်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓော=ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာမည်၏။ အယံ=ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမြတ်တရားသည်။ ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနိပဋိပဒါ=ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်မည်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ယထာဘူတံ=တိုင်း။ အပ္ပညာသီ=ပြီ။

သစ္စာလေးပါးတို့ကို ကိလေသာအစွမ်းဖြင့် ပရိယာယ်အားဖြင့် ပြဆိုချက်

ဣမေ=ဤကာမစလောတရားတို့သည်။ အာသဝါ=အာသဝမည်ကုန်၏။ ဣတိ= သို့။ ယထာဘူတံ=စွာ။ အပ္ပညာသီ=ပြီ။ အယံ=ဤဇရာ၊မရဏသည်။ အာသဝသမုဒ ယော=အာသဝ၏အကြောင်းမည်၏။ ဣတိ=ယထာဘူတံ။ အပ္ပညာသီ။ အယံ= ဤ နိဗ္ဗာန်သည်။ အာသဝနိရောဓော=အာသဝ၏ ချုပ်ရာမည်၏။ အယံ=ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားသည်။ အာသဝနိရောဓ ဂါမိနိပဋိပဒါ= အာသဝ၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက် ကြောင်းဖြစ်သောအကျင့်မည်၏။ ဣတိ။ ယထာဘူတံ။ အပ္ပညာသီ။

တဿ မေ ဧဝံ ဇနတော

ဧဝံ=သို့။ ဇနတော^၁=သိတော်မူသော။ ဧဝံ=သို့။ ပဿ တော=မြင်တော်မူသော။ တဿ မေ=ထိုငါဘုရား၏။ စိတ္တံ=သည်။ ကာမာသဝါပိ=မှလည်း။ ဝိမုစ္စိတ္တ^၂=လွတ်ပြီ။ ဘဝါ သဝါပိ=မှလည်း။ စိတ္တံ=သည်။ ဝိမုစ္စိတ္တံ=ပြီ။ အဝိဇ္ဇာသဝါပိ=မှလည်း။ စိတ္တံ= သည်။ ဝိမုစ္စိတ္တံ=ပြီ။ (ဤတွင်အချို့စာ၌ ဒိဋ္ဌာသဝါပိ ဟူ၍ရှိသည်။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် အရာဖြစ်၍မလို၊ ဤဒိဋ္ဌာသဝမှာကား သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကပင် လွတ်ဆဲဖြစ်ပြီး ဖြစ်သည်။) ဝိမုတ္တသ္မိ^၃= အာသဝမှ လွတ်ပြီးသော အရဟတ္တဖိုလ်၌။ အဟံ=သည်။ ဝိမုတ္တော=အာသဝမှလွတ်ပြီးသည်။ အမှိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဉာဏံ=ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်သည်။ အဟောသိ=ပြီ။ မေ=အား။ ဇာတိ=ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်။ ခိဏာ=ကုန်ပြီ။ ဗြဟ္မစရိယံ=မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို။ ဝုသိတံ=ကျင့်သုံးအပ်ပြီ။ ကရဏီ

ဘာသာဋီကာ^၁ ။ ဇနတော-စသည်၌ အန္တပစ္စည်းကို ဟိတ်အနက်ဟောကြ၍ ဧဝံ=ဤသို့၊ ဇနတော=သိခြင်းကြောင့်။ ဧဝံ=ဤသို့။ ပဿတော=မြင်ခြင်းကြောင့်ဟုပေးပါ။

ဝိမုစ္စိတ္တ^၂ ။ ။ ဤပါဠိဖြင့် ဖလက္ခဏကိုပြသည်။

ယံ=ပြုဘွယ်ဖြစ်သောမင်္ဂလိကကို။ ကတံ=ပြုအပ်ပြီ။ ဣတ္ထတ္ထာယာ=(၁၆) ပါး ဤသို့ပြားသော
မင်္ဂလိကအကျိုးငှာ။ အပရံ=တပါးသောပြုဘွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ=မရှိ။ ဣတိ=ဤသို့။
အဗ္ဘညာသိ=ပြီ။

ဝိမုတ္တသ္မိ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတိ

ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကိုပြသည်။

ဇေဋ္ဌော ဘဝံ ဂေါတမော စသည်

ဘဝံ ဂေါတမော=သည်။ ဇေဋ္ဌော=တုဘက်မမှီး ကြီးပါပေ၏။ ဘဝံ ဂေါတမော=
သည်။ သေဋ္ဌော=ချီးမွမ်းအပ် မြတ်ပါပေ၏။ ဘောဂေါတမာ=အရှင်ဂေါတမ။ အဘိက္ကန္တံ=
အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်ရှိပေစွ။ ဘောဂေါတမ-(ပ)။ အဘိက္ကန္တံ= အလွန်ဝမ်းမြောက်ဖွယ်
ရှိပေစွ။ ဘောဂေါတမ-(ပ)။

သေယျထာပိ=ဥပမာမည်သည်ကား။ နိကုဇ္ဇိတံဝါ=ပြောင်းပြန်ဦးစောက်
မှောက်၍ထားအပ်သော ဝတ္ထုကိုလည်း။ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ သေယျထာပိ= အောက်ထက်
ပြောင်းပြန်လှန်ရာသကဲ့သို့၊ ပဋိစ္စန္ဓဝါ= တိုက်နံရံ၊ မြက်၊ သစ်ရွက် စသည်ဖြင့်ဖုံးလွှမ်း
သောဝတ္ထုကိုလည်း။ ဝိဝရေယျ သေယျထာပိ=ဖွင့်လှစ်ရာသကဲ့သို့။ ပုဋ္ဌဿ=အရပ်
မျက်နှာတွေဝေစွာ၍ သွားရာမပြီး ခရီးမှားသောသူအား။ မဂ္ဂံ ဝါ=ဖြောင့်မတ်တည့်တန်း
သောလမ်းကြီးကိုလည်း။ အာစိက္ခေယျ သေယျထာပိ=လက်ငင်ဆွဲငြား သည်သို့သွားဟု
ပြောကြားရာသကဲ့သို့။ ယထာ=အကြင်သို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ ဓာရိယမာနေ=
ညှိထွန်းပြောင်ပြောင် ဆောင်အပ်သည်ရှိသော်။ (ထည့်)။ စက္ခုမန္တော=အမြင်မျက်စိရှိ

ဘာသာဋီကာ။ ။ ဣတ္ထတ္ထာယာ=တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး ဤသို့ပြားသော မင်္ဂလိကတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
နောက်ထပ်မင်္ဂလိကအကျိုးငှာ။ (ဟနည်း) ဣတ္ထတ္ထာယာ= တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး
(ပ)ဖြစ်ရာ ကိလေသက္ခယ၊ ပဟာန ကိစ္စအကျိုးငှာ။ အပရံ=တပါးသော မင်္ဂလိကဖြစ်စေဖွယ်ကိစ္စသည်။
(ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၂၇)

ကောကနုတ်ချက်။ ။ ဣတ္ထတ္ထာယာ=ဤသို့ပြားသော ဖြစ်ဆဲခန္ဓာအစဉ်မှ။ အပရံ=အခြားသော
အနာဂတ် ခန္ဓာအစဉ်သည်။ မေ=ငါ့အား။ န =မရှိတော့။
(ကောကနုတ်ချက်၊ ၁၊ ၃၃၅)

ဘာသာဋီကာ။ ။ ဘောဂေါတမာ= မ။ ဘော တော ဂေါတမဿ= ၏။ ဓမ္မဒေသနာသင်္ခါတံ=
တရားဒေသနာတော်ဟု ဆိုအပ်သော။ ပစနံ=စကားတော်ကို။ အဘိက္ကန္တံ=
အလွန်နှစ်သက်အပ်ပေစွ။ ဘောဂေါတမာ=မ။ ဘောတောဂေါတမဿ=၏။ ဓမ္မဒေသနာသင်္ခါတံ=
သော။ ပစနံ=ကို။ အာဂမ္မ=ရောက်၍ (ဝါ) စွဲ၍။ မမ=၏။ ပသာဒနံ=ကြည်ညိုခြင်းကို။
အဘိက္ကန္တံ=စွ။
(ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၂၈)

သောသူတို့သည်။ ရူပါနီ=အညို၊ အရွှေစသော ရူပါရုံတို့ကို။ ဒက္ခန္တိ=မျက်မှောက်ထင်ထင်
 မြင်ကုန်၏။ တထာ=ထိုသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ (ထည့်)။ အန္ဓကာရေ=မမြင် မလှန်း
 ကန်းခြင်းကိုပြုတတ်သော အမိုက်ကိုက်၌ (တနည်း) အန္ဓကာရေ=ဆယ့်လေးလွှပ်၊
 ပိုးတိမ်အုပ်သည့် တောရှုပ်သန်းခေါင်၊ အမိုက်မှောင်၌ (ဘာ-ဦး)။ တေလပဇ္ဇော တံ
 ဝါ=ဆီမီးတန်ဆောင်ကိုလည်း။ ဓာရေယျ သေယျထာပိ=ညှိထွန်းပြောင်ပြောင် ဆောင်ရာ
 သကဲ့သို့။ ဝေမေဝံ=ဤအတူသာလျှင်။ ဘော ဂေါတမ၊ ပ၊ ဘောတာ ဂေါတမေန=
 အရှင်ဂေါတမသည်။ ဒေနေကပရိယာယေန=များစွာသော အကြောင်းဖြင့်။ ဓမ္မော=
 ဝိဇ္ဇာသုံးပါးတရားကို၊ ပကာသိတော=အကျွန်ုပ်အား ထင်ရှားပြအပ်ပေပြီ။

ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတော်ကို ဥပမာ (၄) မျိုးတို့ဖြင့် ချီးမွမ်းပုံ

- ၁။ မှောက်ထားသော အိုးခွက်စသည်တို့ကို လှန်ပြလိုက်သကဲ့သို့၊
- ၂။ ဖုံးထားအပ်သော အရာဝတ္ထုကို ဖွင့်ပြလိုက်သကဲ့သို့၊
- ၃။ မျက်စိလည် လမ်းမှားနေသောသူအား လက်ကိုကိုင်ဆွဲ၍ လမ်းမှန်ကို
 ပြောပြလိုက်သကဲ့သို့၊
- ၄။ အမြင်မျက်စိရှိသူတို့ကို ရူပါရုံတို့ကို ပြင်နိုင်အောင် အမိုက်မှောင်၌ဆီမီး
 ထွန်းပြလိုက်သကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် အရှင်ဂေါတမသည် ပရိယာယ
 အမျိုးမျိုးဖြင့် တရားဟောကြားတော်မူပါပေသည်။

ကြည်ညိုပုံ အခြင်းအရာပြပါ၌

လောပံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ၊ ဥပါသကံ ဖံ
 ဘဝံ ဂေါဟမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ၊ အဓိဝါသေ တု စ
 ပေ ဘဝံ ဂေါဟမော ဝေရဉ္စာယံ ဝဿဝါသံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသံဃေန၊

(ဝိ၊ ၁၊ ၇)

အတ္တသန္ဓယျာတန သရဏံဂုံပြု ပါဠိ

ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ဝေရဉ္စာ ဒုဗ္ဘိက္ခာ စသည်

ယေန သမယေန ဝေရဉ္စေန ဗြာဟ္မဏေန ဘဂဝါ ဝေရဉ္စံ ဥပနိဿာယ
 ဝဿာဝါသံ ယာစိတော။ (အနိယ မထည့်)

ဇာနန္ဒာယိ တထာဂတာ

ကို န ခေါ သော အာနန္ဒ ဥဒုက္ခလသဒ္ဓေါ ဟူသော အမေး၏အဖြေကို ပြလို၍ဆိုသည်။

ယေနသမယေန=ဤ။ ဝေရဉ္စေန=သော။ ဗြာဟ္မဏေန= သည်။ ဘဂဝါ=ကို။ ဝေရဉ္စ=ဝေရဉ္စာပြည်ကို၊ ဥပနိဿာယ= ဆွမ်းခံအမှီပြု၍။ ဝဿာဝါသံ=ကို။ ယာစိတော= တောင်းပန်လျှောက်ထားအပ်၏။

တေန သမယေန=ဤ။ ဝေရဉ္စာ=သည်။ ဒုတ္တိက္ခာ=ငတ်မွတ်သည်။(ပါ) ရခဲသော ထမင်းရှိသည်။ ဇွီဟိတိကာ=ထမင်းရအံ့လော+မရအံ့လော၊ သေရအံ့လော+ရှင်ရအံ့လော ဟု နှစ်လုံးနှစ်ခွဲဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ သေတဋ္ဌိကာ=မွေးမွေးဖြူသော လူရိုးကောက်ရိုးရှိသည်။ သလာကာဝုတ္တာ=စိုက်ပျိုးအပ်သော စပါးဌာနကောက်ရိုးသာပြည့်စုံသည်။ (ဝါ) စာရေးတံဖြင့် အသက်မွေးရသည်။ ဟောတိ=၏။ ဥဉ္စေန ပဂ္ဂဟေန=သပိတ်လက်၌ စွဲပိုက်၍ ဆွမ်းခံ သဖြင့်။ ယာပေတုံ=မျှတခြင်းငှာ။ န သုကရာ=မလွယ်သည်။ ဟောတိ=၏။

တေန ခေါ ပန သမယေန=ဤ။ ဥတ္တရာပထကာ=ဥတ္တရာပထတိုင်းသားဖြစ် ကုန်သော (ဝါ) ဥတ္တရာပထတိုင်းမှ လာကုန်သော။ အဿာဝါဏိဇာ=မြင်းကုန်သည်တို့ သည်။ ပဉ္စမတ္တေဟိ အဿသကေဟိ=ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိသော မြင်းတို့နှင့်တကွ၊ ဝေရဉ္စ= ဝေရဉ္စာပြည်၌၊ ဝဿဝါသံ=ကို၊ ဥပဂတာ=ကပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ တေဟိ=ထိုမြင်းကုန်သည်တို့သည်၊ အဿမဇ္ဈာလိကာသု=ဝန်းဝိုင်းသော အခြင်းအရာ ဖြင့်ပြုအပ်သော မြင်းတင်းကုတ်တို့၌၊ ဘိက္ခုနံ=တို့အား။ ပတ္တပတ္တမူလကံ=တကွမ်းစား တကွမ်းစား သောရိက္ခာ မုယောဆန်းကို။ ပညတ္တံ=အမြဲမပြတ် ဝတ်တည်အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။

အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်သောစကားကို ဘုရားရှင်များ မေးတော်မမူခြင်း

အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်သောစကားကို ဘုရားရှင်တို့ မဂ်ဖြင့် သတ်အပ်ပြီး သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

(အနတ္တသံဟိတေ သေတုဃာတော တထာဂတာနံ)

ဘုရားရှင်ရဟန်းတော်တို့ကိုမေးခြင်း၏ အကြောင်းနှစ်ရပ်

- (၁) တရားဟောတော်မူမည်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်၊
- (၂) ရဟန်းတို့အား သိက္ခာပုဒ်ပညတ်မည်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်၊

သာဓု သာဓု အာနန္ဒစသည်

အာနန္ဒ=နွှာ၊ သာဓု သာဓု=ကောင်းစွာ ကောင်းစွာ၊ အာနန္ဒ=နန္ဒာ။ သပ္ပရိသေဟိ= သူတော်ကောင်းဖြစ်ကုန်သော။ တုမေဟိ=သင်တို့သည်။ ဝိဇိတံ=ဒုဗ္ဘိက္ခ၊ လောဘ၊ ဣစ္ဆာစာရ တရားသုံးပါးကို အောင်အပ်ပြီ။ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ=နောင်လာသူ လူအပေါင်းသည်။ သာလိမံသောဒနံ=သလေးနှင့်ရောသော သားဖြွမ်းထမင်းကို။ အတိမညိဿတိ=မရှိမသေ မထေမဲ့မြင် မှတ်ထင်လတ္တံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ရှင်မောဂ္ဂလာန် မြေကို ထက်အောက်လှန်လိုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်...

ဣမိဿာ မဟာပထဝီယာ=ယခုသဝိညာဏက အဝိ ညာဏကတို့တည်ကြသော ဤမြေကြီး၏။ ဟေဋ္ဌိမတလံ=ကမ္ဘာဦးအခါ မြေဆီမြေလွှာ မြေဩဇာ၏တည်ရာဖြစ်သော အောက်အပြင်သည်။ သမ္ပန္နံ=ချိုမြိန်ကောင်းမြတ် သာယာအပ်သော အရသာရှိ၏။ (ဝါ) အရသာနှင့်ပြည့်စုံ၏။ အနိဠကံ=ပျားကောင်ပျားဥ မရှိသော။ ခုဒ္ဒမဝံ=ပျားငယ်သည် ပြုအပ်သောပျားရည်သည်။ (သုခုစွာရဏအကျိုးငှာ မဝံ၌ နိဂ္ဂဟိတ် လာသည်။) အဿာဒံ=သာယာအပ်၏။ (ဝါ) သာယာအပ်သော သဘောရှိ၏။ ဘန္တေ=ဘုရား၊ သာဓုအာယာစာမိ=တောင်းပန်လျှောက်ထား ပန်ကြားပါ၏။ ပထဝီ=အပေါ်လွှာ အပေါ် ထပ်မြေကို။ ပရိပတ္တေယျံ=အောက်ထက်ပြောင်းပြန် လှန်ပါအံ့။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ပပ္ပဋ္ဌ ကောဇံ=မြေထပ်မြေလွှာ မြေဩဇာကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တိ=သုံးဆောင်ကုန်လတ္တံ့။ ဣတိ= ဤသို့။ အဝေါစ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၈)(နိ၊ ၃၈)

ရှင်သာရိပုတ္တရာ ခြင်္သေ့မင်းလို ဟိန်းဟောက်စေလို၍ ဘုရားရှင်မိန့်ကြားသောစကား

မောဂ္ဂလာနု=လာန်။ ပထဝီနိဿိတာ=မြေ၌(ဝါ) မြေကိုမှီကုန်သော။ ယေတေ ပါဏာ=အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။ သန္တိ=ကုန်၏။ (ထည့်)။ ဟေပါဏေ=တို့ကို။ ကထံ=အဘယ်သို့လျှင်။ တွံ=သည်။(ထည့်)။ ကရိဿသိပန=ပြုလတ္တံ့နည်း။ ဣတိ=သို့။ ပုစ္ဆိ=၏။

တန်ခိုးပြလို၍ ရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ လျှောက်ထားချက်

ဘန္တေ=ရား။ အဟံ=သည်။ ဧကံ=တဖက်သော။ ပါဏိ=လက်ကို။ သေယျထာပိ မဟာပထဝီ=ယခုနေသောမြေကြီးအဟန်။ အဘိနိမ္မိနိဿာမိ=ဖန်ဆင်းပါအံ့။ ပထဝီ နိဿိတာ=ကုန်သော။ ယေပါဏာ=တို့သည်။ သန္တိ=ကုန်၏။ ဧကပါဏေ=တို့ကို။ တတ္ထ= ထိုမြေကြီးအသွင် ဖန်ဆင်းအပ်သောလက်၌။ သင်္ကာမေဿာမိ=ပြောင်းရွှေ့ပါအံ့။ ဧကေန=သော။ ဟတ္ထေန=လက်ဖြင့်။ ပထဝီ=ကို။ ပရိပတ္တေဿာမိ= လှန်ပါလအံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

သာသနာကြာမြင့်စွာ မတည်တံ့သောဘုရားရှင်များ

ဝိပဿိ၊ သိခိ၊ ဝေဿဘူတို့ဖြစ်ကြသည်။

သာသနာကြာမြင့်စွာ တည်တံ့သောဘုရားရှင်များ

ကကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊ ကဿပတို့ဖြစ်ကြသည်။

ဝိပဿီစသော ဘုရား (၃) ဆူတို့၏ သာသနာတော် ကြာမြင့်စွာ မတည်ခြင်းအကြောင်း

ဝိပဿီစသော ဘုရား(၃)ဆူတို့သည် သာဝကတို့အား အကျယ်အားဖြင့် တရားဟောတော်မူရန် မကြိုးစားကြ။ ထိုဘုရား (၃)ဆူတို့၏ သုတ္တ, ဂေယျစသည်တို့နည်းပါးကြသည်။ သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မမူကြ။ အာဏာပါတိမောက်ကို ရွတ်ပြတော်မမူကြ။ ထိုဘုရားရှင်နှင့် ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓသာဝကတို့၏ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ပြု၍ ကွယ်လွန်တော်မူခြင်းကြောင့် နာမည်, အနွယ်, ဇာတ်ကွဲပြားကြသော အထူးထူးသောအမျိုးမှ ထွက်၍ ရဟန်းပြုကြသော ပစ္ဆိမသာဝကတို့သည် ထိုသာသနာတော်ကို လျှင်မြန်စွာပင် ကွယ်ပျောက်စေကြသည်။ ဥပမာ- ပျဉ်ချပ်ပေါ်၌ ထားအပ်သော သီတံချည်ကြိုးဖြင့် မသီကုံးရသေးသည့် ပန်းမျိုးစုံတို့ကို အရပ်လေးမျက်နှာမှ လာသောလေသည် သီတံချည်ကြိုးဖြင့် ပန်းတို့ကို မသီကုံးအပ်သောကြောင့် ဖရိဖရဲကြဉ်း, မှုတ်ခြင်း, ဖျက်ဆီးခြင်းများကို လုပ်ဆောင်နိုင်သကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် ထိုဘုရား(၃)ဆူတို့သည် သာဝကတို့ကို ကိုယ်တော်မြတ်၏စိတ်ဖြင့် သာဝကတို့၏ စိတ်ကို ပိုင်းခြားသိ၍ ဆုံးမရန် အားထုတ်တော်မမူကြ။

(ကကုဿန်စသော ဘုရားသုံးဆူတို့၏ သာသနာတော် ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းအကြောင်းကို ပြောင်းပြန်သိပါ။)

သေယျထာပိ သာရိပုတ္တစသည်

သာရိပုတ္တ=တြာ။ သေယျထာပိ=ကား။ ဖလကေ=ပျဉ်ချပ်၌။ နိက္ခိတ္တာနိ=ထားအပ်ကုန်သော။ သုတ္တေန=သီတံချည်ကြိုးဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတ္တာနိ=မသီမကုံးအပ်ကုန်သော။ နာနာပုပ္ဖာနိ=အထူးထူးသောပန်းတို့သည်။ သန္တိ=ကုန်၏။ (ထည့်)။ တာနိ=ထိုပန်းတို့ကို။ ဝါသော=အရပ်လေးမျက်နှာမှ လာသောလေသည်။ ဝိကိရတိ=ဖရိဖရဲကြ၏။ ဝိမေတိ=မှုတ်လွှင့်၏။ ဝိဒ္ဓိသေတိ=ဖျက်ဆီး၏။ တံ=ထိုသို့ဖရိဖရဲ မှုတ်ကြ၍ ဖျက်ဆီးခြင်းသည်။ ကိဿဟေတု= အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်းဟူမူကား။ ယထာ= အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (တံကားနိပါတ်မျှသာ)။ အသင်္ဂဟိယမာနေ=မသီမကုံးအပ်သည်ရှိသော်။ (ထည့်)။ ဝါတော= သည်။ ဝိကိရတိ= ဖရိဖရဲကြ၏။ ဝိမေတိ= မှုတ်လွှင့်၏။ ဝိဒ္ဓိသေတိ= ဖျက်ဆီး၏။ တထာ=ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုတ္တေန=သီတံကြိုးဖြင့်၊ ပုပ္ဖာနံ= တို့၏။ (သမ္မာန်ထည့်)။ အသင်္ဂဟိတတ္တာ=မသီကုံးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဗုဒ္ဓဝစနများ၏ အင်္ဂါ(၉)တန်

သုတ္တ, ဂေယျ, ဝေယျာကရဏ, ဂါထာ, ဥဒါန, ဣတိဝုတ္တက, ဇာတက, အဗ္ဘတဓမ္မ, ဝေဒလ္လ။

ဝေဿဘူဘုရားရှင်၏ ဩဝါဒတော်

ဧဝံ=ဤသို့။ ဝိတက္ကေထ=ကုသလဝိတက် (၃)ပါးကိုကြံကုန်လော့။ ဧဝံ=ဤသို့။ မာ ဝိတက္ကယိတ္တ=အကုသလ ဝိတက်သုံးပါးကို မကြံကုန်လင့်။ ဧဝံ=ဤသို့။ မနသိကရော

ထ=အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ အသုဘဟု နှလုံးသွင်းကုန်လော့။ ဇဝံ=ဤသို့။ မာ မနသိကရိတ္တ= နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တ၊ သုဘဟု နှလုံးမသွင်းကြကုန်လင့်။ ဣဒံ=ဤအကုသိုလ်တရားကို၊ ပဟေထ= ပယ်ကြကုန်လော့။ ဣဒံ=ဤကုသိုလ်တရားကို။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ=ပြည့်စုံစေ၍။ ဝိဟရထ= နေကြကုန်လော့။

အထခေါ သာရိပုတ္တ တဿ ဘိက္ခုသဟဿဿ

သာရိပုတ္တ=တြာ။ အထခေါ=ယိုသို့ ဆုံးမကန်ဖြစ်သောအခါ၌။ တဿဘိက္ခု သဟဿဿ=ထိုရဟန်းတထောင်၏။ (စိတ္တာနိဋ္ဌစပ်)။ အရဟတာ=သော။ သမ္မာသမ္ဗု သုဒ္ဓန=သော။ ဝေဿဘုနာ=အမည်ရှိသော။ ဘဂတာ=သည်။ ဇဝံ=ဤသို့။ ဩဝဒိယ မာနာနံ=ဆုံးမအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဇဝံ=ဤသို့။ အနုဿာသိယမာနာနံ=ကန်ဖြစ်အပ် ကုန်သည်ရှိသော်။ အနုပါဒါယံ=တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ကပ်စုံတစ်ခုသောအာရုံကို မစွဲလမ်းမှု၍။ အာသဝေဟိ=အာသဝေါဘရားတို့မှ။ စိတ္တာနိ=တို့သည်။ ဝိမုတ္တိသု=လွတ်ကုန်ပြီ။ သာရိပုတ္တ= တြာ။ တတြဝစနေ၂=ထိုအည တရသို့ ဘိသနကေ ဝနသဏှောဟူသော စကား၌။ ဘိသန ကဿ=ကြောက်မက်ဖွယ် ကျဖြစ်စေတတ်သော။ ဝနသဏှာဿ=တောအုပ်၏။ ဣဒံဘိသနကတသို့ အဖေဘိသန ကဘာပေါ=ဤကြောက်မက်ဖွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အဖြစ်သည်။ ဟောတိ=၏။

ကြောက်စရာကောင်းသော တောအုပ်ကြီး၏ ဥဒါန်းတွင်သော စကားရပ်

ကောဝိ=တစ်စုံတစ်ယောက်သော။ အဝိတရာဂေါ=မကင်းသောရာကရှိသော။ ယော= အကြင်သူသည်။ တံဝနသဏှံ=ထိုတောအုပ်သို့။ ပဝိသဇိ=ဝင်၏။ တဿ=ထိုသူ ၏။ (ဟည့်)။ ယေဘုယျေန=များသောအားဖြင့်။ လောမာနိ=အမွှေးတို့သည်။ ဟံသန္တိ= အထက်ကော့ဌား အပ်ဖျားအသွင် ရွှင်ကုန်၏။

ကောက်နှုတ်ချက်။ ။ အာသဝေဟိ=တို့သည်။ အနုပါဒါယံ=အာရုံပြုသောအားဖြင့် မယူမှု၍။ စိတ္တာ နိ=စိတ်တို့ကို။ ဝိမုတ္တိသု=လွတ်အပ်ကုန်ပြီ။ (တနည်း) အနုပါဒါယံ=တစ်စုံတစ်ခုသော သစ်တကရားကို တဏှာဒိဋ္ဌိဖြင့် ငါ ငါ ဥစ္စာဟု မယူမှု၍။ အာသဝေဟိ=တို့မှ။ စိတ္တာနိ=တို့သည်။ ဝိမုတ္တိသု=လွတ်ကုန်ပြီ။ (ဟနည်း) အာသဝေဟိ=တို့မှ။ စိတ္တာနိ=တို့ကို။ ဝိမုတ္တိသု=လွတ်စေကုန်ပြီ။
(ကောက်နှုတ်ချက်၊ ၁၊ ၃၆၈)

ဘာသာဋီကာ။ ။ တတြ=ထိုဟညတရသို့သနကေ ဟူသော စကားရပ်၌။ ဘိသနကဿ=သော။ ဝနသဏှာဿ=၏။ ဘိသနကတသို့=ကြောက်စေမှုကိုပြခြင်း၌။ ဣဒံ=ဤပြောစမှတ် စကားရပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ (သို့ဝိဘတ်ကို သတ္တမီအနက်၌သက်)။

တတြကို သာမီအနက်၊ သို့ဝိဘတ်ကို နိမိတ်အနက်၌ ကြသော် ဘိသနကဿ=သော။ တတြဝနသဏှာဿ=၏။ ဘိသနကတသို့=ကြောက်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဟောတိ။
(ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၄၀)

ဟေဿ ဘဂဝါ ကာလော

ယထာ=အကြင်အခြင်.အရာအားဖြင့်။ ပညာဇီယမာနေ=ပညတ်အပ်သည်ရှိသော်။
 ဥဒ္ဓိဇီယမာနေ=ရွတ်ပြအပ်သည်ရှိသော်။(ထည့်)။ ဣဒံဗြဟ္မစရိယံ=ဤသာသနာတော်သည်။
 အဒ္ဓန္နိယံ=အရှည်ခံသည်။ စိရဋ္ဌိတိကံ=ကြာမြင့်စွာ တည်ရှိခြင်းရှိသည်။ အဿ=ဖြစ်
 ရာ၏။ တထာ=အခြားခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဘဂဝါ=သည်။ သာဝကာနံ=တို့အား။ သိက္ခာပဒံ=
 ကို၊ ယံပညပေယျ= အကြင်ပညတ်တော်မူရာ၏။ ပါတိမောက္ခံ=ကို၊ ယံဥဒ္ဓိဇီယေယျ=အကြင်ပြ
 တော်မူရာ၏။ (ယံ-ကားကြိယာပရာမသန)။ ဘဂဝါ=အုရား(အာလုပ်)။ ဟေဿ= ထို
 သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူခြင်း၏။ ကာလော=အခါတန်ပါပြီ။ သုဂတ=ကောင်းသော
 စကားကို ဆိုတော်မူတတ်သောဘုရား၊ ဟေဿ=ထိုပါတိမောက်ကို ပြတော်မူခြင်း၏။
 ကာလော=အခါတန်ပါပြီ။ (ဣတိ အပေါ်စပြန်)။

သာရိပုတ္တ=တြာ။ အာဂမေဟိ=ဝီတိက္ကမ ကာလက္ခယအောင် ဆိုင်းကွင့်လင့်ပါဦး။
 တထာဂတော= ငါဘုရားသည်သာလျှင်။ တတ္ထ= ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း၊
 ပါတိမောက်ကို ရွတ်ပြခြင်း၏။ ဇာလံ=အခါကို။ ဇာနိသတိ=သိတော်မူလတ္တံ့။

သံယော ရတ္တညမဟတ္တံ စသည်

- ရတ္တညမဟတ္တံ   = ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို သိသောရဟန်းတို့ဖြင့် များသော အဖြစ်သို့။
- ဝေပုလ္လမဟတ္တံ   = ပြန်ပြောခြင်းဖြင့် များသောအဖြစ်သို့။
- လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ   = လာဘ်ဖြင့် များသောအဖြစ်သို့။
- ဗဟုသစ္စမဟတ္တံ   = များသောအကြားအမြင်ရှိသော အဖြစ်၏ မြတ်သောအဖြစ်သို့။

နိရဗ္ဗဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တစသည်

ဟိ တဒိမိနာသစ္စံ=ထိုစကားသည် ဤစကားဖြင့်မှန်၏။ သာရိပုတ္တ=တြာ။
 ဘိက္ခုသံယော=သည်။ နိရဗ္ဗဒေါ=ခိုးသူအမြုပ် ဒုဿီလမှကင်း၏။ (ဝါ) ကင်းသော ခိုးသူ
 အမြုပ် ဒုဿီလ ရှိ၏။ နိရာဒိနဝေါ=ဒုဿီလ ဟူသော မည်းညစ်ခြင်းမှ ကင်း၏။ (ဝါ)
 ကင်းသော ဒုဿီလဟူသော မည်းညစ်ခြင်းရှိ၏။ သုဒ္ဓေါ=စင်ကြယ်၏။ (ဝါ)စင်ကြယ်သော
 သီလရှိ၏။ သာရေ=သီလစသော အမြတ်၌။(ဝါ)သီလစသောအနှစ်၌။ ဌိတော=တည်၏။
 ဟိတဒေဝ သစ္စံ=၏။ သာရိပုတ္တ=တြာ။ ဣမေသံ ပဉ္စန္ဒဘိက္ခု သတာနံ=ဤငါးရာသော
 ရဟန်းတို့တွင်။ ယောဘိက္ခု=အကြင်ရဟန်းသည်။ ပစ္ဆိမကော= ဂုဏ်အားဖြင့်ယုတ်၏။
 သောဘိက္ခု=သည်။ သောတာပနော=သောတာပန်သာတည်း။ အဝိနိပါဝာဓမ္မော=အပါယ်
 လားခြင်းသဘောမရှိ။ နိယတော=မဂ်ဟုဆိုအပ်သော သမ္မတ္တ နိယာမအားဖြင့်မြဲ၏။
 သမ္မောဓိပရာယဏော=အထက်မဂ်သုံးပါးလျှင် လည်းလျောင်းရာ ရှိ၏။ ဣတိ=သို့၊ အပေါ်စ=၏။

အာသာဒိကာ။ ။ နိယတော=သမ္မတ္တနိယာမ မဂ်သည် (၇)ဘဝမှအထက် မဖြစ်ဖို့ရန် ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ (အဋ္ဌကထာနည်း) (ဝါ) (၇)ဘဝမှ အထက်မဖြစ်ခြင်း
 သဘောအားဖြင့် မြဲ၏။ (ဒိကာနည်း)

သာသနာတော်၌ အာသဝေါတရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ဝိတိက္ကမတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်ရာကာလများ

- ၁။ သံဃာတော်၏ ရတ္တညုမဟတ္တသို့ ရောက်ရာအခါ၊
- ၂။ သံဃာတော်၏ ဝေပုလ္လမဟတ္တသို့ ရောက်ရာအခါ၊
- ၃။ သံဃာတော်၏ လာဘဂ္ဂမဟတ္တသို့ ရောက်ရာအခါ၊
- ၄။ သံဃာတော်၏ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တသို့ ရောက်ရာအခါ၊

အာစိဏ္ဏံ ခေါ် ပနေတံ စသည်

အာနန္ဒ=နန္ဒာ။ ယေဟိ=အကြင်ဒါယကာတို့သည်။ နိမန္တိ တာ=ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝဿံ=မိုဗန်းကာလပတ်လုံး။ ဝသန္တိ=နေကုန်၏။ တေ=ထိုဒါယကာတို့ကို။ အနုပလောကေတွာ=မပန်မကြားကုန်ပဲ။ တထာဂတာ=တို့သည်။(ထည့်)။ ဇနပဒစာရိကံ=ဇနပုဒ်၌သွားလာလှည့်ပတ်ခြင်းကို။ နပက္ကမန္တိ=ကြွတော်မမူကုန်။ တေ=ဤသို့ပပန်မကြားဘဲ မသွားခြင်းသည်။ တထာဂတာနံ=တို့၏။ အာစိဏ္ဏံ ခေါ် ပန=အလေ့အကျက်တော်သာတည်း။ အာနန္ဒ=နန္ဒာ။ အာယာမ=လာသွားကုန်အံ့။ ဝေရဉ္စ=သော။ ဗြဟ္မဏံ=ကို။ အပလောကေသာမ=ပန်ကြားကုန်အံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ အာမန္တေသိ=၏။

နိမန္တိတာမှ စသည်

ဗြဟ္မဏံ=ပုဏ္ဏား။ တယာ=သည်သည်။ နိမန္တိတာ= ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝဿံဝုတ္တာ=ဝါမှထကုန်သည်။ အမှ=ဖြစ်ကုန်၏။ တံ=သင့်ကို။ အပလောကေမ=တိုင်တန်း ပန်ကြားပါကုန်၏။ မယံ=တို့သည်။ ဇနပဒစာရိကံ=ဇနပုဒ်၌ လှည့်ပတ်သွားလာခြင်းကို။ ပက္ကမိတံ=သွားခြင်းငှာ။ ဣတ္ထမ=အလိုရှိကုန်၏။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ (ပြန်)။

ဘောဂေါဟမ=မ။ သစ္စံ=မှန်ပေ၏။ မယာ=သည်။ နိမန္တိတာ=ဖြစ်၍။ ဝဿံဝုတ္တာ=ဝါကျွတ်ကုန်သည်။ အတ္ထ=ဖြစ်ကုန်၏။ အပိစ=စင်စစ်သော်ကား။ ယောဒေယျဓမ္မော=အကြင်ပေးကမ်းလှူဒါန်းအပ်သော ဒါနဝတ္ထုသည်။ အတ္ထိ=၏။(ထည့်)။ သောဒေယျဓမ္မော=ထိုပေးကမ်းလှူဒါန်းအပ်သော ဒါနဝတ္ထုကို။ နဒိန္ဒော=အရှင်အား မလှူဒါန်းပါရသေး။ တဉ္စ ခေါဒေယျဓမ္မံ (သောစခေါ ဒေယျဓမ္မော)=ထိုပေးကမ်း လှူဒါန်းဖွယ်

ဘာသာဋီကာ။ ။ ဘန္တေ=မြတ်စွာဘုရား၊ ဇဝံ=မှန်ပါ။ ဣတိခေါ=ဤသို့လျှင်၊ အာယသ္မာအာနန္ဒော=သည်။ ဘဂဝတော=အား၊ ပစ္စသေသသိ=ရှေ့ရှုနားထောင်ပြီ။ (သဒ္ဓါကျမ်းနှင့်ဋီကာအလို) (တနည်း) ဘဂဝတော=၏။ ဝစနံ=စကားတော်ကို။ ပစ္စသေသသိ=ရှေ့ရှုနားထောင်ပြီ။ (ဝါ) လက်ခံပြီ (အဋ္ဌကထာနည်း)။

သောဝတ္ထုသည်လည်း။ နော=အကျွန်ုပ်တို့အား။ အသန္တံ (အသန္တေ ၁)= ထင်ရှားမရှိသည်။ နော=မဟုတ်။ (တဉ္စခေါအသန္တံကား လိင်ပြန်၊ နော-ကိုသိလေသာလင်္ကာရနည်းအားဖြင့် နှစ်ထပ်သမ္ပန်)။

နော=အကျွန်ုပ်တို့၏။ အဒါတုကမ္ပတာပိ=လူဒါန်းပေးကမ်းခြင်းငှာ အလိုမရှိသော အဖြစ်သည်လည်း။ နော=မဟုတ်ပါ။ ဧတ္ထ=ဤအိမ်ယာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်၌။ ဝံ၂=ထိုဝတ္ထုသဒ္ဓါ ရှိတုံပါလျက် ပေးရာအခွင့်ကို။ ကုတော လဗ္ဘာ=အဘယ်မှာရအံ့နည်း။ ယရာဝါသာ=အိမ်ယာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်၌ နေသောသူတို့သည်။ ဗဟုကိစ္စာ= များသောကိစ္စရှိကုန်၏။ ဗဟုကရဏိယာ=များသောပြုဖွယ်ရှိကုန်၏။ ဘဝံဂေါတမော= သည်။ သွာတနာယ=နက်ဖြန် ဖြစ်လတ္တံ့သော ပုညပီတိပါမောဇ္ဇအကျိုးငှာ။ မေ=၏။ ဘတ္တံ=ဆွမ်းကို။ ဘိက္ခုသံဃေန=နှင့်။ သဒ္ဓိံ=တကွ။ အဝိဝါ သေတု=သာယာတော်မူပါဦး။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

အထခေါ ဝေရဉ္စံ ဗြဟ္မဏံ စသည်

အထခေါ=၌။ ဘဂဝါ=သည်။ ဝေရဉ္စံ=သော။ ဗြဟ္မဏံ=ကို။ ဓမ္မိယာ= တရား နှင့်လျော်သော။ ကထာပာ=စကားတော်ဖြင့်။ သန္တုဿေတွာ=ပစ္စုပ္ပန်တမလွန် နှစ်တန် ကျိုးကြောင်း ကောင်းစွာပြတော်မူ၍။ သမာဒပေတွာ=ကုသိုလ်တရား၌ ဆောက်တည်စေ ၍။ သမုတ္တေဇေတွာ=ကောင်းစွာထက်သန်စေ၍။ သမ္ပဟံဿေတွာ= ကောင်းစွာ အပြား အားဖြင့် ရွှင်လန်းစေ၍။ အာသနာ=မှ။ ဥဋ္ဌာယ=ထတော်မူ၍။ ပက္ကာမိ=ကြွတော်မူ၏။

ဘာသာဒီကာ။ ။တဉ္စ ခေါ နော အသန္တံ ဝယ် ယံ ဒါနာဝတ္ထု=အကြင်ဒါန ဝတ္ထုကို။ ဟုမှာကံ= တို့အား။ ဒဒေယျာမ=ပေးလှူကုန်ရာ၏ ဟူသော အနိယမဝါကျကိုထည့်၍ အဋ္ဌကထာ အလိုကျအောင်ပေးပါ။ တဉ္စ= ထိုဒါနဝတ္ထုသည်လည်း။ အသန္တံ=ထင်ရှားမရှိသည်။ နော=မဟုတ်ပါ။ (ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၄၅)

တံ ကုတောတ္ထံ လဗ္ဘာ စသည်

(ယသ္မာ)=ကြောင့်၊ ယရာဝါသာ=တို့သည်။ ဗဟုကိစ္စာ=၏။ ဗဟုကရဏိယာ=၏။ (ဟသ္မာ)=ကြောင့်။ ယံ မယံ တုမှာကံဒေယျဓမ္မံ ဒဒေယျာမ (အဋ္ဌကထာ၌ အနိယမ ထည့်)။ ယံ=အကြင်အကြောင်းကြောင့်။ မယံ=တို့သည်။ တုမှာကံ=တို့အား။ ဒေယျ ဓမ္မံ=ကို။ ဒဒေယျာမ=ကုန်၏။ တံ=ထိုအကြောင်းကို ဧတ္ထ=ဤယရာဝါသ၌။ ကုတော= အဘယ်မှာ။ လဗ္ဘာ=ရအပ်ပါအံ့ပည်း။

(ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၄၅)

(တနည်း) မယံ=တို့သည်။ တုမှာကံ=တို့အား။ ဒေယျဓမ္မံ= ကို။ ယံဒဒေယျာမ= အကြင်ပေးလှူကုန်ရာ၏။ တံ=ကို ပေးလှူခြင်းကိစ္စကို။ ဧတ္ထ=ဤယရာဝါသ၌၊ ကုတော=မှ။ လဗ္ဘာ=နည်း။

(တနည်း) ဧတ္ထ=ဤဝါတွင်း သုံးလအတွင်း၌၊ ယံ=အကြင်ပစ္စည်း ဝတ္ထုကို။ အဟံ=သည်။ တုမှာကံ=တို့အား။ ဒဒေယျံ=ပေးလှူရာပါ၏။ တံ=ကို။ ကုတော လဗ္ဘာ။

(ကောက်နှုတ်ချက်၊ ပ၊ ၄၁၀)

အထခေါ် ဝေရဇ္ဇော ဗြာဟ္မဏောစသည်

အထခေါ်=ဌ်။ ဝေရဇ္ဇော=သော။ ဗြာဟ္မဏော=သည်။ ပုဒ္ဒပ္ပမုခံ=ဘုရားအမှူးရှိသော။ ဘိက္ခုသံဃံ=ကို။ ငဏီတေန=သော။ ခါဒနိယေန=ဖြင့်။ ဘောဇနိယေန=ဖြင့်။ သဟတ္တာ=မိမိလက်ဖြင့်။ သန္တပေတော=နှစ်သိမ့်ရောင့်ရဲစေ၍။ သမ္ပဝါရေတွာ= တန်ပြီဟု ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါးဖြင့် တားမြစ်စေ၍။ ဘုတ္တာဝိ=ဆွမ်းစားပြီးသော။ ဩဏီတပတ္တပါဏီ= သပိတ်မှပယ်ပြီးသော လက်ရှိသော။ ဘဂဝန္တံ=ကို။ တိစိဝရေန=သက်န်းသုံးထည်ဖြင့်။ အတ္ထာ ဒေသိ=ဖုံးလွှမ်းလှူဒါန်း၏။ ကေမေကံ=တစ်ပါး ဟစ်ပါးသော။ ဘိက္ခု=ရဟန်းကို။ ကေမေကေန=တစ်ခုတစ်ခုသော။ ဒုဿယုဂေန= ပုဆိုးအစုံဖြင့်။ အတ္ထာဒေသိ=၏။

ဝေရဇ္ဇော ပုဏ္ဏား၏အလှူ

ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာဟောများအား ဆွမ်းသက်ကပ်၍ ဘုရားရှင်အား တိစိဝရိသ်၊ ရဟန်းဟောတစ်ပါးတစ်ပါးအား သက်န်းခွံစုံ ဟစ်စုံစုံ လှူဒါန်းသည်။

ဘုရားရှင် ဝေရဇ္ဇောမြို့မှ ခရီးဆက်ကြွတော်မူပုံ

သောရေယျပြည်၊ သက်သာပြည်၊ ကဏ္ဍကုဇ္ဇ အရပ်~~တို့သို့~~၊ မကပ်ရောက်ဘဲ ပယာဂရွာ၊ ပယာဂဆိပ်ကမ်း၏တည်ရာ၌ ဂင်္ဂါမြစ်ကိုကူး၍ ဗာရာဏသီသို့ ~~ကြွရောက်~~ တော်မူသည်။ ဗာရာဏသီ၌ အလိုတော်ရှိသမျှ သိကင်းသုံးလော်မူလျက် ပေသာလီသို့ ကြွတော်မူသည်။

(မကြွရောက်သော နေရာ ၃ နေရာကို သတိပြုပါ။)

အထခေါ် ဘဂဝါ ဝေရဇ္ဇာယံ စသည်

အထခေါ်=ဌ်။ ဘဂဝါ=သည်။ ဝေရဇ္ဇာယံ=ဌ်။ ယထာဘိရန္တံ^၁=မွေ့လျော်တော်မူသမျှကာလပတ်လုံး။ ဝိဟရိတွာ=နေထိုင်မှုပြီး၍။ ~~သောရေယျ~~သောရေယျပြည်သို့။ သက်သာံ=သက်သာပြည်သို့။ ကဏ္ဍကုဇ္ဇံ=ကဏ္ဍကုဇ္ဇအရပ်သို့။ ဒေဒုပဂမ္မ=မဝင်မကပ်မှု၍။ ယေန=ဌ်။ ပယာဂပ္ပတိဋ္ဌာနံ=ပယာဂရွာ ပယာဂဆိပ်၏ တည်ရာသည်။ အတ္ထိ= ၏။ ကေန=သို့။ ဥပသင်္ကမံ=ပြီ။ ဥပသင်္ကမိတွာ=၍။ ပယာဂပတိဋ္ဌာနေ=ဌ်။ ဂင်္ဂံ နဒိံ=ဂင်္ဂါမြစ်ကို။ ဥတ္တရိတွာ=ကူးတော်မူ၍။ ယေန=အကြွင်အရပ်မျက်နှာအဘို့ဖြင့်။ (ဝါ) လမ်းခရီးဖြင့်။ ဗာရာဏသီ=ဗာရာဏသီပြည်သို့။ အဝသရိတဗ္ဗာ=ရောက်အပ်၏။ တံတေန= ထိုအရပ်မျက်နှာအဘို့ဖြင့်။ (ဝါ) ထိုလမ်းခရီးဖြင့်။ ဗာရာဏသီ=သို့။ အဝသရိံ=ရောက်တော်မူ၏။

ယထာဘိရန္တံ^၁-

ကျွတ်ထိုက်ကြသား ဝေနေများကို ထောက်ထားရှုမျှော် အလိုတော်ရှိသမျှကာလပတ်လုံး။

(ဤအနက်ကား ဤအဋ္ဌကထာအလို။ တေန အဝသရိတ ဒဝသရိ=ဤအဋ္ဌကထာ)

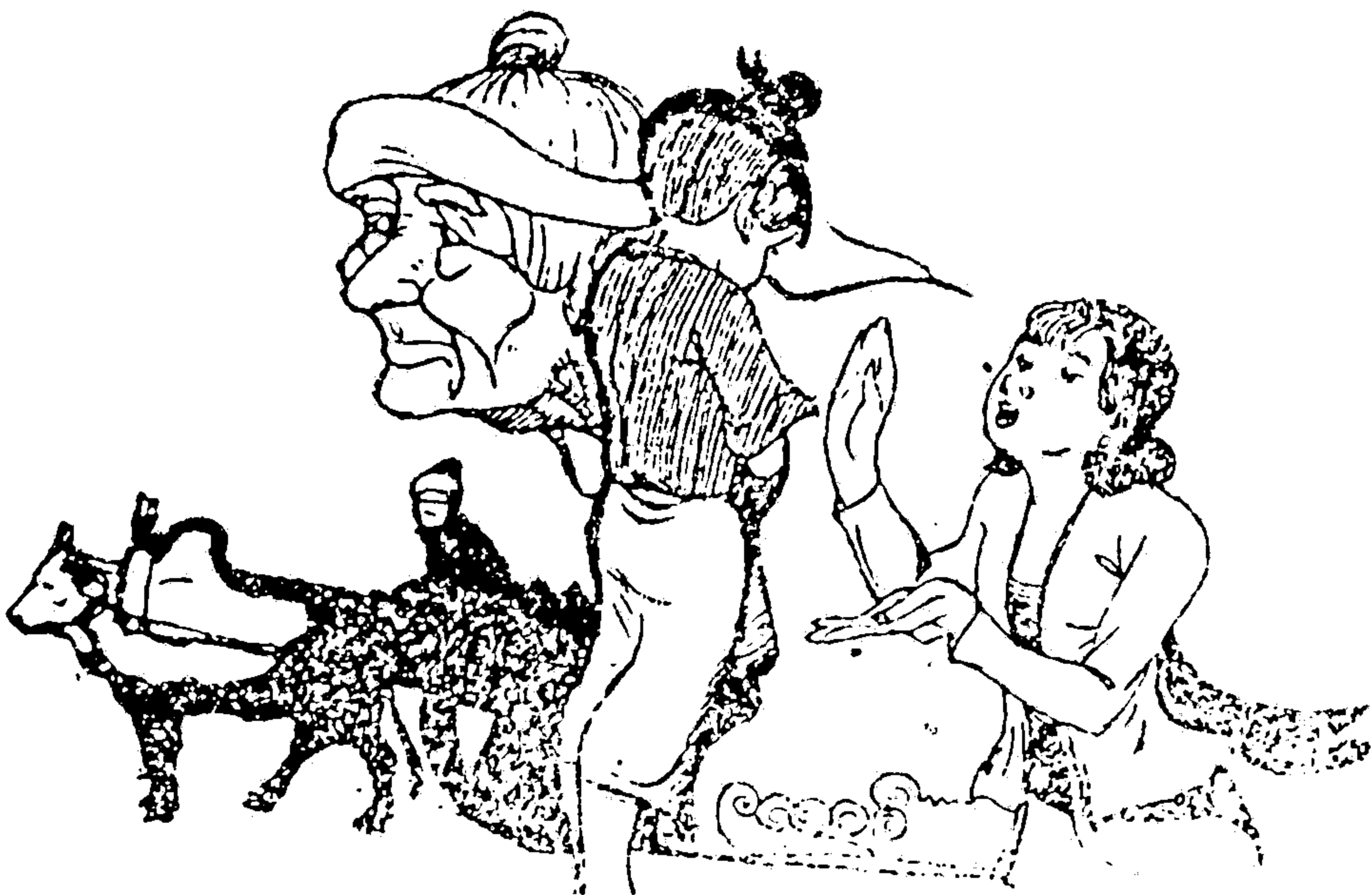
(တနည်းကား)။ ယေန=အကြင်အရပ်၌။ ဗာရာဏသီ=ပြည်သည်။ အတ္ထိ=၏။
တံ=ထိုဗာရာဏသီပြည်ရှိရာ အရပ်သို့။ အဝသရိ=ရောက်တော်မူ၏။

ယေန ဝေသာလီ တဒဝသရိ

ယေန=အကြင်အရပ်မျက်နှာအဘို့ လမ်းခရီးဖြင့်။ ဝေသာလီ=သို့။ အဝသရိ
တဗ္ဗာ=ရောက်အပ်၏။ တံတေန=ထိုအရပ်မျက်နှာအဘို့ လမ်းခရီးဖြင့်။ အဝသရိ=ရောက်
တော်မူ၏။

(တနည်းကား)။ ယေန=အကြင်အရပ်၌။ ဝေသာလီ=သည်။ အတ္ထိ=၏။
တံ=ထိုဝေသာလီ ရှိရာအရပ်သို့။ အဝသရိ=ရောက်တော်မူ၏။ ဘဂဝါ=သည်။ တတြတိဿံ
ဝေသာလိယံ=ထိုဝေသာလီ၌။ (သုဒ္ဓံ=ကားနိပါတ်မျှသာ)။ မဟာဇနေ=ကြီးကျယ်အလွန်
မဟာဝန်၌ (ဝါ) သီးပွင့်များပုံ မဟာစုန့်၌။ ကုဋ္ဌာဝါရသာလာယံ=စုလစ် မွန်းချွန်ဟပ်သော
ရေပိကျောင်း၌။ ဝိဟရတိ=နေတော်မူ၏။

ဝေလ္လကဗျာ ပြီးပါပြီ။

မဟာစုန့်ကော (၂) တောအထူး

ကပိလဝတ်ပြည် မဟာစုန့်သည် ဟိမဝန္တာတောနှင့်စပ်၍ ဝေသာလီပြည် မဟာစုန့်ကောကပ
ဟိမဝန္တာတောနှင့်မစပ်ပေ။

ပထမပါရာဇိက

သုဒ္ဓိန္ဒဘာဏဝါရ

ယထာယထာခေါအဟံ စသည်

ယထာယထာ°=အကြင်အကြင်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဒေသိယမာနေ=ဟောတော်မူအပ်သည့်ရှိသော် (ထည့်)။ အဟံ=ငါသည်။ ဘဂဝတာ=သည်။ ဒေသိတံ=အပ်သော။ ဓမ္မံ=ကို။ အာဇာနာမိ=၏။ တထာ တထာ=ဖြင့်။ (ထည့်)။ အဂါရံ°=အိမ်၏အလယ်၌။ အဇ္ဈာဝသတာ=စိုးအပ်၍ နေသောငါသည်။ ကေန္တပရိပုဏ္ဏံ=စင်စစ်ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံသော။ ကေန္တပရိသုဒ္ဓံ=စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော။ သင်္ခလိခိတံ=ပွတ်သစ်စ ခရသင်းအတူဖြူစွာသော။ ဣဒံဗြဟ္မစရိယံ=ဤမြတ်သောအကျင့်ကို။ စရိတုံ=ကျင့်ခြင်းငှာ။ နသုကရံ=မလွယ်။ အဟံ=ငါသည်။ ကေသမသု°=ဆံမုဆိတ်ကို။ သြဟာရေတွာ=ရိတ်ပယ်၍။ ကာသာယာနိ=ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်ကုန်သော။ ဝတ္ထာနိ=အဝတ်တို့ကို။ အတ္ထာဒေတွာ=ဝတ်၍။ အဂါရသွာ=အိမ်ရာတည်ထောင် လှူဘုံဆောင်မှ။ အနဂါရိယံ=အိမ်ရာမထောင်ရဟန်းဘောင်၌။ ပဗ္ဗဇေယျံ=ရဟန်းပြုရပါမူကား။ ယန္တုနု=ကောင်းလေစွ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၃) (နိ၊ ၅၃)

အနုညာတောသိပန စသည်

သုဒ္ဓိန္ဒ=သုဒ္ဓိန်။ တွံ=ကို။ မာဟာပိတူဟိ=တို့သည်။ အဂါရသွာ=မှ။ အနဂါရိယံ=၌။ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ=ရဟန်းပြုစိမ့်သောငှာ။ အနုညာတော=အနူးအညွတ် ခွင့်လွှတ်အပ်သည်။ အသိပန=ဖြစ်၏လော။ (ပန-ကား ပုစ္ဆာဇောတက)။ ဣတိ=ဤသို့။ ပုစ္ဆိ=၏။ (ထည့်)။

ယထာယထာ°ခေါအဟံ။ ။ ယထာ ယထာ=ဖြင့်။ ဘဂဝတာ=သည်။ ဒေသိတံ=သော။ ဓမ္မံ=ကို။ အာဇာနာမိ=၏။ (တထာ တထာ မေ ဥပရိက္ခ တော ဝေ ဟောတိဟု နိယမဝါကျထည့်ပါ။) တထာ တထာ= ထို--ဖြင့်။ ဥပပရိက္ခတော=စူးစမ်းဆင်ခြင်လသော်။ မေ=အား။ ဝေ=ဤသို့။ သောအကြံသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ (ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၄၉)

အဂါရံ° အဇ္ဈာဝသတာ။ ။ အဂါရံ=အိမ်၌။ အဇ္ဈာဝသတာ=နေသူသည် (အဓိ+အာ အနက်မရှိ)။ (တနည်း) အဂါရံ=အိမ်ကို။ အဇ္ဈာဝသတာ=အုပ်စိုး၍ အပိုင်းအခြားအတိုင်း နေသူသည် (အဓိ+အာ အနက်ရှိ)။ (ဘာဋီ၊ ၂၊ ၆၄၉)

သောဟံဘန္တေ စသည်

ဘန္တေ=ဘုရား။ ယောအဟံ=ထိုအကျွန်ုပ်သည်။ ဃထာ=အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကရိယမာနေ=ပြုအပ်သည်ရှိသော်။ (ထည့်) မံ=ကို။ မာတာပိတရော=တို့သည်။ အဂါရသ္မာ=မှ။ အနဂါရိယံ=ဌ်။ ပဗ္ဗဇ္ဇယ=ငှာ။ အနုဇာနိဿန္တိ=ကုန်လတ္တံ့။ ဟထာ=ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကရိဿာမိ=လအံ့။ ဣဟိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

တံ ခေါ သိ တာတသုဒိန္န စသည်

တာတသုဒိန္န=မိဘနှစ်ပါးသည် ချစ်ရည်ချိုးစိမ် သားသုဒိန္နံ။ တံ=သည်။ အမှာကံ=ငါတို့၏။ ကေပုတ္တော=တစ်ယောက်တည်းဖြစ်၍ ချစ်လှစွာသောသားသည်။ ပိယော=နှစ်သက်အပ်သည်။ မနာပေါ=စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်သည်။ သုခေဓိတော=ချမ်းသာစွာ ကြီးပွားစေအပ်သည်။ သုခပရိဟတော=ချမ်းသာစွာ အထိန်းတို့သည် ခါးတစ်ရင်ခွင် ပွေ့ပိုက်တင်လျက် ဆောင်ရွက်အပ်သည်။ အသိ=၏။

န တံ တာတသုဒိန္န စသည်

တာတသုဒိန္န=ဒိန္နံ။ တံ=သင်သည်။ ကိဉ္စိ=တစ်စုံတစ်ခုသော။ ဒုက္ခဿ(ဒုက္ခံ)=ဆင်းရဲကို။ နဇာနာသိ=အမှတ်မရ။ (တနည်း) ကိဉ္စိ(ကေနစိ)=သော။ ဒုက္ခဿ (ဒုက္ခေန)=ဖြင့်။ ဝိသယံ=အာရုံကို။ နဇာနာသိ (နအနာဘဝသိ)=မခံစားဘူး။ (တနည်း) ဒုက္ခဿ=၏။ ကိဉ္စိ=စိုးစဉ်းအနည်းငယ်ကိုမျှ။ နဇာနာသိ=မသိ။

ကိ ပန မယံ တံ စသည်

မယံ=ငါတို့သည်။ တေ=သင်ချစ်သား၏။ မရဏေနပိ=သေခြင်းဖြင့်လည်း။ အကာမကာ=အလိုမရှိကုန်ပဲ။ ဝိနာ=ကွေ့ကွင်းကုန်သည်။ ဘဝိဿာမ=ကုန်လတ္တံ့။ ကိပန=အဘယ့်ကြောင့်လျှင်။ မယံ=သည်။ တံ=သင်ချစ်သားကို။ ဇိဝန္တံ=အသက်ရှင်လျက်။ အဂါရသ္မာ၊ အနဂါရိယံ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇယ၊ အနုဇာနိဿာမ=ခွင့်ပြုကုန်အံ့နည်း။

(တနည်း) ယံ(ယေန)=အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ=တို့သည်။ တံ=သင်ချစ်သားကို။ ဇိဝန္တံ။ အဂါရသ္မာ၊ အနဂါရိယံ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇယ၊ အနုဇာနိဿာမ=အံ့။ တံ=ထိုအကြောင်းသည်။ ကိပန=အဘယ်မည်သောအကြောင်းတဲနည်း။

ဥဌေဟိ တာတ သုဒိန္န စသည်

တာတသုဒိန္န=ချစ်သားသုဒိန္နံ။ ဥဌေဟိ=လျောင်းစက်ရာမှထပါဦး။ ဘုဉ္ဇ စ=ထမင်းပုံငါး စားလည်းစားပါဦး။ ပိဝ စ=ဖျော်ရည်ရေပေါက် သောက်လည်းသောက်ပါဦး။ ပရိစာရေဟိ စ=စောင်းသမားကချေ တီးကစေလျက် ထွေထွေထူးထူး ရွှင်ပြု။ ပျော်ပါးကစားပါဦး။ ဘုဉ္ဇန္တော=လျက်။ ပိဝန္တော=လျက်။ ပရိစာရေန္တော=လျက်။ ကာမေ=ဝတ္ထု

ကာမ၊ ကိလေသကာမတို့ကို။ ပရိဘုဉ္ဇန္တော=သုံးဆောင်ခံစားလျက်။ ပုညာနိ=လူ့ရွာ
နတ်ပြည် ရောက်မည့်အကြောင်း ကောင်းမှုတို့ကို။ ကရောန္တော=ပြုလျက်။ အဘိရမဿု=
ရဟန်းမပြု လူ့အတိုင်းသာ မွေ့လျော်ပါလော့။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၅)(နိ၊ ၅၆)

သဟာယကာ

ချမ်းသာဆင်းရဲ မကွဲတူမျှ ဖြစ်ကြကုန်သော အဆွေခင်ပွန်းတို့သည်။

အနုညာတောမှိ ကိရ စသည်

အဟံ=ငါ့ကို။ မာတာပိတူဟိ=တို့သည်။ အဂါရသ္မာ=မှ။ အနဂါရိယံ=ဌ။ ပဗ္ဗ
ဇ္ဇာယ=ငှာ။ အနုညာတော=သည်။ အမှိကိရ=ဖြစ်သတက်။ ဣတိ=သို့။ ဟဋ္ဌော=
ဝမ်းမြောက်ကြည်လင် ရွှင်လန်းသည်ဖြစ်၍။ ပဟတော=ဝမ်းမြောက်ကြည်လင် အလွန်
ရွှင်သည်ဖြစ်၍။ ဥဒဂ္ဂေါ=တက်ကြွသောကိုယ်စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ပါဏိနာ=လက်ဖြင့်။
ဂတ္တာနိ=ကိုယ်တို့ကို။ ပရိပုဉ္ဇန္တော=အထပ်ထပ်ပွတ်သပ်သည်ဖြစ်၍။ ဝုဋ္ဌာသိ=ထ၏။
အထခေါ=ဌ။ ကလန္တပုတ္တော=သော။ သုဒိန္နော=သည်။ ကတိပါဟံ=တစ်ရက်နှစ်ရက်။
ဗလံ=ကိုယ်အားကို။ ဂါဟေတွာ=ယူစေ၍။

အလတ္တ ခေါ စသည်

ပဗ္ဗန္တံ=မဟုန်း၏အဖြစ်ကို။ အလတ္တခေါ=ရပြီးသည်သာလျှင်တည်း။ ဥပသမ္ပဒံ=
ပွင်းအဖြစ်ကို။ အလတ္တ=ရပြီး။ အာယသ္မာ=သော။ သုဒိန္နော=သည်။ အစိရူပသမ္ပန္နော
စ ပန=ပွင်းခံ၍မကြာမြင့်မှီကား။ ဝေပေပေ=ဤသို့သဘောရှိကုန်သော။ ဓုတဂုဏေ=
ဓုတင်ကျေးဇူးတို့ကို။ သမာဒါယ=ဆောက်တည်၍။ ဝတ္တဟိ=ကျင့်၏။ အာရညိကော=
အာရညကင် ဓုတင်ဆောက်တည်သည်။ ဟောတိ=၏။ ပိဏ္ဍပါတိကော=ပိဏ္ဍပါတ်
ဓုတင် ဆောက်တည်သည်။ ဟောတိ=၏။ ပံသုကူလိကော=ပံသုကူ ဓုတင်ဆောက်တည်
သည်။ ဟောတိ=၏။ သပဒါနစာရိကော=သပဒါနစာရိဓုတင် ဆောက်တည်သည်။
ဟောတိ=၏။ အညတရံ=အမှတ်မရှိသော။ ဝဇ္ဇိဂါမံ=ဝဇ္ဇိတိုင်းတွင် အကျုံးဝင်သောရွာကို။
ဥပနိဿယ=အမှီပြု၍။ ဝိဟရတိ=၏။

ရှင်သုဒိန္နဆောက်တည်အပ်သော ဓုတင်များ-

၁။ အာရညကင်ဓုတင်၊

၂။ ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်၊

ရှင်သုဒိန္န၏သိက္ခာဝါ။

။ အရှင်သုဒိန္နသည် ဘုရားရှင်၏ ဝါတော် (၁၂) ဝါမြောက်၌ ရဟန်းပြု၍
ဘုရားရှင်၏ ဝါတော် (၂၀) ဝါမြောက်၌ မိမိ (၈) ဝါ အရတွင် ဆွေမျိုးအိမ်သို့

ရောက်လာသည်။

၃။ ဗံသုကုဓုတင်၊

၄။ သပဒါနစာရီတင်၊

ကေန ခေါပန သမယေန ဝဇ္ဇိဒ္ဓိက္ခာ စသည်

ယေန သမယေန အာယသ္မာ သုဒ္ဓိန္ဒော အညတရံ ဝဇ္ဇိဂါမံ ဥပနိဿာယ
ဝိဟရတိ။ (အနိယမထည်)။

ကေန ခေါပန သမယေန=ဌ။ ဝဇ္ဇိ=ဝဇ္ဇိသိုင်းလည်း။ ဒ္ဓိက္ခာ=ငတ်မွတ်သည်။(ဝါ)
ရခဲသောထမင်းရှိသည်။ ဒ္ဓိဟိတိကာ=သမင်းရအံ့လော+မရအံ့လော၊ သေရအံ့လော+
ရှင်ရအံ့လောဟု တွေးတောမဆုံး နှလုံးနှစ်ခွဲဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ သေတဋ္ဌိကာ=မွေးမွေး
ဖြူသော လူရိုး၊ ကောက်ရိုးရှိသည်။ သလာကာဝုတ္တာ=ရိုးသားပြည့်စုံသော ကောက်ရိုး
သည်။ (ဝါ) စာရေးတံဖြင့် ဆွမ်းခံ၍အသက်မွေးရသည်။ ဟောတိ=၏။ ဥဇ္ဈန္တပုဂ္ဂဟေန=
လက်၌သပိတ်ပိုက်၍ ဆွမ်းရှာသဖြင့်။ ယာပေတံ=မျှခြင်းငှာ။ နသုကရာ= မလွယ်သည်။
ဟောတိ=၏။

ရှင်သုဒ္ဓိန်၏ ဆွေမျိုးများအဆင့်အတန်း

ဝေသာလိယံ=ဌ။ အမ္မာ=အတွင်းအပအသုံးအဆောင် မြားမြောင်ကြွယ်ဝကုန်သော။
မဟဒ္ဒနာ=မြေ၌မြုပ်ထား များသောဥစ္စာရှိကုန်သော။ မဟာဘောဂါ=နေ့တိုင်းရိက္ခာဟု
ဆိုအပ်သော များသောအသုံးအဆောင်ရှိကုန်သော။ ပဟူတဇာတရူပရဇတာ=များသော
ရွှေငွေရှိကုန်သော။ ဗဟုတဝိတ္တုပကရဏာ=များစွာ နှစ်သက်ခြင်းကိုပြုတတ်သောဆင်
ဝတ်ရန် တန်ဆာအဆောက်အဦရှိကုန်သော။ ပဟူတဓနဓညာ= ကုန်သွယ်သည်၏အစွမ်း
ဖြင့် များစွာလဲလှယ်အပ်သော ဥစ္စာစပါးရှိကုန်သော။ မေ=ငါ၏။ ဉာတိ=ဆွေမျိုးတို့သည်။
ဗဟုခေါပန=များကုန်သည်သာလျှင်တည်း။

ရှင်သုဒ္ဓိန် ဝေသာလိသို့ ပြန်ကြွခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်

အဟံ=သည်။ ဉာတိ=ဆွေမျိုးတို့ကို။ ဥပနိဿာယ=အမှီပြု၍။ ဝိဟရေယံ=
နေရပါမူကား။ ယန္တုန=ကောင်းလေစွ။ ဉာတိ=တို့သည်။ မံ=ငါ့ကို။ နိဿာယ=မှီ၍။
ဒါနာနိ=အလှူတို့ကို။ ဒဿန္တိ=ပေးကုန်လတ္တံ့။ ပုညာနိ= ဒါနမှဝင်ပါး အခြားသော
ကုသိုလ်တို့ကို။ ကရိဿန္တိ= ကုန်လတ္တံ့။ ဘိက္ခုစ=တို့သည်လည်း။ လာဘံ=လာဘ်
ကို။ လစ္စန္တိ=ရကုန်လတ္တံ့။ အဟဉ္စ=သည်လည်း။ ပိဏ္ဏကေန=ဆွမ်းဖြင့်(ဝါ)
ကြောင့်။ နကိလမိဿာမိ=မပင်ပန်းလတ္တံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ တေ(သောပရိဟက္ခော)=
သည်။ အဟောသိ=ပြီ။

အနုပဗ္ဗန ယေန ဝေသာလီ တဒဝသရိ

အနုပဗ္ဗန=အစဉ်အားဖြင့်။ ယေန=အကြင်အရပ်မျက်နှာ အဘို့လမ်းခရီးဖြင့်။
 ဝေသာလီ=သို့။ အဝသရိတဗ္ဗာ=ရောက်အပ်၏။(ထည့်)။ တံ တေန=ထိုအရပ်မျက်နှာ
 အဘို့လမ်းခရီးဖြင့်။ ဝေသာလီ=သို့။(ထည့်)။ အဝသရိ=ရောက်လေ၏။ (တနည်းကား)
 ယေန=အကြင်အရပ်၌။ ဝေသာလီ=သည်။ ဌိတာ=တည်၏။ တံ=ထိုဝေသာလီ တည်ရာ
 အရပ်သို့။ အဝသရိ=ရောက်လေ၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၇)(နိ၊ ၆၀)

ဆောင်ယူသည့် ဆွမ်းအိုးပေါင်းနှင့် ရည်ရွယ်ချက်

တေ=ထိုဆွေမျိုးတို့သည်။ အာယသ္မတောသုဒိန္နဿ=အား (ဝါ)၏။ အတ္ထာယ=
 အကျိုးငှာ (ထည့်)။ သဌိမတ္ထေ=(၆၀)အတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော။ ထာလိပါကေ=တစ်လုံး
 (၁၀)ယောက်မျှ လောက်သောဆွမ်းချက်အိုးတို့ကို။ ဘတ္တာဘိဟာရံ=ရှေးရှုဆောင်အပ်
 သောဆွမ်းကို။ အဘိဟာရီသု=သုဒိန္နတူရူ ဆောင်ယူခဲ့ကုန်၏။ အထခေါ=၌။ အာယသ္မာ
 သုဒိန္နော=သည်။ သဌိမတ္ထေ=ကုန်သော။ တေထာလိပါကေ= ထိုဆွမ်းချက်အိုးတို့ကို။
 ဘိက္ခုနံ=ခြောက်ရာသောရဟန်းတို့အား။ ဝိဿဇ္ဇေတွာ=စွန့်၍။ သယံ= မိမိသည်။(ထည့်)။
 ပုဗ္ဗနသမယံ=၌။ နိဝါသေတွာ=၍။ ပတ္တစိဝရံ=ကို။ အာဒါယ=၍။ ကလန္တဂါမံ=မိဘနေရာ
 ကလန္တရွာသို့။ ပိဏ္ဍာယ=ငှာ။ ပါဝိသိ=ဝင်၏။ ကလန္တဂါမေ=၌။ သပဒါနံ=အိမ်စဉ်
 အတိုင်း။ ပိဏ္ဍာယ=ငှာ။ စရမာနော=သွားသည်ရှိသော်။ ယေန=၌။ သကပိတု=
 မိမိချစ်ကြင် မွေးဘခင်၏။ နိဝေသနံ=သည်။ ဌိတံ=တည်၏။(ထည့်)။ တေန=သို့။
 ဥပသင်္ကပိ=၏။

ကျွန်မထံမှ ရှင်သုဒိန္န ခံယူသည့်ပစ္စည်း

ယေန သမယေန ဥပသင်္ကပိ(အနိယမထည့်)။ တေန ခေါ ပန သမယေန=၌။
 အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ=၏။ ဉာတိဒါသီ=ဆွေမျိုးတို့၏ကျွန်မသည်။ အာဘိဒေါသိကံ=
 ညဉ့်ဦးယံ၌ဖြစ်သော(ဝါ) ပုပ်သိုးခြင်းအပြစ်ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော။ ကုမ္မသံ= မုယော
 ဟူသော ကုမ္မာသကို။ ငသ္မေတုကာမာ=မငဲ့မကွက် စွန့်ပစ်လိုသည်။ ဟောတိ=၏။
 အထခေါ=၌။ အာယသ္မာ သုဒိန္နော=သည်။ တံ ဉာတိဒါသီ=ထိုဆွေမျိုးတို့၏ ကျွန်မကို။
 ဧတံ ဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။ ဘဂိနိ=နှမ။ ဧတံ=ဤဝတ္ထုသည်။ ဆဋ္ဌနိယဓမ္မံ=
 မငဲ့မကွယ် စွန့်ပယ်အပ်သောသဘောရှိသည်။ သစေဟောတိ=အံ့။ ဧဝံသတိ=သော်။
 (ထည့်)။ မေ=၏။ ဣဓပတ္ထေ=ဤသပိတ်၌။ အာကိရ=လောင်းလော့။ ဣတိ=သို့။
 အဝေါစ=၏။ (ပြန်)။

ကျွန်မက ရှင်သုဒိန်ကို မှတ်မိသည့် သင်္ကေတ(၃)ရပ်

အထခေါ=ဌ်။ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ=၏။ ဉာတိဒါသိ'=သည်။ အာဘိဒေါသိကံ=သော။ တံကုမ္မာသံ=ထိုမုယောဟူသော ကုမ္မာသကို။ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ=၏။ ပတ္တေ=ဌ်။ အာကိရန္တိ=မတိမ်မစောင်း လောင်းသည်ဖြစ်၍။ ဟတ္တာနဉ္စ= ကုယ်ရုံပြင်ဘက်ထွက်သော လက်တို့၏လည်းကောင်း။ ပါဒါနဉ္စ=သင်းပိုင်ပြင်ဘက်ထွက်သော ခြေတို့၏လည်းကောင်း။ သရဿစ=လောင်းပါထည့်ပါဟုဆိုသော အသံ၏ လည်းကောင်း။ နိမိတ္တံ=အမှတ်ကို။ အဂ္ဂဟေသိ=ယူပြီ။

ယဉ္ဇေအာရောစယာမိ=အကျွန်ုပ်ကြား၏။ (ဝါ) ပြောပါရစေ။ ဇာနေယျာသိ=သိပါတော့။ ဇေ=ကျွန်မ။ အဒါသိ=ကျွန်မ မဟုတ်သည်ကို။

တေန ခေါပန သမယေန အာယသ္မာ သုဒိန္နော တံအာဘိ ဒေါသိကံ စသည်

ယေန သမယေန အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ ပိတာ ကမ္မန္တာ အာဂစ္ဆတိ။ (အနိယမထည့်)။

ယေန သမယေန=ဌ်။ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ=၏။ ပိတာ=အဖသည်။ ကမ္မန္တာ=အမူလုပ်ရာမှ။ အာဂစ္ဆတိ=၏။ တေန ခေါပန သမယေန။ အာယသ္မာ သုဒိန္နော။ အာဘိဒေါသိကံ၊ တံကုမ္မာသံ=ကို။ အညတရံ=အမှတ်မထားတစ်ပါးပါးသော၊ ကုဋမူလံ=ဆွမ်းစားဇရပ်ဟုဆိုအပ်သော နံရံခြေကို။ နိဿာယ=မိ၍။ ပရိဘုဉ္ဇတိ=သုံးဆောင်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၈)(နိ၊ ၆၊ ၂)

အတ္ထိ နာမ တာတသုဒိန္န စသည်

တာတသုဒိန္န=ချစ်သားသုဒိန်။ အတ္ထိ နာမ=ငါတို့အား ပစ္စည်းဥစ္စာများစွာရှိသည် မဟုတ်လော။ (နာမသဒ္ဓါ ပုစ္ဆာအနက်)၊ (ဟနည်း) အတ္ထိနာမ=သင့်အား ရဟန်းတရားထင်ရှားရှိဟန်ထင်၏။ (မညနအနက်)။ အာဘိဒေါသိကံ=သော။ ကုမ္မာသံ=ကို။ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိနာမ=သုံးဆောင်ဘိ၏။

ဉာတိဒါသိ'။ ။ ဉာတိဒါသိ= ဆွေမျိုးဘို့၏ ကျွန်မသည် (အဋ္ဌကထာနည်း) (ဝါ)ဆွေမျိုးလို ကျွန်မသည် (ဋီကာနည်း)

ဘာသာဋီကာ'။ ။ အတ္ထိနာမ= ငါဘို့မှာဥစ္စာ(အသက်)ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလော။ (အဟိုကို ဝိဇ္ဇမာနအနက်၊ နာမကိုပုစ္ဆာအနက်ကြံ) (ဟနည်း) အတ္ထိနာမ=သင့်မှာ ရဟန်းဟု၏ ဂုဏ်အကျင့်ရှိနေသည်ဟုထင်၏။ (အတ္ထိဂိုဝိဇ္ဇမာနအနက်၊ နာမကို မညနအနက်ကြံ) (ဟနည်း) ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ=စားနေ၏။ (ဝါ) စားနေသည်ကား။ အတ္ထိနာမ=ဟုတ်မှဟုတ်ပါလေရဲ့လား။ (အနောကပ္ပန အနက်ကြံ) (ဟနည်း) အတ္ထိနာမ=ရှိမှရှိရပလေ။ (ဝါ) ဖြစ်မဖြစ်ရပလေ။ (အမရိယန=သည်းမခံနိုင်ခြင်း အနက်ကြံ)

တာတသုဒ္ဓိန္ဒ=ဒိန္ဒ။ သကံဂေဟံ=အိမ်အိမ်သို့။ နနု=စင်စစ်(ကေသအနက်) ဂန္ထဗ္ဗနာမ= သွားအပ်သည်သာ မဟုတ်ပါလော (နာမသဒ္ဓါ ပုစ္ဆာအနက်)။

ဂေဟံ=သင်၏။ ဂေဟံ=အိမ်သို့။ အဂမမှ ခေါ်= ငါတို့သွားကုန်ပြီးသည်လာတည်း။ အာဘိဒေါသိတော=သော။ အယံ ကုမ္မာသော=ကို။ တတော=ထိုသင်၏အိမ်မှ။ မယာ=ငါသည်။ လဒ္ဓေါ=ရအပ်၏။(ထည့်)။

အကခေါ အာယသ္မတော သုဒ္ဓိန္ဒဿ သေည-

အာယသ္မတောသုဒ္ဓိန္ဒဿ=၏။ ဗာဟာယံ= လက်မောင်းကို (တနည်း) အာယ သ္မတော သုဒ္ဓိန္ဒဿ=ကို။ ဗာဟာယံ=၌။ ဂဟေတွာ=ကိုင်၍။

ဘိက္ခုသေမင်း ဓားနှစ်မင်း

ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒ၏မိခင်သည် ထိုညဉ့်လွန်ရာအခါ၌ နွားချေးစိုစိုဖြင့် မြေကြီးကိုလိမ်းကျံ၍ ရွှေပုံဒွေပုံတို့ကို ဤဘက်တွင်ရပ်နေသော ယောက်ျားနှင့် ဟိုဘက်တွင်ရပ်နေသော ယောက်ျားနှစ်ယောက်တို့ အချင်းချင်းမြင်နိုင်လောက်အောင် အပုံကြီးကြီး တစ်ပုံစီ ပုံသည်။ ထိုအပုံတို့ကို ဖျာယိုင်တို့ဖြင့် ဖုံးထားခိုင်း၍ အလယ်တွင် နေရာခင်းကာ ဝင်းတိမ် ကန့်လန့်ကာကို ကာရံပြီး ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒ၏ မယားဟောင်းကို ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒ ကြိုက်နှစ်သက်မည့် အဝတ်အစားဝတ်ထားရန် ပြောကြားလေသည်။ နောက်တစ်နေ့ နံနက်တွင် ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒ ကြွလာသည်အခါ ဖခင်သည် ကိုရွှေပုံဒွေပုံတို့ကို ဖွင့်ပြ၍ လူထွက်ရန် ဆွဲဆောင်သော်လည်း မအောင်မြင်ဘဲ ယင်းပစ္စည်းများကို ကြိုငြစ်လဲ သွန်ချပစ်ရန်ပင် အပြောခံရ၏။ ဖခင်သည် ကိုယ်တိုင်ပြောလို့ မအောင်မြင်သဖြင့် ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒ၏ မယားဟောင်းကို မိန်းမမာယာဖြင့် ဆွဲဆောင်ခိုင်းရာ ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒ၏ ကြိုင်နာမှုအရိပ်အယောင် ပိုမိုမပြသည်။ “နမ” ဟူသော ရင့်သီးသည့်အသုံးအနှုန်းကြောင့် မယားဟောင်းလည်း လက်မြှောက်အရှုံးပေးရလေသည်။ သို့သော်လည်း မိခင်သည် လူမထွက်သျှင်ရှိပါစေ မျိုးဆက်မပျက်အောင် သားမျိုးစေ့ကော့ပေးပါဟု ဈေးဆစ်သဖြင့် “သားမျိုးစေ့ မရ၍ ငါ့နောက်က တကောက်ကောက်လိုက်နေလျှင် ရဟန်းတရားကို ကောင်းကောင်းအားထုတ်နိုင်မည် မဟုတ်”ဟု ပုဂ္ဂလိက သုတို့အလို လိုက်လျောခဲ့ ရလေသည်။ ဤဝတ္ထုအကြောင်းကို ထောက်၍ ရှေးပညာရှင်တို့က “ပစ္စည်းမာတု၊ ဤနှစ်ခု၊ ဘိက္ခုသေမင်း၊ ဓားနှစ်မင်း”ဟု ဆိုရိုးပြုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒ ဖခင်အမျိုး၏ ကြွယ်ဝပုံ

တာတသုဒ္ဓိန္ဒ=ဒိန္ဒ။ ဣဒံကုလံ=ဤငါ့ကိုအမျိုးသည်။ အနု=အတွင်းအပ အသုံး

တိရောကရဏိယံ။ ။ တိရောကရဏိယံ=တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကန့်ဖြင့်။ ပရိက္ခိပိတွာ=ကာရံ၍။ (ကရိဏ်း အနက်၌ သတ္တမိပိဘက်သက်) (တနည်း) တိရောကရဏိယံ=ကို။ ပရိက္ခိပိတွာ ထက်ဝန်းကျင်ပစ်ချ၍။ (ဘာဠ၊ ၁၆၅၈)

အဆောင် မြားမြောင်ကြွယ်ဝ၏။ မဟဒ္ဒနံ=မြေ၌မြုပ်ထား များသော ဥစ္စာရှိ၏။ မဟာ
ဘောဂံ= နေ့တိုင်းရိက္ခာဟုဆိုအပ်သော များသောသုံးဆောင်ဖွယ်ရှိ၏။ ပဟုတဇာတ
ရူပရဇတံ=များသော ရွှေငွေ ရှိ၏။ ပဟုတဝိတ္တံ၊ ပကရဏံ=များစွာ နှစ်သက်ခြင်းကိုပြု
တတ်သော ဆင်ဝတ်ရန်တန်ဆာအဆောက်အဦရှိ၏။ ပဟုတဓနဉာဉ်= ကုန်သွယ်သည်
၏အစွမ်းဖြင့် လဲလှယ်အပ်သော များသောဥစ္စာစပါးရှိ၏။

တေံ ခေါ မေ အဗ္ဗ သက္ကာ ကာတုံ စသည်

အဗ္ဗ=မိခင်။ တေံ=ဤသင့်အား မျိုးစေ့ဟုဆိုအပ်သော မြေးပေးခြင်းကို။ မေ
မယာ=သည်။ ကာတုံ=ငှာ။ သက္ကာ=တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ=သို့။ ပုရာဏဒုတိယိ
ကာယ=မယားဟောင်းကို။ ဗာဟာယံ=မောင်း၌။ ဂဟေတွာ=၌။ မဟာဝနံ=သို့။
အဇ္ဈောဂါဟေတွာ=သက်ဝင်၌။ ဘိက္ခာပဒေ=ပထမပါရာဒိကသိက္ခာပုဒ်ကို။ အပညတ္တေ=
မပညတ်မီ။ အနာဒိနဝဒေသာ=မေထုန်မှီဝဲခြင်းအပြစ်ကို မမြင်သည်ဖြစ်၍။ ပုရာဏ
ဒုတိယိကာယ=၌။ (အဋ္ဌကထာနည်း) (ဝါ) မယားဟောင်း၏။ ပဿာဝပဂ္ဂေ=၌။
(ပါဠိတော်နည်း) တိက္ခတ္တံ=သုံးကြိမ်။ မေထုနံ=တပ်ခြင်းတူသော နှစ်ယောက်တို့၏
ဥစ္စာဖြစ်သော။ ဓမ္မံ=အကျင့်ကို။ အဘိင်္ဂညာပသိ=ဖြစ်စေ၏။ သာ=ထိုမယားဟောင်း
သည်။ တေန=ထိုသို့ မေထုန်သုံးပါးဖြစ်စေကာမျှဖြင့် (ဝါ) ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။ ဂန္တံ=
ကိုယ်ဝန်ကို။ ဂဏှိ=ယူ၏။

ရှင်သုဒ္ဓိနံ မေထုနံ မှီဝဲခြင်းအကြောင်း

ပထမပါရာဒိကကို မပညတ်ရသေးမှီ မေထုန်မှီဝဲခြင်း၌ အပြစ်မမြင်သောကြောင့်
ဖြစ်သည်။

နတ်တို့ကြွေးကြော်ကြပုံ

ဘော=အချင်းတို့။ ဘိက္ခုသံယော=သည်။ နိရဗ္ဗုဒေါဝတ=ခိုးသူအမြှုပ် ဒုဿိလမှ
ကင်းစွတကား။ နိရာဒိနဝေါဝတ=ဒုဿိလညစ် အပြစ်မှကင်းစွတကား (ဝါ) ကင်းသော
ဒုဿိလညစ်အပြစ်ရှိစွတကား။ ကလန္တပုတ္တေန= ကလန္တရွာသူတို့၏ သားဖြစ်သော။
သုဒိန္နေန=သုဒိန်သည်။ အဗ္ဗုဒံ=ခိုးသူအမြှုပ် ဒုဿိလသဘောကို။ ဥပ္ပါဒိတံ=ဖြစ်စေ
အပ်၏။ အာဒိနဝေါ=ဒုဿိလညစ် အပြစ်ကို။ ဥပ္ပါဒိတော=ဖြစ်စေအပ်၏။ ဣတိ=
ဤသို့။ အနုဿာဝေသု=အဆင့်စကား ကြားစေကုန်၏။

အဆင့်ဆင့် ကြွေးကြော်သည့်နတ်များ

- ၁။ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်၊
- ၂။ အာကာသဌနတ်၊
- ၃။ စတုမဟာရာဇ်နတ်၊

- ၄။ တာဝတိံသာနတ်၊
- ၅။ ယာမာနတ်၊
- ၆။ တုသိတာနတ်၊
- ၇။ နိမ္မာနရတီနတ်၊
- ၈။ ပရိနိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်၊
- ၉။ ဗြဟ္မာများ။

နတ်တို့ကြွေးကြော်သံ၏ ပျံ့နှံ့မှု

ဣတိ=ဤသို့၊ (ဟ--ကား နိပါတ်မျှသာ) (တနည်းလည်း) ဣဟ=ဤမဟာဝုန်တော၌။ တေနခဏေန=ထိုမေထုန်အမှုကို လွန်ကျူးပြီးခဏဖြင့်၊ တေနမုဟုတ္တေန=ထိုမေထုန်အမှုကို လွန်ကျူးကျော်နင်း၍ ကျင့်သောမုဟုတ္တဖြင့်၊ ယာဝဗြဟ္မလောကာ=အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်။ သဒ္ဓေါ=ကြွေးကြော်သံသည်။ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆိ=နတ်လူမဆံ့ ပျံ့နှံ့တက်၏။

ရှင်သုဒ္ဓိန် နောင်တတဖန် ပူပန်ရပုံ

အထခေါ=ဤ။ အာယသ္မတော သုဒ္ဓိန္နဿ=အား။ ကုက္ကုစ္စံ=နောင်တ တဖန် ပူပန်သောအလိုလိုသည်။ အဟုဒေဝ=ဖြစ်သလျှင်ကတည်း။ ဝိပ္ပဋိသာရော=နှလုံး မသာယာခြင်းသည်။ အဟုဝေ=တည်း။ မေ=အား။ ဝတ=စင်စစ်။ အလာဘာ=စျာန် စသော ကျေးဇူးကို မရခြင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ မေ=အား။ ဝတ=စင်စစ်။ လာဘာ=ပဗ္ဗဇ္ဇစသော ကျေးဇူးကိုရခြင်းတို့သည်။ နဟောန္တိ=ကုန်။ မေမယာ=သည်။ ဝတ=စင်စစ်။ ဒုလ္လဒ္ဓံ=သာသနာတော်ကို မကောင်းသဖြင့်ရအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ မေမယာ=သည်။ ဝတ=စင်စစ်။ သုလဒ္ဓံ=သာသနာတော်ကို ကောင်းစွာရအပ်သည်။ နဟောတိ=မဖြစ်။

ယောဟံ=အကြင်ငါသည်။ ဧဝံ=ဤသို့။ သွာက္ခာတေ= ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဓမ္မပိနယေ=သုတ်အဘိဓမ္မာ ပိနည်း၌။ ပဗ္ဗဇိက္ခာ=ရဟန်းပြု၍။ ယာဝဇိဝံ=အသက်ထက်ဆုံး၊ ပရိပုဏ္ဏံ=ပြည့်စုံစွာ၊ ပရိသုဒ္ဓံ=စင်ကြယ်စွာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ=ကို။ စရိတုံ=ကျင့်ခြင်းငှာ။ နာသက္ခိ=မတတ်နိုင်။ ဣတိ=ဤသို့။ အဟုဝေ=လျှင်ကတည်း။

(တနည်းကား) ယောဟံ=အကြင်ငါသည်။ ပ။ နာသက္ခိ=မတတ်နိုင်။ တဿမေ=ထိုငါ့အား။ ဝတ=စင်စစ်။ အလာဘာ=တို့သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ တဿမေ= ထိုငါ့အား။ တဝ=စင်စစ်။ လာဘာ=တို့သည်။ နဟောန္တိ=ကုန်။ တဿမေ- တေနမယာ=ထိုငါသည်။ ဝတ=စစ်။ ဒုလ္လဒ္ဓံ=သည်။ ဟောတိ=၏။ တဿမေ တေနမယာ=သည်။ ဝတ=စစ်။ သုလဒ္ဓံ=သည်။ နဟောတိ=မဖြစ်။ ဣတိ=ဤသို့။ အဟုဝေ=လျှင်ကတည်း။

ရှင်သုဒ္ဓိန်၏ နှလုံးမသာယာမှုကြောင့် ခံစားရသည့်ဒုက္ခ

သော=ထိုရှင်သုဒ္ဓိန်သည်။ တေနောကုက္ကုစ္စေန=ထိုကုက္ကုစ္စဖြင့်သာလျှင် (ဝါ)ကြောင့်

သာလျှင်။ တေနဝရိပ္ပဋိသာရေန= ထိုဝိပ္ပဋိသာရဖြင့်သာလျှင် (ဝါ) ကြောင့်သာလျှင်။
 ကိသော=မဝသေးသိမ် ပိန်သည်။ လူခေါ=အသွေးအသား ခေါင်းပါးသည်။ ဒုဗ္ဗဇ္ဈော=
 အဆင်းရှုပ် မလှသည်။ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကံဇာတော=အဖြူအနီရောလျက် ဖက်ရွက်ကဲ့သို့
 ဖျော့တော့သောအဆင်း ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ ဓမ္မနိသန္တတဂတ္တော=ကွန်ရက်အကြော ပြိုင်းပြိုင်း
 ထသောကိုယ်ရှိသည်။ အဟောသိ=ပြီ။ အန္တောမနော=အတွင်း၌ ပူလောင်စိတ်ရှိသည်
 ဖြစ်၍။ လိနမနော=ပါဠိသင်ခြင်း စသည်၌ ခွန်လိပ်သောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဒုက္ခိ=ကိုယ်
 ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍။ ဒုမ္မနော=ဒေါမနဿဖြင့် ဖျက်ဆီးအပ်သော
 စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝိပ္ပဋိသာရီ=နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍။ ပဇ္ဈာယိ=ကြံ့ပိုင်၏။
 (ဝိ၊ ၁၊ ၂၂)(နိ၊ ၇၅)

အလံ ဟိ တေ စသည်

အာဂုသော သုဒိန္န=ဒိန်။ (နောက်သို့သွားဦး)။ ပံ ယေန ပါပေန=အကြင်မေထုန်
 မှီဝဲခြင်းတည်းဟူသောမကောင်းမှုဖြင့်၊ တွံ=သည်။ ဇဝံ=သို့၊ သွားကွာတေ=သော။ ဓမ္မဝိနယေ=၌။
 ပဗ္ဗဒိတွာ=၍။ ယာဝဇိဝံ=ဆုံး။ ပရိပုဏ္ဏံ=စွာ။ ပရိသုဒ္ဓိ=စွာ။ ပြဟ္မစရိယံ=ကို။ စရိတုံ=ငှာ။
 နသက္ခိဿသိ=မတတ်နိုင်ဘိ၏။ (နောက်သို့ပြန်)။ တေ=သင်၏။ တံပါပံ=ထိုမေထုန်
 မှီဝဲခြင်းတည်းဟူသော မကောင်းမှုသည်။ ကုက္ကုစ္စာယ= အလို့လို့ဖြစ်ခြင်းငှာ။ အလံဟိ-
 အလံဝေ=စွမ်းနိုင်လောက်သည်သာတည်း။ ဝိပ္ပဋိသာရာယ=နှလုံးမသာယာခြင်းငှာ။
 အလံဟိ=သာတည်း။

ဘုရားရှင်တရားဟောတော်မူခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ (၁)

အာဂုသော=ငါ့ရှင်။ ဘဂဝတာ=သည်။ အနေကပရိယာ ယေန=များစွာသော
 အကြောင်းဖြင့်။ ဝိရာဂါယ=ဘဝဘောဂတို့၌ တပ်ခြင်းကင်းစိမ့်သောငှာ။ ဓမ္မော=ကို။
 ဒေသိတောနန= ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်လော။ သရာဂါယ=တပ်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်
 စေခြင်းငှာ။ နောဒေသိတောနန=မဟောအပ်သည် မဟုတ်တုံလော။ ဝိသံယောဝါယ=
 ကိလေသာတို့နှင့်မယှဉ်စေခြင်းငှာ။ ဓမ္မော=ကို။ ဒေသိတောနန=လော။ သံယောဂါယ=
 ကိလေသာတို့နှင့် ယှဉ်စေခြင်းငှာ။ နောဒေသိတောနန=လော။ အနုပါဒါနာယ= တဏှာ
 ဒိဋ္ဌိဖြင့် မစွဲလန်းစေခြင်းငှာ။ နောဒေသိတောနန=လော။ အာဂုသော=ငါ့ရှင်။ ဘဂဝတာ=
 သည်။ ဝိရာဂါယ=ငှာ။ တတ္ထတသ္မိဓမ္မေ=ထိုတရားကို။ ဒေသိတောနာမ= ဟောတော်မူအပ်
 ပါလျက် (နာမသဒ္ဓါသမ္ဘာဝနာ) တွံ=သည်။ သရာဂါယ=ငှာ။ စေတေဿသိနာပ=
 စေ့ဆော်တုံဘိ၏။ (နာမသဒ္ဓါ ဂရဟာ)။

ဘုရားရှင် တရားဟောတော်မူခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ (၂)

ရာဂဝိရာဂါယ=ရာဂဖြင့်တပ်ခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ ဓမ္မော=ကို။ ဒေသိ

တောနန=လော။ မဒနိဗ္ဗဒနာယ=မာန်ဖြင့်ယစ်ခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ ပိပါသဝိန
 ယာယ=ကာမတည်းဟူသော မွတ်သိပ်ခြင်းကို ဖျောက်ရာနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ အာလယ
 သမုဋ္ဌိတာယ=တဏှာကိုပယ်ခွာရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ ဝဇ္ဇုပစ္ဆိ ဒါယ=ဝဋ်၏ပြတ်ရာ
 နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ တဏှာက္ခယာယ=တဏှာ၏ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ ဝိရာဂါယ=တဏှာ
 ၏ဟပ်ခြင်း ကင်းရာနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ နိရောဓာယ=တဏှာ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။
 နိဗ္ဗာနာယ=ကဝ,ဂတိ,ယောနိစသည်၏ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ။ ဓမ္မော=ကို။ ဒေသိတော
 နန=လော။

အာဝုသော=ငါ့ရှင်။ ဘဂဝတာ=သည်။ အနေကပရိယာ ယေန=ဖြင့်။ ကာမာနံ=
 ဝတ္ထုကာမ, ကိလေသာကာမတို့ကို။ ပဟာနံ=ပယ်ခြင်းကို။ အက္ခာတံနန=ဟောတော်
 မူအပ်သည် မဟုတ်တုံလော။ ကာပသညာနံ=ကာမသညာတို့ကို။ ပရိညာ=သုံးပါးသော
 ပရိညာဖြင့် ပိုင်းခြား၍သိခြင်းကို။ အက္ခာတာနန=လော။ ကာမပိပါသာနံ=ကာမတည်း
 ဟူသော မွတ်သိပ်ခြင်းတို့၏။ ပဋိဝိန ယော=ပယ်ဖျောက်ခြင်းကို။ အက္ခာတောနန=လော။
 ကာမ ဝိတက္ကာနံ=ကာမဝိတက်တို့ကို။ သမုဋ္ဌိတော=ပယ်ခြင်းကို။ အက္ခာတောနန=လော။
 ကာမပရိဗ္ဗာဟာနံ=ကာမတည်းဟူသော ပူပန်ခြင်းတို့ကို။ ဂူပသမော=ငြိမ်းခြင်းကို။ အက္ခာ
 တောနန=လော။ အာဝုသော=ငါ့ရှင် မောင်သုဒ္ဓိနံ။

အနန္တဝိကံ စသည်

မောဃပုရိသ=မဂ်ဖိုလ်မမှီး အချည်းနှီးသောယောက်ျား။ ဟဝ=သင်၏။ ကမ္မံ=
 အမှုသည်။ အနန္တဝိကံ=ရဟန်းတို့အား မလျှောက်ပတ်။ အနန္တလောမိကံ=ရဟန်းတို့
 အားမလျော်။ အပ္ပတိရူပံ=ရဟန်းတို့အားမသင့်တင့်။ အဿာမဏကံ=ရဟန်းတို့၏ အမှု
 အယာမဟုတ်။ အကပ္ပိယံ=ရဟန်းတို့အားမအပ်။ အကရဏီပံ=ရဟန်းတို့အားမပြုထိုက်။
 မောဃပုရိသ=ယောက်ျား။ ကထံဟိ-ကေနကရဏေန ဝေ=အဘယ်အကြောင်းကြောင့်
 လျှင်။ ဝေ=သို့။ (ပ)။ စရိတုံ=ငှာ။ နသက္ခိဿသိနာမ=မတတ်နိုင်တုံဘိသနည်း။

မေထုန်မှီဝဲမှု၏ ယုတ်ညံ့ပုံ (မကောင်းကျိုး)

မောဃပုရိသ=ယောက်ျား။ အာသိဝိသဿ=လျှင်သောအဆိပ်ရှိသော။ ယောရိသ
 သ=ကြမ်းသောအဆိပ်ရှိသော။ သပ္ပဿ=မြွေဟောက်၏။(ထည့်)။ မုခေ=ခံတွင်း၌။ တေ=
 သင်၏။ အင်္ဂဇာတံ=အင်္ဂါဇာတ်ကို။ ပက္ခိတ္တံ=ထည့်ခြင်းသည်။ ဝရံ=မြတ်၏။ မာတုဂါမဿ=
 ၏။ အင်္ဂဇာတေ=၌။ တေ=၏။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ပက္ခိတ္တံ=ထည့်ခြင်းသည်။ နတွေဝရံ=
 မမြတ်သည်သာတည်း။

အင်္ဂါရကာသုယာ စသည်

အာဒိတ္တာယ=မီး၏အဆင်းဖြင့် ပြင်းစွာပူလောင် ပြောင်ပြောင်တောက်သော။ သမ္ပန္နလိ
တာယ=ဝန်းကျင်ပတ်ရံ အလျှံကိုလွှတ်သော။ သဇောတိဘူတာယ=အရောင်အလင်းနှင့်
တကွဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အင်္ဂါရကာသုယာ=မီးကျီးတွင်း မီးကျီးစု၌။

မီးကျီးတွင်းဝယ် ထည့်သွင်းခြင်း၌ မြတ်ပုံနှင့် မေထုန်မှီဝဲမှုမမြတ်ပုံ

တံ= ထိုသို့ မြတ်+ မမြတ်အားဖြင့် နှစ်ပါးဖြစ်ခြင်းသည်။ ကိဿဟေတု=အဘယ်
အကြောင်းကြောင့်နည်းဟူမူကား။ မောဃပုရိသ=ယောက်ျား။ ဟိယသ္မာ=ကြောင့်။
တတောနိဒါနံ=ထိုမြွေ၏ခံတွင်း မီးကျီးတွင်း၌ ထည့်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် (ဝါ)
ထည့်ခြင်းဟူသောအကြောင်းရှိသော။ မရဏံ ဝါ=သို့ရင်း။ မရဏမတ္တံ=သေလောက်ရုံ
အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဒုက္ခံဝါ=ဆင်းရဲသို့လည်းကောင်း။ နိဂဇ္ဈယျ=ရောက်ရာ၏။
တပ္ပစ္စယာ=ထိုမြွေ၏ခံတွင်း မီးကျီးတွင်း၌ထည့်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ကာယဿ=
ဥပါဒိဏ္ဏကခန္ဓာကိုယ်၏။ ဘေဒါ=ပျက်ခြင်းကြောင့်။ မရဏာ=မှ။ ပရံ=၌။ အပါယံ=ချမ်း
သာကင်းရာဖြစ်သော။ ဒုဂ္ဂတိ=မကောင်းသောသူတို့၏လားရာဖြစ်သော။ ဝိနိပါတံ=ပျက်
စီး၍ကျရာဖြစ်သော။ နိရယံ=ငရဲ၌။ နုတ္တဝဉ္စပပဇ္ဇေယျ=မဖြစ်ရာသည်သာတည်း။

မောဃပုရိသ=ယောက်ျား။ ဣတောနိဒါနဉ္စခေါ=ဤမာတုဂါမ၏ အင်္ဂါဇာတ်၌
ထည့်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်ကား(စသဒ္ဒါကား ပျတ်ရေကအနက်ကို ထွန်း၏။)
ကာယဿ=၏။ ဘေဒါ=ကြောင့်။ မရဏာ=မှ။ ပရံ=၌။ အပါယံ=သော။ ဒုဂ္ဂတိ=သော။
ဝိနိပါတံ=သော။ နိရယံ=၌။ ဥပပဇ္ဇေယျ=ရာ၏။ တသ္မာ=ကြောင့်။ ဝရာဝရံ=မြတ်+
မမြတ်အားဖြင့် နှစ်ပါးသောဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ=၏။

ယံတွံ အသဒ္ဓမ္မံ စသည်

မောဃပုရိသ=မဂ်ဖိုလ်မမှီး အချည်းနှီးသောယောက်ျား။ တတ္ထ=ဟိုသို့မာတုဂါမ၏
အင်္ဂါဇာတ်တွင်းဝယ် ထည့်သွင်းခြင်း၌ ကြီးပြင်းသောအပြစ်ရှိသည်ဖြစ်လျက်။ တွံ=သည်။
ယံတွံ=ဟူးဟူးညားညားယုတ်မာသောအားဖြင့်။ အသဒ္ဓမ္မံ=ယုတ်မာသောလူ မသူတော်တို့
၏အကျင့်ဖြစ်သော။ ဂါမဝမ္မံ=ရွာ၌နေသူတို့၏ အကျင့်ဖြစ်သော။ ဝသလဝမ္မံ=မကောင်းမှုကို
ယိုစေတတ်သော သူတို့၏ အကျင့်ဖြစ်သော (ဝါ) ကိလေသာမှိမ်းကြီးကို ယိုစီးစေတတ်
သော အကျင့်ဖြစ်သော။ ဒုဋ္ဌုလ္လံ=ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော။ ဩဒကန္တိကံ=ရေဆေးခြင်း
ကိစ္စအဆုံးရှိသော။ ရဟဿံ=ပျက်မှောက်၌ဝယ် မတင့်တယ်၍ ဖုံးကွယ်ရာ၌ ပြုအပ်သော။
ဒွယံဒွယသမာပတ္တိံ= နှစ်ယောက်နှစ်ယောက်သော ယောက်ျားမိန်းမတို့သည် ရောက်
အပ်သော မေထုန်အကျင့်သို့။ သမာပတ္တိဿသိနာမ=ရောင်တုံ့ဘိ၏။

ဘုရားရှင် ကဲ့ရဲ့အပ်သောအရာနှင့် ချီးမွမ်းအပ်သောအရာ

အထခေါ=၌။ ဘဂဝါ=သည်။ အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ=ကို။ အနေကပရိယာယေန= ဖြင့်။ ဝိဂရဟိတော=၍။ ဒုပ္ပရတာယ=မိမိကိုယ်ကိုမိမိ မွေးမြူနိုင်ခဲ့သော အဖြစ်၏။ ဒုပ္ပေါသတာယ=မိမိကိုယ်ကို ဒါယကာတို့ မွေးမြူနိုင်ခဲ့သောအဖြစ်၏။ မဟိစ္ဆတာယ= အလိုကြီးသောအဖြစ်၏။ အသန္တုဋ္ဌိတာယ=မရောင့်ရဲသောအဖြစ်၏။ သင်္ဂဏိကာယ= အပါင်းအဖော်၌ ဓမ္မလျော်ပျော်ပါးခြင်း၏။ ကောသဇ္ဇဿ=ပျင်းရိခြင်း၏။ အဝဏ္ဏံ= ကျေးဇူးမဲ့ကို။ ဘာသိတွာ=ဟောတော်မူ၍။

အနေကပရိယာယေန=ဖြင့်။ သုဘရတာယ=မိမိကိုယ်ကိုမိမိ မွေးမြူလွယ်သော အဖြစ်၏။ သုပေါသတာယ=မိမိကိုယ်ကို ဒါယကာတို့ မွေးမြူလွယ်သော အဖြစ်၏။ အပ္ပိစ္ဆဿ=အလိုနည်းခြင်း၏။ သန္တုဋ္ဌဿ=ရောင့်ရဲခြင်း၏။ သလ္လေခဿ=ကိလေသာကို ခေါင်းပါးစေခြင်း၏။ ဓုတာဿ=ကိလေသာကို ခါးလွက်ခြင်း၏။ ပါသာဒိကာဿ=ကြည်ညို ဘွယ်ကိုဆောင်ခြင်း၏။ အပစယဿ=ကိလေသာကိုဖျက်ဆီးခြင်း၏။ ဝိရိယာရမ္ဘဿ= လုံ့လကိုအားထုတ်ခြင်း၏။ ဝဏ္ဏံ=ကျေးဇူးကို။ ဘာသိတွာ=၍။ ဘိက္ခူနံ=တို့အား။ တဒနုစ္ဆဝိကံ=ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းအားလျောက်ပတ်သော။ တဒနုလောမိကံ= ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းအားလျော်သော။ ဓမ္မိကထံ=ကို။ ကတွာ=၍။ ဘိက္ခူ=တို့ကို။ အာမန္တေသိ=မိန့်တော်မူ၏။

သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၏ အကျိုး(အကြောင်း) ဆယ်ပါး

- ဘိက္ခဝေ=တို့။ တေန=ထိုသုဒိန္န၏ မေထုန်ကိုလွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ (ဟိ-ကား နိပါတ်မျှသာ) ဘိက္ခူနံ=တို့အား။ ဒသအတ္ထဝသေ= ဆယ်ပါးသောအကြောင်းထူး အကျိုးစီးပွားထူးနှင့်စပ်သည်တို့ကို။ ပဋိစ္စ=စွဲ၍။ သိက္ခာပဒံ= ကို။ ပညပေဿာမိ=ပညတ်ပေလအံ့။
- ၁။ သံဃသုဋ္ဌတာယ=သံဃာတော်၏ ကောင်း၏ဟု ဝန်ခံခြင်းအကျိုးငှာ။
- ၂။ သံဃာသုတာယ=သံဃာတော်၏ချမ်းသာခြင်းအကျိုးငှာ။
- ၃။ ဒုမ္မကူနံ= သီလမရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာနံ=တို့ကို။ နိဂ္ဂဟာယ=နှိပ်စက်ခြင်းငှာ။
- ၄။ ပေသလာနံ=သီလ ကိုချစ်မြတ်နိုးကုန်သော်။ ဘိက္ခူနံ=တို့၏။ ဖာသုဝိဟာရာယ= ချမ်းသာစွာနေရခြင်းငှာ။
- ၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ=မျက်မှောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝါနံ=အာသဝေါတရားတို့ကို။ သံဝရာယ= ပိတ်ပင်ခြင်းငှာ။
- ၆။ သမ္ပရာယိကာနံ=တမလွန်၌ဖြစ်ကုန်သော။ အာသဝါနံ=တို့ကို။ ပဋိဃာတာယ= ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ။
- ၇။ အပ္ပသန္ဓာနံ=မကြည်ညိုကုန်သေးသောသူတို့၏။ ပသာဒါယ= ကြည်ညိုစေခြင်းငှာ။

- ၈။ ပသန္နာနံ=ကြည်ညိုပြီးသောသူတို့၏။ ဘိယျောဘာဝါယ=အတိုင်းထက်အလွန် ပွားများစေခြင်းငှာ။
- ၉။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ=သုံးပါးသော သဒ္ဓမ္မ၏တည်ခြင်း အကျိုးငှာ။
- ၁၀။ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယ=လေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းကို ခိုးကြွက်ခြင်းငှာ။ သိက္ခာပဒံ=ကို။ ပညပေဿာမိ=ပညတ်ပေအံ့။

ဝေဠု ပန ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ ဝေ=သို့။ ဣမံသိက္ခာပဒံ=ကို။ ဥဒ္ဓိသေယျာ ထစ=ပြလည်းပြလေ ကုန်။ ပရိယာပုဏ္ဏယျာထစ=သင်လည်း သင်လေကုန်။ ဓာရေယျာထစ=နှုတ်တက် အာဂုံ ဆောင်လည်း ဆောင်လေကုန်။ ဝါစေယျာထစ=သူတစ်ပါးဘို့အား သင်ကြားပြသ ချလည်းချလေကုန်။ (စသဒ္ဓါအင်္ဂါရေကအနက်)

ဣဒဉ္စ သိက္ခာပဒံ ဘဂဝတာ

ဝေ=သို့။ ဘဂဝတာ=သည်။ ဘိက္ခုနံ=ကိုအား။ ဣဒဉ္စ သိက္ခာပဒံ=ကိုလည်း။ ပညတ္တံ=အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ အညံ=ဤသိက္ခာပုဒ်မှတစ်ပါးသော။ ဣဒဉ္စဝတ္ထု= ဤဆိုလတ္တံ့သော ဝတ္ထုသည်လည်း။ ဥပပါဒိ=အနုပညတ် ထပ်ဆင့်ခြင်းငှာ လင်ရှားဖြစ် လာပြန်၏။

မတ္တဋ္ဌိဝတ္ထု

တေန ခေါ ပန သမယေန

တေန ခေါ ပန သမယေန=၌။ အညတရော=သော။ ဘိက္ခု=သည်။ ဝေ ယာလိယံ=၌။ မဟာဝနေ=မဟာဝန်၌။ မက္ကဋ္ဌိ= မျောက်မကို။ အာမိသေန=ယာဂု ထမင်းစသော အာမိသဖြင့်။ ဥပလာပေတွာ=ချောမွေ့ဖျားယောင်း၍။ ဟဿာ=ထို မျောက်မ၌ (အဋ္ဌကထာနည်း) (ဝါ) ထိုမျောက်မ၏။ တိသုမဂ္ဂေသု=သုံးပါးသောမဂ် တို့၌(ထည့်)။(ပါဠိနည်း) မေထုနံဓမ္မံ=ကို။ ပဋိသေဂတိ=အကြိမ်များစွာမှီဝဲ၏။

တေသံ ဘိက္ခုနံ ပုရတော

တေသံဘိက္ခုနံ=တို့၏။ ပုရတော=မှ။ ကဋ္ဌိပိ=ခါးကိုလည်း။ စာလေသိ=လှုပ်၏။ ဆေပွံပိ=မြီးထူးကိုလည်း။ စာလေသိ=၏။ ကဋ္ဌိပိ=ခါးကိုလည်း။ ဩဋ္ဌိ=ရှေးရှုဟား၏။ နိမိတ္တံပိ=မှီဝဲစေလိုသော အမှတ်ကိုလည်း။ အကာသိ=၏။

သစ္စံ အာဂုသော

အာဂုသော=တို့။ ဘဂဝတာ=သည်။ သိက္ခာပဒံ=ကို။ ပညတ္တံ=အပ်သည်ကား။

သစ္စံ=၏။ ဟံ= ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို။ မနုဿိတ္ထိယာဝ(မနုဿိတ္ထိယာဝေ)=လူမိန်းမဉာဏ်လျှင်။
 (စသဒ္ဓါကား အဝဓာရဏ၊ခေါ-ကား ပဒုပုရဏ)။ ပညတ္တံ=အင်း၏။ တိရစ္ဆာနဂုတာယ=
 တိရစ္ဆာန်မဉ္ဇူ။ နောပညတ္တံ=ပညတ်အပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ အာ
 ဝုလော=ရှင်။ ဟံ သိက္ခာပဒံ=ထိုသိက္ခာပုဒ်သည်။ ဟထေဝ=တိရစ္ဆာန်နှင့်လူ အတူတူ
 သာလျှင်။ ပောဟိနနု=လော။

သန္တတဘာဏာဝါရ

န မယံ ဘန္တေ အာနန္ဒ

ဘန္တေအာနန္ဒ=နွာ။ မယံ=တို့သည်။ နဗ္ဗုဂရဟိနော=ဘုရားအား (ဝါ) ဘုရားကို
 မကဲ့ရဲ့ပါကုန်။ နဗ္ဗုဂရဟိနော=ပါကုန်။ နသံဃာဂရဟိနော=ကုန်။ ဘန္တေအာနန္ဒ=နွာ။
 မယံ=တို့သည်။ အတ္တဂရဟိနော=ကိုယ်ကိုယ်ကိုသာ ကိုယ်ကဲ့ရဲ့ပါကုန်၏။ အနုည
 ဂရဟိနော=သူတစ်ပါးအား(ဝါ) သူတစ်ပါးကို မကဲ့ရဲ့ပါကုန်။ မယာမေဝ=တို့သည်သာလျှင်။
 အလာက္ခိကာ=အသရေမရှိကုန်သည်။ အမှာ=ဖြစ်ကုန်ပြီ။ မယံဝေ=တို့သည်သာလျှင်
 (ဝေလိုက်စေ)။ အပ္ပပညာ=နည်းသောဘုန်းရှိကုန်သည်။ အမှာ=ကုန်ပြီ။ ယေမယံ=
 အကြင်ကျွန်ုပ်တို့သည်။ ဝေ=သို့။ သွာက္ခာတေ=သော (ပ) မရိတုံ=ငှာ။ နသက္ခိမှာ=
 ပီတတ်နိုင်ကုန်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၇)(နိ၊ ၈၈)

ဣဒါနိ စေပိ မယံ ဘန္တေ

ဘန္တေအာနန္ဒ=နွာ။ ဣဒါနိ=ဤ။ မယံ=တို့သည်။ ဘဂဝတော=၏။ သန္တိကေ=ဤ။
 ပဗ္ဗန္တံ=ကို။ စေပိလဘေယျာမ=အကယ်၍ရပါကုန်အံ့။ ဥပသမ္ပဒံ=ကို။ စေပိလဘေယျာမ=
 ကုန်အံ့။ ဣဒါနိပိ=ဤလည်း။ မယံ=တို့သည်။ ကုသလာနံ=ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ=တို့ကို။
 ဝိပဿကာ=အတူးတူးအပြားပြား ရှုကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပုဗ္ဗရတ္တာပရမုတ္တံ=ညဉ့်၏ရှေ့အဘို့၊
 ညဉ့်၏နောက် အဘို့ကာလပတ်လုံး (ဝါ)ပဌမယံ ပစ္ဆိမယံပတ်လုံး။ မဟာပိ ပက္ခိယာနံ=
 မဂ်ဉာဏ်၏အဘို့ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ=သဟိပဋ္ဌာန် စသောတရားတို့ကို။ ဘာဝနာနု
 ယောဂံ=ပွားစေခြင်း၌ အဆင့်ဆင့်အားထုတ်ခြင်းကို။ အနုယုတ္တာ=အဆင့်ဆင့်အားထုတ်
 ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရေယျာမ=ကုန်အံ့။ ဘန္တေအာနန္ဒ=နွာ။ သာဓုအာယာစာမ=
 အစဉ်သနားကြောင်း ကောင်းပန်ပါကုန်၏။ ဘဂဝတော=အား။ ဧတမတ္ထံ=ကို။ အာ
 ရောစေဟိ=ကြားလျှောက်တော်မူပါ။

အဋ္ဌာနမေတံ

အာနန္ဒ=နွာ။ ယံ(ယေနကာရဏေန)=ဖြင့်။ တထာဂတော=သည်။ ဝဇ္ဇိနံဝါ=
 ဝဇ္ဇိတိုင်းသား ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇိ ပုတ္တကာနံဝါ=ဝဇ္ဇိတိုင်းသူတို့၏သား

ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း။ ကာရဏာ=အကြောင်းကြောင့်။ သာဝကာနံ=တို့အား။
ပညတ္တံ=အပ်ပြီးသော။ ပါရာဒိကံသိက္ခာပဒံ=ကို။ သမ္မဟနေယျ=နုတ်များ၏။ ဟေံကာရ
ဏံ=သည်။ အဋ္ဌာနံ=အကြောင်းမဟုတ်။ ဧသောဩကာသော=ဤအခွင့်သည်။ အန
ဝကာသော=အခွင့်မဟုတ်။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ဝိနိယုတ္တက ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရားရှင်၏ အဓိကဆုံးဖြတ်ချက်

သိက္ခာမချဘဲ မေထုန်မှီဝဲ၍လာသူကို ရဟန်းခံမပေးရ။ သိက္ခာချပြီးမှ မေထုန်
မှီဝဲ၍လာသူကို ရဟန်းခံပေးရမည်။

ဘိက္ခုမည်ကြောင်း (၁၂)ပါး

- ၁။ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ တောင်းခြင်းဖြင့် တောင်းတတ်သောကြောင့် ရဟန်း၊
- ၂။ ဆွမ်းခံခြင်းအကျင့်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သောကြောင့် ရဟန်း၊
- ၃။ ဆုတ်ဖြတ်ပြီးသောအခေါ်ကို မတ်ရုံတတ်သောကြောင့် ရဟန်း၊
- ၄။ ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းကြောင့် ရဟန်း၊
- ၅။ ရဟန်းဟု ဝန်ခံခြင်းကြောင့် ရဟန်း၊
- ၆။ ရဟန်းလာလော့ “ဟေံဘိက္ခု” ဟူသော ဘုရားစကားတော်ဖြင့် ဖြစ်သော ကြောင့် ရဟန်း၊
- ၇။ သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့် ပဉ္စင်းဖြစ်သောကြောင့် ရဟန်း၊
- ၈။ ကောင်းလော (သီလ စသည်နှင့်ပြည့်စုံသော)ကြောင့် ရဟန်း၊
- ၉။ (သီလ)စသော အနှစ်သာရရှိသောကြောင့် ရဟန်း၊
- ၁၀။ (သိက္ခာ)ကို ကျင့်ဆဲဖြစ်သောကြောင့် ရဟန်း၊
- ၁၁။ (သိက္ခာ)ကို ကျင့်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ရဟန်း၊
- ၁၂။ ညီညွတ်သော သံဃာသည် မပျက်စီးသော ကမ္မဝါစာဟည်းဟူသော အကြောင်း အားထိုက်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် ပဉ္စင်းဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် ရဟန်း မည်၏။

(ဤနေရာ၌ ၁၂ ပါးမြောက် ရဟန်းကို ယူပါ)

သိက္ခာ (၃) ပါး

- ၁။ အဓိသီလ၊
- ၂။ အဓိစိတ္တ၊
- ၃။ အဓိပညာ၊

ဤနေရာ၌ လိုအပ်သောသိက္ခာ-

အဓိသီလသိက္ခာဖြစ်ပါသည်။

သိက္ခာ အပ္ပတ္တက္ခာယ

သိက္ခာ အပ္ပတ္တက္ခာယ ဒုပ္ပလျံ အနာဝိကက္ခာတ်၊ ဣတ္ထေ=ဟူသောပုဒ်၌။ ဘိက္ခဝေ=တို့။
ယံဒုပ္ပလျာဝိကမ္မဉ္ဇေဝ=အကြင် ဒုပ္ပလျာဝိကမ္မသည်လည်း။ ဟောတိ=၏။ ယာသိက္ခာစ
ပစ္စက္ခာတာ=အကြင်သိက္ခာပစ္စက္ခာနုသည်လည်း။ ဟောတိ=၏။ ဟံ=ထိုဒုပ္ပလျာ
ဝိကမ္မ၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနုသည်။ အတ္ထိ=၏။

သိက္ခာမကျသော ပုဒ်များ

- ၁။ ယန္တုနာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ။ ယန္တုနာဟံ ဓမ္မံ၊ သံဃံ၊ သိက္ခံ၊ ဝိနယံ၊ ပါတိမောက္ခံ၊
ဥဒ္ဓေသံ၊ ဥပဇ္ဈာယံ၊ အာစရိယံ၊ သဒ္ဓိဝိဟာရကံ၊ အန္တေဝါသိကံ၊ သမာနုပဇ္ဈာ
ယကံ၊ သမာနာစရိယကံ၊ သဗြဟ္မစာရီ၊ ဂိဟိအဿန္တိ၊ ဥပါသကော၊ အာရာမိကော၊
သာမဇေယျော၊ ကိတ္တိယော၊ ကိတ္တိယသာပကော၊ အဿမဇေယျော၊ အသကျ
ပုတ္တိယောဟူသော ယန္တုနာဟံနှင့်စပ်သည့် (၂၂)ပုဒ်။
- ၂။ ယဒိပနာဟံနှင့် စပ်သည့် ၂၂ ပုဒ်။
- ၃။ အပါဟံ နှင့် စပ်သည့် ၂၂ ပုဒ်။
- ၄။ ဟန္တာဟံနှင့် စပ်သည့် ၂၂ ပုဒ်။
- ၅။ ဟောကိမေ နှင့် စပ်သည့် ၂၂ ပုဒ်။
- ၆။ မာတရံ၊ သရာမိ၊ ပိတရံ၊ ဘာတရံ၊ ဘဂိနိ၊ ပုတ္တံ၊ ဓိတရံ၊ ပဇာပတိ၊ ဉာတကာ၊
မိတ္တော၊ ဂါမံ၊ နိဂမံ၊ ခေတ္တံ၊ ဝတ္တံ၊ ဟိရညံ၊ သုဝဏ္ဏံ၊ သိပ္ပံ၊ ပုဗ္ဗေ ဟသိတံ၊ လပိတံ၊
ကိဋ္ဌိတံ၊ သမနုဿရာမိဟူသော အမှတ်ရထိုက်သောဝတ္ထုကို ပြသည့် (၁၇) ပုဒ်။
- ၇။ မာတာ မေ အတ္ထိ၊ သာ မယာ ခေါ သေဟဗ္ဗာ။ ပိတာ။ ဘာတာ။ ဘဂိနိ။
ပုတ္တော။ ဓိတာ။ ပဇာပတိ။ ဉာတကာ။ မိတ္တာဟူသော ကြောင့်ကြဘွယ်
အနှောင့်အယှက်ဟို့နှင့်တကွ ဖြစ်ပုံကို ပြသည့် (၉) ပုဒ်။
- ၈။ မာတာ မေ အတ္ထိ၊ သာ မံ ပေါသေသသတိ။ ပိတာ။ ဘာတာ။ ဘဂိနိ။ ပုတ္တော။
ဓိတာ။ ပဇာပတိ။ ဉာတကာ။ မိတ္တာ။ ဂါမော မေ အတ္ထိ၊ တေနာဟံ ဇိဝိဿာမိ။
နိဂမော။ ခေတ္တံ။ ဝတ္တံ။ ဟိရညံ။ သုဝဏ္ဏံ။ သိပ္ပံ ဟူသော မှီရာတည်ရှိကြောင်း
(အားကိုးစရာရှိကြောင်း) ကို ပြသည့် (၁၆)ပုဒ်။
- ၉။ ဒုက္ကရံ၊ နသုကရံ၊ ဒုစ္စရံ၊ နသုစရံ၊ နဥဿဟာမိ၊ နဝိဿဟာမိ၊ န ရမာမိ၊
နာဘိရမာမိ ဟူသော တစ်ထပ်တည်းသာစားရခြင်း၊ တစ်ယောက်တည်းသာအိပ်ရ
ခြင်း၊ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်ရခြင်း၏ ခဲယဉ်းပုံကို ပြသည့် (၈) ပုဒ်။

သိက္ခာကျသည့်ပုဒ်များ

- ၁။ ပုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ စသော (၁၄)ပုဒ်နှင့် ဂိဟိသံ ခံ ဓာဓရဟိ စသော ၈-ပုဒ်၊
- ၂။ အလံ မေ ဗုဒ္ဓေန စသော (၁၄) ပုဒ်၊
- ၃။ ကိန္ဒ မေ ဗုဒ္ဓေန စသော (၁၄) ပုဒ်၊
- ၄။ န မမတ္ထော ဗုဒ္ဓေန စသော (၁၄) ပုဒ်၊
- ၅။ သုမုတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓေန စသော (၁၄) ပုဒ်
- ၆။ ဗုဒ္ဓ စသည်တို့၏ ဝေဝုဏ်ပရိယာ၊ စကားများ။

သိက္ခာမကျသူများ

- ၁။ ရူးသူ၊
- ၂။ ရူးသူအထံ၌ သိက္ခာချသူ၊
- ၃။ စိတ်ပျံ့လွင့်သူ၊
- ၄။ စိတ်ပျံ့လွင့်သူအထံ၌ သိက္ခာချသူ၊
- ၅။ ဝေဒနာနှိပ်စက်ခံရသူ၊
- ၆။ ဝေဒနာနှိပ်စက်ခံရသူအထံ၌ သိက္ခာချသူ၊
- ၇။ နတ်၏အထံ၌ သိက္ခာချသူ၊
- ၈။ တိရစ္ဆာန်၏အထံ၌ သိက္ခာချသူ၊
- ၉။ အရိယာတို့၏ဝေါဟာရမာဂဓဘာသာကို မသိသော တောင်သူထံ၌ ယင်းဘာသာ ဖြင့် သိက္ခာချသူ၊
- ၁၀။ တောင်သူ၏ဘာသာကိုမသိသော အရိယာထံ ယင်းဘာသာဖြင့် သိက္ခာချသူ၊
- ၁၁။ အရိယာတို့၏ ဝေါဟာရမာဂဓဘာသာဖြင့် သိက္ခာချသော်လည်း မသိသော အရိယာ၏အထံ၌ သိက္ခာချသူ၊
- ၁၂။ တောင်သူဘာသာဖြင့် သိက္ခာချသော်လည်း မသိသော တောင်သူ၏အထံ၌ သိက္ခာချသူ၊
- ၁၃။ အဆောတလျှင် မဆင်မခြင်ဆိုမိသူ၊
- ၁၄။ မှားယွင်းစွာ ဆိုမိသူ၊
- ၁၅။ မကြားစေလိုပဲ ပြောကြားသူ၊
- ၁၆။ ကြားစေလိုလျက် မပြောကြားသူ၊
- ၁၇။ မသိနားမလည်သူအား ပြောကြားသူ၊
- ၁၈။ နားလည်သူအား မပြောကြားသူ၊
- ၁၉။ အခြင်းအရာအားလုံးဖြင့် မပြောကြားသူ၊

ဥမ္မတ္တကော-စသည်

ဥမ္မတ္တကော=ရူးသည်ဖြစ်၍။ ဥမ္မတ္တကဿ=ရူးသူ၏။ သန္တိကေ=အထံ၌။ ခိတ္တ
စိတ္တော=ပျံလွင့်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝေဒနာဇ္ဇော=ဝေဒနာနှိပ်စက်သည်ဖြစ်၍။

အရိယကေန ဖိလက္ခဿ

အရိယကေန=အရိယာတို့၏ ဝေါဟာရမာဂဘာသာဖြင့်။ ဖိလက္ခဿ=တောင်
သူ၏။ သန္တိကေ=အထံ၌။ သိက္ခံ=ကို။ ပစ္စက္ခာတိ=ချ၏။ သော စ=ထိုဘောင်သူသည်
ကား။ နပဋ္ဌိ ဝိဇာနာတိ=မသိ။ သိက္ခာ=သည်။ အပ္ပစ္စက္ခာတာ=သည်။ ဟောတိ=၏။
ဝိဇာကွကေန=တောင်သူဘာသာဖြင့်။ အရိယဿ=အရိယာ၏။

မေထုနအဓိပ္ပာယ်

မေထုနဓမ္မောနာမ=မည်သည်ကား။ ယောသော အသဒ္ဓမ္မော=အကြင်သူတော်
မဟုတ် ယုတ်မာသောသူတို့၏ အကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ ယောသော ဂါမဓမ္မော=
အကြင်ရွာ၌ နေသူတို့၏အကျင့်သည်လည်းကောင်း။ ယောသော ဂဿလဓမ္မော=
အကြင်သူယုတ်တို့၏အကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ ယံတံ ဒုဠုလ္လံ=အကြင်ရန်ရင်းကြမ်း
တမ်းသောအကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ ယံတံ သြဒကန္တိကံ=အကြင်ရေဆေးခြင်းကိစ္စ
လျှင် အဆုံးရှိသောအကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ ယံတံ ရဟဿံ=အကြင်ပုံးကွယ်အပ်
သောအကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ ယာသာဒယံဒွယ သမာပတ္တိ=အကြင်နှစ်ယောက်နှစ်
ယောက်သောသူတို့သည်ရောက်အပ်သော အကျင့်သည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိ=ရှိ၏။
(ထည့်)။ ဧသော=ဤအလုံးစုံသောအကျင့်သည်။ မေထုနဓမ္မော နာမ=မည်၏။
(ဒိ၊ ၁၊ ၃၄)(နိ၊ ၉၈)

မှီဝဲရာရောက်ပုံ

ပဋိသေဝတိနာမ=မည်သည်ကား။ ယောဘိက္ခု=သည်။ နိမိတ္တေန= မိမိနိမိတ်ဖြင့်။
နိမိတ္တံ=မိန်းမ၏နိမိတ်သို့။ အင်္ဂဇာတေန=မိမိအင်္ဂါဇာတ်ဖြင့်။ အင်္ဂဇာတံ=မိန်းမ၏အင်္ဂါ
ဇာတ်သို့။ အန္တမသော=ဖြင့်။ တိလဖလမတ္တမ္ပိ=နှမ်းသီးတစ်လုံးအတိုင်း အရှည်ကိုလည်း။
ပဝေသေတိ=သွတ်သွင်း၏ (ဝါ) ဝင်စေ၏။ ဧသောဘိက္ခု=သည်။ ပဋိသေဝတိနာမ=
မှီဝဲတတ်သောရဟန်းမည်၏။

ပထမပါရာဇိကကျပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုချက်

ဦးခေါင်းပြတ်ပြီးသော ယောက်ျားသည် ထိုပြတ်ပြီးသော ဦးခေါင်းနှင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို
တဖန်ထက်စပ်ခြင်းဖြင့် အသက်မရှင်ထိုက်တော့သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ရဟန်းသည်

မေထုန်မှီဝဲခြင်းကြောင့် ရဟန်းမဟုတ်တော့၊ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် မဟုတ်တော့ပေ။

အသံဝါသော၌ သံဝါသသရုပ်

- ၁။ ကေကမ္မ။
- ၂။ ကေဒ္ဒေသ။
- ၃။ သမသိက္ခတာ။

မိန်းမ (၃)မျိုး

- ၁။ ပနုသိတ္တိ။
- ၂။ အမနုသိတ္တိ။
- ၃။ တိရစ္ဆာန်ဂတိတ္တိ။

ဥဘတောဗျည်း (၃)မျိုး

- ၁။ လူဥဘတောဗျည်း။
- ၂။ နတ်ဥဘတောဗျည်း။
- ၃။ တိရစ္ဆာန်ဥဘတောဗျည်း။

ပဏ္ဍုက် (၃)မျိုး

- ၁။ လူပဏ္ဍုက်။
- ၂။ နတ်ပဏ္ဍုက်။
- ၃။ တိရစ္ဆာန်ပဏ္ဍုက်။

ယောက်ျား (၃)မျိုး

- ၁။ လူယောက်ျား။
- ၂။ နတ်ယောက်ျား။
- ၃။ တိရစ္ဆာန်ယောက်ျား။

မနုသိတ္တိယာ တယော မဂ္ဂေ

မနုသိတ္တိယာ=ဇာ။ ဝစ္စမဂ္ဂေ=ဌ်လည်းကောင်း။ ပဿာဝ မဂ္ဂေ=ဌ်လည်းကောင်း။ မုခေ=မုခမဂ်ဌ်လည်းကောင်း။ ဣတိ=သို့။(ထည့်)။ တယောမဂ္ဂေ(တိသု မဂ္ဂေသု)= သုံးပါးသောမဂ်တို့၌။ (ဘုမ္မတ္တ၌ ဥပယောဂဝိဘတ်သက်)။ မေထုန်ဝမ္မံ=ကို။ ပဋိသေ ဝန္တဿ=သော။ အဿဘိက္ခုနော=ထိုရဟန်းအား။ ပါရာဒိကာ=ပါရာဒိကအမည်ရှိသော။

အာပတ္တိ=သည်။ ဟောတိ=၏။ (ဤပိကပ်၌ အဿ-ကား သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်။)

(တနည်းကား) ပဋိသေဝန္တဿ=မှီဝဲသောရဟန်းအား။ ပါရာဇိကာ=ပါရာဇိက အမည်ရှိသော။ အာပတ္တိ=သည်။ အဿဟောတိ=၏။ (ဤပိကပ်၌ အဿကား အာချာတ်ပုဒ်)။

(တနည်းကား) ပဋိသေဝန္တဿ=အား။ ပါရာဇိကဿ= ပါရာဇိကသို့။

အာပတ္တိ အာပဇ္ဇနံ=ရောက်ခြင်းသည်။ ဟောတိ=၏။ (ဤပိကပ်၌ ဆဋ္ဌိပိဘတ်)

(ဂါ.၁၊ ၃၅၊)(နိ.၁၀၀)

ဘိက္ခုဿ သေဝနဗိတ္တံ

ဘိက္ခုဿ=၏။ သေဝနဗိတ္တံ(သေဝနဗိတ္တေ)=မှီဝဲလိုသောစိတ်သည်။ (ပစ္စတ္တပိဘတ် ကို ဘုမ္မဟု၌သက်)။ ဥပဋ္ဌိဝေ=ထင်သည်ရှိသော။ မနုဿိတ္ထိယာ=၏။ ဝစ္စမဂ္ဂံ=သို့။ ပ။ ပဿာ မဂ္ဂံ=သို့။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ပဝေသေန္တဿ=သော။ အဿဘိက္ခုနော= အား။ ပါရာဇိကာ=သော။ အာပတ္တိ=သည်။ ဟောတိ=၏။

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ မနုဿိတ္ထိ

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ=ရန်သူဖြစ်သောရဟန်းတို့သည်။ မနုဿိတ္ထိ=ကို။ ဘိက္ခုဿ=၏။ သန္တိကံ(သန္တိကေ)=သို့။ အာနေတွာ=ဆောင်၍။ ဝစ္စမဂ္ဂေန=ဖြင့်။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ အဘိနိသီဒေန္တိ=မိမိလိုက်စေကုန်၏။ သောဘိက္ခု=သည်။ ပဝေသနံ=သွင်းဆဲခဏ၌။ စေ သာဒိယတိ=အကယ်၍သာယာသည်ဖြစ်အံ့။ ပဝိဋ္ဌံ=ဝင်ဆဲခဏ၌။ စေ သာဒိယတိ= အံ့။ ဌိတံ=တည်ဆဲခဏ၌။ စေ သာဒိယတိ=အံ့။ ဥဒ္ဓရဏံ=ရှုတ်ဆဲခဏ၌။ စေ သာဒိယတိ=အံ့။ ပါရာဇိကာ=သော။ အာပတ္တိ=သည်။ အဿ=၏။ (တနည်းကား) ပါရာဇိကဿ=သို့။ အာပတ္တိအာပဇ္ဇနံ=သည်။ ဟောတိ=၏။

မနုဿိတ္ထိ ဇာဂရန္တိ

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ=တို့သည်။ ဇာဂရန္တိ=နိုးကြားသော။ မနုဿိတ္ထိ=ကို။ ပ။ သုတ္တံ= အိပ်ပျော်သော။ မနုဿိတ္ထိ=ကို။ မတ္တံ=ယစ်သော။ ဥမ္မတ္တံ=ရှူးသော။ ပမတ္တံ=မေ့ လျော့သော။ မတံ=သေသည်ဖြစ်၍။ အက္ခာယိတံ=အိမ်ခွေး၊ တောခွေးကိုသည် မခဲ အပ်သေးသော။ မတံ=သေသည်ဖြစ်၍။ ယေဘုယျေန=များသောအားဖြင့်။ အက္ခာယိတံ= မခဲအပ်သေးသော။ မနုဿိတ္ထိ=ကို။ အာပတ္တိ၊ ပါရာဇိကဿ။ မတံ=ဖြစ်၍။ ယေဘုယျေန=ဖြင့်။ ဝါယိတံ=ခဲအပ်ပြီးသော။ မနုဿိတ္ထိ=ကို။ ဘိက္ခုဿ=၏။ သန္တိကံ (သန္တိကေ)=သို့။ အာပတ္တိ ယုလ္လစ္စယဿ။ စေနသာဒိယတိ= အကယ်၍ မသာယာ သည်ဖြစ်သော။ အာပတ္တိ။

စတုက္ကပေါင်း (၂၇၀)

စတုက္ကဟူသည်ကား-ပဝေသန၊ ပဝိဋ္ဌ၊ ဌိတ၊ ဥဒ္ဓရဏ ဤလေးခုကို ဆို သည်။ ပကတိမိန်းမ၌ သုံးပါးသောမဂ်၏အစွမ်းဖြင့် သုဒ္ဓိကစတုက္ကသုံးပါး၊ ထို့အတူ ဇာကရန္တီမိန်းမ၌ ဇာကရန္တ စတုက္က (၃) ပါး၊ သုတ္တိမိန်းမ၌ သုတ္တစတုက္က (၃) ပါး၊ ပတ္တိမိန်းမ၌ မတ္တစတုက္ကသုံးပါး၊ ဥပ္ပတ္တိမိန်းမ၌ ဥပ္ပတ္တ စတုက္ကသုံးပါး၊ ပပတ္တိ မိန်းမ၌ ပမတ္တစတုက္က သုံးပါး၊ မတအက္ခာ ယိတမိန်းမ၌ မတအက္ခာယိတကစတုက္ကသုံးပါး၊ ယေဘုယျေန အက္ခာယိတ မိန်းမ၌ ယေဘုယျေန အက္ခာယိတစတုက္ကသုံးပါး၊ ယေဘုယျေန ခါယိတ မိန်းမ၌ ယေဘုယျေန ခါယိတစတုက္ကသုံးပါး၊ ဤမိန်းမကိုးယောက်၌ သုံးပါးစီ သုံးပါးစီဖြစ်ရကား စတုက္ကပေါင်း (၂၇) ပါး၊ ထို့အတူ နတ်မိန်းမကိုးယောက်၌ (၂၇) ပါး၊ တိရစ္ဆာန်မိန်းမ ကိုးယောက်၌ (၂၇) ပါး၊ ပေါင်းသုံးလီဖြစ်ရကား (၈၁) ပါး၊ ထို့အတူ ဥဘတောဗျည်း၌ (၈၁) ပါး၊ ပဏ္ဍုက်၌ ဝစ္စမဂ်၊ မုခမဂ်၏အစွမ်းဖြင့် စတုက္ကပေါင်း (၅၄) ပါး၊ ထို့အတူ ယောက်ျား၌ (၅၄) ပါး၊ ဤအလုံးစုံကို ပေါင်းသည်ရှိသော် စတုက္ကပေါင်း (၂၇၀) ဖြစ်၏။

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ သန္တတယ

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ=တို့သည်။ အမဋသိတ္တိ=ကို။ ဘိက္ခုသ=၏။ သန္တိ (ကံ)(ကေ)=သို့။ အာနေတွာ=၍။ သန္တတယ=အတွင်းသို့သွင်း၍ အခင်းအနီးခံသော မိန်းမ၏။ ဝစ္စမဂ္ဂေန=ဖြင့် ။ပ။ ပဿာဝမဂ္ဂေန=ဖြင့် ။ပ။ မုခေန=ဖြင့်။ အသန္တတယ=အပ၌ အခင်းအနီး မရစ်ပတ်သော ရဟန်း၏။ အင်္ဂဇာတံ=ကို အဘိနိ သိဒ္ဓေန္တိ=မိမိ၍နေစေကုန်၏။

သန္တတယ=အတွင်းသို့သွင်း၍ အခင်းအနီးခံသော ဥဘတောဗျည်း၏။ ဝစ္စမဂ္ဂေန=ဖြင့်။ ပ။ ပဿာဝမဂ္ဂေန=ဖြင့်။ ပ။ မုခေန=ဖြင့်။ အသန္တတယ=အပ၌ အခင်း အနီး မရစ်ပတ်သော ရဟန်း၏။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။

ပစ္စတ္တိကသရုပ်

- ၁။ ဂုဏ်ပစ္စတ္တိကာ။
- ၂။ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ။
- ၃။ ကောရပစ္စတ္တိကာ။
- ၄။ ဂုတ္တပစ္စတ္တိကာ။
- ၅။ ဥပ္ပဋ္ဌဂန္ထပစ္စတ္တိကာ။

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ ဝါဂျီ စတုက္ကပေါင်း

(၂၇၀) ဖြစ်သည်။

ပထမပါရာဇိကသန္တတဘာဏာပါရရှိ စတုက္ကပေါင်း

ပစ္စတ္တိကတခုလျှင် စတုက္ကပေါင်း (၁၂၆၀)ရှိ၍ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိက စသော ပစ္စတ္တိက (၅)ခုနှင့် ပြောက်သော် စတုက္က ပေါင်း (၁၀၈၀၀) ရှိသည်။

မဂ္ဂေ မဂ္ဂံ

မဂ္ဂေန=မိန်းမ၏မဂ်ဖြင့်။ မဂ္ဂံ=မိမိ၏မဂ်ကို။ ပဝေသေတိ= အတွင်းသို့သွင်း၏။ (ကနည်းကား) မဂ္ဂေန=မဂ်တစ်ခုဖြင့်။ မဂ္ဂံ=တစ်ခုသို့။ ပဝေသေတိ=၏။ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ မဂ္ဂေန=ဖြင့်။ အမဂ္ဂံ=မဂ်မဟုတ်သော အမာစသည်သို့။ အမဂ္ဂေန= မဂ်မဟုတ်သော အမာစသည်ဖြင့်။ မဂ္ဂံ=သို့။ အမဂ္ဂေန=ဖြင့်။ အမဂ္ဂံ=သို့။ ပဝေသေတိ= ၏။ အာပတ္တိ ထုလွှစွယဿ။

ဘိက္ခု၊ သုတ္တဘိက္ခုနီ

ဘိက္ခု=သည်။ သုတ္တဘိက္ခုမိ=အိပ်ပျော်သောရဟန်း၌။ ဝိပ္ပဋ္ဌိပဇ္ဇတိ=ဖောက်ပြန် သောအားဖြင့် မသင့်မတင့်ပြုကျင့်၏။ ပဋိဗုဒ္ဓေါ=အိပ်ပျော်ရာမှန်းလာတ်သော်၊ သာဒိယတိ= သာယာ၏။ ဥဘော=နှစ်ယောက်သော ဒူသကရဟန်း ဒူသိတ ရဟန်းဝှို့ကို။ နာသေ ဟဗ္ဗာ=ရဟန်းအသွင်ကိုပယ်လျက် ဗျက်ဆီးအပ်ကုန်၏။ ပဋိဗုဒ္ဓေါ=လသော်။ နာသာဒိ ယတိ=မသာယာ။ ဒူသကော=ဒူသကရဟန်းကို။ နာသေကဗ္ဗော=အပ်၏။ ဥဘော= နှစ်ယောက်သော ဒူသကဿမဏေ၊ ဒူသိဟဿမဏေတို့ကို။ ဒူသကော=ဗျက်ဆီးသော သာမဏေကို။

ပထမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကြူးသော်လည်း အာပတ် မသင့်ကြသူများ။

၁။ မယ်သောရဟန်း၊ (ဝေသာလီပြည်၃-ဝတ္ထု၊ နှာ ၄၇)

၂။ မသာယာသောရဟန်း၊

(ဝေသာလီ မဟာဝန်တော၂- ဝတ္ထု၊ နှာ-၄၈)

၃။ သည်းခြေပျက်၍ ရူးသောရဟန်း၊

၄။ ဘိလူးဖမ်း၍ စိတ်ပျံ့လွင့်သောရဟန်း၊

၅။ ဆင်းရဲဝေဒနာပြင်းစွာ နှိပ်စက်ခံရသောရဟန်း၊

၆။ အစဦးဆုံး လွန်ကြူးသောရဟန်း၊

တိတ္ထိတို့ ဝတ်သော သင်္ကန်းများ

ကုသစီရံ=သမန်းမျက်ကို ကျပ်သောသင်္ကန်းကို။ ဝါကစီရံ=လျှော်ကိုကျပ်သော သင်္ကန်းကို။ ဖလကစီရံ=ပျဉ်ချပ်သင်္ကန်းကို။ ကေသကမ္ပလံ=လှေဆံပင်ဖြင့်ယက်သော ကမ္ပလာကို။ ဝါလကမ္ပလံ=သားမြီးဖြင့်ယက်သော ကမ္ပလာကို။ ဥလူကပက္ခိကံ= ခင်နှစ်တောင်တို့ဖြင့် ယက်အပ်သောသင်္ကန်းကို။ အဇိနက္ခိပံ=အမွေးခွာနှင့် ဟကွသော သင်္ကန်းရေကို။ နိဝါသေတွာ=၍ (ဝိ၊ ၁၊ ၄၃)(နိ၊ ၁၀၇)

ပိဏ္ဍုစာရိကော ဘိက္ခု

ပိဏ္ဍုစာရိကော=ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်ပတ်၍ရပ်သော။ ဘိက္ခု=သည်။ ပိဋကေ= အင်းပျဉ်၌။ နိပန္နံ=လျောင်းသော။ ဒါရိကံ=သတို့သမီးငယ်ကို။ ပဿိတွာ=၍။ သာရတ္ထော=ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် ပြင်းစွာတပ်သည်ဖြစ်၍။ အင်္ဂုဋ္ဌံ=ငြိမကို။ အင်္ဂဇာတံ= သို့။ ပဝေသေတိ=၏။ သာ=သိသတို့သမီးသည်။ ကာလပကာသိ=သေခဲ့၏။

မာဏဝကော ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ

မာဏဝကော=နန္ဒလုလင်သည်။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ=သော။ ဘိက္ခုနိယာ=၌။ ပဋိ ဗဒ္ဒစိတ္တော=တပ်သောစိတ်ရှိသည်။ ဟောဟိ=၏။ အထခေါ=၌။ သော မာဏဝကော= ထိုလုလင်သည်။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ=သော။ ဘိက္ခုနိယာ=သည်။ ဂါမံ=သို့။ ပိဏ္ဍာယ= ငှာ။ ပဝိဋ္ဌာယ=ဝင်သည်ရှိသော်။ ကုဋ္ဌိကံ=ကုဋီသို့။ ပဝိသိတွာ=၍။ နိလိပနာ=ပုန်းကွယ် လျက်။ အစ္ဆိ=နေ၏။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ=သော။ ဘိက္ခုနိ=သည်။ ပစ္စာဘတ္တံ=ဆွမ်းစားပြီး သည်မှ နောက်ကာလ၌။ ပိဏ္ဍုပါတပ္ပဋိက္ကန္တာ=ဆွမ်းစားရပ်မှ ပဲသည်ဖြစ်၍။ ပါဒေ= တို့ကို။ ပက္ခာလေတွာ=ဆေး၍။ ကုဋ္ဌိကံ=သို့။ ပဝိသိတွာ=၍။ မဉ္ဇကေ=ညောင်စောင်း၌။ နိသိဒိ=ထိုင်၏။ အထခေါ=ထိုင်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌ (အထသဒ္ဓါ အနန္တရအနက်ဟော) သောမာဏဝကော=သည်။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏံ=သော။ ဘိက္ခုနိ=ကို။ ဥဂ္ဂဟေတွာ= ပြွတ္တကိုင်၍။ ဒူသေတိ=ဖျက်ဆီး၏။

ရဟန်းတစ်ပါးလိင်ပြန်၍ ဘိက္ခုနီဖြစ်သွားသော် ဥပဇ္ဈာယ် ပြန်ယူစရာမလို၊ ဝါတို့ကို အစမှပြန်၍ ရေတွက်စရာမလို

သိက္ခာနာ=အား။ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ=သည်။ ပါတုက္ကဟံ=ထင်ရှားပြစ်လည်း။ အကတိ=၏။ ဘိက္ခုဝေ=တို့။ တံယေဝဥပဋ္ဌံ=တိုရဟန်းယောကျ်ားလက်ထက် ယူအပ်သော ဥပဇ္ဈာယ် ကိုသာလျှင်။ ဟပေဝဥပသမ္ပဒံ=တိုရဟန်းယောကျ်ားလက်ထက် အပ်သော ရဟန်း

အဖြေကိုသာလျှင်။ တာနိယောဝ ဝဿာနိ=ထိုရဟန်း ကောင်းလက်ထက်က ရေတွက်
အပ်သော ပါဘို့ကိုသာလျှင်။ အနုဇာနာပိ=ခွင့်ပြုကော်ပု၏။ ဘိက္ခုနီဟိ =ရဟန်းမိန်းမကို
ပြင့်။ သင်္ဂမိတုံ=အတူတကွပေါင်းဖော်ခြင်းငှာ။ အနုဇာနာပိ=၏။

လိင်ပြန်သော ရဟန်း၏ ဒေသနာကြားစရာလိုသည်၊ မလိုသည် အာပတ်များ

ဘိက္ခုနီ=တို့၏။ ယာအာပတ္တိယော=အကြင်အာပတ်တို့ သည်။ ဘိက္ခုနီဟိ=တို့နှင့်။
သာဓာရဏာ=ဆက်ဆံကုန်၏။ တာအာပတ္တိယော=တို့ကို။ ဘိက္ခုနီနံ=တို့၏။ သန္တိကေ=
၌။ ဝုဋ္ဌာတုံ=ထပ်ပုံသောငှာ။ အနုဇာနာပိ=၏။ ဘိက္ခုနီ=တို့၏။ ယာအာပတ္တိယော=
တို့သည်။ ဘိက္ခုနီဟိ=တို့နှင့်။ အသာဓာရဏာ=ကုန်။ ဟာဟိ အာပတ္တိဟိ=တို့ဖြင့်။
အနာပတ္တိ=ပသင့်။ ဣဟိ=ဤသို့။ အပေါစ=၏။ (သပ္ပန်)ဘိက္ခုနီယာ=အေး။ ပုရိသလိင်=
သည်။ ပါတုဘူတံ=သည်။ ဟောဟိ=ဖြစ်၏။ ဘပေဝ ဥပဇ္ဈာန်=ထိုမိန်းမလက်ထက်ယူ
သော ဥပဇ္ဈာန်ကိုသာလျှင်။

မာတုဝတ္ထုစသည်--

မာတု, မိတု, ဘဂိနီ, ပုရာဏဝတ္ထုတို့ကိုထောက်၍ ပိဝင်, ညီပ, သမီး စသည်
တော်စပ်သော်လည်း ကျူးလွန်က အပြစ်ရှိကြောင်းသိပါ။

မုဒုပိဋ္ဌိကော စသည်

မုဒုပိဋ္ဌိကော= နူးညံ့သောကျောက်ကုန်းရှိသည်။ အနဘိရတ်ယာ= မမွေ့လျော်
ခြင်းဖြင့်။ ပိဋ္ဌိတော=နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍။ လေပစိတ္တဿ=ပန်းချီဆေးရေးရပ်၏။
ဒါရုမိတလိကာယ=သစ်သားယပင်းရပ်၏။

အဂါဇာတ်ကို အစုတ်ခံလျှင် ပါရာဇိကကျ

ရာဇဂဟာ=ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ။ ပဗ္ဗဇိတော=ထွက်၍ရဟန်းပြုသော။ ဘုန္နဇရာနာမ=
သုန္ဒရအမည်ရှိသော။ ဘိက္ခု=သည်။ ရထိကာယ=ရထားလမ်းခရီးဖြင့်။ ဂစ္ဆတိ=၏။
အညတရာ=သော။ ဣတ္ထိ=သည်။ ဘဂ္ဂ=အရှင်ဘုရား။ မုဟုပ္ပံ=ဟုဟုတ်မျှ။
အာဂမေဟိ=ငဲ့လင့်ပါဦး။ ဝန္တိဿာပိ=ရှိခိုးပါအံ့။ ဣဟိ=ဤသို့ဆို၍။ သာ=ထိုမိန်းမသည်။
ဝန္တိ=ရှိခိုးသည်ရှိသော်။ အန္တရ ပါသက=သင်းပိုင်ပိုင်။ ဥတ္တိပိက္ခာ=မိမိ၍။ မုခေရာ=မြင့်။
အဂ္ဂဟေသိ=စုတ်၏။

သိဝထိကံ ဂန္တ

သိဝထိကံ=သုဿာန်သို့။ ဂန္တ=၍။ အက္ခယိတံ=အိမ်ခွေးတောခွေးတို့သည် မခဲအပ်သေးသော။ သရီရံ=ကိုယ်ကို။ (ဒုတိယဝတ္ထု၌) ယေဘုယျေန=များသောအားဖြင့်။ အက္ခယိတံ=သော။

(တတိယဝတ္ထု၌) ယေဘုယျေန=ဖြင့်။ ခါယိတံ=အိမ်ခွေး၊ တောခွေးတို့သည် ခဲပြီးသော။

ဆိန္ဒသီသံ ပဿိတွာ

ဆိန္ဒသီသံ=ပြတ်သောဦးခေါင်းကို။ ပဿိတွာ=၍။ ဝဋ္ဋကတေ=ဟင်းလင်းပြုအပ် သော။ မုခေ=ခံတွင်း၌။ ဆုပန္တံ=နံပါးလေးဘက် အစောက်ကိုထိစေသည်ဖြစ်၍။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ပဝေသေတိ=၏။ (ပဉ္စမဝတ္ထု၌) အဗ္ဗုပု =နံပါးလေးဘက် အစောက် ကို မထိစေမူ၍။

(အဋ္ဌကဝတ္ထု၌) သာ=ထိုမိန်းမသည်။ ကာလကံတာ=သေသည်ဖြစ်၍။ သုဿာန= ဌ။ ဆန္ဒိတာနိ=စွန့်ပစ်အပ်ကုန်၏။ အဋ္ဌကာနိ=အရိုးတို့သည်။ ဝိပ္ပကိဏ္ဍာနိ=ဖရိုဖရဲ ကျဲကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ အထခေါ=၌။ သောဘိက္ခု=သည်။ သိဝထိကံ=သို့။ ဂန္တာ=၍။ အဋ္ဌကာနိ=အရိုးတို့ကို။ သဃံ၊ တွာ=ရုံးစု၍။ နိပိတ္တေ=နိပိတ်ရာ၌။ အင်္ဂဇာတံ= ကို။ ပဋိပါဒေတိ=ကျစေ၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၄၅)(နိ၊ ၁၁၀)

ကာယိန္ဒြေပျက်၍ မခံစားနိုင်သော်လည်း မှီဝဲလျှင်ပါရာဇိက

ဥပဟတိဋ္ဌိယော=ပျက်သောကာယိန္ဒြေရှိသည်။ ဟောတိ=၏။ သောဘိက္ခု= သည်။ အဟံ=သည်။ သုခံဝါ=ချမ်းသာကိုလည်းကောင်း။ ဒုက္ခံဝါ=ဆင်းရဲကိုလည်း ကောင်း။ န ပဝေယာမိ=မခံစား။ မေ=အား။ အနာပတ္တိ=သည်။ ဘုရိဿတိ=လတ္တံ့။ (ပ)။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ သော မောဃပုရိသော=ထိုမောဃပုရိသသည်။ ဝေဒိယိဝါ=ခံစားသည် လည်းဖြစ်စေ။ န ပါ ဝေဒိယိ=မခံစားသည်လည်းဖြစ်စေ။

ဘဒ္ဒိယေ ဇာတိယာဝနေ

ဘဒ္ဒိယေ=ဘဒ္ဒိယပြည်၌။ ဇာတိယာဝနေ=ပုလေးတော၌။ ဒိဝါဝိဟာရဂတော= နေသန့်ရာကပ်သည်ဖြစ်၍။ နိပဇ္ဇာ=လျောင်းသည်။ ဟောတိ=၏။ ဟဿ=ထိုရဟန်း ၏။ အင်္ဂမဂီနိ=အင်္ဂါကြီးငယ်တို့သည်။ ဝါတူပတ္တဒ္ဒါနိ=လေကြောင့် ခိုင်မာကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ အညတရာ=သော။ ဣတ္ထိ=သည်။ ပဿိတွာ=၍။ အင်္ဂဇာတေ=၌။ အဘိနိသိဒိတွာ=မိစီးနေထိုင်၍။ ယာဝဒတ္တံ=တိုင်း။ ကတွာ=ပြု၍။ ပက္ကာပိ=လေ၏။

ဘိက္ခု=တို့သည်။ ကိလိန္ဒ= သုက်အလိမ်းလိမ်းကပ်သည်ကို။ ပဿိတွာ=၍။
ဘဂဝတော=အား။ ဟောမတ္ထံ=ကို။ အာရောစေသံ=ကုန်၏။ ဘိက္ခုဝေ=တို့။ ပဉ္စဟိ=
ကုန်သော။ အာဟာရေ(ကိ)=အကြောင်းတို့ကြောင့်။ အဂံဇာတံ=သည်။ ကမ္မနိယံ=
အပူ၍ခန့်သည်။ အဿ=ရာ၏။

ရာဂေန=ရာဂကြောင့်။ ဝစ္စေန=ကျင်ကြီးကြောင့်။ ပဿာ ဝေန=ကျင်ငယ်ကြောင့်။
ဗါဟေန=လေကြောင့်။ ဥစ္စာလိဂံပါဏကဒဋ္ဌေန=ဥစ္စာလိဂံမည်သော ပိုးထိုးကိုက်ခြင်း
ကြောင့်။ ကမ္မနိယံ=သည်။ ဟောတိ=၏။ ဘိက္ခုဝေ=တို့။ ယံယေနကာရဏေန=ဖြင့်။
တဿဘိက္ခုနော=အား။ ရာဂေန=ကြောင့်။ အဂံဇာတံ=သည်။ ကမ္မနိပံ=ခံသည်။
ဟဿ=ရာ၏။ ဇေတံကာရဏံ=သည်။ အဋ္ဌာနံ=အကြောင်းမဟုတ်။ အနဝကာသော=
အပူ၍မဟုတ်။ ဘိက္ခုဝေ=တို့။ သောဘိက္ခု=သည်။ အရဟံ=ရဟန္တာတည်း။ ဘိက္ခုဝေ=
တို့။ တဿဘိက္ခုနော=အား။ အနာပတ္တိ=မသင့်။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

အင်္ဂါဇာတ် တောင့်တင်းခိုင်မာကြောင်း (၅)ပါး

ရာဂ, ကျင်ကြီး, ကျင်ငယ်, လေ, ဥစ္စာလိဂံ မည်သော ပိုးထိုးကိုက်ခြင်း။

သာဝတ္ထိယာ အနုဝနေ

အဗ္ဗုဝနေ= မိုက်တောကန်းဟော၍။ ပ။ ဂေါပါလိကာ= နွားကျောင်းသူမသည်။
ဗစ္စပဝေသာနံ=သွင်းဆဲခဏ၌။ ယိဋ္ဌံ=ဝင်ဆဲခဏ၌။ ဌိတံ=တည်ဆဲခဏ၌။ ဥဒ္ဓရဏံ=
ပူတ်ဆဲခဏ၌။ (ဒုတိယဝတ္ထု၌) အဂေါပါလိကာ=ဆိတ်ကျောင်းသူမသည်။ (တတိယဝတ္ထု၌)
ကဋ္ဌဟာရိကာ=ထင်းခွေသူမသည်။

ရှင်ဥပါလိဆုံးဖြတ်သော ဝိနိတဝတ္ထု

တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရာ ဘာရုကစ္ဆကော ဘိက္ခု သုပိနန္တေ
ပုရာဏဒုတိယိကာယ ပေထုနံ ဂမ္ဘံ ပဋိသေဝိတွာ “အဿမဏော အဟံ ဝိဗ္ဗမိဿာမိ”
တိ ဘာရုကစ္ဆ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ အာယသန္တံ ဥပါလိ ပဿိတွာ တေမတ္ထံ
အာရောစေသိ၊ အာယသ္မာ ဥပါလိ ဧဝံ ဟာဟံ အနာပတ္တိ အာဝုသော သုပိနန္တေနာ” တိ။
(ဝိ၊ ၁၊ ၄၉)

ဦးရှုန္တရိကာယ

ဘဂ်နိ=နုပ။ အလံ=မသင့်။ ဇေတံ=ဤမေထုန်အမှုသည်။ နကပ္ပတိ=ရဟန်းတို့အား
ပအပ်။ ဤသို့။ ဝုတ္တေ=သော်။ (ထည့်)။ ဘဇန္တ=ဘုရား။ ဇဟိ=လှည့်။ ဦးရှုန္တရိကာယ=
ပေါင်ကြား၌။ ယဇ္ဇေဟိ=စေ့ဆော်ကြီးကုတ်အားထုတ်လော့။ ဧဝံ=ဤသို့ပေါင်ကြား၌
အားထုတ်သည်ရှိသော်။ တေ=အား။ အနာပတ္တိ=သင့်။ ဘဝိဿတိ=က်သိ။ အဝေါစ=

၏။ (သမ္ဗန်) နာဘိယံ=ချက်၌။ ဥဒရဝဋ္ဋိယံ=ဝမ်းပျဉ်း၌။ ဥပကန္တကေ=လက်ကတီး၌။
ဂိဝါယံ=လည်၌။ ကဏ္ဍိဒ္ဓေ=နားပေါက်၌။ ကေသပဋိယံ=ဆံခွေ၌။ အဂ္ဂလန္တရိကာယ=
လက်ချောင်းကြား၌။ ဟတ္ထေန=လက်ဖြင့်။ ဥပက္ကမိက္ခာ=လုံ့လပြု၍။ ငမာစေသာမိ=
သုက်ကိုလွတ်စေအံ့။

ပုရာဏဒုတိယိကာယ ဒဿနံ

ဒဿနံ=ကြည့်ရှုခြင်းငှာ (ဝါ) မြင်ရာအရပ်သို့။ အဂမာသိ=၏။ သာ=ထိုပယေား
ဟောင်းသည်။ ဘန္တေ=ဘုရား။ ဧဟိ=လှည့်။ ဝိဇ္ဇယ=လူထွက်လော့။ ဣပမိ=ဤသို့။
အဂ္ဂဟေသိ=ကိုင်၏။ သောဘိက္ခု=သည်။ ပဋိက္ကမန္တော=နောက်သို့ဆုတ် လည်၍သော်။
ဥတ္တာနော=ပတ်လက်။ ပရိပတိ=လဲ၏။ သာ=ထိုပယေားသည်။ ဥပ္ပဇိတ္တာ=
အဝတ်ကိုပင့်၍။ အင်္ဂဇာတေ=၌။ အဘိနိသိင်္ဃိ=၏။

ပထမပါရာဇိက ပြီးပါပြီ။

ဒုတိယ ပါရာဇိက

တေန သမယေန

ယေန သမယေန=ဌ။ အာယသ္မာ ဓနိယော=သည်။ ရညော=ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏။ ငါးနှစ်=သစ်တို့ကို။ အဒိန္နံ=အရှင်မပေးဘဲ။ အာဒိယံ=ခိုးယူပြီ (အနိယမထည့်) တေန သမယေန=ဌ။ ဘဂဝါ=သော။ ဗုဒ္ဓေါ=သည်။ ရာဇဂဟေ=ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌။ ဂိဇ္ဈကုဋေ= အထွတ်အဖျားဝယ် နားသောလင်းတရှိသောကြောင့် ဂိဇ္ဈကုဋ်အမည်ရှိသော။ ပဗ္ဗတေ= ဌ။ ဝိဟရတိ=၏။

တေန ခေါ် ပန သမယေန=ဌ။ သမ္ပဟုလာ=သုတ္တန်နည်း လာများစွာကုန်သော။ သန္နိဋ္ဌာ=အကျွမ်းမဝင် မြင်ဘူးကာမျှဖြစ်ကုန်သော။ သမ္ပတ္တာ=အကျွမ်းဝင်လှ ဆည်းကပ် ခလျက် တကွသုံးဆောင်စားသောက်ဘူးကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဣသိဂိလိ ပဿေ=ဣသိဂိလိတောင်နံပါး၌ (ဝါ) ရသေ့ရဟန်းတို့ကို စားမျှတတ်သော တောင်နံပါး ဌ။ တိဏကုဋိယော=မြက်မိုးသောကုဋ်တို့ကို။ ကရိတွာ=၍။ ဝဿံ=ဝါသို့။ ဥပဂစ္ဆိသု= ကပ်ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၅၃၊) (နိ၊ ၁၁၅)

တေ ဘိက္ခု ဝဿံဝုဋ္ဌာ

တေ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဝဿံဝုဋ္ဌာ=ဝါမှထကုန်သည်ရှိသော်။ ဟေမာသစ္စယေန= သုံးလလွန်သဖြင့်။ တိဏကုဋိယော=တို့ကို။ ဘိန္နိတွာ=ဖျက်ကုန်၍။ တိဏဉ္စ=မြက်ကို လည်းကောင်း။ ကဋ္ဌဉ္စ=သစ်ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိသာမေတွာ=မပျက်မစီး သိုမှီး၍။ နေပဒစာရိကံ=နေပုဒ်၌ လျည့်ပတ်သွားလာခြင်းကို။ ပက္ကမိသု=ကုန်၏။

ကုမ္ဘကာရပုတ္တော=သော။ အာယသ္မာ ပန ဓနိယော=သည်ကား။ တတ္ထေဝ= ထိုဣသိဂိလိတောင်နံပါး၌သာလျှင်။ ဝဿံ=မိုဃ်းလပတ်လုံး။ ဝသိ=နေ၏။ တတ္ထေဝ= ဌသာလျှင်။ ဟေမန္တံ=ဆောင်းလပတ်လုံး။ တတ္ထပ=ဌသာလျှင်။ ဂိမံ=နွေလပတ်လုံး။ ဝသိ=၏။ အထခေါ=ဌ။ ကုမ္ဘကာရပုတ္တသမ္ပာ=သော။ အာယသ္မာတော ဓနိယသမ္ပာ=၏။ ဂါမံ=သို့။ ပိဏ္ဍာလ=ငှာ။ ပဝိဋ္ဌသမ္ပာ=ဝင်စဉ်။ တိဏဟာရိယော=မြက်ရိတ်သူမတို့သည်။ ကဋ္ဌဟာရိယော=ထင်းခွေသူမတို့သည်။ တိဏကုဋိကံ=ကို။ ဘိန္နိတွာ=၍။ တိဏဉ္စ=ကို လည်းကောင်း။ ကဋ္ဌဉ္စ=ကိုလည်းကောင်း။ အာဒိယံ=ယူ၍။ အဂမံသု=ကုန်၏။

အဟံ ခေါ ပန သုသိက္ခိတော

အဟံ ခေါ ပန=သည်ကား။ သကေ အာစရိယကေ=မိမိဆရာ၏ဥစ္စာဖြစ်သော။ ကုမ္ဘကာရကမ္မေ=အိုးထိန်းသည်တို့၏အမှု၌။ သုသိက္ခိတော=ကောင်းစွာသင်အပ်သော

အတတ်ရှိ၏။ အနဝယော=မယုတ်ပြည့်စုံ ကုံလုံသောအတတ်ရှိ၏။ ပရိယောဒါတ သံပေါ=ညစ်ကြေးမတင် ဖြူစင်သောအတတ်ရှိ၏။ အဟံ=သည်။ သာပံ=ကိုယ်တိုင်။ စိက္ခလ္လံ=ရွံ့ညွန်ကို။ မဒ္ဒိတွာ=နယ်၍။ သဗ္ဗမတ္တိကာမယံ=နံရံ, အမိုး, သည်တိုင် မှစ၍ အလုံးစုံ မြေညက်ဖြင့်ပြီးသော။ ကုဋ္ဌိကံ=ကို။ ကရေယျံ=မူကား။ ယန္တုနု=ကောင်းလေစွ။

အထခေါ အာယသ္မာ ဓနိယော

အထခေါ=ဌ်။ ကုမ္ဘကာရပုတ္တော=သော။ အာယသ္မာဓနိယော=သည်။ သာပံ= ကိုယ်တိုင်။ စိက္ခလ္လံ=ကို။ မဒ္ဒိတွာ=၍။ သဗ္ဗမတ္တိကာမယံ=အလုံးစုံမြေညက်ဖြင့်ပြီးသော။ ကုဋ္ဌိကံ=ကို။ ကရိတွာ=၍။ တံကုဋ္ဌိကံ=ကိုကုဋ္ဌိကို။ ပစံ=ဗုတ်၏။

သာကုဋ္ဌိကာ=ထိုကုဋ္ဌိသည်။ အဘိရူပါ=အလွန်အဆင်းလှသည်။ ဒဿနိယာ=ရှုချင် စဖွယ်ရှိသည်။ ပါသာဒိကာ=ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသည်။ လောဟိတိကာ=နိမြန်းသောအဆင်း ရှိသည်။ အဟောသိ=ပြီ။ သေယျထာပိ=အဘယ်ဥပမာကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား။ ဣဒ္ဓ ဂေါပကော သေယျထာပိ=သိကြားစောင့်ရှောက် သွေးပေါက်သဏ္ဌာန် ပိုးပရန်ကဲ့သို့တည်း။ သေယျတာပိနာမ=ကား။ ကိက်ဏိကသဒ္ဓေါ ယထာ=ဆည်းလည်းခြုံသံကဲ့သို့။ ဝေပေဝ= ဤအတူသာလျှင်။ တဿာ ကုဋ္ဌိကာယ=ထိုကုဋ္ဌိ၏။ သဒ္ဓေါ=သည်။ အဟောသိ=ပြီ။

ကထံ ဟိ နာမ သော ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ တဿ မောဃပုရိသဿ=အား။ အနန္တဝိကံ=ရဟန်းတို့အား မလျှောက်ပတ်။ ပ။ အကရဏီယံ=ရဟန်းအားမပြုအပ်။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ ကထံဟိကထံ ဝေ=အဘယ်ကြောင့်လျှင်။ (နာမကိုနောက်ကြိယာမှာယှဉ်)။ သောမောဃပုရိသော= သည်။ သဗ္ဗမတ္တိကာမယံ=နံရံ, အမိုး, သည်တိုင် မှစ၍ အလုံးစုံမြေညက်ဖြင့်ပြီး သော။ ကုဋ္ဌိကံ=ကို။ ကရိဿတိ နာမ=ပြုတုံဘိသနည်း။ (ကထံဟိ=နာမသဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ဘဝိဿန္တိဝိဘတ်ကား အတိတ်ကာလ၌သက်သည်)

ဘိက္ခဝေ=တို့။ တဿ မောဃပုရိသဿ=၏။ ပါဏောသု=သတ္တဝါတို့၌။ အနုဒ္ဓယာ=အစဉ်စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်။ အနုကမ္မာ=အစဉ်သနားခြင်းသည်။ အဝိ ဟေသာ=မညှင်းဆဲခြင်းသည်။ န ဟိ ဘဝိဿတိနာမ=ပြစ်တိုက်တုံဘိသနည်း။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ ဂစ္ဆထ=ကုန်။ တေကုဋ္ဌိကံ=ကို။ ဘိန္နထ=ကုန်။ ပစ္စိမာမနုဿာ=နောင် လာသူလူအပေါင်းသည်။ ပါဏောသု=တို့၌။ ပါဗဗျကံ=ညှင်းဆဲနှိပ်စက် ဖျက်သိမ်းသော အဖြစ်သို့။ မာ အာပဇ္ဇိ= မရောက်စေလင့်။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ သဗ္ဗမတ္တိကာမယံ=သော။ ကုဋ္ဌိကာ=ကို။ နကာတဗ္ဗာ=မပြုအပ်သည်သာတည်း။ ယောဘိက္ခု=တည်း။ ကရေယျံ= ပြုငြားအံ့။ အဿဘိက္ခုနော=အား။ ဒုက္ကဋ္ဌာ=အမည်ရှိသော။ အာယန္တိ=သည်။ ဟောတိ ၏။ ဣတိ= သို့။ အဝေါစ=၏။

(ပိရာဒိက)(နိဂမ္မိက)

ရှင်ခနိယနှင့် ကျောင်းဖျက်ဆီးသောရဟန်းတို့ ဆွေးနွေးခန်း

အထခေါ=ဌ။ ကုမ္ဘကာရပုတ္တော=သော။ အာယသ္မာ ခနိယော=သည်။ တေ
ဘိက္ခု=တို့ကို။ အာဝုသော=တို့။ ကိဿ=အဘယ်ကြောင့်။ တုမှေ=ဟိုသည်။ မေ=၏။
ကုဋ္ဌိကံ=ကို။ ဘိန္ဒုထ=ဖြူဖျက်ကြကုန်သနည်း။ ဣတိ=သို့။ ဧတံ ဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=
၏။ အာဝုသော=အရှင်။ ဘဂဝါ=သည်။ ဘေဒါပေတိ= ဖြူဖျက်စေ၏။ ဣတိ=သို့။
အဝေါစံ=ကုန်၏။ အာဝုသော=တို့။ ဝမ္မဿမိ=တရား၏အရှင်ဖြစ်တော်မူသော ပြတ်
စွာဘုရားသည်။ သစေ ဘေဒါပေသိ=အကယ်၍ ဖျက်စေဌားအံ့။ ဧဝံသတိ=သော်။
(ထည့်)။ ဘိန္ဒုထ=မှုန့်မှုန့်ညှက်ညှက် ဖြူဖျက်ကြကုန်လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ရှင်ခနိယ၏ အကြံကုန် ဂဠုန်ဆားချက်မည့် နောက်ခုံးအကြံ

မယာ=သည်။ သဗ္ဗမတ္တိကာမယာ=သော။ ယာပိကုဋ္ဌိကာ=ကိုလည်း။ ကတာ=
အပ်ပြီ။ သာပိ ကုဋ္ဌိကာ=ကိုလည်း။ ဘဂဝတာ=သည်။ ဘေဒါပိတာ=ဖြူ ဖျက်စေအပ်ပြီ။
ဒါရုဂဟေ=သစ်ဘဏ္ဍာအိမ်၌ (ဝါ) သစ်ကောက်ယူရာဆိပ်၌။ မေ=၏။ သန္တိဋ္ဌော=
အကျွမ်းမဝင် မြင်ဘူးကာမျှသော အဆွေခင်ပွန်းဖြစ်သော။ ဂဏကော=သစ်စောင့်၊
သစ်ထိန်း၊ သစ်သိမ်း၊ သစ်ရေတွက်သော သစ်စာရေး သစ်တောဝန် သည်။ အတ္ထိ စ
အတ္ထိ ဧဝ=လျင်ကတည်း။

အဟံ=သည်။ ဒါရုဂဟေ=ဌ။ ဂဏကံ=ကို။ ဒါရူနိ=သစ်တို့ကို။ ပာဘိတွာ=ကောင်း၍။
ဒါရုကုဋ္ဌိကံ=သစ်သားဖြင့်ပြီးသော ကုဋ္ဌိကို။ ကရေယျံ=ပြုရမှုကား။ ယန္တုနု=ကောင်းလေစွ။
ဣတိ=ဤသို့။ ဧဟံပရိတက္ကော=သည်။ အဟောသိ=ပြီ။

ဒေဟိ မေ အာဝုသော ဒါရူနိ

အာဝုသော=သစ်ထိန်းဒါယကာ။ မေ=အား။ ဒါရူနိ=တို့ကို။ ဒေဟိ=လော့။
ဒါရုကုဋ္ဌိကံ=ကို။ ကာတုံ=ငှာ။ အဟံ=သည်။ ဣစ္ဆာမိ=၏။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။
ဘန္တေ=ဘုရား။ အဟံ=သည်။ ယာနိ ယာဒိသာနိ=အကြင်သို့ သဘောရှိကုန်
သော။ ဒါရူနိ=တို့ကို။ အယျဿ=အရှင်အား။ ဒေယျံ= ပေးရာ၏။ တာဒိသာနိ=
ကုန်သော။ ဒါရူနိ=တို့သည်။ နတ္ထိ=မရှိကုန်။

သစ်တောဝန် ပေးခွင့်မရှိသောသစ်များ

ဘန္တေ=ဘုရား။ နဂရပဋိသခါရိကာနိ=မြို့ကိုအသစ်တဖန် ပြုပြင် စီရင်ခြင်း၏
အဆောက်အဦဖြစ်ကုန်သော။ အာပဒတ္တာယ=မီးလောင်ခြင်းစသော ဘေးရန်အကျိုးငှာ။
နိက္ခိတ္တာနိ=ထားအပ်ကုန်သော။ ဒေဝဂဟဒါရူနိ=မင်းသိမ်းဆည်းသော သစ်တော်တို့သည်။
အတ္ထိ=ကုန်၏။ တာနိဒါရူနိ=ထိုသစ်တို့ကို။ ရာဇာ=သည်။ သစေဒါပေသိ=အကယ်

၍ပေးစေသည်ဖြစ်အံ့။ ဇဝံသတိ=သော်။ (ထည့်)။ ဘန္တေ=ဘုရား။ ဟရာပေလ=ဆောင်
စေကုန်လော့။ ဣတိ=သို့။ ဝုတ္တေ=သော်။ (ထည့်)။ အာဝုသော=ဒါယကာ။ ရညာ=
သည်။ ဒိန္နာနိ=ပေးအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

သစ်တောဝန်၏ ရဟန်းတို့အပေါ် အထင်ကြီးမှု(၇)ချက်နှင့် သစ်တောဘိုးကိုပေးခြင်း
အကြောင်း

အထခေါ=၌။ ဒါရုဂဟေ=၌။ ဂဏကဿ=အား။ ဇတံ ဇေသာ ပရိပိဟဇ္ဈော=
သည်။ အဟောသိ=ပြီ။ သကျပုတ္တိယာ=သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားအနွယ်ဟောဖြစ်ကုန်
သော။ ဣမေ ခေါ သမဏာ=ဤရဟန်းတို့သည်။ ဓမ္မစာရိနော=တရားကိုကျင့်လေ့ရှိကုန်
၏။ သမစာရိနော=ညီညွတ်ငြိမ်သက်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိကုန်၏။ ဗြဟ္မစရိနော=
မြတ်သည်ကို ကျင့်လေ့ရှိကုန်၏။ သစ္စဝါဒီနော=မဖောက်မပြန်ပုန်သောစကားကို ဆို
လေ့ရှိကုန်၏။ သိလဝန္တော=သိသရှိကုန်၏။ ကဿျာဏဝမ္မာ=ကောင်းသော သဘောရှိ
ကုန်၏။

ရာဇာပိ=သည်လည်း။ ဣမေသံ=ဤရဟန်းဘို့အား။ အဘိပ္ပသန္တော=အလွန်အကျွံ
အလူးသဖြင့်ကြည်ညိုခင်မူ၏။ ဟဒိန္နံ=မပေးအပ်သည်ကို။ ဒိန္နန္တိ=ပေးအပ်၏ဟူ၍။
ဝတ္တံ=မဖောက်မပြန်မပုန် ချွတ်ယွင်းဆိုခြင်းငှာ။ နာရဟတိ=မထိုက်။ ဣတိ=ဤသို့။
ဇတံ ဇေသာ ပရိပိဟဇ္ဈော=သည်။ အဟောသိ=ပြီ။

အထခေါ=၌။ ကုမ္ဘကာရပုတ္တော=သော။ အာယသ္မာ ဓနိယော=လည်း။ ဟာဒံ
ဒါရူနိ=တို့ကို။ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ=အပိုင်းအပိုင်း။ ဇေဘိလေတ္တော=ကုမ္ဘကာရပုတ္တော
ပြတ်စေ၍။ သကဇေတိ=လည်းတို့ဖြင့်။ နိဗ္ဗာဟာပေတွာ=ယုတ်သောစေ၍။
ကုဋ္ဌိကံ=သစ်သားဖြင့်ပြီးသောကုဋ္ဌိကို။ အကာသိ=၏။

အထခေါ ဝဿကာရော

အထခေါ=၌။ မဂမေဟာမက္ခော=မဂတိုင်း၌ အမတ်ကြီးဖြစ်သော (ဝါ)မဂတိုင်း
၏အမတ်ကြီးဖြစ်သော။ ဝဿကာရော=ဝဿကာရအမည်ရှိသော။ ဗြဟ္မဇဏာ =မှတော့
သည်။ ဝေဇန=၌။ မဂဓော=မဂတိုင်းကိုအစိုးရသော။ သေနိယော=များသောစစ်သည်
ရှိသော။ ပိဗ္ဗိသာရော=ရွှေအနှစ်နှင့် စင်စစ်တူသော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
ပိဗ္ဗိသာရအမည်ရှိသော (ဝါ) ပြတ်သောရွှေအဆင်းနှင့် မယွင်းပုံယူ တူသောအမည်ရှိ
သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပိဗ္ဗိသာရအမည်ရှိသော။ ရာဇာ=သည်။ အတ္ထိ=၏။ ဝေဇနာ=၌။
ဥပသကံခိ=၏။ ဥပသကံမိတ္တာ=၌။ မာဂဝံ=သော။ သေနိယံ=သော။ ပိဗ္ဗိသာရံ=သော။
ရာဇာနိ=ကို။ ဇတံဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။
(ဝိသုဒ္ဓိ)(နိဂျာ)

ကော ဝေ အာဟ

ကော=အဘယ်သူသည်။ ဝေ=သို့။ အာဟ=ထိုသို့နည်း။ ဣတိ=သို့။ ပုစ္ဆိ=၏။
 ဒေဝ=မင်းကြီး။ ဒါရဂဟေ=သစ်ဘဏ္ဍာ အိမ်၌။ (ဝါ)သစ်ကောက်ယူရာသစ်ဆိပ်၌။
 ဂဏကော=သစ်စောင့်၊ သစ်ထိန်း၊ သစ်သိမ်း၊ သစ်ရေတွက်သော သစ်စာရေး၊ သစ်တာဝန်
 သည်။ အာဟ=၏။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ (သံဗ္ဗန်) ပြာဟ္မဏ=ကား။ တေန=
 ထိုသို့ဆိုခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ (ဟိ-ကား ပဒပူရဏ) (တနည်းကား)
 တေနဟိ=ငါသည် သင့်အား သစ်စောင့်၊ သစ်ထိန်းကို ခေါ်ချစေခြင်း၌ တိုက်တွန်း၏။
 (တေနဟိ-ကား ဥယျောဇနတ္ထနိပါတ်ပုဒ်)။ ဒါရဂဟေ=၌။ ဂဏကံ=ကို။ အာဏာပေ
 ဟိ=မင်းနန်းတော်သို့ ဝင်လေဟုစေလိုက်လော့။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

ဒါရဂဟေ ဂဏကံ

ဒါရဂဟေ=၌။ ဂဏကံ=ကို။ ဗန္ဓ=ခါးကြိုးလည်ထောက် နောက်ပြန် ဖွဲ့ချည်ခြင်းကို။
 အာဏာပေသိ=စေ၏။ ကုမ္ဘကာရ ပုတ္တော=သော။ အာယသ္မာဓနိယော=သည်။ ဒါရ
 ဂဟေ=၌။ ဂဏကံ=ကို။ ဗန္ဓ=ခါးကြိုးလည်ထောက် နောက်ပြန်ဖွဲ့ချည်လျက်။ နိယျမာနံ=
 ဆောင်အပ်သည်ကို။ အဒ္ဓသခေါ=မြင်သည်လျှင်ကတည်း။ ဒိသ္မာန=၍။ ဒါရဂဟေ=၌။
 ဂဏကံ=ကို။ အာဝုသော=ဒါယကာ။ ကိဿ=အကြောင့်။ တံ=ကို။ ဗန္ဓော=လျက်။
 နိယျသိ=ဆောင်အပ်သနည်း။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

ဘန္တေ=ဘုရား။ တေသံဒါရူနံ=ထိုသစ်တော်တို့၏။ ကိစ္စာ=ပြုဖွယ်အမှုကိစ္စကြောင့်။
 အဟံ=ကို။ ဗန္ဓော=လျက်။ နိယျမိ=ဆောင်အပ်၏။ (ထည့်)။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ= ၏။
 အာဝုသော= ဒါယကာ။ ဂစ္ဆ=သွားနှင့်တော့။ အကံပိ=သည်လည်း။ အာဂစ္ဆာမိ=
 နောက်ထပ်မကွာလိုက်လာအံ့။ ဣတိ=သို့။ ဝုတ္တော=သော်။ (ထည့်)။ ဘန္တေ=ဘုရား။
 အဟံ=ကို။ ပုရေဟညာမိ=ရိုက်နှင်ပုတ်ခတ် မသတ်အပ်မှီ (ဝါ) သတ်အပ်ခင် (ဝါ)
 ရှေ့သို့ သတ်အံ့လတံ့။ တံ=သည်။ ယျောသိ=မနှေးလျှင်စွာလိုက်ခဲ့ပါ။ ဣတိ=သို့။
 အဝေါစ=၏။

ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့အား မြက်၊ ထင်း၊ ရေ ခွင့်ပြုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်

ဘန္တေ=ဘုရား။ အဟံ=သည်။ သရာမိ=အောက်မေ့မိ၏။ ပဌမာဘိသိတ္တော=
 အဘိသိက်သွန်းသည်ဖြစ်၍ ရှေးဦးစွာ။ ဘန္တေ=ဘုရား။ လဇ္ဇိနော=မကောင်းမှုကိုရှက်
 တတ်ကုန်သော။ ကုက္ကုစ္စကာ=အလိုလိုရှိကုန်သော။ သိက္ခာကာမာ=သိက္ခာသုံးပါးကို
 အလိုရှိကုန်သော။ သပဏာဗြဟ္မဏာ=တို့သည်။ သန္တိ=ရှိကုန်၏။ တေသံ=ထိုရဟန်း
 ပုဏ္ဏားတို့အား။ အပ္ပမတ္တကေသုပိ=အနည်းငယ်မျှတို့၌လည်း။ ကုက္ကုစ္စံ=သည်။ ဥပ္ပ
 ဇ္ဇတိ=ဖြစ်၏။

တေသံ=ထိုရဟန်းပုဏ္ဏားတို့၏။ တိဏကဋ္ဌာဒကဟရဏံ=မြက်၊ ကင်း၊ ရေကို ဆောင်ခြင်းကို။ (ထည့်) သန္ဓာယ=ရည်ရွယ်၍။ မယာ=သည်။ ဘာသိတံ=အပ်၏။ တဉ္စခေါ=ထို ဒိန္နဉ္စေဝ-ဟူသောစကားကိုလည်း။ (ဘာသိတံ၌စပ်) အရဉ္စေ=ဤ။ အပရိဂ္ဂဟိတံ=မသိမ်းဆည်းအပ်သော မြက်ထင်းရေကို။ သန္ဓာယ=ရည်ရွယ်၍။ ဘာသိ တံ=၏။ (တနည်း) တဉ္စ=ထိုမြက်ထင်းရေသည်လည်း။ အရဉ္စေ=တော၌။ အပရိဂ္ဂဟိတံ= မသိမ်းအပ်သော မြက်ထင်းရေသာတည်း။ သော တံ=ထိုသင်သည်။ တေနလေသေန= ထိုစကား၏အမြွက်အားဖြင့်။ ဒါရူနိ=တို့ကို။ အဒိန္နံ=အရှင်မပေးဘဲ။ ဟရိတုံ=ခိုးဆောင် ခြင်းငှာ။ မညသိ=အောက်မေ့မှတ်ထင်၏။

ကထံ ဟိ နာမ

ကထံဟိ (နာမ)=ကြောင့်လျှင်။ မာဒိသော=ငါသို့သဘောရှိသော သောတာပန် မင်းသည်။ ဝိဇိတေ=နိုင်ငံတော်၌။ ဝသန္တံ=နေသော။ သမဏံ ဝါ=ကိုလည်းကောင်း။ ပြာဟ္မဏံ ဝါ=ကိုလည်းကောင်း။ ဟနေယျ ဝါ=သတ်မှုလည်း သတ်ရအံ့နည်း။ ဗန္ဓေယျ ဝါ=နှောင်ဖွဲ့မှုလည်း နှောင်ဖွဲ့ရအံ့နည်း။ ပဗ္ဗာဇေယျ ဝါ=နှင်ထုတ်မှုလည်း နှင်ထုတ်ရအံ့ နည်း။ ဘန္တေ=ဘုရား။ ဂစ္ဆ=သွားလေလော့။ တံ=သည်။ လောမေန=ရဟန်း၏အသွင် အပြင်ဟူသော အမွှေးကြောင့်။ မုတ္တော=နှောင်ဖွဲ့သတ်ပုတ် နှင်ထုတ်ခြင်းမှလွတ်သည်။ အသိ=၏။ ပုနပိ=တဖန်လည်း။ ဝေရူပံ=ဤသို့သဘောရှိသောအမှုကို။ မာအကာသိ= နောက်နှောင်းအခါ မပြုပါလင့်။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ (အသုကား နိပါတ်မျှသာ)။

မနဿာ=တို့သည်။ ဥဇ္ဈာယန္တိ=ကဲ့ရဲ့ကျိုးရှုတ် အယုတ်အားဖြင့် သိကုန်သိစေ ကုန်၏။ ခိယုန္တိ=ကျေးဇူးမဲ့ကိုဆိုလျက် အမျက်ထွက်ကုန်၏။ (ဝါ) ကျေးဇူးမဲ့ကိုဆိုလျက် နှိပ်စက်ညှင်းဆဲကုန်၏။ ဝိပါစေန္တိ=ကျေးဇူးမဲ့ကို ရပ်တံ့ထိုင်၌ မရိမရဲလွင့်ကြဲအနံ့ ပျံ့စေ ကုန်၏။

ရှင်ဓနိယ၏ သစ်ခိုးမှုကိုအကြောင်းပြု၍ လူတို့ကဲ့ရဲ့ကြပုံ

သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ ဣမေသမဏာ=တို့သည်။ အလစ္စိနော=အမျက်မရှိ ကုန်။ ဒုဿိလာ=သိလမရှိကုန်။ မုသာဝါဒိနော=မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ဆိုလေ့ရှိ ကုန်၏။ ဣမေ=ဤရဟန်းတို့သည်။ (ဟိကားနိပါတ်မျှသာ)။ ဝေဇ္ဇာရိနော=ဟောင်းကို ကျင့်လေ့ရှိကုန်၏ ဟူ၍။ သမစာရိနော=ကုန်၏ ဟူ၍။ ပြဟ္မစာရိနော=ကုန်၏ဟူ၍။ သစ္စဝါဒိနော=ကုန်၏ ဟူ၍။ သိလဝန္တော=ကုန်၏ဟူ၍။ ပဋိဇာနိသုန္တိနာမ=ဝန်ခံကုန်၏။ ဣမေသံ=တို့အား။ သာမညံ=ရဟန်း၏အဖြစ်သည်။ နုတ္တိ=မရှိ။ ဣမေသံ=တို့အား။ ပြာဟ္မညံ=ပုဏ္ဏား၏အဖြစ်သည်။ နုတ္တိ=မရှိ။ ဣမေသံ=တို့အား။ သာမညံ=သည်။ နဋ္ဌံ=ပျောက်ပြီ။ ဣမေသံ=တို့အား။ ပြာဟ္မညံ=သည်။ နဋ္ဌံ=ပျောက်ပြီ။ ဣမေသံ=တို့ အား။ သာမညံ=ရဟန်း၏အဖြစ်သည်။ ကုဟော=အဘယ်မှာရှိကဲ့သို့။ ဣမေသံ=တို့

အား။ ပြာဟညံ=သည်။ ကုတော=နည်း။ ဣမေ=တို့သည်။ သာမညာ=မှ။ အပဂတာ= ကင်းကုန်ပြီ။ ပြာဟညာ=မှ။ အပဂတာ=ပြီ။

(ပုရာဏဝေါဟာရိကော=ရှေးလူလက်ထက်၌ တရားဆုံးဖြတ်တတ်သော တရား သူကြီးဖြစ်ဘူးသော)

သတ်ထိုက်ထောင်ချထိုက်သော သူခိုး

စောရံ=ခိုးသူကို။ ဂမောတွာ=ဖမ်း၍။ ဟနတိ ဝါ=ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ် သတ်မှုလည်း သတ်သနည်း။ ဗန္ဓတိ ဝါ=မြဲစွာနှောင်တွဲ ဖွဲ့မှုလည်းဖွဲ့သနည်း။ ပဗ္ဗာဇေတိ ဝါ=တပါး ရပ်ခွင့် နှင်မှုလည်း နှင်သနည်း။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။(ပြန်)။ ဘဂဝါ=ဘုရား။ ပါဒေန ဝါ=တမတ်သောဥစ္စာကြောင့်လည်းကောင်း။ (ဝါ) တမတ်သောဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း။ ပါဒါရဟေန ဝါ= တမတ်ထိုက်သောဥစ္စာကြောင့်လည်းကောင်း (ဝါ) တမတ်ထိုက်သောဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ ဟနတိ ဝါ=၏။ ဗန္ဓတိ ဝါ=၏။ ပပဗ္ဗာဇေတိ ဝါ=တပါးရပ်ခွင့်နှင်မှုလည်းနှင်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

အနုပညတ္တိဝတ္ထု

တေန ခေါ ပန သမယေန=၌။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ=ခြောက်ယောက်အစုရှိခြင်းကြောင့် ဆဗ္ဗဂ္ဂိအမည်ရှိကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ရဇကတ္ထရဏံ=ခဝါဝတ်ကိုဖြန့်ရာ ခဝါဆိပ် သို့။ ဂန္ဓာ=ကုန်၍။ ရဇကဘုဏ္ဍိကံ=ခဝါသည်တို့၏အဝတ်ထုပ်ကို။ အဝဟရိတွာ=ခိုး၍။ အာရာမံ=သို့။ ဟရိတွာ=ဆောင်၍။ ဘာဇေသုံ=ခွဲဝေကုန်၏။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဝေံ=သို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ အာဝုသော=တို့။ တုမေ=တို့သည်။ မဟာပုညာ= ဘုန်းကြီးကုန်သည်။ အတ္ထံ=ဖြစ်ကုန်၏။ ဗဟံ=များစွာ။ တုမှာကံ=တို့အား။ စိဝရံ=သည်။ ဥပ္ပန္နံ=၏။ ဣတိ=သို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ (ပြန်)။ အာဝုသော=တို့။ အမှာကံ=တို့အား။ ပုညံ=ဘုန်းသည်။ ကုတော=အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း။ ဣဒါနိ=၌။ မယံ=တို့သည်။ ရဇကတ္ထရဏံ=သို့။ ဂန္ဓာ= ကုန်၍။ ရဇကဘုဏ္ဍိကံ=ကို။ အဝဟရိမှာ=ခိုးကုန်၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၅၅)(နိ၊ ၁၊ ၂၉)

တဉ္စ ခေါ ဂါမေ

အာဝုသော=တို့။ ဘဂဝတာ=သည်။ သိက္ခာပဒံ=ကို။ ပညတ္တံ=အပ်သည်ကား။ သစ္စံ=၏။ တံ သိက္ခာပဒံ=ကို။ ဂါမေ^၁ စ ဂါမေဝေ=၌သာလျှင်။ ပညတ္တံ=အပ်၏။ အရညေ=၌။ နောပညတ္တံ= ပညတ်အပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစံ=ကုန်၏။

ဘာသာဋီကာ။ ။ တဉ္စ= ထိုသိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း။ ဂါမေ= ရွာ၌(ဝါ) ရွာထဲအတွက်။ ပညတ္တံ=၏။ အရညေ။ နောပညတ္တံ။ (ဘာဋီ၊ ၂၊ ၇၀၆)

ဂါမောနာမဋ္ဌိ ရွာသရုပ်

- ၁။ အိမ်တစ်လုံးသာရှိသောရွာ၊
- ၂။ အိမ်နှစ်လုံးသာရှိသောရွာ၊
- ၃။ အိမ်သုံးလုံးရှိသောရွာ၊
- ၄။ အိမ်လေးလုံးရှိသောရွာ၊
- ၅။ လူရှိသောရွာ၊
- ၆။ လူမရှိသောရွာ၊
- ၇။ အကာအရံရှိသောရွာ၊
- ၈။ အကာအရံမရှိသောရွာ၊
- ၉။ နွားတို့၏နေရာကဲ့သို့ တည်ရှိသောရွာ၊
- ၁၀။ လေးလထက်ပို၍ နေဘူးသော ခြေလျင်ကုန်သည် လှည်းကုန်သည်။

ဂါမူပစာရ

- ၁။ အကာအရံရှိသောရွာ၏ တံခါးခံ၌တည်သော အားအလယ်အလတ်ရှိသော ယောက်ျား၏ ခဲတကျအရပ်။
- ၂။ အကာအရံမရှိသော ရွာ၏ အစွန်ဆုံးအိမ်၌ တည်သော အားအလယ်အလတ်ရှိသောယောက်ျား၏ ခဲတကျအရပ်။

အရည

ရွာနှင့် ရွာဥပစာကိုချန်ထား၍ ကြွင်းသောအရပ်သည် အရညဖြစ်သည်။

အဒိန္နနာမ

အဒိန္နနာမ=မည်သည်ကား။ ယံ ဘဏ္ဍံ=အကြင်ဥစ္စာကို။ အနိဿဋ္ဌံ=မလွတ်အပ်။ အပရိစ္စတ္တံ=မစွန့်အပ်။ ရက္ခိတံ=စောင့်ရှောက်အပ်၏။ ဂေါပိတံ=လုံခြုံစေအပ်၏။ မဃာယိတံ=မြတ်နိုးအပ်၏။ ပရပရိဂ္ဂတံ=သူတစ်ပါးတို့သိမ်းဆည်းအပ်၏။ ဧတံဘဏ္ဍံ=သည်။ အဒိန္နနာမ=မည်၏။

အာဒိယေယျ= ခိုးယူခြင်းအမျိုးမျိုး

- ၁။ အာဒိယေယျ = တရားဆင်၍ ခိုးခြင်း၊
- ၂။ ဟရေယျ = အသွားဆောင်သော ဥစ္စာကိုခိုးခြင်း၊
- ၃။ အဝဟရေယျ = အပ်နှံသော ဥစ္စာကိုခိုးခြင်း၊
- ၄။ ဣရိယာပထံ ဝိကောပေယျ = ဣရိယာပုတ်ကိုပျက်စေ၍ခိုးခြင်း၊

၅။ ဌာနာစာဝေယျ = တည်ရာမှရွေ့စေ၍ ခိုးခြင်း။

၆။ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ = အချိန်အချက်ကို လွန်စေ၍ခိုးခြင်း။

ယထာရူပံနာမ

ယထာရူပံနာမ = မည်သည်ကား။ ပါဒံဝါ = တမတ်သော အကပ္ပိယဘဏ္ဍာသည် လည်းကောင်း။ ပါဒါရဟံဝါ = တမတ်ထိုက်သော အကပ္ပိယဘဏ္ဍာသည်လည်းကောင်း။ အတိရေကပါဒံဝါ = တမတ်ထက်လွန်သော အကပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယဘဏ္ဍာသည်လည်းကောင်း။ ယထာရူပံနာမ = မည်၏။

ရာဇာနော နာမ-၌ မင်းသရုပ်

ရာဇာနော နာပ = တို့မည်သည်ကား။ ပထဗျာရာဇာ = မြေအပြင်ကိုအစိုးရသော ဧကရာဇ်မင်း၊ စကြာမင်း။ ပဒေသရာဇာ = တတိုင်းတရပ်ကိုအစိုးရသော ပဒေသရာဇ်မင်း။ မဏ္ဍလိကာ = တတိုင်းတရပ်တွင် တဝန်းတလျားကို အစိုးရသောမင်းတို့။ အန္တရဘောဂိကာ = တိုင်းကြပ်ရွာစားမင်းတို့။ အက္ခဒဿာ = တရားသူကြီးမင်းတို့။ မဟာမတ္တာ = အမတ်တို့။ ဝါပန = ထိုမှတစ်ပါး။ ယေ = အကြင်ဌာနန္တရသို့ ရောက်ကုန်သောသူတို့သည်။ ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇ = ဖြတ်ခြင်းခွဲခြင်းကို။ ကရောဇ္ဇော = ပြုကုန်သည်ဖြစ်၍။ အနုသာသန္တိ = ဆုံးမကုန်၏။ ဧတေသဗ္ဗေ = ကိုအလုံးစုံသောသူတို့သည်။ ရာဇာနောနာမ = မည်ကုန်၏။

စောရောနာမ

စောရောနာမ = မည်သည်ကား။ ယော = အကြင်သူသည်။ ပဉ္စမာသကံ ဝါ = ငါးပဲသော အသပြာကိုလည်းကောင်း။ (ဝါ) ဖြင့်လည်းကောင်း။ အတိရေကပဉ္စမာသကံ ဝါ = ငါးပဲထက်လွန်သော အသပြာကိုလည်းကောင်း။ (ဝါ) ဖြင့်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌနကံ = ထိုက်သောဘဏ္ဍာကို။ အဒိန္နံ = အရှင်မပေးဘဲ။ ထေယျသင်္ခါတံ = ခိုးလိုသောစိတ်အစုဖြင့်။ အာဒိယတိ = ခိုးယူ၏။ ဧသော = ဤသူသည်။ စောရောနာမ = မည်၏။

ညှင်းဆဲပုံအမျိုးမျိုး

ဟနေယျံဝါတိ = ကား။ ဟတ္ထေန ဝါ = ဖြင့်လည်းကောင်း။ ပါဒေန ဝါ = ဖြင့်လည်းကောင်း။ ကဿာယ ဝါ = နှင်တံဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝေတ္ထေန ဝါ = ကြိမ်လုံးဖြင့်လည်းကောင်း။ အယုဒဏ္ဍကေန ဝါ = လေးဟောင်ထက်ဝက် နှစ်တောင်ရှိသော လှံတံဖြင့်လည်းကောင်း။ ဆေဇ္ဇိယ ဝါ = ဖြတ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ဘေဇ္ဇာယ ဝါ = ခွဲခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ဟနေယျံ = ညှင်းဆဲကုန်ရာ၏။

အနှောင်အဖွဲ့သရုပ်

ပဇ္ဇေယျံဝါတိ = ကား။ ရဇ္ဇုပန္နနေ ဝါ = ကြိုးအနှောင်အဖွဲ့ဖြင့်လည်းကောင်း။ အန္တုပန္နနေ ဝါ = ထိတ်အနှောင်အဖွဲ့ဖြင့်လည်းကောင်း။ သင်္ခလိကာပန္နနေ ဝါ = သံ

ခြေကျင်းအနှောင်အဖွဲ့ဖြင့်လည်းကောင်း။ ယရဗန္ဓနေန ဝါ=အိမ်အနှောင်အဖွဲ့ဖြင့်လည်းကောင်း။ နဂရဗန္ဓနေန ဝါ=မြို့အနှောင်အဖွဲ့ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဂါမဗန္ဓနေန ဝါ=ဖြင့်လည်းကောင်း။ နိဂမဗန္ဓနေန ဝါ=ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဗန္ဓယျံ=နှောင်ဖွဲ့ကုန်ရာ၏။ ပုရိသဂုတ္တိဝါ=ယောက်ျားဖြင့် လုံခြုံစေခြင်းကိုလည်း။ ကရေယျံ=ပြုကုန်ရာ၏။

သူနိုးကို နှင်ထုတ်ရာဌာနများ

ပဗ္ဗာဇေယျံ ဝါတိ=ကား။ ဂါမာ ဝါ=မှလည်းကောင်း။ နိဂမာ ဝါ=မှလည်းကောင်း။ နဂရာ ဝါ=မှလည်းကောင်း။ ဇနပဒါ=မှလည်းကောင်း။ ဇနပဒပဒေသာ ဝါ=ဇနပုဒ်တစ်ဖက်မှလည်းကောင်း။ ပဗ္ဗာဇေယျံ=နှင်ထုတ်ကုန်ရာ၏။

ရေရွတ်ကြိမ်းမောင်းပုံ (ပရိဘာသနာကာရပြပါဌ်)

စောရောသိ ဗာလောသိ မုဋ္ဌာသိ ဝေဒနာသိ။

ဒုတိယပါရာမီတာကျပုံကို ဥပမာနှင့်တကွပြဆိုချက်

အညှာမှ ကြွေကျပြီးသော ဖက်ရွက်ရော်သည် စိမ်းစိုခြင်းငှာ မထိုက်တော့သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ရဟန်းသည် တမတ်သော အကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုဖြစ်စေ၊ တမတ်တန်သော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုဖြစ်စေ၊ တမတ်ထက်ပိုလွန်သော ကပ္ပိယ အကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုဖြစ်စေ နိုးယူခြင်းကြောင့် ရဟန်းမဟုတ်တော့ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်မဟုတ်တော့။ (ဝိ၊ ၁၊ ၅၈)

ဘူမဋ္ဌ နာမ ဘဏ္ဍံ

ဘူမဋ္ဌနာမ=မည်သည်ကား။ ဘဏ္ဍံ=ကို။ ဘူမိယံ=၌။ နိက္ခိတ္တံ=ထားအပ်သည်။ နိခါရံ=မြှုပ်ထားအပ်သည်။ ပဋိစ္ဆန္တံ=ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ ဘူမဋ္ဌ=မြေ၌တည်သော။ ဘဏ္ဍံ=ကို။ အဝဟရိဿာမိ=ခိုးလေအံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ ထေယျစိတ္တော=ခိုးလိုသောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဒုတိယံဝါ=အဖော်ကိုလည်း။ ပရိယေသာတိ=ရှာ၏။ ကုဒါလံ ဝါ=ပေါက်တူးကိုလည်းကောင်း။ ပိဋကံ ဝါ=ခြင်းတောင်းကိုလည်းကောင်း။

ဘာသာဋီကာ။ ။ဘူမဋ္ဌလာ ပဒဘာဇနီကိုကြည့်၍ ခေတ္တံ=လယ်၊ တာ။ ဝတ္ထု=ခြုံငြိမ်းကျောင်းမြေဟု ပေးပါ။ သိက္ခာချခန်းတွင်မူ ခေတ္တံ=လယ်ကို။ ဝတ္ထု=ယာကိုဟု ပေးပါ။

ဘူမဋ္ဌနှင့် ထလဋ္ဌအထူး။ ။ ကုဒါလံ ဝါ စသည်ကိုထောက်၍ မြေထဲ၌ ကျင်းကူး၍ မြှုပ်ထား၊ မြေဖြင့်ဖုံးထားသော ဥစ္စာ၊ အိုးထဲ၌ ထည့်ထားသော ဥစ္စာသည် ဘူမဋ္ဌမည်၏။ ထလေဒိက္ခိတ္တံ-ကိုထောက်၍ မြေအပြင်၊ ကျောက်အပြင်၊ ကောင်အပြင် စသည်တို့ကို ဖုံးအုပ်သောအရပ်၌ဖြစ်စေ၊ မဖုံးအုပ်အပ်သောအရပ်၌ဖြစ်စေ ထားအပ်သောဘဏ္ဍာသည် ထလဋ္ဌမည်၏။

ပရိယေသတိ=ရှာ၏။ ဂစ္ဆတိ ဝါ=သွားမူလည်းသွား၏။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ=သို့။ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇနံ=ခြင်းသည်။ ဟောတိ=၏။

တတ္ထ=ထိုဥစ္စာထားရာ၌။ ဇာတကံ=ပေါက်ရောက်သော။ ကဋ္ဌံ ဝါ=သစ်ကိုလည်းကောင်း။ လတံဝါ=နွယ်ကိုလည်းကောင်း။ ဆိန္ဒတိ=၏။ တတ္ထ=၌။ ပံသု=မြေမှုန့်ကို။ ခဏတံ ဝါ=တူးလည်းတူး၏။ ဗျူဟတံ ဝါ=ယက်လည်းယက်၏။ ဥဒ္ဓရတံဝါ=ထုတ်လည်းထုတ်၏။ ကုပ္ပိ=ဥစ္စာအိုးကို။ အာမသတိ=သုံးသပ်၏။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ=သို့။ အာပတ္တိ=သည်။ ဟောတိ=၏။

သုတ္တာရှု၌ ဘဏ္ဍံစသည်

မုဋ္ဌိ ဝါ=လက်ဆုပ်ကိုလည်း။ ဆိန္ဒတိ=၏။ (ပါရာဇိကအာပတ်သင့်၏)။ သုတ္တာရှု၌=ချည်သို့တင်အပ်သော။ ဘဏ္ဍံ=ကို။ ပါမဂံ ဝါ=ဆောက်လုံးကိုလည်းကောင်း။ ကဏ္ဍသုတ္တကံ ဝါ=လည်ကြိုးကိုလည်းကောင်း။ ကဋ္ဌသုတ္တကံ ဝါ=ခါးကြိုးကိုလည်းကောင်း။ သာဠကံ ဝါ=ပုဆိုးကိုလည်းကောင်း။ ဝေဠုနံ ဝါ=ဦးရစ်ကိုလည်းကောင်း။ (သုံးသပ်လျှင် ဒုက္ကဋ္ဌ၊ လှုပ်စေလျှင် ထုလွှစဉ်း၊ အဖျား၌ကိုင်၍ ရွေ့လျားစေလျှင် ပါရာဇိက) ကောဋ္ဌိယံ=အစွန်း၌။ ဂဟေတွာ=၍။ ဥစ္စာရေတိ=ကြွစေ၏။ ယံသန္ဓော= ပွတ်သပ်လျက်။ နိဟရတိ=ထုတ်ဆောင်၏။ အန္တမသော=ဖြင့်။ ကေသဂ္ဂမတ္တံပိ=တဆံဖျားမျှလည်း။ ကုပ္ပိမုခါ=အိုးမျက်နှာဝမှ။ မောစေတိ=လွှတ်စေ၏။ (ပါရာဇိကအာပတ်)။ သပ္ပိ ဝါ=ထောပတ်ကိုလည်းကောင်း။ တေလံ ဝါ=ဆီကိုလည်းကောင်း။ မဇုံ ဝါ=ပျားရည်ကိုလည်းကောင်း။ ဖာဏိတံ ဝါ=တင်လဲကိုလည်းကောင်း။ ပ။ ဇေကနပယောဂေန=တကြိမ်သောလုံ့လဖြင့်။ ပိဝတိ=သောက်၏။ (ပါရာဇိကအာပတ်သင့်)။ တတ္ထေဝ=ထိုထားရာအရပ်၌သာလျှင်။ ဆိန္ဒတိ ဝါ=ခွဲမူလည်းခွဲ၏။ ဆဇ္ဇေတိ ဝါ=လည်းစွန့်၏။ စျာပေတိ ဝါ=မီးပူလည်းတိုက်၏။ အပရိဘောဂံ ဝါ=ပသုံးဆောင်ကောင်းသည်ကိုလည်း။ ကရောတိ=၏။ (ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်)။

မောရော ဝါ

မောရောဝါ=ဥဒေါင်းသည်လည်းကောင်း။ ကပိဉ္ဇရောဂါ=ကပိဉ္ဇရမည်သော ငှက်သည်လည်းကောင်း။ တိတ္ထိရောဝါ=ခါသည်လည်းကောင်း။ ဝဋ္ဋကောဝါ=ငုံးသည်လည်းကောင်း။ သာဠကံဝါ=ပုဆိုးသည်လည်းကောင်း။ ဝေဠုနံဝါ=ခေါင်းပေါင်းသည်လည်းကောင်း။ ဟိရညံဝါ=အသပြာသည်လည်းကောင်း။ သုဝဏ္ဏံဝါ=ရွှေသည်လည်းကောင်း။ ဆိန္ဒမာနံ=ပြတ်သည်ဖြစ်၍။ ပဇ္ဇတိ=ကျ၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၅၉)(နိ၊ ၁၃၅)

မဉ္ဇေ ဝါ

မဉ္ဇေ ဝါ=ဌ်လည်းကောင်း။ ပီဋေ ဝါ=ဌ်လည်းကောင်း။ စိဝရံသေ ဝါ=သက်နိုးတန်း

ဝါးဌ်လည်းကောင်း။ စီဝရရဇ္ဈယာ ဝါးသက်န်းတန်းကြီးဌ်လည်းကောင်း။ ဘိတ္တိခိလေ
 ဝါးနံရံတွင်နှက်သော တံသင်းဌ်လည်းကောင်း။ နာဂဒန္တ ဝါးဆင်စွယ်ကောက်ဌ်လည်း
 ကောင်း။ ရုက္ခ ဝါးဌ်လည်းကောင်း။ လဂ္ဂိတံ=ဆွဲအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ အန္တမ
 သော=အားဖြင့်။ ပတ္တာဓာရကေပိ=သပိတ်ခြေဌ်လည်း။ လဂ္ဂိတံ=သည်။ ဟောတိ=၏။
 (ဝိ၊ ၁၊ ၅၉) (နိ၊ ၁၃၅)

တတ္ထ ဇာတကံ

တတ္ထဇာတကံ=ထိုဥစ္စာထားရာ၌ ပေါက်ရောက်သော။ ဥပ္ပလံ ဝါး=ကြာညိုကိုလည်း
 ကောင်း။ ပဒုမံ ဝါး=ပဒုမ္မာကြာကိုလည်းကောင်း။ ပုဏ္ဏရိကံ ဝါး=ပုဏ္ဏရိက်ကိုလည်းကောင်း။
 ဘိသံ ဝါး= ကြာစွယ်ကိုလည်းကောင်း။ မစ္ဆံ ဝါး=ငါးကိုလည်းကောင်း။ ကစ္ဆပံ ဝါး= လိပ်
 ကိုလည်းကောင်း။ (အာပတ်သင့်ပုံ သုတ္တာရုဋ္ဌအတိုင်း)

ယာနုဋ္ဌလာ ယာနုဿရုပ်

၁။ ဝယံ	=	ယာဉ်ပေါင်းချုပ်၊
၂။ ရထော	=	ရထား၊
၃။ သကဋံ	=	လှည်း၊
၄။ သန္ဓမာနိကာ	=	သံလျင်း။

ဘာရုဋ္ဌလာ ဘာရုဿရုပ်

၁။ သိသဘာရော	=	ဦးခေါင်းစနီ၊
၂။ ခန္ဓဘာရော	=	ပခုံးစနီ၊
၃။ ကဋိဘာရော	=	ခါးစနီ၊
၄။ ဩလမ္မကော	=	လက်ဆွဲစနီ။

အာရာမဋ္ဌလာ အာရာမ် (၂)မျိုး

၁။ ပုပ္ဖါရာမော	=	ပန်းအာရာမ်၊
၂။ ဖလာရာမော	=	သစ်သီးအာရာမ်။

အာရာမ်၌ ပေါက်သော သစ်မြစ်စသည် ခိုးမှု

တတ္ထဇာတကံ=ထိုအာရာမ်၌ ပေါက်ရောက်သော။ မူလံ ဝါး=အမြစ်ကိုလည်းကောင်း။
 တစံ ဝါး=အခေါက်အခွံကိုလည်းကောင်း။ ပတ္တံ ဝါး=အရွက်ကိုလည်းကောင်း။ ပုပ္ဖံ ဝါး=
 အပွင့်ကိုလည်းကောင်း။ ဖလံ ဝါး=အသီးကိုလည်းကောင်း။ ပဉ္စမာသကံ ဝါ (ပ) အဋ္ဌနကံ

ထေယျာဓိတ္တာ အာမသတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (တုန်လှုပ်စေလျှင်ထုလွှင်း၊ တည်ရာ မှရွေ့စေလျှင် ပါရာဇိက)။

အာရာမကို တရားစွဲမှု

အာရာမံ=ကို။ အဘိယုဉ္ဇတိ^၁=တရားဆင်၏။ (ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်သည်)။ သာမိကဿ=အရှင်၏။ ဝိမက္ခိ=ရအံ့လော၊ မရအံ့လောဟု တွေးတော ယုံမှားခြင်းကို။ ဥပ္ပါဒေတိ=စေ၏။ (ထုလွှစဉ် အာပတ်သင့်သည်)။ သာမိကော=သည်။ မယံ=အား။ နဘာဝိဿ တိ=လတံ။ ဣတိ=ဤသို့။ ဓုရံ=ဝန်ကို။ နိက္ခိပတိ=ချ၏။ (ပါရာဇိက အာပတ်သင့်သည်)။ ဓမ္မစရန္တော=တရားဆင်သည်ရှိသော်။ သာမိကံ=ကို။ ပရာဇေတိ= ရှုံးစေ၏။ (ပါရာဇိက အာပတ်သင့်သည်)။ ဓမ္မစရန္တော=သော်။ ပရဇ္ဇတိ=မိမိရှုံး၏။ (ထုလွှစဉ် အာပတ်သင့်သည်)။
(ပိ၊ ၁၊ ၆၁)

ခေတ္တ (လယ်)ဟူသည်

ခေတ္တံနာမ=ကား။ ယတ္ထဌာနေ=အကြင်အရပ်၌။ ပုဗ္ဗဏ္ဍံ ဝါ=ကောက်သည် လည်းကောင်း။ အပရဏ္ဍံ ဝါ=သည်လည်းကောင်း။ ဇာယတိ=၏။ တံဌာနံ=သည်။ ခေတ္တံနာမ=မည်၏။

လယ်ယာ၌ သစ်ငုတ်တသည်ရွှေ့မှု

ခိလံ ဝါ=သစ်ငုတ်တံသင်းကိုလည်းကောင်း။ ရဇ္ဇံ ဝါ=ကြီးကိုလည်းကောင်း။ ဝတိံဝါ=စောင်ရန်းကိုလည်းကောင်း။ မရိယာဒံ ဝါ=လယ်တံသင်းကိုလည်းကောင်း။ သင်္ကာမေတိ=ရွှေ့၏။ ဧကံပယောဂံ=တကြိမ်သောလုံ့လသို့။ အနာဂတေ=မရောက် သေးမီ၊ ထုလွှစဉ်။ အာပတ္တိ၊ တသ္မိပယောဂေ=ထိုတစ်ကြိမ်သောလုံ့လသို့၊ အာဂတေ= သော်၊ ပါရာဇိကဿ၊

ဝတ္ထုသရုပ်

၁။ အာရာမဝတ္ထု၊

၂။ ဝိဟာရဝတ္ထု၊

ဘာသာဦးကာ။ ။ အာရာမံ=ကို။ အဘိယုဉ္ဇတိ=မိမိရမှု ရှေးရှ်အားထုတ်အံ့၊ (သဒ္ဒတ္ထ) ဝါ=တရားစွဲ အံ့။ (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ) ဓမ္မံ=တရားကို၊ စရန္တော=ကျင့်လတ်သော် (တနည်း) ဓမ္မ စရန္တော=တရားစွဲလသော်။

အရည (တော)ဟူသည်

လူတို့သိမ်းပိုက်အပ်သော တောဖြစ်သည်။

ကဋ္ဌ ဝါ

တတ္ထဇာတကံ=ထိုတော၌ဖြစ်သော။ ကဋ္ဌဝါ=သစ်ကိုလည်းကောင်း။ လတံ ဝါ=နွယ်ကိုလည်းကောင်း။ ဝိဏံ ဝါ=မြက်ကိုလည်းကောင်း။

ဒန္တပေါဏသရုပ်

- ၁။ ဖြတ်ပြီးသောဒန်ပူ။
- ၂။ မဖြတ်ရသေးသောဒန်ပူ။

ဝနပ္ပတိ

လူတို့ သိမ်းပိုက်သုံးဆောင်အပ်သော တောဦးသစ်ပင်ကြီးဖြစ်သည်။

ကင်းခွန်ကောက်ရာအရပ်ဟူသည်

သုကံဃာတံနာမ=မည်သည်ကား။ ပဗ္ဗတခဏ္ဍေဝါ=တောင်ပြတ်၌၎င်း၊ နဒီတိတ္ထေဝါ=မြစ်ဆိပ်၌၎င်း၊ ဂါမဒ္ဓါရေဝါ=ရွာတံခါး၌၎င်း။ အတြေ=ဤအရပ်သို့။ ပဝိဋ္ဌဿ=ဝင်ရောက်သူအား။ သုကံ=အခွန်ကို။ ဂဏ္ဍန္တု=ယူကုန်လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ ရညာ=မင်းသည်။ ဌပိတံ=ထားအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။

သုကံဃာတံ၌ အဆုံးအဖြတ်

ထိုကင်းထားရာအရပ်ကိုဝင်၍ မင်းအား ထိုက်သောဘဏ္ဍာကို ငါးပဲကိုဖြစ်စေ ငါးပဲထက်အပိုလွန်ကိုဖြစ်စေ ထိုက်သောဘဏ္ဍာကို ခိုးလိုသောစိတ်ဖြင့် သုံးသပ်လျှင် ဒုက္ကဋ်၊ တုန်လှုပ်စေလျှင် ထုလွှစွဉ်း၊ ပထမခြေကို ကင်းထားရာအရပ်ကို လွန်စေလျှင် ထုလွှစွဉ်းသင့်၍ ဒုတိယခြေကိုလွန်စေလျှင် ပါရာဇိက။ ကင်းထားရာအရပ်အတွင်း၌ တည်လျက် ကင်းထားရာပြင်ပသို့ ကျစေလျှင် ပါရာဇိက။ ကင်းခွန်ကို ရှောင်လွှဲလျှင် ဒုက္ကဋ်။

ဥပနိမိ

အပ်နှံထားသောဥစ္စာ။

ထေ သျှစိတ်ရှိ၍ဖြတ်လျှင် ပုတ်ခတ်တိုင်း ပုတ်ခတ်တိုင်း ဒုက္ကဋ်၊ နောက်ဆုံးပုတ်ခတ်ခြင်းသို့ မရောက်မီ ထုလွှစွဉ်း၊ နောက်ဆုံး ပုတ်ခတ်ခြင်းသို့ ရောက်သောသော် ပါရာဇိက။

ပါဏော-အရ

လူသတ္တဝါကိုယူပါ။ (လူဟု သာမညဆိုသည်ဆိုသော်လည်း ကျန်ဖြစ်သောလူဟု ဘာသာဋီကာဆိုသည်။)

အပဒံ-အရ

မြွေ၊ငါးတို့ကို ယူပါ။

ဒွိပဒ-အရ

လူ၊ငှက်တို့ကို ယူပါ။

စတုပ္ပဒံနာမ

စတုပ္ပဒံနာမ=စတုပ္ပဒမည်သည်။ ဟတ္ထိ=ဆင်တို့သည်လည်းကောင်း။ အဿာ=မြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ သြဋ္ဌာ=ကုလားအုဋ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဂေါဏာ=နွားတို့သည်လည်းကောင်း။ ဂဒြဘာ=မြည်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ပသုကာ=ဆိုအပ်သည်မှကြွင်းသော အခြေလေးချောင်း သားအပေါင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ စတုပ္ပဒံနာမ=စတုပ္ပဒမည်၏။

သုံးသပ်လျှင် ဒုက္ကဋ်၊ တုန်လှုပ်စေလျှင် ထုလွှစဉ်း၊ တည်ရာမှရွေ့စေလျှင် ပါရာဇိက။ (ဤအဆုံးအဖြတ်သည် ပါဏ၊အပဒ၊ဒွိပဒ၊စတုပ္ပဒ၊ဗဟုပ္ပဒတို့အတွက် အတူတူပင်) ခြေဖြင့်ဆောင်လျှင် ခြေအရေအတွက်အလိုက် နောက်ဆုံးခြေကို ပြောင်းရွေ့လျှင် ပါရာဇိက၊ ကျန်ခြေများကိုပြောင်းရွေ့လျှင် ထုလွှစဉ်းသင့်သည်။ (ဝိ၊၁၊၆၅)(နိ၊၁၃၉)

ဗဟုပ္ပဒံနာမ

ဗဟုပ္ပဒံနာမ=ကား။ ဝိစ္ဆိကာ=ကင်းပုဇွန်တို့သည်လည်းကောင်း။ သတပဒီ=ကင်းခြေများတို့သည်လည်းကောင်း။ ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကာ=ဥစ္စာလိင်္ဂမည်သော ပိုးတို့လည်းကောင်း။ ဗဟုပ္ပဒံနာမ=မည်၏။

သြစရကရဟန်း၏-စေခိုင်းပုံနှင့် နှစ်ပါးလုံး အာပတ်သင့်ပုံ

စုံထောက်ရဟန်းသည် ဘဏ္ဍာကိုရွေးချယ်၍ “ဤမည်သော ဘဏ္ဍာကိုခိုးပါ” ဟု စေခိုင်းသည်။ ယင်းသို့စေခိုင်းလျှင် ဒုက္ကဋ်၊ အခိုင်းခံရသောရဟန်းက ထိုဘဏ္ဍာကိုခိုးလျှင် နှစ်ပါးလုံး ပါရာဇိကကျသည်။

မနုဿပါဏော။ ။ စင်စစ်အားဖြင့် ခိုးလောက်သော သတ္တဝါကို ပြလို၍ဆိုသည်။ (အဋ္ဌကထာ)

မနုဿာ ပက္ခဏာဟာ။ ။ ခြေနှစ်ချောင်းသတ္တဝါတို့တွင် ခိုးဆောင်နိုင်သော သတ္တဝါများကို ပြလို၍ဆိုသည်။ (အဋ္ဌကထာ)

ဩဏိရက္ခ

ဆောင်ယူအပ်သောဘဏ္ဍာကို လုံခြုံအောင်သိမ်းထားလသော် ငါးပဲကိုဖြစ်စေ၊ ငါးပဲထက်အပိုအလွန်ကိုဖြစ်စေ ထိုက်တန်သောဘဏ္ဍာကို ခိုးလိုသောစိတ်ရှိ၍ သုံးသပ်လျှင် ဒုက္ခဋီ၊ တုန်လှုပ်စေလျှင် ထုလွှစွဉ်း၊ တည်ရာမှရွေ့စေလျှင် ပါရာဇိက။

သံဝိဒါဝဟာရော

ရဟန်းများစွာတို့တိုင်ပင်၍ တပါးက ဘဏ္ဍာကို ခိုးလျှင် ရဟန်းအားလုံး ပါရာဇိကကျသည်။

သင်္ကေတကမ္ပနာမ

သင်္ကေတကမ္ပနာမ=ကား။ ပုရေဘတ္တံ ဝါ=နံနက်အခါ၌လည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမဘတ္တံ ဝါ=နေလွဲအခါ၌လည်းကောင်း။ ရတ္တံ ဝါ=၌လည်းကောင်း။ ဒိဝါ ဝါ=၌လည်းကောင်း။ တေနသင်္ကေတေန=ကိုကာလအချိန်အချက်ဖြင့်။ တံဘဏ္ဍံ=ကို။ အဝဟရ=ခိုးလေလော့။ ဣတိ=သို့။ သင်္ကေတံ=ကာလအချိန်အချက်ကို။ ကရောတိ=၏။ တေနသင်္ကေတေန=ဖြင့်။ တံဘဏ္ဍံ=ကို။ အဝဟရတိ=၏။ ဥဘိန္နံ=တို့အား။ (ပါရာဇိကသင့်)။

တံသင်္ကေတံ=ထိုအချိန်အချက်မှ (ဝါ)၏။ (နိသက္ကတ္တသာယုတ္တံ၌ ဥပယောဂဝိဘတ်ကိုစီရင်)။ ပုရေဝါ=၌လည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမဝါ=၌လည်းကောင်း။ တံဘဏ္ဍံ=ကို။ အဝဟရတိ=၏။ မူလဌဿ=အရင်း၌တည်သောရဟန်းအား။ အနာပတ္တိ=အာပတ်မသင့်။ အဝဟာရကဿ=ခိုးတတ်သောရဟန်းအား။ ပါရာဇိကဿ=ပါရာဇိကသို့။ အာပတ္တိ=သင့်၏။

နိမိတ္တကမ္ပနာမ

နိမိတ္တကမ္ပနာမ=ကား။ အက္ခိဝါ=မျက်စိကိုလည်း။ နိခဏိဿာမိ=မှိတ်လအံ့။ ဘမုကံဝါ=မျက်မှောင်ကိုလည်း။ ဥက္ခိပိဿာမိ=ချီလအံ့။ သီသံဝါ=ကိုလည်း။ ဥက္ခိပိဿာမိ=လအံ့။ တေန နိမိတ္တေန=ထိုအမှတ်ဖြင့်။ တံဘဏ္ဍံ=ကို။ အဝဟရ=ခိုးလေလော့။ ဣတိ=သို့။ နိမိတ္တံ။ ကရောတိ=၏။ တံနိမိတ္တံ=ထိုအမှတ်၏(ဝါ)မှ။ ပုရေဝါ=၌လည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမဝါ=၌လည်းကောင်း။

ဒုတိယပါရာဇိကအာပတ်သင့်ကြောင့် (၅)ပါး

- ၁။ သူတစ်ပါးသိမ်းပိုက်အပ်သော ဥစ္စာဖြစ်ခြင်း၊
- ၂။ သူတစ်ပါးသိမ်းပိုက်အပ်သော ဥစ္စာဟု အမှတ်ရှိခြင်း၊
- ၃။ ၅-ပဲနှင့် ၅-ပဲထက်ပိုလွန်သော ဂရုကပရိက္ခရာဖြစ်ခြင်း၊

၄။ ခိုးလိုသောစိတ်ရှိခြင်း။

၅။ သုံးသပ်၊ တုန်လှုပ်စေ၍ တည်ရာမှ ရွေ့လျားစေခြင်း။

သူတစ်ပါးဥစ္စာခိုးသော်လည်း ဒုတိယပါရာဇိက မကျသူများ

၁။ သကသညိဿ= မိမိဥစ္စာဟုအမှတ်ရှိသောရဟန်း၊

(နှာ-၇၃ ရှိ ဇန္တာယရဝတ္ထုနှင့် နှာ ၇၅ ရှိ အတ္တနော မညမာနောဝတ္ထု)

၂။ ဝိဿာသဂ္ဂါဟေ= အကျွမ်းဝင်၍ယူခြင်းကြောင့်၊

(နှာ-၇၅ ရှိ ဝိဿာသဝတ္ထု)

၃။ တာဝကာလိကေ= အခိုက်အတန့် (ခဏ)ယူခြင်းကြောင့်၊

(နှာ-၈၂ ရှိ ဒါရဝတ္ထု)

၄။ ပေတပရိဂ္ဂဟေ= ပြိတ္တတို့၏ဥစ္စာ၌၊

(နှာ-၇၂ ရှိ အဘိဇ္ဇေဝတ္ထု)

၅။ တိရစ္ဆာနဂတပရိဂ္ဂဟေ= တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဥစ္စာ၌၊ အနာပတ္တိ=သင့်၊

(နှာ-၇၃ ရှိ ဝိဿာသ ၅-ဝတ္ထု)

၆။ ပံသုကူလသညိဿ= ပံသုကူဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်းအား၊

(နှာ-၇၆ ရှိ အဗ္ဗစောရကာ စသော ၇-ဝတ္ထု၊ နှာ-၇၉ ရှိ ဒါရပထမဝတ္ထု၊

နှာ-၈၀ ရှိ ပံသုကူလဝတ္ထုနှင့် နှာ-၈၁ ရှိ မံသ ၂-ဝတ္ထု)

၇။ ဥမ္မတ္တကဿ။ ခိတ္တစိတ္တဿ။ ဝေဒနာဿ။ အာဒိကမ္ဘိကဿ။

ဝိနိတဝတ္ထုများ

ဝါတမဏ္ဍလိကာယ

ဝါတမဏ္ဍလိကာယ=လေဖွေဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တံ=ချီအပ်သော။ ဝေဌနံ=ဦးရစ်ကို၊ သာမိကာ=တို့သည်။ ပုရေပဿန္တိ=ရှေးသို့မြင်ကုန်လတ္တံ့။

အဘိဇ္ဇေ သရီရေ

သုသာနံ=သို့။ ဂန္တာ=၍။ အဘိဇ္ဇေ=မပျက်သေးသော။ သရီရေ=၌။ ပံသုကူလံ=ကို။ အဂ္ဂဟေသိ=၏။ တသ္မိစသရီရေ=၌လည်း။ ပေတော=သည်။ အဓိဝတ္ထော=စိုးအုပ်၍ နေသည်။ ဟောတိ=၏။ ပ။ ဘန္တေ=ဘုရား။ မယုံ=၏။ သာဠကံ=ကို။ မာအဂ္ဂဟေသိ=မယူလင့်။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ (ပြန်) သောဘိက္ခု=သည်။ အနာဒိယန္တော=စကားကို မယူသည်ဖြစ်၍။ အဂမာသိ=၏။ အထခေါ=၌။ တံ သရီရံ=ထိုပြိတ္တာအောင်းသော အလောင်းသည်။ ဥဌဟိတွာ=ထ၍။ တဿဘိက္ခုနော=၏။ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော=နောက်မှနောက်မှ။ အနုဗန္ဓိ=အစဉ်လိုက်၏။ အထခေါ=၌။ သောဘိက္ခု=သည်။ ဝိဟာရံ=

သို့။ ပပိသိတွာ=၍။ ဒွါရံ=ကို။ ထကေသိ=ပိတ်၏။ အထခေါ=၌။ တံသရိရံ=သည်။ တတ္ထေဝ=တိုကျောင်းတံခါး၌သာလျှင်။ ပရိပတိ=လဲ၏။ပ။

မပျက်သေးသော အလောင်းကောင်၌ ဘုရားရှင်၏ ပညတ်တော်

ဘိက္ခဝေ=တို့။ အဘိဇ္ဇေ=မပျက်သေးသော။ သရိရေ=၌။ ပံသုကူလံ=ကို။ နစ ဂဟေတဗ္ဗံ=မယူအပ်သည်သာတည်း။ ယောဘိက္ခု=သည်။ ဂဏှေယျ=အံ့။ အဿဘိက္ခု နော=အာ။ ဒုက္ကဋ္ဌာ=သော။ အာပတ္တိ=သည်။ ဟောတိ=၏။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။
(ဝိ၊၁၊၇၂)(နိ၊၁၄၆)

ကုသံ သင်္ကာမေတွာ

ကုသံ=ကမ္မည်းကို။ သင်္ကာမေတွာ=ပြောင်းရွှေ့၍။ စိဝရံ=ကို။ အဂ္ဂဟေသိ=ပြီ။

ဝိယာသဝတ္ထုများ

ဝိဇ္ဇကုဋ္ဌာ=ဝိဇ္ဇကုဋ် အမည်ရှိသော။ ပပ္ပတာ=တောင်မှ။ သြရောဟန္တာ=ဆင်းကုန် သည်ရှိသော်။ သီဟဝိယာသံ=ခြံသေ့စားကြွင်းကို။ ပဿိတွာ=ကုန်၍။ ပစာပေတွာ= ချက်စေ၍။ ပရိဘုဉ္ဇိသု=ကုန်၏။ ဗျုပ္ပဝိယာသံ=ကျားစားကြွင်းကို။ ဒိပိဝိယာသံ=သစ် စားကြွင်းကို။ တရစ္ဆဝိယာသံ=အောင်းစာကြွင်းကို။ ကာကဝိယာသံ=ကျီးစားကြွင်းကို။

သြဒနေ ဘာဇိယမာနေ

သြဒနေ=ထို။ ဘာဇိယမာနေ=ဝေဘန်အပ်သည်ရှိသော်။ အပရဿ=ဟပါးသော ရဟန်း၏။ ဘာဂံ=အဘို့ကို။ ဒေဟိ=လော့။ ဣတိ=သို့။ အမူလကံ=ခံရသူရဟန်းအရင်း မရှိသောထမင်းကို။ အဂ္ဂဟေသိ=၏။ ခါဒနီယေ=ခဲဘွယ်ကို။ ပူဝေ=မုံကို။ ဥဇ္ဈမှိ=ကြံ့ကို။ တိမ္မရူသကေ=တည်သီးကို။

ဒုပ္ပိက္ခေ သြဒနိယဃရံ စသည်

ဒုပ္ပိက္ခေ=ငတ်မွတ်သောအခါ၌။ သြဒနိယဃရံ=ထမင်းချက်အိမ်သို့။ ပပိသိတွာ=၍။ ပတ္တပူရံ=သပိတ်ပြည့်အောင်။ သြဒနံ=ကို။ ထေယျစိတ္တော=၍။ အဝဟရိ=ခိုး၏။ သူနဃရံ=အမဲချက်အိမ်သို့။ ပူဝဃရံ=မုံကြော်သောအိမ်သို့။ သက္ခလိယော=မုံကျဲသည်း တို့ကို။ မောဒကေ=ကတွတ်မုံတို့ကို။

ပိဋကေ ထဝိကံ စသည်

ပိဋကေ=အင်းပျဉ်၌။ ဌပိတံ=သော။ ထဝိကံ=အိတ်ကို။ ပဿိတွာ=၍။ ဣတော= ဤအင်းပျဉ်မှ။ ဂဏှန္တော=ယူသည်ရှိသော်။ အဟံ=သည်။ ပါရာဇိကော=သည်။

ဘဝိဿာပိ=လေအံ့။ ဣတိ=သို့။ သဟပိဋကေန=အင်းပျဉ်နှင့်တကွ။ သင်္ကာမေတ္တာ=ပြောင်းရွှေ့၍။ အဂ္ဂဟေသိ=၏။ ဘိသိ=ဘုံလျှိုကို။

အဗ္ဗစောရကာ အဗ္ဗစသည်

အဗ္ဗစောရကာ=သရက်သီးခိုးသော သူခိုးအပေါင်းတို့သည်။ အဗ္ဗ=သရက်သီးကို။ ပါတေက္ခာ=ချွေချ၍။ ဘဏ္ဍိကံ=သရက်သီးထုပ်ကို။ အာဒါယ=ယူ၍။ အဂမံသု=ကုန်၏။ သာမိကာ=တို့သည်။ ကေစောရကေ=တို့ကို။ အနုပဇ္ဇိသု=နောက်ထပ်စဉ်စိုက် လိုက် ကုန်၏။ စောရကာ=တို့သည်။ သာမိကေ=တို့ကို။ ပဿိတွာ=၍။ ဘဏ္ဍိကံ=အထုပ်ကို။ ပါတေက္ခာ=ချ၍။ ပလာယိသု=ပြေးကုန်၏။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ပံသုကုလသည်နော= ပံသုကုလ အမှတ်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပဋိဂ္ဂဟာပေတွာ=အကပ်ခံစေ၍။ ပရိဘုဉ္ဇိသု= ကုန်၏။

သာမိကာ=တို့သည်။ တေဘိက္ခု=တို့ကို။ တုမေ=တို့သည်။ အဿမဏာ=ကုန် သည်။ အတ္တံ=ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ စောဒေသံ=ကုန်၏။ ဇမ္ဗုစောရကာ=သပြေသီး ခိုးသောသူခိုးအပေါင်း တို့သည်။ လဗုဇစောရကာ=တောင်ပိန္နသီးခိုး။ ပနသစောရကာ= ဒိပ်ပိန္နသီးခိုး။ တာလပက္ကစောရကာ=ထန်းသီးပျဉ်ခိုး။ ဥစ္ဆုစောရကာ=ကြံခိုး။ တိမ္မရူသ ကစောရကာ=ကည်သီးခိုးသော သူခိုးအပေါင်းတို့သည်။ တိမ္မရူသကေ=တည်သီးတို့ကို။ ဥစ္စိနိတွာ=ဆွတ်၍။ သာမိကာ=တို့သည်။ ပုရေပဿန္တိ=ရှေ့သို့ပြင်ကုန်လေအံ့။

ပုပ္ဖါရာမံ ဂန္ဓာ

ပုပ္ဖါရာမံ=ပန်းအာရာမံသို့။ ဂန္ဓာ=၍။ သြစိတံ=သခင်ဆွတ်ပြီးသော။ ပုပ္ဖံ=ပန်းကို။ ပဉ္စမာသဉ္ဇနကံ=ငါးပဲထိုက်အောင်။ ယေယျစိတ္တော=၍။ အဝဟရိ=၏။ သြစိနိတွာ= ဆွတ်၍။
(ဝိ၊ ၁၊ ၇၇) (နိ၊ ၁၅၀)

န စ ဘိက္ခုဝေ

အဟံ=ငါသည်။ ကယာ=သင်သည်။ ဝုတ္တော=ဆိုအပ်သည်။ ဟုတွာ=ဖြစ်၍။ တဝ=သင်၏။ ဝစနေန=စကားဖြင့်။ ဝဇ္ဇမိ=ပြောဆိုလိုက်အံ့။ ဧဝံ=ဤသို့။ အညော= အခြားသော။ ဘိက္ခု=ရဟန်းကို။ အညေန=အခြားသော။ ဘိက္ခုနာ=ရဟန်းသည်။ နစဝဗ္ဗပညာ=မဆိုအပ်မဆိုထိုက်သည်သာ။ ယောဘိက္ခု=သည်။ ဝဒေယျ=အံ့။ အဿ ဘိက္ခုနော=အား။ ဒုက္ကဋ္ဌာ=သော။ အာပတ္တိ=သည်။ ဟောတိ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၇၇) (နိ၊ ၁၅၀)

သော ဂန္ဓာ အာဠကံ

သောဘိက္ခု=သည်။ ဂန္ဓာ=၍။ အာဠကံ=တကွမ်းစားသော။ သပ္ပံ=ထောပတ်ကို။ တုလံ=တချိန်သော။ ဂုဠံ=ကင်္ကလဲကို။ ဒေါဏံ=တစိတ်သော။ တဏှာလံ=ဘန်ကို။

ပါသေ ဗန္ဓံ သူကရံ

ပါသေ=ကြော့ကွင်း၌။ ဗန္ဓံ=ဖွဲ့အပ်သော။ သူကရံ=ဝက်ကို။ ကာရညေန=သနားသဖြင့်။ မုပ္ဖိ=လွှတ်၏။ ပ။ ဘဂဝါ=ဘုရား။ အဟံ=သည်။ ကာရုညာဝိပ္ပါယော=သနားခြင်းကိုအလိုရှိ၏။ (ဒုတိယဝတ္ထု၌) သာမိကာ=တို့သည်။ ပုရေပဿန္တိ=မမြင်ကုန်မီ (ဝါ) မမြင်ကုန်ခင် (ဝါ) ရှေ့သို့မြင်ကုန်လတ္တံ့။

(မစ္ဆဝတ္ထု၌) ကုမိနေ=မြီး၌။ ဗန္ဓေ=ကုန်သော။ မစ္ဆေ=တို့ကို။

(ယာနဝတ္ထု၌) ဣတော=ဤအရပ်မှ။ ဂဏှန္တော=သော်။ ပ။ အတိက္ကမိတွာ=လွန်၍။ ပဝဇ္ဇေတွာ=လိမ့်စေ၍။

(ပေသိန္ဒဝတ္ထု၌) ကုလလေန=စွန်ရဲသည်။ ဥက္ခိတ္တံ=ချီအပ်သော။ မံသပေသိ=အသားတစ်ကို။

ဥဠမ္ပံ ဗန္ဓိတွာ

ဥဠမ္ပံ=ဖေါင်ကို။ ဗန္ဓိတွာ=ဖွဲ့၍။ အစိရဝတိယာ=အစိရဝတိအမည်ရှိသော။ နဒိယာ=မြစ်၌။ သြဿာရေန္တိ=မျှောကုန်၏။ ဗန္ဓနေ=အဖွဲ့အချည်အနှောင်သည်။ ဆိန္ဓေ=ပြတ်သည်ရှိသော်။ ကဋ္ဌာနိ=သစ်တို့သည်။ ဝိပ္ပကိဏ္ဍာနိ=ဖရိုဖရဲကစဉ်ကရဲတို့သည်။ ဟုတွာ=ကုန်၍။ (ထည့်)။ အာဂမံသု=ကုန်၏။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ပံသုကူလသညိနော=ပံသုကူဟု မှတ်ထင်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဥတ္တာရေသုံ=ဆယ်တင်ကုန်၏။

ဂေါပါလကော

ဂေါပါလကော=နွားကျောင်းသား၊ နွားထိန်း၊ နွားသိမ်း၊ နွားစောင့်၊ နွားရှောက်သည်။ ရုက္ခေ=၌။ သာဠကံ=ကို။ အာလဂ္ဂေတွာ=ဆွဲ၍။ ဥစ္စာရံ=ကျင်ကြီးစွန့်ခြင်းငှာ (ဝါ) ကျင်ကြီးစွန့်ရာအရပ်သို့။ အဂမာသိ=၏။

(ဥဒကန္ဒဝတ္ထုသို့တွင် ပဌမဝတ္ထု၌) နဒိ=ကို။ တရန္တဿ=တူးစဉ်။ ရဇကာနံ=ခဝါသည်တို့၏။ ဟတ္ထတော=မှ။ မုတ္တံ=လွှတ်သော။ သာဠကံ=သည်။ ပါဒေ=၌။ လဂ္ဂံ=ငြိသည်။ ဟောတိ=၏။

ဒုပ္ပိက္ခေ အာပဏိကဿ

ဒုပ္ပိက္ခေ=ငတ်မွတ်သောအခါ၌။ အာပဏိကဿ=အိမ်ဈေးသည်၏။ တဏှာလမုဋ္ဌိ=ဆန်တဆုပ်ကို။ မုဂ္ဂမုဋ္ဌိ=ပဲနောက်တဆုပ်ကို။ မာသမုဋ္ဌိ=ပဲကြီးတဆုပ်ကို။ တိလမုဋ္ဌိ=နှမ်းတဆုပ်ကို။ အန္ဓဝနေ= မိုက်တော၌။ စောရကာ=သူခိုးအပေါင်းတို့သည်။ ဂါဝိ=နွားကို။ ဟန္တာ=၍။ မံသံ=အသားကို။ ခါဒိတွာ=ခဲ၍။ သေသကံ=အကြွင်းကို။ ပဋိသာမေတွာ=သိုမှီး၍။ အဂမံသု=သွားကုန်၏။ သူကရံ=ဝက်ကို။

ဥပေါသထဂ္ဂမ္ပိ

ဥပေါသထဂ္ဂပိ=ဥပုသ်ယူရာဥပုသ်အိမ်သို့လည်းကောင်း။ သန္တိ သန္တပိ=အညီအညွတ် စည်းဝေးရာအရပ်သို့လည်းကောင်း။ ဟရိတုံ=ဆောင်ခြင်းငှာ။ ကုက္ကုစ္စာယန္တာ=ကုန်သည် ဖြစ်၍။ ဆမာယံ=မြေ၌။ နိသီဒန္တိ=ကုန်၏။ ဂတ္တာနိပိ=ကိုယ်တို့သည်လည်းကောင်း။ စိဝရာနိပိ=တို့သည်လည်းကောင်း။ ပံသုကိတာနိ=မြေမှုန့်အလိမ်းလိမ်း ကပ်ကုန်သည်။ (ဝါ) မြေမှုန့်သည် ယူအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။

အခြားကျောင်းမှ ကုတင်၊ ကုလားထိုင်စသောပစ္စည်းများကို ခဏယူ၍ အခြားကျောင်း၌ သုံးစွဲမှု

ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် မထင်ရှားသော ဥပါသကာတစ်ယောက်၏ ကျောင်း အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို အခြားကျောင်း၌ သုံးစွဲကြရာ ထို ဥပါသကာက ကဲ့ရဲ့သဖြင့် ဘုရားရှင်က အခြားကျောင်း၌ မသုံးစွဲရန် ပညတ်တော်မူသည်။

ထိုအခါရဟန်းတို့သည် ဥပုသ်ယူရာ ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်သို့ဖြစ်စေ၊ ထိုင်နေရာ အရပ်သို့ဖြစ်စေ ဆောင်ယူရန် ကုက္ကုစ္စဖြစ်ကြ၍ မြေပေါ်၌ထိုင်ကြရာ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် သင်္ကန်းများ မြေကြီးများပေကျံနေသဖြင့် လျှောက်ထားကြသောကြောင့် ခဏဆောင် ယူသုံးစွဲရန် ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၈၃)

စမ္ပါယံ ထုလ္လနန္ဒာယ

စမ္ပါယံ=စမ္ပါပြည်၌။ ထုလ္လနန္ဒာယ=အမည်ရှိသော။ ဘိက္ခုနီယာ=၏။ အန္တေဝါသီ နိ=အနီးနေဖြစ်သော။ ဘိက္ခုနီ=သည်။ ထုလ္လနန္ဒာယ=သော။ ဘိက္ခုနီယာ=၏။ ဥပ ဌာကကုလံ=အလုပ်အကျွေးမျိုးသို့။ ဂန္တာ=၍။ အယျာ=ရှင်မထုလ္လနန္ဒာသည်။ ကေကဠု လယာဂံ=နှမ်းဆန်နှစ်ပါး၌ ပဲမျိုးတစ်ပါးပါးစွက်လျက် သုံးခုပွက်၍ ချက်အပ်သောယာကို။ ပါတုံ=သောက်ခြင်းငှာ။ ဣစ္ဆတိ=အလိုရှိ၏။ ဣတိ=သို့။ ပစာပေတွာ=ချက်စေ၍။ အတ္တနာ=သည်။ ပရိဘုဉ္ဇိ=၏။ သာ=ထိုထုလ္လနန္ဒာသည်။ ဇာနိက္ခာ=၍။ ထံ=ထိုရဟန်း မိန်းမကို။ တံ=သည်။ အဿမဏိ=သည်။

တန်ခိုးဖြင့်ဆောင်ယူလျှင် ပါရာဇိကမကျ

ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါက ဗီရဏသီပြည်၌ အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ၏ အလုပ် အကျွေးအမျိုးကို ဓားပြတိုက်၍ ကလေးနှစ်ယောက်တို့ကိုလည်း ပြန်ပေးဆွဲရန် ဆောင် ယူသွားကြရာ အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆက ထိုကလေးတို့ကို တန်ခိုးဖြင့်ဆောင်ကာ ပြဿာဒ်ပေါ် ၌ထားသဖြင့် ရဟန်းတို့ ကဲ့ရဲ့ကြသော် ဘုရားရှင်က တန်ခိုးရှင်၏ တန်ခိုးအရာ၌ အာပတ်မသင့်ကြောင်း မိန့်တော်မူခဲ့လေသည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၈၅)

ကုန်းပေါ်ရောက်မှရေနှစ်သူ

ပဏ္ဍုက၊ ကပိလ သူငယ်ချင်း ရဟန်းနှစ်ပါးတို့တွင် တပါးက ရွာငယ်၌နေ၍ တပါးက ကောသမ္ဗပြည်၌နေရာ ရွာငယ်၌နေသော ရဟန်းသည် ကောသမ္ဗပြည်သို့သွားစဉ် လမ်းခရီးအကြား၌ မြစ်ကိုဖြတ်ကူးလေသော် ဝက်သတ်သုမားတို့၏ လက်မှလွတ်သော အဆီခွေသည် ခြေ၌ လာငြိသဖြင့် ထိုရဟန်းက ပိုင်ရှင်တို့အား ပြန်ပေးမည်ဟုကြံ၍ ကိုင်ခြင်းကြောင့် ပိုင်ရှင်တို့က “သင် ရဟန်း မဟုတ်တော့ပြီ”ဟု စွပ်စွဲကြသည်။ မြစ်မှတက်လာသောရဟန်းကို နွားကျောင်းသူမကမြင်၍ မေထုန်မှိဝဲရန်ပြောရာ ထိုရဟန်း သည် “ငါ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ရဟန်းမဟုတ်တော့”ဟု ကြံကာ မေထုန် မှိဝဲလျက် ကောသမ္ဗပြည်သို့သွားပြီး ရဟန်းတို့အား အကြောင်းစုံလျှောက်ထားသည်။ ရဟန်းတို့က ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားရာ မြစ်တွင်း၌ဖြစ်သော အိန္ဒြာဒါနကြောင့် ပါရာဇိက မကျ။ ကုန်းပေါ်မှာ လွန်ကျူးသည့် မေထုန်ပေါင်းစပ်မှုကြောင့် ပါရာဇိကကျ၏ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ဒုတိယပါရာဇိက ပြီးပါပြီ။

စာတိယပါရာဇိက

မဟာဝုန်တောနေရဟန်းဟို့အား ဘုရားရှင် ပထမဆုံးဟောကြားတော်မူသောတရား

အနေကပရိယာယေန = အားဖြင့်။ အသုဘကထံ = အသုဘဟူသော အခြင်းအရာကို ပြသည်၏အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်၌တပ်ခြင်း၏ ကင်းကြောင်းဖြစ်သောစကားကို။ ကထေတိ = ၏။ အသုဘာယ = အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၏။ ဝဏ္ဏံ = ကျေးဇူးကို။ ဘာသတိ = ဟောတော်မူ၏။ အသုဘဘာဝနာယ = အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားစေခြင်း၏။ ဝဏ္ဏံ = ကို။ ဘာသတိ = ၏။ အာဒိဿအာဒိဿ = ရည်၍ ရည်၍။ အသုဘသမာပတ္တိယာ = အသုဘသမာပတ်၏။ ဝဏ္ဏံ = ကို။ ဘာသတိ = ၏။

ဘုရားရှင်၏ ဗိတို့အာဏာ

အထခေါ = ဌ။ ဘဂဝါ = သည်။ ဘိက္ခု = တို့ကို။ အာမဇ္ဈေသိ = မိန့်တော်မူ၏။ ဘိက္ခဝေ = တို့။ အဟံ = သည်။ အဒ္ဓမာသံ = တလထက်ဝက် ဆယ့်ငါးရက်ပတ်လုံး။ ပဋိသလ္လိယိတုံ = တပါးဟည်းကိန်းစက်ခြင်းငှာ။ ဣတ္ထမိ = ၏။ အမှံ = ငါ၏။ သန္တိကံ = အထံသို့။ (ထည့်)။ ဧကေန = သော။ ပိဏ္ဍပါတနိဟာရဧကေန = ဆွမ်းဆောင်သောသူကို။ အညတြ = ကြဉ်၍။ ဧကေနစိ = တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည်။ နဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော = မကပ်အပ်။ ဣတိ = သို့။ အာမဇ္ဈေသိ = ၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၈၆) (နိ၊ ၁၅၉)

ရဟန်းတို့ အသုဘဘာဝနာပွားများရကျိုး

တေ ဘိက္ခု = တို့သည်။ အနေကာကာရဝေါကာရံ = များစွာသော ဝဏ္ဏံ၊ သဏ္ဌာန စသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပြွမ်းသော။ အသုဘ ဘာဝနာနယောဂံ = အသုဘဘာဝနာ၌ အားထုတ်ခြင်းကို။ အနုယုတ္တာ = အစဉ်မပြတ် အထပ်ထပ်အားထုတ်ခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရန္တိ = ကုန်၏။ တေဘိက္ခု = တို့သည်။ သဧကေနကာယေန = မိမိရူပ ကာယဖြင့်။ အဒ္ဓိယန္တိ = ငြီးငွေ့ကုန်၏။ ဟရာယန္တိ = ရှက်နိုးကုန်၏။ ဇိဂ္ဂန္တိ = စက်ဆုတ်ကုန်၏။

သေယျထာပိနာမ = ကား။ ဒဟရော = ငယ်သော။ ယုဝါ = ပျိုနုသောအရွယ်နှင့်ပြည့်စုံသော။ မဏ္ဍနကဇာတိကော = တန်ဆာဆင်သောသဘောရှိသော။ သီသံနာတော =

ဘာသာဋီကာ။ ။ အသုဘာယ = အသုဘမာတိကာ၏။ ဝဏ္ဏံ = အကျယ်ဖွင့်ကြောင်း ပဒဘာဇနီကို။ ဘာသာဋီကာ။ ။ သဧကေန ကာယေန = မိမိကိုယ်သည်။ အဒ္ဓိယန္တိ = နှိပ်စက်အပ်ကုန်၏။ (သဧကေန ကာယေနကို ကတ္တာကြံ)။ သဧကေန ကာယေန = ဖြင့်။ ဟရာယန္တိ = ရှက်ကုန်၏။ (ကရိုက်ကြံ)။ သဧကေန ကာယေန = ကို။ ဇိဂ္ဂန္တိ = စက်ဆုတ်ကုန်၏။ (ကံ)

ဦးခေါင်းနှင့်တကွ ရေချိုးပြီးသော။ ဣတ္ထိဝါ=သည်လည်းကောင်း။ ပုရိသောဝါ=သည်လည်းကောင်း။ ကဏ္ဍေ=လည်၍။ အာသတ္တေန=ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူသည် ယူဆောင်၍စွပ်တပ်အပ်သော။ အဟိကုဏပေန ဝါ=မြွေကောဇ်ပုပ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ကုက္ကုရကုဏပေန ဝါ=ခွေးကောင်ပုပ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ မနုဿကုဏပေန ဝါ=လူကောင်ပုပ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ အဒ္ဓိယေယျ သေယျထာပိ=ငြီးငွေ့ရာသကဲ့သို့။ ဟရာရေယျ သေယျထာပိ=ရှက်ရာသကဲ့သို့။ ဇိဂုစ္ဆေယျ သေယျထာပိ=ရာသကဲ့သို့။ ဝေမေဝ=သာလျှင်။ တေ ဘိက္ခု=တို့သည်။ သကေန ကာယေန=ဖြင့်။ အဒ္ဓိယန္တာ=ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဟရာယန္တာ=၍။ ဇိဂုစ္ဆန္တာ=၍။ အတ္တနာပိ=ကိုယ်တိုင်လည်း။ အတ္တာနံ=ကို။ ဇိဝိတာ=မှ။ ဝေါရောပေန္တိ=ကုန်၏။ အညမညံပိ=အချင်းချင်းလည်း။ ဇိဝိတာ=မှ။ ဝေါရောပေန္တိ=ချကုန်၏။

မိဂလဏ္ဍိကမ္ပိ သမဏကုတ္တကံ

မိဂလဏ္ဍိကံ=မိဂလဏ္ဍကအမည်ရှိသော။ သမဏကုတ္တကံပိ=ရဟန်းရှင်ယောင်အသွင်ဆောင်သောသူကိုလည်း။ ဥပသင်္ကမိတွာ=၍။ ဝေ=သို့။ ဝဒန္တိ=ကုန်၏။ အာဝုသော=ရှင်။ သာဓုအာယာစာမ=ငါတို့တောင်းပန်ကုန်၏။ နော=ငါတို့ကို။ ဇိဝိတာ=မှ။ ဝေါရောပေဟိ=ချလော့။ ဣဒံ=ဤသပိတ်သင်္ကန်းသည်။ တေ=၏။ ပတ္တစိဝရံ=သည်။ ဘဝိဿတိ=လတ္တံ့။ ဣတိ=သို့။ ဝဒန္တိ=ကုန်၏။

အထခေါ=၌။ မိဂလဏ္ဍိကော=သော။ သမဏကုတ္တကော=သည်။ ပတ္တစိဝရေဟိ=တို့ဖြင့်။ ဘဇ္ဇော=အခရသည်ဖြစ်၍။ သမ္ပဟုလေ=ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့ကို။ ဇိဝိတာ=မှ။ ဝေါရောပေတွာ=၍။ လောဟိတကံ=သွေးရှင်သွေးစိမ်း အလိမ်းလိမ်းကပ်သော။ တံအသိ=ထိုသန်လျက်ကို။ အာဒါယ=ယူ၍။ ယေန=၌။ ဝဂ္ဂုမုဒါ=ဝဂ္ဂုမုဒါအမည်ရှိသော။ နဒိ=သည်။ အတ္တိ=၏။ တေန=သို့။ ဥပသင်္ကမိ=၏။

မိဂလဏ္ဍိက ရဟန်းတို့ကိုသတ်ပြီး၍ စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ပုံ

မေ=အား။ ဝတ=စင်စစ်။ အလာဘာ=စီးပွားချမ်းသာတို့ကို အရမတော်ကုန်။ မေ=အား။ ဝတ=စင်စစ်။ လာဘာ=စီးပွားချမ်းသာ တို့ကိုရကုန်သည်။ န=မဟုတ်ကုန်။ မေ=သည်။ ဝတ=စစ်။ သုလဒ္ဓံ=လူ၏အဖြစ်ကို မကောင်းသဖြင့်ရအပ်၏။ မေ=သည်။ ဝတ=စစ်။ သုလဒ္ဓံ=လူ၏အဖြစ်ကို ကောင်းစွာရအပ်သည်။ န=မဟုတ်။ ယောအဟံ=အကြင်ငါသည်။ သီလဝန္တေ=ကုန်သော။ ကလျာဏဓမ္မေ=ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့ကို။ ဇိဝိတာ=မှ။ ဝေါရောပေသိ=ချပြီ။ တေန မယာ=ထိုငါသည်။ ဝတ=စစ်။ ဗဟံ=များစွာ။ အပုညံ= မကောင်းမှုကို။ ပသုတံ=ပွားစေအပ်၏။

မာရ်နတ်အသင်းဝင်နတ်က လူရူးကို ပုံနှံ့မြှောက်ခြင်း

အထခေါ=ဌ်။ အညတရာ=သော။ မာရကာယိကာ=မာရ် နတ်၏ကိုယ်တူဖြစ်သော။
 ဒေဝတာ=ဘုမ္မဇိုင်းနတ်သည်။ အဘိဇ္ဇ မာနေ=မကွဲသော။ ဥဒကေ=ဌ်။ အာဂန္တာ=၍။ပ။
 အဝေါစ=၏။ သပ္ပုရိသ=သုတော်ကောင်း။ သာဓု သာဓု=ကောင်းစွကောင်းစွ။ သပ္ပု
 ရိသ=ကောင်း။ တေ=အား။ လာဘာ=ရတော်စွ။ သပ္ပုရိသ=ကောင်း။ တေတယာ=
 သည့်။ သုလေခံ=ကောင်းစွာရအပ်၏။ ယံ ယေနကာရဏေန=ဖြင့်။ တံ=သင်သည်။
 (ဟနည့်) ယံတံ=အကြင်သင်သည်။ အတိဇ္ဈေ=သံသရာမှ မကူးမြောက်သေးသော
 ရဟန်းတို့ကို။ တာရေသိ=ကူးမြောက်စေ၏။ သပ္ပုရိသ=ကောင်း။ တေနကာရဏေန=
 ဖြင့်။ (ထည့်) တယာ=သည်။ ဗဟံ=စွာ။ ပုညံ=ကို။ ပသုတံ=ပွားစေအပ်၏။ ဣတိ=သို့။
 အဝေါစ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၈၇)(နိ၊ ၁၆၂)

မိဂလဏ္ဍိက သတ်ရန်လာရာ၌ ကြောက်ကြသူများ

ရာဂမကင်းကြသေးသူများ။

ကြောက်ကြသူများ

ရာဂကင်းပြီးကြသူများ။

အသတ်ခံရသည့် ရဟန်းအရေအတွက်

တစ်ရက်လျှင် ရဟန်း(၁)ပါးမှ အပါး(၆၀)အထိ အသတ်ခံရသည်။ ဤသို့လျှင် ရဟန်း
 (၅၀၀)အထိ အသတ်ခံရကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။

အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းကိုကောင်းပုံ

ဘန္တေ=ဘုရား။ သာဓု အာယာစာမိ=၏။ ဘဂဝါ=သည်။ ယထာ' ယေနကာ
 ရေန=ဖြင့်။ အာစိက္ခိယမာနေန = ဟောတော်မူအပ်သည်ရှိသော်။ အယံ ဘိက္ခုသံဃော=
 သည်။ အညာယ=အရဟတ္တဖိုလ်၌။ သဏ္ဌဟေယျ= တည်ရာ၏။ တထာ=ဖြင့်။ (ထည့်)။
 အညံ=အသုဘမှတစ်ပါးသော။ ပရိပာယံ=ကမ္မဋ္ဌာန်း ဟုဆိုအပ်သောအကြောင်းကို။
 အာစိက္ခတု=ဟောကြားတော်မူပါလော့။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၈၈)(နိ၊ ၁၆၃)

ဘာသာဋီကာ။ ။ ဘန္တေ=ဘုရား။ သာဓု=တောင်းပန်ပါ၏။ ယထာ= အကြင် ဒေသနာတော်
 တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ အယံဘိက္ခုသံဃော=သည်။ အညာယ=ဌ်၊
 သဏ္ဌဟေယျ=တည်ရာ၏။ ဘဂဝါ=သည်။ အညံ=သော။ တံ(ပရိယာယံ)=ထိုဒေသနာတော်တည်း
 ဟူသောအကြောင်းကို။ အာစိက္ခတု=ပါ။

(ဘာဋီ၊ ၃၊ ၆၃၃)

သန္တိပတိတော ဘန္တေ

ဘန္တေ = ဘုရား။ (ယဿ = ကို ယော + အဿဟုဖြတ်)။ ဒါနိ = ယခုအခါ၌။ အဿ = ထိုတရားစကားပြောဟောခြင်း၊ အဆုံးအမပေးတော်မူခြင်း၏။ ယော ကာလော = အကြင်အခါသည်။ အတ္ထိ = ၏။ တံကာလံ = ကို။ ဘဂဝါ = သည်။ မညတိ = သိတော်မူ၏။ ဣတိ = သို့။ အဝေါစ = ၏။

(တနည်း) ဘန္တေ = ဘုရား။ ဘဂဝါ = သည်။ ဒါနိ = ၌။ ယဿ = အကြင်တရားစကားပြောဟောခြင်း၊ အဆုံးအမပေးတော်မူခြင်း၏။ ကာလံ = ထို။ မညတိ = သိတော်မူ၏။ တဒေဝ = ထိုတရားစကား ပြောဟောခြင်း၊ အဆုံးအမပေးတော်မူခြင်းကိုသာလျှင်။ ကရောဟိ = ပြုတော်မူပါလော့။

အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းအားတုတ်ရကျီး

ဘိက္ခဝေ = တို့။ ဘာဝိတော = ပွားစေအပ်သော။ ဗဟုလိကတော = အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော။ အယံပိ ခေါ်အာနာပါနဿတိ သမာဓိ = ဤအာနာပါနဿတိနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိသည်လည်း။ သန္တောဝေဝ = ငြိမ်းလျှပ်လည်း။ ဟောတိ = ၏။ ပဏိတောစ = မွန်မြတ်သည်လည်း။ ဟောတိ = ၏။ အသေဗုဒ္ဓကောစ = သွန်းလောင်းရခြင်းမရှိသည်လည်း။ ဟောတိ = ၏။ သုခေါ = ရှမ်းသာသနာ။ ဝိဟာရောစ = နေရာသည်လည်း။ ဟောတိ = ၏။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ = ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းကုန်သော။ ဝိပဿေ = ကုန်သော။ အကုသလေ = ကုန်သော။ ဓမ္မေ = တို့ကို။ ဌာနသော = တစ်နေရာ၌။ အန္တရဗေပေတိ = ကွယ်စေ၏။ ဂူပသမေတိ = ငြိမ်းစေ၏။

ဘိက္ခဝေ = တို့။ သေယျထာပိ = ကား။ ဂိမ္မာနံ = နွေလတို့တွင် (ဝါ)တို့၏။ ပစ္ဆိမေမာသေ = အဆုံးဖြစ်သောဝါဆိုလ၌။ ဥဟကံ = အဘယ်သို့လွင့်တက်သော။ ရဇောဇ္ဈေ = မြူငယ်မြူကြီးသည်။ အတ္ထိ = ၏။ တမေနံ = ထိုမြူငယ်မြူကြီးကို။ မဟာ = ကြီးစွာသော။ အကာလမေယော = အခါမဲ့မိုဃ်းသည်။ ဌာနသော = ချင်း။ အန္တရဗေပေတိသေယျထာပိ = ကဲ့သို့။ ဂူပသမေတိ သေယျထာပိ = ကဲ့သို့။ ဝေမေဝခေါ = သာလျှင်။

တရားအားထုတ်ရာ၌ ထိုင်ပုံထိုင်နည်း

ဘိက္ခဝေ = တို့။ ဣမ = ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု = သည်။ အရညဂတောပါ = ရှိလည်းကောင်း။ ရုက္ခမူလဂတောပါ = ရှိလည်းကောင်း။ သုညာဂါရဂတောပါ = ရှိလည်းကောင်း။ ပဋ္ဌကံ = ထက်ဝယ်ပဋ္ဌာန်ကို။ အာဘုဇိတွာ = ဖွဲ့ခွေ၍။ ကာယံ = အထက်ဖြစ်သောကိုယ်ကို။ ဥဇုံ = ခြောင့်မတ်စွာ။ ပဏိဓာယ = ထား၍။ ပရိမုခံ = ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ရှေးရှု။ သတိံ = သတိကို။ ဥပဌပေတွာ = ရှေးရှုထင်စေ၍။ နိသီဒတိ = ထိုင်၏။

ဘာသာဋီကာ။ ။ ပရိမုခံ = သိမ်းဆည်းအပ်သော အသမ္မောသရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မောသပုတ္တကိပြုကာ တတ်သော။ သတိံ = ကို။ ဥပဌပေတွာ = ရှိဟု ဘာသာဋီကာ ကနည်းပေးသည်။ (ဘာဋီ၊ ၃၊ ၆၃၅)

သော သတောဝ

သောဘိက္ခု=သည်။ သတောဝ=သတိနှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍သာလျှင်။ အဿသတိ=ထွက်သက်ကိုဖြစ်စေ၏ (ဝါ) ထွက်သက်ကိုထုတ်၏။ (ဝင်သက်ကိုမှုတ်၏)။ သတောဝ=သာလျှင်။ ပဿသတိ=ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေ၏ (ဝါ)ဝင်သက်ကိုသွင်း၏။ (ဝင်သက်ကိုရှိုက်ရှု၏)။ ဒီဃံဝါ=ရှည်စွာလည်း။ အဿသန္တော=ထွက်သက်ကိုဖြစ်စေသည်ရှိသော်။ (ထွက်သက်ကို ထုတ်သည်ရှိသော်၊ ထွက်သက်ကို မှုတ်သည်ရှိသော်)။ ဒီဃံ=ရှည်စွာ။ အဿသာမိ=ထွက်သက်ကိုဖြစ်စေ၏ (ဝါ) ထုတ်၏၊ မှုတ်၏။ ဣတိ=သို့။ ပဇာနာတိ=သိ၏။ ဒီဃံဝါ=စွာလည်း။ ပဿသန္တော=ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေသည်ရှိသော်။ (သွင်းသည်ရှိသော်၊ ရှိုက်ရှုသည်ရှိသော်)။ ဒီဃံ=စွာ။ ပဿသာမိ=ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေ၏။ (သွင်း၏။ ရှိုက်ရှု၏)။ ဣတိ=ဤသို့။ ပဇာနာတိ=၏။

သဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဝေဒီ

သဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဝေဒီ=အလုံးစုံသော ထွက်သက်၏အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးကိုထင်စေလျက်။ အဿသိဿာ မိ=ထွက်သက်ကိုဖြစ်စေအံ့ (ဝါ) ထုတ်အံ့၊ မှုတ်အံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ သိက္ခတိ=အားသစ်၏။ သဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဝေဒီ=လုံးစုံသောဝင်သက်၏အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးသုံးပါးကိုထင်စေလျက်။ ပဿသိဿာမိ=ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေအံ့ (ဝါ) သွင်းအံ့၊ ရှိုက်ရှုအံ့။ ဣတိ=သို့။ သိက္ခတိ=၏။ ကာယသင်္ခါရံ=အထုတ်အမှုတ်ပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသော ထွက်သက်ဟုဆိုအပ်သော ကာယသင်္ခါရကို။ ပဿမ္ဘယံ (ပဿမ္ဘယန္တော)=သာယာဖြူးဖြူး ညှင်းမှုတ်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်။ အဿသိဿာမိ=အံ့။ ဣတိ=သို့။ သိက္ခတိ=၏။ ကာယသင်္ခါရံ=အရှိုက်အရှုပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသော ဝင်သက်ဟု ဆိုအပ်သော ကာယသင်္ခါရကို။ ပဿမ္ဘယံ (ပဿမ္ဘယန္တော)=သာယာဖြူးညှင်း ရှိုက်ရှု ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်။ ပဿသိဿာမိ=အံ့။ ဣတိ=သို့။ သိက္ခတိ=၏။ ပိတိပ္ပဋိသံဝေဒီ=ထွက်သက်၏ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးလုံး၌ ပိတိကိုထင်စေလျက်။ ပဿသိဿာမိ=အံ့။ ဣတိ=သို့။ သိက္ခတိ=၏။

ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ

စိတ္တသင်္ခါရံ=အထုတ်အမှုတ်ပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသော စိတ္တသင်္ခါရကို။ ပဿမ္ဘယံ (ပဿမ္ဘယန္တော)=သာယာဖြူးညှင်း မှုတ်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်။ အဿသိဿာမိ၊ ဣတိ၊ သိက္ခတိ။ စိတ္တသင်္ခါရံ=အရှိုက်အရှုပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသောစိတ္တသင်္ခါရကို။ ပဿမ္ဘယံ (ပဿမ္ဘယန္တော)=သာယာဖြူးညှင်း ရှိုက်ရှုခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဣတိ၊ သိက္ခတိ။ စိတ္တပ္ပဋိသံဝေဒီ=ဝင်သက်၏ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးလုံး၌ စိတ်ကိုထင်စေလျက်။ အဿသိဿာမိ၊ ဣတိ၊ သိက္ခတိ။

အဘိပ္ပမောဒယံ

အဘိပ္ပမောဒယံ အဘိပ္ပမောဒယန္တော=လွန်စွာအပြားအားဖြင့် ဝမ်းမြောက်စေလျက်။
အဿသိဿာမိ=အံ့။ ဣတိ=သို့။ သိက္ခတိ=၏။ စိတ္တံ=ကို။ သမာဒဟံ သမာဒယန္တော=
လျက်။ ပဿသိဿာမိ=အံ့။ ဣတိ=သို့။ သိက္ခတိ=၏။ စိတ္တံ=ကို။ ဝိမောစယံ ဝိမော
စယန္တော=လွတ်စေလျက်။ အဿသိဿာမိ=အံ့။ ဣတိ=သို့။ သိက္ခတိ=၏။

ကံ့ခေါသိ ကတကလျာဏော

ဥပါသက=ဥပါသကာ။ တံ့=သည်။ ကတကလျာဏော=ပြုအပ်ပြီးသောစင်ကြယ်
သောအမှုရှိသည်။ ကတကုသလော=ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသည်။ ကတဘီရုတ္တာ
ဏော=ပြုအပ်ပြီးသော ကြောက်ခြင်းကိုတားမြစ်တတ်သော ကောင်းမှုရှိသည်။ အသိ=၏။
အကတပါပေါ=ပြုအပ်သော ယုတ်မာသော အမှုမရှိသည်။ အကတလုဒ္ဒေါ=ပြုအပ်သော
ကြမ်းကြုတ်သောအမှုမရှိသည်။ အကတကိဗ္ဗိသော=ပြုအပ်သောခက်ထန်သောအမှု
မရှိသည်။ အသိ=၏။

တယာ=သည်။ ကလျာဏံ=ကို။ ကတံ=အပ်ပြီ။ တယာ=သည်။ ပါပံ=ကို။
အကတံ=အပ်။ တုယံ=အား။ ပါပကေန=ယုတ်မာစွာသော။ ဣမိနာဒုဇ္ဈိပိတေန=
ဤမကောင်းသော အသက်ရှင်ခြင်းဖြင့်။ ကိံ=အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ တေ=အား။
ဇီဝိတာ=အသက်ရှင်သောထက်။ မတံ=သေခြင်းသည်။ သေယျော=မြတ်၏။ တံ့=
သည်။ ဣတော=ဤလူပြည်မှ။ ကာလကံတော=သေသည်ရှိသော်။ ကာယဿ=၏။
ဘေဒါ=ကြောင့်။ ပရဏာ=မှ။ ပရံ=၌။ သုဂတိံ=သော။ သဂ္ဂလောကံ=နတ်ပြည်၌။
ဥပပဇ္ဇိဿသိ=ဖြစ်ရလကံ။

တတ္ထ=ထိုနတ်ပြည်၌။ ဒိဗ္ဗေဟိ=နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ=
ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်တို့ဖြင့်။ သမပ္ပိတော=ရောင့်ရဲအပ်သည်ဖြစ်၍။ သမဂီဘူတော=
ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍။ ပရိစာရေဿသိ=စံပါယ်ရလကံ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၉၀)(နိ၊ ၁၇၀)

သဗ္ဗိစ္စာကံ

သဗ္ဗိစ္စာကံ=ဟူသည်ကား။ ဇာနန္တော=သတ္တဝါဟုသိသည်ဖြစ်၍။ သဉ္ဇာနန္တော=
ဇီဝိတိန္ဒြေမှ ချအံ့သောအမှတ်နှင့်တကွ သိသည်ဖြစ်၍။ စေတု=စေ့ဆော်ကြိုးထုတ် အား
ထုတ်၍။ အဘိဝိတရိတွာ=နှိပ်နင်း၍။ ဝိတိက္ကမော=လွန်ကျူးခြင်းတည်း။

(ဝိ၊ ၁၊ ၉၂)(နိ၊ ၁၇၂)

မနုဿဝိဂ္ဂဟ-အရ

အမိဝမ်းတိုက်၌ ပထမဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို အစပြု၍ သေ
သည်ကာလတိုင်အောင် အတွင်း၌ဖြစ်သော သတ္တဝါကို ယူရမည်။

ဇိဝိတာ ဝေါရာပေယျ

ဇိဝိတိန္ဒြိယံ=ကို။ ဥပတ္တိန္ဒြိယံ=ဖြတ်၏။ ဥပရာဇေတိ=ကင်းစေ၏။ သန္တတိ=ခန္ဓာ အစဉ်ကို။ ပိကောပေတိ=ပျက်စေ၏။

ဏာဝရပယောဂဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောလက်နက်များ

အသိ ဝါ=သန်လျက်ကိုလည်းကောင်း။ သတ္တိ ဝါ=လုံ့လကိုလည်းကောင်း။ ဘောန္တိ ဝါ=ခက်ရင်းကိုလည်းကောင်း။ လဂဉ္စ ဝါ=ဆောက်ပုတ်ကိုလည်းကောင်း။ ပါသာဏံ ဝါ=ကျောက်ခဲကိုလည်းကောင်း။ သတ္တံ ဝါ=ကြွင်းသော လက်နက်ကိုလည်းကောင်း။ ဝိသံ ဝါ=အဆိပ်ကိုလည်းကောင်း။ ရဇ္ဇံ ဝါ=ကြိုးကိုလည်းကောင်း။ ပရိယေသေယျာ= ငြားအံ့။ (သတ္တဟာရကံ၌ လတ္တ-အရ သန်လျက် စသည်ကိုယူ)

မရယောဇ္ဈံ ဝါ သံဝဏ္ဏေယျ

အလက်ရှင်ခြင်း၌ အပြစ်ကိုပြု၍ သေခြင်း၌ ချီးမွမ်းစကား ပြောကြားသည်။ “သင်သည် ဤလူ့ပြည်မှသေသော် ဥပါဒိန္ဒကခန္ဓာကိုယ်၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့် သေရာ အခါမှနောက်၌ ကောင်းသောသူတို့၏ လားရာဖြစ်သော နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ထို နတ်ပြည်၌ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ဖြင့် ရောက်ကာရောက်ကာ ပြည့်စုံ၍ လှည့်လည်ရလိမ့် မည်။

(မှတ်ချက်) ဂေ.နားကဏ္ဍိပုဒ်အဖွင့်တွင် နောက်ဆုံးပါကျ ပေါ်ပါ။

မရဏာယ ဝါ

မရဏာယ။ ဟ။ ယျာတိ=ကား။ သတ္တံဝါ=ကိုလည်း။ အာဟာရ=ဆောင်လော့။ ဝိသံဝါ=အဆိပ်ကိုလည်း။ ခါဒ=ခဲလော့။ ရဇ္ဈယာ=ဝါကြိုးဖြင့်လည်း။ ဥပ္ပန္နိတွာ=အထက် ခြံဖို့မျှ၍။ (ကနည်း) ရဇ္ဈယာ ဥပ္ပန္နိတွာ=ဆွဲကြိုးချ၍ (ပေါ်ဟာရတ္ထ) ကာလံကဗျေဟိ=လော့။ ဣတိ=သို့။ သမာဒပေယျ=ငြားအံ့။ (ထည့်)။

ပါပကဖြစ်ပုံ

ကြွယ်ဝသူတို့၏ အသက်ရှင်ခြင်းကို ယောက်ဆ၍ သူ့သင်းရဲတို့၏အသက်ရှင်ခြင်း သည် ယုတ်ညံ့သည်။ ဥစ္စာရှိသူတို့၏ အသက်ရှင်ခြင်းကိုယောက်ဆ၍ ဥစ္စာမဲ့သူတို့၏

သန်လျက်၊ ဆောက်ပုတ်စသည်။ ။ သက်ကိုဖျက်ဆီးကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ‘သတ္တဟာရင်းဝင်ကြသည်။ (၆၅၂၊ ၄၁)
ပရိယေသေယျာ။ ။ ယာဝရပယောဂ ပြပါ၍ဖြစ်သည်။ (၆၅၂၊ ၄၁)
ဣတိစိတ္တမနော။ ။ စိတ္တသဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ အနက်ဟု မနာသဒ္ဓါကို ဆိုသည်။ (၆၅၂၊ ၄၂)

အသက်ရှင်ခြင်းသည် ယုတ်ညံ့သည်။ နတ်တို့၏ အသက်ရှင်ခြင်းကို ထောက်ဆ၍ လူတို့၏အသက်ရှင်ခြင်းသည် ယုတ်ညံ့သည်။

ဒုဗ္ဗိတိတ=မကောင်းသောအသက်ရှင်ပုံ

လက်ပြတ်သူ၊ ခြေပြတ်သူ၊ လက်ခြေပြတ်သူ၊ နားပြတ်သူ၊ နှာခေါင်းပြတ်သူ၊ နား၊နှာခေါင်းပြတ်သူတို့၏ အသက်ရှင်ခြင်း။

သောဗ္ဗေ ဝါ

သောဗ္ဗေဝါ=ကျင်းဌ်လည်းကောင်း။ နရကေ ဝါ=နရက်ချောက်ဌ်လည်းကောင်း။ ပပါတေ ဝါ=ကမ်းပါးပြတ်ဌ်လည်းကောင်း။ ပပတ=ခုန်ချလော့။

တတိယပါရာဇိကကျပုံ

နှစ်ခြမ်းကွဲပြီးသော ကျောက်ဖျာကြီးသည် တဖန် မစေ့စပ်တော့သကဲ့သို့ ဤ အတူသာလျှင် ရဟန်းသည် စေ့ဆော်၍ လူကိုယ်ကို ဇီဝိတိန္ဒြေမှ ခွင်းခြင်းကြောင့် ရဟန်းမဟုတ်တော့၊ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် မဟုတ်တော့။

လေခါယ သံဝဏ္ဏေတိ (သေရန်တိုက်တွန်းစာရေးသူ)

“ဒီလို သေသောသူဟာ ဥစ္စာကို ရလျှင်ရမယ်၊ ကျော်စောမှုကို ရလျှင်ရမယ်၊ နတ်ပြည်သို့ ရောက်လျှင်ရောက်မယ်”ဟု စာရေးလျှင် အကွရတိုင်း အကွရတိုင်း ဒုက္ကဋ်၊ စာအရေးအသားကိုမြင်၍ “သေမည်”ဟုကြံကာ ဒုက္ခဝေဒနာကိုဖြစ်စေလျှင် ထုလွှစဉ်း၊ သေလျှင် ပါရာဇိက။ (၆၊၁၊၉၆)

လူကျသေရန် တွင်းတူးသူ

“ကျ၍ သေလိမ့်မည်”ဟုကြံကာတွင်းတူးလျှင် ဒုက္ကဋ်၊ တွင်းထဲကျ၍ ဒုက္ခ ဝေဒနာ ဖြစ်လျှင် ထုလွှစဉ်း။ သေလျှင် ပါရာဇိက။

“ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သေပါစေ”ဟု မရည်ရွယ်ဘဲတွင်းတူးသူ

တွင်းတူးလျှင်ဒုက္ကဋ်၊ လူသားထိုတွင်းထဲကျလျှင် ဒုက္ကဋ်သင့်၍ ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်လျှင် ထုလွှစဉ်း၊ သေလျှင်ပါရာဇိက၊ ဘီလူး၊ ပြိတ္တာ၊ လူယောင်ဖန်ဆင်းထားသော တိရစ္ဆာန် ကိုတွင် တယောက်ယောက်ကျလျှင်ဖြစ်စေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်လျှင်ဖြစ်စေ ဒုက္ကဋ်၊ သေ လျှင် ထုလွှစဉ်း။

တိရစ္ဆာန်ကျခြင်း၊ ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ သေလျှင် ပါရာဇိက။

(၆၊၁၊၉၇)

အပဿေနိနာမ

အပဿေနိနာမ=ကား။ အပဿနေ=တံကဲပျဉ်၌။ သတ္တဝါ=ကိုလည်း။ ဌပေတိ=၏။ ဝိသေနဝါ=အဆိပ်ဖြင့်လည်း။ မက္ခေတိ=လိမ်းကျံ၏။ ဒုဗ္ဗလံဝါ=အားနည်းသည်ကိုလည်း။ ကရောဟိ=၏။ သောဗ္ဗေဝါ=၌လည်းကောင်း။ နရကေဝါ=၌လည်းကောင်း။ ပပါတေဝါ=၌လည်းကောင်း။ ပပတိတွာ=၍။ မရိဿတိ=လတ္တံ့။ ဣတိ=သို့။ ဌပေတိ=၏။

ရူပူပဟာရောနာမ

ရူပူပဟာရောနာမ=ကား။ ဣမံ=ဤရူပါရုံကို။ ပဿိတွာ=မြင်၍။ ဥတ္တသိတွာ=ကြောက်လန့်၍။ မရိဿတိ=လတ္တံ့။ ဣတိ=သို့။ အမနာပိကံ=နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသော။ ဘယာနကံ=ကြောက်မက်ဖွယ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော။ ဘေရဝံ=ကြောက်မက်ဘွယ်ရှိသော။ ရူပံ=ရူပါရုံကို။ ဥပသံဟရတိ=အနီးသို့ဆောင်၏။ ပ။

ဣမံ=ဤရူပါရုံကို။ ပဿိတွာ=၍။ အလာဘကေန=မရခြင်းကြောင့်။ သုဿိတွာ=ခြောက်ကပ်၍။ မရိဿတိ=လတ္တံ့။ ဣတိ=သို့။ မနာပိကံ=နှစ်သက်ဖွယ်ရှိသော။ ရူပံ=ကို။ ဥပသံဟရတိ=၏။

ပေမနီယံ

ပေမနီယံ= ချစ်ဖွယ်ရှိသော၊

ဟဒယဂံမံ= နှလုံးသို့ဝင်သော၊

အာစိက္ခဏာနှင့် အနုသာသနီ

အာစိက္ခဏာဟူသည် မေး၍ ပြောခြင်းဖြစ်၍ အနုသာသနီဟူသည် မမေးဘဲ ပြောခြင်းဖြစ်သည်။

အာစိက္ခဏာနှင့် အနုသာသနီတို့၌ အဆုံးအဖြတ်

“ဒီလိုသေပါ၊ ဒီလိုသေသောသူသည် ဥစ္စာကိုလည်း ရမည်၊ အကျော်အစောကိုလည်း ရမည်၊ နတ်ပြည်သို့လည်း ရောက်မည်” ဟု ပြောလျှင် (ဆုံးမလျှင်) ဒုက္ကဋ်၊ ထိုပြောဆို(ဆုံးမ)ခြင်းကြောင့် “သေမည်” ဟုကြံကာ ဒုက္ခဝေဒနာကိုဖြစ်စေလျှင် ထုလ္လစ္စဉ်း၊ သေလျှင် ပါရာဇိက။

အနာပတ္တိဝါရ

၁။ သေစေလိုသော စေတနာမရှိဘဲ ဇီဝိတိန္ဒြေမှခွင်းသူ၊

၂။ မသိသူ၊

- ၃။ မသေစေလိုသူ၊
- ၄။ ရူးသူ၊
- ၅။ အာဒိကမ္ပိကရဟန်း။

ဝိနိဓာဝတ္ထု

ပိဋကေ ပိလောတိကာယ

ပိဋကေ=အင်းပျဉ်၌။ ပိလောတိကာယ=ပုဆိုးကြမ်းဖြင့်။ ပဋိစ္စန္ဒ=ခြုံရုံဖုံးလွှမ်းသော။ ဒါရကံ=သူငယ်ကို။ နိသီဒန္တော=ထိုင်သည်ဖြစ်၍။ ဩတ္တရိတွာ=ဖိမိ၍။ မာရေသိ=သေစေ၏။ ပ။ ဘိက္ခဝေ=သို့။ အပ္ပဋ္ဌိဝေက္ခိတွာ=မဆင်ခြင်မှု၍။ အာသနေ=နေရာ၌။ နစနိသီဒိတဗ္ဗံ=သတည်း။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၀၀)(နိ၊ ၁၈၀)

ဘတ္တဂ္ဂေ အန္တရဃရေ

ဘတ္တဂ္ဂေ= ဆွမ်းစားဇရပ်၌။ အန္တရဃရေ= ရွာတွင်း၌။ အာသနံ=ကို။ ပညပေန္တော=ခင်းသည်ဖြစ်၍။ မုသလေ=ကျည်ပွေ့ကို။ ဥဿိကေ=ထောင်အပ်သည်ရှိသော်။ ဧကံ=သော။ မုသလံ=ကို။ အဂ္ဂဟေသိ=၏။ ဒုတိယော=သော။ မုသလော=သည်။ ပရိပတိတွာ=ကျ၍။ အညတရဿ=သော။ ဒါရကဿ=၏။ မတ္တကေ=ဦးခေါင်း၌။ အဝတ္ထာသိ=ဖိမိ၏။ သော=ထိုသူငယ်သည်။ ကာလမ ကာသိ=၏။ ပ။ ဘဂဝါ=ဘုရား။ အဟံ=သည်။ အသဗ္ဗိစ္စ=၍။ ဝိရဒ္ဓပယောဂေါ=ချွတ်ယွင်းသော ပယောဂရှိပါ၏။ ဘိက္ခု=ရဟန်း။ ဝိရဒ္ဓပယောဂဿ=အား။ (ထည့်)။ အနာပတ္တိ=သင့်။

ဝိသဂတံ ပိဏ္ဍပါတံ

ဝိသဂတံ=အဆိပ်၏တည်ရာဖြစ်သော (ဝါ) အဆိပ်နှင့်ရောသော။ ပိဏ္ဍပါတံ=ကို။ လဘိတွာ=၍။ ပဋိက္ကမနံ=ဆွမ်းစားရပ်သို့။ ဟရိတွာ=၍။ ဘိက္ခုနံ=တို့အား။ အဂ္ဂကာရိကံ=အဦးအမြတ်ပြုခြင်းကို (ဝါ) အဦးအမြတ်ပြုအပ်သောဆွမ်းကို။ အဒါသိ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၀၂)(နိ၊ ၁၈၀)

အာဠဝကာ ဘိက္ခု

အာဠဝကာ=အာဠဝီတိုင်းသားဖြစ်ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဝိဟာရဝတ္ထု=ကျောင်းရာအကျည်ကို။ ကရောန္တိ=ကုန်၏။ အညတရော=သော။ ဘိက္ခု=သည်။ ဟေဋ္ဌာ=အောက်၌။ ဟုတွာ=၍။ သိလံ=ကျောက်ကို။ ဥစ္စာရေသိ=အထက်သို့ကမ်း၏။

ဥပရိမေန=အထက်၌တည်သော။ ဘိက္ခုနာ=သည်။ ဒုဂ္ဂဟိတာ=မကောင်းသဖြင့် ကိုင်အပ်သော။ သိလာ=သည်။ ဟေဋ္ဌိမဿ=အောက်၌တည်သော။ ဘိက္ခုနော=၏။ မတ္ထကေ=၌။ အဝတ္ထာသိ=ဖိမိ၏။

ဝါသီ

ဝါသီ=ပဲခွပ်ကို။ ဝါပါနသီ=အခြင်ရနယ်ကို။ (ဤမျှသာ အထူး) (အနုကဝတ္ထု၌) အနုကံ=ငြမ်းကို။ ဗန္ဓန္တိ=ဖွဲ့ကုန်၏။ အတြ=ဤအရပ်၌။ ဌိတော=ရပ်လျက်။ ဗန္ဓာဟိ=ချည်လော့။ ပ။ တတြ=အရပ်၌။ ဌိတော=ရပ်လျက်။ ဗန္ဓန္တော=ဖွဲ့ချည်သည်ရှိသော်။ ပရိပတိတွာ=လိမ့်ကျ၍။

ဝိဟာရံ=ကို။ ဃာဒေတွာ=မိုး၍။ သြတရတိ=ဆင်းသက်၏။

အနဘိရတိယာ ဝိဌိတော

အနဘိရတိယာ=မမွေ့လျော်ခြင်းဖြင့်။ ဝိဌိတော=နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ဂိဇ္ဈကုဋ်=သော။ ပဗ္ဗတံ=သို့။ အဘိရဟိတွာ=တက်၍။ ပပါတေ=တောင်ကမ်းပါးပြတ်၌။ ပပတန္တော=လှိမ့်ချသည်ရှိသော်။ အညတရံ=သော။ ဝိလိဝကာရံ=နှီးသမားကို (ဝါ)ပြောသမားကို။ သြတ္တရိတွာ=ဖိမိ၍။ မာရေသိ=သေစေ၏ (ပ) ဘိက္ခဝေ=တို့။ အတ္တာနံ=ကိုယ်ကို။ နပါတေဗ္ဗံ=မချအပ် (ဝါ)။ မကျစေအပ်။

ဒဝါယ=မြူးထူးပျော်ပါး ကစားလိုသဖြင့်။ သိလံ=ကျောက်ကို။ ပဝိဇ္ဇိသု=လှိမ့်ကုန်၏။

တံ ဘိက္ခု သေဒေသုံ

တံဘိက္ခု=ကို။ သေဒေသုံ=ချွေးအောင်းစေကုန်၏။ သိသာဘိတာပေါ=ဦးခေါင်းကိုက်သော အနာသည်။

တဿဘိက္ခုနော=အား။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ နက္ခံ=နှာနှပ်ခြင်းကို။ သမ္မာဟေဝံ=ဆုပ်နယ်ကုန်၏။ နာပေသုံ=ရေချိုးစေကုန်၏။ တေလေန=ဆီဖြင့်။ အပ္ပဇ္ဈိသု=သုတ်လိမ်းကုန်၏။

ပုဂ္ဂတ္ထပတိကာ

ပုဂ္ဂတ္ထပတိကာ=အရပ်တစ်ပါးသို့သွား၍ ကင်းသောလင်ရှိသော။ ဣတ္ထိ=သည်။ ဇာရေန=သယောက်လင်ကြောင့် (ဝါ) လင်ငယ်ကြောင့်။ ဂပ္ပိနီ=ကိုယ်ဝန်ရှိသည်။ ဟောတိ=၏။ သာ=ထိုမိန်းမသည်။ ကုလူပကံ=ဆရာဖြစ်သော။ ဘိက္ခု=ကို။ အယျ=အရှင်ဘုရား။ ဣဃံ=တိုက်တွန်းပါ၏။ ဂပ္ပပါတနံ=ကိုယ်ဝန်ကျစေတတ်သောဆေးကို။ ဇာနာဟိ=သိပါလော့။ ဣတိ=ဤသို့။ တေဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။ ဘဂိနိ=နှမ။ သုဠ=ကောင်းပြီ။ ဣတိ=သို့။ တဿာ=ထိုမိန်းမအား။ ဂပ္ပပါတနံ=ကို။ အဒါသိ=၏။ ဒါရကော=သည်။ ကာလမကာသိ=၏။

ဒွေ ပဇာပတိယော

ဒွေ ပဇာပတိယော=နှစ်ယောက်သောမယားတို့သည်။ ဟောန္တိ=၏။ ကော= တစ်ယောက်သောမယားသည်။ ဝဉ္စာ=မြို့၏။ ကော=သည်။ ဝိဇာယိနီ=သားဖွား၏။ ဝဉ္စာ=မြို့သော။ ဣတ္ထိ=သည်။ ကုလူပကံ=သော။ ဘိက္ခု=ကို။ ဇေတဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။ ဘန္တေ=ဘုရား။ သာ=ထိုမိန်းမသည်။ သစေ ဝိဇာယိ သတိ=အကယ်၍ သားဖွားလတ္တံ့။ ဧဝံသတိ=သော်။ သဗ္ဗဿ=သော။ ကုဗျုဗ္ဗဿ=ဥစ္စာစု၏။ ဣဿရာ= အရှင်မသည်။ ဘဝိဿတိ=လတ်။ အယျ=ရှင်။ ဣဃံ=တောင်းပန်တိုက်တွန်းပါ၏။ တဿာ=ထိုမိန်းမ၏။ ဂဗ္ဘပါတနံ=ကို။ ဇာနာဟိ=လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ=ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယံ=သတ္တရသဝဂ္ဂိ အမည်ရှိသော။ ဘိက္ခု=ကို။ အင်္ဂုလိပတောဒကေန=လက်ချောင်းထိုးသဖြင့်။ ဟာသေသံ= ရှင်စေကုန်၏။ သောဘိက္ခု=ထိုသတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်းသည်။ ဥတ္တန္တော=ပင်ပန်းသည်ဖြစ်၍။ အနဿာသကော=ထွက်သက်ဝင်သက်ပြတ်သည်ဖြစ်၍။ ကာလမကာသိ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁၀၈)(နိ၊ ၁၈၅)

ယက္ခဝတ္ထု

ဘူတဝေဇ္ဇကော=ဘုတ်ဆေးသမားဖြစ်ဘူးသော။ ဘိက္ခု=သည်။ ယက္ခံ=ဘီလူးကို။ ဇိဝိတာ=မှ။ ဝေါရောပေသိ=၏။ (ထုလ္လုစ္စဉ်း အာပတ်သင့်သည်)

ဝါဠယက္ခဝတ္ထု စသည်

ဝါဠယက္ခဝိဟာရံ=ကြမ်းသောဘီလူးရှိသောကျောင်းသို့။ ပါဟေသိ=စေလွှတ်၏။ တံဘိက္ခု=ကို။ ယက္ခာ=တို့သည်။ ဇိဝိတာ=မှ။ ဂေါရောပေသံ=ကုန်၏။ ဝါဠကန္တာရံ=သားရဲရှိသောခရီးခဲသို့။ ပါဟေသိ=၏။ တံဘိက္ခု=ကို။ ဝါဠာ=သားရဲတို့သည်။

ဒါယံ အာဠိဗ္ဗေသံ

ဒါယံ=တောကို။ အာဠိဗ္ဗေသံ=မီးတိုက်ကုန်၏။ မနဿာ=တို့သည်။ ဒုနာ=မီးလောင်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ကာလမကံသု=သေကုန်၏။

အာယာတနံ ဂန္ဓာ

အာယာတနံ=လူသတ်ရာသင်္ချိုင်းသို့။ ဂန္ဓာ=၍။ စောရဃာတံ=ခိုးသူသတ် ယောက်ျားကို။ အာဝုသော=ဒါယကာ။ ဣမံ=ဤသူကို။ မာကိလမေဟိ=မပင်ပန်းစေလင့်။ ဇကေန ပဟာရေန=တချက်ပုတ်ခတ်ခြင်းဖြင့်။ ဇိဝိတာ=မှ။ ဝေါရောပေဟိ= ချလော့။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁၁၁)(နိ၊ ၁၈၆)

ဥာတိယရေ

ဥာတိယရေ=ဆွေမျိုးတို့အိမ်၌။ ဟတ္ထပါဒန္တိန္ဒြေ=လက်ခြေပြတ်သည်ဖြစ်၍။
 ဥာတကေဟိ=တို့ဖြင့်။ သံပရိကိဏ္ဍော=ဝန်းရံအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ ပ။ အာဝုသော=
 တို့။ ဣမဿ=ဤယောက်ျား၏။ မရဏံ=ကို။ ဣစ္ဆယ=အလိုရှိကြကုန်သလော။ ဣတိ=သို့။
 အဝေါစ=၏။ ဘန္တေ=ဘုရား။ အာမ=အိမ်။ ဣစ္ဆာမ=အလိုရှိကုန်၏။ ဣတိ=သို့။
 ဝုတ္တေ=သော်။ (ထည့်)။ တေနဟိ=ယင်းသို့အလိုရှိတပြီးကား။ တက္ကံ=ရက် တက်ကို။
 ပါထေယ=တိုက်ကြကုန်လော့။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

တတိယပါရာဇိက ပြီးပါပြီ။

ဝေဟနပါရာဇိက

တေန ခေါ် ပန သမယေန

တေန ခေါ် ပန သမယေန=ဌ်။ သမ္ပဟုလာ=သုတ္တန်နည်းလာ များစွာကုန်သော။ သန္တိဌာ=အကျွမ်းမဝင်မြင်ဘူးကာမျှသော အဆွေခင်ပွန်းဖြစ်ကုန်သော။ သမ္ပတ္တာ=အကျွမ်းဝင်လှ ဆည်းကပ်ခလျက် တကွသုံးဆောင် စားသောက်သော အဆွေခင်ပွန်းဖြစ်ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဝဂ္ဂုမုဒါယ=ဝဂ္ဂုမုဒါအမည်ရှိသော။ နဒိယာ=မြစ်၏။ တိရေ=ကမ်းနားဌ်။ ဝဿံ=ဝါသို့။ ဥပဂစ္ဆိသု=ကပ်ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၁၂)(နိ၊ ၁၈၇)

သောယေဝ ခေါ်

အာဝုသော=တို့။ အမှာကံ=တို့၏။ ဂိဟိနံ=တို့အား။ အညမညဿ=၏။ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မဿ=လူတို့ကို လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော စျာန်မဂ်ဖိုလ်တရား၏။ ဝဇ္ဇေတာ=ကျေးဇူးကို။ ယောဘာသိတော=အကြင်ဆိုခြင်းသည်။ ဘဝိဿတိ=လတ္တံ့။ သောယေဝ=ဤသို့အချင်းချင်း၏ ကျေးဇူးကိုဆိုခြင်းသည်သာလျှင်။ သေယျော=အထူးသဖြင့် မြတ်၏။

လာဘာ ဝတ နော

နော=ငါတို့အား။ လာဘာဝတ=အရတော်ကုန်စွတကား။ နော=ငါတို့သည်။ သုလဒ္ဓံ ဝတ=ကောင်းစွာရအပ်စွတကား။ တဝ=စင်စစ်။ ယေသံ နော=အကြင်ငါတို့၏။ သန္တိကေ=ဌ်။ (ထည့်)။ ဝေရူပါ=ဤသို့သဘောရှိကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဝဿံ=သို့။ ဥပဂတာ=ကပ်ကုန်၏။ တေသံ နော=ထိုငါတို့အား။ လာဘာဝတ=အရတော်ကုန်စွတကား။ တေသံနော=ထိုငါတို့သည်။ သုလဒ္ဓံဝတ=ကောင်းစွာရအပ်စွတကား။

တေ တာဒိသာနိ

ယာဒိသာနိ=အကြင်သို့ သဘောရှိကုန်သော။ ဘောဇနာနိ=တို့ကို။ (ထည့်) ဘိက္ခုနံ=တို့အား။ ဒေန္တိ=ကုန်၏။ (ရှေ့သို့ပြန်)။ တာဒိသာနိ=ကုန်သော။ ဘောဇနာနိ=တို့ကို။ အတ္တာနော=မိမိတို့သည်။ နဘုဉ္ဇန္တိ=မစားကုန်။ မာတာပိတူနံ=တို့အား။ န ဒေန္တိ=မပေးကုန်။ ပုတ္တဒါရဿ=သားမယားအား။ နဒေန္တိ=ကုန်။ ဒါသမ္ပကရ ပေါရိသဿ=ကျွန်အမှုလုပ်အချင်းအရင်းအား။ နဒေန္တိ=ကုန်။ မိတ္တာမစွာနံ=အဆွေခင်ပွန်းတို့အား။ နဒေန္တိ=ကုန်။ ဉာတိသာလောဟိတာနံ=ဆွေမျိုးသွေးတူ သံဘက်တို့အား။ နဒေန္တိ= ကုန်။

ဝဏ္ဏဝါ အဟောသုံ

အထခေါ=ဌ်။ တေဘိက္ခူ=တို့သည်။ ဝဏ္ဏဝဇ္ဇော=အဆင်းလှကုန်သည်။ ပီဏိန္ဒြိယာ=ပြည့်ဖြိုးသောဣန္ဒြေရှိကုန်သည်။ ပဿန္နမုခဝဏ္ဏာ=ကြည်လင်သော မျက်နှာအဆင်းရှိကုန်သည်။ ဝိပ္ပသန္ဓဆဝိဝဏ္ဏာ=အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော အရည်အဆင်းရှိကုန်သည်။ အဟောသုံ=ကုန်ပြီ။

ဝဿဝုတ္တာနံ=ပါမှထကုန်သော။ ဘိက္ခူနံ=တို့အား။ ဘဂဝန္တံ=ကို။ ဒဿနာယ=ဖူးမြင်ခြင်းငှာ။ ယံဥပသင်္ကမိတုံ ယံဥပသင်္ကမနံ=အကြင်ချဉ်းကပ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ=ရှိ၏။ ဧတံဥပသင်္ကမနံ=ဤချဉ်းကပ်ခြင်းသည်။ အာစိဏ္ဏံ ခေါ ပန= အလေ့အကျင့်သာတည်း။

အာစိဏ္ဏံခေါ ပနတံ

ဘဂဝန္တာနံ=ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓါနံ=တို့၏။ အာဂန္တုကေဟိ=ကုန်သော။ ဘိက္ခူဟိ=တို့နှင့်။ သဒ္ဓိ=ကွ။ ယံပဋိသမ္မောဒိတုံ ယံ ပဋိသမ္မောဒနံ=အကြင်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာပြောဟောခြင်းသည်။ အတ္ထိ=၏။ ဧတံ=ဤဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာပြောဟောခြင်းသည်။

ဥဒရဿ ကာရဏာ

မောဃပုရိသာ=တို့။ တုမေ=တို့သည်။ ကထံဟိ=လျှင်။ ဥဒရဿ=ဝမ်း၏။ ကာရဏာ=အကြောင်းကြောင့်။ ဂိဟိနံ=တို့အား။ အညမညဿ=၏။ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မဿ=၏။ ဝဏ္ဏံ=ကို။ ဘာသိဿထနာမ=ဆိုကြကုန်ဘိသနည်း။ မောဃပုရိသာ=တို့။ တုမေဟိ=တို့သည်။ တိဏှေန=ထက်စွာသော။ ဂေါဝိကန္တ ငနန=နွားဝမ်းမှိုက်ကို ဖောက်ကြောင်းဖြစ်သော သားလှီးဓားဖြင့်။ ကုစ္ဆိပရိကန္တာ=ဝမ်းကို လှီးဖောက်ဖြတ်တောက်အပ်သော အမှုအရာသည်။ ဝရံ=မြတ်၏။ ဥဒရဿ=၏။ ကာရဏာ=ကြောင့်။ ဂိဟိနံ=တို့အား။ အညမညဿ=၏။ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မဿ=၏။ ဝဏ္ဏော=ကို။ ဘာသိတော=ဆိုအပ်သော အမှုအရာသည်။ နတွေဝ ဝရံ=မမြတ်သည်သာတည်း။

ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကိုပြောခြင်းထက် မိမိဝမ်းမှိုက်ကို ဓားဖြင့်ထိုးဖောက်ခြင်းက မြတ်ပုံ

တံဝရာဝရံ=သည်။ ကိဿဟေတု=နည်း။ မောဃပုရိသာ=တို့။ ဟိယသ္မာ=ကြောင့်။ တတောနိဒါနံ=ထိုဝမ်းကို လှီးဖြတ်တောက်ခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့် (ဝါ) အကြောင်းရှိသော။ မရဏံဝါ=သို့မူလည်း။ နိဂစ္ဆေယျ=ရာ၏။ မရဏမတ္တံ=သေလောက်ရုံ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဒုက္ခံဝါ=သို့မူလည်း။ နိဂစ္ဆေယျ=ရာ၏။ တပ္ပစ္စယာ=ထိုဝမ်းကိုလှီးဖြတ်တောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ကာယဿ=၏။ ဘေဒါ=ကြောင့်။ မရဏာ=မှ။ ပရံ=ဌ်။ အပါယံ=သော။ ဒုဂ္ဂတိ=သော။ ဝိနိပါတံ=သော။ နိရယံ=၍။ နတွေဝဥပပဇ္ဇေယျ=မဖြစ်ရာသည်သာတည်း။ မောဃပုရိသာ=တို့။ ဣတော

နိဒါနဉ္စခေါ=ဤဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၏ကျေးဇူးကို ဟောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်ကား။
ကာယဿ=၏။ ဘေဒါ။ ပရံ။ မရဏာ။ အပါယံ။ (ပ)။ ဥပပဇ္ဇေယျ=ရာ၏။

ခိုးသူကြီးငါးယောက်

- ၁။ “ငါသည် ဘယ်အခါ၌ တပည့် အရာ အထောင် ခြံရံ၍ လူရှင်ရဟန်းတို့၏ ကောင်းသော အပြုအစု၊ အလေးပြုမှု၊ မြတ်နိုးမှု၊ ပူဇော်မှု၊ အရိုအသေပြုမှုတို့ကို ခံယူကာ သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးပစ္စည်းလေးပါးတို့ကိုရပြီး ရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည်တို့၌ ဒေသစာရီ လှည့်လည်ရပါအံ့နည်း” ဟုကြံ၍ နောင်အခါ၌ ထိုအကြံအစည်အတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ကာ လှည့်လည်သော ရဟန်းသည် ပထမခိုးသူကြီးဖြစ်သည်။
- ၂။ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်သော သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၊ ပိနည်းကို သင်ယူ၍ မိမိဥစ္စာလုပ်ကာ ခိုးဆောင်ထားသော ရဟန်းယုတ်သည် ဒုတိယခိုးသူကြီး ဖြစ်သည်။
- ၃။ စင်ကြယ်သောအကျင့်ရှိသော ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော အကျင့်ကိုကျင့်သော သီတင်းသုံးဖော်ကို အခြေအမြစ်မရှိသော အပြဟ္မစရိယမေထုန်အကျင့်ဖြင့် စွပ်စွဲသောရဟန်းယုတ်သည် တတိယခိုးသူကြီးဖြစ်သည်။
- ၄။ သံဃာတော်၏ ဂရုဘာဏ်၊ ဂရုပရိက္ခရာဖြစ်သော အာရာမ်၊ အာရာမ်ပြေနေရာစသော ပစ္စည်း (၂၅)ပါးတို့ဖြင့် လူတို့ကို ချီးမြှောက် ဖျားယောင်းသော ရဟန်းယုတ်သည် စတုတ္ထခိုးသူကြီးဖြစ်သည်။
- ၅။ ထင်ရှားမရှိ မဟုတ်မမှန်သော ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားကို ဝါကြွားပြောဆိုသော ရဟန်းသည် မာရ်နတ်တည်ရာ ဝသဝတ္တိ၊ ဗြဟ္မဘုံ (၂၀) နှင့်တကွသော ဩကာသလောကဖြစ်စေ၊ ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏား၊ သမ္ဗုတိနတ်ဟု ဆိုအပ်သော မင်း၊ ကြွင်းသော လူတို့နှင့်တကွသော သတ္တလောက၌ဖြစ်စေ အဆိုးဆုံးအကြီးဆုံး ပဉ္စမမြောက် ခိုးသူကြီးဖြစ်သည်။ ဘာကြောင့်လဲ မေးလျှင် တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ ဆွမ်းကို ခိုး၍စားသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဖြေရပေမည်။

သုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစာရီ။ ။သုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစာရီ-အရ ရဟန္တာကိုယူ၍ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစာရီယစရန္တံ - အရ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ သီလဂန္တုပုထုဇဉ်အထိ ယူပါ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၂၊ ၇၆)

ပါပဘိက္ခုနော။ ။အခြားနေရာတို့၌ အရင်းအမြစ်ပြတ်၍ ပါရာဇိကကျသောရဟန်းတို့ ပါပဘိက္ခုဟု ခေါ်သည်။ ဤနေရာ၌မူ ပါရာဇိကမကျဘဲ အလိုဆိုး၌တည်လျက် ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒက သိက္ခာပုဒ်တို့ကို နင်းချေကာ လှည့်လည်သောရဟန်းကို ပါပဘိက္ခုဟုခေါ်လေသည်။ (ဝိ၊ ၅၊ ၂၊ ၇၇)

တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ

ဣဓ=ဌ။ ကေဇ္ဇော=သော။ ပါပဘိက္ခု=သည်။ တထာဂတပ္ပ ဝေဒိတံ=မြတ်စွာ ဘုရားသည်လူနတ်တို့အားသိစေအပ်သော။ ဓမ္မဝိနယံ=သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၊ ဝိနည်းကို။ ပရိယာ ပုဏိတွာ=သင်ကြား၍။ အတ္တနော=၏။ သန္တကံ ကတွာ=ဥစ္စာပြု၍။ (ထည့်)။ ဒဟတိ= ခိုးသောင်၏။

ဂရုဘဏ်၊ ဂရုပရိက္ခရာသမ္ပုဉ္စ

သံဃဿ=၏။ ယာနိ တာနိ ဂရုဘဏ္ဍာနိ^၁=အကြင်ဂရုဘဏ်တို့သည်။ ယာနိတာနိ ဂရုပရိက္ခရာနိ=အကြင်ဂရု ပရိက္ခရာတို့သည်။ သန္တိ=ကုန်၏။ ဣဒံဣမာနိ= ဤဂရုဘဏ်၊ ပရိက္ခရာတို့သည်။ သေယျထာကတမာနိ=မူကား။

- (၁) အာရာမော=ရာမ်၊ အာရာမဝတ္ထု= အာရာမ်ရာ၊
- (၂) ဝိဟာရော=ကျောင်း။ ဝိဟာရဝတ္ထု=ကျောင်းရာ။
- (၃) မဉ္ဇော=ညောင်စောင်း။ ပိဋ္ဌံ=အင်းပျဉ်။ ဘိသိ=ဘုံလျှို။ ဗိဗ္ဗောဟနံ= ခေါင်းအုံး။
- (၄) လောဟကုမ္ဘိ=ကြေးအိုး၊ သံအိုး။ လောဟဘာဏကံ=ကြေး၊ သံအိုး စရည်း ကြီး။ လောဟဝါရကော=ကြေး၊ သံအင်တွဲ။ လောဟကဋ္ဌာဟံ= ကြေး၊ သံဖျဉ်း။ ဝါသိ=ပဲခွပ်။ ပရသု=ပေါက်ဆိန်။ ကုဋ္ဌာရီ=ဓားမ။ ကုဒါလော= ပေါက်တူး။ နိခါဒနံ=ဆောက်။
- (၅) ဝလ္လိ=နွယ်။ ဝေဠု=ဝါး။ မုဉ္ဇံ=ဖြူဆံမြက်။ ပဗ္ဗဇံ=ပြိတ်မြက်။ တိဏံ= ကြွင်းသောမြက်။ မတ္တိကာ=မြေညက်။ ဒါရုဘဏ္ဍံ=သစ်ဘဏ္ဍာ။ မတ္တိကာဘဏ္ဍံ=မြေဘဏ္ဍာ။ ဣတိဣမာနိ=ဤအစုအားဖြင့် ငါးပါး၊ သရုပ် အားဖြင့် နှစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့သည်။ (ထည့်)။

တေဟိ=ထိုနှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော ဂရုဘဏ်သို့ဖြင့်။ ဂိဟိ=လူကို။ သင်္ဂဏှာတိ= သင်္ဂြိုဟ်ချီးမြှောက်၏။ ဥပလာပေတိ=ဖြားယောင်းဖြည့်ဖြူး၏။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ စတုတ္ထော= သော။ အယံမဟာစောရော=သည်။ လောကသ္မိ=ဌ်။ သန္တောသံဝိဇ္ဇမာနော=၏။

ဂရုဘဏ္ဍာနိ^၁ ။ဒုတိယပါရာဇိက၌ ၅၀ထိုက်သော ဘဏ္ဍာကို ဂရုဘဏ်ဟုခေါ်သည်။ ဤနေရာ၌ကား “ပဉ္စမာနိ ဘိက္ခဝေ အဝိဿနိယာနိ” စသည်ကို ဟောတော်မူသည့်အတွက် မစွန့်ထိုက်သောကြောင့် အာရာမ်စသော ဂရုဘဏ်ငါးပါးကို ဂရုဘဏ်ဟုခေါ်လေသည်။

အညဿာ သန္တ မတ္တာနံ

ယောဘိက္ခုသည်။ အညဿာ=တစ်ပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ သန္တ=ဖြစ်သော။
အတ္တာနံ=ကို။ အညဿာ=တစ်ပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဝေဒယေ=သိစေ၏။
တဿ=ထိုရဟန်းသည်။ ယံ ဘောဇနံ=အကြင်ဘောဇနကို။ ဘုတ္တံ=စားအပ်၏။ တံ
ဘောဇနံ=ထိုဘောဇနသည်။ ကိတဝဿ=စဉ်းလဲသောငှက်မုဆိုး၏ (ဝါ) သည်။ နိကစ္စ=
စဉ်းလဲကောက်ကျစ်၍။ သကုဏဇာတံ=ငှက်အပေါင်းကို။ (ထည့်)။ ဘုတ္တံဣဝ=စား
အပ်သကဲ့သို့။ နိကစ္စ=စဉ်းလဲကောက်ကျစ်၍။ ထေယျေန=နိုးခြင်းဖြင့်။ ဘုတ္တံ=စားအပ်သည်။
ဇောတိ=၏။ (ပိ၊ ၁၊ ၁၁၆)(နိ၊ ၁၉၆)

ကာသာဝကဏ္ဍာ

ကာသာဝကဏ္ဍာ=သင်္ကန်းလည်၍ ရောက်ကုန်သော။ ဗဟုသိ=များစွာကုန်သော။
ပါပဓမ္မာ=ယုတ်မာသောသဘောရှိကုန်သော။ အသညကာ=ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်ကို မစောင့်
စည်းကုန်သော။ ပါပါ=ယုတ်မာကုန်သော။ ယောဘိက္ခု=အကြင်ရဟန်းတို့သည်။ သန္တိ=
ကုန်၏။ (ထည့်)။ တောဘိက္ခု=တို့သည်။ ပါပေဟိကဓမ္မဟိ=ယုတ်မာသောအမှုတို့ကြောင့်။
နိရယံ=ငရဲ၌။ ဥပပဇ္ဇရေ=ဖြစ်ကုန်၏။

သေယျော အယောဂုဠော

ဒုဿီလော=သီလမရှိသော။ အသညတော=မစောင့်စည်းသော ရဟန်းသည်။
ယံ ရဗ္ဗပိဏ္ဍံ=အကြင်တိုင်းသူတို့ဆွမ်းကို။ စေဘုဇ္ဈေယျ=အကယ်၍စားငြားအံ့။ တတ္တံ=
ပူစွာသော။ အဂ္ဂိသိဂ္ဂပမံ=မီးလျှံပမာရှိသော။ ယဉ္ဇအယောဂုဠံ=အကြင်သံတွေကို လည်း။
စေ ဘုဇ္ဈေယျ=ငြားအံ့။ တေသု=ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ (ထည့်သည်ချည်း)။ တတ္ထော= ပူစွာ
သော။ အဂ္ဂိသိဂ္ဂပမော=မီးလျှံနှင့်တူသော ဥပမာရှိသော။ ဘုတ္တော=စားအပ်သော။
အယောဂုဠော=သံတွေသံချောင်းသည်။ သေယျော=မြတ်၏။ (ပိ၊ ၁၊ ၁၁၆)(နိ၊ ၁၉၇)

အနဘိဇာနန္တိ

အနဘိဇာနန္တိ=ကား။ အသန္တံ=ထင်ရှားမရှိသော။ အဘူတံ=မဟုတ်မမှန်သော။

အညဿာ သန္တမတ္တာနံ။ ။ပရိသုဒ္ဓကာယ သမာစာရာဒိကတော=စင်ကြယ်သောကိုယ်အကျင့် အစ
ရှိသည်မှ။(အညအပါဒါနံ)။ အညဿာ အညေန အပရိသုဒ္ဓကာယ သမာစာ
ရာဒိကေန အာကာရေန=အခြားသော မစင်ကြယ်သောကိုယ်အကျင့်အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။
(အညအရ)

အညဿာ ယော ပဝေဒယေ။ ။အပရိသုဒ္ဓကာယ သမာစာရာဒိကတော= မစင်ကြယ် (ပ)မှ။
(အညအပါဒါနံ)။ အညဿာ အညေန
ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာ ဒိကေန အာကာရေန=အခြားသောစင်ကြယ်သော (ပ)ဖြင့်။

အသံဝိဇ္ဇမာနံ=ထင်ရှားမရှိသောတရားကို။ အတ္တနိ=ဌ်။ ကုသလံဓမ္မံ=ကို။ မေ=အား။
ကုသလောဓမ္မော=သည်။ အတ္တိ=၏။ ဣတိ=သို့။ အဇာနန္တော=မသိဘဲ။ အပဿန္တော=
မမြင်ဘဲ။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသရုပ်

ဈာန်(၄) ပါး၊ ဝိမောက္ခ(၃) ပါး၊ သမာဓိ(၃) ပါး၊ သမာပတ်(၃) ပါး၊ ဝိဇ္ဇာ(၃) ပါး၊
မဂ္ဂဘာဝနာ (၇)ပါး၊ ဇလသမ္ဘိကိရိယာ(၄) ပါး။ ကိလေသပဟာန(၃) ပါး၊ စိတ်၏နိဝရဏမှ
ကင်းခြင်း(၃) ပါး၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ ဈာန်(၄) ပါးဖြင့် ဓမ္မလျော်ခြင်း။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၁၇)

အတ္တုပနာယိက = မိမိကိုယ်ကို ကပ်ဆောင်ပုံ (၂)နည်း

- (၁) ထိုကုသိုလ်တရားတို့ကို မိမိ၌ ကပ်ဆောင်ခြင်း။
- (၂) မိမိကိုလည်း ထိုကုသိုလ်တရားတို့၌ ကပ်ဆောင်ခြင်း။

ဉာဏဒဿနံ-၌ ဉာဏအရ

ဝိဇ္ဇာသုံးပါး။

ဒဿနန္တိ

ဒဿနန္တိ=ကား။ ယံဓမ္မဇာတံ=အကြင်ဓမ္မသည်။ ဉာဏံ=မည်၏။ တံဓမ္မဇာတံ=
သည်။ ဒဿနံ=မည်၏။

ဈာန်မဂ်ဖိုလ် ပြောကြားရာ ပုဂ္ဂိုလ်များ

အာရောစေယျ ဣတ္ထိယာဝါ ပုရိသဿ ဝါ ဂဟဋ္ဌဿ ဝါ ပဗ္ဗဇိတဿ ဝါ
(သမုဒါစရေယျ၏သမ္ပဒါနံ)

ဣတိ ဇာနာမိ ဣတိ ပဿာမိ

သမုဒါစရဏာကာရပြပါ၌ ဖြစ်သည်။

တတော အပရေန သမယေန

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောပြီးချိန်။ (ဤပါဌ်ဖြင့် အာပတ်ဝန်ခံရာအခါကို ပြသည်။)

သမနုဂ္ဂါဟိယမာနော၌ စိစစ်မေးမြန်းပုံ အဆင့်ဆင့် (အရိယာစစ်တမ်း)။

၁။ ကိံ တေ အဓိဂတံ = သင် ဘယ်တရားကို ရသလဲ၊

၂။ ကိန္တိ တေ အဓိဂတံ = သင် ဘယ်လို ရသလဲ၊

ကိံ တေ အဓိဂတံ စသည်

ကိံ တေ အဓိဂတံ = အဓိဂမပုစ္ဆာ။ (လောကီ+ လောကုတ္တရာ နှစ်မျိုးလုံးကို မေးသည်။)

ကိန္တိတေ အဓိဂတံ = ဥပါယပုစ္ဆာ။

ကဒါ တေ အဓိဂတံ = ကာလပုစ္ဆာ။

- ၃။ ကဒါ တေ အဓိဂတံ = သင် ဘယ်အခါ၌ ရသလဲ၊
- ၄။ ကတ္တ ကေ အဓိဂတံ = သင် ဘယ်အရပ်၌ ရသလဲ၊
- ၅။ ကတေမေ တေ ကိလေသာ ပဟာနာ = သင် ဘယ်ကိလေသာတို့ကို ပယ်ပြီး ကုန်ပြီလဲ။
- ၆။ ကတမေသံ တံ ဓမ္မာနံ လာဘီကံ = သင် ဘယ်တရားတို့ကို ရခြင်းရှိသလဲ။

အာပနောတိ

အာပနောတိ=ကား။ ပါပိစ္ဆော=ယုတ်မာသောအလိုရှိသည်ဖြစ်၍။ ဣစ္ဆာပကတော=ယုတ်မာသောအလိုရမက် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍။ အသန္တံ=ထင်ရှားမရှိသော။ အဘူတံ=မဟုတ်မမှန်သော။ ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မံ=ကို။ ဥလ္လပိတွာ=၍။ ပါရာဇိကံ အာပတ္တိံ=သို့။ အာပနော=သည်။ ဟောတိ=၏။

ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခာ-၌ ဝိသုဒ္ဓိအရ

လူ့ဥပါသကာ၊ အာရာမ်စောင့်၊ သာမဏေတို့ကို ယူရမည်။

တုစ္ဆာ မုသာ ဝိလပိန္တိ

တုစ္ဆံ မုသာ ဝိလပိန္တိ=ကား။ တုစ္ဆကံ=အချည်းနှီးသော စကားကို။ မယာ=သည်။ ဘဏိတံ=အပ်၏။ မုသာ=ချွတ်ယွင်းသောစကားကို။ မယာ=သည်။ ဘဏိတံ=အပ်၏။ အဘူတံ=မဟုတ်မမှန်သောစကားကို။ မယာ=သည်။ ဘဏိတံ=အပ်၏။ အဇာနုဇ္ဈေနာမသိဘဲ။ မယာ= ငါသည်။ ဘဏိတံ=အပ်၏။

စတုတ္ထရာဇိကကျပုံ

လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်သည် တစ်ဖန် မစည်ပင်ထိုက်သကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် ယုတ်မာသောအလိုဆိုးလည်းရှိ၊ အလိုဆိုးလည်း နှိပ်စက်အပ်သော ရဟန်းသည် ထင်ရှားမရှိသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ဝါကြွားပြောဆိုခြင်းကြောင့် ရဟန်းမဟုတ်တော့၊ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် မဟုတ်တော့။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၁၈)

ဈာနံ-အရ

ပထမဈာန်စသော ဈာန်လေးပါး။

ကတ္တ တေ အဓိဂတံ = ဩကာလပုစ္ဆာ။
 ကတမေ တေကိလေသာ ပဟာနာ = ပဟိနကိလေ သပုစ္ဆာ။
 ကတမေသံ တံ ဓမ္မာနံ လာဘီ = ပဋိလဒ္ဓပုစ္ဆာ။
 (လောကုတ္တရာကိုသာ မေးသည်။)

ပိမောက္ခသရုပ်

သုညတ၊ အနိမိတ္တ၊ အပ္ပဏိဟိတ (သမာဓိ၊ သမာပတ္တိတို့လည်း အဟူကုပင်)။

ဉာဏဒဿန-အရ

ဝိဇ္ဇာသုံးပါး။

မဂ္ဂဘာဝနာတိ

စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ၊ စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ၊ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ၊
ပဠိန္ဒြိယာနိ၊ ပဉ္စ ဗလာနိ၊ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။
(ပိ၊ ဘ၊ ၁၁၉)

ကိလေသပ္ပဟာနံ

ရာဂကိုပယ်ခြင်း၊ ဒေါသကိုပယ်ခြင်း၊ မောဟကိုပယ်ခြင်း။
(ကိလေသပ္ပဟာနံ၌ ကိလေသအရ ရာဂစသောသုံးပါးကို ယူ)။

ပထမေန ဈာနေန စသော ကရိုဏ်းမပါဘဲ “သုညာဂါရေ အဘိရဟမိ” ဟု
ပြောဆိုရုံမျှဖြင့် ပါရာဇိကမကျ

ပထမေန ဈာနေန သုညာဂါရေ အဘိရဟမိကို ထောက်ပါ။

ပုဗ္ဗေဝဿ ဟောတိ

ပုဗ္ဗေဝ=မဆိုမိရှေးဦးကပင်လျှင်။ အဿပုဂ္ဂလဿ=ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ အဟံ=
ငါသည်။ (ထည့်)။ မုဿာ=ချွတ်ယွင်းသောစကားကို။ ဘဏ္ဍာသံ=ဆိုလအံ့။ ဣတိ=
ဤသို့သောစိတ်အကြံသည်။ ဟောတိ=၏။ ဘဏ္ဍာဿ=ဆိုလေသော။ အဿ= ထို
ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အဟံ=သည်။ မုဿာ=ကို။ ဘဏ္ဍာမိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့သောစိတ်အကြံ
သည်။ ဟောတိ=၏။ ဘဏ္ဍာတဿ=ဆိုပြီးသော။ အဿ=ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား (တနည်း)
ဘဏ္ဍာတေ=ပြောဆိုအပ်ပြီးသော်၊ အဿ=ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ မုဿာ=ကို။ မယာ=သည်။
ဘဏ္ဍာတံ=အပ်ပြီ။ ဣတိ=ဤသို့သော စိတ်အကြံသည်။ ဟောတိ=၏။ ဣတိ=သို့။

“နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား၏။” ဟု ပြောချွန် ပါရာဇိကမကျ

နိရောဓသမာပတ်သည် လောကီလည်းမဟုတ်၊ လောကုတ္တရာလည်း မဟုတ်သောကြောင့်
ပြန်သည်။

(ပိ၊ ၅၊ ၂၊ ၈၇)

(ထည့်)။ တိဟိ=ကုန်သော။ အာကာရေဟိ=အကြောင်းတို့ဖြင့်။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁၁၉)(နိ၊ ၂၀၂)

ဝိနိဓာယ ခိဋ္ဌိ

ခိဋ္ဌိ=အယူကို။ ဝိနိဓာယ=ထား၍။ ခန္တီ=သည်းခံခြင်းကို။ ဝိနိဓာယ=၍။ ရုစိ=နှစ်သက်ခြင်းကို။ ဝိနိဓာယ=၍။ ဘာဝံ=အလိုကို။ ဝိနိဓာယ=၍။

ရာဂေါ မေ စတ္တာ

မေမယာ=သည်။ ရာဂေါ=ကို။ စတ္တာ=စွန့်အပ်ပြီ။ ဝန္တော=အန်အပ်ပြီ။ မုတ္တာ=လွှတ်အပ်ပြီ။ ပဟိနော=ပယ်အပ်ပြီ။ ပဋိနိဿဋ္ဌော=ပစ်အပ်ပြီ။ ဥက္ကေဋ္ဌိတော= ထိတ်လန့်စေအပ်ပြီ။ သမုက္ကေဋ္ဌိတော=ကောင်းစွာထိတ်လန့်စေအပ်ပြီ။ ရာဂါ=ရာဂမှ။ ဝေ=၏။ စိတ္တံ=သည်။ ဝိနိဝရဏံ=နိဝရဏကင်း၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၂၅)(နိ၊ ၂၀၅)

“ပထမဈာန်ကို ဝင်စားတာပါ” ဟု ပြောလိုလျက် “ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားတာပါ” ဟု မှားယွင်းစွာပြောမှု

တိဟိ=ကုန်သော။ အာကာရေဟိ=ဟို့ဖြင့်။ ပဌမဈာန်=ကို။ သမာပဇ္ဇိ=ငါဝင်စားပြီ။ ဣတိ=သို့။ ဝတ္ထုကာမော=ဆိုလိုလျက်။ ဒုတိယဈာန်=ကို။ သမာပဇ္ဇိ=ပြီ။ ဣတိ=သို့။ သမ္ပဇာနမုသာ=ကို။ ဘဏန္တံ သမာ=ဆိုသောရဟန်းအား။ ပဋိဝိဇာနန္တံ သမာ=နားထောင်သူ သိသည်ရှိသော်။ ပါရာဇိကဿ=သို့။ အာပတ္တိ=ခြင်းသည်။ ဟောတိ=၏။ နပဋိဝိဇာနန္တံ သမာ=နားထောင်သူမသိသည်ရှိသော်။ ထုလ္လစ္စယဿ=သို့။ အာပတ္တိ=ခြင်းသည်။ ဟောတိ=၏။

“သင့်ကျောင်း၌နေသော ရဟန်းသည် ပထမဈာန်ကို ဝင်စား၏” စသည်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို တိုက်ရိုက်မပြောဘဲ သွယ်ဝိုက်၍ပြောမှု (အညာပဒေသပြောမှု)

နားထောင်သူ သိလျှင် ထုလ္လစ္စဉ်း အာပတ်သင့်၍ မသိလျှင် ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၃၅)

အနာပတ္တိဝါဒများ

- ၁။ လွန်ကဲသော မှတ်ထင်ခြင်းဖြင့်ပြောသူ၊
- ၂။ ဝါကြွား၍ မပြောလိုသူ၊
- ၃။ ဥပ္ပတ္တကစသောသုံးယောက်၊
- ၄။ အာဒိကမ္ပိကပုဂ္ဂိုလ်။

ဝိနိတဝတ္ထု

အဓိမာနေန အညံ

အဓိမာနေန=ရအပ်၏ဟူသောမာန်ဖြင့် (ဝါ)လွန်ကဲခက်ထန်သော မာန်ဖြင့်။ အညံ=အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ ဗျာကာသိ=ကြားသိ၏။ ပ။ ဘိက္ခု=ရဟန်း။ အဓိမာနေန=ဖြင့်။ ဗျာကာရောက္ခဿ=ကြားသော ရဟန်းအား။ (ထည့်)။ အနာပတ္တိ=သင့်။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၃၉) (နိ၊ ၂၁၀)

ပဏိဓာယ အရညေ

ပဏိဓာယ=တောင့်တမှတ်ရည် ဆောက်တည်၍။ အရညေ=၌။ ဝိဟရတိ=၏။ ဧဝံ=ဤသို့နေသည်ရှိသော်။ မံ=ငါ့ကို။ ဇေနာ=လူအပေါင်းသည်။ သမ္ဘာဝေဿတိ=ချီးမွမ်းအံ့ဩလတံ။ ဣတိ=သို့။ ဝိဟရတိ=၏။ တံဘိက္ခု=ကို။ ဇေနာ=သည်။ သမ္ဘာဝေသိ=၏။ ပ။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ ပဏိဓာယ=၍။ အရညေ=၌။ န စ ဝတ္ထုဗ္ဗံ=မနေအပ်သည်သာတည်း။ ယောဘိက္ခု=သည်။ ဝသေယျ=အံ့။ အဿဘိက္ခုနော=အား။ (ဒုက္ကဋ်သင့်သည်)

ယော နူနာဂုဿော

အာဂုဿော=တို့။ ယောဘိက္ခု=သည်။ နူန=စင်စစ်။ ဝိပ္ပသာရီ=နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်။ အဿ=ရာ၏။ သောဘိက္ခု=သည်။ ဘာယေယျ=ရာ၏။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

သမ္ဘာပပုတ္တေန=ကောင်းစွာအားထုတ်သောရဟန်းသည်။

ယုတ္တယောဂေန=အားထုတ်သောလုံ့လရှိသော ရဟန်းသည်။

နာဂုဿော သက္ကာ

အာဂုယော=တို့။ ယေနဝါ ဟေနဝါ=ဟူးဟူးငြားငြားသောသူသည်။ အဓိဝါသေတုံ=သည်းခံခြင်းငှာ။ နသက္ကာ=မတတ်နိုင်။

ကြည်ညို၍ ရဟန္တာဃုပြောမှု

ဘောဇ္ဇော=အရှင်ဖြစ်ကုန်သော။ အရဟဇ္ဇော=တို့။ အာယန္တု=လာစေကုန် သတည်း။ ဣဟိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ ပ။ မယဉ္ဇ=ငါတို့သည်ကား။ နအရဟဇ္ဇော=ရဟန္တာမဟုတ်ကုန်သည်။ အမှ=ကုန်၏။ အယဉ္ဇဗြာဟ္မဏော=သည်လည်း။ အမှေ=တို့ကို။ အရဟန္တဝါဒေန=ရဟန္တာဟူသော ပြောဆိုခြင်းဖြင့်။ သမုဒါစရတိ=ပြောဆို၏။ ကထံ=အသို့လျှင်။ အမှေဟိ=တို့သည်။ ပဋိပန္နိတဗ္ဗံနုခေါ=ကျင့်အပ်သနည်း။ ဣတိ=သို့။ ကုက္ကုစ္စံ=သည်။ အဟောသိ=ပြီ။ ပ။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ ပဿာဒဘာညေ=ကြည်ညို၍ဆိုခြင်းကြောင့်။ အနာပတ္တိ=မသင့်။

ကလန္တကနိဝါပေ

ကလန္တကနိဝါပေ=ရှဉ်နက်တို့အား အစာပေးရာဖြစ်သော၊
ဝေဠုဝနေ=ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌။

ဩရောဟန္တော သိတံ

ပဗ္ဗတာ=မှ။ ဩရောဟန္တော=သက်ဆင်းသည်ရှိသော်။ အညတရသ္မိ=သော။
ပဒေသေ=၌။ သိတံ=စဉ်းငယ်ပြီးခြင်းကို။ ပါဟွာကာသိ= ထင်ရှားပြု၏။ အထခေါ=၌။
အာယသ္မာ လက္ခဏာ=သည်။ အာယသ္မန္တမဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ=ကို။ အာဂုသော
မောဂ္ဂလ္လာနံ=ငါ့ရှင်မောဂ္ဂလ္လာနံ။ သိတဿ=ကို။ ပါတုကမ္မာယ= ထင်ရှားပြုခြင်းငှာ(ဝါ)၏။
ဟေတု=သည်။ ကောနုခေါ=အဘယ်နည်း။ ပစ္စယော=အထောက်အပံ့သည်။
ကောနုခေါ=နည်း။ ဣတိ=သို့။ ဧတံဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။ အာဂုသောလက္ခဏာ=ဏ။
ဧတဿ ပစ္စဿ=ဤပြဿနာကို။ ဝိယာကရဏာယ=ဖြေခြင်းငှာ။ အကာလော=
အခါမဟုတ်။ ဘဂဝတော=၏။ သန္တိကေ=၌။ မံ=ကို။ ဧတံပဉ္စ=ကို။ ပုစ္ဆ=မေးလော့။
ပစ္ဆာဘတ္တံ=ဆွမ်းစားပြီးသောအခါ၌။ ပိဏ္ဍပါတပ္ပဋိက္ကန္တာ= ဆွမ်းစားဇရပ်မှဖွဲ့ကုန်ပြီး
သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၁၄)(နိ၊ ၂၁၅)

အရိုးဆက် ပြိတ္တာ၏ အကျိုးဆက်ဒုက္ခခံစားရပုံ

အာဂုသော=ရှင်။ ဣဓေ=၌။ အဟံ=သည်။ ဂိဇ္ဈကုဋာ=သော။ ပဗ္ဗတာ=မှ။ ဩရော
ဟန္တော=သော်။ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကံ=အရိုးဆက် ပြိတ္တာကို။ ဝေဟာသံ=ကောင်းကင်၌။
(ဘုမ္မတ္တ၌ ဥပယောဂ ဝိဘတ်ကိုသက်)။ ဂစ္ဆန္တံ=သွားသည်ကို။ အဒ္ဓသံ=မြင်၏။ တမေနံ=
ထိုအရိုးဆက်ပြိတ္တာကို။ ဂိဇ္ဈပိ=ဘီလူးဖြစ်သောလင်းတတို့သည်လည်းကောင်း။ ကာကာပိ=
ဘီလူးဖြစ်သော ကျီးတို့သည်လည်းကောင်း။ ကုလလာပိ=ဘီလူးဖြစ်သော စွန်ရဲတို့သည်
လည်းကောင်း။ အနုပတိတွာ အနုပတိတွာ=အစဉ်လိုက်၍။ ဖာသုဋ္ဌန္တရိကာဟိ=နံရိုးကြား
တို့ဖြင့်။ ဝိတုဒေန္တိ=ထိုးဆိတ်ကုန်၏။

သာ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာ=သည်။ (သုဒ္ဓိကား နိပါတ်မျှသာ)။ အဋ္ဌဿရံ=အမိအမတ်
ကယ်ပါယူပါဟု ကြင်နာသောအသံကို။ ကရောတိ=၏။

အရိုးဆက်ပြိတ္တာကို မြင်သော ရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ ဓမ္မသံဝေဂ

အာဂုသော=ရှင်။ တဿမယံ=ထိုငါ့အား။ ဧတံသော ပရိဝိတက္ကော=သည်။
အဟောသိ=ပြီ။ ဘော=အချင်းတို့။ အတ္ထရိယံဝက= အံ့ဖွယ်ရှိစွတကား။ ဘော=တို့။
အဗ္ဘုတံတဝ=မဖြစ်ဘူးမြဲ ဖြစ်စွာတကား။ ဝေရူပေါပိ=သော။ ယက္ခော= ပြိတ္တာသတ္တဝါ

ဘာသာဋီကာ။ ။ သိတဿိ = စဉ်းငယ်ပြီးခြင်းကို။
ပါတုကမ္မာယ = ထင်ရှားပြုခြင်း၌။ (တနည်း)
သိတဿ = ကို။ ပါတုကမ္မာယ=၏။ (ဘာဋီ၊ ၃၊ ၆၇၁)

သည်။ ဘဝိဿတိနာမ=ဘိဇာ၏။ ဝေရူပေါပိ=သော။ အတ္တဘာဝပ္ပဋိလာဘော=အတ္တဘောကိုရသောသတ္တဝါသည်။ ဘဝိဿတိနာမ=၏။ ဣတိ=သို့။ ဧကံသော=သည်။ အဟောသိ=ပြီ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁၄၄)(နိ၊ ၂၁၆)

ရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ အာနုဘော်

ယတြဟိ=အကြမ်းကြောင့်လျှင်။ သာဝကော=တပည့်သည်။ ဝေရူပံ=ဤသို့သဘောရှိသော သတ္တဝါကို။ ဥပ္ပယုတိဝိနာမ= သိလည်း သိဘိ၏။ ဒက္ခတိဝိ နာမ=မြင်လည်း မြင်ဘိ၏။ သက္ခိဝိ ကရိ သတိနာမ=သက်သေကိုသော်လည်း ပြုတုံဘိ၏။ (ရှေ့သို့ပြန်)။ တသ္မာ=ထို့ကြောင့်။ သာဝကော=ငါ၏တပည့်တို့သည်။ စက္ခုဘူတာ= ဖြစ်သော မျက်စိရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရန္တိဝတ=နေကုန်စွတကား။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ သာဝကော=တို့သည်။ ဉာဏဘူတာ=ဖြစ်သော ဉာဏ်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရန္တိဝတ=နေကုန်စွတကား။

အရိုးဆက်ပြီတ္တာကို အုရားရှင်အရင်ဆုံးမြင်သော်လည်း မိန့်ကြားတော်မူခြင်း

ဘိက္ခဝေတို့။ ပုဗ္ဗေဝ=မောဂ္ဂလ္လာန်မမြင်မီ ရှေးဦးကပင်လျှင်။ (ဝါ) ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ပင်။ မေ=သည်။ သောသတ္တော=ကို။ ဒိဋ္ဌော=မြင်အပ်သည်။ အဟောသိ=ပြီ။ အပိစ= ထိုသို့မြင်အပ်သော်လည်း။ အဟံ=သည်။ နဗျာကာသိ=လူနတ်တို့အားမကြား။ အဟံ=သည်။ ဧတံ=ထိုသတ္တဝါကို။ စေ ဗျာကရေယျံ=အကယ်၍ကြားငြားအံ့။ ပရေစ=မသိမမြင်သောသူတို့သည်ကား။ မေ=၏။ စေနံ=ကို။ (ထည့်)။ နသဒ္ဒဟေယျံ=မယုံကြည်ကုန်ရာ။

ယေ=အကြင်သူတို့သည်။ မေ=၏။ ဝစနံ=ကို။ နသဒ္ဒဟေယျံ= မယုံကြည်ကြကုန်။ ဧတသံ=ထိုသူတို့၏။ တံ=ထိုသို့မယုံကြည်ခြင်းသည်။ ဒိဃရတ္တံ=ရှည်မြင့်စွာသော နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး။ အဟိတာယ=အစီးအပွားမရှိခြင်းငှာ။ ဒုက္ခာယ=ဆင်းရဲခြင်းငှာ။ အဿ=ဖြစ်ရာ၏။

အရိုးဆက်ပြီတ္တာ၏ အတိတ်ကံ

ဘိက္ခဝေ=သို့။ သောသတ္တော=ဤသတ္တဝါသည်။ ဣမသ္မိယေဝ ရာဇဂဟေ=ဤရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌သာလျှင်။ ဂေါဃာတကော=နွားသတ်ယောက်ျားသည်။ အဟောသိ=ဖြစ်ဘူးပြီ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁၄၅)(နိ၊ ၂၁၇)

နွားသတ်ကံ၏ အကျိုးရင်းနှင့် အကျိုးဆက်

သောသတ္တော=သည်။ တဿကမ္မဿ=ထိုနွားသတ်ကံ၏။ ဝိပါကေန=အကျိုးရင်းကြောင့်။ ဗဟူနိဝဿာနိ=များစွာသောနှစ်တို့ပတ်လုံး။ ဗဟူနိဝဿသတာနိ=များစွာသောနှစ်အရာတို့ပတ်လုံး။ ဗဟူနိဝဿသဟဿာနိ=များစွာသောနှစ်အထောင်တို့ပတ်လုံး။

ပဟနိဝဿသတသဟဿာနိ=များစွာသောနှစ်အသိန်းတို့ပတ်လုံး။ နိရယေ=ငရဲ၌။ ပစ္စိတွာ=ကျက်၍။ တဿေဝကမ္မဿ=ထိုနွားသတ်ကံ၏လျှင်။ ဝိပါကာဝသေသေန=အကျိုးကြွင်းအားဖြင့်။ ဝေရူပံ=ဤသို့သဘောရှိသော။ အတ္တဘာဝပုဋိလာဘံ=အတ္တဘောကိုရခြင်းကို။ ပဋိသံဝေ ဒေတိ=ခံစား၏။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ သစ္စံ=မှန်သောစကားကို။ မောဂ္ဂလ္လာနော=မောဂ္ဂလာန်သည်။ အာဟ=၏။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ မောဂ္ဂလ္လနဿ=အား။ အနာပတ္တိ=မသင့်။ ဂ္ဂုတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

နွားသတ်ခဲ့သော သားတစ်ပြိတ္တာဝတ္ထု

မံသပေသိ=သားတစ်ပြိတ္တာကို။ ဝိတစ္ဆေန္တိ =အထူးထူး အပြားပြား ရွှေကုန်၏။ ဝိဘဇ္ဇေန္တိ =အထူးထူးအပြားပြား ဆိတ်ဆွ ဖောက်ခွဲကုန်၏။ သာ=ထိုသားတစ်ပြိတ္တာသည်။ အဋ္ဌဿရံ=ကြင်နာသော အသံကို။ ကရောတိ=၏။

အသားစုပြိတ္တာ

မံသပိဏ္ဍံ=အသားစုပြိတ္တာကို။ ပ။ သာကုဏိကော=ငှက်မုဆိုးသည်။ အဟောသိ=ပြီ။ (အသားတစ်ပြိတ္တာ၏ အတိတ်က နွားသတ်ကံ၊ အသားစုပြိတ္တာ၏ အတိတ်က ငှက်သတ်ကံတို့ကို သိပါ)။

နိစ္ဆိဝ် ပုရိသံ

နိစ္ဆိဝ်=အရေမရှိသော။ ပုရိသံ=ကို။ ပ။ ဩရဗ္ဗိကော=ဆိတ်သတ်ယောက်ျားသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

အသိလောမ ပြိတ္တာ

အသိလောမံ=သန်လျက်အမွေးပေါက်သော။ ပုရိသံ=ကို။ ပ။ တဿပုရိသဿ=၏။ တေအသိ=ထိုသံလျက်တို့သည်။ ဥပ္ပတိတွာ=ပျံတက်၍။ တဿေဝ=ထို ယောက်ျား၏သာလျှင်။ ကာယေ=၌။ နိပတန္တိ =ကျကုန်၏။ ပ။ သူကရိကော=ဝက်သတ်ယောက်ျားသည်။ အဟောသိ=ပြီ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၄၅) (နိ၊ ၂၁၈)

လုံအမွေးရောသော ပြိတ္တာ

သတ္တိလောမံ=လုံအမွေးရောသော။ ပုရိသံ=ကို။ ပ။ မာဂဝိကော= သားသတ်ယောက်ျားသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

မြှားအမွေးရှိသော ပြိတ္တာ

ဥသုလောမံ=မြှားအမွေးရောက်သော။ ပုရိသံ=ကို။ ပ။ ကာရဏိ ကော=ကမ္မကာရဏကိုပြုသော ယောက်ျားသည်။ အဟောသိ=ပြီ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၄၆) (နိ၊ ၂၁၈)

သူစိလောမံ

သူစိလောမံ=အပ်အမွေးရောက်သော။ ပုရိသံ=ကို။ပ။ သာရထိကော=မြင်းကို ဆုံးမတတ်သောရထားထိန်းသည်။ (နွားတို့ကို ဆုံးမတတ်သော ယောက်ျားဟု အဋ္ဌကထာတစ်နည်းဖွင့်သေးသည်) အဟောသိ=ပြီ။

ဒုတိယသူစိလောမပြိတ္တာ၏ ဒုက္ခခံစားရပုံနှင့် အတိတ်ကံ

တဿ=ထိုယောက်ျား၏။ တာသူစိယော=ထိုအပ်တို့သည်။ သိသေ=ဦးခေါင်း၌။ ပဝိသိတွာ=ဝင်ကုန်၍။ ဝုဒ္ဓတော=ခံတွင်းမှ။ နိက္ခမန္တိ=ထွက်ကုန်၏။ ဥရတော=ရင်မှ။ ဥဒရတော=ဝမ်းမှ။ ဦရူဟိ=ပေါင်တို့မှ။ပ။ ဇယာဟိ=မြင်းခေါင်းတို့မှ။ ပ။ပါဒေဟိ=ခြေတို့မှ။ နိက္ခမန္တိ=ကုန်၏ (ဦးခေါင်းမှစ၍ ခြေထောက်အထိ အပ်များအဆင့်ဆင့် ဝင်ကြ ထွက်ကြသည်)။ပ။ သူစကော=ကုန်းတိုက်ချောပစ်တတ်သော ယောက်ျားသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

မစင်တွင်းထဲ နစ်သောပြိတ္တာ၏ အတိတ်ကံ

သူတစ်ပါးသားမယားကို လွန်ကျူးစော်ကားခဲ့သည့်ကံ ဖြစ်သည်။

လာဘ်စားသော တရားသူကြီး၏ ဆင်းရဲဒုက္ခ

ကုမ္ဘဏ္ဍံ=အိုးပမာဏလိင်ဥရှိသော။ ပုရိသံ=ကို။ပ။သော ပုရိသော=သည်။ ဂစ္ဆန္တောပိ=သော်လည်း။ တေဝ အဇ္ဈော=ထိုလိင်ဥတို့ကိုသာလျှင်။ ခန္ဓေ=ပခုံး၌။ အာရောပေတွာ=တင်၍။ ဂစ္ဆတိ=၏။ နိသီဒန္တောပိ=ထိုင်သော်လည်း။ တေသွေဝအဇ္ဈောသု=ထိုလိင်ဥတို့၌သာလျှင်။ နိသီဒတိ=၏။ ပ။ ဂါမကုဋေ=ရွာသူတို့အား တရားဖြင့် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲ၍ ဆုံးဖြတ်သောတရားသူကြီးသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

မစင်စားဒုက္ခသည်၏ အတိတ်ကံ

ဂူထကူပေ=၌။ သသိသကံ=တကွ။ နိမုဂ္ဂံ=သော။ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ=လက်နှစ်ဘက်တို့ဖြင့်။ ဂူထံ=မစင်ကို။ ခါဒန္တံ=ခဲသော။ ပုရိသံ=ကို ။ပ။ ဒုဋ္ဌဗြာဟ္မဏော=ပုဏ္ဏားပျက်သည်။ အဟောသိ=ပြီ။ သောဗြဟ္မဏော=သည်။ ကဿပဿ သမ္မာသပ္ပဒုဿ=၏။ ပါဝစနေ=သာသနာတော်၌။ ဘိက္ခုသံဃံ=ကို။ ဘတ္တေန=ဖြင့်။ နိမဇ္ဈောတွာ=ဖိတ်၍။ ဒေါဏိယာ=စားကျင်း၌။ ဂူထဿ=မစင်ဖြင့်။ ပူရာပေတွာ=ပြည့်စေ၍။ ကာလံ=ကို။ အာရောစာပေတွာ=၍။ ဘောန္တော=အရှင်တို့။ အဟော=အံ့ဩဖွယ်။ ယာဝဒတ္ထံ=တိုင်း။ ဘုဉ္ဇန္တုစေဝ=စားလည်းစားလေကုန်။ ဟရန္တုစ=ဆောင်လည်းဆောင်လေကုန်။ ဣတိ=သို့။ ဇေတဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၄၇)(နိ၊ ၂၁၉)

နိစ္ဆိဝ် ဣတ္ထိ

နိစ္ဆိဝ်=အရေမရှိသော။ ဣတ္ထိ=ကို။ပ။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ သောဣတ္ထိ=သည်။ ဣမသ္မိယေဝ ရာဇဂဟေ=ဌသာလျှင်။ အတိစာရိနိ=လင်ကိုလွန်ကျူး၍ သူတဖူးနှင့် မေထုန်ကျင့်လေ့ရှိသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

နတ်ကတော်၏လားရာဘဝ

ဒုဂ္ဂန္ဓံ=မကောင်းသောအနံ့ရှိသော။ မဂုံလီ=မလှသောအဆင်းရှိသော။ ဣတ္ထိ=ကို။ ဣက္ခဏိကာ=လူအပေါင်းအား မကောင်းသော မိစ္ဆာအမှုကို ရှုကြည့်စေတတ်သော နတ်ဝင်မသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

မီးစုန်းပြိတ္တာမ၏ ဒုက္ခနှင့် အတိတ်ကံ

ဥပ္ပက္ကံ=နံပါးအောက်ထက် ပြင်းစွာကျက်သော။ ဩကိလိနိ= မီးဖွားမီးပေါက် တဖြောက်ဖြောက်ကျသော။ ဩကိမိနိ=မီးကျိုးတို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပြွမ်းသော။ ဣတ္ထိ=ကို။ပ။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ သောဣတ္ထိ=သည်။ ကာလိဂံဿ=ကာလိဂံတိုင်းကို အစိုးရသော။ ရညော=၏။ အဂ္ဂမဟေသိ=တောင်ညာတင်ထား မိဖုရားမြတ်သည်။ အဟောသိ=ပြီ။ သာ=ထိုမိဖုရားမြတ်သည်။ ဣဿပက္ခတာ=ငြူစုခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍။ သပတိ=ဟူသောလင်ရှိသော မိန်းမကို။ အဂါရကဋ္ဌာဟေန=မီးအိုးကင်းဖြင့်။ ဩကိရိ=သွန်းလောင်း၏။

နိုးသူသတ်ယောက်ျား၏ ဒုက္ခကြီးမားပုံ

အသိသကံ=ဦးခေါင်းမရှိသော။ ကဗန္ဓံ=ဦးခေါင်းဖြင့်ကန်းသောကိုယ်။ တဿ=ထိုဦးခေါင်းဖြင့်ကန်းသောကိုယ်၏။ ဥရေ=ရင်၌။ အက္ခိနိစေဝ=မျက်စိတို့သည်လည်းကောင်း။ မုခံစ=ခံတွင်းသည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ပ။ ဟာရိကောနာမ=ဟာရိက မည်သော။ စောရဃာတကော=နိုးသတ်ယောက်ျားသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

သီလမစောင့်ထိန်းသော ရဟန်း၏ အကျိုးဆက်

တဿ=ထိုရဟန်း၏။ သံဃာဋီပိ=ဒုကုဋ်သည်လည်း။ အာဒိတ္တာ=ပြောင်ပြောင်တောက်သည်။ သမ္ပန္နလိတာ=ထက်ဝန်းကျင် အလျှံနှင့်တကွဖြစ်သည်။ သဇ္ဇေတိဘူတာ=အရောင်အလင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်။ ဟောတိ=၏။ ပတ္တောပိ=သည်လည်း။ပ။ ကာယဗန္ဓနံပိ=သည်လည်း။ပ။ ကာယောပိ=သည်လည်း။ပ။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ သောဘိက္ခု=သည်။ ကဿပဿ=သော။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ=၏။ ပါဝစနေ=သာသနာတော်၌။ ပါပဘိက္ခု=မစောင့်ကိုယ်နှုတ် ယုတ်မာသောရဟန်းသည်။ အဟောသိ=ပြီ။

ယတယံ အာဂုဿော

အာဂုဿော=တို့။ ယတော=အကြင်အိုင်မှ။ အယံတပေါဒါ=ဤတပေါဒါဖြစ်သည်။
 သန္တတိ=စီး၏။ သောဒဟော=ထိုစီးရာအိုင်သည်။ အစ္ဆောဒကော=ကြည်လင်သော ရေ
 ရှိ သည်။ သီတော ဒကော=အေးမြသောရေရှိသည်။ သာတောဒကော=ချိုမြိန်သောရေရှိ
 သည်။ သေတောဒကော=မှော်ညွန့်မတင် ဖြူစင်သောရေရှိသည်။ သုပတိတ္ထော=ကောင်း
 သောသက်တက်ရာဆိပ်ရှိသည်။ ရမဏိယော= နှစ်လိုဘွယ်ရှိသည်။ ပဟုတမစ္ဆကစ္ဆပေါ=
 များသော ငါးလိပ်ရှိသည်။ ဟောတိ=၏။ စက္ကမတ္တာနိ= ရထား စက်ဘီးအတိုင်း အရှည်
 ရှိကုန်သော။ ပဒုမာနိစ=တို့သည်လည်း။ ပုပ္ဖန္တိ=ပွင့်ကုန်၏။ ဣတိ=သို့။ အာမန္တေသိ=၏။

ဘိက္ခူ=တို့သည်။ ဥဇ္ဈယန္တိ=ကုန်၏။ ခိယုန္တိ=ကုန်၏။ ဝိပါ စေန္တိ=ကုန်၏။
 ကထံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ အာယသ္မာ မဟာမောလ္လ္လာနော=သည်။ ဇဝံ=သို့။ ဝက္ခတိနာမ=
 နည်း။ အထစပန=စင်စစ်သော်ကား။ အယံတပေါဒါ=ဤတပေါဒါဖြစ်သည်။ ကုထိတာ=
 ကြိုက်ကြိုက်ဆူပူသည်ဖြစ်၍။ သန္တတိ=စီး၏။

တပေါဒါဖြစ် ကြိုက်ကြိုက်ဆူခြင်းအကြောင်း

ဘိက္ခဝေ=တို့။ အပိစ=စင်စစ်သော်ကား။ အယံတပေါဒါ=ဤတပေါဒါဖြစ်သည်။
 ဒိန္တံ မဟာနိရယာနံ=နှစ်ခုသောလောဟ ကုမ္ဘီရကြီးတို့၏။ အန္တရိကာယ=အကြားဖြင့်။
 အာဂစ္ဆတိ=လာ၏။ တေန=ထို့ကြောင့်။ အယံတပေါဒါ=သည်။ ကုထိတာ=ကြိုက်ကြိုက်
 ဆူပူသည်ဖြစ်၍။ သန္တတိ=စီး၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၄၉)(နိ၊ ၂၂၂)

ဗိမ္ဗိသာရာ လိစ္ဆဝိဟိ

လိစ္ဆဝိဟိ=လိစ္ဆဝိမင်းတို့နှင့်။ သဒ္ဓိ=တကွ။ သင်္ဂါမေန္တော=စစ်ထိုးသည်ရှိသော်။
 ပဘဂ္ဂေါ=စစ်ပျက်သည်။ အဟောသိ=ပြီ။ အထ=ထိုအခါ၌။ ရာဇာ=ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည်။
 ပစ္ဆာ=နောက်မှ။ သေနံ= စစ်သည်ကို။ သင်္ကမိတွာ=ဆွဲငင်ရုံးစု၍။ လိစ္ဆဝိယော=တို့ကို။
 ပရာဇေသိ=ရှုံးစေ၏။ သင်္ဂါမေစ=စစ်မြေအရပ်၌လည်း။ ရညာ=သည်။ လိစ္ဆဝိယော=
 လိစ္ဆဝိမင်းတို့ကို။ ပဘဂ္ဂါ=ချိုးဖျက်အပ်၏။ ဣဒံ=သို့။ နန္ဒိ=အောင်စည်ကို။ စရတိ=
 လှည့်လည်တီးခတ်၏။

အထခေါ=၌။ ပ။ ရာဇာ=သည်။ ဝိလိစ္ဆဝိဟိ=တို့ကြောင့်။ ပဘဂ္ဂေါ=စစ်ပျက်၏။
 ဣတိ=သို့။ အာမန္တေသိ=၏။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ ပဌမံ=စွာ။ ရာဇာ=သည်။ လိစ္ဆဝိဟိ=
 တို့ကြောင့်။ ပဘဂ္ဂေါ=စစ်ပျက်၏။ အထ=၌။ ရာဇာ=သည်။ ပစ္ဆာ=နောက်မှ။ သေနံ=
 စစ်သည်ကို။ သင်္ကမိတွာ=၍။ လိစ္ဆဝိယော=တို့ကို။ ပရာဇေတိ=၏။ ဘိက္ခဝေ=တို့။
 သစ္စံ=မှန်သောစကားကို။ မောဂ္ဂလ္လာနော=သည်။ အာဟာ=၏။

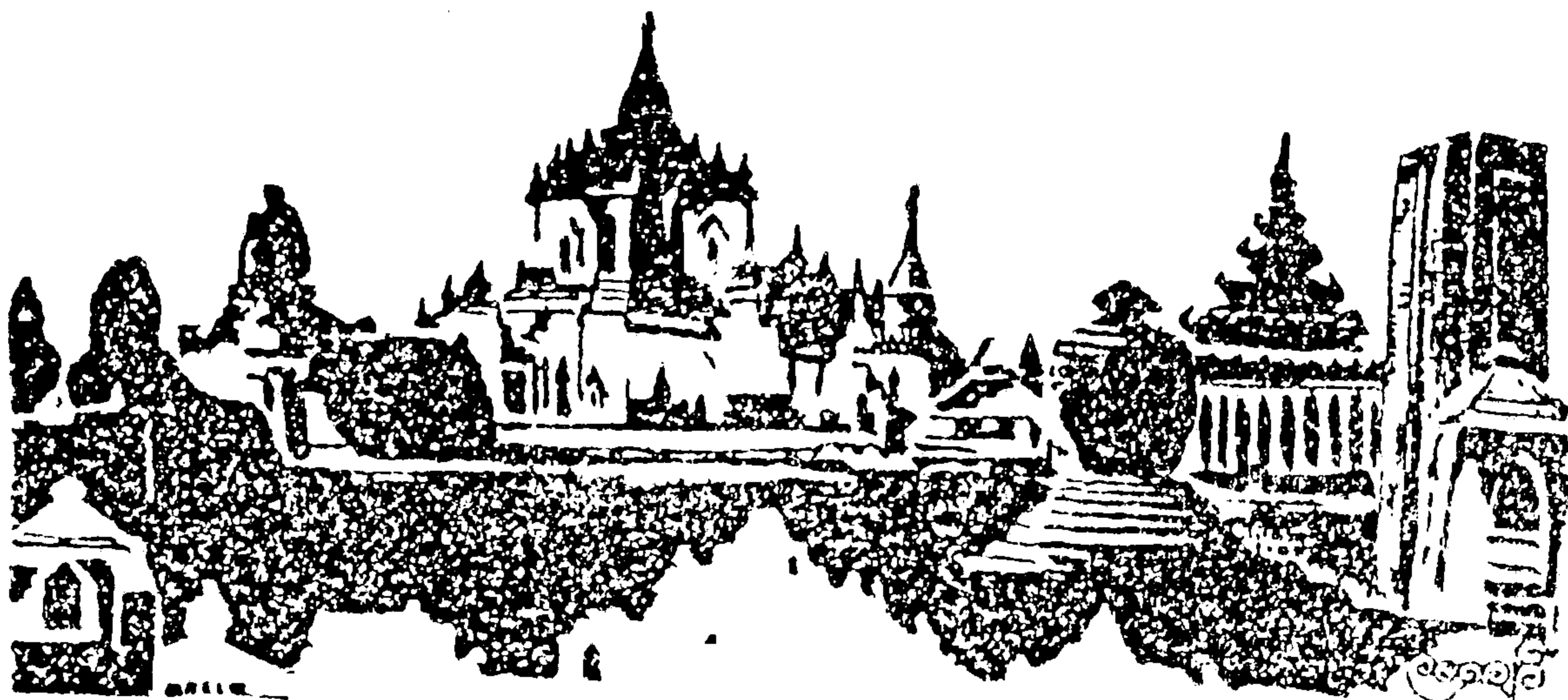
ဣဇာဟံ အာဝုသော သပ္ပိနိကာယ

အာဝုသော=တို့။ ဣဇ=ဤအရပ်၌။ အဟံ=သည်။ သပ္ပိနိကာယ=သပ္ပိနိကာ
အမည်ရှိသော။ နဒိယာ=၏။ တိရေ=ကမ်းနား၌။ အာနဉ္စ=တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော။ သမာဓိ=
စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို။ သမာပဇ္ဇော=ဝင်စားသည်ရှိသော်။ ဩဂါယု=ရေအိုင်သို့ ဆင်း၍။
ဥတ္တရန္တာနံ=တက်ကုန်သော။ ကောဉ္စ=ကြီးကြာသံကို။ ကရောန္တာနံ=ကုန်သော။ နာဂါနံ=
ဆင်ပြောင်တို့၏။ သဒ္ဓံ=ကို။ အသောသီ=ကြားပြီ။ ဣတိ=သို့။ အာမန္တေသီ=၏။
(ဘိက္ခု-မှစ၍ အာရောစေသုံတိုင်အောင် ထင်ပြီ) ဘိက္ခုဝေ=တို့။ သောသမာဓိ=ဤ
အာနဉ္စ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသည်။ အတ္ထိ=၏။ သောစခေါ= ထိုသမာဓိသည်လည်း။
အပရိသုဒ္ဓေါ=မစင်ကြယ်။ (၆၊ ၁၊ ၁၄၉)(နိ၊ ၂၂၂)

အထခေါ အာယသ္မာ သောဘိတော

အထခေါ=၌။ အာယသ္မာသောဘိတော=သည်။ ဘိက္ခု=တို့ကို။ အာမန္တေသီ=၏။
အာဝုသော။ တို့။ အဟံသည်။ ဝဉ္စကာယသဟာနိ=ငါးရာသော မဟာကပ်တို့ကို။ ကော
ဝဇ္ဇေနေန=အာဝဇ္ဇာန်း ဟစ်ချက်တည်းဖြင့်။ (ကရိုဏ်းထည့်) အနုဿရာမိ=အဆက်ဆက်
အောက်မေ့၏။ ဣတိ=သို့။ အာမန္တေသီ=၏။ ဘိက္ခုဝေ=တို့။ သောဘိတဿ=အား။
သောဇာတိ=ဤမဟာကပ်ငါးရာရှိသော ဘဝသည်။ အတ္ထိ=၏။ သာစခေါဇာတိ= ထို
ဘဝသည်လည်း။ ကောယေဝဇာတိ=တဘဝသာတည်း။

စတုတ္ထပါရာမိကာ ပြီးပါပြီ။

သံဃာဒီဇေသကဏ္ဍ

သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပုဒ်

သာသနာဟော်၌ ပျော်ပိုက်ရန် ရှင်သေယျာသကအား ရှင်ဥဒါယိပေး အပ်သောနည်း

စိတ်ကြိုက်စားပါ။ သောက်ပါ။ အိပ်ပါ။ စိတ်ကြိုက်စားခြင်း စသည် လုပ်ပြီး၍
မပျော်ပိုက်ဘဲ ရာဂက စိတ်ကိုဖျက်ဆီးရာအခါ၌ လက်ဖြင့်လုံ့လပြုကာ သုတ်ကိုလွှတ်စေပါ။
(ဝိ၊ ၁၊ ၁၅၁)

ပဏိတဘောဇနာနိ

ပဏိတဘောဇနာနိ=မွန်မြတ်သောဘောဇဉ်တို့ကို။ ဘုဉ္ဇိက္ခာ=စားကုန်၍။ မုဋ္ဌဿတိ=
လွတ်သောသတိရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ အသမ္ပဇာနာ=ပညာအဆင်အခြင်မရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။
နိဒ္ဒံ=အိပ်ပျော်ခြင်းသို့။ ဩက္ကမန္တိ=ရောက်ကုန်၏။ မုဋ္ဌဿတိနံ=ကုန်သည်ဖြစ်၍။ အသမ္ပဇာ
နာနံ=ကုန်သည်ဖြစ်၍။ နိဒ္ဒံ=သို့။ ဩက္ကမန္တာနံ=ကုန်သော။ တေသံ=ထိုရဟန်းတို့အား။
သုပိနန္တေန=အိပ်မက်ဖြင့်။ အသုစိ=သည်။ မုစ္စတိ=လွတ်၏။ အမှာကဉ္စ=တို့အားလည်း။
သုပိနန္တေန=ဖြင့်။ အသုစိ=သည်။ မုစ္စတိ=၏။ ဣတ္ထ=ဤအိပ်မက်၌။ စေတနာ=အဿာ
ဒစေတနာကို။ အတ္ထိလဗ္ဘတိ=ရအပ်၏။

အဗ္ဗောဟာရိကာ ဘိက္ခုဝေ

ဘိက္ခုဝေ=တို့။ သော စေတနာ=ဤအဿာဒစေတနာသည်။ အတ္ထိ=၏။ သာစခေါ=
ထိုစေတနာသည်ကား။ အဗ္ဗောဟာရိကာ=အာပတ်၏အင်္ဂါဟု မခေါ်ဝေါ်လောက်။ ဣတိ=
သို့။ ဝတ္တာ=မိန့်တော်မူ၍။ (ထည့်)။

သုက် (၁၀) မျိုး

သုက္ကန္တိ=ဟူသည်ကား။ နိလံ=ညိုသောအဆင်းရှိသော သုက်။ ပီတကံ=ရွှေသော
အဆင်းရှိသောသုက်။ လောဟိတကံ=နီသော အဆင်းရှိသောသုက်။ ဩဒါတံ=ဖြူသော
အဆင်းရှိသောသုက်။ တက္ကဝဏ္ဏံ=ရက်တက်ရည်အဆင်းရှိသောသုက်။ ဒကဝဏ္ဏံ=ရေ
အဆင်းရှိသောသုက်။ တေလပဏ္ဏံ=ဆီအဆင်းရှိသောသုက်။ ခီရဝဏ္ဏံ=နို့ရည် အဆင်း
ရှိသောသုက်။ ဒဓိဝဏ္ဏံ=နို့ခမ်းအဆင်းရှိသောသုက်။ သပ္ပိဝဏ္ဏံ=ယောပတ်အဆင်း ရှိ
သောသုက်။ ဣတိ=သို့။ (ထည့်)။ ဒသသုက္ကာနိ=ဆယ်ပါးသောသုက်တို့သည်။ ဟောန္တိ=
ကုန်၏။
(ဝိ၊ ၁၊ ၁၅၃)

(ဆောင်) ညို၊ ဖြူ၊ နီ၊ ရွှေ၊ ရက်တက်ရေ၊ ဆီ၊ ရေ၊ နို့၊ ထောပတ်။
နီမင်းပမာ၊ ဆင်းတူစွာ၊ သုက္ကာ ဆယ်မျိုးမှတ်။

ဝိဿဒ္ဓိဟူသည်

သုက် အပြင်ထွက်အောင် လွှတ်မှသာမဟုတ်။ တည်ရာမှရွေ့လျှင်လည်း ဝိဿဒ္ဓိပင် ဖြစ်သည်။

သံဃာဒိဿသံမည်ပုံ

သံဃာသည်သာလျှင် ထိုအာပတ်အတွက် ပရိဝါသ်ပေးခြင်း၊ အရင်းငင်ခြင်း၊ ဟနတ် ပေးခြင်း၊ အတ္တန်သွင်းခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်၍ ရဟန်းများစွာနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်က မလုပ် ကြသောကြောင့် “သံဃာဒိဿသံ”ဟု ခေါ်သည်။

သုက်လွှတ်ပုံနည်းလမ်း (၄)သွယ်

- ၁။ အဇ္ဈတ္တရုပ်၌ လွှတ်ခြင်း၊
- ၂။ ဗဟိဒ္ဓရုပ်၌ လွှတ်ခြင်း၊
- ၃။ အဇ္ဈတ္တ၊ဗဟိဒ္ဓရုပ်၌ လွှတ်ခြင်း၊
- ၄။ ကောင်းကင်၌ ခါးကိုလှုပ်စေလျက် လွှတ်ခြင်း၊
(အဇ္ဈတ္တရူပစသော ၄-ပုဒ်တို့ဖြင့် ဥပါယကိုပြသည်။) (ဝိ၊ ၁၊ ၁၅၃)

သုက်လွှတ်ရာကာလများ

- ၁။ ရာဂူပတ္တဗ္ဗေ = ရာဂကြောင့် အင်္ဂါဇာတ်တောင့်တင်း ခိုင်မာရာအခါ၊
- ၂။ ဝစ္စူပတ္တဗ္ဗေ = ကျင်ကြီးကြောင့် (ပ) အခါ၊
- ၃။ ပဿာဂူပတ္တဗ္ဗေ = ကျင်ငယ်ကြောင့် (ပ) အခါ၊
- ၄။ ဝါတူပတ္တဗ္ဗေ = လေကြောင့် (ပ) အခါ၊
- ၅။ ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကဒဠူပတ္တဗ္ဗေ = ဥစ္စာလိင်္ဂပိုးငယ်ထိုးကိုက်၍ အင်္ဂါဇာတ်(ပ)အခါ
(ဤ ၅-ပုဒ်တို့ဖြင့် သုက်လွှတ်သောကာလကို ပြသည်)

သုက်လွှတ်ခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက် (အလိုဆန္ဒ)များ

- ၁။ အာရောဂျတ္တာယ = အနာမရှိစေရန် (ဂါ) မရှိခြင်းအကျိုးငှာ၊
- ၂။ သုခတ္တာယ = ချမ်းသာခြင်းအကျိုးငှာ၊
- ၃။ ဘေသန္တတ္တာယ = ဆေးအကျိုးငှာ၊
- ၄။ ဒါနတ္တာယ = အလှူပေးခြင်းအကျိုးငှာ၊
- ၅။ ပုညတ္တာယ = ကောင်းမှုအကျိုးငှာ၊

- ၆။ ယညတ္တာယ^၁ = ယဇ်ပူဇော်ခြင်းအကျိုးငှာ၊
 ၇။ သဂ္ဂတ္တာယ = နတ်ရွာအကျိုးငှာ၊
 ၈။ ဗိဇ္ဇတ္တာယ = မျိုးစေ့အကျိုးငှာ၊
 ၉။ ဝိမံသတ္တာယ = စုံစမ်းခြင်းအကျိုးငှာ၊
 ၁၀။ ဒဝတ္တာယ = မြူးတူးခြင်းအကျိုးငှာ။

နိလံစသော (၁၀)ပုဒ်

အဓိပ္ပါယ်ဝတ္ထု (ရေညှိရွယ်ချက်တည်ရာဌာန) ကိုပြသည်။

အဇ္ဈတ္တရူပေ-အရ

မိမိ၏လက်အစရှိသော ဥပါဒိန္နရုပ်၊

ဗဟိဒ္ဓရူပေ-အရ

သူတစ်ပါး၏လက်အစရှိသော ဥပါဒိန္န, အနုပါဒိန္နရုပ်၊

အာပတ်သင့်ပုံအစီအစဉ်

- ၁။ စေ့ဆော်ခြင်း၊ လုံ့လပြုခြင်း၊ သုက်လွှတ်ခြင်းဟူသော အင်္ဂါ (၃) ချက် စုံလျှင် သံဃာဒိဿေသ်၊
 ၂။ စေ့ဆော်ခြင်း၊ လုံ့လပြုခြင်းတို့သာပြုလုပ်၍ သုက်မထွက် လျှင် ထုလ္လစ္စဉ်း၊
 ၃။ စေ့ဆော်ရုံသာ စေ့ဆော်လျှင် အနာပတ်၊ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၆၅)

သုက်လွှတ်သော်လည်း အာပတ်မသင့်သူများ

- ၁။ အိပ်မက်၌သုက်လွှတ်သူ၊
 ၂။ သုက်မလွှတ်လိုသူ၊
 ၃။ ရူးသူ၊
 ၄။ စိတ်ပျံ့လွင့်သူ၊
 ၅။ ဝေဒနာနှိပ်စက်ခံရသူ၊
 ၆။ အစဉ်းဆုံး လွန်ကျူးသူ၊

ယညတ္တာယ၌ ယဇ်ဟုခေါ်ပုံ။ ။ မန္တာန်ရွတ်ဆို၍ ပိုးငယ်ကလေးများအား အစာကျွေးသောအနေဖြင့် သုက်လွှတ်စေခြင်းတည်း။ (ဘာဋီ၊ ၃၊ ၆၈၀)

ဘာသာဋီကာ။ ။ သုပိနန္တေန=အိပ်မက်၌။ အသုစိ=သုက်သည်။ မုစ္စိ=လွှတ်ပြီ။ (တနည်း) သုပိနန္တေန=အိပ်မက်ကြောင့်။ ယဿ=အကြင်ရဟန်း၏။ အသုစိ=သည်။ မုစ္စိ=ပြီ။ တဿ=အား။ အနာပတ္တိ=မသင့်။

“ညိုသောအဆင်းရှိသောသုက်ကို လွှတ်စေမည်”ဟု ကြံ၍ လုံ့လပြုသောရဟန်းအား ရွှေသောအဆင်းရှိသောသုက်စသည်လွှတ်မှု

“နီလံ မောစေဿာမီ”တိ စေကေတံ၊ ဥပက္ကမတံ၊ ပီတကံ မုစ္ဆတံ၊ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿကို ထောက်၍ အာပတ်သင့်ပါသည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၆၂) (ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၁၃)

အင်္ဂဇာတေ ဝဏော

အင်္ဂဇာတေ=အင်္ဂါဇာတ်၌။ ဝဏော=အနာသည်။ ဟောတံ=ဖြစ်၏။ တေသဇဇေန=ဆေးဖြင့်။ အာလိမ္မန္တဿ=လိမ်းကြံစဉ်။ အသုစိ=သုက်သည်။ မုစ္ဆိ=လွှတ်ပြီး။ အဏ္ဏံ=လိင်ဥကို။ ကဏ္ဍဝန္တဿ= အယားပျောက်စဉ်။ ဝတ္ထိ=သိုဒဏ်ကို။ ဂဟေဟွာ=ကိုင်၍။ ဇန္တာယရေ= ချွေးဇရုံးအိပ်၌။ ဥဒရဝဋ္ဋိ=ဝမ်းပျဉ်ကို။ တာပေန္တဿ=မီးကင်စဉ်။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁၆၇)(နိ၊ ၂၊ ၃၁)

ဦရူဟိ အင်္ဂဇာတံ

ဦရူဟိ=ပေါင်တို့ဖြင့်။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ပိဋ္ဌေန္တဿ=ညှပ်စဉ်။ (မုဋ်နှစ်ဝတ္ထု၌) မုဋ်နာ=လက်ဆုပ်ဖြင့်။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ပိဋ္ဌေန္တဿ=ညှပ်စဉ်။ (အာကာသနှစ်ဝတ္ထု၌) အာကာသေ=၌။ ကဋ္ဌိ= ခါးကို။ ကမ္မေန္တဿ=လှုပ်စဉ်။ (ထမ္ဘသုံးဝတ္ထု) ကာယံ=ကိုယ်ကို။ ထမ္ဘေန္တဿ= ဆန့်စဉ်။

သာရတ္တော

သာရတ္တော=ပြင်းစွာတပ်သောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ မာတုဂါမဿ=၏။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ဥပနိဇ္ဈာယိ=တစ်မုံစိမ့်ရှု၏။ ပ။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ သာရတ္တေန=စိတ်ဖြင့်။ မာတုဂါမဿ=၏။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ နဥပနိဇ္ဈာယိတဗ္ဗံ=မရှုကြည့်အပ်။ (ကြည့်လျှင် ဒုတ္တံ)

ဥဒဉ္ဇလံ ကိဋ္ဌန္တဿ

ဥဒဉ္ဇလံ=ညွှန်နှင့်ရောသောရေကို။ ကိဋ္ဌန္တဿ=ကစားစဉ်။ (ဓာဝန္တသုံးဝတ္ထု၌) ဥဒကေ=၌။ ဓာဝန္တဿ=ပြေးစဉ်။ ပုပ္ဖဝဋ္ဌိယံ= ပန်းအစဉ်၌။ ကိဋ္ဌန္တဿ=ကစားစဉ်။

(ပေါက္ခရသုံးဝတ္ထု၌) ပေါက္ခရဝနေ=ကြာတော၌။ မာဝန္တဿ=ပြေးစဉ်။ (ဝါလိက နှစ်ဝတ္ထု၌) ဝါလိကံ=သဲသို့။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ပဝေသေန္တဿ=သွင်းစဉ်။ (ကဒ္ဒမနန်ဝတ္ထု၌) ကဒ္ဒပံ=ညွှန်သို့။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ပဝေသေန္တဿ=သွင်းစဉ်။ (ဩသိဉ္ဇန္တဝတ္ထု၌) ဥဒကေန= ရေဖြင့်။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ဩသိဉ္ဇန္တဿ=လောင်းစဉ်။ (ဃဋ္ဌနသုံးဝတ္ထု၌)။ သယနေ=

ဘာသာဒီကာ။ ။ ဝါလိကံ=သဲသို့ (တနည်း) ဝါလိကံ=သဲ၌။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။

ကုစ္ဆိစက်နှင့်ပိဋ္ဌိစက်အတူ။ ။ အစဉ်အတိုင်း ရှေ့သို့စက်လှည့်ခြင်းသည် ကုစ္ဆိစက်ဖြစ်၍ နောက် သို့ ဖြန့်၍ စက်လှည့်ခြင်းသည် ပိဋ္ဌိစက်ဖြစ်သည်။

(ဘာဒီ၊ ၃၊ ၆၇၂)

အိပ်ရာ၌။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ယဇ္ဇေန္တဿ=ခတ်စဉ်။ (အင်္ဂုဋ္ဌ နှစ်ဝတ္ထု၌) အင်္ဂဇာတံ= ကို။
ယဇ္ဇေန္တဿ=ခတ်စဉ်။ (အင်္ဂုဋ္ဌနှစ်ဝတ္ထု၌) အင်္ဂုဋ္ဌေန=ခြေမဖြင့်။

ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်

ရှင်ဥဒါယိကျောင်းကို ပြင်ဆင်ခင်းကျင်းပုံ

အာယသ္မာဥဒါယိ=သည်။ အရညေ=တော၌။ ဝိဟရတိ=၏။ တဿာယသ္မတော=
ထိုအရှင်လာဠုဒါယိ၏။ ဝိဟာရော=သည်။ အဘိရူပေါ=သည်။ ဒဿနိယော=သည်။
ပါသာဒိကော=သည်။ ပဇ္ဇေယျော=အလယ်၌ လေးထောင့်တိုက်ခန်းရှိသည်။ သမန္တာ=
ပတ်ဝန်းကျင်မှ။ ပရိယာဂါရော=တန်ဆောင်းဝန်းအရံဖြင့် ပြုအပ်သည်။ (ဝါ) စမြင်လည်
သောအိမ်ရှိသည်။ ဟောတိ=၏။ မဉ္ဇပိဋံ=ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်သည်။ ဘိသိဗိဗ္ဗောဟနံ=
ဘုံလျှိုခေါင်းအုံးသည်။ သုပညတ္တံ=ကောင်းစွာ ခင်းအပ်သည်။ ပါနီယံ=သောက်ရေသည်။
ပရိဘော ဇနိယံ=သုံးဆောင်ရေသည်။ သုပဋ္ဌိဟံ=ကောင်းစွာတည်ထားအပ်သည်။ ပရိဝေဏံ=
ပရိဂုဏ်သည်။ သုသမ္ပဋ္ဌံ=ကောင်းစွာ တံမျက်လှည်းအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁၇၂) (နိ၊ ၂၃၃)

တေန ဟိ ဗြာဟ္မဏ

ဗြာဟ္မဏ=ပုဏ္ဏား။ တေနဟိ=ယင်းသို့ကြည့်လိုတပြီးကား။ ပေက္ခေဿု= ကြည့်
လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝါပုရဏံ=သံကောက်ကို။ အာဒါယ=၍။ ယဋိကံ=မင်းတုပ်ကို။
ညဂ္ဂါဇေတွာ=နှုတ်ခွာ၍။ ကဝါဋံ=တံခါးရွက်ကို။ ပဏာမေတွာ=တွန်း၍။ ဝိဟာရံ=သို့။
ပါဝိသိ= ဝင်၏။ သောပိခေါဗြာဟ္မဏော=သည်လည်း။ အာယသ္မတော ဥဒါယိဿ=၏။
ပိဋ္ဌိတော=နောက်မှ။ ပါဝိသိ=၏။ သာပိခေါဗြာဟ္မဏီ=ထိုပုဏ္ဏားမသည်လည်း။ တဿ
ဗြာဟ္မဏဿ=၏။ ပိဋ္ဌိတော=မှ။ ပါဝိသိ=၏။ အထခေါ=၌။ အာယသ္မာဥဒါယိ=သည်။
ဧကေစ္စ=အချို့ကုန်သော။ ဝါတပါနေ=လေသောက်တံခါးတို့ကို။ ဝိဝရန္တော=ဖွင့်လျက်။
ဧကေစ္စ=ကုန်သော။ ဝါတပါနေ=တို့ကို။ ထဧကန္တော=ပိတ်လျက်။ ဂပ္ပံ=တိုက်ခန်းကို။
အနုပရိဂန္တာ=အစဉ်အားဖြင့်လှည့်သွား၍။ ပိဋ္ဌိတော=နောက်မှ။ အာဂန္တာ=လာ၍။ တဿာ
ဗြာဟ္မဏိယာ=ထိုပုဏ္ဏားမ၏။ အင်္ဂမဂီနိ=အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို။ ပရာမသိ=အထပ်ထပ်
သုံးသပ်၏။

ပုဏ္ဏားက ရှင်ဥဒါယိကို ချီးကျူးပုံ

အထခေါ=ဌ်။ သောဗြာဟ္မဏော=သည်။ အတ္တမနော=ဝမ်းမြောက်သော စိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍။ အတ္တမနဝါစံ=ဝမ်းမြောက်သောစကားကို။ နိစ္ဆာရေသိ=မြှောက်၏။ (ဝါ) ထွက်ပေါ်စေပြီ (သဒ္ဒတ္ထ)။ ယေ ဣမေသမဏာ=အကြင်ရဟန်းတို့သည်။ ဝေရူပေ=ဤသို့ သဘောရှိသော။ အရညေ=လူနှင့်မနှောတောအရပ်၌။ ဝိဟရန္တိ=ကုန်၏။ သကျပုတ္တိယာ= ကုန်သော။ ဣမေ သမဏာ=တို့သည်။ ဥဠာရာ=မြတ်ကုန်၏။ ယော=အကြင်ဥဒါယိ သည်။ ဝေရူပေ=သော။ အရညေ=ဌ်။ ဝိဟရတိ=၏။ ဘဝံပိ=အရှင်လည်းဖြစ်သော။ သော ဥဒါယိ= ထိုဥဒါယိသည်။ ဥဠာရာ=မြတ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ နိစ္ဆာရေသိ=၏။

ပုဏ္ဏားမ၏ ကဲ့ရဲ့ပုံ

ဝေ=ဤသို့။ ဝုတ္တေ=သော်။ သာဗြာဟ္မဏိ=သည်။ တံဗြဟ္မဏံ=ကို။ ဧတံဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။ တဿ=ထိုဥဒါယိ၏။ ဥဠာရတ္တတာ=မြတ်သောသဘောရှိသောအဖြစ်သည်။ ကုတော=အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။ ဘွံ=သည်။ မေ=၏။ အင်္ဂမဂ္ဂီနိ=တို့ကို။ ပရာမသိယ တောဝ=သုံးသပ်သကဲ့သို့။ ဝေမေဝ=သာလျှင်။ သမဏောဥဒါယိ=သည်။ မေ=၏။ အင်္ဂမဂ္ဂီနိ= တို့ကို။ ပရာမသိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၇၂) (နိ၊ ၂၃၅)

ရှင်ဥဒါယိအကျင့်ကိုသိ၍ ပုဏ္ဏားကဲ့ရဲ့ပုံ

ကထံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ သမဏောဥဒါယိ=သည်။ မမ=၏။ ဘရိယာယ=ပလား၏။ အင်္ဂမဂ္ဂီနိ=တို့ကို။ ပရာမသိဿတိနာမ=သုံးသပ်ဘိသနည်း။ ကုလိတ္တိဟိ=အမျိုးအိပ်ရှင် မိန်းမတို့သည်။ ကုလဓိတာဟိ=အမျိုးသမီးကြီးတို့သည်။ ကုလကုမာရိဟိ=အမျိုးသမီးငယ်တို့ သည်။ ကုလသုဏှာဟိ=အမျိုးချွေးမတို့သည်။ ကုလဒါသိဟိ=အမျိုးကျွန်ပတို့သည်။ အာရာမံဝါ=အရံသို့လည်းကောင်း။ ဝိဟာရံဝါ=ကျောင်းသို့လည်းကောင်း။ ဂန္တု=ငှာ။ နဟိ သက္ကာ=မတတ်ကောင်းသည်သာတည်း။

ကုလိတ္တိယော=တို့သည်။ ကုလဓိတရော=တို့သည်။ ကုလကုမာရိယော=တို့သည်။ ကုလသုဏှာယော=တို့သည်။ ကုလဒါသိယော=တို့သည်။ အာရာမံဝါ=သို့လည်းကောင်း။ ဝိဟာရံဝါ=သို့လည်းကောင်း။ သစေဂစ္ဆေယျံ=အကယ်၍သွားကုန်ငြားအံ့။ တာပိ=ထိုမိန်းမ တို့ကို လည်း။ သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ သမဏာ = တို့သည်။ ဒူသေယျံ=ကုန်ရာ၏။

ဩတိဏ္ဏောနာမ

ဩတိဏ္ဏောနာမ=ကား။ သာရတ္တော=တပ်ခြင်းရှိသည်။ အပေက္ခဝါ=ငဲ့ကွက်ခြင်း ရှိသည်။ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော=ရာဂဖြင့်ဖွဲ့သော စိတ်ရှိသည်။ ဟုတွာ=၍။ (ထည့်)။

ဝိပရိဏတသရုပ်

၁။ တပ်မက်သောစိတ်၊

၂။ အမျက်ထွက်သောစိတ်၊

၃။ တွေဝေသောစိတ်၊

ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ဝိပရိဏာတ-အရ တပ်မက်သော စိတ်ကိုယူရမည်။

မာတုဂါမော-အရ

ထိုကိုယ်လက်နှီးနှောရာနေ၌ မွေးဖွားသော သတို့သမီးကို အစပြု၍ လူမိန်းမကို ယူရမည်။ ဘီလူးမ၊ ပြိက္ခာမ၊ တိရစ္ဆာန်မတို့ကို မယူရ။

ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျဟူသည်

ပညတ်တော်ကို လွန်ကြူးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဟတ္ထဂ္ဂါဟံဝါ-၌ ဟတ္ထအရ

တဟောင်ဆစ်မှစ၍ လက်သည်းဖျားတိုင်အောင်ယူပါ။

ဝေဏီ-အရ

ဝေဏီနာမ=ကား။ သုဒ္ဓကေသာ ဝါ=သက်သက်သော ဆံတို့သည်လည်းကောင်း။ သုတ္တမိဿာ ဝါ=ချည်နှင့်ရောသော ဆံတို့သည်လည်းကောင်း။ မာလာမိဿာ ဝါ=ပန်းနှင့် ရောသော ဆံတို့သည်လည်းကောင်း။ ဟိရညမိဿာ ဝါ=ငွေချည်နှင့်ရောသော ဆံတို့သည်လည်းကောင်း။ သုဝဏ္ဏမိဿာ ဝါ=ရွှေချည်နှင့်ရောသော ဆံတို့သည်လည်းကောင်း။ မုတ္တာမိဿာ ဝါ=ပုလဲသွယ်နှင့်ရောသော ဆံတို့သည်လည်းကောင်း။ မဏိမိဿာဝါ=ပတ္တမြားကုံးနှင့်ရောသော ဆံတို့သည်လည်းကောင်း။ ဝေဏီနာပ=မည်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၇၄)(နိ၊ ၂၃၇)

အာသမ္ပ ပရာမသနံ-၌ အာအရ

လက်နှင့်ဆံထုံးမှကပ်ပါး ကြွင်းသောကိုယ်အစိတ်အပိုင်းကို ယူရမည်။

ကိုင်ပုံကိုင်နည်းများ (ဟတ္ထဂ္ဂါဟံဝါ စသည်တို့၏သရုပ်)

အာမသနာ=ရှေးရှုသုံးသပ်ခြင်း။ ပရာမသနာ=ထိုမှဤမှ သုံးသပ်ခြင်း။ ဩမသနာ=အောက်သို့သက်၍ သုံးသပ်ခြင်း။ ဥပ္ပသနာ=အထက်သို့လှန်၍ သုံးသပ်ခြင်း။ ဩလဃနာ=အောက်သို့ခုန်လွှား၍ သုံးသပ်ခြင်း။ ဥလ္လဃနာ=အထက်သို့ခုန်တက်၍ သုံးသပ်ခြင်း။ အာကမ္မနာ=ရှေးရှုငင်ခြင်း။ မဇ္ဈိကမ္မနာ=တွန်းဆွဲငင်ခြင်း။ အဘိနိဂ္ဂဏှနာ=နှိပ်ခြင်း။ အဘိနိဗ္ဗဇ္ဇနာ=ညှပ်ခြင်း။ ဂဟဏံ=ကိုင်ခြင်း။ ဆုပနံ=တို့ခြင်း။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၇၄)(နိ၊ ၂၃၇)

အာမသနာနှင့် ပရာမသနာအထူး

အာမသနာနာမ=ကား။ အာမဌမတ္တာ=ရှေးရှုသုံးသပ်ကာမျှတည်း။ ပရာမသနာနာမ= ကား။ ဣတောပိတောစ=ဤမှ ထိုမှလည်း။ သံစောပနာ=လှုပ်ရှားစေခြင်းတည်း။

ဣတ္ထိ စ ဟောတိ ဣတ္ထိသညီ

ဣတ္ထိ စ=သည်လည်း။ ဟောတိ=၏။ ဣတ္ထိသညီ=မိန်းမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ သာရတ္တောစ=တပ်ခြင်းရှိသည်လည်း။ ဟောတိ=၏။ ဘိက္ခုစ=သည်လည်း။ ဣတ္ထိယာ= ၏။ (ကာယံဌစပ်) ကာယေန=ကိုယ်ဖြင့်။ နံကာယံ=ထိုကိုယ်ကို။ အာမသတိ= ရှေးရှု သုံးသပ်၏။ ပရာမသတိ= ထိုမှ ဤမှ သုံးသပ်၏။ ဩမသတိ=အောက်သို့ သက်၍ သုံးသပ်၏။ ဥမ္မသတိ=အထက်သို့ပင့်၍ သုံးသပ်၏။ ဩလယေတိ=အောက်သို့ခုန်လွှား တကွက်ခြားသုံးသပ်၏။ ဥလ္လယေတိ= အထက်သို့ခုန်တက် တကွက်ကျော်သုံးသပ်၏။ အာကမတိ=ရှေးရှုငင်ဆွဲ၏။ ပဋိကမတိ=တွန်းဆွဲ၏။ အဘိနိဂ္ဂဏှာတိ=အလွန်နှိပ်၏။ အဘိနိပ္ပိဋ္ဌေတိ=အလွန်ညှစ်၏။ ကဏှာတိ=ကိုင်၏။ ဆုပတိ=တို့၏။ သံဃာဒိသေသဿ= သို့။ အာပတ္တိ=ခြင်းသည်။ ဟောတိ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၇၅)(နိ၊ ၂၃၈)

ဒေ ဣတ္ထိယော

ဒေ ဣတ္ထိယော စ=ကိုသည်လည်း။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ ဒွိန္ဒ ဣတ္ထိနံ= နှစ်ယောက် သောမိန်းမတို့၌။ (သာမိဝိဘက်ကို သတ္တမိအနက်၌ စီရင်)။ ဣတ္ထိသညီ=မိန်းမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ သာရတ္တော စ=သည်လည်း။ ဟောတိ=၏။ ဘိက္ခု စ=သည် လည်း။ ဒွိန္ဒ ဣတ္ထိနံ=တို့၏။ (ကာယံဌစပ်)။ ကာယေန=မိမိကိုယ်ဖြင့်။ နံကာယံ= ထိုကိုယ်ကို။ ပ။ ဒွိန္ဒ=ကုန်သော။ သံဃာဒိသေသာနံ=တို့သို့။ အာပတ္တိ=ခြင်းသည်။ ဟောတိ=၏။

သမ္ပိဋ္ဌေတွာ

သမ္ပိဋ္ဌေတွာ=ညှပ်၍။ ဗာဟာပရမ္ပရာယ=လက်မောင်းအဆက်သက်ဖြင့်။ အာနေသုံ= ဆောင်ကုန်၏။ (သက်ဝတ္ထု၌) ဣတ္ထိယာ=သည်။ အဘိရဋ္ဌံ=လျှောက်အပ်သော။ သက်မံ= တံတားကို။ သာရတ္တော=တပ်သည်ဖြစ်၍။ သဗ္ဗာလေသိ=လှုပ်၏။

ဣတ္ထိ ပဋိပထေ

ဣတ္ထိ=ကို။ ပဋိပထေ=ခရီးရင်ဆိုင်၌။ ပဿိတွာ=၍။ သာရတ္တော=ဖြစ်၍။ အံသကူ ငွေန=ပခုစွန်းဖြင့်။ ပဟာရံ=ခတ်တိုက်ခြင်းကို။ အဒါသိ=၏။ (ရုက္ခဝတ္ထု၌)။ ဣတ္ထိယာ= သည်။ အဘိရဋ္ဌံ=တက်အပ်သော။ ရုက္ခံ=ကို။ (နာဝိဝတ္ထု၌) နာဝံ=လှေကို။ (ရဇ္ဈဝတ္ထု၌) ဂဟိတံ=ဆွဲအပ်သော။ ရဇ္ဈံ=ကြိုးကို။ သာရတ္တော=ဖြစ်၍။ အာဝိဗ္ဗံ= ဆွဲ၏။

ဂဟိတံ ဒဏှံ

(ဒဏှဝတ္ထု၌)။ ဒဏှံ=လုံတန်ကို။ (ပတ္တပုဏ္ဏာမဝတ္ထု၌) ကုတ္တိ=ကို။ ပတ္တေန=ဖြင့်။ ပဏာမေသိ=တွန်း၏။ (ဝန္တိတ္ထိဝတ္ထု၌) ကုတ္တိယာ=သည်။ ဝန္တိယာ=ရှိခိုးသည်ရှိသော်။ သာရတ္တော=ဖြစ်၍။ ပါဒံ=ခြေကို။ ဥစ္စာရေသိ=ကြွ၏။ (ဝါယမဝတ္ထု၌) ကုတ္တိ=ကို။ ဂဟေသာမိ=ကိုင်အံ့။ ကုတိ=သို့။ ဝါယမိတွာ=လုံလပြု၍။ နုဗ္ဗပိ=မထိ။

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပုဒ်

ရှင်ဥဒါယိ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာပြောပုံ

အာယခေါ=၌။ အာယသ္မာ ဥဒါယိ=သည်။ တာကုတ္တိယော=တို့ကို။ ဝိဟာရံ=ကို။ ပေက္ခာပေတွာ=ကြည့်စေ၍။ တာသံကုတ္တိနံ=တို့၏။ ဝစ္စမဂ္ဂံ=လို။ ပဿာဝမဂ္ဂံ=ကို။ အာဒိဿ=ရည်၍။ ဝဇ္ဇံပိ=ကျေးဇူးကိုလည်း။ ဘဏတိ=ဆို၏။ အပဏ္ဍိပိ=ကျေးဇူးမဲ့ကိုလည်း။ ဘဏတိ=၏။ ယာစတိပိ=တောင်းလည်းကောင်း၏။ အာယာစတိပိ=ရှေးရှုလည်း တောင်း၏။ ပုစ္ဆတိပိ=မေးလည်းမေး၏။ ပဋိပုစ္ဆတိပိ=တမန်လည်း မေး၏။ အာစိက္ခတိပိ=ကြားလည်းကြား၏။ အနုသာသတိပိ=ဆုံးမလည်းဆုံးမ၏။ အက္ခောသဟိပိ=ဆဲလည်းဆဲ၏။ (ပိ၊ ၁၊ ၁၈၇)(နိ၊ ၂၄၁)

အရှက်မဲ့သော မိန်းမတို့၏ တုံ့ပြန်ချက်

ယာတာကုတ္တိယော=အကြင်မိန်းမတို့သည်။ ဆိန္နိကာ=ပြတ်သော သြတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဓုတ္တိကာ=စဉ်းလဲစဉ်းစားများကုန်၏။ အဟိရိကာ=အရှက်မရှိကုန်။ ဟာ=ထိုမိန်းမတို့သည်။ အာယသ္မာတာဥဒါယိနာ=နှင့်။ သဒ္ဓိ=ကွ။ ဥဟသန္တိ=ပြီးလည်းပြီးကုန်၏။ ဥလ္လပန္တိပိ=ချိုးမြှောက်သော စကားကိုလည်း ဆိုကုန်၏။ ဥဇ္ဈန္တိပိ=ပြင်းစွာလည်း ရယ်ကုန်၏။ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တိပိ=ပျက်ရယ်လည်းပြုကုန်၏။

အရှက်ကြီးသော မိန်းမတို့၏ တုံ့ပြန်ချက်

ယာပနတာကုတ္တိယော=တို့သည့်ကား။ ဟိဒါမနာ=ပျက်ကြောက်တတ်သော စိတ်ရှိကုန်၏။ တာ=တို့သည်။ အာရာမတော=အာရာပ်မှ (အပါဒါနိယဉ်)။ နိက္ခမိတွာ=ထွက်၍။ ဘိက္ခု=တို့ကို။ ဥဇ္ဈပေန္တိ=စောင်းမြောင်းစေကုန်၏။ ဘဇ္ဇေ=တို့။ ကုဒိဝစနံ= ဤအရှင်ဥဒါယိဆိုသောစကားသည်။ နုဗ္ဗန္တိ=ရဟန်းတို့အား မလျှောက်ပတ်။ နုပ္ပဟိရူပံ= ရဟန်းတို့အား ပသင့်တင့်။ သာပိကေနပိ= လင်သည်လည်း။ ဝေံ=သို့။ ဝုတ္တာ= ဆိုအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။

မယံ=တို့သည်။ နက္ကစ္ဆေယျာမ=အလိုမရှိကုန်။ အယျေနဥဒါယိ နာ=သည်။
ဝုတ္တာ=သည်ရှိသော်။ မယံ=တို့သည်။ ကိပ်နက္ကစ္ဆေယျာမ= အဘယ်မှာ အလိုရှိကုန်အံ့နည်း။
ဣတိ=သို့။ ဥဇ္ဈပေန္တိ=ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၈၇)(နိ၊ ၂၄၂)

မာတုဂါမ-အရ

ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သောစကား + မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သောစကား၊
ရုန့်ရင်း+မရုန့်ရင်းသောစကားကို သိနိုင်သော လူမိန်းမကို ယူရမည်။ ဘိလူးမ၊ ပြိတ္တာမ၊
ဝိရတ္တန်မတို့ကို မယူရ။

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိခါပတ္တလက္ခဏာပြပါဌ်
မေထုနုပသံဟိတာဟိ။

ဩဘာသန နိရာသကံ ဘာဝပြပါဌ်
ယထာတံ ယုဝါယုဝတိ။

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဟူသည်
ဝစ္စမဂ်၊ ပဿာဝမဂ်၊ မေထုနုနှင့်စပ်ယှဉ်သော စကားဖြစ်သည်။

ဝဏ္ဏံ ဘဏတိနာမ

ဝဏ္ဏံ ဘဏတိနာမ=ကား။ ဒွေမဂ္ဂေ=တို့ကို။ ထောပေတိ=ချီးမွမ်း၏။ ဝဇ္ဈေတိ=
ကျေးဇူးဆို၏။ ပသံသတိ=အံ့ဩပြောဆို၏။ အဝဏ္ဏံ ဘဏတိနာမ=ကား။ ဒွေမဂ္ဂေ=
တို့ကို။ ခံသေတိ=ဆဲရေး၏။ ဝဗ္ဘေတိ= ရှုတ်ချ၏။ ဂရဟတိ=ကဲ့ရဲ့၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၈၈)(နိ၊ ၂၄၃)

ပုစ္ဆတိနှင့်ပဋိပုစ္ဆတိအထူး

ပုစ္ဆတိဟူသည် “သင် ဘယ်နည်းဖြင့် လင်ကြီးအား ပေးသနည်း၊ လင်ငယ်အား ပေး
သနည်း” မေးခြင်းဖြစ်၍ ပဋိပုစ္ဆတိဟူသည် “သင် ဒီလို လင်ကြီးအား ပေးသလား၊
ဒီလို လင်ငယ်အား ပေးသလား”ဟု မေးခြင်းဖြစ်သည်။

အာစိက္ခတိဟူသည်

အမေးခံရ၍ “ဒီလို ပေးပါ။ ဒီလို ပေးလသော် လင်ချစ်ခံရ၊ မြတ်နိုးခံလိမ့်
မည်”ဟု ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

အနုသာသတိဟူသည်

အမေးမခံရဘဲ အထက်ပါအတိုင်း ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ဆဲရေးပုံများ

အက္ခောသတိနာမံ=ကား။ အနိမိတ္တာ=ဣတ္ထိနိမိတ်ကင်းသည်။ အသိ=၏။ နိမိတ္တမတ္တာ= နိမိတ်မျှရှိသည်။ အသိ=၏။ အလောဟိတာ=သွေးမရှိသည်။ ဝုလောဟိတာ=အမြဲသွေးယိုသည်။ အသိ=၏။ ဝုစောဠာ=အမြဲဆိုပိတ်အပ်သောပုဆိုးရှိသည်။ အသိ=၏။ ပဋ္ဌရန္တီ=ယိုစီးသော ကျင်သွေးရှိသည်။ အသိ=၏။ သိခရဏီ=အပသို့ ထွက်သော အသားစွန်းရှိသည်။ အသိ=၏။ ဣတ္ထိပဏ္ဏကာ=မိန်းမစစ် မဟုတ် ပဏ္ဏာက်သည်။ အသိ=၏။ ဝေပုရိသိကာ=မှတ်ဆိတ်လည်း ထွက်,ကျင်စွယ်လည်းပေါက် ယောက်ျား၏ အသွင်နှင့်တူသော မိန်းမသည်။ အသိ=၏။ သမ္ဘိန္နာ=ဝစ္စမဂ်,ပဿာဝမဂ်နှစ်ရပ် စပ်သော မိန်းမသည်။ အသိ=၏။ ဥဘတောဗျဉ္ဇနာ= ဥဘတောဗျည်းမသည်။ အသိ=၏။ ဣတိ=သို့။ အက္ခောသတိ=ဆဲရေး၏။ (ဝိ၊၁၊၁၈၉)(နိ၊၂၄၄)

အက္ခကံ စသည်

အက္ခကံ=ညှပ်ရိုးမှအောက်ကို။ ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလံ= ပုဆစ်ဒူးဝန်းမှအထက်ကို။ ပ။ ဥဗ္ဘက္ခကံ=ညှပ်ရိုးမှအထက်ကို။ အဓောဇာ ဏုမဏ္ဍလံ=ပုဆစ်ဒူးဝန်းမှအောက်ကို။ ပ။ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ=ကိုယ်နှင့်စပ်သောအဝတ်စသည်ကို။

ယုတ်ယုတ်ပတ်ပတ်ပြောသော်လည်း အာပတ်မသင့်သူများ

အတ္ထပုရေက္ခာရဿ=အနက်ကို ရှေးရှုသောရဟန်းအား။ ဓမ္မပုရေက္ခာရဿ=ပါဠိကိုရှေးရှုပြုသောရဟန်းအား။ အနုသာသနီပုရေက္ခာရဿ=ဆုံးမခြင်းကို ရှေးရှုပြုသောရဟန်းအား။ ဥဗ္ဘတ္တကဿ=အား။ အာဒိကမ္ပိကဿ=အား။ အနာပတ္တိ=သင့်။ ဣတိ=ဤသို့သိမှတ်အပ်၏။

ဣတ္ထိ နဝရတ္တံ

(လောဟိတဝတ္ထု၌) ဣတ္ထိ=သည်။ နဝရတ္တံ=ဆိုးသစ်ဖြစ်သော။ ကမ္မလံ=ကို။ ပါရတာ=ခြံရံသည်။ ဟောတိ=၏။ ပ။ ဘဂိနိ=နမ။ တေ=သင်၏။ သန္တကံ=သည်။ (ထည့်)။ လောဟိတံခေါ်=နီသည်သာတည်း။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ သာဣတ္ထိ=သင့်။ နပဋိဝိဇာနိ=ပသိ။ အယျ=အရှင်။ အာမ=အိမ်း။ နဝရတ္တာ=ဆိုးသစ်ဖြစ်သော။ ကမ္မလော=တည်း။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

(ကဏ္ဍသဝတ္ထု၌) ခရကမ္မလံ=ကြမ်းသောကမ္မလာကို။ ပ။ ဘဂိနိ= နမ။ တေ=၏။

ခွဲခြားချက်။ ။ သိခရဏီသိ၊ သမ္ဘိန္နာသိ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနာသိ၊ ဝစ္စမဂ္ဂ,ပဿာဝမဂ္ဂ,မေထုနဓမ္မဟူသော၆-ပုဒ်တို့သည် မေထုနဓမ္မပုဒ်နှင့် မဆက်စပ်သော်လည်း အာပတ်သင့်ကြသည်။ ကြွင်းသော အနိမိတ္တာသိ စသောပုဒ်များကမူ မေထုနဓမ္မပုဒ်နှင့် ဆက်စပ်မှသာ အာပတ်သင့်ကြသည်။ (ဝိ၊၅၊၂၊ ၁၃၅)

သန္တကံ=သည်။ (ထည့်)။ ကက္ကသလောမံ=ထူထဲ ကြမ်းတမ်းသော အမွှေးရှိသည်။
 ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ ပ ။ ခရကမ္မလော=ကြမ်းသောကမ္မလာတည်း။
 (ဝိ၊ ၁၊ ၁၉၀)(နိ၊ ၂၄၆)

နဝိဂုတံ

(အာကိဏ္ဏဝတ္ထု၌) နဝိဂုတံ=ယက်သစ်ဖြစ်သော။ ကမ္မလံ=ကို။ ပ ။ အာကိဏ္ဏလောမံ
 ခေါ်= ရောပြွမ်းနှောင့်ယှက်သောအမွှေးရှိသည်သာတည်း။ ပ။ နဝိဂုကော=ယက်သစ် ဖြစ်
 သော။ ကမ္မလော=တည်း။

(ခရကမ္မလဝတ္ထု၌) ခရကမ္မလံ=ကြမ်းသောကမ္မလာကို။ (ဒီဃပေါရဝတ္ထု၌) ပါဝါရံ=
 စုလျားကို။ ပ။ အယျ=အရှင်။ အာမ=အိမ်။ ပါဝါရော=စုလျားဟူသည်။

ခေတ္တံ ဝပါပေတွာ

ခေတ္တံ=လယ်ကို။ ဝပါပေတွာ=စိုက်စေ၍။ အာဂစ္ဆတိ=၏။ ပ။ ဘဂိနိ=နှမ။ တေ=၏။
 သန္တကံ=သည်။ (ထည့်) ဝါပိတံခေါ်=စိုက်ပျိုး အပ်ပြီလော။ ပ ။ အယျ=အရှင်။ အာမ=
 အိမ်။ နောစခေါပဋိဂုတ္တံ=စိုက်ပျိုး၍မပြီးသေး။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

အတ္တကာမပါရိခိယသိက္ခာပုဒ်

ကုလူပတော

ကုလူပတော = အိမ်သို့ကပ်တတ်သောရဟန်းသည်။
 မတပတိတာ = သေသောလင်ရှိသော။

ဝသေယျာယ ဘန္တေ

ဘန္တေ=အရှင်။ ယေန=အကြင်ဝတ္ထုဖြင့်။ အတ္ထော=အလိုရှိ၏။ ဝံ=ထိုဝတ္ထုကို။
 ဝဒေယျာယ=ဆိုတော်မူပါလော့။ (သာမညဖိတ်ပြီး၍ ဝိသေသဖိတ်ပြန်လိုသောကြောင့်
 ပဋိဗလာ စသည်ကိုဆိုသည်)။

ယဒိဒံစိဝရ။ ပရိက္ခာရံ=အကြင်သက်န်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ အိပ်ရာနေရာ၊ သူနာ၏
 အထောက်အပံ့ အသက်၏ အရံအတားဖြစ်သောဆေးသည်။ အတ္တိ=၏။ တံ=ထိုသက်န်း
 အစရှိသည်ကို။ မယံ=ငါတို့သည်။ အယျဿ=အရှင်အား။ ဒါတုံ=ငှာ။ ပဋိဗလာ=စွမ်းနိုင်
 ကုန်၏။ တံ=ထိုသက်န်း အစရှိသည်ကို။ ဝဒေယျာတ = ဆိုတော်မူပါလော့။ ဣတိ=သို့။
 တေဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။
 (ဝိ၊ ၁၊ ၁၉၂)(နိ၊ ၂၄၇)

န ခေါ် တေ ဘဂိနိ

ဘဂိနိ=နမ။ ယဒိဒံယေက္ကမေစိဝရ။ပ။ ပရိက္ခရာ=တို့သည်။ သန္တိ=ကုန်၏။ တေ=ထိုသင်္ကန်းအစရှိသည်တို့သည်။ အမှာကံ=တို့အား။ နခေါဒုလ္လဘာ=ရခဲသည် မဟုတ်ကုန်။ အပိစ= စင်စစ်သော်ကား။ ယောဒေယျဓမ္မော=အကြည်လူ့ဘွယ်ဝတ္ထုသည်။ အမှာကံ=တို့အား။ ဒုလ္လဘော=၏။ တံ=ထိုရခဲသောဒေယျဓမ္မကို။ ဒေဟိ=လော့။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

ဟေ ဘန္တေတိ သြဝရကံ

ဘန္တေ=အရှင်။ ဟေ=လာလှည့်။ ဣတိ=ဤသို့ဆို၍။ သြဝရကံ=တိုက်ခန်းသို့။ ပဝိသိတွာ=ဝင်၍။ သာဠကံ=ထဘိကို။ နိက္ခိပိတွာ=ချ၍။ မဉ္ဇကေ=ညောင်စောင်း၌။ ဥတ္တာနာ=ပက်လက်။ နိပဇ္ဇိ=လျောင်း၏။

ကော ဣမံ ဝသလံ

ကော=ဘယ်သူသည်။ ဝသလံ=ယုတ်မာသော (ဝါ) အရည်တစက်တစက် ယိုထွက်သော။ ဒုဂ္ဂန္ဓံ=ညှိနဲ့ညှော်လောင်း မကောင်းသော အနံ့ရှိသော။ ဣမံ=ဤအကောင်ပုပ်ကို။ အာမသိဿတိ=သုံးသပ် လတံ့နည်း။ ဣတိ=သို့။ နိဠာဘိတွာ= တံတွေးထွေး၍။ ပက္ကာမိ=-မဲသွား၏။

ကထံ ဟိ နာမ သမဏော

ကထံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ သမဏောဥဒါယိ=သည်။ မံ= ငါ့ကို။ သာမံ=ကိုယ်တိုင်။ မေထုနံဓမ္မံ=ကို။ ယာစိတွာ=မှီဝဲလိုကြောင်း တောင်း၍။ ကော=သည်။ ဝသလံ=သော။ ဒုဂ္ဂန္ဓံ=မကောင်းသော အနံ့ရှိသော။ ဣမံ=ကို။ အာမသိဿတိ=လတံ့နည်း။ ဣတိ=သို့။ နိဠာဘိတွာ=၍။ ပက္ကာမိဿတိနာမ=ဘဲဘိသနည်း။ မေ=၏။ ပါပကံ=ယုတ်မာသောအဖြစ်သည်။ ကိ=အဘယ်နည်း။ မေ=၏။ ဒုဂ္ဂန္ဓံ=မကောင်းသော အနံ့ရှိသော အဖြစ်သည်။ ကိ=နည်း။ အဟံ=သည်။ ကဿာ=အဘယ်မိန်းမအောက်။ ကေန=အဘယ်မည်သောစည်းစိမ်၊ တန်ဆာ၊ ရုပ်ဝါအဆင်း လှပခြင်းဖြင့်။ ဟာယာမိ=ယုတ်လျော့သနည်း။ ဣတိ=သို့။ ဥဇ္ဈာယတိ=၏။

ဝဏ္ဏဘာသနာကာရပြပါဠိ

တေဒဂ္ဂံ ဘဂိနိ ပါရိစရိယာနံ ယာ မာဒိသံ သီလဝန္တံ ကလျာဏဓမ္မံ ဗြဟ္မ စာရိ
တေတေန ဓမ္မေန ပရိစရေယျ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၉၄)

မာတုဂါမ-အရ

(ဒုဠာလ္လဝါစာနှင့်တူပြီ)

အတ္တကာမံ

အတ္တကာမန္တိ=ကား။ အတ္တနော=ဇာ။ ကမ္မံ=ကို။ အတ္တနော= ဇာ။ ဟေတု= အကြောင်းကို။ အတ္တနော=ဇာ။ အဓိပ္ပါယ်=အလိုကို။ အတ္တနော=ဇာ (ဝါ)အား။ ပါရိစရိယံ= လုပ်ကျွေးခြင်းကို။

တောဒဂ္ဂန္တိ=ကား။ ဇေတံ=ဤလုပ်ကျွေးခြင်းသည်။ အဂ္ဂံ=ကဲလွန်၏။ ဇေတံ=သည်။ သေဌံ=မြတ်၏။ ဇေတံ=သည်။ မောက္ခံ=အမှူးဖြစ်၏။ ဇေတံ=သည်။ ဥတ္တမံ= မြတ်၏။ ဇေတံ=သည်။ ပဝရံ=တောင့်တအပ်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၉၄) (နိ၊ ၂၅၀)

ယာ မာဒိသံဌိ ယာ-သရုပ်

ယာတိ=ကား။ ခတ္တိယိဝါ=မင်းမိန်းမသည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏိဝါ=ပုဏ္ဏားမ သည်လည်းကောင်း။ ဝေသိဝါ=ကုန်သည်မသည်လည်းကောင်း။ သုဒ္ဓိဝါ=သူဆင်းရဲမ သည်လည်းကောင်း။

မာဒိသံ-အရ

မင်း၊ ပုဏ္ဏား၊ ကုန်သည်၊ ဆင်းရဲသားတို့ကို ယူပါ။

သီလဝန္တစသော (၃)ပုဒ်တို့အထူး

သီလဝန္တ ဟူသည် ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ မုသာဝါဒတို့မှ ရှောင်ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။

ဗြဟ္မစာရီဟူသည် မေထုန်အကျင့်မှရှောင်ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။

ကလျာဏဓမ္မဟူသည့် ပါဏာတိပါတစသော (၃) ပါးနှင့် မေထုန်အကျင့်မှ ရှောင်ကြဉ် သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။

သဗ္ဗရိတ္တဒိက္ခာပုဒ်

ယတ္ထ ပဿတိ ကုမာရကံ ဝါ

ယတ္ထ=အကြင်အမျိုး၌။ အပဇာပတိကံ=မယားမရှိသော။ ကုမာရကံ ဝါ=သတို့သား ကိုလည်းကောင်း။ အပတိကံ=လင်မရှိသော။ ကုမာရိကံဝါ=သတို့သမီးကိုလည်းကောင်း။ ပဿတိ=၏။ တတ္ထ=ထိုအမျိုး၌။ (ထည့်)။ ကုမာရကဿ=၏။ မာတာပိတူနံ=တို့၏။ သန္တိကေ=၌။ ကုမာရိကာယ=၏။ ဝဏ္ဏံ=ကို။ ဘဏတိ=၏။ အမုကဿ=ဤအမည် ရှိသော။ ကုလဿ=၏။ ကုမာရိကာ=သည်။ အဘိဂ္ဂုပါ=သည်။ ဒဿနိယာ=သည်။ ပါသာဒိကာ=သည်။ ပဏ္ဍိတာ=ပညာရှိသည်။ ဒက္ခာ=လိမ္မာသည်။ အနုလသာ=ပျင်းရိခြင်း မရှိသည်။ ဟောတိ=၏။ သာကုမာရိကာ=သည်။ ဣမဿ ကုမာရကဿ=အား။ ဆန္ဒာ=သင့်မြတ်လျောက်ပတ်၏။ ဣတိ=သို့။ ဝဏ္ဏံ=ကို။ ဘဏတိ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁၉၇) (နိ၊ ၂၅၂)

တေ ဇဝံ ဝဒန္တိ

တေ=ထိုသတို့သား၏ အမိအဘတို့သည်။ ဇဝံ=ဤသို့။ ဝဒန္တိ=ကုန်၏။ ဘန္တေ=အရှင်။ ဧတေခေါ=ထိုသူတို့ကို။ အမေ=တို့သည်။ ဣမေ=ဤသူတို့သည်။ ကေဝါ=အဘယ်သူတို့နည်း။ ကံဿ ဝါ=အဘယ်သူ၏လည်း။ ပုတ္တာ=သားသမီးတို့နည်း။ (ထည့်)။ ဣတိ=သို့။ နဇာနန္တိ=မသိကုန်။ ဘန္တေ=အရှင်။ သစေ=အကယ်၍။ အယျော=သည်။ ဒါပေယျ=ပေးစေငြားအံ့။ မယံ=တို့သည်။ တံကုမာရိကံ=ကို။ ဣမဿ ကုမာရကဿ=၏။ အတ္ထာယ=ငှာ။ (ထည့်)။ အာဟရေယျာမ=ဆောင်ကုန်အံ့။

ကုမာရိကာယ ကာရဏာ

ကုမာရိကာယ=၏။ ကာရဏာ=အကြောင်းကြောင့် (ဝါ) အတ္ထာယ=ငှာ။ (ထည့်)။ ဝတ္ထု=ဆိုခြင်းငှာ။ ကိသ္ဗိ ဝိယ=အရေပျက်ရှက်ဖွယ်ကဲ့သို့။ ဟောတိ=၏။ ဘန္တေ=အရှင်။ သစေ=အကယ်၍။ အယျော=သည်။ ယာစာပေယျ=သတို့သား၏ မိဘတို့ကို တောင်းစေငြားအံ့။ မယံ=တို့သည်။ ဣမံကုမာရိကံ=ကို။ တဿကမာရကဿ=၏။ အတ္ထာယ=ငှာ။ ဒဇ္ဇေယျာမ=ပေးကုန်အံ့။ ဣတိ=သို့။ ဝဒန္တိ=ကုန်၏။

ဧတေနဝ ဥပါယေန

ဧတေနဝ ဥပါယေန=ဤသို့သောအကြောင့်ဖြင့်သာလျှင်။ အာဝါဟာနိပိ=သမီးဆောင်ခြင်းတို့ကိုလည်း။ ကာရာပေတိ=၏။ ဝိဝါဟာနိပိ=သမီးပေးခြင်းတို့ကိုလည်း။ ကာရာပေတိ=၏။ ဝါရေယျမ္ပိ=ဖိတ်မန်ခြင်းကိုလည်း။ ကာရာပေတိ=စေ၏။ တေန ခေါပနဿမယေန=၌။ အညတရိဿာ=သော။ ပုရာဏဂဏကိယာ=ပူးရား ကတော် ငဟောင်း၏။ ဝိတာ=သည်။ အဘိရူပါ=သည်။

ရှင်ဥဒါယိ အာဝါဟ,ဝိဝါဟမင်္ဂလာကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ပုံ

လူပျိုသတို့သားရှိရာ အမျိုးဝယ် လူပျိုအမျိုးသား၏ မိဘတို့ထံ၌ “ထိုမည်သော အမျိုး၏သတို့သမီးသည် အဆင်းလှ၏၊ ကြည့်ချင်စရာကောင်း၏၊ စိတ်ကိုကြည်လင်စေ၏၊ ပညာရှိ၏၊ လိမ္မာ၏၊မပျင်းရိ၊ ထိုသတို့သမီးသည် ဤသတို့သားအား သင့်တော်၏။” ဟု သတို့သမီး၏ဂုဏ်ကိုပြောဆိုရာ သတို့သား၏မိဘတို့က “အရှင်ဘုရား...တပည့်တော် တို့သည် အဲဒီလူတွေကို ဘယ်သူတို့ဟုဖြစ်စေ ဘယ်သူ၏ သားသမီးတို့ဟုဖြစ်စေ မသိကြပါ။ အရှင်ဘုရား...အကယ်၍ အရှင်ဘုရားက ပေးခိုင်းလျှင် တပည့်တော်တို့ဟာ ဤသတို့သားအတွက် ထိုသတို့သမီးကို ဆောင်ယူကြပါမည်”ဟု လျှောက်ကြသည်။

တဖန် အပျိုသတို့သမီးရှိရာ အမျိုးဝယ် သတို့သမီး၏ မိဘတို့ထံ၌ “ထိုမည်သောအမျိုး၏ သတို့သားသည် အဆင်းလှ၏”စသည်ဖြင့် ရှေးနည်းအတိုင်း သတို့သား၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုလေသော် သတို့သား၏ မိဘတို့က “အရှင်ဘုရား... အဲဒီလူတွေကို ဘယ်သူတို့ဟုဖြစ်စေ ဘယ်သူ၏ သားသမီးတို့ဟုဖြစ်စေ တပည့်တော်တို့ မသိကြပါ။

သတို့သမီးကြောင့်ပြောရခြင်းဟာ ရှက်စရာကောင်းလှပါသည်။ အရှင်ဘုရား အကယ်၍ အရှင်ဘုရားက တောင်းခိုင်းလျှင် တပည့်တော်တို့က ဤသတို့သမီးကို ထိုသတို့သား အတွက် ပေးကြမှာပါ” ဟု လျှောက်ကြလေသည်။ ဤနည်းအားဖြင့်ဆက်စပ်၍ အာဝါဟ၊ ဝိဝါဟ မင်္ဂလာကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်လေသည်။

သမီးလာတောင်းသူတို့အား ဟူးရားကတော်ဟောင်း၏ တုန်ပြန်ချက်

တိရောဂါမကာ=ရွာတစ်ပါး၌နေကုန်သော။ အာဇီဝကသာဝကာ=အာဇီဝက၏ တပည့်တို့သည်။ အာဂန္တု=ကုန်၍။ တံဂဏကံ= ထိုဟူးရားကတော်ကို။ ဧတံဝစနံ=ကို။ အဝေါစံ=ကုန်၏။ အယျေ=ရှင်မ။ ဣမံကုမာရိကံ=ကို။ အမှာကံ=ငါတို့၏။ ကုမာရ ကဿ= အား။ ဒေဟိ=လော့။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစံ=ကုန်၏။ သာ= ထို ဟူးရား ကတော်သည်။ ဧဝံ=သို့။ အာဟ=၏။ အယျေ=အပောင်တို့။ အဟံခေါ=သည်ကား။ တုမှေ=တို့ကို။ ဣမေ=တို့သည်။ ကေဝါ=တို့နည်း။ ကဿဝါ=၏လည်း။ ပုတ္တုာ= သားသမီးတို့နည်း။ ဣတိ=သို့။ နဇာနာမိ=မသိ။ အယဉ္ဇ=ဤသတို့သမီးသည်လည်း။ မေ=၏။ ကေဝိတိကာ= တစ်ယောက်တည်းဖြစ်၍ ချစ်လှစွာသော သမီးတည်း။ တိရောဂါမောစ=ရွာတစ်ပါးသို့ လည်း။ ဂန္တဗ္ဗော=သွားအပ်၏။ အဟံ=သည်။ နဒဿာမိ= မပေးလအံ့။ ဣတိ=သို့။

ဟူးရားကတော်ဟောင်း၏သမီး သူတို့ပြုသမျှ နုရခြင်း

အထခေါ=၌။ တေအာဇီဝကသာဝကာ=တို့သည်။ တံကုမာရိကံ=ကို။ နေတွာ= ဆောင်၍။ မာသံယေဝ=ဟလပတ်လုံးသာလျှင်။ သုဏိသဘောဂေန=ချွေးမ၏ သုံး ဆောင်ခြင်းဖြင့်။ ဘုဒ္ဓိသု=ကုန်၏။ တတော=ထိုဟလမှ။ အပရေန=နောက်အခါ၌။ ဒါသိဘောဂေန=ကျွန်မ၏သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့်။ ဘုဒ္ဓန္တိ=ကုန်၏။

ဒုက္ခရောက်နေသောသမီးချစ်၏ စာတမန်

အထခေါ=၌။ သာကုမာရိကာ=သည်။ မာတုယာ=၏။ သန္တိကေ=၌။ ဒူတံ=တမန် ကို။ ပါဟေသိ=စေ၏။ အဟံ=သည်။ ဒုဂ္ဂတာ=မကောင်းသောအမျိုးသို့ရောက်သည်။ ဒုက္ခိတာ=ဆင်းရဲသော ကိုယ်စိတ်ရှိသည်။ အမှိ=၏။ သုခံ=ကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်း၊ စိတ် ၏ ချမ်းသာခြင်းကို။ နလဘာမိ=မရ။ မာသံယေဝ=သာလျှင်။ မံ=ငါ့ကို။ ပ။ ဘုဒ္ဓန္တိ= ကုန်၏။ မေ=၏။ မာတာ=သည်။ အာဂစ္ဆတု=ကည်း။ နေဿတု=ငါ့ကို ဆောင်စေ သတည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ဒူတံ=ကို။ ပါဟေသိ=စေ၏။

ဟူးရားကတော်ဟောင်း ကြိမ်းမောင်းခရပုံ

တေ=ထိုအာဇီဝကတပည့်တို့သည်။ အမှာကံ=တို့အား။ တယာ=သင်နှင့်။ သဒ္ဓိ= တကွ။ အာဟာရူပဟာရော=ယူခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၊ ပေးခြင်းဟု

ဆိုအပ်သောအနီးဆောင်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ=မရှိ။ သမဏေန=နှင့်။ သဒ္ဓိ=ကွ။ အမှာကံ= ငါတို့အား။ အာဟာရူပဟာရော=သည်။ အတ္ထိ=၏။ တံ=သည်။ ဂစ္ဆ=သွားလေ။ မယံ= တို့သည်။ တံ=ကို။ နဇာနာမ=မသိကုန်။ ဣတိ=ဤသို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ အထခေါ= ဌ်။ သာဂဏကံ=သည်။ တေဟိ အာဇီဝကသာဝကေဟိ=တို့သည်။ အပသာဒိတာ= မောင်းမဲအပ်သည်ရှိသော်။ ပုနဒေဝ=လျှင်။ သာဝတ္ထိ=သို့။ ပစ္စာဂဉ္စိ=ပြန်လာ၏။

ရှင်ဥဒါယိ ကြိမ်းမောင်းခံရပုံ

သမဏေန=သည်။ အဗျာဝဋေနေ=လူမှုတရား၌ အားမထုတ်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ= ရာ၏။ သမဏော=လူမှုတရားကို အားမထုတ်သော ရဟန်းသည်။ သုသမဏော= ရဟန်းကောင်းသည်။ အဿ=ဖြစ်ရာ၏။ တံ=သည်။ ဂစ္ဆ=လေ။ မယံ=တို့သည်။ တံ= ကို။ နဇာနာမ=ကုန်။ ဣတိ=သို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၉၉) (နိ၊ ၂၅၆)။

ရှင်ဥဒါယိအား ဟူးရားကတော်ဟောင်း ကြိမ်ဆဲပုံ

မေ=၏။ ကုမာရိကာ=သည်။ ပါပိကာယ=ယုတ်မာစွာသော။ သဿုယာ=ယောက္ခမ မိန်းမကြောင့်။ ပါပကေန=သော။ သဿုရေန=ယောက္ခမယောက်ျားသူကြောင့်။ ပါပကေန= သော။ သာမိကေန= လင်ကြောင့်။ ဒုဂ္ဂတာ=ဖြစ်၍။ ဒုက္ခိတာ=ဖြစ်၍။ သုခံ=ချမ်းသာကို။ နလဘတိယာသာ=မရသကဲ့သို့။ (ရှေ့သို့ပြန်)။ ဧဝံတထာ=တူ။ အယျောဥဒါယိ=သည်။ ဒုဂ္ဂတော=ဆင်းရဲခြင်းသို့ရောက်သည်။ ဟောဟု=စေသတည်း။ ဧဝံတထာ=တူ။ အယျော ဥဒါယိ=သည်။ ဒုက္ခိတော=ဆင်းရဲနှင့်ပြည့်စုံသည်။ ဟောဟု=တည်း။ ဧဝံတထာ=တူ။ အယျောဥဒါယိ=သည်။ သုခံ=ကို။ မာ လဘတု=မရပါစေသတည်း။ ဣတိ=သို့။ ဥဇ္ဈာ ယတိ=၏။

အညာပိ ဣတ္ထိယော

အညာပိ=သားအမိမှတစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ယာဣတ္ထိ ယော=အကြင်မိန်းမ တို့သည်။ သဿုဟိဝါ=တို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ သဿုရေဟိဝါ=တို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ သာမိ ကေဟိဝါ=တို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ အသန္တုဋ္ဌာ=မရောင့်ရဲကုန်။ တာ=ထိုမိန်းမတို့သည်။ ဧဝံ=သို့။ ဩယာစန္ဒိ=အယုတ်အားဖြင့် တောင့်တကုန်၏။

လင်ကောင်း၊ ယောက္ခမကောင်းရသို့တို့ ရှင်ဥဒါယိအတွက် ဆုတောင်းကြပုံ

ယာပနတာဣတ္ထိယော=တို့သည်။ သဿုဟိဝါ=တို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ သဿုရေဟိဝါ= တို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ သာမိကေဟိဝါ=တို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ သန္တုဋ္ဌာ=ရောင့်ရဲကုန်၏။

တာ=တို့သည်။ ဧဝံ=ဤသို့။ အာယာစန္ဒြိ=ရှေးရှုတောင့်တကုန်၏။ (နောက်သို့သွားဦး)။
 မယံ=တို့သည်။ ဘဒ္ဒိကာဟိ=ကောင်းကုန်သော။ သဿူဟိ=တို့ကြောင့်။ ဘဒ္ဒကေဟိ=
 ကုန်သော။ သသုရေဟိ=တို့ကြောင့်။ ဘဒ္ဒကေဟိ=ကုန်သော။ သာမိကေဟိ=တို့ကြောင့်။
 သုခိတာ=ချမ်းသာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်။ သဇ္ဇိတာ=ကောင်းစွာ တန်ဆာဆင်ကုန်သည်။
 သုခမေဓာ=ချမ်းသာ ပွားကုန်သည်။ ဟောန္တိယထာ=ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံတထာ=တူ။
 အယျောဥဒါယီ=သည်။ သုခိတော= သည်။ ဟောတု=တည်း။ ဧဝံတထာ=တူ။
 အယျော ဥဒါယီ=သည်။ သဇ္ဇိတော= တန်ဆာဆင်အပ်သည်။ ဟောတု=တည်း။ ဧဝံ
 တထာ=တူ။ အယျောဥဒါယီ=သည်။ သုခမေဓာ=ချမ်းသာပွားသည်။ ဟောတု=စေ
 သတည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အာယာစန္ဒြိ= ကုန်၏။

သမ္ပဟုလာ ဓုတ္တာ

သမ္ပဟုလာ=ကုန်သော။ ဓုတ္တာ=မိန်းမကြူးသောသူကိုသည်။ ဥယျာနေ=ဌ်။ ပရိ
 စာရေန္တာ=မြူးတူးပျော်ပါးကစားကုန်သည်ရှိသော်။ အညတရိဿာ=သော။ ဝေသိယာ=
 ပြည်တန်ဆာမ၏။ သန္တိကေ=ဌ်။ ဒူတံ=ကို။ ပါဟေသု=စေကုန်၏။ အာဂစ္ဆတု=လာစေ
 သတည်း။ ဥယျာနေ=ဌ်။ ပရိစာရေဿာမ=စံပယ်ကုန်အံ့။ ဣတိ=သို့။ ပါဟေသု=ကုန်၏။

သဉ္ဇရိတ္တံ သမာပဇ္ဇေယျ-၌ အောင်သွယ်ခြင်း (၂) မျိုး

- ၁။ မိန်းမကစေလွှတ်၍ ယောက်ျားထံသို့သွားခြင်း။
- ၂။ ယောက်ျားကစေလွှတ်၍ မိန်းမထံသို့သွားခြင်း။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၀၂)

တခံဏိကာ ဟူသည်

တမုဟုတ်မျှ ပေါင်းဖော်ထိုက်သော မယားဖြစ်သည်။

မိန်းမ (၁၀)မျိုး

- ၁။ မာတုရက္ခိတာ = အမိစောင့်ရှောက်ထားသော မိန်းမ။
- ၂။ ပိတုရက္ခိတာ = အဖစောင့်ရှောက်ထားသော မိန်းမ။
- ၃။ မာတာပိတုရက္ခိတာ = အမိအဖစောင့်ရှောက်ထားသောမိန်းမ။
- ၄။ ဘာတုရက္ခိတာ = မောင်ကြီးမောင်ငယ်စောင့်ရှောက်ထားသောမိန်းမ။
- ၅။ ဘဂိနိရက္ခိတာ = အစ်မကြီးအစ်မငယ်စောင့်ရှောက်ထားသောမိန်းမ။
- ၆။ ဉာတိရက္ခိတာ = ဆွေမျိုးတို့စောင့်ရှောက်ထားသောမိန်းမ။
- ၇။ ဂေါတ္တရက္ခိတာ = အနွယ်တူသူတို့စောင့်ရှောက်ထားသောမိန်းမ။
- ၈။ ဓမ္မရက္ခိတာ = တရားကျင့်ဖော်တို့စောင့်ရှောက်ထားသော မိန်းမ။
- ၉။ သာရက္ခိတာ = ပဋိသန္ဓေကပင်အစောင့်အရှောက်ရှိသောမိန်းမ။
- ၁၀။ သပရိဒဏ္ဍာ = အစိုးရသူဒဏ်ထားသောမိန်းမ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၀၂)။

မာတုရက္ခိတာနာမ

မာတုရက္ခိတာနာမ=ကား။ မာတာ=သည်။ ရက္ခတိ=စောင့်ထိန်း၏။ ဂေါပေတိ=လုံခြုံစေ၏။ ဣဿရိယံ=အစိုးရခြင်းကို။ ကာရေတိ=ပြုစေ၏။ ဝသံ=အလိုသို့။ ဝတ္တေတိ=လိုက်စေ၏။

ဂေါတ္တရက္ခိတာ၌ ဂေါတ္တ-အရ

အနွယ်တူသူတို့ကို ယူရမည်။

ဓမ္မရက္ခိတာ၌ ဓမ္မ-အရ

တရားကျင့်ဖော်တို့ကိုယူရမည်။

သာရက္ခာ နာမ

သာရက္ခာနာမ=ကား။ ဂဗ္ဘေပိ=ဝမ်းတိုက်၌လည်း။ သော=ဤမိန်းမသည်။ မယံ=၏။ ဘရိယာ=လည်း။ (ထည့်)။ ဣတိ=ဤသို့။ ပရိဂ္ဂတာ=သိမ်းဆည်းအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ အန္တမသော=အားဖြင့်။ မာလာဂုဠပရိက္ခိတ္တာပိ=ပန်းကုံးဖြင့် ကာရံအပ်သော မိန်းမသည်လည်း။ သာရက္ခာနာမ=မည်၏။

သပရိဒဏ္ဍာ နာမ

သပရိဒဏ္ဍာ နာမ=ကား။ ယော=အကြင်သူသည်။ ဣတ္ထန္နာမံ=သော။ ဣတ္ထိ=ကို။ ဂစ္ဆတိ=သွားလာ၏။ တဿ=ထိုသူအား။ (ထည့်)။ ဧတ္ထကော=ဤမျှလောက်သော။ ဒဏ္ဍော=ဝဓဏ်၊ ဓနုဒဏ်သည်။ ဟောတု=စေသတည်း။ (ထည့်)။ ဣတိ=သို့။ ဧကဟိစိ=တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူတို့သည်။ ဒဏ္ဍော=ကို။ ဌပိတော=သည်။ ဟောတိ=၏။

ဒသဘရိယာယော-၌ မယား (၁၀) မျိုး

- ၁။ ဓနုက္ခိတာ = ဥစ္စာဖြင့် ဝယ်အပ်သောမယား၊
- ၂။ ဆန္ဒဝါသိနီနာမ = အလိုတူနေသောမယား၊
- ၃။ ဘောဂဝါသိနီ = စည်းစိမ်ပေး၍ နေသောမယား၊
- ၄။ ပဋဝါသိနီ = ထဘီတဘက်ပေး၍ နေသောမယား၊
- ၅။ ဩဒပတ္တကီနီ = ရေခွက်၌ လက်အစုံချ၍ နေသောမယား၊
- ၆။ ဩဘဋုမ္မဋ္ဌာ = ထင်းခွေရေခပ်သောခေါင်းခုကို ချစေ၍ နေသောမယား၊
- ၇။ ဒါသီစဘရိယာစ = ကျွန်လည်းဖြစ်၊ မယားလည်းဖြစ်သောမယား၊
- ၈။ ကမ္မကာရီစဘရိယာစ = အလုပ်သမလည်းဖြစ်၊ မယားလည်းဖြစ်သောမယား။
- ၉။ ဓဇာဟဋ္ဌာ = စစ်မြေပြင်မှဆောင်အပ်သော သုံးပုံမယား၊
- ၁၀။ မုဟုတ္တိကာနာမ = တမုဟုတ်မျှ ပေါင်းဖော်အပ်သောမယား၊

ဆန္ဒဝါသိနီနာမ

ယော ပိယော=အကြင်ချစ်တတ်သော ယောက်ျားတစ်ယောက်သည်။ ယံပိယံ= အကြင်ချစ်အပ်သော မိန်းမတစ်ယောက်ကို။ ဝါသေတိ=နေစေ၏။ သာ=ထိုမိန်းမသည်။ ဆန္ဒဝါသိနီနာမ=မည်၏။

အာပတ်အဆုံးအဖြတ်

အောင်သွယ်ရာတွင် လက်ခံခြင်း၊ ငုံ့မမ်းခြင်း၊ စကားကို ပြန်ဆောင်ခြင်း ဟူသော အင်္ဂါ (၃)ချက်လုံးလုပ်လျှင် သံဃာဒိသေသံ။ (၂) ချက် လုပ်လျှင် ထုလွှစဉ်း၊ (၁) ချက်သာ လုပ်လျှင် ဒုက္ကဋ်သင့်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၁၆)

ခဏာကွဲနေသော လင်မယားကို အောင်သွယ်လျှင် အာပတ်အဆုံးအဖြတ်

ဣတ္ထိ=သည်။ သာမိကေန=လင်နှင့်။ သဟ=တကွ။ ဟဏ္ဍိပဉ္စာ=ငြင်းခုံ၍။ အလံ ဝစနိယာ=အောင်သွယ်ခြင်းငှာထိုက်သောမိန်းမလော။ ဣတိ=သို့။ ပဋိပတ္တိ=၏။ ဘဂဝါ=ဘုရား။ နာလံဝစနိယာ= အောင်တမန်ဆိုခြင်းငှာ ထိုက်သောမိန်းမ မဟုတ်ပါ။ ဣပိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

ကုဋိကာဝရသိက္ခာပုဒ်

အာဠဝကာ ဘိက္ခု

အာဠဝကာ=အာဠဝီတိုင်းသားဖြစ်ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ သံယာဓိကာယော= ကိုယ်တိုင်တောင်းအပ်သော အဆောက်အဦရှိကုန်သော။ အဿာမိကာယော= ဆောက်လုပ်သူ အရှင်မရှိကုန်သော။ အတ္တုဒ္ဓေသိကာယော=မိမိဟုဆိုအပ်သော ညွှန်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ရှိကုန်သော။ အပ္ပမာဏိကာယော=အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်သော။ ကုဋိယော=တို့ကို။ ကာရာပေန္တိ=စေကုန်၏။ တာယော=ထိုကုဋိတို့သည်။ နိဌာနံ=ပြီးဆုံးခြင်းသို့။ နာက္ခန္တိ=မရောက်ကုန်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၁၈) (နိ၊ ၂၆၅)

အာဠဝီတိုင်းသားရဟန်းတို့ တောင်းအပ်သောပစ္စည်းများ

တေ=ထိုအာဠဝီတိုင်းသားရဟန်းတို့သည်။ ပုရိသံ=ကို။ ဒေထ=ကုန်လော့။ ပုရိသတ္တကရံ=ယောက်ျား၏ပြုအပ်သောအမှုကိစ္စကို။ ဒေဏ=ကုန်လော့။ ဂေါဏံ=ကို။ ဒေထ=ကုန်လော့။ သကဋံ=လှည်းကို။ ဝါသိ=ပဲခွပ်ကို။ ဖရသုံ=ပေါက်ဆိန်ကို။ ကုဝာရိံ=ဓားမကို။ ကုဒါလံ=ပေါက်တူးကို။ နိခါဒနံ=ဆောက်ကို။ ဝလ္လိံ=နွယ်ကို။ ဝေဠု=ဝါးကို။ မုဉ္ဇံ=ဖြူဆံမြက်ကို။ ပပ္ပဇံ=ပြိတ်မြက်ကို။ တိဏံ=ကြွင်းသောမြက်ကို။ မတ္တိကံ=မြေညက်ကို။ ဒေထ=ကုန်လော့။ ဣတိ=သို့။ ယာစနီပဟုလာ=စောင်းခြင်းများကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိညတ္တိပဟုလာ=သိစေခြင်းများကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရန္တိ=ကုန်၏။

လူဒကံဘိက္ခုနီပုဂ္ဂိုလ်ပြေးခြင်းအကြောင်း

မနုဿာ=တို့သည်။ ယာစနာယ=ဖြင့်။ ဥပဒ္ဒါတာ=နှိပ်စက်အပ်ကုန်၏သည်ဖြစ်၍။
ဝိညတ္တိယာ=ဖြင့်။ ဥပဒ္ဒါတာ=ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဘိက္ခု=တို့ကို။ ဒိသွာ=ကုန်၍။ ဥဗ္ဗိန္ဒြိယံ=
ထိတ်လည်းထိတ်ကုန်၏။ ဥတ္တသန္တိပိ=လန့်လည်းလန့်ကုန်၏။ ပလာယန္တိပိ=ပြေးလည်း
ပြေးကုန်၏။ အညေနပိ=တပါးသောအရပ်ဖြင့်လည်း။ ဣန္ဒြိယံ=ပြေးကုန်၏။ ဂါဂိပိ=ကိုလည်း။
ဒိသွာ=ကုန်၍။ ဘိက္ခုတမညမာနာ=ရဟန်းဟု ထင်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပလာယန္တိ=ကုန်၏။

အထခေါ အာယသွာ မဟာကဿပေါ

အထခေါ=၌။ အာယသွာ မဟာကဿပေါ=သည်။ ရာဇဂဟေ=၌။ ဝဿံဝုဋ္ဌော=
ဝါကျွတ်ပြီးသည်ရှိသော်။ (တနည်း) ဝဿံ=မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌော=နေပြီးသည်ရှိသော်၊
ယေန=၌။ အာဠဝိ=သည်။ အတ္ထိ=၏။ တေန=ဖြင့်။ ပက္ကာမိ=သွား၏။(ထည့်)။ အနု
ပုဗ္ဗေန=ဖြင့်။ ယေနမဂ္ဂေန=ဖြင့်။ အာဠဝိ=သို့။ အဝသရိတဗ္ဗာ=၏။ တံတေနမဂ္ဂေန=
ဖြင့်။ အာဠဝိ=သို့။ အဝသရိ=ရောက်တော်မူ၏။ အာယသွာမဟာ ကဿပေါ=သည်။
တတြအာဠဝိယံ=၌ (သုဒ္ဓိကားအနက်မရှိ) အဂ္ဂါဠဝေစေတိယေ=အဂ္ဂါဠဝေစေတိ၌။ ဝိဟရတိ=
၏။

ပုဗ္ဗာယံ အာဝုသော

အာဝုသော=တို့။ ပုဗ္ဗေ=၌။ အယံအာဠဝိ=သည်။ သုဘိက္ခာ=ဝပြောသည်။ သုလဘာ
ပိဏ္ဍာ=ရလွယ်သော ဆွမ်းရှိသည်။ ဥဇ္ဈေနပဂ္ဂဟေန=သပိတ်လက်၌ဆွဲပိုက်၍ ဆွမ်းရှာ
သဖြင့်။ ယာပေတုံ=ငှာ။ သုကရာ=လွယ်သည်။ အဟောသိ=ပြီ။ တေရဟိပန=၌ကား။
ယေနပစ္စယေန=ဖြင့်။ အယံအာဠဝိ=သည်။ ဒုဗ္ဘိက္ခာ=သည်။ ဒုလ္လဘပိဏ္ဍာ=သည်။
ဥဇ္ဈေနပဂ္ဂဟေန=ဖြင့်။ နသုကရာ=သည်။ ဟောတိ=၏။ အာဝုသော=တို့။ သောဟေတု=
သည်။ ကောနုခေါ=နည်း။ သောပစ္စယော=သည်။ ကော=နည်း။ ဣဝံ=ဤသို့။
အာမန္တေသိ=၏။

ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ ဘူတပုဗ္ဗံ=ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသည်ကား။ ဒွေဘာတရော=ညီနောင် နှစ်
ယောက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဣသယော=ရသေ့တို့သည်။ ဂင်္ဂီ နဒီ=ဂင်္ဂါမြစ်ကို။ ဥပနိဿယ=
၍။ ဝိဟရိသု=ကုန်ပြီ။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ အထခေါ=၌။ မဏိကဏ္ဍော=ပတ္တမြားသွယ်
လည်ဝယ်ရှိသောကြောင့် မဏိကဏ္ဍမည်သော။ နာဂရာဇာ=နဂါးမင်းသည်။ ဂင်္ဂီ နဒီ=ကို။

ဘာသာဋီကာ။ ။တဿ နာဂဿ=ထိုမဏိကဏ္ဍနဂါးမှ (ပဉ္စမိအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်) (တနည်း)
တဿနာဂဿ=ကို။ ဘယာ= ကြောက်ခြင်းကြောင့်။ (ဘာဋီ၊ ၄၊ ၄၄၃)

ဥတ္တရိတွာ=ကူး၍။ ယေန=ဤ။ ကနိဋ္ဌာ=ညီငယ် ဖြစ်သော။ ဣသိ=သည်။ အတ္တိ= ဤ။
တေန=သို့။ ဥပသကံမိ=၏။ ဥပသကံမိတွာ=၍။ ကနိဋ္ဌာ=သော။ ဣသိ= ကို။ သတ္တ
ကုတ္တံ= ခုနစ်ကြိမ်။ ဘောဂေဟိ=အခွေတို့ဖြင့်။ ပရိကိပိတွာ=ဝန်းပတ်၍။ ဥပရိမုဒ္ဒနိ=
ဦးထိပ်အထက်၌။ မဟန္တံ=သော။ ဖဏံ=ပါးပျဉ်းကို။ ကရိတွာ=၍။ အဋ္ဌာသိ=၏။

မမန္တပါနံ ဝိပုလံဂါထာ

ဘောဣသေ=ရှင်ရသေ့။ မမ=ငါ့အား။ ဝိပုလံ=ပြန်ပြောသော။ ဥဋ္ဌာရံ=မွန်မြတ်
သော။ အန္တပါနံ=ထမင်းအဖျော်သည်။ ဣမဿမဏိဿ=ဤပတ္တမြား၏။ ဟေဟု=
အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=၏။ တံ=ထိုပတ္တမြားကို။ တေ=သင်ရှင်ရသေ့အား။ အဟံ=
သည်။ (ထည့်)။ နဒဿံ=မပေးလေအံ့။ တံ=သည်။ (ထည့်)။ အတိယာစကော=မသိ
ဆိုးကောင်း အလွန်ကောင်းသည်။ အသိ=၏။ တေ=၏။ အဿပံပိ= ကျောင်းသခမ်းသို့
လည်း။ နစအာဂမိဿံ=တဖန်မလာတော့အံ့။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၁)(နိ၊ ၂၆၉)

သုဿ ယထာ သက္ခရဓောတပါဏိဂါထာ

သက္ခရဓောတပါဏိ=ကျောက်ဦးသွေးအပ်သော ဓား၊ သန်လျက် လက်ဦးရှိသော။
သုဿ=နုပျိုသော ယောက်ျားသည်။ ဖံ=ငါ့ကို။ ကာသေသိယထာ=ခြိမ်းခြောက်သကဲ့သို့။
ကထာ=တူ။ သေလံ=ပတ္တမြားကို။ အာယာစမာနော=တောင်းသည်ဖြစ်၍။ တံ=သည်။
ဟာသေသိ= ခြိမ်းခြောက်၏။ (တနည်း) ဟာသေသိ=ထိတ်လန့်စေပြီ။ (သဒ္ဓတ္ထ)
တံ=ထိုပတ္တမြားကို။ တေ=အား။ အဟံ=သည်။ နဒဿံ= မပေးတော့အံ့။ တံ=သည်။
အတိယာစကော=သည်။ အသိ=၏။ တေ=၏။ အဿမမ္ပိ= သို့လည်း။ အဟံ=သည်။
န စ အာဂ မိဿံ=မလာတော့အံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဇ္ဈာ ဘာသိ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၁)(နိ၊ ၂၆၉)

န တံ ယာစေ စသောဂါထာ

ယဿ=အကြင်သူအား။ ပိယံ=ချစ်အပ်သော။ ယံ=အကြင် ဝတ္ထုကို။ (ထည့်)။
ဇိဂိသေ=ထောင့်တနှစ်သက်ရာ၏။ ကဿ=ထိုသူ၏။ (ထည့်)။ တံ=ထိုဝတ္ထုကို။ နယာ
စေ=မကောင်းရာ။ (တနည်း) (ယဿကို ယံ+အဿဟုဖြတ်)။ အဿ=ထိုသူအား။
ယံ=အကြင်ဝတ္ထုကို။ ဇိဂိသေ=ထောင့်တ နှစ်သက်ရာ၏။ အဿ=ထိုသူ၏။ တံ=ထို
ဝတ္ထုကို။ နယာစေ=မကောင်းရာ။ အတိယာစနာယ=အလွန်တောင်းခြင်းကြောင့်။ (ဝါ)
လွန်မြတ်သောဝတ္ထုကို တောင်းခြင်းကြောင့်။ ဝိဒေသော=မချစ်လုံးလုံး ပုန်းခြင်းသည်။
ဟောတိ=၏။ ဗြာဟ္မဏေန=ရသေ့သည်။ နာဂေါ=ကို၊ မဏိ=ကို။ ယာစိတော=အပ်၏။
တံ=ထိုနဂါးကို။ အဒဿနညေဝ=မမြင်ခြင်းသို့သာလျှင်။ အဇ္ဈာမာ=ရောက်လေ၏။ ဣတိ=
ဤသို့။ အဇ္ဈာဘာသိ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၂)(နိ၊ ၂၇၁)

ဟေသံ ဟိ နာမ ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ တိရစ္ဆာနဂတာနံ=ဖြစ်ကုန်သော။ တေသံ ပါဏာနံ= ထိုသတ္တဝါ
တို့အား (ဝါ)တို့သည်။ (ဟိကားနိပါတ်မျှသာ)။ ယာစနာ=တောင်းခြင်းကို။ အမနာပါ=
မနှစ်သက်အပ်သည်။ ဝိညတ္တိ=လိုချင်သောအခြင်းအရာကို သိစေခြင်းကို။ အမနာပါ=
အပ်သည်။ ဘဝိဿတိနာမ=ပြစ်တုံဘိ၏။ မနဿဘူတာနံ=လူဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။
(ဝါ) လူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ ပါဏာနံ=တို့အား။ (လိုက်စေ)။ ကိမင်္ဂပန=
နှစ်သစ်ခြင်း၌ အကြောင်းဆိုဘွယ် အဘယ်ရှိအံ့နည်း။

ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခဝေ=ထို့။ ဘူတပုဗ္ဗံ=သည်ကား။ အညတရော=သော။ ဘိက္ခု=သည်။
ဟိမဝန္တပုဒေသေ=ဟိမဝန္တာအရပ်၌။ အညတရသ္မိ=အမှတ်မရှိသော။ ဝနသဏ္ဍာ=
တောအုပ်၌။ ဝိဟရတိ=၏။ ဘိက္ခဝေ=ထို့။ တဿ ခေါ ဝနသဏ္ဍာဿ=ထိုတောအုပ်၏။
အဝိဒူရေ=အနီး၌။ မဟန္တံ=သော။ နိန္ဒံ=နိမ့်ရှိုင်းသော။ ပလ္လလံ=ညွှန်အိုင်သည်။ အတ္ထိ=
ရှိ၏။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ အထခေါ=၌။ မဟာသဂုဏသဃော=များစွာသော ငှက်အပေါင်း
သည်။ ဘသ္မိပလ္လလေ=ထိုညွှန်အိုင်၌။ ဒီဝသံ=တစ်နေ့ဝတ်လုံး။ ဂေါစရံ=ကျက်စားရာ၌။
(ဘုမ္မတ္တ၌ ဥပယောဂ ဝိဘတ်သက်)။ စရိတွာ=လှည့်လည်၍။ သာယံ=ညချမ်းသောခါ၌။
တံ ဝနသဏ္ဍံ=ထိုတောအုပ်သို့။ ဝါသာယ=ငှာ။ ဥပဂစ္ဆတိ=၏။ ဘိက္ခဝေ=တို့။

ယေးကောင်း + တောင်းမှန်း ဟူသောစကားပုံ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ရသေ့ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့ ဂင်္ဂါမြစ်ကိုအမှီပြု၍ နေကြရာ ပတ္တမြားသွယ်လည်မှာ
စွဲထားသော နဂါးမင်းသည် ဂင်္ဂါမြစ်ကိုကူးလျက် ညီရသေ့ထံချဉ်းကပ်ကာ (၇)ကြိမ်
အခွေတို့ဖြင့် ရစ်ပတ်ပြီး ဦးထိပ်အထက်၌ ပါးပျဉ်းဖြင့် မိုးနေသည်။ ထိုအခါ ညီငယ်
ရသေ့သည် ထိုနဂါးမှ ကြောက်သောကြောင့် အင်မတန် ပိန်နှုံးနေသည်။ ယင်းသို့
ပိန်နှုံးနေသည်ကို နောင်တော်ရသေ့မြင်၍ မေးမြန်းရာ အကြောင်းစုံ ပြန်လည်ပြောပြ
လေသည်။ နောင်တော်ရသေ့က ထိုနဂါးမင်း မလာစေလိုလျှင် ထိုနဂါးမင်း၏ လည်ပင်း
မှာ စွဲထားသော ပတ္တမြားကို တောင်းရန် အကြံပေးသဖြင့် နောင်တော်ရသေ့ အကြံ
ပေးသည့်အတိုင်း နဂါးမင်းထံ ပတ္တမြားကို သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တောင်းရာ နဂါးမင်း
အမုန်းပွား၍ လုံးဝမလာတော့ပေ။ ထိုအခါမှစ၍ အထက်ပါစကားပုံ ဖြစ်ပေါ်လာရ
လေသည်။

တေန ဟိ တွံ ဘိက္ခု

ဘိက္ခု=ရဟန်း။ တေနဟိ=ထိုသို့တပြီးကား။ တွံ=သည်။ တတ္ထ=ထိုဟိမဝန္တာ
အရပ်သို့။ ဂန္တု=၍။ တံဝနသဏ္ဍံ=သို့။ အဇ္ဈေ ဂါဟေတွာ=သက်ဝင်၍။ ရတ္တိယာ=၏။

ပဌမံယာမံ=ပဌမယံပတ်လုံး။ တိက္ခတ္တံ=သုံးကြိမ်။ သဒ္ဓံ=ကို။ အနုဿာဝေဟိ=ကြား
 လေလော့။ ဘောဇ္ဇောသကုဏာ=အိုငှက်အပေါင်းတို့။ ဇုမေ=တို့သည်။ (ထည့်) မေ=၏။
 ဝစနံ=ကို။ (ထည့်)။ သုဏန္တု=နားထောင်ကုန်လော့။ ယာဝတိကာ=အကြင်မျှလောက်ကုန်
 သော ငှက်အပေါင်းတို့သည်။ ဣမသ္မိာနသဇ္ဈော=ဤ။ ဝါသံ=သို့။ ဥပဂတာ=ကုန်၏။
 ဘောဇ္ဇော=အိုငှက်အပေါင်းတို့။ မေ=အား။ ပတ္တေန=အတောင်ဖြင့်။ အတ္တော=အလို
 ရှိ၏။ တာဝတိကာ=ထိုမျှလောက်ကုန်သော ငှက်အပေါင်းတို့သည်။ (ထည့်)။ ဧကေကံ=
 တခုတခုသော။ ပတ္တံ=ကို။ မေ=အား။ ဒဒန္တု=ပေးကုန်လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အနုဿာ
 ဝေဟိ= လေလော့။

အပါဟံ တေ န ဇာနာမိ

ရဋ္ဌပါလ=ချစ်သားရဋ္ဌပါလ။ ဗဟူ=ကုန်သော။ ယေဇနာ=အကြင်လူတို့သည်။ သန္တိ=
 ကုန်၏။ တေဇနာ=တို့ကို။ အဟံ=သည်။ အပိ=စင်စစ်။ နဇာနာမိ=မသိ။ တေဇနာ=
 တို့သည်။ မံ=ကို။ သံဂမ္ဘ=ကပ်ကုန်၍။ ယာစန္တိ=ကောင်းကုန်၏။ တံ=သင်ချစ်သား
 သည်။ ကသ္မာ=ကြောင့်။ မံ=ကို။ နယာစသိ=မတောင်းသနည်း။ ဣတိ=သို့။ အဇ္ဈ
 ဘာသိ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၃)(နိ၊ ၂၇၃)

ယာစကော အပ္ပိယော

တာတ=ဖခင်။ (ထည့်)။ ဟာစကော=တောင်းတတ်သော သူကို(ဝါ)သည်။ အပ္ပိယော=
 မချစ်အပ်သည်။ ဟောဟိ=၏။ ယာစံ=တောင်းအပ်သောဝတ္ထုကို။ အဒံ အဒဒန္တော=
 မပေးသူကိုလည်း။ အပ္ပိယော=သည်။ ဟောတိ=၏။ မေ=အား။ ဝိဒေဿနာ=မုန်းခြင်း
 သည်။ ယသ္မာ=ကြောင့်။ မာအဟု=မဖြစ်စေလင့်။ တသ္မာ=ကြောင့်။ အဟံ=သည်။
 တံ=သင်ဖခင်ကို။ နယာစာမိ=မတောင်းပါ။ ဣတိ= ဤသို့။ ဝါထာယ=ဖြင့်။ အဇ္ဈ
 ဘာသိ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၃)(နိ၊ ၂၇၃)

သော ဟိ နာမ ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ ရဋ္ဌပါလော=သော။ ကုလပုတ္တော=သည်။ (ဟိကားအနက်မရှိ)
 သကံပိတရံ=မိမိအဖကို။ ဝေံ=သို့။ ဝက္ခတိနာမ=ဆိုတုံဟိ၏။ ဇနာ= ဆွေမျိုးမတော်
 သူတစ်ပါးလူသည်။ ဇနံ=ဆွေမျိုးမတော်သူ တစ်ပါးလူကို။ ဝေံဝစနာ=ဤသို့ဆိုခြင်း၌။
 (ထည့်)။ ကိမင်္ဂပန=အကြောင်းတစ် ဘယ်မှာရှိအံ့နည်း။

ဂိဟိနံ ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ ဂိဟိနံ=တို့၏။ ဘောဂါနိ=တို့သည်။ ဒုဿံဟ ရာနိ=ဆည်းစု
 ပေါင်းရုံးနိုင်ခဲ့ကုန်၏။ သမ္ဘတးနိပိ=ဆည်းစုပေါင်းရုံးအပ်ပြီးသော စည်းစိမ်တို့သည်လည်း။

ဘာသာဋီကာ။ ။ ယာစံ' ယာစန္တဿ=တောင်းသူအား။ အဒံ=မပေးသောသူသည် (ဝါ) ကိုဟု
 အနက်တနည်းပေးပါ။ (ဘာဋီ၊ ၄၊ ၄၄၆)

ဒုရက္ခိတာနိ=မင်း၊ ခိုးသူတို့ လုယက်နှောက်ယှက် ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် စောင့်ရှောက်
နိုင်ခဲ့ကုန်၏။ ဘိက္ခဝေ=တို့။ တုမေ=သင်တို့သည်။ ဝေ=ဤသို့။ ဒုဿံဟရေသု=စုစည်း
ပေါင်း (ပ) ကုန်သော။ သမ္ဘတေသုပိ=လည်း။ ဒုရက္ခိတေသု=မင်း၊ ခိုးသူတို့--ခဲ ကုန်သော။
တတ္ထ တေသုဘောဂေသု=ထိုစည်းစိမ်တို့၌။

ကုဋီ (၃)မျိုး

၁။ အတွင်း၌ လိမ်းကျံအပ်သောကုဋီ။

၂။ အပြင်၌ လိမ်းကျံအပ်သောကုဋီ။

၃။ အတွင်း အပြင်နှစ်ရပ်လုံး၌ လိမ်းကျံအပ်သောကုဋီ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၄)

ကာရယံမာနေနသရုပ်

၁။ ကိုယ်တိုင်လုပ်သော ရဟန်း။

၂။ သူတစ်ပါးကိုလုပ်ခိုင်းသော ရဟန်း။

အဿာမိကံ၌ သာမိကံ-အရ

၁။ မိန်းမ၊

၂။ ယောက်ျား၊

၃။ လူ၊

၄။ ရဟန်း၊

ဒီဃသော ဒွါဒသာဝိဒတ္တိယော-၌ တိုင်းတာပုံ

အပြင်ဘက်၌ဖြစ်သော ပမာဏဖြင့် တိုင်းတာရမည်။

ထိရိယံ သတ္တန္တရာ-၌ တိုင်းတာပုံ ထူးခြားချက်

အတွင်းပမာဏအားဖြင့် တိုင်းတာရမည်။

ဘိက္ခု အဘိနေတဗ္ဗာ ဝတ္ထုဒေသနာယ-၌ ကုဋိကြားပုံအစီအစဉ်

၁။ ကျောင်းငယ်ဆောက်လုပ်သော ရဟန်းသည် ကျောင်းမြေနေရာကို သုတ်သင်
ရှင်းလင်း၍ သံဃာသို့ချဉ်းကပ်ခါ လက်ကန်တော့ တင်ခြင်း၊ ဝါကြီးသော ရဟန်း
တို့၏ ခြေတို့ကို ရှိခိုးခြင်း၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်း၊ လက်အပ်ချီခြင်း အမှုတို့ကိုပြုပြီး
“အရှင်ဘုရား..... တပည့်တော်သည် ကိုယ်တိုင်တောင်းခြင်းဖြင့် ကျောင်းရှင်
ဒါယကာ မရှိသော မိမိမှဖြစ်သော ကျောင်းငယ်ကို ဆောက်လုပ်လိုပါ၏။ အရှင်
ဘုရား..... ထိုတပည့်တော်သည် ကျောင်းမြေနေရာ ကြည့်ခြင်းကို တောင်းပန်ပါ
၏”ဟု (၃)ကြိမ်တိုင်တိုင် တောင်းပန်ရခြင်း။

- ၂။ သံဃာအားလုံး ကျောင်းမြေနေရာကို လိုက်ကြည့်နိုင်လျှင် သံဃာအားလုံး လိုက်ကြည့်ရခြင်း။
- ၃။ သံဃာအားလုံး ကျောင်းမြေနေရာကို မကြည့်နိုင်လျှင် ထိုသံဃာတို့တွင် သာရမ္မစသည်ကို သိစွမ်းနိုင်ကြသောရဟန်းတို့ကို ဗျတ္တပဋိဗလရဟန်းက “သုဏာတုမေ”စသော ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်ရခြင်း။
- ၄။ သမ္ပုတိရသောရဟန်းဟူ၍ ထိုအရပ်သို့သွား၍ ကျောင်းမြေနေရာကို ကြည့်ရခြင်း။
- ၅။ သာရမ္မ, အနာရမ္မ, သပရိက္ကမန, အပရိက္ကမနတို့ကို သိအောင်လုပ်ရခြင်း။
- ၆။ ဘေးရန်လည်းရှိ (သာရမ္မ)၊ လှည့်ပတ်လောက်ရာ ဥပစာလည်းမရှိ (အပရိက္ကမန) လျှင် “ဤအရပ်၌ မဆောက်လုပ်ပါ နှင့်”ဟု လျှောက်ရခြင်း။
- ၇။ ဘေးရန်လည်းမရှိ၊ လှည့်ပတ်လောက်ရာ ဥပစာလည်းရှိလျှင် “အနာရမ္မ သပရိက္ကမန”ဟု သံဃာအား လျှောက်ရခြင်း။
- ၈။ ထိုကျောင်းငယ် ဆောက်လုပ်သောရဟန်းက သံဃာသို့ချဉ်းကပ်ခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ကာ “အရှင်ဘုရား..... တပည့်တော်သည် ကိုယ်တိုင်တောင်းခြင်းဖြင့် ကျောင်းရှင် ဒါယကာမရှိသော မိမိဘို့ဖြစ်သော ကျောင်းငယ်ကို ဆောက်လုပ်လို၍ သံဃာတော်ကို ကျောင်းမြေနေရာကြားခြင်းကို တောင်းပန်ပါ၏”ဟု (၃) ကြိမ်တိုင်တိုင် တောင်းပန်ခြင်း။
- ၉။ ဗျတ္တပဋိဗလရဟန်းက ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာကို အသိပေးရခြင်း။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၄)

ကျောင်းမြေနေရာကိုကြည့်ရန် သမ္ပုတိရသော ရဟန်းတို့ ပြုလုပ်ရမည့် တာဝန်

- ၁။ ကျောင်းတော်မြေနေရာကို ကြည့်ရခြင်း။
- ၂။ သာရမ္မ, အနာရမ္မ, သပရိက္ကမန, အပရိက္ကမနတို့ကို သိအောင် လုပ်ရခြင်း။
- ၃။ မြေနေရာ ဘေးရန်လည်းရှိ၊ လှည့်ပတ်လောက်ရာ ဥပစာလည်းမရှိလျှင် “ဤအရပ်၌ မလုပ်နှင့်”ဟု ပြောရခြင်း။
- ၄။ ဘေးရန်လည်းမရှိ၊ လှည့်ပတ်လောက်ရာ ဥပစာလည်းရှိလျှင် ထိုအကြောင်းကို သံဃာအား လျှောက်ထားရခြင်း။

သတ္တဝါတို့ကို သနားသောအားဖြင့် ကျောင်းဆောက်ရန် ပယ်မြစ်သည့်နေရာများ

သာရမ္မနာမ=ကား။ ကိပ်လွှိကာနံ=ပွက်နီပွက်ကြောင် စသော ပိုးရွက်ဆိတ်တို့၏ လည်း။ အာသယော=အမြဲနေရာသည်။ ဟောတိ=၏။ ဥပစိကာနံ ဝါ=ခြံတို့၏လည်း။ ဥဒ္ဓူရာနံ ဝါ=ကြွက်တို့၏လည်း။ အဟိနံ ဝါ=မြွေတို့၏လည်း။ ဝိစ္စိကာနံ ဝါ=ကင်းပုစွန်တို့၏လည်း။ သတပဒီနံဝါ=ကင်းခြေများဟို့၏လည်း။ အာသယော=အမြဲနေရာသည်။ ဟောတိ=၏။

ဘေးရန်မရှိရန် တားမြစ်အပ်သော (၇)ဌာန

ဟတ္ထိနံ ဝါ=ဆင်တို့၏လည်း။ အဿာနံဝါ=မြင်းတို့၏လည်း။ သီဟာနံ ဝါ=ခြင်္သေ့တို့၏လည်း။ ဗျူဂ္ဂီနံ ဝါ=ကျားတို့၏လည်း။ ဒိပိနံ ဝါ=သစ်တို့၏လည်း။ အတ္ထာနံ ဝါ=ဝံတို့၏လည်း။ တရစ္ဆာနံ ဝါ= အောင်းတို့၏လည်း။ ယေသံ ကေသဉ္စိ=အမှတ်မရှိကုန်သော။ တိရစ္ဆာနဂတာနံ=ကုန်သော။ ပါဏာနံ=တို့၏။ အာသယော=အမြဲနေရာသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၆)(နိ၊ ၂၇၇)

ဘေးရန်အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် ဘေးရန်ရှိ၍ တားမြစ်ထားသောနေရာများ

ပုဗ္ဗဏ္ဏနိဿိတံ ဝါ=ကောက်ခင်းကိုမှီသည်လည်း။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ အပရဏ္ဏနိဿိတံ ဝါ=ပဲခင်းကိုမှီသည်လည်း။ အတ္တဃာတနိဿိတံ ဝါ=ခိုးသူကိုသတ်ရာ ထောင်အိမ်ကိုမှီသည်လည်း။ အာယာတနိဿိတံ ဝါ=လူ သတ်ရာသင်္ချိုင်းကို မှီသည်လည်း။ သုသာနနိဿိတံ ဝါ=သူကောင်ပုပ်ဖြူရာ သုသာန်ကို မှီသည်လည်း။ ဥယျာန နိဿိတံ ဝါ=ဥယျာဉ်ကိုမှီသည်လည်း။ ရာဇဝတ္ထုနိဿိတံ ဝါ=မင်းနေရာကိုမှီသည်လည်း။ ဟတ္ထိသာလာနိဿိတံ ဝါ=ဆင်တင်းကုပ်ကိုမှီသည်လည်း။

အဿသာလာနိဿိတံ ဝါ=မြင်းတင်းကုပ်ကိုမှီသည်လည်း။ ဗန္ဓနာ ဂါရနိဿိတံ ဝါ=နှောင်အိမ်ကိုမှီသည်လည်း။ ပါနာဂါရနိဿိတံဝါ=သေတင်းကုပ်ကိုမှီသည်လည်း။ သူနနိဿိတံဝါ=အမဲသတ်တင်းကုပ်ကို မှီသည်လည်း။ ရစ္ဆာနိဿိတံဝါ=လမ်းခရီးကိုမှီသည်လည်း။ စစ္စရနိဿိတံ ဝါ=ခရီးစုံကို မှီသည်လည်း။ သဘာနိဿိတံဝါ=သဘင်ကိုမှီသည်လည်း။ သဉ္ဇရဏနိဿိတံဝါ=ထုတ်ချင်းလျှိုသွင်း၍ သွားသောလမ်းခရီးကိုမှီသည်လည်း။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ ဧတံသဗ္ဗံ=သည်။ သာရမ္ပနာမ= မည်၏။ (မှတ်ချက်။ ။ အထက်ပါသုံးပုဒ်သည် သာရမ္ပနာမ၌ အာရမ္မ သရုပ်များဖြစ်သည်)

ဥပစာမရသည့်ကျောင်းနေရာ

အပရိက္ခမနံနာမ=ကား။ ယထာယုတ္တေန=က၊ မြတိုင်းသော။ သကဋေန=လှည်းဖြင့်။ အနုပရိဂန္တု=လှည့်ပတ်၍သွားခြင်းငှာ။ သမန္တာ=မှ။ နိဿေဏိယာ=လေ့ကားဖြင့်။ အနုပရိဂန္တု=ငှာ။ နသက္ကာ=မတတ်ကောင်းသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ ဧတံ=ဤဥပစာသည်။ အပရိက္ခမနံနာမ=မည်၏။

သုဏ္ဍာတု မေ ဘန္တေ သံယောဟု ကေဝုဏ်ဖြင့်ဆိုသော်လည်း “ဒုတိယမ္ပိ ယာစိတဗ္ဗာ”ဟု ဗဟုဝုဏ်ဖြင့်ဆိုခြင်း

ရဟန်းတို့ကို ရည်ရွယ်၍ဆိုသည်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၅၅)

ဘာသာနိကာ။ ။ ကေ=တစ်ခုသော။ ပိဏ္ဍ= အင်္ဂတေစိုင်း၊ မြေစိုင်းခဲသို့။ ကုဋိကဓမ္မ=ကုဋိပြုလုပ်မှုသည်။ (အနာဂတေ၏ ကတ္တားထည့်) အနာဂတေ= မရောက်သေးမှီ။

အပရိက္ခမန ဟူသည်

နှစ်ကောင်ကလည်း၊လေးကောင်ကလည်းတို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ လှေကားဖြင့် မလှည့်ပတ်နိုင်ရာ ဥပစာအရပ်ဖြစ်သည်။

ဘိက္ခုဝါ အနဘိနေယျ ဝတ္ထုဒေသနာယ

ဥတ္တိဒုတိယကံဖြင့် ကျောင်းတော်မြေနေရာကို မကြားခိုင်းခြင်းဖြစ်သည်။

ပမာဏံ ဝါ အတိက္ကာမေတွာ

အလျားမှဖြစ်စေ၊ အနံ့မှဖြစ်စေ အနည်းဆုံး တဆံဖျားမျှကိုလည်း လွန်စေ၍ ကိုယ်တိုင်ပြုပြု၊ သူတစ်ပါးကိုပဲပြုခိုင်းခိုင်း ပယောဂကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌ၊ နောက်ဆုံးမြေဆိုင်ခဲသို့ မရောက်မီ ထုလွှစဉ်းသင့်၍ ထိုနောက်ဆုံးမြေဆိုင်ခဲသို့ ရောက်သော် သံဃာဒိသေသံ သင့်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၇)

အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသန ခွိန္တံ ဒုက္ကဋ္ဌာနံ

ခွိန္တံ ခွိဟိ=နှစ်ပါးကုန်သော။ သံဃာဒိသေသန သံဃာဒိသေသေဟိ=တို့နှင့်တကွ။ ခွိန္တံဒုက္ကဋ္ဌာနံ=တို့သို့။ အာပတ္တိ=ခြင်းသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ (ခွိန္တံသည် သဟတ္ထဌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်သက်၊ သံဃာဒိသေသနကား ဝစနဝိပလ္လာသဖြစ်သည်။) မှတ်ချက်။ ။ အဒေသိတဝတ္ထုက၊ ပမာဏာတိက္ကန္တတို့ကြောင့် သံဃာဒိသေသံ သင့်၍သာရမ္မအပရိက္ခမနတို့ ကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌသင့်သည်။

ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်၌ အာပတ် (၄) ချက် တပြိုင်နက်သင့်ပုံ

ကျောင်းမြေနေရာကို မကြားစေဘဲ ပမာဏထက်လွန်သော ကျောင်းငယ်ကို ဘေးရန်လည်းရှိ၊ လှည့်ပတ်လောက်ရာ ဥပစာလည်း မရှိသောနေရာ၌ဆောက်လုပ်လျှင် သံဃာဒိသေသံ အာပတ် (၂) ချက်နှင့် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ် (၂) ချက်သင့်သည်။

ဆောက်မပြီးသောကျောင်းကို ဆက်လက်ဆောက်လုပ်မှု

မိမိဆောက်လုပ်၍ မပြီးစီးသေးသော ကျောင်းကိုဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးဆောက်လုပ်၍ မပြီးစီးသေးသောကျောင်းကိုဖြစ်စေ ကိုယ်တိုင် ဆက်လက်ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ဆောက်လုပ်ခိုင်းခြင်းတို့ကြောင့် သံဃာဒိသေသံသင့်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၃၆)

အာပတ်မသင့်သူများ

လေဏေ=လိုဏ်၌။ ဂုဟာယ=ဂူ၌။ တိဏကုဋိယာယ=မြက်ကုဋိ၌။ အနာပတ္တိ=သင့်။ အညဿ=၏။ အတ္တာယ=ငှာ။ ကာရာပေန္တဿ=အား။ (ထည့်)။ အနာပတ္တိ=သင့်။ ဝါသာဂါရံ=နေရာကျောင်း ကို။ ဌပေတွာ=၍။ သပ္ပတ္တ=အလုံးစုံသောမီးတင်းကုပ်စသည်၌။

အနာပတ္တိ=သင့်။ ဥမ္မတ္တကဿ=အား။ အာဒိကမ္ပိကဿ=အား။ အနာပတ္တိ=သင့်။
ဣတိ=အပြီးတည်း။

ဝိဟာရကာရသိက္ခာပုဒ်

အာယသ္မတော ဆန္ဒဿ

အာယသ္မတော ဆန္ဒဿ=၏။ ဥပဋ္ဌာကော=အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော။ ဂဟပတိ=သည်။ အာယသ္မန္တံဆန္ဒံ=ကို။ ဘန္တေ=အရှင်။ ဝိဟာရဝတ္ထု=ကျောင်းရာကို။ ဇာနာဟိ=လော့။ အယျဿ=၏။ အတ္ထာယ=ငှာ။(ထည့်)။ ဝိဟာရံ=ကို။ ကာရာပေဿာမိ=စေအံ့။ ဣတိ=သို့။ ဧတံဝစနံ=ကို။ အဝေါစ=၏။

အထခေါ=၌။ အာယသ္မာဆန္ဒော=သည်။ ဝိဟာရဝတ္ထု=ကို။ သောဓေန္တော=သုတ်သင်သည်ရှိသော်။ အညတရံ=သော။ ဂါမပူဇိတံ=ရွာသည်ပူဇော်အပ်သော။ နိဂမပူဇိတံ=နိဂုံးသည်ပူဇော်အပ်သော။ နဂရပူဇိတံ=ရွာသည်ပူဇော်အပ်သော။ ဇနပဒပူဇိတံ=သော။ ရဋ္ဌပူဇိတံ=တိုင်းသည်ပူဇော်အပ်သော။ စေတိယရက္ခံ=အရိအသေ ပြုအပ်သော သစ်ပင်ကို။ ဆေဒါပေသိ=ခုတ်ဖြတ်စေ၏။ ဧကိန္ဒြိယံ=တစ်ခုသော ဣန္ဒြေရှိသော။ ဇိဝံ=သတ္တဝါကို။ သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ သမဏာ=တို့သည်။ ဝိဟေဋ္ဌဿန္တိနာမ=ညှင်းဆဲကုန်ဘိသနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇ္ဈာယန္တိ=ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၃၇)(နိ၊ ၂၈၁)

သစ်ပင်၌ လူတို့၏ ထင်မြင်ယူဆချက်

“အသက်ရှိတယ်” ဟု မှတ်ထင်ကြသည်။

အယျဿ ဝိဟာရံ-၌ ဝိဟာရဟူသည်

အယျဿ ဝိဟာရံ ကာရာပေဿာမိကို ထောက်၍ ကျောင်းတိုက်ကြီး တစ်တိုက် လုံးမဟုတ်၊ ကျောင်းတစ်ကျောင်းသာဖြစ်သည်။ (ဝိ၊ ၅၊ ၂၊ ၁၆၀)

မဟလ္လကော နာမ ဝိဟာရောဟူသည်

ဆောက်လုပ်သူ ကျောင်းဒါယကာရှိသောကျောင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဝိဟာရသရုပ်

- ၁။ ဥလ္လိတ္တ၊
- ၂။ အဝလိတ္တ၊
- ၃။ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တ။

ပထမဇုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်

ရှင်ဒဗ္ဗဏိထူးခြားသည့် ဂုဏ်ရည် (၄) ရပ်

ဇာတိယာ=ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်။ သတ္တဝေသေန=(၇)နှစ်ရှိပြီးသော။ မလ္လပုတ္တေန=မလ္လမင်း၏သားဖြစ်သော။ အာယသ္မတာ ဒဗ္ဗေန=အရှင်ဒဗ္ဗသည်။ အရဟတ္တံ=ကို (ဝါ) သည်။ သစ္စိကတံ=ဗျူဟာမှောက်ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ သာဝကေန=ဘုရားတပည့်သားသည်။ ပတ္တဗ္ဗံ=ရောက်အပ်သော။ ပံကိဉ္ဇ=အမှတ်မရှိသောတရားသည်။ အတ္ထိ=၏။ သဗ္ဗံ=အလုံးစုံသောတရားသို့။ တေန=ယိုအရှင်ဒဗ္ဗသည်။ အနုပ္ပတ္တံ=အစဉ်ရောက်အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ အဿ=ထိုအရှင်ဒဗ္ဗအား။ ကိဉ္ဇိ=သော။ ဥတ္တရိ=တဆယ့်ခြောက်ပါးသော မဂ်ကိစ္စ၏အထက်၌။ ကရဏီယံ=ပြုဘွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္တိစ=သာတည်း။ ကတဿဝါ=ပြုအပ်ပြီးသောကိစ္စကိုလည်း။ ပဋိစယော=တဖန်ပွားစေခြင်းသည်။ နတ္တိ=မရှိ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၄၃)(နိ၊ ၂၈၂)

ရှင်ဒဗ္ဗတောင်းလိုသော သမ္ပုတိ

- ၁။ သေနာသနဉ္စ ပညပေယျံ-ကိုထောက်၍ သေနာသနပညာပကသမ္ပုတိ။
- ၂။ ဘတ္တာနိစ ဥဒ္ဓိသေယျံ-ကိုထောက်၍ ဘတ္တုဒ္ဓေသကသမ္ပုတိ။

ရှင်ဒဗ္ဗလုပ်လိုသော သံဃာ့ဝေယျာဝစ္စ (၂) ပါး

- ၁။ နေရာခင်းခြင်း၊
- ၂။ ဆွမ်းညွှန်ကြားခြင်း။

သဘာကိနံ ဘိက္ခုနံ၌ သဘာဂအရ

ယေတေ ဘိက္ခု သုတ္တန္တိကာ၊ တေသံ ကေဇ္ဈံ သေနာသနံ ပညပေတိ စသည့် ကိုထောက်၍ ဂုဏ်သဘာဂကိုယူပါ။ မိတ္တသန္တရာသဘာဂကို မယူရ။

(ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆၄)

စကုက္ကဘတ္တံ ဒေတိ-၌ စတုသရုပ်

(၁) သြဒန၊ (၂) သူမ၊ (၃) တေလ၊ (၄) ဥတ္တရိဘင်္ဂ။

အနတ္တမနော အဟောသိ

အနတ္တမနော=သည်။ အဟောသိ=၏။ ကထံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ ပါပဘိက္ခူ=တို့သည်။ အပ္ပာကံ=တို့၏။ ယရေ=၌။ ဘုဒ္ဓိဿန္တိနာမ=စားကုန်ဘိတုံအံနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အနတ္တမနော=သည်။ အဟော သိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ယရံ=သို့။ ဂန္ဓာ=၍။ ဒါသိ=ကို။ အာဏာပေသိ=၏။ ဇေ=ကျွန်မ။ သွေ=နက်ဖြန်။ ဘတ္တိကာ=ဆွမ်း အကျိုးငှာ လာကုန်သော။ ယေဘိက္ခူ=တို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တိ=ကုန်၏။ တေ ဘိက္ခူ=တို့ကို။ ကောဠကေ=တံခါးမုန့်၌။ အာသနံ=ကို။ ပညပေတွာ=၍။ ဗိလင်္ဂဒုတိယေန=သော။ ကဏာဇကေန=ဖြင့်။ ပရိဝသ= လုပ်ကျွေးလေလော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အာဏာပေသိ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၄၇)(နိ၊ ၂၈၈)

မေတ္တိယဘူမဇကရဟန်းတို့ ညအခါ အိပ်ရေးဝအောင် မအိပ်ကြခြင်းအကြောင်း

“ငါ့ရှင်တို့...မနက်ဖြန်၌ ငါတို့အတွက် ကလျာဏ ဘတ္တိကသူကြွယ်၏ဆွမ်းကို ညွှန်ပြအပ်ပြီ၊ နက်ဖြန်၌ ငါတို့ကို ကလျာဏဘတ္တိကသူကြွယ်သည် သားမယားနှင့်ကကွ အနီး၌တည်၍ လုပ်ကျွေးလိမ့်မည်၊ အခြားသူတို့က ဆွမ်းဖြင့် မေးကြလိမ့်မည်၊ အခြားသူတို့က ဟင်းဖြင့် မေးကြလိမ့်မည်၊ အခြားသူတို့က ဆီဖြင့်မေးကြလိမ့်မည်၊ အခြားသူတို့က လက် သုတ်ဟင်းလျာဖြင့် မေးကြလိမ့်မည်” ဟု ဝမ်းပြောက်ဝမ်းသာ ပြောဆိုကြ၍ ထိုဝမ်းပြောက်သောစိတ်ဖြင့်ပင် အိပ်ရေးဝအောင် အိပ်မပျော်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

တံခါးမုန့်၌သာ ဟိုင်ကြရသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောအကြံအစည်

နိဿံသယံ=ယုံမှားမဲ့လျှင်။ ယထာ=အကြည်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ မယံ=တို့သည်။ ကောဠကေ=၌။ နိယီဇေယျာမ=ကုန်၏။ တထာ=ဖြင့်။ ဘတ္တံ=သည်။ န တာဝ သိဒ္ဓံ ဘဝိဿတိ=မကျက်သေးသည်ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ ဧတံ ဇေယျာပရိဝတက္ကော=သည်။ အဟောသိ=၏။

ဆွမ်းဝအောင် မဘုန်းပေးနိုင်ကြခြင်းအကြောင်း

“ငါ့ရှင်တို့...ယမန်နေကာ ကလျာဏဘတ္တိကသူကြွယ်သည် အာရမ်းသို့ မလွှဲမင်း၏ သားအရှင်ဒဗ္ဗထံ လာ၏။ မဗျတ်ဇကန် မလွှဲမင်း၏သားအရှင်ဒဗ္ဗသည် ငါတို့ကို သူကြွယ်၏ အကြား၌ ခွဲလေပြီ” ဟု ပြောဆို၍ ထိုဒေါမနဿကြောင့်ပင် ဆွမ်းဝအောင် မဘုန်းနိုင်ကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။

- ၄။ ဝေဘာရပဿေ = ဝေဘာရတောင်နံပါးဝယ်၊
သတ္တပဏ္ဍိဂုဿယံ = စရည်းပင်ရောက်ရာလိုဏ်။
- ၅။ သီတဝနေ = ယင်းတိုက်တောဝယ်၊
သပ္ပသောဏ္ဍိပဗ္ဗာရေ = မြွေပါးပျဉ်းနှင့်ကူသော လိုဏ်ကျင်း။
- ၆။ ဂေါတမကကန္တရာယံ = ဂေါတမကချောက်၊
- ၇။ တိန္ဒြက ကန္တရာယံ = တည်ပင်ရောက်ရာ ချောက်၊
- ၈။ တပေါဒကန္တရာယံ = တပေါဒချောက်၊
- ၉။ တပေါဒါရာပေ = တပေါဒါရုံ၊
- ၁၀။ ဇီဝကမ္မဝနေ = ဇီဝကဆေးသမား၏ သရက်ဥယျာဉ်၊
- ၁၁။ မဒ္ဒကုစ္ဆိသ္ဗိ = မဒ္ဒကုစ္ဆိအရပ်ဝယ်၊
ပိဂဒါယေ = သားသမင်တို့အားသေးမဲ့ပေးရာတော။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၄၅)။

ရဟန်းတော်တို့အတွက် ရှင်ဗုဒ္ဓနေရာညွှန်ကြားပုံ

“ဤဟာ ညောင်စောင်းပါဘုရား။ ဤဟာ အင်းပျဉ်၊ ကုလားထိုင်၊ ဘုံလျှို၊ ခေါင်းအုံး၊ ကျင်ကြီးစွန့်ရာအရပ်၊ ကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်၊ သောက်ရေသုံးရေ တောင်ဝှေး၊ သံဃာတော်၏ ကတိကဝတ်တည်ရာ အရပ်ပါဘုရား။ ဤအချိန်၌ ဝင်သင့်၍ ဤအချိန်၌ ထွက်သင့်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားညွှန်ကြားသည်။

ရာဇဂဟေ မနုဿာ

တေနခေါပနသမယေန=ဌ်။ ရာဇဂဟေ=ဌ်။ မနုဿာ=တို့သည်။ တေရာနံ= ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ=တို့အား။ အဘိသင်္ခါရိကံ=အလွန်ပြုပြင်စီရင်အပ်သော။ ပိဏ္ဏပါတံ= ကို။ ဒါတုံ=ငှာ။ သပ္ပိပိ=ကိုလည်းကောင်း။ တေလံပိ=ကိုလည်းကောင်း။ ဥတ္တရိဘင်္ဂပိ= လက်သုတ်ဟင်းလျာကိုငင်း၊ ဒါတုံ=ငှာ။ ဣစ္ဆန္တိ=ကုန်၏။

မေတ္တိယဘူမဇကောနံ=ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံပန=တို့အားကား။ ပါကတိကံ=ပြကတေ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော။ ယထာရန္တံ= ချက်ပြ တိုင်းသော။ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ=ပအုံးရည်လျှင် နှစ်ခွက်မြောက်သော။ ကဏာဇကံ=ဆန်ကျိုးထမင်းကို (ဝါ) ဆန်ကွဲထမင်းကို။ ဒေန္တိ= ကုန်၏။ (သပ္ပိမ္ပိ-စသည်ကား ပိဏ္ဏပါတံ၏ သရုပ်များပင်)။

မေတ္တိယဘူမဇကရဟန်းတို့ ဘုန်းကံနည်းကြပုံ

- ၁။ သံဃာတော်၏အညံ့ဆုံးသော ကျောင်းအိပ်ရာနေရာနှင့် ဘတ်များသာရရှိကြခြင်း။
- ၂။ မထေရ်တို့မှာ အထူးပြုပြင် စီရင်ထားသော ဆွမ်းစသည်တို့ရကြသော်လည်း မေတ္တိယဘူမဇကတို့အား ချက်ပြတိုင်းသော ဆန်ကွဲထမင်း ပုန်းရည်ဟင်းတို့ကိုသာ ရရှိခြင်း။

ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဏပါတပုဋိက္ခန္ဓာ

အထင်ခါ=ဌ။ မေတ္တိယဘူမကော=ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ပစ္ဆာဘတ္တံ=ဌ။
ပိဏ္ဏပါတပုဋိက္ခန္ဓာ=သော်။ အာရာမံ=သို့။ ဂန္ဓာ=၍။ ပတ္တစိဝရံ=ကို။ ပဋိသာပေက္ခာ=၍။
ဗဟာရာမကောဌကော=အာရာမ၏အပတ်ခါးမှန်၍။ သံဃာဋီပလ္လတ္တိကာယ=ဒုကုဋ် အာ
ယောဂပတ်ဖွဲ့သဖြင့်။ တုဏှိဘူတာ=မဆိုတိတ်တိတ် ဆိတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ မကံဘူ
တာ=နှလုံးမသာယာကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပတ္တက္ခန္ဓာ=ချသောပခုံး ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ အဓော
မှခါ=အောက်သို့မျက်နှာထားကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပဏ္ဍယန္တာ=ကြံမိုင်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ အပုဋိ
ဘာနာ=စကားမဆိုကုန်သည်ဖြစ်၍။ နိသိဒ္ဓိသု=ကြကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၄၇)(နိ၊ ၂၈၉)

ဝန္ဓာမိ အယျာတိ

အယျာ=တို့။ ဝန္ဓာမိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။ ဧဝံ=သို့။ ဝုတ္တေ=သော်။
မေတ္တိယဘူမကော=ကုန်သော။ ဘိက္ခု= တို့သည်။ နာလပိသု=စကားမဆိုကုန်။

အယျာနံ=တို့အား။ အဟံ=သည်။ ကိ=အဘယ်သို့။ အပရဇ္ဈာမိ=ပြစ်မှားမိသနည်း။
(ဝါ) ချွတ်ယွင်းသနည်း။ ကိဿ=ကြောင့်။ မံ=ကို။ အယျာ=တို့သည်။ နာလပန္တိ=ကုန်
သနည်း။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ အဂိနိ=နှမ။ တထာ=ထိုငါတို့ ဖြစ်တိုင်းဆိုအံ့။
တွံ=သည်။ အမှေ=တို့ကို။ ဒဗ္ဗေနမလ္လပုတ္တေန=သည်။ ဝိဟေဋ္ဌိယမာနေ=ညှဉ်းဆဲအပ်
သည်တို့ကို။ ဟိကသ္မာ=ကြောင့်။ အဇ္ဈပေက္ခသိပန=လျစ်လျူရှုဘိသနည်း။ ဣတိ=
ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ဧဟိ တွံ ဘဂိနိ

ဘဂိနိ=နှမ။ ဧဟိ=လာလှည့်။ တွံ=သည်။ (ပ) ဝဒေဟိ=ဆိုလေလော့။ ဘန္တေ =
ဘုရား။ ဣဒံ=ဤအရှင်ဒဗ္ဗပြုကျင့်သောအမှုသည်။ နစ္ဆန္တံ=မလျောက်ပတ်။ နပတိရူပံ=
မသင့်တင့်။ ဘန္တေ=ဘုရား။ ယာယံဒိသာ=အကြင်အရပ်မျက်နှာသည်။ အဘယာ=
ကြောက်ဘွယ်တုန်အေး ဘေးမရှိ။ အနီတိကာ=နှောက်ယှက်ပူပန် ရန်မရှိ။ အနုပဒ္ဒဝါ=
နှိပ်စက်တတ်သည့် ဥပဒ္ဒဝေါမရှိ။ သာယံဒိသာ=သည်။ သဘယာ=ကြောက်ဘွယ် တုန်
အေး ဘေးနှင့်တကွဖြစ်၏။ သဤတိကာ=နှောင့်ယှက်ပူပန် ရန်နှင့်တကွဖြစ်၏။ သဥပဒ္ဒဝါ=
နှိပ်စက်တတ်သည့် ဥပဒ္ဒဝေါနှင့်တကွဖြစ်၏။

ယတော=အကြင်အရပ်မှ။ နိဝါတံ=မှန်တိုင်းလေဗွေမရှိ။ တတော=ထိုအရပ်မှ။
သဝါတံ=မှန်တိုင်းလေဗွေနှင့်တကွဖြစ်၏။ ဥဒကံ=ရေသည်။ အာဒိတ္တံမညေ=ပြောင်ပြောင်
တောက်သကဲ့သို့ထင်၏။ အဟံ=ကို။ အယျေနဒဗ္ဗေနမလ္လပုတ္တေန=သည်။ ဒူသိတာ=
ရဟန်းအသက်ကို ဖျက်ဆီးအပ်သည်။ အမှိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဝဒေဟိ=လျှောက်
လေလော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစံ=ကုန်၏။

သရသိ တွံ ဒဗ္ဗ

ဒဗ္ဗ=ဒဗ္ဗ။ တွံ=သည်။ ယထာ=အကြင်အခြင်းဖြင့်။ အယံဘိက္ခုနီ=သည်။ အာဟာ=၏။ တထာ=ဖြင့်။ ဝေရူပံ=ဤသို့ သဘောရှိသော ဖျက်ဆီးမှုကို။ ကတ္တာ=ပြု၏ဟူ၍။ သရသိ=အောက်မေ့မိ၏လော။ ဣတိ=ဤသို့။ ပဋိပုစ္ဆိ=၏။ ဘန္တေ=ဘုရား။ ယထာ=ဖြင့်။ မံ=ကို။ ဘဂဝါ=သည်။ ဇာနာတိ=၏။ တထာ=ထိုသို့တော်မူတိုင်း ပါပင်တည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ဒဗ္ဗ=ဒဗ္ဗ။ ဒဗ္ဗာ=ရစ်ပတ်ခွေကို ဖြေခြင်း၌ လိမ္မာကုန်သော ပညာရှိတို့သည်။ ဝေ=သို့။ နနိဗ္ဗေဋ္ဌန္တိ= ရစ်ပတ်ခွေကို မဖြေကြကုန်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၄၈)(နိ၊ ၂၉၁)

သ စေ တယာ ကတံ

တယာ=သည်။ သစေကတံ=အကယ်၍ပြုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ကတန္တိ=ပြုအပ်၏ဟူ၍။ ဝဒေဟိ=ကျွတ်ကျွတ်လွတ်လွတ်ဆိုလော့။ တယာ=သည်။ သစေအကတံ=အံ့။ အကတန္တိ=ဟူ၍။ ဝဒေဟိ=လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ ပဋိပုစ္ဆိ=၏။

ဘန္တေ=ဘုရား။ ယတော=အကြင်(၇)နှစ်အရွယ် အငယ်မှစ၍။ အဟံ=သည်။ ဇာတော=အရိယာဇာတ် ရဟန္တာဖြစ်၏။ တတော=ထို(၇) နှစ်အရွယ်အငယ်ကပင်။ သုပိနန္တေနပိ=ဖြင့်လည်း။ မေထုနံဓမ္မံ=ကို။ ပဋိသေဝိတာ=မှီဝဲ၏ဟူ၍။ နာဘိဇာနာမိ=မသိ။ ဇာဂရော=နိုးသောအကျွန်ုပ်သည်။ ပဂေဝ=ရှေးဦးမဆွ အစကပင် ဆိုဘွယ်မရှိ မသိသည်သာတည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

အပ္ပတိတောတိ

အပ္ပတိတောတိ=ကာ။ တေနစကောပေန=ထိုအမျက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တေနစဒေါသေန=ထိုအပြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ တာယ စ အနဘိရဒ္ဓိယာ=ထိုစိတ်မမွေ့လျော်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ အပ္ပတိတော=ပီတိသုခသို့ မကပ်အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။

ဘာသာရှိကာ။ ။ ဒဗ္ဗ၊ ယထာ=အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်(ဝါ) အကြင်အမှုကို။ အယံဘိက္ခုနီ=သည်။ အာဟာ=ပြောပြ။ တွံ=သည်။ ဝေရူပံ=ဤသို့သဘောရှိသောအမှုကို။ ကတ္တာ=ပြုပြီးသည်။ (ဟုတ္တာ=ဖြစ်၍)။ သရသိ= အမှတ်ရပါသလော။

(တနည်း)ယထာ=ဖြင့်။ (ဝါ)ကို။ အယံဘိက္ခုနီ=သည်။ အာဟာ=ပြီ။ ဒဗ္ဗ=ချစ်သားဒဗ္ဗ။ တွံ=သည်။ ဝေရူပံ=ကို။ သရသိ=လော။ ကတ္တာ=ပြုမိသည်လည်း။ အသိ=ဖြစ်ပါသလော။

(ဘာဋီ၊ ၄၊ ၄၆၁)

ပြဆိုချက်။ ။ တေန စ ကောပေန၊ တေန စ ဒေါသေနတို့ဖြင့် သင်္ခါ ရက္ခန္ဓာကိုပြ၍ တာယ စ အနတ္တမနတာယ၊ တာယ စ အနဘိရဒ္ဓိယာတို့ဖြင့် ပေဒနာက္ခန္ဓာကိုပြသည်။ (ဝိ၊ ၅၊ ၂၊ ၁၇၀)

ဒုဋ္ဌော ဒေါသောတိ

ဒုဋ္ဌော ဒေါသောတိ=ကား။ ကုပိတော=အမျက်ထွက်သည်။ အနတ္တပနော=သည်။
အနဘိရဒ္ဓေါ=မမွေ့လျော်သောစိတ်ရှိသည်။ အာဟတစိတ္တော=ထိပါးအပ်သောစိတ်ရှိသည်။
ခိလဇာတော=ငြောင့်တံသင်းကဲ့သို့ဖြစ်သောစိတ်ရှိသည်။ ဟုတ္တာ=၍။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၄၉) (နိ၊ ၂၉၃)

အမူလကဋ္ဌ အခြေအမြစ်မရှိဟူသည်

မမြင်ခြင်း၊ မကြားခြင်း၊ မယုံမှားခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ (အမူလကသရုပ်ဟူသည် အဒိဋ္ဌ၊
အသုတ၊ အပရိသင်္ကတတို့ဖြစ်ကြသည်။)

တတော အပရေန သမယေန ဟူသည်

စွပ်စွဲခံရရာခဏကို လွန်ပြီးရာအခါဖြစ်သည်။

အဓိကရဏ-အရ

- ၁။ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း၊
- ၂။ အနုဝါဒါဓိကရဏ်း၊
- ၃။ အာပတ္တာဓိကရဏ်း၊
- ၄။ ကိစ္စာဓိကရဏ်း၊

အဒိဋ္ဌဿ ဟောတိ

ပါရာဇိကံဓမ္မံ=သို့။ အဇ္ဈပဇ္ဇန္တာ=ရောက်သောစုဒ္ဓိတက ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဿ=
ထိုစောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဒိဋ္ဌော=မမြင်အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ တံပုဂ္ဂလံ=ကို။
မယာ=သည်။ ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ=သို့။ အဇ္ဈပဇ္ဇန္တာ=ရောက်သည်ကို။ ဒိဋ္ဌော=သည်။ အသိ=
၏။ အသကျပုတ္တိယော=သည်။ အသိ=၏။ တယာ=နှင့်။ သဒ္ဓိ=တကွ။ ဥပေါသထော
ဝါ=သည်လည်းကောင်း။ ပဝါရဏာဝါ=သည်လည်းကောင်း။ သံဃကမ္မံဝါ=သည်လည်း
ကောင်း။ နတ္ထိ=ရှိ။ ဣတိ=သို့။ စေစောဒေတိ=အကယ်၍စောဒနာဌားအံ့။ ဝါစာယ
ဝါစာယ=ခွန်းတိုင်း ခွန်းတိုင်း။ သံဃာဒိသေသဿ=သို့။ အာပတ္တိ=ခြင်းသည်။ ဟောတိ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၅၀)(နိ၊ ၂၉၄)

ဒိဋ္ဌေ ဝေမတိကော

ဒိဋ္ဌေ=မြင်ခြင်း၌။ ဝေမတိကော=ယုံမှားခြင်းရှိ၏။ ဒိဋ္ဌံ=ကို။ နော ကပ္ပေတိ=မယုံ
ကြည်။ ဒိဋ္ဌံ=ကို။ ပမုဋ္ဌော=မေ့လျော့သည်။ ဟောတိ=၏။

ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်

ဂိဇ္ဈကုဋာ ပဗ္ဗတာ ဩရောဟန္တာ

ဩရောဟန္တာ=ဆင်းကုန်သည်ရှိသော်၊ ဆဂလကံ=ဆိတ်ဖို ဆိတ်ထီးကို၊ အဇိကာယ=ဆိတ်မ၌။ ဝိပုဋ်ပဇ္ဇန္တံ=ဖောက်ပြန်သဖြင့် မသင့်မတင့်ပြုကျင့်သည်ကို။ အဒ္ဓသံသု=ကုန်၏။ အာဝုသော=တို့။ ဟန္တ=ယခု။ မယံ=တို့သည်။ ဣမံဆဂလကံ=ကို။ မလ္လပုတ္တံ=သော။ ဒဗ္ဗနာမ=ဒဗ္ဗမည်သည်ကို။ ကရောမ=ကုန်အံ့။ ဣမံအဇိကံ=ကို။ မေတ္တိယံ နာမ=မေတ္တိယာ အမည်ရှိသော။ ဘိက္ခုနီ=ကို။ ကရောမ=ကုန်အံ့။ ဝေ=သို့။ မယံ=တို့သည်။ ဝေါဟရိဿာမ=ပြောဆိုကုန်အံ့။

အာဝုသော=တို့။ ပုဗ္ဗေ=ရှေး၌။ မယံ=တို့သည်။ ဒဗ္ဗမလ္လပုတ္တံ=ထို။ သုတေန=အကြားဖြင့်။ အဝေါစုမှာ=ဆိုရကုန်၏။ ဣဒါနိပန=ဤကား။ အမှေဟိ=တို့သည်။ သာမံ=ကိုယ်တိုင်။ မေတ္တိယာယ=သော။ ဘိက္ခုနီယာ=၌။ ဝိပုဋ်ပဇ္ဇန္တာ=ဖောက်ပြန်သဖြင့် မသင့်မတင့် ကျင့် သည်ကို။ ဒိဋ္ဌော=အပ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဝေါဟရိဿာမ=ကုန်အံ့။ ဣတိ=ဤသို့ဆို၍။ တေ=ထိုမေတ္တိယဘူမဇကရဟန်းတို့သည်။

အညဘာဂိယ (၂) မျိုး

၁။ အာပတ္တညဘာဂိယ၊

၂။ အဓိကရဏညဘာဂိယ၊

အဓိကရဏ်း အချင်းချင်း (အညဘာဂိယ) တစ်ပါးသော အဘို့ရှိပုံ

ဝိဝါဒိဓိကရဏ်းသည် ကြွင်းဓိကရဏ်း (၃)ပါးတို့၏ တစ်ပါးသောအဘို့ရှိသည်။ (အနုဝါဒိဓိကရဏ်း စသည်အတူတူပင်)

အဓိကရဏ်းအချင်းချင်းတို့ ထိုအဘို့ရှိပုံ (တဗ္ဘာဂိယဖြစ်ပုံ)

ဝိဝါဒိဓိကရဏ်းသည် ဝိဝါဒိဓိကရဏ်း၏ ထိုအဘို့ရှိသည်။ (အနုဝါဒိဓိကရဏ်း စသည်အတူတူပင်)

အာပတ္တာဓိကရဏ်းသည် အာပတ္တာဓိကရဏ်း၏ အညဘာဂိယဖြစ်ပုံ

မေထုနဓမ္မပါရာဇိကအာပတ်သည် ကြွင်းသောပါရာဇိက အာပတ် (၃) ပါးတို့၏ အညဘာဂိယဖြစ်သည်။

(အဒိန္နာဒါနပါရာဇိကအာပတ်၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟပါရာဇိကအာပတ်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပါရာဇိကအာပတ်တို့လည်း အတူတူပင်)

အာပတ္တိကရုဏ်း အချင်းချင်း တဗ္ဘာဂိယဖြစ်ပုံ

မေထုနဓမ္မပါရာဇိကအာပတ်သည် မေထုနဓမ္မပါရာဇိကအာပတ်၏ တဗ္ဘာဂိယ ဖြစ်သည်။ (အဒိန္နာဒါနပါရာဇိကအာပတ် စသည်အတူတူပင်)

လေသမတ္တံ-၌ လေသသရုပ်

၁။ ဇာတိ၊ (၂) နာမ၊ (၃) ဂေါတ္တ၊ (၄) လိင်္ဂ၊ (၅) အာပတ္တိ၊ (၆) ပတ္တ၊ (၇) စိဝရ၊ (၈) ဥပဇ္ဈာယ၊ (၉) အာစရိယ၊ (၁၀) သေနာသန။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၅၈)

(ဆောင်) ဇာတိ နာမ ဂေါတ္တ လိင်္ဂ၊
အာပတ္တိ(က)ပတ္တ စိဝရံ၊
ဥပဇ္ဈာယ အာစရိ တစ်တန်၊
အာဝါသ လေသ သရုပ်။

ဇာတိလေသဖြစ်ပုံ

ပါရာဇိကအာပတ်သင့်သော မင်းမျိုးကို မြင်၍ အခြားမင်းမျိုး တစ်ယောက်ကို မြင်ကာ “ငါသည် မင်းမျိုးကို မြင်အပ်ပြီ၊ သင်သည် ပါရာဇိကအာပတ်သင့်၏။ ရဟန်း မဟုတ်တော့၊ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်မဟုတ်တော့၊ သင်နှင့်အတူ ဥပုသ် ဖြစ်စေ၊ ပဝါရဏာဖြစ်စေ၊ သံဃာ့ကံဖြစ်စေမရှိ” ဟု စောဒနာသည်။ စကားခွန်းတိုင်း စကား ခွန်းတိုင်း သံဃာဒိသေသ် အာပတ်သင့်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၅၈)

နာမလေသော-၌ နာမသရုပ်

(၁) ဗုဒ္ဓရက္ခိတ၊ (၂) ဓမ္မရက္ခိတ၊ (၃) သံဃရက္ခိတ။

ဂေါတ္တလေသော-၌ ဂေါတ္တသရုပ်

(၁) ဂေါတမ၊ (၂) မောဂ္ဂလာန၊ (၃) ကစ္စာယန၊ (၄) ဝါသိဋ္ဌ။

လိင်္ဂလေသော-၌ လိင်္ဂသရုပ်

(၁) ဒီဃ၊ (၂) ရဿ၊ (၃) ကဏှ၊ (၄) သြဒါတ။

ပတ္တလေသော နာမ

လောဟပတ္တဓရော=သံသပိတ်ကိုဆောင်သောသူကို။ သာဓုကပတ္တဓရော=သံသပိတ် နှင့်တူသော သဏ္ဌာန်အဆင်းအရေ ပြေပြစ်သော ပိတုန်းအဆင်းရှိသော မြေသပိတ်ကို ဆောင်သောသူကို။ သုမ္ဘကပတ္တဓရော= ပကတိသောမြေသပိတ်ကိုဆောင်သောသူကို။

စိဝရလေသောနာမ-၌ စိဝရသရုပ်

၁။ ပံသုက္ကသင်္ကန်း၊

၂။ အိမ်ရှင်ဒါယကာတို့ လှူဒါန်းသောသင်္ကန်း၊

ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန-အရ

ပါရာဇိက (၄) ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ယူရမည်။

အဓိကရုဏ်-အရ

ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်း စသော အဓိကရုဏ်း(၄)ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ယူရမည်။

သံဃာဘေဒသိက္ခာပုဒ်

သံဃာသင်းခွဲသည့် ရှင်ဒေဝဒတ်ဂိုဏ်းဝင် ခေါင်းဆောင်ရဟန်းများ

(၁) ဒေဝဒတ်၊ (၂) မဟာကောကာလိကာ၊ (၃) ကဋ္ဌမောဒကတိဿကာ၊ (၄) ခဏ္ဍ မိဖုရား ခေါ်သားတော်၊ (၅) သမုဒ္ဒဒတ္တ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၆၃)

ရှင်ဒေဝဒတ် တောင်းသောဆု(၅)ပါး

၁။ ရဟန်းတို့ အသက်ထက်ဆုံး တော၌နေကြရန်နှင့် ရွာအနီးသို့ သက်ဝင်သော ရဟန်း အာပတ်သင့်စေရန်၊

၂။ အသက်ထက်ဆုံး ပိဏ္ဍုပါတ်စုတင်ဆောက်တည်ကြရန်နှင့် ပင့်ဖိတ်မှုကို သာယာ လက်ခံသောရဟန်း အာပတ်သင့်စေရန်၊

၃။ အသက်ထက်ဆုံး ပံသုက္ကစုတင်ဆောက်တည်ကြရန်နှင့် အိမ်ရှင်ယောက်ျား လှူအပ်သောသင်္ကန်းကို သာယာလက်ခံသောရဟန်း အာပတ်သင့်စေရန်။

၄။ အသက်ထက်ဆုံး ရုက္ခမူစုတင်ဆောက်တည်ကြရန်နှင့် အမိုးသို့ကပ်ရောက်သော ရဟန်း အာပတ်သင့်စေရန်။

၅။ အသက်ထက်ဆုံး ငါး၊ သားမစားကြရန်နှင့် စားသောရဟန်း အာပတ်သင့်စေရန်။ (ဆောင်ပုဒ်) အာ-ပိဏ္ဍ-ပ-ရုဂ်၊ စတုက်စုတင်၊ တိပြိုင်မခဲ၊ ငါးကမဲ၊ တောင်မြိုင်ငါးဝတ္ထု။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၆၃)

ကောကာလိကာသော ဂဏပါမောက္ခ ဘယ်နှစ်ပါးလဲ

ကောကာလိကောဘိအာဒိနိ စတုန့် ဒေဝဒတ္တပက္ခိယာနံ ဂဏပါမောက္ခာနံ နာမာနိ ဟူ သော သာရတ္ထဋီကာကို ယောက်၍ ခဏ္ဍဒေဝိယာပုတ္တနှင့် သမုဒ္ဒဒတ္တတို့ကို သီးသန့်ယူကာ (၄)ပါး ဖြစ်သည်။ (ဘာဋီ၊ ၄၊ ၄၆၇)

ဝတ္ထုငါးပါးတို့ဖြင့် သံဃာသင်းခွဲနိုင်ကြောင်း ဒေဝဒတ်တို့ ပြောဆိုကြခြင်း

လူတို့သည် ခေါင်းပါးသည်၌ ကြည်ညိုကြလောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အလံ ဒေဝဒတ္တ

ဒေဝဒတ္တ=ဒေဝဒတ်။ အလံ=ပသင့်။ သောဘိက္ခု=သည်။ ဣစ္ဆတိ=အာရညကင်
ခုတင်ကိုအလိုရှိ၏။ သောဘိက္ခု=သည်။ အာရညကော=သည်။ ဟောတု=ပြစ်၏။ သော
ဘိက္ခု=သည်။ ဂါမန္တေ=၌။ ဝိဟရိတု=ငှာ။ (ထည့်) ဣစ္ဆတိ=၏။ သောဘိက္ခု=သည်။
ဂါမန္တေ = ရှာအနီး၌။ ဝိဟရတု=နေပါစေ။ သောဘိက္ခု=သည်။ ဣစ္ဆတိ=ပိဏ္ဍပါတ် ခုတင်
ကိုအလိုရှိ၏။ သောဘိက္ခု=သည်။ ပိဏ္ဍပါတ်ကော=သည်။ ဟောတု=စေ။ သောဘိက္ခု=
သည်။ ဣစ္ဆတိ= မိတ်ခြင်းကို သာယာခြင်းငှာအလိုရှိ၏။ သောဘိက္ခု=သည်။ နိပန္နနံ=
ကို။ သာဒိယတု=သာယာစေ။

ယော ဣစ္ဆတိ ပံသုကူလိကော

ယောဘိက္ခု=သည်။ ဣစ္ဆတိ=ပံသုကူခုတင်ကို အလိုရှိ၏။ သောဘိက္ခု=သည်။
ပံသုကူလိကော=သည်။ ဟောတု=စေ။ သောဘိက္ခု=သည်။ ဣစ္ဆတိ=ဂဟတိဝီရိယ
ကိုအလိုရှိ၏။ သောဘိက္ခု=သည်။ ဂဟတိဝီရိယ=ကို။ သာဒိယတု=သာယာပါစေ။
ဒေဝဒတ္တ=ဒတ်။ အဋ္ဌမာသေ=ဆောင်းနေ့နှစ်ကတို့ပတ်လုံး။ မယာ=သည်။ ရုက္ခမူလာ
သေနာသနံ=ကို။ အနုညာတံ=ခွင့်ပြုအပ်၏။ အဒိဋ္ဌံ=မမြင်အပ်သော။ အသုဟံ=မကြား
အပ်သော။ အပရိသကီတံ=မရွံ့ရှာအပ်သော။ တိကောဋိပရိသုဒ္ဓံ=သုံးပါးသောအစွန်း
တို့ဖြင့်စင်ကြယ်သော။ မစ္ဆမံသံ=ငါးအမဲကို။ အနုညာတံ=အပ်၏။

ရုက္ခမူခုတင်, ရုက္ခမူလသေနာသန ခွင့်ပြုရာကာလ

ဆောင်း (၄)လ၊ နွေ (၄)လ ပေါင်း (၈)လ ဖြစ်သည်။

ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ငါး အသား

မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ ယုံမှားခြင်း ဟူသော အစွန်း(၃) ပါးမှ လွတ်သောငါး အသား
ကို ခွင့်ပြုသည်။

ဘုရားရှင် သတ်သတ်လွတ်ကို အားပေးသလား

တိကောဋိပရိသုဒ္ဓံ မစ္ဆမံသံ အဒိဋ္ဌံ အသုဟံ အပရိသကီတံ ကို ထောက်၍
အားမပေးပါ။

ဘာသာရှိကော။ ။ သောဘိက္ခု=သည်။ အာရညကော= အာရညကင် ခုတင်ဆောက်တည်သည်။
ဟောတု=ပြစ်ခြင်းငှာ။ ဣစ္ဆတိ=၏။

တေ မယံ ဣမေဟိ

တေ မယံ=ထိုငါတို့သည်။ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဝတ္ထုဟိ=တို့ဖြင့်။ ဇနံ=ကို။ (ထည့်)။ သမာဒါယ=ဆောက်တည်စေ၍။ (တနည်းကား)။ ဣမေဟိပဉ္စဟိဝတ္ထုဟိ=တို့ကို။ (ဥပယော ဝတ္ထု၌ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ကို စီရင်) သမာဒါယ=၍။ ဝတ္တာမ=ကျင့်ကုန်၏။ ဣတိ=သို့။ သညာပေတိ=စေ၏။

သဒ္ဓါတရား ခေါင်းပါးကြသော လူတို့၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဒေဝဒတ်အပေါ် ထင်မြင်ချက်

တတ္ထ=ထိုလူအပေါင်းတို့တွင်။ ယေတေမနုဿာ=တို့သည်။ အသဒ္ဓါ=ရတနာသုံးပါး၌ မယုံကြည်ကုန်။ အပသန္နာ=မကြည်ညိုကုန်။ ဒုဗျဒ္ဓိနော=နည်းသောပညာရှိကုန်၏။ တေ မနုဿာ=တို့သည်။ ဝေံ=သို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ ဣမေ ခေါ သမဏာ=တို့သည်။ ဓုတာ=ကိလေသာကို ခါထွက်တတ်ကုန်၏။ သလ္လေခဝုတ္တိနော= ခေါင်းပါးသောအကျင့်ရှိကုန်၏။ သမဏောပန ဂေါတမော=သည်ကား။ ဗာဟုလ္လိကော= ပစ္စည်းများခြင်းအကျိုးငှာကျင့်၏။ ဗာဟုလ္လာယ=ပစ္စည်းများသောအဖြစ် အကျိုးငှာ။ စေတေတိ=စေ့ဆော်ကြိုးကုတ်အားထုတ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။

ယေ ပန တေ မနုဿာ

ယေ ပန တေ မနုဿာ=တို့သည်ကား။ သဒ္ဓါ=ကုန်၏။ ဗျတ္တာ=လိမ္မာကုန်၏။ ဗုဒ္ဓိမန္တော=ပညာနှင့်ပြည့်စုံကုန်၏။ တေမနုဿာ=တို့သည်။

သမဂ္ဂသံဃာ ဟူသည်

သံဝါသတူသော၊ တူသောသိမ်၌တည်သော သံဃာဖြစ်သည်။

ကွဲပြားအောင်အားထုတ်ပုံ

ဘောဒါယ ပရက္ကမေယျာတိ=ကား။ ကထံ=အဘယ်သို့လျှင်။ ဣမေ=ဤရဟန်းတို့ သည်။ နာနာ=အသီးသီး။ အဿု=ဖြစ်ကုန်အံ့နည်း။ ဝိနာ=ကွေ့ကွင်းကုန်သည်။ အဿု= ကုန်အံ့နည်း။ ဝဂ္ဂါ=မစေ့စပ်ပဲကွဲကုန်သည်။ အဿု=ကုန်အံ့နည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ပက္ခံ= အသင်းအပင်းကို။ ပရိယေသတိ=ရှာ၏။ ဂဏံ=ဂိုဏ်းကို။ ဗန္ဓတိ=ဖွဲ့၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၆၅)(နိ၊ ၃၀၃)

ပဂ္ဂယု-၌ ချီးမြှောက် ဟူသည်

ထိုအယူကို ထင်ရှားပြခြင်းဖြစ်သည်။

ကိဋ္ဌေယျ ဟူသည်

မစွန့်လွှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

သော ဘိက္ခု-အရ

သံဃဘောဒကရဟန်းကို ယူရမည်။

ဘိက္ခုဟိ-အရ

အခြားရဟန်းတို့ကို ယူရမည်။

သံဃာသင်းခွဲသောရဟန်းကို တွေ့မြင်လျှင် ပြုလုပ်ရမည့်ဝတ္တရားများ

- ၁။ မြင်ကြ၊ ကြားကြသောရဟန်းတို့က “အရှင်ဟာ ညီညွတ်နေတဲ့ သံဃာကို ကွဲပြားအောင် အားမထုတ်ပါနှင့်” စသည်ဖြင့် (၃) ကြိမ်တိုင်တိုင် ပြောရမည်။
- ၂။ မစွန့်လျှင် သံဃဘောဒကရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်သင့်သည်။ ကြားပါလျက် မပြောကြားလျှင် ကြားသောရဟန်းတို့ ဒုက္ကဋ်သင့်သည်။
- ၃။ မစွန့်သေးလျှင် ထိုသံဃဘောဒကရဟန်းကို သံဃာ့အလယ်သို့လည်း ခေါ်ငင်၍ ရှေ့နည်းအတိုင်း (၃)ကြိမ်တိုင်တိုင် ပြောရမည်။
- ၄။ မစွန့်သေးလျှင် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် သမနုဿာသနကံ ပြုရမည်။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၆၆)

အာပတ်သင့်ပုံ

ဥတ်ကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ကမ္မဝါစာ (၂)ကြိမ်တို့ကြောင့် ထုလွှစဉ်း၊ ကမ္မဝါစာအဆုံး၌ သံဃာဒိသေသ်အာပတ်သင့်သည်။

သံဃာဒိသေသ် အာပတ်သင့်သော ရဟန်းအား ငရဲလေးကို ငရဲကြီးနိုင် ဟူသော စကားပုံပမာ ဥတ်ကြောင့်သင့်ရောက်သောဒုက္ကဋ်၊ ကမ္မဝါစာ (၂)ကြိမ်တို့ကြောင့် သင့်ရောက်သော ထုလွှစဉ်းအာပတ်များ ငြိမ်းအေးကြသည်။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၆၇)

ဘောဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပုဒ်

ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က ဘောဒါနုဝတ္တက ရဟန်းများ

- ၁။ ကောကာလိက၊
- ၂။ ကဋ္ဌမောဒကတိဿက၊
- ၃။ ခဏ္ဍမိဖုရား၏ သားတော်၊
- ၄။ သမုဒ္ဒဒတ္တ။

ဥတ္တိယာ ဒုက္ကဋ် (ပ) ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ၌ အာပတ်များ ငြိမ်းရာကာလ

“ယဿ နက္ခမတိ သော ဘာသေယျ” ဟု ယျအက္ခရာသို့ ရောက်ခါမျှ ဖြစ်သော တတိယ ကမ္မဝါစာ၌ ငြိမ်းအေးကြသည်။

တေ ဘိက္ခု တေဒဝေါစုံ

တေဘိက္ခု=တို့ကို။ တေဝစနံ=ကို။ အဝေါစုံ=ကုန်၏။ အာယ သွန္နော=တို့သည်။
 ဧဝံ=သို့။ မာအဝစုတ္တ=မဆိုကြကုန်လင့်။ ဒေဝ ဒတ္တော=သည်။ ဓမ္မဝါဒီ=ဓမ္မကိုဆိုလေ့ရှိ၏။
 ဒေဝဒတ္တော=သည်။ အမှာကဉ္စ=တို့၏လည်း။ ဆန္ဒဉ္စ=အလိုကို၎င်း၊ ရုစိစ=နှစ်သက်ခြင်း
 ကို၎င်း။ အာဒါယ=ယူ၍။ ဝေါဟရတိ=ပြောဆို၏။ နော=ငါတို့၏။ ဆန္ဒဉ္စ=ကိုလည်း
 ကောင်း။ ရုစိစ=ကိုလည်းကောင်း။ (လိုက်စေ)။ ဇာနာတိ=သိ၏။ နောအမေဟိ= ငါတို့
 နှင့်ကကွ။ ဘာသတိ=ကိုင်ပင်ပြောဆို၏။ အမှာကံပိ= တို့သည်လည်း။ (ဆဋ္ဌိကတ္တား)
 ဟေံ=ဤဒေဝဒတ်၏အယူကို။ ခမတိ= နှစ်သက်အပ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစုံ=ကုန်၏။
 (ဝိ၊ ၁၊ ၂၆၇) (နိ၊ ၃၀၅)

ကထံ ဟိ နာမ ဘိက္ခု

ကထံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ သံဃဘောဒါယ=ငှာ။ ပရက္ကမန္တဿ=
 သော။ ဒေဝဒတ္တဿ=၏။ အနုဝတ္တကာ=အဟုလိုက်၍ ကျင့်ကုန်သည်။ ဝဂ္ဂဝါဒကာ=
 ဝက်ဖြစ်အံ့သော စကားကို ဆိုကုန်သည်။ ဘဝိဿန္တိနာပ=ဖြစ်ကုန်ဘိသနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။
 ဥဇ္ဈာယန္တိ=ကုန်၏။

တဿေဝ ခေါ ပန ဘိက္ခုဿ-အရ

သံဃဘောဒကရဟန်းကို ယူရမည်။

ဘိက္ခု ဟောန္တိ-အရ

သံဃဘောဒကရဟန်းမှ အခြားသောရဟန်းတို့ကို ယူရမည်။

သံဃဘောဒကရဟန်း၏ နောက်လိုက်ပုံ

အနုဝတ္တကာတိ=ကား။ သောဘိက္ခု=ကိုသံဃဘောဒက ရဟန်းသည်။ ယံဒိဋ္ဌိကော=
 အကြင်အယူရှိသည်။ ယံခန္တိကော=အကြင် နှစ်သက်ခြင်းရှိသည်။ ယံရုစိကော=အကြင်
 အလိုရှိသည်။ ဟောတိ=၏။ တေပိ=ထိုအနုဝတ္တကရဟန်းတို့သည်လည်း။ တံဒိဋ္ဌိကာ=
 ကုန်သည်။ တံရုစိကာ=ကုန်သည်။ တံခန္တိကာ=ကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။

ဝဂ္ဂဝါဒကာတိ

ဝဂ္ဂဝါဒကာတိ=ကား။ တဿ=ထိုရဟန်း၏။ ဝဏ္ဏာယ=ကျေးဇူးအကျိုးငှာ။ ပက္ခာယ=
 အပင်းအသင်းအကျိုးငှာ။ ဌိတာ=ကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။

အနုဝတ္တကာ-၌ နောက်လိုက် ဟူသည်

သံဃဘောဒကရဟန်း၏ အယူ၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ အလိုတို့ကို အတုလိုက်၍ ယူခြင်းဖြစ်သည်။

သမနုဿာသနကံ ပြုရမည့်အရေအတွက်

(၂)ပါး၊(၃)ပါးတို့ကို တပေါင်းတည်း သမနုဿာသနကံပြုရမည်။ ထိုအရေအတွက် ထက်ပို၍ မပြုရပါ။

သံဃာက သံဃာကို ကံမပြုနိုင်

ဘေဒါနဝတ္ထကသိက္ခာပုဒ်၌ ကော ဝါ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ဟုသာ ဆို၍ စဉ္ဇာရော ဝါ ဟု ဆက်၍မဆိုသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဒုဗ္ဗခသိက္ခာပုဒ်

ဘိက္ခူ ဝေမာဟံသု

ဘိက္ခူ=တို့သည်။ ဝေ=သို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ အာဂုဿော ဆန္ဒ=ငါ့ရှင်ဆန္ဒ။ ဝေရူပံ=ဤသို့သဘောရှိသောအမှုကို။ မာအကာယိ=မပြုလင့်။ ဧတံ=ဤအမှုသည်။ နကပ္ပတိ=မအပ်။ ဣတိ=ဤသို့။ အာဟံသု=ဆိုကြကုန်၏။

ဿာ=ထိုဆန္ဒသည်။ ဝေ=ဤသို့။ ဝဒေတိ=ဆို၏။ အာဂုဿော=တို့။ တုမေ=တို့သည်။ ကိ=အဘယ်ကြောင့်။ မံ=ငါ့ကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ=ဆိုအပ်၏ဟု။ မညထနုခေါ နာမ=အောက်မေ့မှတ်ထင်ကြကုန်ဘိသနည်း။ အဟံခေါ=သည်သာ။ တုမေ=တို့ကို။ ဝဒေ ယံနာမ=ဆိုဆုံးမရာ၏။ အမှာကံ=တို့၏။ ပုဒ္ဓေါ=တည်း။ အမှာကံ=တို့၏။ ဝေပော=တည်း။ အမှာကံ=တို့၏။ အယျပုတ္တေန=အရှင့်သားတော်သည်။ ဝေပော=ကို။ အာဒိ သမိတော=ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်၏။

သေယျထာပိ နာမ မဟာဝါတော

သေယျထာပိနာမ=ကား။ မဟာဝါတော=သည်းစွာသော မှန်ကိုင်းလေသည်။ ဝါယန္တော=လာသည်ရှိသော်။ တိဏကဋ္ဌပဏ္ဏသဋ္ဌာ=ထိုထိုအရပ်၌ကျသော မြက်၊ သစ်ခက်၊ သစ်ရွက်တို့ကို (ဝါ)အနှစ်မရှိသောမြက်၊ပေါ့သောသစ်ခက်၊ ကြွေကျသောသစ်ရွက်ဟောင်းတို့ကို။ ကေတော=တကွနက်။ ဥဿာရေယျသေယျထာပိနာမ=စုဂုံရာသီတွဲသို့။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၁)(နိ၊ ၃၀၇)

သေယျထာဝါ ပန နဒီ

သေယျထာ ဝါ ပန=ဥပမာတနည်းသော်ကား။ ပဗ္ဗတေယျာ=တောင်ထိပ်မှစီးသော။
 နဒီ=မြစ်သည်။ သင်္ခသေဝါလပဏကံ=သင်္ခမော်၊ သေဝါလမော်၊ ပဏကမော်ကို။ ဧကတော=
 နက်။ ဥဿာရေယျ သေယျထာပိ=စုပုံရာသကဲ့သို့။ ဝေမေဝ=သာလျှင်။ နာနာနာမာ=
 အထူးထူးသော အမည်ရှိကုန်သော။ နာနာဂေါတ္တာ=အထူးထူးသော အနွယ်ရှိကုန်သော။
 နာနာဇ္ဇော=အထူးထူးသော ဇာတ်ရှိကုန်သော။ နာနာကုလာ=အထူးထူးသော အမျိုးမှ။
 နိက္ခမိတ္တာ=၍။ ပဗ္ဗဇိတာ=ရဟန်းပြုအပ်ကုန်သော။ တုမေ=တို့ကို။ ဧကတော=နက်။
 ဥဿာရိတာ=စုပုံအပ်ကုန်၏။

ဒုဗ္ဗစဇောတိကော-၌ အပြောခက်အဆိုခက်သောသဘောရှိပုံ

ရဟန်းဖြစ်ပါလျက် အပြောခက် အဆိုခက်ခြင်းကို ပြုတတ်ကြသော တရားတို့နှင့်
 ပြည့်စုံ၍ သည်းမခံတတ်ဘဲ အဆုံးအမကို ရိုသေစွာ ခံယူလေ့မရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥဒ္ဒေသပရိယာပန္န သု-၌ ဥဒ္ဒေသအရ

ပါတိမောက်ကိုယူပါ။

သဟဓမ္မိကဟူသည်

ဘုရားရှင်ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြစ်သည်။

ဒုဗ္ဗစရဟန်းကို ဆုံးမရန်တာဝန်ရှိသူများ

မြင်ကြ၊ ကြားကြသော ရဟန်းများဖြစ်သည်။

ကုလဒူသကသိက္ခာပုဒ်

အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာ နာမ

အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာနာမ=အဿဇိအမည်၊ ပုနဗ္ဗသုကာ အမည်ရှိကုန်သော ရဟန်း
 တို့သည်။ ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မိ=ကိဋ္ဌာဂိရိနေပုဒ်၌။ အာ ဝါသိကာ= ကျောင်းနေကျောင်းထိုင်
 တို့သည်။ အလဇ္ဇိနော=အရှက်မရှိကုန်သော။ ပါပဘိက္ခူ=ယုတ်မာသောရဟန်းတို့သည်။
 ဟောန္တိ=ကုန်၏။ တေ=ထိုအဿဇိပုနဗ္ဗသုကာအမည်ရှိကုန်သောရဟန်းတို့သည်။ ဝေရူပံ=
 ဤသို့သဘောရှိသော။ အနာစာရံ=မလျှောက်ပတ်သောအကျင့်ကို။ အာစရန္တိ=ကျင့်
 ကုန်၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၄)(နိ၊ ၃၀)

မာလာဝတ္ထု

မာလာဝတ္ထု=နပျို့လန်းလန်း ပန်းပင်ငယ်ကို။ ရောပေန္တိပိ=မိမိတို့ကိုယ်တိုင်လည်း စိုက်ကုန်၏။ ရောပါပေန္တိပိ=သူတပါးကိုလည်း စိုက်စေကုန်၏။ သိဉ္ဇန္တိပိ=ရေဖြင့် ကိုယ်တိုင်လည်း လောင်းကုန်၏။ သိဉ္ဇာပေန္တိပိ=သူတပါးကိုလည်း လောင်းစေကုန်၏။ ဩစိနန္တိပိ=ကိုယ်တိုင်လည်း ဆွတ်ကုန်၏။ ဩစိနာပေန္တိပိ=သူတပါးကိုလည်း ဆွတ်စေကုန်၏။ ဂန္တေန္တိပိ=ကိုယ်တိုင်လည်း သိကုံးကုန်၏။ ဂန္တာပေန္တိပိ=သူတပါးကိုလည်း သိကုံးစေကုန်၏။ ဧကတောဝဏ္ဏိကမာလံ= တဖက်ပွင့်ညှာဆိုင်သောပန်းကုံးကို။ ကရောန္တိပိ=ကုန်၏။ ကာရာပေန္တိပိ=ကုန်၏။ ဥဘတောဝဏ္ဏိကမာလံ=နှစ်ဘက်ပွင့်ညှာဆိုင်သောပန်းကုံးကို။ မဉ္ဇရိကံ=ပန်းတံကို။ ဝိဇ္ဇတိကံ=ပန်းလက်ကောက်ကို။ ဝဋ်သကံ=ပန်းဦးဆောက်ကို။ အာဝေဠံ=နားသွယ်ပန်းကို။ ဥရစ္ဆဒံ=ရင်လွမ်းပန်းကို။

တေ ကုလိတ္တိနံ

တေ=ထိုအဿဇိပုနဗ္ဗသုကရဟန်းတို့သည်။ ကုလိတ္တိနံ=အမျိုး အိမ်ရှင်မိန်းမတို့၏။ ကုလဓိတာနံ=အမျိုးသမီး အပျိုကြီးတို့၏။ ကုလ ကုမာရီနံ=အမျိုးသမီးအပျိုငယ်တို့၏။ ကုလသုဏ္ဍာနံ=အမျိုးချွေးမတို့၏။ ကုလဒါသိနံ=အမျိုးကျွန်မတို့၏။ အတ္တယ=ငှာ။(လည်း)။ ဧက တောဝဏ္ဏိကမာလံ=ကို။ ဟရန္တိပိ=ကိုယ်တိုင်လည်း ဆောင်ကုန်၏။ ဟရာပေန္တိပိ=စေကုန်၏။ တေ=ထိုအဿဇိပုနဗ္ဗသုကရဟန်းတို့သည်။ ကုလိတ္တိဟိ=တို့နှင့်။ ကုလဓိတာဟိ=တို့နှင့်။ ကုလကုမာရီဟိ=တို့နှင့်။ ကုလသုဏ္ဍာဟိ=တို့နှင့်။ ကုလဒါသိဟိ=တို့နှင့်။ သဒ္ဓိ=ကွ။ ဧက ဘာဇနေပိ=တစ်ခုသောခွက်၌လည်း။ ဘုဉ္ဇန္တိ=ကုန်၏။ ဧကထာ လကေပိ=တစ်ခုသောရေခွက်၌လည်း။ ပိဝန္တိ =သောက်ကုန်၏။ ဧကာသနေပိ= တစ်ခုသောနေရာ၌လည်း။ နိသီဒန္တိ=ထိုင်ကုန်၏။

ဧကမဉ္ဇေပိ တုဝဇ္ဇန္တိ

ဧကမဉ္ဇေပိ=တစ်ခုသော ညောင်စောင်း၌လည်း။ တုဝဇ္ဇန္တိ=အိပ်ကုန်၏။ ဧကတ္ထရဏာပိ=တူသောအခင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍လည်း။ တုဝဇ္ဇန္တိ=ကုန်၏။ ဧကပါဝုရဏာပိ=ကုန်သည်ဖြစ်၍လည်း။ တုဝဇ္ဇန္တိ=ကုန်၏။ ဝိကာလေပိ=နေလွဲသောအခါ၌လည်း။ ဘုဉ္ဇန္တိ=ကုန်၏။ မဇ္ဇိပိ=သေရည်အရက်ကိုလည်း။ ပိဝန္တိ=ကုန်၏။ မာလာဂန္တု ဝိလေပနံပိ=ပန်းနံသာ နံသာပျောင်းကိုလည်း။ ဓာရေန္တိ=ဆောင်ကုန်၏။ နစ္စန္တိပိ=ကလည်း ကကုန်၏။ ဂါယန္တိပိ=သီဆိုလည်းသီဆိုကုန်၏။ ဝါဒေန္တိပိ=တီးလည်းတီးကုန် မှတ်လည်း မှတ်

ဘာသာဋီကာ။ ။ သယံ=ကိုယ်တိုင် (ကတ္တာ)။ ရောပေန္တိပိ= ပေါက်လည်းပေါက်စေကုန်၏။ (သဒ္ဓတ္ထ) ဝါ=စိုက်ပျိုးလည်းစိုက်ပျိုးကြကုန်၏။ (ဝေါဟာရတ္ထ) အညေနပိ=အခြားသူကိုလည်း (ကာရိတံ)။ ရောပါပေန္တိပိ=ပေါက်ပါစေဟုလည်း စေခိုင်းကြကုန်၏။ (သဒ္ဓတ္ထ) ဝါ=စိုက်ပျိုးလည်း စိုက်ပျိုးခိုင်းကြကုန်၏။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

ကုန်၏။ လာသေန္တိပိ = စံပယ်လည်း စံပယ်ကုန်၏။ နစ္ဆန္တိယာပိ = ကသောမိန်းမ၏လည်း။ ပုရတောဝါ = ရှေ့မှလည်းကောင်း။ ပစ္ဆတောဝါ = နောက်မှလည်းကောင်း။ ဂစ္ဆန္တာ = သွားကုန်သည်ဖြစ်၍။ နစ္ဆန္တိ = ကုန်၏။

အဋ္ဌပဒေပိ ကိဋ္ဌန္တိ

အဋ္ဌပဒေပိ = ရှစ်ကွက်ရေးခြစ် တကျစ်၌လည်း။ ဇူတံ = အန်ကို။ (ထည့်)။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကစားကုန်၏။ ဒသပဒေပိ = ဆယ်ကွက်ရေးခြစ် တကျစ်၌လည်း။ ဇူတံ = ကို။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ အာကာသေပိ = ဟင်းလင်းအပြင် လွင်ကောင်းကင်၌လည်း။ ဇူတံ = ကို။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ပရိဟာရပထေပိ = ပွက်ဆိတ်ကြောင်းလိုက် သမုတ်ထိုက်သော ရှောင်လွှဲအပ်သော လမ်းခရီး၌လည်း။ ပရိဟရန္တာ = ရှောင်လွှဲအပ်သောခရီးကို ရှောင်လွှဲကုန်သည်ဖြစ်၏။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ သန္တိကာယပိ = အနီးအပါး ဇယ်ကိုစက်သောအားဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ခလိကာယပိ = အန်ပျဉ်ချပ်မှာ အန်စာကစားခြင်းဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ဃဋိကာယပိ = တုတ်ရှည်နှင့် တုတ်တိုကိုခေါက်သဖြင့် ကျည်းသားတောက်ဟု သမုတ်အပ်သောကစားခြင်းဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ (၆၊ ၁၊ ၂၄၅) (နိ၊ ၃၁၁)

သလာကဟတ္ထေနပိ

သလာကဟတ္ထေနပိ = ဝါးခြမ်းစိတ်လက် ရိုက်နှက်ခတ်ပုတ်သဖြင့် အရုပ်ထင်စေ၍ ကစားခြင်းဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ အက္ခေနပိ = သစ်ဖိပ်မှရည်း ခုံညှင်းထိုးခြင်းဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ပင်္ကစိရေနပိ = ထန်းရွက်ဖက်ထုတ် တံပိုးမှုတ်သဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ဝင်္ကကေနပိ = ရွာသူသားငယ်တို့၏ကစားဖွယ် ထွန်ငယ်ဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ မောက္ခမိကာယပိ = ရှေ့နောက်ပြန်လှန်၍ ကစားခြင်းဖြင့်လည်း (ဝါ) ထက်အောက်ပြန်လှိုး ကျမ်းတိုး၍ကစားခြင်းဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ဝိလကေနပိ = ချာချာပတ်ပတ် မပြတ်လည်တတ်သော ထန်းရွက်စကြာ ကစားခြင်းဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ပတ္တာဠကေနပိ = ဖက်ခွက် ကွမ်းစားချင့်၍ ကစားခြင်းဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။

ရုထကေနပိ

ရုထကေနပိ = ရွာသူသားငယ်ကို၏ ကစားဖွယ်ရထားငယ်ဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ဓနုကေနပိ = ရွာသူသားငယ်တို့၏ ကစားဖွယ် လေးငယ်ဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ အက္ခရိကာယပိ = ကျောကောင်းကင်ထက် အက္ခရာသိသော ကစားခြင်းဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ယယာဝဇ္ဇေနပိ = အကြိုင်အကြိုင် ကုန်းယောင်ကန်းယောင် အကျွန်ဆောင်၍ ပျားမြှောင်သောအပြစ်ကို ပြယ်ဖြင့်လည်း။ ကိဋ္ဌန္တိ = ကုန်၏။ ဟတ္တိသိပ္ပိ = ထင်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ (နိမိတ်အနက်၌ သတ္တမိဂိဘက်ကို ခိမိ) သိပ္ပိ = အတတ်ကို။ သိက္ခန္တိ = ကုန်၏။

ရထသ္မိပိ သိက္ခန္တိ

ရထသ္မိပိ=ရထားဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ သိပ္ပံ=ကို။ သိက္ခန္တိ =ကုန်၏။
တရသ္မိပိ=သန်လျက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ သိပ္ပံ=ကို။ သိက္ခန္တိ =ကုန်၏။
ဟတ္ထိဿပိ=၏လည်း။ ပုရတော=မှ။ ဓာဝန္တိ =ကုန်၏။ ရသဿပိ=၏လည်း။ ပုရတော=
မှ။ ဓာဝန္တိ =ထိုသို့ပြေးသွားကုန်၏။ အာဓာဝန္တိ =သည်သို့ပြေးလာကုန်၏။

ဥဿေဋ္ဌန္တိပိ

ဥဿေဋ္ဌန္တိပိ=ခုန်လွှားအားထုတ် သတ်ပုတ်ဟန်ကိုလည်းပြုကုန်၏။ အပေါဋ္ဌေန္တိပိ=
လက်ပန်းဖောက်လည်းခတ်ကုန်၏။ နိဗ္ဗုဇ္ဈန္တိ ပိ=လက်ပန်းလည်းလုံးကုန်၏။ မုဋ္ဌိဟိပိ=
လက်ဆုပ်လက်သီးတို့ဖြင့်လည်း။ ယုဇ္ဈန္တိ =ထိုးပစ်ပုတ်ခတ်သတ်ကုန်၏။ ရပ်မဇ္ဈေပိ=
ကရာပွဲသဘင်၏ အလယ်၌လည်း။ သံဃာဋီ=ဒုက္ခကို။ ပတ္တရိတွာ=ဖြန့်ခင်း၍။ နစ္စကီ=
ကချေသည်မကို။ ဘဂိနီ=နှမ။ ဣဓ=ဤဖြန့်ခင်းသော ဒုက္ခကို။ နစ္စဿု=ကလော့။
ဣတိဝေ=ဤသို့။ ဝဒန္တိ =ကုန်၏။ နလာဋီကံပိ=ကောင်းစွကောင်းစွ ငါ့နှမဟု နဖူးတင်
ထားသော လက်ချောင်းများကို လည်း။ ဝဒန္တိ =ပေးကုန်၏။ ဝိဝိဓံ=ဆိုအပ်ပြီးသည်မှတစ်ပါး
အထူးထူး အပြားပြား များစွာသော။ အနာစာရံပိ=မကျင့်ကောင်းသော အကျင့်ကိုလည်း။
အာစရန္တိ =ကုန်၏။

ရဟန်းတော်တစ်ပါး ဝိနည်းတော်နှင့်အညီ ကိဋ္ဌာဂိရိဇနပုဒ်သို့ ဆွမ်းခံကြပုံ

သောဘိက္ခု=သည်။ ပုဗ္ဗန္တသမယံ=၌။ နိဝါသေတွာ=၍။ ပတ္တစိဝရံ-ကို။ အာဒါယ=
၍။ ပါသာဒိကေန=ကြည်ညိုဘွယ်ကို ဆောင်တတ်သော။ အဘိက္ကန္တေန= ရှေ့သို့ တက်
ခြင်းဖြင့်။ ပဋိက္ကန္တေန=နောက်သို့ဆုတ်ခြင်းဖြင့်။ အာလောကိတေန=တူရုကြည့်ခြင်းဖြင့်။
ဝိလောကိတေန=တစောင်းကြည့်ခြင်းဖြင့်။ သမိဉ္စိတေန=ကွေးခြင်းဖြင့်။ ပသာရိတေန=
ဆန့်တန်းခြင်းဖြင့်။ (ဤ၌ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဟူသမျှကို ဣတ္ထမ္မဟလက္ခဏအနက်၌ မှတ်အပ်၏)
ဩက္ခိတ္တစက္ခု=ချသောမျက်လွှာရှိသည်ဖြစ်၍။ ဣရိယာပထ သမ္ပန္နော=ဣရိယာပုတ်
နှင့် ပြည်စုံသည်ဖြစ်၍။ ကိဋ္ဌာဂိရိ=ကိဋ္ဌာဂိရိ ဇနပုဒ်သို့။ ပိဏ္ဍယ=ငှာ။ ပါပိသံ=ဝင်၏။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၅)(နိ၊ ၃၁၄)

ဝိနည်းထို ရဟန်းကို လူတို့ကဲ့ရဲ့ကြပုံ

မနုဿာ=တို့သည်။ တံဘိက္ခု=ကို။ ပဿိတွာ=ကုန်၍။ ဝေ=ဤသို့။ အာဟံသု=
ကုန်၏။ အဗလဗလောဝိယာ=အလွန်နူးညံ့သကဲ့သို့သော။ မန္တမန္တောပိယာ=အလွန်ဖြိုးညှင်း
သကဲ့သို့သော။ ဘာကုဋိက ဘာကုဋိကောဝိယာ=အလွန်မျက်မှောင်ကြုတ်သကဲ့သို့သော။
အယံဘိက္ခု=သည်။ ကော=အဘယ်ရဟန်းနည်း။ ကော=အဘယ်လူသည်။ ဥပဂတဿ=
အိမ်သို့ကပ်သော။ ဣမဿ=ဤရဟန်းအား။ ပိဏ္ဍကံ=ဆွမ်းကို။ ဒဿကံ=လှူလတံ့နည်း။

အမှောက် ပန အယျာ

အမှောက်=တို့၏။ အယျာ=အရှင်ဖြစ်ကုန်သော။ အဿဇိပုနဗ္ဗ သုကာပန=တို့သည် ကား။ သဏှာ=နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်၏။ သခိလာ=ပြေပြစ်ကုန်၏။ သုခသမ္ဘာသာ=ပြော လွယ်ဆိုလွယ်ရှိကုန်၏။ မိဟိတ ပုဗ္ဗမာ=ပြီးခြင်း ရှေ့သွားရှိသော စကားရှိကုန်၏။ ဧဟိသွာဂတဝါဒိနော=လာသလော ကောင်းစွာလာခြင်းတည်းဟု ဆိုလေ့ရှိကုန်၏။ အဘာကုဋိကာ=မျက်မှောင်ကြုတ်ခြင်းမှ ကင်းကုန်၏။ ဥတ္တာနမုခါ=ပေါ်သော မျက်နှာ ရှိကုန်၏။ ပုဗ္ဗဘာသိနော=ရှေးဦးစွာ ဆိုလေ့ရှိကုန်၏။ တေသံခေါ=ထိုအဿဇိပုနဗ္ဗ သုကတို့အား။ ပိဏ္ဏော=ကို။ ဒါတဗ္ဗာနာမ= လှူအပ်ကောင်း၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အာဟံသု= ကုန်၏။

ကိဇ္ဈာဂိရိတွင် ပျက်စီးနေသောသာသနာကို သုတ်သင်ရန် လျှောက်လှမ်းချက်

ဘန္တေ =ဘုရား။ ကိဇ္ဈာဂိရိသို့=၌။ အာဝါသော=ကျောင်းသည်။ ဒုဋ္ဌော=ပျက်စီး၏။ ဘန္တေ =ဘုရား။ ယေပိတေမနုဿာ=အကြင်လူတို့သည်လည်း။ ပုဗ္ဗေ=ရှေး၌။ သဒ္ဓါ= ယုံကြည်ကုန်သည်။ ပသန္နာ=ကြည်ညိုကုန်သည်။ အဟေသံ=ကုန်ပြီ။ တေပိ=ထိုလူတို့ သည်လည်း။ တေရဟိ=၌။ အဿဒ္ဓါ=ကုန်သည်။ အပ္ပသန္နာ=ကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ကုန်၏။ သံဃဿ=၏။ ပုဗ္ဗေ=၌။ ယာနိပိ တာနိ ဒါနပ္ပထာနိ= အကြင် အလှူဝတ်တို့ သည်လည်း။ သန္တိ=ကုန်၏။ တာနိပိ=ထိုအလှူဝတ်တို့သည်လည်း။ တေရဟိ=၌။ ဥပစ္ဆိန္နာနိ=ပြတ်ကုန်၏။ ပေသလာ=သီလကို ချစ်ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ရိဇ္ဈန္တိ = ဆိတ်ကုန်ကင်းကုန်၏။ ပါပဘိက္ခု=တို့သည်။ နိဝသန္တိ =နေကုန်၏။ ဘန္တေ =ဘုရား။ သာဓု=တောင်းပန်ပါ၏။ ဘဂဝါ=သည်။ ယထာ=အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဟိဏီ ယမာနေ=စေလွှတ်အပ်သည်ရှိသော်။ ကိဇ္ဈာဂိရိသို့=၌။ အယံအာဝါသော= ဤကျောင်း သည်။ သဏှဗောဃျ=လဇ္ဇိပေသလ သိက္ခာကာမရဟန်းအပေါင်းဖြင့် ကောင်းစွာတည်ရာ ၏။ တထာ=တို့အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကိဇ္ဈာဂိရိ=သို့။ ဘိက္ခု=တို့ကို။ ပဟိဏေယျ= စေတော်မူပါလော့။ ဣတိ=ဤသို့။ ဝဒေဟိ=လျှောက်ပါလေ။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ= ၏ (ပြန်။ ဣတိတပုဒ်ကျေ)

အာစိဏ္ဏံ ခေါ ပနေတံ ဗုဒ္ဓါနံ

ဘဂဝန္တ၌ာနံ=ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓါနံ=တို့အား။ အာဂန္တုကေဟိ=ကုန်သော။ ဘိက္ခုဟိ= တို့နှင့်။ သဒ္ဓိ=တကွ။ ယံပဋိသမ္ဘောဒိတုံ ယံပဋိ သမ္ဘောဒနံ=အကြင်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောဟောခြင်းသည်။ အတ္တိ=၏။ ဧတံ=ဤဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာပြောဟောခြင်းသည်။ ဘဂဝန္တ၌ာနံ=ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓါနံ=တို့၏။ (ထပ်၍သမ္ပန်)။ အာစိဏ္ဏံခေါပန=အလေ့အကျက် ဖော်သာတည်း။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၆)(နိ၊ ၃၁၆)

တပည့်မကောင်း ဆရာခေါင်းဟူသော စကားမှန်ကန်ပုံ

ဂစ္ဆထ တုမေ သာရိပုတ္တာ ကိဋ္ဌာဂိရိ ဂန္တော အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာနံ ဘိက္ခုနံ ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မာ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မံ ကရောထ၊ တုမှာကံ ဇေတ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ ဟူသော ပါဠိကို ထောက်ပါ။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၈)

အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာ ရဟန်းတို့အား ပဗ္ဗာဇနိယ ကံပြုပုံအစီအစဉ်

- ၁။ အရင်ဆုံး အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာ ရဟန်းတို့ကို စောဒနာရခြင်း၊ အပြစ်ကို သတိပေးခြင်း၊ အာပတ်သို့တင်ခြင်း အမှုတို့ကို ပြုလုပ်ရခြင်း၊
- ၂။ ဗျတ္တ၊ ပဋိဗလရဟန်းက (ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မကရဏ) ဥတ္တိ ဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာကို အသိပေးရခြင်း။

တေ သံဃေန ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မကတာ

တေ=ထိုအဿဇိပုနဗ္ဗရဟန်းတို့သည်။ သံဃေန=သည်။ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မကတာ= ပဗ္ဗာဇနိယကံကို ပြုအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ သမ္မာ=ကောင်းစွာ။ နဝတ္တန္တိ=မကျင့်ကုန်။ လောမံ=မာန်တည်းဟူသောအမွေးကို။ နပါတေန္တိ=မချကုန်။ နေတ္တာရံ=ကံမှထုတ်ဆောင်တတ်သောအကျင့်ကို။ နဝတ္တန္တိ=မကျင့်ကုန်။ ဘိက္ခု=ကံပြုသောရဟန်းတို့ကို။ နခမာပေန္တိ=သည်းမခံစေကုန်။ အက္ကောသန္တိ=ဆဲရေးကုန်၏။ ပရိဘာ သန္တိ=ရေရွတ်ကုန်၏။ ဆန္ဒဂါမိတာ=ဆန္ဒာဂတိကိုလိုက်၍အဖြစ်တို့သို့။ ဒေါသဂါမိတာ=တိုသို့။ ဟောဟဂါမိတာ=တိုသို့။ ဘယဂါမိတာ=တိုသို့။ ပါပေန္တိ=ရောက်စေကုန်၏။ ပက္ကမန္တိပိ=အရပ်တပါးသို့လည်း ဖဲသွားကုန်၏။ ဝိပ္ပမန္တိပိ=လူလည်းထွက်ကုန်၏။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၉)(နိ၊ ၃၁၈)

ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ-အရ
ရွာ၊ နိဂုံး၊ မြို့တို့ကို ယူပါ။

ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တိ -၌ မှီ၍နေဟူသည်

ဆွမ်းစသောပစ္စည်း (၄)ပါးတို့သည် ထိုရွာ၊ နိဂုံး၊ မြို့၌ ဆက်စပ်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကုလ-အရ အမျိုး (၄) ပါးဟူသည်

- ၁။ ခတ္တိယကုလံ = မင်းမျိုး၊
- ၂။ ဗြာဟ္မဏကုလံ = ပုဏ္ဏားမျိုး၊
- ၃။ ဝေဿကုလံ = ကုန်သည်မျိုး၊
- ၄။ သုဒ္ဒကုလံ = သူဆင်းရဲမျိုး၊

ကုလဒူသကသရုပ်

ကုလဒူသကောတိ=ကား။ ပုပ္ဖေနဝါ=ပန်းပေးသဖြင့်လည်းကောင်း။ ဖလေနဝါ=သစ်သီးပေးသဖြင့်လည်းကောင်း။ စုဏ္ဏေနဝါ=ကသယံမှုန့်ပေးသဖြင့်လည်းကောင်း။ မတ္တိကာယဝါ=မြေညက်ပေးသဖြင့်လည်းကောင်း။ ဒန္တကဋ္ဌေနဝါ=ဒန်ပူပေးသဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝေဠုယာဝါ=ဝါးပေးသဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝေဇ္ဇိကာယ ဝါ=ဆေးကုသဖြင့်လည်းကောင်း။ ဇယံပေသနိကေနဝါ=မြင်းခေါင်းဖြင့် အစေအပါးခံ၍ သွားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ကုလာနိ=တို့ကို။ ဒူသေတိ=ဖျက်ဆီး၏။

(ဆောင်) ပုပ္ဖ-ဖလ၊ စုဏ္ဏေန၊ မတ္တိ-ဒန္တကာ၊
ဝေဠု-ဝေဇ္ဇိ ပေသန၊ အဋ္ဌဒူသကာ။

ပါပသမာစာရော-၌ ယုက်မာသောအကျင့်များ

ပန်းပင်ငယ်ကို စိုက်ခြင်း၊ စိုက်ခိုင်းခြင်း၊ ရေလောင်းခြင်း၊ ရေလောင်းခိုင်းခြင်း၊ ဆွတ်ခူးခြင်း၊ ဆွတ်ခူးခိုင်းခြင်း၊ သီကုံးခြင်း၊ သီကုံးခိုင်းခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

ကုလနိ စ တေန ဒုဋ္ဌာနိ-၌ ဖျက်ဆီးရာရောက်ပုံ

ရှေးက သဒ္ဓါတရားရှိကြပါလျက် ထိုကုလဒူသကရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ သဒ္ဓါတရားမရှိကြ၊ ရှေးက ကြည်ညိုကြပါလျက် မကြည်ညိုကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကုလဒူသကရဟန်းကို ဆုံးမရန်တာဝန်ရှိသူများ

မြင်ကြ၊ ကြားကြသော ရဟန်းများဖြစ်သည်။

သံဃာဒိသေသံ ပြီးပါပြီ။

ပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်

သောယျ ဩဝရကေ

အယျ=အရှင်။ သော=ဤသတို့သမီးသည်။ ဩဝရကေ=လိုက်ခန်း၌။ နိသိန္ဒာ=ထိုင်နေ၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ ပ။ ကာလယုတ္တံ=ကာလနှင့်လျောက်ပတ်သော။ ဂေဟသီတံ=စကားကို။ သမုလ္လပန္နော=ပြောဟောလျက်။ ကာလယုတ္တံ=သော။ ဓမ္မံ=ဒါန သီလနှင့်စပ်သောတရားကို။ ဘဏန္တော=ဟောလျက်။ နိသဇ္ဇံ=ကို။ ကပ္ပေသိ=၏။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၈၅)(နိ၊ ၃၂၄)

ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ

မိဂါရမာတာ=မိဂါရသူဌေး၏ အမိဖြစ်သော။ ဝိသာခါ=သည်။ ဗဟုပုတ္တာ=များသော သားသမီးရှိသည်။ ဗဟုနုတ္တာ=များသောမြေးရှိသည်။ အရောဂပုတ္တာ=အနာကင်းသော သားသမီးရှိသည်။ အရောဂနုတ္တာ=အနာကင်းသောမြေးရှိသည်။ အဘိမင်္ဂလသမ္ပတာ=အလွန်မင်္ဂလာရှိ၏ဟု သမုတ်အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ မနုဿာ=တို့သည်။ ယညေသု=ယဇ်တို့၌လည်းကောင်း။ ဆဏေသု=သဘင်တို့၌လည်းကောင်း။ ဥဿဝေသု=ပွဲလမ်း တို့၌လည်းကောင်း။ မိဂါရမာတရံ=သော။ ဝိသာခံ=ကို။ ပဌမံ=စွာ။ ဘောဇေန္တိ=စား စေကုန်၏။ ပ။ နိမန္တိတာ=ဖိတ်အပ်သည်ဖြစ်၍။ တံကုလံ=သို့။ အဂမာသိ=၏။ ပ။

ဣဒံ ဘန္တေ နစ္ဆန္တံ နပဋိရူပံ

ဘန္တေ=အရှင်။ အယျော=သည်။ ယံယေန=အကြင်အကြောင်းဖြင့်။ ပ။ နိသဇ္ဇံ=ကို။ ကပ္ပေတိ=၏။ ဣဒံ=ဤအကြောင်းသည်။ နစ္ဆန္တံ=မလျောက်ပတ်။ နပဋိရူပံ=မသင့်တင့်။ ဘန္တေ=အရှင်။ အယျော=သည်။ တေနဓမ္မေန=ထိုဓမ္မထုန်အကျင့်ဖြင့်။ ကိဉ္ဇာပိ အနတ္တိ ကော=အကယ်၍ကား အလိုမရှိပါပေ။ အပိစ=ထိုသို့အလို မရှိသော်လည်း။ အပ္ပသန္တာ=မကြည်ညိုကုန်သော။ မနုဿာ=တို့ကို။ ဒုဿဒ္ဒါပယာ=ယုံကြည်စေနိုင်ခဲ့ကုန်၏။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၈၆)(နိ၊ ၃၂၄)

ဝိသာခါ၏ ဂုဏ်ရည်များ

(၁) မိဂါရမာတာ၊	(၂) ဗဟုပုတ္တာ၊
(၃) ဗဟုနုတ္တာ၊	(၄) အရောဂပုတ္တာ၊
(၅) အရောဂနုတ္တာ၊	(၆) အဘိမင်္ဂလသမ္ပတာ။

မာတုဂါမ -အရ

ကာယသံသဂ္ဂနှင့် တူသည်။

ကော ကောယ

ကော-အရ ရဟန်ကိုယူပါ။

ကောယ-အရ မာတုဂါမတို့ကို ယူပါ။

ရဟောသရုပ်

၁။ စက္ခုဿရဟော = မျက်စိကွယ်ရာ၊

၂။ သောတဿရဟော = နားကွယ်ရာ၊

စက္ခုဿ ရဟော ဟူသည်

မျက်စိကို မှိတ်လျှင်ဖြစ်စေ၊ မျက်မှောင်ကိုလည်း မြှောက်ချီလျှင်ဖြစ်စေ၊ ဦးခေါင်းကိုလည်း မြှောက်ချီလျှင်ဖြစ်စေ မမြင်နိုင်သောနေရာဖြစ်သည်။

စက္ခုဿ ရဟောနာမ

အက္ခိဝါ=မျက်စိကိုလည်း။ နိခဏိယမာနေ=မှိတ်အပ်သည်ရှိသော်။ ဘမုကံဝါ=မျက်မှောင်ကိုလည်း။ ဥက္ခိပိယမာနေ=ချီအပ်သည်ရှိသော်။ သိသံဝါ=ကိုလည်း။ ဥက္ခိပိယမာနေ=သော်။ ပဿိတုံ=ငှာ။ သက္ကာ=သည်။ နဟောကံ=မဖြစ်။

သောတဿ ရဟော ဟူသည်

ပင်ကိုစကားကို မကြားနိုင်သောနေရာဖြစ်သည်။

ပဋိစ္ဆန္ဒနာမ

ပဋိစ္ဆန္ဒ=ဖုံးကွယ်သော။ အာသနံနာမ=ကား။ ကုဋေ ဝါ= နံရံဖြင့်လည်းကောင်း။ ကဝါဋေ ဝါ= တံခါးရွက်ဖြင့် လည်းကောင်း။ ကိလဉ္ဇေ ဝါ=ဖျာဖြင့်လည်းကောင်း။ သာဏိပါကာရေ ဝါ=တင်းတိမ် အရံဖြင့်လည်းကောင်း။ ရုက္ခေ ဝါ=သစ်ပင်ဖြင့်လည်းကောင်း။ တမ္ပေ ဝါ=သည်တိုင်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ကောတ္ထဋ္ဌိယာ ဝါ=ရိုင်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ယေန ကေနစိ=အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုဖြင့်။ ပဋိစ္ဆန္ဒ=ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၂၈၇)(နိ၊ ၃၂၆)

အလံ ကမ္မနိယ ဟူသည်

မေထုန်အကျင့်ကို မှီဝဲနိုင်သော နေရာဖြစ်သည်။

ယုံကြည်ထိုက်သော(သဒ္ဓေယျဝစသာ) ဥပါသိကာမဏိဂုဏ်ရည်များ

သဒ္ဓေယျဝစသာနာမ=ကား။ အာဂတပ္ပလာ=လာသော သောတာပတ္တိဖိုလ်ရှိသည်။ အဘိသမေတာဝိနီ=သိအပ်ပြီးသောသစ္စာ လေးပါးရှိသည်။ ဝိညာတသာသနာ=သိအပ်ပြီးသော သာသနာရှိသည်။ ဟောတိ=၏။

သဒ္ဓေယျဝစသာ-အရ

အာဂတဖလာကိုထောက်၍ အရိယာဥပါသိကာမကိုယူပါ။

ဥပါသိကာ ဟူသည်

ရတနာ(၃)ပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သောသူဖြစ်သည်။

အယျော မယာ ဒိဋ္ဌာ

အယျော=ကို။ မယာ=သည်။ မာတုဂါမဿ=၌ (ပါ) ၏။ မဂ္ဂေ=သုံးပါး
သောမဂ်၌။ ပေလုနုဓမ္မံ=ကို။ ပဋိသေဝန္တော=မှီဝဲလျက်။ နိသိန္ဓော=နေသည်ကို။ ဒိဋ္ဌာ=
၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဝဒေယျ=ငြားအံ့။

သော စ တံ ပဋိဇာနာတိ

သောစဘိက္ခု=သည်လည်း။ တံ=ထိုထိုင်ခြင်းကို။ ပဋိဇာနာတိ=ဝန်ခံ၏။ ပ။ သော=
ထိုရဟန်းသည်။ ဝေ=ဤသို့။ စေဝဒေယျ=ငြားအံ့။ အဟံ=သည်။ နိသိန္ဓော=နေထိုင်
သည်။ သစ္စံ=မှန်ပေ၏။ မေထုနုဓမ္မံ=ကို။ နောစခေါ ပဋိသေဝီ=မမှီဝဲပါ။ ဣတိ=သို့။
ဝဒေယျ=အံ့။ ပ။

အနိယတသရုပ်

(၁) ပါရာဇိက၊ (၂) သံဃာဒိသေသ်၊ (၃) ပါစိတ်။

ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပုဒ်

အနိယတသရုပ်

(၁) သံဃာဒိသေသ်၊

(၂) ပါစိတ်။

အနိယတ ပြီးပါပြီ။

ဘာသာနိကာ။ ။ အာယသ္မာဥဒါယီ=သည်။ (ကပ္ပေသိဉ္စစင်) ဘဂပတာ=သည်။ မာတုဂါမေန=နှင့်။
သဒ္ဓိ=တကွ။ ကောကောယ=တစ်ယောက်ချင်းချင်း။ ရဟော=သိက်ကွယ်ရာ
အရပ်၌။ ပဋိစ္စန္ဓေ=သော။ အလံကပ္ပနိယေ= မေထုနုအမှု၌ ခံသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှာစွမ်းနိုင်သော။
အာသနေ=နေရာ၌။ ယံနိသန္ဓံ=အကြင်ထိုင်ခြင်းကို။ (ကပ္ပေယျ=ပြုရာ၏) ဟံ=ထိုထိုင်ခြင်းကို။
ကပ္ပေတုံ= ပြခြင်းငှာ။ ပဋိက္ခိတ္တံ=ပယ်ခြစ်တော်မူအပ်ပြီ။

(တနည်း) အာယသ္မာဥဒါယီ=သည်။ ဘဂဝတာ=သည်။ ကောယ=သော။ မာတုဂါမေန=နှင့်။
သဒ္ဓိ=အတူတကွ။ ရဟော=၌(ပ) အာသနေ=၌။ ကော=တစ်ပါးသောရဟန်း၏(ပါ) တစ်ပါးတည်း
ဖြစ်၍။ နိသန္ဓံ=ကို။ ကပ္ပေတုံ=ငှာ။ ပဋိက္ခိတ္တံ=ပြီ။ (ဘာနိ၊ ၄၊ ၄၈၉)

ဝိသုဒ္ဓိယကဏ္ဍ

မထမကထိနသိက္ခာပုဒ်

ဆဗ္ဗဂ္ဂိတို့ဆောင်သော တိစိပရိက်အရေအတွက်

၁။ ရွာသို့ဝင်ရာ၌ တစ်စုံ၊

၂။ အာရပ်ပွင်နေရာ၌ တစ်စုံ၊

၃။ ရေချိုးဆိပ်သို့သက်ဆင်းရာ၌ တစ်စုံ၊

(ပိ၊ ၁၊ ၂၉၄)

ကိဝစိရံ ပနာနန္တ

အာနန္တ=နွှာ၊ သာရိပုတ္တော=သည်။ ကိဝစိရံ=အဘယ်မျှလောက်ကြာမြင့်သော အခါ၌။ အာဂစ္ဆိဿတိပန=လာလတ္တံ့နည်း။ ဣတိ=သို့။ ဝုတ္တော=သော်။ (ထည့်)။ ဘဂဝါ=ဘုရား။ နဝမံ ဝါ ဒိဝသံ=ကိုးရက်မြောက်သောနေ့၌လည်းကောင်း။ ဒသမံ ဝါ ဒိဝသံ=၌လည်းကောင်း။ အာဂစ္ဆိဿတိ=လာလတ်။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ဒသာဟပရမဟူသော အနုပညတ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

အရှင်အာနန္ဒာအား အတိရေကသင်္ကန်းဖြစ်ပေါ်ချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာက ထိုသင်္ကန်းကို အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ပေးလှူလိုရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်လည်း သာကေတပြည်၌ နေသဖြင့် ရှင်အာနန္ဒာအား “ဘုရားရှင်က အတိရေကသင်္ကန်းကို မဆောင်ရဟု” သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူထားသည်။ ငါ့အားလည်း အတိရေက သင်္ကန်းဖြစ်ပေါ်လာ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ပေးလိုသော်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သာကေတပြည်၌ နေသဖြင့် ဘယ်လို ကျင့်ကြံရပါမည်နည်း”ဟု အကြံအစည်ဖြစ်ပေါ်လေသည်။ ထိုအခါ မိမိ အကြံအစည်ကို ဘုရားရှင်အားလျှောက်ထားရာ ဘုရားရှင်က “အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟာ ဘယ်လောက်ကြာလျှင် ကြွလာမည်နည်း”ဟုမေးတော်မူ၍ (၉)ရက်မြောက်သော နေ့၌ဖြစ်စေ၊ (၁၀)ရက်မြောက်သောနေ့၌ဖြစ်စေ ကြွလာမည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားသဖြင့် (၁၀) ရက်တို့ပတ်လုံး အပိုအလွန်သင်္ကန်းကို ဆောင်ရန်ခွင့်ပြုတော် မူခဲ့လေသည်။

နိဋ္ဌိတစိဝရသိန္နိ

နိဋ္ဌိတစိဝရသိန္နိ=ကား။ ဘိက္ခုနော=၏။ စိဝရံ=သည်။ ကတံဝါ=အပ်ပူစသည်ဖြင့် ပြုအပ်ပြီးသည်လည်း။ ဟောတိ=၏။ နဋ္ဌဝါ=ပျောက်သည်လည်းကောင်း။ ဝိနဋ္ဌဝါ=ပျက်စီးသည်လည်းကောင်း။ ဒနံဝါ=မီးလောင်သည်လည်းကောင်း။ စိဝရာသာ=သင်္ကန်းရနိုးခြင်းသည်။ ဥပစ္စန္ဒာဝါ=ပြတ်သည်လည်းကောင်း။ ခဟာတိ=၏။ (ပိ၊ ၁၊ ၂၉၅)(နိ၊ ၃၃၀)

ညွှတ်သော ကထိနော နှင့် ကထိနုတ်ခြင်း (၂) မျိုး

- ၁။ မာတိကာ (၈) ပါးတို့တွင် တပါးပါးဖြင့်နှုတ်ခြင်း၊
- ၂။ သံဃာက အကြား၌ နှုတ်ခြင်း။

အတိရေကစီဝရ ဟူသည်

အဓိဋ္ဌာန် မတင်အပ်၊ ဝိကပ္ပနာမပြုအပ်သေးသောသင်္ကန်းကို ခေါ်သည်။

စီဝရ ဟူသည်

သင်္ကန်း(၆)ထည်တို့တွင် တစ်ထည်ထည်သော ဝိကပ္ပနာလောက် သောသင်္ကန်း လျှင် အဆုံးစွန်ဖြစ်သော သင်္ကန်းဖြစ်သည်။

သင်္ကန်း၏ ဇာတိပြပါ၌

စီဝရံ နာမ ဆန္ဒံ စီဝရာနံ အညတရံ စီဝရံ။

သင်္ကန်း၏ပမာဏပြပါ၌

ဝိကပ္ပနပကံ ပစ္ဆိမံ။

တံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ-၌ အာပတ်သင့်ချိန်

သင်္ကန်းရပြီးသည်မှနောက် (၁၁) ခုမြောက် အရုဏ်တက်ချိန်။

နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်သင်္ကန်းကို စွန့်ရမည့်ဌာနများ

- (၁) သံဃာ၊ (၂) ဂိုဏ်း၊ (၃) ပုဂ္ဂိုလ်။

သံဃာအားစွန့်ပုံ

- (၁) နိဿဂ္ဂိထိုက်သောရဟန်းသည် သံဃာကိုဆည်းကပ်၊ လက်ကန်တော့ ပေါ်၍ ဝါကြီးသော ရဟန်းတို့၏ခြေတို့ကို ဂိုဏ်းကာ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၊ လက်အပ်မြှောက်ချီပြီး “ဣဒံ မေ ဘဇ္ဇေ စီဝရံ ဒဿဟာတိက္ကန္တံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ သံဃဿနိ သမ္ဘာမိ” ဟုဆို၍ စွန့်ရမည်။
- (၂) စွန့်ပြီး၍ အာပတ်ကို ဒေသနာကြားရမည်။
- (၃) ဗျတ္တပဋိဗလရဟန်းက အာပတ်ကိုခံယူ၍ ညတ်ဖြင့် စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို ပြန်ပေးရမည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဂိုဏ်းအားစွန့်ရာ၌ ရဟန်းများစွာသို့ကဲ့ ချဉ်းကပ်ခြင်း၊ သံဃဿအား အသိပညာအားကိုး ခိုခြင်းထူးသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်အားစွန့်ပုံ

- (၁) နိဿဂ္ဂိထိုက်သောရဟန်းသည် ရဟန်းတစ်ပါးကို ချဉ်းကပ်ခြင်း စသည်တို့ကိုလုပ်၍ “ဣဒံ မေ အာဝုသော စိဝရံ ဒဿဟာ တိက္ကန္တံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ” ဟု ဆို၍ စွန့်ရခြင်း၊
- (၂) စွန့်ပြီး၍ အာပတ်ကို ဒေသနာကြားရခြင်း၊
- (၃) ထိုရဟန်းက အာပတ်ကို ခံယူရခြင်း၊
- (၄) ဣမံ စိဝရံ အာယသ္မတော ဒမ္မိ ဟုဆို၍ စွန့်အပ်သော သင်္ကန်းကိုပေးရခြင်း။

ဒဿဟာတိက္ကန္တေ

ဒဿဟာတိက္ကန္တေ = ဆယ်ရက်ကိုလွန်သည်။ အတိက္ကန္တ သည် = လွန်၏ဟု အမှတ်ရှိလျက်။ ဓာရယန္တဿ = အား။ (ထည့်)။ နိဿဂ္ဂိယံ ပါမိတ္တိယံ = ၏။ ပ။ ဝေမတိကော = ယုံမှားခြင်းရှိလျက်။ ပ။ အနတိက္ကန္တ သည် = မလွန်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ပ။ အဝိကပ္ပိတေ = ဝိကပ္ပနာမပြုအပ်သည်။ ဝိကပ္ပိတသည် = ၍။ ပ။ အဝိဿဇ္ဇိတေ = မစွန့်အပ်သည်။ ဝိဿဇ္ဇိတသည် = ၍။ ပ။ အနဋ္ဌေ = မပျောက်သည်။ နဋ္ဌသည် = ၍။ ပ။ အဝိနဋ္ဌေ = မပျက်စီးသည်။ ဝိနဋ္ဌသည် = ၍။ အဒဗေ = မီးမလောင်သည်။ ဒနုသည် = ၍။ ပ။ အဝိလုတ္တေ = မလုယူသည်။ ဝိလုတ္တသည် = ၍ (ဓာရယန္တဿ ဟုထည့်၍ ချည်းစပ်)။ နိဿဂ္ဂိယံ = သော။ စိဝရံ = ကို။ အနိဿဇ္ဇိတွာ = ၍။ ပရိဘုဉ္ဇတိ = ၏။ (အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ)

အာပတ်မသင့်သူများ

အန္တောဒဿဟံ = ဆယ်ရက်အတွင်း၌။ အဝိဋ္ဌေတိ = အဝိဋ္ဌာန်တင်၏။ ဝိကပ္ပေတိ = ဝိကပ္ပနာပြု၏။ ဝိဿဇ္ဇေတိ = စွန့်၏။ နဿတိ = ပျောက်၏။ ဝိနဿတိ = ပျက်စီး၏။ ဥယျတိ = မီးလောင်၏။ အစ္ဆိန္နိတွာ = လုယက်၍။ ဂဏ္ဍန္တိ = ကုန်၏။ အနာပတ္တိ = သင့်။ (ဥမ္မတ္တကဿ အာဒိကမ္ပိကဿာတိ)

နိဿဋ္ဌစိဝရံ န ဒေန္တိ

ဘိက္ခဝေ = ထို့။ နိဿဋ္ဌစိဝရံ = စွန့်အပ်သောသင်္ကန်းကို။ န န ဒါတဗ္ဗံ = ပေးအပ်၏။ (နှစ်ခုပဋိသေ၊ ခွဲဝေမရှိ၊ နက်ပေးဘိမူ၊ ပကတိအနက်၊ ထွက်အောင် သမ္ပန်မြှူသည်နှင့်အညီတည်း) (တနည်း) နဒါတဗ္ဗံ = မပေးအပ်သည်ကား။ န = မဟုတ်။ ဒါတဗ္ဗံဝေ = ပေးအပ်သည်သာတည်း (မခေါင်းရောက်၊ ခွဲ၍တစ်ခါ၊ သမ္ပန်ပါမူ၊ ကြိယာနောင်၊ ဝေဆောင်မြှူ ဟူသည်နှင့်အညီတည်း)။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၉၇) (နိ၊ ၃၃၂)

ဘာသာရှုကာ။ ။ ယော = အကြင်ရဟန်းသည်။ ဒဿဟာတိက္ကန္တေ = (၁၀)ရက်ကို လွန်ပြီးသောသင်္ကန်း၌။ အတိက္ကန္တ သည် = (၁၀)ရက်ကို လွန်ပြီးသောသင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည်။ ဟုတွာ = ဖြစ်၍။ ဓာရတိ = ဆောင်၏။ တဿ = ထိုရဟန်း၏။ တံစိဝရံ = သည်။ နိဿဂ္ဂိယံ = စွန့်အပ်စွန့်ထိုက်၏။ ပါမိတ္တိယံ = ပါမိတ်အာပတ်သည်လည်း။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ (တနည်း) တဿ = ၏။ နိဿဂ္ဂိယံ = စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော။ ပါမိတ္တိယံ = ပါမိတ်အာပတ်သည်။ ဟောတိ = ၏။ (ဘာ၊ ၄၊ ၄၉၃)

ဥဒေါသိတသိက္ခသပုဒ်

ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ ဟတ္ထေ

ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဘိက္ခုနံ=တို့၏။ ဟတ္ထေ=လက်၌။ စိဝရံ=ကို။ နိက္ခိပိတွာ=၍။ သန္တရတ္တရေန=သင်းပိုင်နှင့်တကွသော ကိုယ်ဝတ်ဖြင့်။ ဇနပဒစာရိကံ=ဇနပုဒ်၌ လှည့်လည်သွားလာခြင်းကို။ ပက္ကမန္တိ=သွားကုန်၏။ နိက္ခိတ္တာနိ=ထားအပ်ကုန်သော။ တာနိစိဝရာနိ=တို့သည်။ ကဏ္ဏကိတာနိ=ချွေးထိရာအကွက်၌ မှီတက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ တာနိ=ထိုသင်္ကန်းတို့ကို။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဩတာပေန္တိ=နေလှန်းကုန်၏။ အာယသ္မာအာနန္ဒော=သည်။ သေနာသနစာရိကံ=ကျောင်းစဉ်လှည့်ပတ်ခြင်းကို။ အာဟိဏ္ဏန္တော=လှည့်ပတ်သည်ရှိသော်။ တေဘိက္ခု=တို့ကို။ တာနိစိဝရာနိ=တို့ကို။ ဩတာပေန္တိ=နေလှန်းနေသည်တို့ကို။ အဒ္ဓသခေါ=တည်း။ ဒိသ္မာန=၍။ ပ။ အဝေါစ=၏။ အာဝုသော=တို့။ ကဏ္ဏကိတာနိ=ချွေးစွတ်ရာအကွက်၌ မှီတက်ကုန်သော။ ဣမာနိစိဝရာနိ=တို့သည်။ ကဿ=၏။ စိဝရာနိ=တို့နည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

တိစိဝရေနအဝိပ္ပဝါသသမ္ပတိပေးရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်

တိစိဝရိကံကိုယူ၍ ဖဲမသွားနိုင်သော ဂိလာနရဟန်းဖြစ်သည်။

တိစိဝရေနဝိပ္ပသေယျဟုဆိုရာ ၃-ထည်လုံးနှင့်ကင်းမှသာ အာပတ်သင့်သလော

သံဃာဋီယာ ဝါ ဥတ္တရာသင်္ဂေန ဝါ အန္တရဝါသကေန ဝါ-ကိုထောက်၍ တစ်ထည်ထည်နှင့်ကင်းလည်း အာပတ်သင့်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၉၉)

နိဿဂ္ဂိယံဟောတိ-၌ အာပတ်သင့်ချိန်

အာရုဏ်တက်ချိန်၌ သင့်သည်။

အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏာကို ပိုင်းခြားပြသောပုဒ်များ

ဂါမော ဧကူပစာရော နာနူပစာရော(ပ) အဇ္ဈောကာသော ဧကူပစာရော နာနူပစာရော။ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၉၉)

ဧကူပစာရဂါမ၌ အာပတ်မသင့်အောင်ထားနည်း

ကာရံထားသောရွာဖြစ်လျှင် ရွာတွင်း၌ သင်္ကန်းထား၍ ရွာတွင်း၌ နေရမည်။ အကာအရံမရှိလျှင် သင်္ကန်းထားရာအိမ်၌နေရမည်။ (တနည်း) ဟတ္တပါသ်ကို မစွန့်ရ။

ကာရံအပ်သော နာနာကုလဂါမ၌ သင်္ကန်းထားပုံ

ယသ္မိယရေ=၌။ စိဝရံ=ကို။ နိက္ခိတ္တံ=သည်။ ဟောတိ=၏။ တသ္မိယရေ=၌။
သဘာယေ ဝါ=သဘင်၌လည်းကောင်း။ ဒွါရမူလေ ဝါ=တံခါးအနီး၌လည်းကောင်း။ ဝတ္တဗ္ဗံ=
အပ်၏။ ဝါ=တစ်နည်းကား။ ဟတ္ထပါသာ=ပတ်ဝန်းကျင်နှစ်ထောင့်ထွာသော ဟတ္ထပါသ်မှ။
သဘာယံ ဝါ=ကိုလည်းကောင်း။ ဒွါရမူလံ ဝါ=ကိုလည်းကောင်း။ နဝိဇဟိတဗ္ဗံ=အပ်။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၉၉)(နိ၊ ၃၃၅)

အကာအရံမရှိသော နာနာကုလဂါမ၌ သင်္ကန်းထားပုံ

- (၁) သင်္ကန်းထားရာအိမ်၌ နေရမည်။
- (၂) (တနည်း) ဟတ္ထပါသ်ကို မစွန့်ရ။

သဘာယံ ဂစ္ဆန္တေန

သဘာယံ=သို့။ ဂစ္ဆန္တေန=သည်။ ဟတ္ထပါသေ=၌။ စိဝရံ=ကို။ နိက္ခိပိတွာ=၍။
သဘာယေ ဝါ=၌လည်းကောင်း။ ဒွါရမူလေ ဝါ=၌လည်းကောင်း။ ဝတ္တဗ္ဗံ=အပ်၏။ ဝါ=
တနည်းကား။ ဟတ္ထပါသာ=မှ။ သဘာယံ=ကိုလည်းကောင်း။ ဒွါရမူလံ ဝါ=ကိုလည်း
ကောင်း။ (ထည့်)။ နဝိဇဟိတဗ္ဗံ=အပ်။ သဘာယေ=၌။ စိဝရံ=ကို။ နိက္ခိပိတွာ=၍။
သဘာယေ ဝါ=၌လည်းကောင်း။ ဒွါရမူလေ ဝါ=၌လည်းကောင်း။ ဝတ္တဗ္ဗံ=အပ်၏။ ဟတ္ထ
ပါသာ ဝါ=မှလည်း။ သဘာယံ ဝါ=ကိုလည်းကောင်း။ ဒွါရမူလံ ဝါ=ကိုလည်း ကောင်း။ (ထည့်)။
နဝိဇဟိတဗ္ဗံ=အပ်။

ဧကကုလဿ ရုက္ခမူလံ

ယံရုက္ခမူလံ=အကြင်သစ်ပင်ရင်းကို။ မဇ္ဈိဇ္ဈိကေ ကာလေ=မွန်းတည့်သောအခါ၌။
သမန္တာ=မှ။ ဆာယာ=အရိပ်သည်။ ဖရတိ=နှံ့၏။ ဧကကုလဿ=တဦးသောအမျိုး၏။
တံရုက္ခမူလံ=သည်။ ဟောတိ=၏။

ဧကကုလရုက္ခမူလဟူသည်

နေမွန်းတည့်အခါ၌ ထက်ဝန်းကျင်မှ အရိပ်ပျံ့နှံ့ရာသစ်ပင်ရင်းတည်း။

သစ်ပင်ရင်း၌ နိဿဂ္ဂိမထိုက်အောင်ထားပုံ

ဧကကုလရုက္ခမူလဖြစ်လျှင် အရိပ်အတွင်း၌ သင်္ကန်းထား၍ အရိပ်အတွင်း၌ နေ
ရမည်။ နာနာကုလရုက္ခမူလဖြစ်လျှင် ဟတ္ထပါသ်မှ မစွန့်ရ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၀၂)

အဇ္ဈောကာသော=လွင်တီးခေါင်

ရွာမရှိသောတောအရပ်၌ ပတ်ဝန်းကျင်မှ သတ္တဗ္ဗန္တရသည် ဧကူပစာရ၊ ထိုမှနောက်၌
နာနုပစာရ။

အန္တော အရုဏော

အန္တောအရုဏော=အရုဏ်၏အတွင်း၌။ ပစ္စုဒ္ဓရတိ=ပစ္စုဒ္ဓိပြု၏။ (ဝါ)အဓိဋ္ဌာန်ချ၏။
ဝိဿဇ္ဇေတိ=စွန့်၏။ နဿတိ=ပျောက်၏။ ဝိနဿတိ=ပျက်စီး၏။ ခုယုကိ=မီးလောင်၏။
အတ္တိန္ဒိတ္တာ=၍။ ဂဏ္ဍန္တိ=ကုန်၏။ ဝိဿာသံ=၍။ ဂဏ္ဍန္တိ=ကုန်၏။

တတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်

တဿ ဘိက္ခုနော

တဿဘိက္ခုနော=၏။ တံစိဝရံ=သည်။ ကယိရမာနံ=ပြုအပ်သည်ရှိသော်။ နပ္ပ
ဟောတိ=မလောက်။ အထခေါ=၌။ သောဘိက္ခု=သည်။ ဟံစိဝရံ=ကို။ ဥဿာပေတွာ=
ဖြန့်ခင်း၍ (ဝါ) ထောင်မက်စေ၍(သဒ္ဒတ္ထ)။ ပုနပ္ပုနံ=အထပ်ထပ်။ ဝိမဇ္ဇတိ=လက်ကိုဖြင့်
သပ်၏။ ပ။ ဘိက္ခု=ရဟန်း။ ကိဿ=ကြောင့်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၊ ၀၃) (နိ၊ ၃၊ ၃၇)

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ အကာလစိဝရံ=ကို။ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ=၍။ စိဝရပစ္စာသာ=သက်န်း
ရန်းခြင်းကြောင့်။ နိက္ခိပိတံ=ထားစိမ့်သောငှာ။ အနုဇာနာမိ=၏။ ဣတိ=သို့။ အာမန္တေသိ=
၏။

အကာလစိဝရဟူသည်

- ၁။ ကထိန်မခင်းလသော် တန်ဆောင်မုန်းလမှကပ်ပါး ကြွင်းသော (၁၁)လ၌ ဖြစ်
သောသက်န်း၊
- ၂။ ကထိန်ခင်းလသော် တန်ဆောင်မုန်းလ၊ ဆောင်း(၄)လတို့မှကပ်ပါး ကြွင်း(၇)လ၌
ဖြစ်သော သက်န်း၊
- ၃။ သက်န်းကာလ၌လည်း ရည်စူး၍လူ့အပ်သောသက်န်း။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၊ ၀၄)

ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ခိပ္ပမေဝ ကာရေတဗ္ဗံ-၌ လျင်မြန်စွာပြုလုပ်ခိုင်း ဟူသည်

(၁၀) ရက်အတွင်း၌သာလျှင် ပြီးစီးအောင် လုပ်ခိုင်းရခြင်းကို ဟို ဟိုဟူ၍။

ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-၌ အကာလသက်န်းဖြစ်ရာ ဌာနများ

၁။ သံဃာ	၂။ ဝိဇ္ဇာ
၃။ ဆွေမျိုး	၄။ မိတ်ဆွေ
၅။ ပံသုကူ	၆။ ပိမိဥစ္စာ၊
- (ဝိ၊ ၁၊ ၃၊ ၀၄)

နော စဿ ပါရိပူရိ၌ မပြည့်စုံဟူသည်

သင်္ကန်းပြုလုပ်လသော် မလောက်ခြင်းဖြစ်သည်။

သတိယာ ပစ္စာသာယ-၌ မျှော်လင့်နိုင်ရာဌာနများ

သံဃာ၊ ဂိုဏ်းစသော (၆)ဌာနပင်ဖြစ်သည်။

မူလသင်္ကန်း ရက်(၃၀)မြောက်နေ့၌ ပစ္စာသာသင်္ကန်းဖြစ်သော်

ထိုပစ္စာသာသင်္ကန်းဖြစ်ရာနေ့၌ပင် အဓိဋ္ဌာန်တင်၊ဝိကပ္ပနာပြု၍ စွန့်ပစ်ရမည်။ ယင်းသို့အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း စသည်မလုပ်သော် (၃၁)ခု မြောက်အရက်၌ နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။

ပုရာဏာစိဝရသိက္ခာပုဒ်

ပုရာဏဒုတိယိကာ ဘိက္ခုနီသု

ပုရာဏဒုတိယိကာ=မယားဟောင်းသည်။ ဘိက္ခုနီသု=တို့၌။ ပဗ္ဗဇိတာ=သည်။ ဟောတိ=၏။ သာ=ထိုဘိက္ခုနီမသည်။ အာယသ္မတော ဥဒါယိဿ=၏။ သန္တိကေ=သို့။ အဘိက္ခဏံ=မပြတ်။ အာဂစ္ဆတိ=၏။ပ။ ဘတ္တဝိဿဂ္ဂံ=ဆွမ်းစားခြင်းကို။ ကရောတိ=၏။ ပ။ ပုရတော=မှ။ အင်္ဂဇာတံ=ကို။ ဥပနိဇ္ဈယိ=စေ့စေ့စပ်စပ် ကပ်၍ ရှုကြည့်၏။ တဿ=ထိုဥဒါယိ၏။ အသုစိ=သုက်သည်။ မုစ္ဆိ=လွတ်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၀၆)(နိ၊ ၃၄၁)

အာဟရယျ အဟမေဝ

အယျ=အရှင်။ အာဟရ=ဆောင်ခဲ့လော့။ အဟမေဝ=သည်သာလျှင်။ ဓောဝိဿာမိ=လအံ့။ ဣတိ=ဤသို့ဆို၍။ တံအသုစိ=ထိုသုက်ကို။ ဧကဒေသံ=အချို့တစ်စိတ်ကို။ မုခေန=ဖြင့်။ အဂ္ဂဟေသိ=စုတ်၏။ ဧကဒေသံ=ကို။ အင်္ဂဇာတေ=၌။ ပက္ခိပိ=ထည့်၏။ သာ=ထိုဘိက္ခုနီမသည်။ တေန=ထိုသုက်ကိုစုတ်ခြင်း၊ ထည့်ခြင်းကြောင့်။ ဂပ္ပံ=ကိုယ်ဝန်ကို။ ဂဏှိ=၏။

ညာတိကာ တေ ဥဒါယိ

ဥဒါယိ=ဥဒါယိ။ တေ=၏။ ညာတိကာ=ဆွေမျိုးလော။ အညာတိကာ=ဆွေမျိုးမဟုတ်လော။ ဣတိ=သို့။ ပဋိပုစ္ဆိ=၏။ ဘဂဝါ=ဘုရား။ အညာတိကာ=ဆွေမျိုးမဟုတ်ပါ။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။ မောဃပုရိသ=ယောက်ျား။ အညာတကော=အဆွေမတော်သောယောက်ျားသည်။ အညာတိကာယ=အဆွေမတော်သောမိန်းမ၏။ ပတိရူပံဝါ=သင့်တင့်

သည်ကိုလည်းကောင်း။ (တနည်း)ပတိရူပဝါ=သင့်လျော် သောသဘောကိုလည်းကောင်း၊
(သဒ္ဒတ္ထ) အပ္ပတိရူပဝါ=ကိုလည်းကောင်း။ ပါသာဒိကံဝါ=ကြည်ညိုဘွယ်ရှိသည်ကိုလည်း
ကောင်း။ အပါသာဒိကံဝါ=ကိုလည်းကောင်း။ နာဇာနာတိ=မသိ။

မောဃပုရိသ=ယောက်ျား။ တတ္ထ=ထိုသို့မသိလျက်။ (တနည်း) တတ္ထတာယ
အညာတိကာယ=ထိုသို့အမျိုးမတော်သည်ဖြစ်လျက် (ဤ နှစ်နည်းတို့တွင် နောက်နည်းသာ
အသင့်)။ တွံ=သည်။ ဘိက္ခုနီယာ=ကို။ (ကာရိတ်ကံ)။ ပုရာဏစီဝရံ=ကို။ ဓောဝါ
သေဿသိနာမ=ဖွပ်စေတုံဘိဇာ။ ပ။

အညာတိကာဟူသည်

အမိမှဖြစ်စေ အဖမှဖြစ်စေ (၇)ဆက်မြောက်သော ဘိုးဘေး အဆက်တိုင်အောင်
မဆက်စပ်သော ဘိက္ခုနီဖြစ်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၀၇)

ဘိက္ခုနီဟူသည်

နှစ်ဘက်သော ဘိက္ခုသံဃာ၊ ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ရဟန်းဖြစ်သော မိန်းမတည်း။

ပုရာဏစီဝရဟူသည်

- ၁။ တကြိမ်ဝတ်ဖူးသောသင်္ကန်း၊
- ၂။ တကြိမ်ရုံဖူးသောသင်္ကန်း၊

အာပတ်သင့်ပုံ

“ဖွတ်လျော်ပါ” ဟု စေခိုင်းလျှင် ဒုက္ကဋ်၊ ဖွတ်လျော်ပြီးလသော် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။
(ဆိုးရာ၊ ထုရိုက်ရာတို့၌လည်း အတူတူပင်)

သင်္က ပဏိပ္ပဟာရံ ဝါ

သင်္က=တကြိမ်။ ပါဏိပ္ပဟာရံ ဝါ=လက်ဖြင့်ပုတ်ခတ်ခြင်းကို လည်းကောင်း။
မုဂ္ဂရပဟာရံ ဝါ=ဆောက်ပုတ်ဖြင့် ရိုက်ခတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း။ (ဤနှစ်ပုဒ်၌ ဒုတိယာ
ဝိဘတ်ကို သတ္တမီအနက်၌ သက်)။ ဒိန္နော=ပေးအပ်သည်ရှိသော်။ နိဿဂ္ဂိယံ=အပ်သည်။
ဟောတိ=၏။

အဆုံးအဖြတ်

- ၁။ နိဿိဒိုင်အခင်းကို ဖွတ်ခိုင်းလျှင် ဒုက္ကဋ်၊
- ၂။ ကေတောဥပသမ္ပန္နဘိက္ခုနီကို ဖွတ်ခိုင်းလျှင်ဒုက္ကဋ်။

အနာပတ္တိဝါရ

ဉာတိကာယ=သည်။ ဓောဝန္တိယာ=ဖွပ်သည်ရှိသော်။ အဉာတိကာ=သည်။ ဒုတိယာ=

အဖော်သည်။ ဟောတိ=၏။ အဝုတ္တာ=ဖွပ်လျှော်ပါဟုမဆိုဘဲ။ ဓောဝတိ=၏။ အပရိဘုတ္တံ= မသုံးဆောင်အပ်သေးသော သင်္ကန်းသစ်ကို။ ဓောဝါပေတိ=၏။ စိဝရံ=ကို။ ဌပေတွာ= ဤ။ အညံ=သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော။ ပရိက္ခာရံ=ကို။ ဓောဝါပေတိ=စေ၏။

သိက္ခာမာနာယ=ဘိက္ခမာန်ကို။ သာမဏေရိယာ=သာမဏေကို။ ဓောဝါပေတိ= စေ၏။ အနာပတ္တိ=မသင့်။

စိဝရဗုဒ္ဓိဣပာဏသိက္ခာပုဒ်

အန္ဓဝနံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ

အန္ဓဝနံ=မိုက်တောသို့။ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ=သက်ဝင်၍။ အညတရသ္မိ=အမှတ် မရှိသော။ ရုက္ခမူလေ=သစ်ပင်ရင်း၌။ ဒိဝါဝိဟာရံ=နေသန့်သည်ဖြစ်၍။ နိသီဒိ=နေ၏။ တေန ခေါ ပန သမယေန=၌။ ကတကမ္ဘာ=ပြုအပ်ပြီးသော ခိုးမှုရှိကုန်သော။ စောရာ= သူခိုးတို့သည်။ ဂါဝိ=နွားကို။ ဝမိတွာ=သတ်၍။ မံသံ=အမဲကို။ ဂဟေတွာ=၍။ အန္ဓဝနံ= သို့။ ပဝိသီသု=ဝင်ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၀၈)(နိ၊ ၃၄၄)

မီးပြမိုလ်ကြီး အခြားလမ်းဖြင့်သွားခြင်းအကြောင်း

စောရဂါမဏိကော=ခိုးသူကြီးသည်။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏံ=အမည်ရှိသော။ ဘိက္ခုနီ=ကို။ အညတရသ္မိ=သော။ ရုက္ခမူလေ=၌။ ဒိဝါဝိဟာရံ=နေသန့်သည်ဖြစ်၏။ နိသီန္ဒ=နေသည် ကို။ အဒ္ဓသခေါ=တည်း။ ဒိသွာန=၍။ အဿ=ထိုခိုးသူကြီးအား။ တေဒဟောသိ=၏။ မေ=၏။ ပုတ္တဘာတုကာ=သားညီတို့သည်။ သစေပဿန္တိ=အကယ်၍မြင်ကုန်ငြားအံ့။ ဣမံဘိက္ခုနီ=ကို။ ဝိဟေဌိဿန္တိ=ညှင်းဆဲကုန်လတံ့။ ဣတိ=သို့။ တေဒဟောသိ=(ပြန်) ဣတိ=ဤသို့ကြံ၍။ အညေန=သော။ မဂ္ဂေန=ဖြင့်။ အဂမာသိ=၏။

ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီ ပံသုက္ခသားရပုံ

အထခေါ=၌။ သောစောရဂါမဏိကော=သည်။ မံသေ=အမဲသည်။ ပက္ကေ= ကျက်သည်ရှိသော်။ ဝရမံသာနိ=ကောင်းမြတ်သော အသားတို့ကို။ ဂဟေတွာ=၍။

အမှာ။ ။အညေသေသာ၊ ပုဒ်နှစ်ဖြာ၏။ ဂေမ္မာမယုတ်၊ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ဌပေတွာထုတ်မှု၊ ထိုပုဒ်၏ကံ၊ တဆံမသွေ၊ အညေ သေသာ၊ ပုဒ်နှစ်ဖြာ၏။ အပါဒါန်ဖြစ်ပြီ။ ဟူသောနိယံကို နှလုံးထား၍ စိဝရံ ဌပေတွာ အညံ၌ စိဝရတော=သင်္ကန်းမှဟု အည၏အပါဒါန်ကိုသိရမည်။

ပဏ္ဏေ=ဖက်ရွက်၌။ ပုဋ်ဗန္ဓိတွာ=အထုပ်ဖွဲ့၍။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ=သော။ ဘိက္ခုနီယာ=၏။
အဝိဒူရေ=အနီးဖြစ်သော။ ရုက္ခေ=၌။ အာလဂ္ဂေတွာ=၍။ သမဏော ဝါ=ဖြစ်စေ။
ဗြာဟ္မဏော ဝါ=ဖြစ်စေ။ ယော=အကြင်သူသည်။ ပဿဟိ=၏။ ကဿ=ထိုသူအား။
(ထည်)။ ဒိန္နိယေဝ=ပေးအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣဟိ=သို့။ ဝတွာ=၍။ ပက္ကာမိ=၏။

ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ=သော။ ဘိက္ခုနီ=သည်။ သမာဓိမှာ=မှ။ ပုဋ္ဌဟိတွာ=၍။ ဣမံဝါစံ=
ဤစကားကို။ ဘာသမာနဿ=ဆိုသော။ တဿစောရဂါမဏိကဿ=၏။ ဝစနံ=ကို။
(ထည်)။ အသောသိခေါ=လျှင်ကတည်း။ အထခေါ=၌။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ=သော။ ဘိက္ခုနီ=
သည်။ တံမံသံ=ထိုအမဲကို။ ဂဟေတွာ=၍။ ဥပဿယံ=ကျောင်းသို့။ အဂမာသိ=၏။
အထခေါ=၌။ ပုပ္ပလဝဏ္ဏာ=သော။ ဘိက္ခုနီ=သည်။ တဿာရတ္တိယာ=၏။ အစ္စယေန=
သဖြင့်။ ဘဏ္ဍိကံ=အထုပ်ကို။ ဗန္ဓိတွာ=ဖွဲ့၍။ ပေဟာသံ=ကောင်းကင်သို့။ အပ္ပဂန္တာ=
ပျံတက်၍။ ဝေဠုဝနေ=၌။ ပစ္စုပ္ပာသိ=ရှေးရှုထင်၏။

ရှင်ဥဒါယိ၏ သင်းပိုင်ရအောင် အလှူခံနည်း

ဘဂိနီ=နမ။ ကယာ=သည်။ ဘဂဝါ=ကို။ မံသေန=ဖြင့်။ သန္တပ္ပိတော=ရောင့်ရဲ
စေအပ်ပြီ။ တွံ=သည်။ မေ=အား။ အန္တရဝါသကံ=ကို။ သစေဒဒေယျာသိ=အကယ်၍
ပေးငြားအံ့။ ဝေံ=ဤသို့ပေးသည်ရှိသော်။ အဟံပိ=ကိုလည်း။ အန္တရဝါသကေန=ဖြင့်။
သန္တပ္ပိတော=စေအပ်သည်။ ဘဂေယျံ=ရာ၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ဘန္တေ=အရှင်။ မာတုဂါမာနာမ=မည်ကုန်သော။ မယံခေါ=ငါတို့သည်ကား။
ကိစ္ဆလာဘာ=ငြိငြင်သော လာဘ်ရှိကုန်၏။ မေ=၏။ ဣဒ္ဓေ=ဤသင်းပိုင်သည်လည်း။
အန္တိမံ=အဆုံးစွန်ဖြစ်သော။ ပဉ္စမံ=ငါး ထည်မြောက်သော။ စိဝရံ=တည်း။ အဟံသည်။
နဒဿာမိ=မပေးအံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ဘဂိနီ=နမ။ သေယျထာပိ=ကား။ ပုရိသော=သည်။ ဟတ္ထိ=ဆင်ကို။ ဒတွာ=၍။
ကစ္ဆေ=ခါးဖွဲ့ကြိုး၌။ သဇ္ဇေယျသေယျထာပိ=ကပ်ငြိသကဲ့သို့။ ဘဂိနီ=နမ။ ဝေမေဝခေါ=
ဤအတူသာလျှင်။ တွံ=သင်သည်။ ဘဂဝတော=အား။ မံသံ=ကို။ ဒတွာ=လှူ၍။
မယိ=ငါ၌။ အန္တရဝါသကံ=ကို။ နသဇ္ဇသိ=မစွန့်။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

မာတုဂါမော ကိစ္ဆလာဘော

မာတုဂါမော=သည်။ ကိစ္ဆလာဘော=ငြိငြင်သောလာဘ်ရှိ၏။ ပ။ မောလပုရိသ=
ယောက်ျား။ တတ္ထတာယအညာတိကာယ=ထိုသို့ ဆွေမျိုးမတော်သည်ဖြစ်လျက်။ တွံ=
သည်။ ဘိက္ခုနီယာ=၏။ ဟတ္ထတော=မှ။ စိဝရံ=ကို။ ပဋိဂ္ဂဟေဿသိနာမ=ခံဘိ၏။ ပ။
ဘိက္ခဝေ=တို့။ ဣမေသံပဉ္စန္ဒံ=ဤငါးယောက်သော သီတင်းသုံးဖော်တို့လည်း။ ပရိဝတ္တကံ=
လဲလှယ်သောသင်္ကန်းကို။ ပဋိဂ္ဂဟေတု=ခံစိမ့်သောငှာ။ အနုဇာနာမိ=၏။

ရဟန်းနှင့် ရဟန်းမတို့၏ လာဘ်လာဘအရထူးခြားချက်

ကိစ္ဆလာဘော မာတုဂါမော-ကိုယောက်၍ ရဟန်းမက လာဘ်လာဘနည်း၍ ရဟန်းကလာဘ်လာဘ ပေါများသည်။

သင်္ကန်းစသောပစ္စည်းချင်း လဲကောင်းသူများ

ရဟန်း၊ ရဟန်းမ၊ သိက္ခမာန်၊ သာမဏေ၊ သာမဏေမ ဟူသော သီတင်းသုံးဖော် (၅) ဦး တို့ဖြစ်ကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။စိဝရအရ ပထမကထိနနှင့်တူသည်။

အညာတိကာ၊ ဘိက္ခုနီအဓိပ္ပာယ်များ ပုရာဏစိဝရနှင့် တူပါပြီ။

အာပတ်သင့်ပုံ

ခံယူခြင်းရာ၌ ပယောဂမကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌ၊ ရခြင်းကြောင့် နိဿဂ္ဂိ။

• အနာပတ္တိဝါရ

ဉာတိကာယ=ဆွေမျိုးတော်သောဘိက္ခုနီမ၏။ စိဝရံ=ကို။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ=အား။ (ထည့်)။ အနာပတ္တိ=သင့်။ ပရိတ္တေနဝါ=အဖိုးအနည်းငယ်ထိုက်သော ဝတ္ထုဖြင့်လည်း။ ဝိပုလံ=အဖိုးအများထိုက်သောဝတ္ထုကို။ ဝိပုလေနဝါ=ဖြင့်လည်း။ ပရိတ္တံ=ကို။ ပါရိဝတ္တကံ=ကို။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ=အား။ (သည့်) အနာပတ္တိ=သင့်။ ဘိက္ခု=သည်။ ဝိဿာသံ=၍။ ဂဏှာတိ=၏။ တာဝကာလိကံ=အခိုက်အတံ့။ ဂဏှာတိ=၏။ စိဝရံ=ကို။ ဌပေတွာ=၍။ အညံ=သော။ ပရိက္ခာရံ=ကို။ ဂဏှာတိ=၏။ သိက္ခမာနာယ=၏။ သာမဏေရိယာ=၏။ စိဝရံ=ကို။ ဂဏှာတိ=၏။ (ထည့်)။ အနာပတ္တိ=သင့်။

အညာတကပိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်

ဤသိက္ခာပုဒ်လာ ရှင်ဥပနန္ဒ၏ဂုဏ်ရည်

ဓမ္မိ=တရားရှိသော။ ကထံ=စကားကို။ ကာတုံ=ပြုခြင်းငှာ။ ပဇ္ဇော=ပြေပြစ်သည် (ဝါ) လိမ္မာထက်မြက်စွမ်းနိုင်သောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၁၁)(နိ၊ ၃၄၇)

ဝဒေယျာထ ဘန္တေ

သေဌိပုတ္တော=သူဌေးသားသည်။ ပ။ ဘန္တေ =အရှင်။ ယဒိဒံ စိဝရ။ ပ။ ပရိက္ခာရံ= အကြင်သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ သူနာ၏ အထောက်အပံ့အသက်၏အရံအတားဖြစ်သော ဆေးသည်။ အတ္ထိ=၏။ ကံ=ထိုသင်္ကန်းစသည်ကို။ မယံ=တို့သည်။ အယျဿ= အရှင်အား။ ဒါတုံ=ငှာ။ ပဋိဗလော=စွမ်းနိုင်ကုန်၏။ တေသု=ထိုသင်္ကန်းစသည်တို့တွင်။

ယေန=အကြင်ဝတ္ထုဖြင့်။ အတ္ထော=အလိုရှိ၏။ တံ=ထိုဝတ္ထုကို။ ဝဒေယျာထ= ဆိုတော်မူပါလော့။

သစေ မေ တံ အာဝုသော

အာဝုသော=ဒါယကာ။ တံ=သည်။ မေ=အား။ ဒါတုကာမဟာ=သည်။ သစေအသိ=အံ့။ ဣတော=ဤကိုယ်ဝတ်အပေါ်ရုံမှ။ ဧကံ=တထည်သော။ သာဌကံ=ကို။ ဒေဟိ=ပေးလော့။ ဣတိ=ဤသို့။ ဝုတ္တေ=သော်။ (ထည့်)။ ဘန္တေ=အရှင်။ ကုလပုတ္တာနံ=အကျိုးကောင်း သားဖြစ်ကုန်သော။ အမှာကံ=တို့အား။ ဧကံသာဌကံ=တထည်သော ပုဆိုးဖြင့်။ (ဥပယောဂဝိဘတ်ကို ကရိုဏ်းအနက်၌စီရင်)။ ဂန္တံ=လှည့်ခြင်းငှာ။ ကိသ္မိဝိယ=အသေရေပျက် ရှက်ဘွယ်ကဲ့သို့။ ဟောတိ=၏။

ဘန္တေ=အရှင်။ ယာဝ=အကြင်မျှလောက်။ ယရံ=သို့။ ဂစ္ဆာမိ=၏။ တာဝ=ထိုမျှလောက်။ (ထည့်)။ အာဂမေဟိ=ဆိုင်းတွင်လင့်ပါဦး။ ယရံ=သို့။ ဂတော=ရောက်သည်ရှိသော်။ ဣတော=မှ။ ဧကံ=သော။ သာဌကံဝါ=ကိုမူလည်း။ ပဟိဏိဿာမိ=ပို့လာစေအံ့။ ဤတော=ဤပုဆိုးထက်။ သုန္ဒရတရံ ဝါ=သာ၍ကောင်းမွန်သော ပုဆိုးကိုလည်း။ ပဟိဏိဿာမိ=ပို့လာစေအံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။ ပ။

အာဝုသော=ဒါယကာ။ အဒါတုကာမေန=လှူခြင်းငှာ အလိုမရှိသော။ တယာ=သည်။ ပဝါရိတေန=ဖိတ်သဖြင့်။ ကိပန=အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ယံတွံ=ဟူးဟူးညားညား သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံယောင် ဟန်ဆောင်သဖြင့်။ ပဝါရေတွာ=ဖိတ်၍။ တံ=သည်။ နဒေသိ=မလှူ။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ-၏။

မနုဿာ တံ သေဋ္ဌိပုတ္တံ

မနုဿာ=တို့သည်။ တံ=ထိုသူဌေးသားကို။ ပဿိတွာ=၍ (ထည့်)။ တံသေဋ္ဌိပုတ္တံ=ကို။ ဧတံဝစနံ=ကို။ အဝေါစံ=ကုန်၏။ အယျော=အမောင်။ ကိဿ=ကြောင့်။ တံ=သည်။ ဧကသာဌကော=တစ်ထည်သော ပုဆိုးရှိသည်ဖြစ်၍။ အာဂစ္ဆသိ=လာသနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစံ=ကုန်၏။ ပ။

သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ ဣမေ သမဏာ=တို့သည်။ ပဟိစ္ဆာ=ကြီးသောအလိုရှိကုန်၏။ အသန္တုဋ္ဌာ=ရောင့်ရဲခြင်းမရှိကုန်။ ဣမေသံ=ဤရဟန်းတို့အား။ ဓမ္မနိမန္တ နာပိ=တရားသဖြင့် ဖိတ်ခြင်းကိုလည်း။ ကာတံ=ငှာ။ နသုကရာ=မလွယ်။ ကာသံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ သေဋ္ဌိပုတ္တေန=သည်။ ဓမ္မနိမန္တ နာယ=ကို။ ကရိယမာနာယ=အပ်သည်ရှိသော်။ သာဌကံ=ကို။ ဂဟေဿန္တိ နာမ=ယူကုန်ဘိသနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇ္ဈာယန္တိ=ကုန်၏။

တတ္ထ နာမ တံ

မောဃပုရိသ=ယောက်ျား။ တတ္ထတံအညာတကံ=ထိုသို့အမျိုး အဆွေမဟော်ကဲလျက်။ တံ=သည်။ သေဋ္ဌိပုတ္တံ=ကို။ စိဝရံ=ကို။ ဝိညာပေဿသိနာမ=တောင်းတုံကိ၏ (ဝါ) လိုချင်သောအချင်းအရာ ဣစ္ဆာကာရာကို သိစေဘိ၏။ ပ။

ယထာနဂ္ဂါဝ သာဝတ္ထိ

ယထာနဂ္ဂါဝ=သူခိုးချွတ်၍ အဝတ်မဆည်း အချည်းနည်း အတိုင်းသာလျှင်။
 သာဝတ္ထိ=သို့။ ဂန္ဓာ=၍။ ဘိက္ခု=တို့ကို။ အဘိဝါဒေန္တိ=ကုန်၏။ ဘိက္ခု=တို့သည်။
 ဝေ=ဤသို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ အာဝုသော= ထို့။ ယေက္ကမေ အာဇီဝကာ=တို့သည်။
 ဘိက္ခုသု=ရဟန်းတို့ကို။ အဘိ ဝါဒေန္တိ=ရှိခိုးကြကုန်၏။ ဣမေအာဇီဝကာ=တို့သည်။
 သုန္ဒရာခေါ=ကောင်းကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။
 အာဝုသော=တို့။ မယံ=တို့သည်။ ဘိက္ခု=တို့တည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အာဟံသု=
 ကုန်၏။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ အာယသန္တံ ဥပါလီ=ကို။ ဇေတဝစနံ=ကို။ အဝေါစုံ=ကုန်၏။
 အာဝုသော ဥပါလီ=ငါ့ရှင်ဥပါလီ။ ဣယံ=တိုက်တွန်းပါ၏။ ဣမေ=ဤသူတို့ကို။ အနုယုတ္တဟိ=
 မေးမြန်းစိစစ်ဦးလော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစုံ=ကုန်၏။

ကထံဟိ နာမ ဘိက္ခု

ကထံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ နဂ္ဂါ=အဝတ်မတည်း အချည်းနည်းသော
 ကိုယ် ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ အာဂစ္ဆိဿန္တိ နာမ=လာကုန်ဘိသနည်း။ တိဏေန ဝါ=ဖြင့်
 လည်းကောင်း။ ပဏ္ဍေန ဝါ=သစ်ရွက်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ=ဖုံးလွှမ်း၍။
 အာဂန္တဗ္ဗံ န နာမ=လာအပ်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇ္ဈာယန္တိ=ကုန်၏။

ဆွေမျိုးမတော်စပ်ဘဲ သင်္ကန်းတောင်းနိုင်သော ရဟန်းနှစ်ပါး

ဘိက္ခဝေ=တို့။ အတ္ထိန္ဒစိဝရဿ ဝါ=ခိုးသူလုယက်ဖျက်ဆီးသော သင်္ကန်းရှိသော
 ရဟန်းအားလည်းကောင်း။ နဋ္ဌစိရဿ ဝါ=ပျောက်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းအား
 လည်းကောင်း။ အညာတကံ=သော။ ဂဟပတိ ဝါ=ကိုလည်းကောင်း။ ဂဟပတာနိ ဝါ=
 ကိုလည်းကောင်း။ စိဝရံ=ကို။ ဝိညာပေတုံ=ငှာ။ အနုဇာနာမိ=၏။

ယံ အာဝါသံ ပထမံ

ယံအာဝါသံ=အကြင်ကျောင်းသို့။ ပဌမံ=စွာ။ ဥပဂစ္ဆတိ=၏။ တတ္ထ=ထိုကျောင်း၌။
 သံဃဿ=၏။ ယံ ဝိဟာရစိဝရံ ဝါ=ကျောင်းအား လှူသောအကြင်သင်္ကန်းလည် ကောင်း။
 ယံ ဥတ္တရတ္ထရဏံ ဝါ=အကြင်အပေါ်လွှမ်းအခင်းသည်လည်းကောင်း။ ယံ ဘူမတ္ထရဏံ ဝါ=
 အကြင်မြေ အခင်းသည်လည်းကောင်း။ ယာ ဘိသိစ္ဆဝိ ဝါ=အကြင်ဘုံလျှို့ဝှေသည် လည်း
 ကောင်း။ သစေဟောတိ=အကယ်၍ရှိသည်ဖြစ်အံ့။ တံ=ထိုကျောင်းအား လှူသောသင်္ကန်း
 စသည်ကို (ဤသို့ ယံတံထည့်၍ သမ္ဗုဒ္ဓံမှ အနက်ပြည့်စုံ ချောမောမည်)။ ဂဟေတွာ=
 ၍။ လဘိတွာ=သင်္ကန်းရသည်ရှိသော်။ ဩဒဟိဿာမိ=ပြန်ထားအံ့။ ဣတိ=ဤသို့နှလုံး
 ပြ၍။ ပါရပိတုံ=ရံစိမ့်သောငှာ။ အနုဇာနာမိ=၏။ (လိုက်စေ) သံဃဿ=၏။ ဝိဟာရ စိဝရံ ဝါ=
 သည်လည်းကောင်း။ ဥတ္တရတ္ထရဏံ ဝါ=သည်လည်းကောင်း။ ဘူမတ္ထရဏံ ဝါ=သည်
 လည်းကောင်း။ ဘိသိစ္ဆဝိ ဝါ=သည်လည်းကောင်း။ နောစေ ဟောတိ=အကယ်၍ မရှိ

သည်ဖြစ်အံ့။ တိဏေန ဝါ=ဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဏ္ဏေန ဝါ=ဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဋိစ္စာ ဒေတွာ=၍။ အာဂန္တဗ္ဗံ=အပ်၏။ နဂ္ဂေန=အချည်းနီး။ နတွေပအာဂန္တဗ္ဗံ=မလာအပ် သည်သာတည်း။

သင်္ကန်းလုယူခံရသောရဟန်း၊ သင်္ကန်းပျောက်သောရဟန်းတို့ ရရှိသည့်အခွင့်အရေး

- ၁။ ဆွေမျိုးမတော်စပ်သောအိမ်ရှင်၊ အိမ်ရှင်မတို့ကို သင်္ကန်းတောင်းနိုင်ခြင်း။
- ၂။ ပထမဦးဆုံး ရောက်ရာကျောင်းတိုက်ရှိ သံဃာဘော်၏ ဝိဟာရစီဝရ စသည်ကိုယူကာ “ရလျှင်ပြန်ထားမည်”ဟူသော စိတ်ထားဖြင့် ဝတ်ရုံ နိုင်ခြင်း။
- ၃။ သံဃာ၏ ဝိဟာရစီဝရစသည် မရှိလျှင် မြက် စသည်ဖြင့် ဖုံး၍လာရခြင်း၊ အဝတ်မဆီး ကိုယ်လုံးတီး မလာရခြင်း။

ဂဟပတိဟူသည်

အိမ်ကို စိုးအုပ်နေသူ ယောက်ျားတစ်ယောက်ယောက်။

ဂဟပတာနီ

အိမ်ကို စိုးအုပ်နေသူ မိန်းမတစ်ယောက်ယောက်။

စီဝရ-အရ

ပထမကထိနနှင့် တူပြီ။

အတ္ထိန္ဒစီဝရော နာမ

အတ္ထိန္ဒစီဝရော နာမ=ကား။ ဘိက္ခုဿ=၏။ စီဝရံ=ကို။ ရာဇူဟိ ဝါ=တို့သည် လည်းကောင်း။ စောရေဟိ ဝါ=တို့သည်လည်းကောင်း။ ဓုတ္တေဟိ ဝါ=အက္ခဓုတ္တ၊ သုရာဓုတ္တ၊ ဣတ္ထိဓုတ္တတို့သည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိန္ဒ=လုယက်ဖျက်ဆီးအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ ယေဟိ ကေဟိစိ ဝါ=ဆိုအပ်ပြီးသောသူတို့မှတစ်ပါး အမှတ်မရှိသော သူတို့သည်လည်း။ အတ္ထိန္ဒ=သည်။ ဟောတိ=၏။

အတ္ထိန္ဒစီဝရရဟန်းဟူသည်

မင်းတို့ကဖြစ်စေ၊ ခိုးသူတို့ကဖြစ်စေ၊ အက္ခဓုတ္တ သုရာဓုတ္တ ဣတ္ထိဓုတ္တ တို့ကဖြစ်စေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်မှကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတို့ကဖြစ်စေ သင်္ကန်းလုယူအပ်သော (သင်္ကန်း လုယူခံရသော) ရဟန်း။

နဋ္ဌစိဝရော နာမ

နဋ္ဌစိဝရော နာမ=ကား။ ဘိက္ခုဿ=၏။ စိဝရံ=သည်။ အဂ္ဂိနာ ဝါ=သည်လည်း။ ဒနံ=လောင်အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ ဥဒကေန ဝါ=သည်လည်း။ ဝုဠံ=မျှောအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ ဥန္တုရေဟိ ဝါ=ကြွက်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဥပစိကာဟိ ဝါ=ခြံတို့သည်လည်းကောင်း။ ခါယိတံ=ခဲအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ ပရိဘောဂ ဇိဏ္ဏံ ဝါ= သုံးဆောင်၍ဆွေးမြေ့သည်လည်း။ ဟောတိ=၏။

နဋ္ဌစိဝရရဟန်းဟူသည်

သင်္ကန်းမိလောင်ခံရခြင်း၊ ရေမျှောခံရခြင်း၊ ကြွက်ကိုက်ခံရခြင်း၊ ခြံကိုက်ခံရခြင်း၊ သုံးဆောင်ဝတ်ရုံ၍ သင်္ကန်းဆွေးမြေ့ခြင်း စသောအကြောင်းတစ်ပါးပါးကြောင့် သင်္ကန်းပျက်စီးသောရဟန်း။

တတုတ္ထရိသိက္ခသပုဒ်

သင်္ကန်းအပိုအလွန်တောင်းခြင်းကြောင့် လူတို့ကဲ့ရဲ့ကြပုံ

ကထံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ သမဏာ=တို့သည်။ မတ္တံ=အတိုင်းအရှည်ကို။ နဇာနိတွာ=မသိကုန်မှု၍။ ဗဟံ=စွာ။ စိဝရံ=ကို။ ဝိညာပေဿန္တိ နာမ=တောင်းကုန်ဘိသနည်း။ သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ သမဏာ=တို့သည်။ ဒုဿ ဝါဏိဇ္ဇံ ဝါ=ပုဆိုးကုန်သွယ်ခြင်းကိုလည်း။ ကရိဿန္တိ =ကုန်လတံ့။ ပဂ္ဂါဟိကသာလံ ဝါ=ပုဆိုး အိမ်ဈေးကျင်းပခြင်းကိုလည်း။ ပဿာရေဿန္တိ =ဖြန့်ခင်းကျင်းပကုန်လတံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇ္ဈာယန္တိ =ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၁၅)(နိ၊ ၃၅၃)

အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရေယျဟူသည်

“အလိုရှိသလောက် ယူပါ”ဟု ဖိတ်မံခြင်းဖြစ်သည်။

သန္တရုတ္တရပရမံ တေန ဘိက္ခုနာ တတော စိဝရံ သာဒိတဗ္ဗံ-၌ သာယာနိုင်သည့် အခွင့်အရေး

(၃)ထည်ပျောက်လျှင် (၂)ထည် သာယာနိုင်သည်။ (၂)ထည် ပျောက်လျှင် (၁)ထည် သာယာနိုင်သည်။ (၁)ထည်ပျောက်လျှင် လုံးဝ သာယာခွင့်မရှိ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၁၆)

ပဌမဥပက္ခဏုသိက္ခာပုဒ်

သစေ ခေါ မံ တွံ အာဝုသော

အာဝုသော=ဒါယကာ။ တွံ=သည်။ မံ=ကို။ စိဝရေန=ဖြင့်။ အတ္ထာဒေတုကာမော=သည်။ သစေအသိ=အံ။ ဝေရူပေန=သော။ စိဝရေန=ဖြင့်။ အတ္ထာဒေဟိ=လော။ ယံ=အကြင်သင်္ကန်းကို။ အဟံ=သည်။ နပရိဘုဒ္ဓိဿာမိ=လအံ။ တေန=ထိုသင်္ကန်းဖြင့်။ အတ္ထန္ဓောပိ=လှူသော်လည်း။ အဟံ=သည်။ ကိံကရိဿာမိ=အဘယ်ပြုလအံ့နည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၁၇)(နိ၊ ၃၅၆)

စိဝရစေတာပန္နနာမ-၌ သင်္ကန်းဖိုးများ

စိဝရစေတာပန္နနာမ=ကား။ ဟိရညံ ဝါ=အသပြာသည်လည်းကောင်း။ သုဝဏ္ဏံ ဝါ=သည်လည်းကောင်း။ မုတ္တာ ဝါ=ပုလဲသည်လည်းကောင်း။ မဏိ ဝါ=မြဲလည်းကောင်း။ ပဝါဠော ဝါ=သန္တာသည်လည်းကောင်း။ ဖလိကာ ဝါ=ပယင်းသည်လည်းကောင်း။ ပဋကော ဝါ=တေးခပ်ပြာသည်လည်းကောင်း။ သုတ္တံ ဝါ=ချည်သည်လည်းကောင်း။ ကပ္ပိသော ဝါ=ဝါသည်လည်းကောင်း။ စိဝရစေတာပန္နနာမ=မည်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၁၉)

အတ္ထာဒေဿာမိ-၌ ဖုံးလွှမ်းဟူသည်

လှူဒါန်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

တတြ စေ သော ဘိက္ခု-အရ

သင်္ကန်းဘိုး ရည်စူးစုဆောင်းရာ ရဟန်းဖြစ်သည်။

ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော

ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတောတိ=ကား။ ဘန္တေ=အရှင်။ တေ=အား။ ကိဒိသေန=အဘယ်သို့သဘောရှိသော။ စိဝရေန=ဖြင့်။ အတ္ထော=အလိုရှိသနည်း။ တေ=၏။ ကိဒိသံ=သော။ စိဝရံ=ကို။ စောတာပေမိ=ဝယ်ရအံ့နည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝုတ္တော=မဆိုအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။

ဥပသင်္ကမိတွာ-၌ ချည်းကပ်ဟူသည်

အိမ်သို့သွား၍ မည်သည့်အရပ်၌မဆို ချည်းကပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ လှူဒါယကာ၏ အနီးရောက်အောင် ချည်းကပ်မှ မဟုတ်။

စီမံပုံ

စီဝရေဝိကပွဲ အာပဇ္ဇေယျာတိ=ကာ။ အာယတံဝါ=အလျားရှည်သည်လည်းကောင်း။
ဝိတ္ထတံဝါ=အနံပြန့်သည်လည်းကောင်း။ အပ္ပိတံဝါ=အသားထူသည်လည်းကောင်း။
သဏှံဝါ=ချောသည်လည်းကောင်း။ ဟောတု=စေ။ ပ။

ဝေရူပံ ဝါ ဝေရူပံ ဝါ

- (၁) အလျားရှည်ခြင်း၊ (၂) အနံပြန့်ခြင်း၊
(၃) အသားထူခြင်း၊ (၄) အသားနူးညံ့ခြင်း။

ဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပုဒ်အထူး

ပထမဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်က ဒါယကာတစ်ယောက်ကို ညှင်းဆဲရာရောက်၍ ဒုတိယ
ဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်က ဒါယကာနှစ်ယောက်တို့ကို ညှင်းဆဲရာရောက်သည်။

ရာဇသိက္ခာပုဒ်**အဇ္ဇဏော ဘန္တေ**

ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား။ အဇ္ဇ=ယနေ့။ နော=ငါတို့အား။ (တစ်နည်း) အဇ္ဇဏော=
ယနေ့တရက်မျှ။ အာဂမေဟိ=သည်းခံဦးလော့။ (ဝါ) ဆိုင်းတွ ငုံ့လင့်ဦးလော့။
(ဝိ၊ ၁၊ ၃၂၄)(နိ၊ ၃၆၀)

အဇ္ဇေဝ မေ အာပုသော

အာပုသော=ဒါယကာ။ အဇ္ဇေဝ=ယနေ့သာလျှင်။ မေ=အား။ စီဝရံ=ကို။ ဒေဟိ=
လော့။ ဣတိ=ဤသို့ပြော၍။ ဩဝဠိကာယ=အောက်ပိုးကျိုက်သောပုဆိုး၌။ ပရာမသိ=
ဆွဲကိုင်၏။

အယျော=အမောင်။ ကိဿ=ကြောင့်။ တံ=သည်။ ပစ္စာ=နောက်မှ။ အာဂတော=
နည်း။ ပညာသံဇိနာ=အသပြာငါးဆယ်ရှုံးသည်။ အသိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစုံ=
ကုန်၏။

ရာဇဘောဂ္ဂေါ

မင်း၏ ထမင်းရိက္ခာကို စားသူတစ်ယောက်ယောက်။

ရာဇာ

မင်းအဖြစ်ကို ပြုခိုင်းသူတစ်ယောက်ယောက်။

ဗြာဟ္မဏော

ဇာတ်အားဖြင့် ပုဏ္ဏား။

ဂဟပတိကော

မင်း၊ အမတ်ကြီး၊ ပုဏ္ဏားတို့မှတစ်ပါး ကြွင်းသောသူ။

စိဝရစေတာပန္န-အရ

ရွှေ၊ ငွေ၊ ပုလဲ၊ ပတ္တမြားတို့ကိုယူပါ။ (ဥပက္ခဏနှင့် မတူသည့်ကို သတိပြုပါ)

တမန်က သင်္ကန်းဘိုးကို အလှူခံရန်လျှောက်သော် ပြုလုပ်ရမည့်တာဝန်

“ငါ့ရှင်ဒါယကာ...ငါတို့သည် သင်္ကန်းဘိုးကို အလှူမခံကြပါ။ သင့်လျော်သော အခါ၌ အပ်စပ်သော သင်္ကန်းကိုသာ ခံယူကြပါတယ်” ဟု ပြောရမည်။

“အရှင်ဘုရားမှာ ဝေယျာဝစ္စကရရှိပါသလား” ဟုမေးသော် သင်္ကန်းအလိုရှိသောရဟန်း လုပ်ရမည့်တာဝန်

“ငါ့ရှင်ဒါယကာ... ဤသူသည် ရဟန်းတို့၏ ဝေယျာဝစ္စကို ပြုလုပ်သူတည်း” ဟု ပြော၍ အာရာမ်စောင့်ကိုဖြစ်စေ၊ ဥပါသကာကိုဖြစ်စေ ညွှန်ပြရမည်။

“ထိုသူအား ပေးလိုက်ပါ” ဟုဖြစ်စေ၊ “ထိုသူ သိမ်းထားလိမ့်မည်” ဟုဖြစ်စေ၊ “ထိုသူ လဲလှယ်လိမ့်မည်” ဟုဖြစ်စေ၊ “ထိုသူ ဝယ်ပေးလိမ့်မည်” ဟုဖြစ်စေ မပြောရ။
(ဝိ၊ ၁၊ ၃၂၆)

ဝေယျာဝစ္စကရအပေါ်ကျင့်ပုံ

၁။ ဝေယျာဝစ္စကရကို ချည်းကပ်၍ “ငါ သင်္ကန်းလိုချင်တယ်” ဟု နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ် စောဒနာရ၊ သတိပေးရမည်။ “ငါ့အား သင်္ကန်းပေးပါ။ ငါ့အတွက် သင်္ကန်းကို ဆောင်ယူခဲ့ပါ။ ငါ့အတွက် သင်္ကန်းကို ဖလှယ်ပေးပါ။ ငါ့အတွက် သင်္ကန်းဝယ်ပေးပါ” မပြောရ။

၂။ ပထမအကြိမ် ပြောရုံမျှဖြင့်မရလျှင် (၂)ကြိမ်၊ (၃)ကြိမ်တိုင်အောင်လည်း ပြောရမည်။

၃။ မပြီးစီးလျှင် ထိုအရပ်သို့သွား၍ ဆိတ်ဆိတ်ရည်စူးကာ ရပ်နေရမည်။ နေရာ၌ မထိုင်ရ။ အာမိသကို မခံယူရ။ တရားမဟောရ။

ဘာသာဋီကာ။ ။ ယောကောစိ=သည်။ ရန္တံ=မင်းအဖြစ်ကို။ ကာရေဟိ=ပြုစေ၏။ (တနည်း) ရန္တံ=မင်း၏အမှုကို။ ကာရေဟိ=ပြု၏။ (ကာရိတ်အနက်မဲ့) သော=ငို ဟူလည်း ရာဇာနာမ=မင်းမည်၏။ (ဘာဋီ၊ ၄၊ ၅)

၄။ “ဘာကြောင့်” ကြွလာပါသလဲ”ဟု မေးအပ်သော် “ငါ့ရှင် သိပါ”ဟု ပြောရမည်။
နေရာ၌ ထိုင်ခြင်းစသည်ကိုလုပ်လျှင် ရပ်တည်မှုပျက်သည်။ (၂)ကြိမ် (၃)ကြိမ်
တိုင်အောင်လည်း ရပ်နေရမည်။

၅။ (၄) ကြိမ်တောင်း၍ (၄) ကြိမ်ရပ်ရမည်။

၆။ (၅) ကြိမ်တောင်း၍ (၂) ကြိမ်ရပ်ရမည်။

၇။ (၆) ကြိမ်တောင်း၍ မရပ်ရ။

(ထိုအကြိမ်များထက် ကြီးစားမှ သင်္ကန်းရလျှင် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်)

(ဝိ၊၁၊၃၂၇)

အတ္တော မေ အာဂုသော စိဝရေန
စောဒနာလက္ခဏာပြပါဌ်ဖြစ်သည်။

မပြောထိုက်ပုံအခြင်းအရာပြပါဌ်

ဒေဟိ မေ စိဝရံ၊ အာဟာရ မေ စိဝရံ၊ ပရိဝတ္တေဟိ မေ စိဝရံ၊ စေတာပေဟိ
မေ စိဝရံ။ (ဝိ၊၁၊၃၂၇)

ကြီးစားပါလျက် သင်္ကန်းမပြီးလျှင် လုပ်ရမည့်အစီအစဉ်

“ဒါယကာတို့...သင်တို့ပို့အပ်သော သင်္ကန်းဖိုးသည် ရည်စူးရာ ရဟန်းအတွက်
အကျိုးတစုံတရာ မပြီးစီးပေ၊ သင်တို့သည် မိမိဥစ္စာကို ရအောင် ကြီးစားကြပါ၊ သင်တို့
ဥစ္စာ မပျက်စီးပါစေလင့်”ဟု တမန်ကိုစေလွှတ်ရမည်။

ကောသိယဝဂ္ဂ

ကောသိယသိက္ခာပုဒ်

ကောသိယကာရကေ ဥပသင်္ကမိတွာ

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ=ကုန်သော။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ကောသိယကာရကေ=ပိုးချည်ကိုပြုကုန်
သောသူတို့ကို။ ဥပသင်္ကမိတွာ=၍။ ဝေ=ဤသို့။ ဝဒန္တိ=ကုန်၏။ အာဂုသော=တို့။

ဘာသာဋီကာ။ ။ ကိကာရဏာ=အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ အာဂတော=ကြွလာသည်။

အသိ=ဖြစ်သနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ပုစ္ဆိယမာနော=မေးအပ်သော် (ဝါ)အမေး
ခံရသောရဟန်းသည်။ (တနည်း) ပုစ္ဆိယမာနော=မေးမှုကိုပြုသော ဝေယျာဝစ္စကရကို (ပ) ဌာနံ=ရပ်ခြင်းကို။
ဘဇ္ဇတိ=ချိုးဖျက်၏။ (ဘာဋီ၊၄၊၅၁၀)

ဗဟု=ကုန်သော။ ကောသကာရကေ=ပိုးအိမ်ကိုပြုဟတ်သောပိုးတို့ကို။ ပစထ=ပြတ်ကြကုန်
 လော့။ အမှာကံပိ=တို့အားလည်း။ ဒဿထ=ပေးကြကုန်လော့။ မယံပိ=တို့သည်လည်း။
 ကောသိယမိဿကံ=ပိုးချည်နှင့်ရောသော။ သန္တတံ=အခင်းကို။ ကာတံ=ပြုခြင်းငှာ။
 ဣစ္ဆာမ=ကုန်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဝဒန္တိ=ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၂၈) (နိ၊ ၃၆၅)

အမှာကမ္ပိ အလာဘာ

ယေမယံ=အကြင်ငါတို့သည်။ အာဇီဝဿ=အသက်၏။ ဟေတု=ကြောင့်။ ပုတ္တ
 ဒါရဿ=၏။ ကာရဏာ=ကြောင့်။ ဗဟု=ကုန်သော။ ခုဒ္ဒကေ=ငယ်ကုန်သော။ ပါဏေ=
 တို့ကို။ သံဃာတံ=သို့။ အာပါဒေမ=ရောက်စေကုန်၏။ တေသံအမှာကံပိ=ဟုငါတို့သည်
 လည်း။ ဒုလ္လဒ္ဓံ=လူအဖြစ်ကို မကောင်းသဖြင့်ရအပ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇ္ဈာယန္တိ=ကုန်၏။

သန္တတဟူသည်

ပြေ၍အဆင့်ဆင့်ခင်း၍ ပြုလုပ်အပ်သော မယက်အပ်သော အခင်းတည်း။

ကာရာပေယျ-၌ အာပတ်သင့်ပုံ

ပိုးချည်မျှင်တစ်ချောင်းဖြင့်လည်း ရော၍ ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်လျှင်ဖြစ်စေ၊ သူတပါးကို
 ပြုခိုင်းလျှင်ဖြစ်စေ ပယောဂကြောင့် ဒုက္ကဋ်သင့်၍ ရခြင်းကြောင့် နိဿဂ္ဂိအာပတ်သင့်သည်။

စွန့်ပုံ

“ဣဒံ မေ ဘန္တေ ကောသိယမိဿကံ သန္တတံ ကာရာပိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊
 ဣမာဟံ သံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ” ဟုဆို၍ စွန့်ရမည်။

အတ္တနာ ဝိပွကတံ

ဘိက္ခု=သည်။ (ကာရိတံကတ္တာထည့်)။ အတ္တနာ=သည်။ (ဝိပွကတံ၌စပ်) ဝိပွကတံ=
 ပြု၍ မပြီးသေးသောအခင်းကို။ အတ္တနာ=ကိုယ်တိုင်။ ပရိယောသာပေတိ=ပြီးဆုံးစေ၏။
 ပ။ ဘိက္ခု=သည်။ (ထည့်၍)။ အတ္တနာ=သည်။ ဝိပွကတံ=ပြု၍မပြီးသေးသောအခင်းကို။
 ပရေဟိ=တို့ကို။ ပရိယောသာပေတိ=ပြီးဆုံးစေ၏။

ဒုက္ကဋ်အာပတ်

- ၁။ အခြားသူအတွက်လုပ်ခြင်း၊ လုပ်ခိုင်းခြင်း၊
- ၂။ အခြားသူလုပ်ပြီးသော အခင်းကို သုံးစွဲခြင်း။

အာပတ်မသင့်စေသောအခင်းများ

ဝိတာနံ ဝါ=မိတာနံမျက်နှာကျက်ကိုလည်းကောင်း။ ဘူမတ္ထရဏံ ဝါ=မြေအခင်းကို
 လည်းကောင်း။ သာဏိပါကာရံ ဝါ=ကန့်လန့်ကာကိုလည်းကောင်း။ ဘိသိံ ဝါ=ဟုံလျှို့ကို

လည်းကောင်း။ ဗိဗ္ဗောဟနံ ဝါ=ခေါင်းအုံးကိုလည်းကောင်း။ ကရောတိ=၏။ အနာပတ္တိ=သင့်။
(ဤအခင်းများသည် နိဿိဒနသန္တသိက္ခာပုဒ်တိုင်အောင် အနာပတ်ဖြစ်သည်)
(ဝိ၊ ၁၊ ၃၃၀)(နိ၊ ၃၆၇)

သုဒ္ဓကာဠကာသိက္ခာပုဒ်

ကာဠကာ (အမဲ) နှစ်မျိုး

၁။ ဇာတ်အားဖြင့်အမဲရောင်။

၂။ ဆိုးအပ်သော အမဲရောင်။

ဒွေဘာဂသိက္ခာပုဒ်

ထောက်ယေဝ ဩဒါတံ

ဘဂဝတာ=သည်။ သုဒ္ဓကာဠကာနံ=ကုန်သော။ ဧဠကလောမာနံ=တို့၏။ သန္တတံ=ကို။ ကာရာပေတုံ=ငှာ။ ပဋိက္ခိတ္တံ=အပ်၏။ ဣတိ=ဤသို့ကြံ၍။ တေ=ထိုဆဗ္ဗဂီရဟန်းတို့သည်။ ထောက်ယေဝ= အနည်းငယ်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ဩဒါတံ=ဖြူသောသိုးမွေးကို။ အန္တေ= အစွန်အဖျား၌။ အာဒိယိတွာ=ယူ၍။ တထေဝ=ထိုအဟူသာလျှင်။ သုဒ္ဓကာဠကာနံ= ကုန်သော။ ဧဠကလောမာနံ=တို့၏။ သန္တတံ=ကို။ ကာရာပေန္တိ=စေကုန်၏။

နဝံ-၌ အသစ်ဟူသည်

ပြုခြင်းကိုစွဲ၍ ဆိုထားသည်။ ပြုချိန်မှစ၍ အသစ်ဖြစ်သည်။

ကာရယမာနေန-အရ

ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ သူတပါးကိုပြုလုပ်ခိုင်းခြင်းနှစ်မျိုးလုံးကို ယူရမည်။

ဒွေ ဘာဂါ (ပ) အာဒါတဗ္ဗာ-၌ ယူပုံ

ချိန်၍ ယူရမည်။

တတိယံ သြဒါတာနံ

(၄)ဘို့တို့တွင် (၃)ဘို့မြောက် (၁)ဘို့ကိုယူပါ။

စတုတ္ထံ ဂေါစရိယာနံ

(၄)ဘို့တို့တွင် (၄)ဘို့မြောက် (၁)ဘို့ကိုယူပါ။

အာပတ်မသင့်အောင်လုပ်နည်းများ

၁။ သိုးမွေးအဖြူ၊အကြောင်တို့ကို တချိန်စီယူ၍ လုပ်ခြင်း၊

၂။ ယင်းသိုးမွေးအဖြူ၊အကြောင်တို့ကို များစွာယူ၍ လုပ်ခြင်း၊

၃။ ယင်းသိုးမွေးအဖြူ၊အကြောင်သက်သက်တို့ကို ယူ၍ လုပ်ခြင်း၊

၄။ မျက်နှာကျက်စသည်လုပ်ခြင်း။

(ဝိ၊၁၊၁၃၃)

ဆဗ္ဗသဒ္ဓိက္ခာပုံပုဒ်

အမှာကံ ပန သက္ကိ ကတာနိ

အမှာကံပန=တို့၏ကား။ သက္ကိကတာနိ=တကြိမ်ပြုအပ်ကုန်သော။ သန္တတနိ=တို့သည်။ ပဉ္စပိဝဿာနိ=ငါးနှစ်တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဆပိဝဿာနိ= ခြောက်နှစ်သို့ ပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။ ယေသံနော=အကြင်ငါတို့၏။ ဒါရကာ=သူငယ်တို့သည်။ ဥဟဒန္တိပိ=ကျင်ကြီးလည်းစွန့်ကုန်၏။ ဥပ္ပိဟန္တိပိ=ကျင်ငယ်လည်း စွန့်ကုန်၏။ ဥန္တုရေဟိပိ=တို့သည်လည်း။ ခဇ္ဇန္တိ=ခဲကုန်၏။ သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ ဣမေပနသမဏာ=တို့သည်ကား။ အနဝဿံ=နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း။ သန္တဟံ=ကို။ ကာရာပေန္တိ နာမ=ပြုစေကုန်ဘိ၏။

(ဝိ၊၁၊၂၃၃)(နိ၊၃၆၉)

သန္တတသမ္ပတိ ပေးရမည့်သူ

အခင်းကိုယူ၍ မသွားနိုင်လောက်သော ဂိလာနရဟန်းဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အခြားသူအတွက်လုပ်ခြင်း၊ အခြားသူလုပ်ပြီးသောအခင်းကိုရ၍ သုံးစွဲခြင်းတို့ကြောင့် အနာပတ်။ ရှေးသိက္ခာပုဒ် (၃)ပုဒ်တို့၌ကဲ့သို့ ဒုက္ကဋ်မသင့်ပေ။

နိဿိဒနသန္တ တသိက္ခာပုဒ်

ဣစ္ဆာမဟံ ဘိက္ခဝေ တေမာသံ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ အဟံ=သည်။ တေမာသံ=သုံးလပတ်လုံး။ ပဋိသလ္လိယိတုံ=တပါး
တည်းကိန်းစက်ခြင်းငှာ။ ဣစ္ဆာမိ=၏။ ဧကေန=သော။ ပိဏ္ဏပါတနိဟာရကေန=ဆွမ်း
ဆောင်သောသူကို။ အညတြ=ထား၍။ အမှံ=ငါ၏။ သန္တိကံ=သို့။ ကေနစိ=တစုံတစ်
ယောက်သည်။ နဥပသကံမိတဗ္ဗော=မချဉ်းကပ်အပ်။ ဣတိ=ဤသို့။ အာမန္တေသိ=၏။

ယောဘိက္ခု=သည်။ ဘဂဝန္တံ=မြတ်စွာဘုရားကို။ ဥပသကံမတိ=၏။ သောဘိက္ခု=
ကို။ ပါစိတ္တိယံ=ကို။ ဒေသာပေတဗ္ဗော=ကြားစေအပ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ သံဃေန=သည်။
ကတိကာ=ကို။ ကတာ=အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၃၆)(နိ၊ ၃၇၁)

သာဝတ္ထိ၌ သံဃာပြုအပ်သောကတိကဝတ်

“ဘုရားရှင် သုံးလပတ်လုံး တစ်ပါးတည်း ကိန်းအောင်းနေတော်မူလို၍ ဆွမ်းဆောင်
ပေးသော ရဟန်းမှတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားကိုချဉ်းကပ်သော ရဟန်းသည် ပါစိတ်အာပတ်ကို
ဒေသနာကြားရမည်။

အာယသ္မာ ဥပသေနော

ဝင်္ကန္တပုတ္တော=ဝင်္ကန္တပုတ္တား၏သားဖြစ်သော။ ဥပသေနော=ဥပသေနသည်။ သပရိ
သော=ပရိတ်သတ်နှင့်တကွ။ပ။ ဝင်္ကန္တပုတ္တဿ=သော။ အာယသ္မတော ဥပသေနဿ=၏။
သဒ္ဓိဝိဟာရိကော=သော။ ဘိက္ခု=သည်။ ဘဂဝတော=၏။ အဝိဒူရေ=အနီး၌။ နိသိန္ဓော=
သည်။ ဟောတိ=၏။ပ။ ဘိက္ခု=ရဟန်း။ တေ=သင်၏။ ပံသုကုလာနိ=တို့သည်။ မနာပါနိ=
နှစ်သက်ဘွယ်ရှိကုန်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ တေဝစနံ= ကို။ အဝေါစ=၏။ ဘန္တေ=ဘုရား။
မေ=သည်။ ပံသုကုလာနိ=တို့ကို။န ခေါ် မနာပါနိ=မနှစ်သက်အပ်ကုန်။ ဣတိ=သို့။
အဝေါစ=၏။ ပန=ထိုသို့မနှစ်သက်အပ်သည်ရှိသော်၊ ကိဿ=အဘယ်ကြောင့်။ တွံ=
သည်။ ပံသုကုလိကော=ပံသုကုဆောင်သနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

ရှင်ဥပသေန၏ ဘုရားရှင်ချိုးကျူးလောက်အောင် ပရိတ်သတ်ဆုံးမနည်း

ရဟန်းပြုပေးရန် တောင်းပန်သော တပည့်ကို “ငါသည် အာရညကင်ဓုတင်၊
ပိဏ္ဏပါတဓုတင်၊ပံသုကုဓုတင်များ ဆောက်တည်သလို သင်သည်လည်း ဆောက်တည်
လျှင် ရဟန်းပြုပေးမည်”ဟုပြောသည်။ မိမိစကားနားထောင်လျှင် ရဟန်းပြုပေး၍
နားမထောင်လျှင် ရဟန်းပြုမပေးပေ။ (နိဿယဉ်းတောင်းလျှင်လည်း အတူတူပင်)

ရှင်ဥပသေနနှင့် သူ့သာဝကတို့ ဆောက်တည်ကြသောခုတ်တင်များ

၁။ အာရညကင်ခုတ်တင်၊

၂။ ပိဏ္ဍုပါတ်ခုတ်တင်၊

၃။ ပံသုကူခုတ်တင်။

ပညာယိဿတိ ဘန္တေ

ဘန္တေ = ဘုရား။ သာဝတ္ထိယာ = ဌာ။ သံဃော = သည်။ သကာယ = မိမိတို့ဥစ္စာဖြစ်သော။ ကတိကာယ = ဖြင့်။ ပညာယိဿတိ = ထင်ရှားလတ္တံ့။ မယံ = အကျွန်ုပ်တို့သည်။ အပညတ္တံ = ကိုယ်တော်မပညတ်သည်ကို။ နပညပေဿာမ = မပညတ်ကုန်အံ့။ ပံညတ္တံ ဝါ = ကိုလည်း။ နသမုစ္ဆန္တိဿာမ = မဖြတ်ကုန်အံ့။ ယဿာပညတ္တေသု = ပညတ်တော်မူတိုင်းကုန်သော။ သိက္ခာပဒေသု = တို့၌ (ဝါ) တို့ကို။ သမာဒါယ = ဆောက်တည်၍။ ဝတ္တိဿာမ = ကျင့်ကုန်အံ့။ ဣတိ = ဤသို့။ အဝေါစ = ဖြစ်၏။

(ရှင်ဥပသေန၏ ဘုရားရှင်နှင့်ဝိနည်းအမိတ်လေးစားသည့် အဘယူစရာ စိတ်ဓာတ်၊ ဟပည့်ရဟန်းကောင်းတို့ကျင့်ဝတ်ဟုလည်း မေးနိုင်သည်)

ယေ တေ ဘိက္ခု အာရညိကာ

ဥပသေန = ဥပသေန။ ယေတေဘိက္ခု = တို့သည်။ အာရညိကာ = ကုန်၏။ ပိဏ္ဍုပါတိကာ = ကုန်၏။ ပံသုကူလိကာ = ကုန်၏။ တေဘိက္ခု = တို့သည်။ (ထည့်)။ ယထာသုခံ = ချမ်းသာသောအတိုင်း။ မံ = ကို။ ဒဿနာယ = ဌာ။ ဥပသကံယန္တု = ချဉ်းကပ်စေကုန်။ ဣတိ = ဤသို့။ အနုဇာနာမိ = ဖြစ်၏။ ဣတိ = ဤသို့။ အဝေါစ = ဖြစ်၏။ ဗဟိဒ္ဓါရကောဌကေ = တံခါးမုခ်အပ၌။ မယံ = တို့သည်။ ဝဂ်န္တပုတ္တံ = သော။ အာယသန္တံ ဥပသေနံ = ကို။ ပါစိတ္တိယံ = ကို။ ဒေသာပေဿာမ = စေကုန်အံ့။ ဣတိ = ဤသို့။ ဌိတာ = ကုန်သည်။ ဟောန္တိ = ကုန်၏။

တေ ဘဂဝန္တံ ဒဿနံ

တေဘိက္ခု = တို့သည်။ ဘဂဝန္တံ = ကို။ ဒဿနံ = ပူးမြင်ခြင်းကို။ ပိဟေန္တာ = တောင့်တကုန်သည်ဖြစ်၍။ သန္တတာနိ = တို့ကို။ ဥဇ္ဈိန္တိတွာ = စွန့်ပစ်ကုန်၍။ အာရညိကင်္ဂံ = ကို။ ပိဏ္ဍုပါတိကင်္ဂံ = ကို။ ပံသုကူလိကင်္ဂံ = ကို။ သမာဒိယိသု = ကုန်၏။ ပ။ သန္တတာနိ = တို့ကို။ တဟံဟံ = ထိုထိုအရပ်၌။ ဥဇ္ဈိတာနိ = စွန့်ပစ်အပ်ကုန်သည်တို့ကို။ အဒ္ဓသ = ဖောက်မူ၏။ ပဿိတွာ = ၍။ ဘိက္ခု = တို့ကို။ အာမန္တေသိ = ဖြစ်၏။ ဘိက္ခဝေ = တို့။ တဟံဟံ = ထိုထိုအရပ်၌။ ဥဇ္ဈိတာနိ = စွန့်ပစ်အပ်ကုန်သော။ ဣမာနိသန္တတာနိ = ဤအခင်းတို့သည်။ ကဿ = အဘယ်သူ၏။ သန္တတာနိ = တို့နည်း။ ဣတိ = ဤသို့။ အာမန္တေသိ = ဖြစ်၏။

နိသိဒနဟူသည်

အပြတ်အဆာရှိသောအခင်းကို ခေါ်သည်။

ပုရာဏသန္တတဟူသည်

၁။ တကြိမ်ဝတ်ပြီးသောအခင်း၊

၂။ တကြိမ်ရုံပြီးသောအခင်း။

အခင်းဟောင်းကို ဖြတ်ခြင်းမဲ့ရည်ရွယ်ချက်၊ ဖြတ်ရမည့်ပုံသဏ္ဌာန်၊ သုံးစွဲပုံများ

သာမန္တာ၁။ ပ။ ကရဏာယာတိ=ကား။ ထိရဘာဝါယ=မြဲမြံ ခိုင်ခံ့ခြင်းအကျိုးငှာ။
(ရည်ရွယ်ချက်)။

ဝဋ္ဋံ ဝါ=အလုံးကိုလည်းကောင်း။ စတုရသံဝါ=လေးထောင့်ကို လည်း ကောင်း။
(ပုံသဏ္ဌာန်)။

ဆိန္ဒိက္ခာ=ဖြတ်၍။ ဧကဒေသေ=တစ်တံ၌လည်း။ သန္တရိတဗ္ဗံ= အပ်၏။ ဝိဇ္ဇေယျာ
ဝါ=ဖြေ၍လည်း။ သန္တရိတဗ္ဗံ=အပ်၏။ (သုံးစွဲပုံ)။

အသုံးပြုပုံ

တစ်စိတ်တဒေ၌လည်း ခင်းရမည်၊ ဖြေ၍လည်း ခင်းရမည်။

ရှေ့သိက္ခာပုဒ်များနှင့်မတူ

အခြားသူအတွက် ကိုယ်တိုင်လုပ်ခြင်း၊ သူတပါးကို လုပ်ခိုင်းခြင်းတို့ကြောင့်
ဒုက္ခဋ္ဌိ၊ အခြားသူလုပ်အပ်ပြီးသောအခင်းကိုရ၍ သုံးစွဲလျှင်မူ အာပတ်မသင့်။

ဧဠကလောမသိက္ခာပုဒ်

ဥတ္တရာသင်္ဂေန ဘဏ္ဍိကံ ဗန္ဓိဟော

ဥတ္တရာသင်္ဂေန=ကိုယ်ဝတ်ဖြင့်။ ဘဏ္ဍိကံ=အထုပ်ကို။ ဗန္ဓိဟော=ဖွဲ့၍။ အဂမာသိ=
၏။ မနုဿာ=တို့သည်။ တံဘိက္ခံ=ကို။ ပဿိတော=၍။ ဘန္တေ=အရှင်။ တေ=သင်သည်။
ကိတ္တကေန=အဘယ်မျှလောက်သောအဖိုးဖြင့်။ ကိတာနိ=ဝယ်အပ်ကုန်သနည်း။ ကိတ္တ

မှတ်ချက်။

။ ဤအခင်း(၅)ထည်တို့တွင် ရှေ့ဆုံး(၃)ထည်တို့သည် ဝိနည်းကံပြု၍ တဖန်ပြန်ရ
သော်လည်း မသုံးစွဲကောင်း။ နောက်ဆုံး(၂)ထည်တို့မူ သုံးစွဲကောင်းသည်။

(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၆၆)

ကော=အဘယ်မျှလောက်သော။ ဥဒယော=အတိုးအပွားအမြတ်သည်။ ဘဝိဿတိ=လတ္တံ့နည်း။ ဣတိ=သို့။ ဥပ္ပဏ္ဍေသုံ=ပြက်ရယ်အမှု ပြုကုန်၏။

သောဘိက္ခု=သည်။ တေဟိမနုဿေဟိ=တို့သည်။ ဥပ္ပဏ္ဍိယမာနော=ပြက်ရယ်အမှုပြုအပ်သည်ရှိသော်။ မင်္ဂ=နှလုံးမသာယာခြင်းသည်။ အဟောသိ=၏။ အထခေါ=ဌ်။ သောဘိက္ခု=သည်။ သာဂတ္ထိ=သို့။ ဂန္ဓာ=ရောက်၍။ တာနိဋ္ဌေကလောမာနိ=တို့ကို။ ဌိတကောဝ=ရပ်လျက်သာလျှင်။ အာသုမ္ဘိ=ပစ်ချ၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၄၀)(နိ၊ ၃၄၅)

တထာ ဟိ ပနာဟံ

အာဝုဿော=တို့။ တထာဟိ^၁ ပန=ထိုသို့ဖြစ်သမျှ အကြောင်းအလုံးစုံကို အကုန်ငါဆိုဦးအံ့။ အဟံ=သည်။ ဣမေသံဋ္ဌေကလော မာနံ=ဤသုံးမွေးတို့၏။ ကာရဏာ=အကြောင်းကြောင့်။ မနုဿေဟိ=တို့သည်။ ဥပ္ပဏ္ဍိတော=ပျက်ရယ်သမျှ ပြုအပ်၏။ (ရှေးနိဿယ)

ဋ္ဌေကလောမာနိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ-၌ သုံးမွေးဖြစ်ရာဌာနများ

၁။ သံဃာ၊	၂။ ဂိုဏ်း၊	၃။ ဆွေမျိုး၊
၄။ မိတ်ဆွေ၊	၅။ ပံသုက္က၊	၆။ မိမိဥစ္စာ။

အသန္တေ ဟာရကေဌ် ဆောင်ယူမည့်သူများ (ဝါ)ဟာရကသရုပ်

၁။ ဣတ္ထိ၊	၂။ ပုရိသ၊	၃။ ဂဟဌ၊	၄။ ပပ္ပဇိတ။

တတော စေ ဥတ္တရိ ဟရေယျ-၌ အာပတ်သင့်ပုံ

- ၁။ ပထမခြေလှမ်း (၃)ယူဇနာကို လွန်စေလျှင် ဒုက္ကဋ်သင့်၍ ဒုတိယခြေလှမ်း လွန်စေလျှင် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။
- ၂။ (၃)ယူဇနာအတွင်း၌တည်လျက် (၃)ယူဇနာပြင်ပသို့ ကျစေလျှင် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။
- ၃။ အခြားသူ၏ ယာဉ်၌ဖြစ်စေ၊ ဘဏ္ဍာ၌ဖြစ်စေ မသိစဉ် တည့်၍ (၃)ယူဇနာကို လွန်စေလျှင် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။

ဘာသာဋီကာ။ ။ ဟိ=အကြင်ကြောင့်။ အဟံ=ကို။ ဣမေသံဋ္ဌေကလော မာနံ=တို့၏။ ကာရဏာ=ကြောင့်။ မနုဿေဟိ=တို့သည်။ ဥပ္ပဏ္ဍိတော=ပြောင်လောက်အပ်ပြီ။ တထာ=ထို့ကြောင့်ပါတည်း။ (တနည်း) ယသ္မာ=အကြင်ကြောင့်။ အဟံ=ကို (ပ) ဥပ္ပဏ္ဍိတော=ပြီ။ တထာဟိ တတော ဝေ=ထို့ကြောင့်ပင်။ ဌိတကောဝ=သာလျှင်။ အာသုမ္ဘိ=ပစ်ချပြီ။ (ဘာဋီ၊ ၄၊ ၅၊ ၁၇)

ဧဠကဇေသဝမဓောဝါပနသိက္ခာပုဒ်

ဘိက္ခုနီတို့ သင်္ကန်းပွပ်ခြင်းစသည်တို့ကြောင့် အကျိုးဆုတ်ယုတ်ပုံ

ဘိက္ခုနီပယာ=တို့သည်။ ဧဠကဇေသဝမနိ=တို့ကို။ ဓောဝန္တိယော=ပွပ်လျှော်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ရစန္တိယော=ဆိုးကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပိဇေဇန္တိယော=မြေကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဥဒ္ဒေသံ=ပါဠိသင်ခြင်းကို။ ပရိပုစ္ဆံ= အဋ္ဌကထာသင်ခြင်းကို။ အဓိသီလံ=အဓိသီလသိက္ခာကို။ အဝိစိတ္တံ=ကို။ အဝိပညာ=ကို။ ရိဉ္စန္တိ=ကင်းစေဆိတ်စေကုန်၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၄၂) (နိ၊ ၃၇၇)

ကမ္ပိ ဂေါတမိ ဘိက္ခုနီယော

ပဟာပဇာပဟိ=ပဟာပဇာပဟိအမည်ရှိသော။ ဂေါတမိ=သည်။ပ။ ဂေါတမိ=မိထွေးတော်ဂေါတမီ။ ကမ္ပိ=အသို့နည်း။ ဘိက္ခုနီယော=တို့သည်။ အပ္ပမတ္တာ=မမေ့လျော့ကုန်သည်ဖြစ်၍။ အာကာပိနိယော=ကိလေသာကို ဂူပနိစေတတ်သော လုံ့လရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပဟိဘတ္တာ=နိဗ္ဗာန်သို့ရလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပိဟရန္တိ=နေကြကုန်၏လော။ ဣတိ=ဤသို့။ အပေါဓ=၏။ ဘန္တေ=ဘုရား။ ဘိက္ခုနီနံ=တို့၏။ အပ္ပမာဒေါ=မမေ့မလျော့ခြင်းသည်။ ကုတော=ဘာသာမှာရှိအံ့နည်း။ အယျာဆပ္ပဂ္ဂိယာ=အရှင်ဆပ္ပဂ္ဂိသည်။ ဘိက္ခုနီဟိ=တို့ကို။

ရူပိယသသိက္ခာပုဒ်

ကုလူပကော ဟောတိ

ကုလူပကော=ဆရာသည်။ နိစ္စဘတ္တိကော=နိစ္စဘတ်ရှိသည်။ ဟောတိ=၏။ တသ္မိကုလော=၌။ ယံခါနိယံဝါ=သည်လည်းကောင်း၊ ယံဘာနိယံဝါ=သည်လည်းကောင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=၏။ တဟော=ထိုခဲဖွယ်ဟောဇော်မှ။ အယသ္မတော ဥပနန္တဿ=၏။ ပဋိဝီသော=အဖို့ကို။ ဥပိယျဟိ=ထားအပ်၏။ တေနဓေါပနသပယေန=၌။ သာယံ=ညနေချမ်းအခါ၌။ တသ္မိကုလော=၌။ မံသံ=သည်။ ဥပ္ပန္တံ=သည်။ ဟောတိ=၏။ တဟော=ထိုအခါမှ။ (ပ) ဥပိတော=ထားအပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ တယသကုလဿ=၏။ ဒါရကော=ဘူဝယ်သည်။

ဟကသမ္ပိကာ။ - ဟော=အကြင်ဘိက္ခုနီပသည်။ အရပ္ပာ=မပြောကြားအပ်ဘဲ။ ဟောတိ=ပွတ်လျှော်စေအံ့။ တာယာ=ထိုဘိက္ခုနီ၏။ ဓောဝနေ=ပွတ်လျှော်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ အနာပတ္တိ=ပသင့်။ (ထနုညံ) ယေန=အကြင်ရဟန်းသည်။ အရပ္ပာ=မပြောအပ်ပါဘဲ။ ဟောတိ=ပွတ်လျှော်၏။ တာယာ=ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း။ (ဘာဋီ၊ ၄၊ ၅၁၁)

ရတ္တိယာ=၏။ ပစ္စုသသမယံ=၌။ ပစ္စုဌာယ=စောစောထ၍။ မေ=အား။ မံသံ=ကို။
ဒေထ=ပေးကုန်လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ ရောဒတိ=ငိုကြွေး၏။

ငွေအလှူမခံရန် ပညတ်ခြင်း၏ ဇာတ်ကြောင်း

အခါတပါးဝယ် ညနေချမ်းအခါ၌ ထိုအိမ်၌ အသားဖြစ်သော် ထိုအသားမှ ထုံးစံ
အတိုင်း ရှင်ဥပနန္ဒဘိဝံသ၊ တဘို့ချန်ထားရာ ထိုအမျိုး၏ ကလေးသည် ညဉ့်၏ပိုးသောက်ယံ
အခါ၌ ထ၍ ငိုကျွေးကာ အသားတောင်းသဖြင့် ရှင်ဥပနန္ဒဘိဝံသ၊ ချန်ထားသောအသားကို
ပေးလိုက်ရလေသည်။ နောက်နေ့နံနက်အခါတွင် ရှင်ဥပနန္ဒကြွလာသော် ထိုယောက်ျားက
အကြောင်းစုံလျှောက်ထားရာ အသားအစား ငွေကိုသာလှူဖို့ပြောသဖြင့် ထိုယောက်ျား၏
ကဲ့ရဲ့မှုကြောင့် ငွေအလှူမခံရန် ပညတ်တော်မူသည်။

ဇာတ်ရူပ

ဘုရားအဆင်းတော်နှင့်တူသောရွှေ။

ရဇတသရုပ်

- (၁) ကဟာပဏော=အသပြာသည်လည်းကောင်း၊
  - (၂) လောဟမာသကော=ကြေး၊သံဖြင့်ပြီးသော မာသကသည် လည်းကောင်း၊
  - (၃) ဒါရမာသကော=သစ်သားဖြင့်ပြီးသော မာသကသည်လည်း ကောင်း၊
  - (၄) ဇေတုမာသကော=ချိပ်ဖြင့်ပြီးသောမာသကသည်လည်းကောင်း၊
  - (၅) ယေ=အကြင်မာသကတို့သည်။ ဝေါဟာရံ=ရောင်းဝယ်ခြင်းသို့။
- ဂစ္ဆန္တိ =ရောက်ကုန်၏။ တေ=ထိုမာသကတို့သည်။ ရဇတံနာမ=ရဇတမည်၏။

ဥပနိက္ခိတ္တံ ဝါ သာဒိယေယျ

“ဤရွှေငွေသည် အရှင်အားဖြစ်ပါစေ”ဟု အပ်နှံအပ်သော ရွှေငွေကို သာယာ
လျှင် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။ သံဃာ့အလယ်၌ စွန့်ရမည်။ (ဂိုဏ်း၊ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မစွန့်ရ)

နိဿဂ္ဂိထိုက်သော ရွှေငွေကို စွန့်ပုံ

- ၁။ နိဿဂ္ဂိထိုက်သောရဟန်းသည် သံဃာသို့ ချဉ်းကပ်၊ လက်ကန်တော့တင်၍ ဝါကြီး
သော ရဟန်းတော်တို့၏ ခြေထောက်တို့ကို ရှိခိုးကာ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၊

မှတ်ချက်။ ။ရဇတံနာမ (ပ)ယေ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆန္တိ ကိုထောက်၍ သစ်ရွက် စသည်တို့ကို
သက်ဆိုင်ရာအစိုးရတို့က ငွေဟု သတ်မှတ်လျှင် ရဇတံနာမရင်းဝင်သည်။ ယခုခေတ်ငွေ
စက္ကူများလည်း အတူတူပင်။

လက်အုပ်ချီပြီး “အဟံ ဘန္တေ ရူပိယံ ပဋိဂ္ဂဟေသိ၊ ဣဒံ မေ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ သံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ” ဟုဆို၍ စွန့်ရမည်။

- ၂။ စွန့်ပြီးလျှင် အာပတ်ကို ဒေသနာကြားရမည်။
- ၃။ ဗျတ္တ ပဋိဗလရဟန်းက အာပတ်ကို ခံယူရမည်။
- ၄။ ထိုအရပ်သို့ ရောက်လာသော အာရာမ်စောင့်ကိုဖြစ်စေ၊ ဥပါသကာကိုဖြစ်စေ “ငါ့ရှင် ဤရွှေငွေကို သိပါလော့” ဟု ပြောရမည်။
- ၅။ ထိုအာရာမ်စောင့်၊ ဥပါသကာက “ဤရွှေငွေဖြင့် ဘာကို ယူဆောင်ရပါမည်နည်း” ဟု မေးလျှင် “ဤဝတ္ထုကို ဆောင်ယူခဲ့ပါ” ဟု မပြောရ။ အပ်စပ်သောထောပတ် ကိုဖြစ်စေ၊ ဆီကို ဖြစ်စေ၊ ပျားရည်ကိုဖြစ်စေ၊ တင်လဲကိုဖြစ်စေ ပြောနိုင်သည်။
- ၆။ ထိုအာရာမ်စောင့်၊ ဥပါသကာသည် ထိုရွှေငွေဖြင့် လဲလှယ်၍ အပ်စပ်သောပစ္စည်း ဝတ္ထုကိုဆောင်လျှင် ရွှေငွေကိုခံယူသော ရဟန်းမှတစ်ပါး အခြားရဟန်းအားလုံးတို့ပင် စားကောင်းသည်။
- ၇။ ယင်းသို့လုပ်ဆောင်၍ မရလျှင် ထိုရွှေငွေကို ခံယူသောရဟန်းကို “ငါ့ရှင်...ဤ ရွှေငွေကို စွန့်ပါ” ဟုပြောရမည်။
- ၈။ မစွန့်လျှင် အင်္ဂါ(၅)ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောရဟန်းကို ရူပိယဆဋ္ဌက သမ္ပုတိပေး၍ ထိုရဟန်းက အမှတ်သညာမထားပဲ ချပစ်ရမည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၄၆)

ရူပိယဆဋ္ဌက သမ္ပုတိပေးရမည့် ရဟန်း၏အင်္ဂါများ

- ၁။ ဆန္ဒာဂတိ မလိုက်ခြင်း၊
- ၂။ ဒေါသဂတိ မလိုက်ခြင်း၊
- ၃။ မောဟာဂတိ မလိုက်ခြင်း၊
- ၄။ ဘယာဂတိ မလိုက်ခြင်း၊
- ၅။ စွန့်ပြီး+မစွန့်ရသေးမှန်း သိခြင်း။

အာဟတ်မသင့်သူများ

အဇ္ဈာရာမေ ဝါ=အာရာမ်အတွင်း၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာဝသထေဝါ=တည်းခိုရာ ဇရပ်အတွင်း၌လည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဝါ=၍လည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟာပေတွာ ဝါ=စေ၍ လည်းကောင်း၊ ယဿ=အကြင်သူ၏။ သန္တကံ=သည်။ (ထည့်)။ ဘဝိဿတိ=လတ်။ သော=ထိုဥစ္စာအရှင်သည်။ ဟရိဿတိ=ဆောင်လတ်။ ဣတိ= ဤသို့ကြံ၍။ နိက္ခိပတိ= ထား၏။ အနာပတ္တိ=သင့်။

နာနာပွကာရကံ

နာနာပွကာရကံ=အထူးထူးအပြားပြားသော။ ရူပိယသံဝေါဟာရံ=ရွှေ၊ ငွေဖြင့်
ရောင်းဝယ်ခြင်းသို့။ သမာပဇ္ဇန္တိ=ရောက်ကုန်၏။

နာနပွကာရသရုပ်

- ၁။ ကကံပိ = ပြုအပ်ပြီးသော ရွှေငွေသည်၎င်း။
- ၂။ အကတံပိ = မပြုအပ်သေးသော ရွှေငွေသည်၎င်း။
- ၃။ ကတာကတံပိ = ပြုအပ်ပြီး + မပြုအပ်သေးသောရွှေငွေသည်၎င်း။

ကတသရုပ်

- ၁။ သိသူပကံ = ဦးခေါင်း၌ ဆင်သောတန်ဆာ၊
- ၂။ ဂိဝူပကံ = လည်ပင်း၌ ဆင်သောတန်ဆာ၊
- ၃။ ဟတ္ထူပကံ = လက်၌ ဆင်သောတန်ဆာ၊
- ၄။ ပါဒူပကံ = ခြေ၌ ဆင်သောတန်ဆာ၊
- ၅။ ကဠူပကံ = ခါး၌ ဆင်သောတန်ဆာ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၈၄)

အကတဟူသည်

တခဲနက်လုပ်ထားသော ရွှေတုံး၊ ငွေတုံး ဖြစ်သည်။

ရူပိယသရုပ်

- (၁) သတ္တုဝဏ္ဏော=ဘုရားရှင်၏ အဆင်းနှင့်တူသောရွှေ၊
- (၂) ကဟာပဏော=အသပြာ၊
- (၃) လောဟမာသကော=ကြေး(သံ) ဖြင့်ပြီးသော မာသက၊
- (၄) ဒါရမာသကော=သစ်သားနှစ် ဖြင့်ပြီးသော မာသက၊
- (၅) ဇတုမာသကော=ချိပ်ဖြင့်ပြီးသော မာသက၊
- (၆) ယေ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆန္တိ=ရောင်းဝယ်နိုင်သော မာသကများ။

ကတေန ကတံ

ကတေန=ခုတ်လုပ်ပြီးသော ရွှေ၊ ငွေဖြင့်၊ ကတံ=ခုတ်လုပ်ပြီးသော ရွှေ၊ ငွေကို။
စေတာပေတိ=လဲလှယ်၏။

ကယဝိက္ခယ သိက္ခာပုဒ်

ပဋော ဟောတိ စိရကမ္မံ ကာတုံ

စိဝရကမ္မံ=သင်္ကန်းအမှုကို။ ကာတုံ=ငှာ။ ပဋော=လိမ္မာထက်မြက်စွမ်းနိုင်သော အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်တတ်သည်။ ဟောတိ=၏။ သော=ထိုဥပနန္ဒသည်။ ပဋပိလောတိကာနံ= ပုဆိုးကြမ်းတို့၏။ သံဃာဋီ=ဒုက္ခကို။ ကရိတွာ=၍။ သုရတ္တံ=ကောင်းစွာဆိုးအပ်သည် ကို။ သုပရိကမ္မကတံ=ကောင်းစွာအပြေအပြစ်ပြုအပ်သည်ကို။ ကတွာ=၍။ ပါရပိ=ရုံ၏။

အထခေါ=ဌ။ အညတရော=သော။ ပရိဗ္ဗာဇကော=သည်။ မဟဋ္ဌံ=အဖိုးအများ ထိုက်သော။ ပဋံ=ပုဆိုးကို။ ပါရပိတွာ=၍။ ယေန=၍။ပ။ အဝေါစ=၏။ အာဝုသော= ငါ့ရှင်။ တေ=၏။ အယံ သံဃာဋီ=သည်။ သုန္ဒရာခေါ=ကောင်းသည်သာလျှင်တည်း။ မေ=၏ (ဝါ) အား။ ပဋေန=ပုဆိုးဖြင့်။ ဒေဟိ=ပေးသော။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။

အာဝုသော=ငါ့ရှင်။ ဇာနာဟိ=လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ ဝုတ္တေ=သော်။ (ထည့်)။ အာဝုသော=ငါ့ရှင်။ အာမ=အိမ်း။ ဇာနာမိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။ အာဝု သော=ငါ့ရှင်။ ဟန္တု=ယူလော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဒါဂါ=ပေး၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၄၉)

အထခေါ သော ပရိဗ္ဗာဇကော

အထခေါ=ဌ။ သောပရိဗ္ဗာဇကော=သည်။ တံသံဃာဋီ=ထိုဒုက္ခကို။ ပါရပိတွာ= ချီ။ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမံ=ပရိပိုင်အာရာမသို့။ အဂမာသိ=၏။ ပရိဗ္ဗာဇကာ=တို့သည်။ တံပရိဗ္ဗာ ဇကံ=ကို။ တေဝစနံ=ကို။ အဝေါစံ=ကုန်၏။ အာဝုသော=ငါ့ရှင်။ တေ=၏။ အယံ သံဃာဋီ=သည်။ သုန္ဒရာခေါ=သည်သာလျှင်တည်း။ တယာ=သည်။ ကုတော=အဘယ် မှ။ လဒ္ဓါ=ရအပ်သနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစံ=ကုန်၏။ အာဝုသော=တို့။ မေ=၏။ တေန ပဋေန=ထိုပုဆိုးဖြင့်။ ပရိဝတ္တိတာ=လဲလှည်အပ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။ အာဝုသော=ငါ့ရှင်။ တေ=၏။ အယံသံဃာဋီ=သည်။ ကတိပိ=အဘယ်မျှသောရက်သည် လည်း။ ဘဝိဿတိ=လတံ့နည်း။ (ဟိကား အနက်မရှိ။ ပိကား ဂရဟာအနက်) တေ= ၏။ သောယေဝပဋော=ထိုပုဆိုးသည်သာလျှင်။ ဝရော=မြတ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစံ= ကုန်၏။

ဂိဟိပိ နံ ဂိဟိဿ

ဂိဟိပိ=လူသည်လျက်လည်း။ ဝိပုဋိသာရိဿ=နှလုံးမသာယာသော။ ဂိဟိဿ= အား။ ဒေန္တိနာမ=ပေးကုန်သေး၏။ ပဗ္ဗဇိတော=သည်။ ပဗ္ဗဇိတဿ=အား။ ကိပန နဒဿတိ=အဘယ်ကြောင့် မပေး လတံ့နည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇ္ဈာယတိ=၏။

နာနာပွကာရက-အရ

သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး ဟူသော ပစ္စည်း (၄) ပါး၊ အောက်ထစ်ဆုံး အားဖြင့် ကသယ်မှုန့်ခဲ၊ ဒန်ပူ၊ မြိတ်ဆာ စသည်တို့ကို ယူရမည်။

အန္တမသော စုဏ္ဏပိဏ္ဍောပိ

အန္တမသော=ဖြင့်။ စုဏ္ဏပိဏ္ဍောပိ=ကသယ်မှုန့်ခဲသည်လည်းကောင်း။ ဒန္တကဋ္ဌံပိ= ဒန်ပူသည်လည်းကောင်း။ ဒသိကသုတ္တံပိ=မြိတ်ဆာချည်သည်လည်းကောင်း။ နာနာပွကာရကံနာမ=မည်၏။

ကယဝိက္ကယံ သမာပဇ္ဇေယျ-၌ လွန်ကျူးပုံ (၄) မျိုး

- ၁။ ကုမိနာ ကုမံ ဒေဟိ၊
- ၂။ ကုမိနာ ကုမံ အာဟရ၊
- ၃။ ကုမိနာ ကုမံ ပရိဝတ္တေဟိ၊
- ၄။ ကုမိနာ ကုမံ ဧတောပေဟိ၊

အာပတ်မသင့်သော လဲလှယ်နည်းများ

- ၁။ တန်ဘိုးမေးခြင်း၊
- ၂။ ကပ္ပိယကာရကအား ပြောကြားခြင်း၊
- ၃။ ‘ဒိပစ္စည်း ငါတို့မှာရှိတယ်၊ ငါတို့မှာကား ဤပစ္စည်း ဤပစ္စည်းဖြင့်အလှိုမှိုတယ်’ ဟု ပြောကြားခြင်း၊
- ၄။ ဥမ္မတ္တကရဟန်း၊
- ၅။ အာဒိကမ္ပိကရဟန်း၊

ကယနှင့် ဝိက္ကယအထူး၊ ။ သူများကပ္ပိယဘဏ္ဍာ မိမိလက်သို့ရောက်ခြင်းကို ကယဟုခေါ်၍ မိမိကပ္ပိယဘဏ္ဍာ သူတစ်ပါးလက်သို့ ရောက်ခြင်းကို ဝိက္ကယဟု ခေါ်သည်။ (ဘာဇီ၊ ၄၊ ၅၊ ၂၅)

ပတ္တဝါ

ပတ္တသိက္ခာပုဒ်

ပဟူ ပတ္တေ

ပဟူ=ကုန်သော။ ပတ္တေ=တို့ကို။ သန္တိစယံ=ဆည်းပူးခြင်းကို။ ကရောန္တိ=ကုန်၏။
ပ။ သကျပုတ္တိယာ=ကုန်သော။ သမဏာ=တို့သည်။ ပတ္တဝါဏိဇ္ဇံ ဝါ=သပိတ် ကုန်သွယ်
ခြင်းကိုလည်း။ ကရိသန္တိ=ပြုကုန်လတ်။ မတ္တိကာပဏံ ဝါ=ခွက်သည်တို့၏ ဈေးဆိုင်ကို
လည်း။ ပသာရေသန္တိ=ကျင်းကုန်ခင်းကုန်လတ်။ ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇ္ဈာယန္တိ=ကုန်၏။
(ဝိ၊ ၁၊ ၃၅၂)(နိ၊ ၃၈၆)

ပတ္တသိက္ခာပုဒ်၏ အကြောင်းဝတ္ထု

ဘုရားရှင် ကပိလဝတ်ပြည် နိဂြောဓာရုံကျောင်း၌ သီတင်းသုံး ဆောင်တော်မူစဉ်
မဏင်ရှားသော အိုးထိန်းသည် တစ်ယောက်သည် ရဟန်းတို့ကို သပိတ်ဖြင့် ဖိတ်မိ၍
ရဟန်းတို့က အတိုင်းအရှည်ကို မသိကြဘဲ သပိတ်ကို တောင်းကြရာ ထိုအိုးထိန်းသည်သည်
ရဟန်းတို့အတွက် သပိတ်များစွာတို့ကို လုပ်နေရသဖြင့် အခြားရောင်းဝယ်အပ်သော
ဘဏ္ဍာကို မလုပ်နိုင်သည့်အပြင် ကိုယ်တိုင်လည်း မမျှတ၊ သူ၏သားမယားတို့လည်း
ပင်ပန်းကြသောကြောင့် လူနှင့် ရဟန်းတို့က ကဲ့ရဲ့ကြလေသည်။ ဤဖြစ်ရပ်ကြောင့်
သပိတ်မတောင်းရန် ပညတ်တော်မူခဲ့လေသည်။

သပိတ်ပျောက်သောရဟန်းစသည်တို့အား တောင်းခွင့်ပြုခြင်း

ထိုအခါ သပိတ်ကွဲသောရဟန်းတစ်ပါးသည် “ဘုရားရှင်က သပိတ်တောင်းခြင်းကို
ပယ်ဖြစ်တော်မူထား၏” ဟု ကုက္ကုစွဖြစ်၍ မတောင်းဘဲ လက်တို့ဖြင့် ဆွမ်းခံရာ လူတို့က
“သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်တို့ဟာ တိတ္ထိတွေလို လက်တွေနှင့် ဆွမ်းခံလှည့်လည်
ကြတာပါလား” ဟု ကဲ့ရဲ့ကြသဖြင့် ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားသောကြောင့် ခွင့်ပြု
တော်မူသည်။

အနည်းဆုံး (၅)ဖွဲ့ရှိမှသာ သပိတ်ဟောင်းခွင့်ပြုခြင်း

ထိုအခါ ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းတို့သည် ဘုရားရှင်က “သပိတ်ပျောက်သော ရဟန်းအား
ဖြစ်စေ၊ သပိတ်ကွဲသော ရဟန်းအားဖြစ်စေ သပိတ်တောင်းခွင့်ပြုတော်မူ၏” ဟု ကြံ၍

ကွဲရာ၊ ပြတ်ရာ၊ ခြစ်ရာ အနည်းငယ်လောက်ဖြင့်လည်း သပိတ်များစွာ တောင်းကြသဖြင့် ရှေးနည်းအတိုင်း အိုးထိန်းသည် မိသားစုတို့ ဒုက္ခပင်လယ်ဝေနေသည်ကို တွေ့မြင်ကြသော သူတို့က ကဲ့ရဲ့ကြသောကြောင့် အနည်းဆုံး (၅) ဖွဲ့ရှိမှသာ တောင်းခွင့်ပြုတော်မူလေသည်။

သပိတ် (၂) မျိုး

၁။ အယောပတ္တော=သံပိတ်၊

၂။ မတ္တိကာပတ္တော=မြေသပိတ်။ (ပိ၊ ၁၊ ၃၅၃)

အဟိရေကပတ္တဟူသည်

၁။ အဓိဋ္ဌာန်မတင်အပ်သောသပိတ်၊

၂။ ဝိကပ္ပနာမပြုအပ်သောသပိတ်၊

သပိတ်၏ ပမာဏ(၃)မျိုး

(၁) ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်၊ (၂) မဇ္ဈိမသပိတ်၊ (၃) သြမကသပိတ်။

ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်ဟူသည်

ဥက္ကဋ္ဌာနာမပတ္တော=ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်မည်သည်ကား။ အနုဋ္ဌကောဒနံ=ဆန်တစ်ပြည် ချက် စိတ်ထက်ဝက်ဖြစ်သောထမင်းကို။ စတုဘာဂံ=ထမင်း၏ လေးခုပြောက်သော အဘို့ဖြစ်သော။ ခါဒနံ=ခဲဘွယ်ကို။ တဒုပိယံ=ထိုထမင်းအားလျော်သော။ ဗျဉ္ဇနံ=ဟင်းလျာ ကို။ ဂဏှာတိ=ယူ၏(ဝါ)ဆံ့၏။ (ပိ၊ ၁၊ ၃၅၃)(နိ၊ ၃၈၆)

မဇ္ဈိမသပိတ်ဟူသည်

မဇ္ဈိမောနာမပတ္တော=ကား။ နာဠိဂောဒနံ=ဆန်တခွက်ချက် တစ်ပြည်ပမာဏ ရှိသော ထမင်းကို။ စတုဘာဂံ=သော။ ခါဒနံ=ကို။ တဒုပိယံ=သော။ ဗျဉ္ဇနံ=ကို။ ဂဏှာတိ=၏။

သြမကသပိတ်ဟူသည်

ပတ္တောဒနံ=ဆန်တစလယ်ချက် တခွက်ပမာဏရှိသော ထမင်းကို။ စတုဘာဂံ= သော။ ခါဒနံ=ကို။ တဒုပိယံ=သော။ ဗျဉ္ဇနံ=ကို။ ဂဏှာတိ=ယူ၏(ဝါ) ဆံ့၏။

သပိတ်မမည်သော အပတ္တများ

(၁) ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်ဆက် ကြီးသောသပိတ်၊

(၂) သြမကသပိတ်အောက် ငယ်သောသပိတ်။

နိဿဂ္ဂိထိုက်သောပိတ်ကို စွန့်ပုံ

‘အယံ မေ ဘန္တေ ပတ္တော ဒဿဟာတိက္ကန္တော နိဿဂ္ဂိယော၊ ဣမာဟံ သံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ’ဟု စွန့်ရမည်။

တံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ-၌ အာပတ်သင့်ချိန်

(၁၁)ရက်မြောက် အာရုဏ်တက်ချိန်ဖြစ်သည်။

ဦးပဉ္စမန္တနသိက္ခာပုဒ်

အညတရေန ကုမ္ဘကာရေန

ကုမ္ဘကာရေန=အိုးထိန်းသည်သည်။ ယေသံအယျာနံ= အကြင် ရဟန်းတို့အား။ ပတ္တေန=ဖြင့်။ အတ္တော=ရှိ၏။ တေသံ အယျာနံ=တို့အား။ (ထည့်)။ အဟံ=သည်။ တေဘိက္ခု=တို့ကို။ ပတ္တေန=ဖြင့်။ ပဝါရေမိ=ဖိတ်၏။ (ထည့်) သန္တပေဿာမိ=နှစ်သက်ကျေနပ်စေပါမည်။ (ဝိမတိထည့်)။ ဣတိ=ဤသို့။ ဘိက္ခု=တို့ကို။ ပဝါရိတာ=ဖိတ်အပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။

တေနခေါပနသမယေန=၌။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ မတ္တံ=အတိုင်းအရှည်ကို။ နဇာနိတွာ=မသိကုန်မူ၍။ ဗဟူ=ကုန်သော။ ပတ္တေ=တို့ကို။ ဝိညာပေန္တိ=တောင်းကုန်၏။ ယေသံ=အကြင်ရဟန်းတို့အား။ ခုဒ္ဒကာ=ငယ်ကုန်သော။ ပတ္တာ=တို့သည်။ သန္တိ=ကုန်၏။ တေ=တို့သည်။ မဟန္တေ=ကုန်သော။ ပတ္တေ=တို့ကို။ ဝိညာပေန္တိ=ကုန်၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၅၅)(နိ၊ ၃၈၇)

အထခေါ သော ကုမ္ဘကာရော

အထခေါ=၌။ သော ကုမ္ဘကာရော=သည်။ ဘိက္ခုနံ=တို့၏။ ဗဟူပတ္တေ=တို့ကို။ ကရောန္တော=ပြုရသောကြောင့်။ အညံ=သပိတ်မှ တပါးသော။ ဝိက္ကာယိကံ=ရောင်းဝယ်အပ်သော။ ဘဏ္ဍံ=အိုးခွက်ဘဏ္ဍာကို။ ကာတုံ=ငှာ။ နသက္ကောတိ=မစွမ်းနိုင်။ အတ္တနာပိ=သည်လည်း။ နယာပေတိ=မမျှ။ အဿ=ထိုအိုးထိန်း၏။ ပုတ္တဒါရာပိ=တို့သည်လည်း။ ကိလမန္တိ=ပင်ပန်းကုန်၏။

ဟတ္ထေသု ပိဏ္ဍာယ စရတိ

ဟတ္ထေသု=လက်တို့ဖြင့်။ ပိဏ္ဍာယ=ငှာ။ စရတိ=၏။ သေယျထာပိ=ကား။ တိတ္ထိယာ=တို့သည်။ ဟတ္ထေသု=တို့ဖြင့်။ ပိဏ္ဍာယ=ငှာ။ စရန္တိသေယျထာပိ=လှည့်လည်

ကုန်သကဲ့သို့။ တထာ=ထို့အတူ။ စရိဿန္တိနာမ=လှည့်လည်ကုန်ဘိသနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇ္ဈာယန္တိ=ကုန်၏။

သပိတ်တောင်းနိုင်သော ရဟန်းများ

ဘိက္ခဝေ=တို့။ နဋ္ဌပတ္တဿ ဝါ=ပျောက်သောသပိတ်ရှိသော ရဟန်းအားလည်းကောင်း။ ဘိန္ဒုပတ္တဿ ဝါ=ကွဲသောသပိတ်ရှိသော ရဟန်းအားလည်းကောင်း။ ပတ္တံ=ကို။ ဝိညာပေတုံ=တောင်းစိမ့်သောငှာ။ အနုဇာနာမိ=၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အာမန္တေသိ=၏။

အပ္ပမတ္တကေနပိ ဘိန္ဒေ န

တေ=ထိုဆဗ္ဗဂီရဟန်းတို့သည်။ အပ္ပမတ္တကေန=အနည်းငယ်သော။ ဘိန္ဒေ နပိ=အကွဲဖြင့်လည်းကောင်း။ အပ္ပမတ္တကေန=သော။ ခဏ္ဍေနပိ=အပြတ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝိလိခိတမတ္တေနပိ=ခြစ်မိကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း။ ဗဟူပတ္တေ=ဟို့ကို။ ဝိညာပေန္တိ=ကုန်၏။

ဦးပဉ္စဗန္ဓနပတ္တသရုပ်

- ၁။ လုံးဝအဖွဲ့မရှိသောသပိတ်၊
- ၂။ တစ်ဖွဲ့ရှိသောသပိတ်၊
- ၃။ နှစ်ဖွဲ့ရှိသောသပိတ်၊
- ၄။ သုံးဖွဲ့ရှိသောသပိတ်၊
- ၅။ လေးဖွဲ့ရှိသောသပိတ်၊

အဗန္ဓ နောကာသ=ဖွဲ့ရာမရှိသောသပိတ်ဟူသည်

လက်နှစ်သစ်ဖွဲ့ရာ အရေးအကြောင်းမရှိသော သပိတ်ဖြစ်သည်။

နဝေါ နာမ ပတ္တော-၌ သပိတ်သစ်ဟူသည်

တောင်းခြင်းကို ထောက်ဆ၍ဆိုသည်။ (ပစ္စည်းကို ထောက်ဆ၍မဆို)

စေတာပေပျ-၌ အာပတ်သင့်ပုံ

တောင်းရာ၌ ပယောဂကြောင့် ဒုက္ကဋ်သင့်၍ ရခြင်းကြောင့် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။

စွန့်ရမည့်နေရာ

သံဃာ့အလယ်ဖြစ်သည်။

နိဿဂ္ဂိထိုက်သော သပိတ်ကိုစွန့်ပုံ

- ၁။ ရဟန်းအားလုံးတို့သည်ပင် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်ပြီးသော သပိတ်ကိုယူ၍ စည်းဝေးရခြင်း။

- ၂။ ဘန်ဘိုးကြီးသော သပိတ်ကိုယူမည်'ဟု ကြံ၍ ယုတ်ညံ့သောသပိတ်ကို အဓိဋ္ဌာန်
မတင်ရ။ ယင်းသို့သောစိတ် အကြံဖြင့် ယုတ်ညံ့သောသပိတ်ကို အဓိဋ္ဌာန်တင်
လျှင် ဒုက္ခဋီ၊
- ၃။ ထိုနိဿဂ္ဂိထိုက်သော ရဟန်းသည် သံဃာသို့ ချဉ်းကပ်၍ လက်ကန်တော့တင်
ခြင်း၊ ဝါကြီးသော ရဟန်းတို့၏ ခြေတို့ကို ရှိခိုးခြင်း၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်း၊
လက်အုပ်ချီခြင်းအမှုတို့ကို ပြုကာ 'အယံမေ ဘန္တေ ပတ္တော ညီနပဉ္စဗန္ဓနေန
ပတ္တေန စေတာဇိတော နိဿဂ္ဂိယော၊ ဣမာဟံ သံဃဿ နိဿ ဇ္ဇာပိ'ဟု
ဆိုပြီးစွန့်ရခြင်း၊
- ၄။ စွန့်ပြီးလျှင် အာပတ်ကို ဒေသနာကြားရခြင်း၊
- ၅။ ဗျတ္တ၊ပဋိဗလရဟန်းက အာပတ်ကို ခံယူရခြင်း၊
- ၆။ ဆန္ဒာဂတိမလိုက်ခြင်းစသော အင်္ဂါ(၅)ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းကို ပတ္တဂ္ဂါဟာပက
သမ္ပုတိပေးရခြင်း၊
- ၇။ သမ္ပုတိရသောရဟန်းက သပိတ်ကိုယူခိုင်းရခြင်း၊
- ၈။ သပိတ်ရသောရဟန်းက ထိုသပိတ်ကို တရိုတသေသုံးစွဲရခြင်း။

ပတ္တဂ္ဂါဟာပကသမ္ပုတိပေးရမည့် ရဟန်း၏ ပြည့်စုံရမည့်အင်္ဂါများ

- ၁။ ဆန္ဒာဂတိမလိုက်ခြင်း၊
- ၂။ ဒေါသဂတိမလိုက်ခြင်း၊
- ၃။ မောဟဂတိမလိုက်ခြင်း၊
- ၄။ ဘယာဂတိမလိုက်ခြင်း၊
- ၅။ သပိတ်ယူပြီးသူ+မယူပြီးသေးသောသူကို သိခြင်း၊

ပတ္တဂ္ဂါဟာပကသမ္ပုတိရသောရဟန်း၏ ကျင့်ဝတ်

- ၁။ မထေရ်ကို 'အရှင်ဘုရား...မထေရ်သည် သပိတ်ကို ယူတော်မူပါ'ဟု လျှောက်
ရမည်။
- ၂။ မထေရ်ယူလျှင် မထေရ်၏သပိတ်ကို ဒုတိယထေရ်အားပေးရမည် (နိဿဂ္ဂိထိုက်
သော ရဟန်းကို သနားသဖြင့် မယူဘဲမနေရ၊ မယူလျှင် ဒုက္ခဋီသင့်သည်)
- ၃။ သပိတ်လုံးဝမရှိသူအား မပေးရ၊
- ၄။ ဤနည်းအားဖြင့် သံဃာတော်တွင် ဝါအငယ်ဆုံးရဟန်းတိုင်အောင် ပေးရမည်။
- ၅။ နိဿဂ္ဂိထိုက်သောရဟန်းအား 'သင်သည် ဤသပိတ်ကို ကွဲရာ ကာလတိုင်အောင်
ဆောင်ရမည်'ဟုပြော၍ ရဟန်းပရိတ်သတ်၏ အစွန်ဆုံးသပိတ်ကို ပေးရမည်။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၅၇)

နိဿဂ္ဂိထိုက်သောရဟန်း၏ ပတ္တပရိယန္တ(အစွန်ဆုံးသပိတ်)၌ ကျင့်ရမည့်ဝတ်

- ၁။ နေရာဒေသမဟုတ်သည့်ဌာန၌ မထားရခြင်း၊
- ၂။ မကောင်းသောသုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် မသုံးဆောင်ရခြင်း၊
- ၃။ 'အဘယ်သို့လျှင် ဤသပိတ်သည် ပျက်စီးခြင်းစသည်ဖြစ်ရာသနည်း'ဟု ကြံ၍ မစွန့်ပစ်ရခြင်း။

ဘောသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်

အာယသ္မာ ပိလိန္ဒဝစ္ဆော

အာယသ္မာ ပိလိန္ဒဝစ္ဆော=သည်။ ရာဇဂဟေ=၌။ လေဏံ=လိုဏ်ကို။ ကတ္တုကာမော=ပြုလိုသည်ဖြစ်၍။ ပဗ္ဗာရံ=ကျင်းကို။ သောဓာပေတိ=သုတ်သင်စေ၏။ ပ။ ဘန္တေ=အရှင်။ ထေရော=သည်။ ကိံ=အဘယ်ကို။ ကာရာပေတိ=ပြုစေသနည်း။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=လျှောက်၏။ မဟာရာဇ=မင်းပြတ်။ လေဏံ=လိုဏ်ကို။ ကတ္တုကာမော=၍။

အာရာမိကံ ပဋိဿုဏိတွာ

အာရာမိကံ=ကို။ ပဋိဿုဏိတွာ=လျှအံ့ဟု ဝန်ခံပြီးလျက်။ ဝိဿရိတွာ=မေ့လျော့၍။ စိရေန=ကြာမြင့်မှ။ သတိံ=ကို။ ပဋိလဘိတွာ=၍။ အညတရံ=သော။ သဗ္ဗတ္တကံ=ခပ်သိမ်းသော ကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သော။ မဟာမတ္တံ=ကို။ အာမန္တေသိ=၏။ ဘဏော=အချင်း။ မယာ=သည်။ အယျဿ=အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆအား။ ယောအာရာမိကော=ကို။ ပဋိဿုတော=ဝန်ခံအပ်၏။ သောအာရာမိကော=ကို။ ဒိန္နော=အပ်ပြီလော။ ဣတိ=သို့။ အာမန္တေသိ=၏။ ဒေဝ=မင်းကြီး။ အယျဿ=အား။ အာရာမိကော=ကို။ နဒိန္နော=မလျှအပ်သေး။ ဣတိ=သို့။ ဝုတ္တေ=သော်။ (ထည့်)။ ဘဏော=အချင်း။ ဣတော ဟိ=ဤယခုနေ့မှသာလျှင်။ တံ=ထိုလူအံ့ဟု ဝန်ခံသောနေ့သည်။ ကိဝစိရံ=အဘယ်မျှလောက် ကြာမြင့်သည်။ ဟောတိနုခေါ=နည်း။ ဣတိ=သို့။ အဝေါစ=၏။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၆၁)(နိ၊ ၃၉၁)

ပါဠိယေက္ကာ ဂါမော

ပါဠိယေက္ကာ=ရွာတပါးတို့မှ အခြားအသီးဖြစ်သော။ ဂါမော=သည်။ နိဝိသိ=တည်ထောင်၏။ အာရာမိကဂါမကောတိပိ=အာရာမိစောင့် ရွာငယ်ဟူ၍လည်း။ နံ=ကို။ အာဟံသု=ကုန်၏။

တသ္မိ ဂါမကေ ဥဿဝေါ

တသ္မိ ဂါမကေ=ထိုရွာငယ်၌။ ဥဿဝေါ=ပွဲသဘင်သည်။ ဟောတိ=၏။ ဒါရိကာ=သတို့သမီးတို့သည်။ အလကိတာ=တန်ဆာ ဆင်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ မာလာကိတာ=ပန်းတန်ဆာဆင်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ကိဠန္တိ=ကစားမြူးထူးကုန်၏။ ပ။ တဿာအာရာမိကိ နိယာ=ထိုအာရာမစောင့်မ၏။ စိတာ=သည်။ အညေ=ကုန်သော။ ဒါရိကေ=တို့ကို။ အလံကိတေ=တို့ကို။ မာလာကိတေ=တို့ကို။ ပဿိတွာ=၌။ မေ=အား။ မာလံ=ပန်းကို။ ဒေထ=ကုန်လော့။ မေ=အား။ အလင်္ကာရံ=ကို။ ဒေထ=ကုန်လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ ရောဒတိ=ငို၏။

တိဏဏ္ဍပကံ

တိဏဏ္ဍပကံ=မြက်ကရွတ်ခွေကို။ ပ။ ဟန္တ=ယခု။ ဣမံတိဏဏ္ဍပကံ=ကို။ တဿာဒါရိကာယ=၏။ သိသေ=၌။ ပဋိမုဉ္ဇ=စွပ်လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစ=၏။ ပ။ သာ=ထိုမြက်ကရွတ်ခွေသည်။ သုဝဏ္ဏမာလာ=ရွှေပန်းသည်။ တာဒိသာ=ထိုနှင့်တူသော။ သုဝဏ္ဏ မာလာ=သည်။ ရညော=၏။ အန္တေပုရေပိ=နန်းတော်တွင်း၌လည်း။ နတ္ထိ=ရှိ။ နိသံသယံ=ယုံမှားမဲ့။ စောရိကာယ=ခိုးသဖြင့်။ အာဘတာ=ဆောင်အပ်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ အာရောစေသုံ=ကုန်၏။

ရှင်ပိလိစ္ဆန္ဒဝစ္ဆ၏ အာရာမစောင့်အမျိုး အချုပ်ခန်းမှလွတ်အောင် ဆောင်ရွက်ချက်

ပါသာဒံ=ကို။ သုဝဏ္ဏန္တိ=ရွှေဖြင့်ပြီးစေသတည်းဟု။ အဓိမုစ္စိ= နှလုံးသွင်း၏။ သောပါဒါသော=သည်။ သဗ္ဗသောဝဏ္ဏမယော=အလုံးစုံရွှေဖြင့်ပြီးသည်။ အဟောသိ=၏။ မဟာရာဇ=မြတ်။ တေ=၏။ ဣဒံသုဝဏ္ဏံ=သည်။ တာဝအတိဝိယ=အလွန်လျှင်။ ဗဟံ=များ၏။ ကုတော=မှ။ လဒ္ဓံ=နည်း။ (ထည့်)။ ဣတိ=ဤသို့။ ပုစ္ဆိ=၏။ ဘန္တေ=အရှင်။ အညာတံ=သိအပ်ပြီ။ သော=ထိုတန်ခိုးအာနုဘော်သည်။ အယျဿ=၏။ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေါ=တည်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တံအာရာမိကကုလံ=ကို။ မုဉ္ဇာပေတိ=လွှတ်စေ၏။

ပကတိယာပိ စ

ပကတိယာပိစ=ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်လည်း။ ပ။ ပဉ္စန္ဒံ ဘေ သဇ္ဇာနံ=တို့ကို။ လာဘိ=သည်။ ဟောတိ=၏။ အဿ=ထိုပိလိန္ဒ ဝစ္ဆထေရ်၏။ ပရိသာစ=သည်ကား။ ဗာဟုလ္လိကာ=ပစ္စည်းများခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ ဟောတိ=၏။ လဒ္ဓံလဒ္ဓံ=ရတိုင်း ရတိုင်းသော ဆေးကို။ ကောလဓမ္မပိ=ဖျဉ်းတို့ကို၎င်း။ ဃဋေပိ=အိုးတို့ကို၎င်း။ ပူရေတွာ=စေ၍။ ပဋိသာမေတိ=သိုမှီး၏။

ပရိသာဝနာနိပိ=ရေစစ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ထဝိကာယောပိ=အိတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပူရေတွာ=စေ၍။ ဝါတပါနေသု=တို့၌။ လဂ္ဂေတိ=ဆွဲ၏။ တာနိ=ထိုဆေး

တို့သည်။ ဩလီနဝိလီနာနိ=နံပါးနှစ်ဘက်အောက်မှ ယိုထွက်ကုန်သည် ဖြစ်၍။ တိဋ္ဌန္တိ= ကုန်၏။ ဥန္တုရေဟိပိ= ကြွက်တို့ဖြင့်လည်း။ ဝိဟာရာ=တို့သည်။ ဩကိဏ္ဍဝိတိဏ္ဍာ= အောက်အထက် ပြွမ်းကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။

ထောပတ်သရုပ်

ဘောသဇ္ဇာနိတိတ္ထေ=ဤ။ သပ္ပိနာမ=ကား။ ဂေါသပ္ပိဝါ= နွား ထောပတ်သည် လည်းကောင်း။ မဟိသသပ္ပိဝါ=ကျွဲထောပတ်သည်လည်းကောင်း။ အဇိကာ သပ္ပိဝါ= ဆိတ်ထောပတ်သည်လည်းကောင်း။ သပ္ပိနာမ=မည်၏။ ယေသံ=အကြင်သတ္တဝါတို့၏။ မံသံ=အသားသည်။ ကပ္ပတိ=ရဟန်းတို့အားအပ်၏။ တေသံ=ထိုသတ္တဝါတို့၏။ သပ္ပိ= သည်။ သပ္ပိနာမ=မည်၏။ (ဆီဥ အတူတူပင်)

တေလသရုပ်

- ၁။ တိလတေလံ = နှမ်းဆီ၊
- ၂။ သာသပတေလံ = မုန့်ညင်းဆီ၊
- ၃။ မဓုကတေလံ = သစ်မည်စည်ဆီ၊
- ၄။ ရေဏ္ဍတေလံ = ကြက်သူဆီ၊
- ၅။ ဝဿတေလံ = အသားဆီ။

မဓု

ပျားငယ်ပြုအပ်သော ပျားရည်။

ဖာဏိတ

ကြံ့မုဖြစ်သောတင်လဲ။

တံ အတိက္ကာမယတော-ဌိအာပတ်သင့်ချိန်

(၈) ရက်မြောက် အရုဏ်တက်ချိန်ဖြစ်သည်။

အနုပသမ္ပန္နဿ စတ္တေန

အနုပသမ္ပန္နဿ=အား။ စတ္တေန=စွန့်သဖြင့်။ ဝန္တေန=အန်သဖြင့်။ မုတ္တေန= လွှတ်သဖြင့်။ အနုပေက္ခာ=ငဲ့ကွက်တွယ်တာခြင်း မရှိပဲ။ ဒက္ခာ=၍။ မဋိလဘိတွာ= ငနောက်မှဟဖန်ပြန်ရ၍။ ပရိဘုဉ္ဇတိ၏။ အနာပတ္တိ=သင့်။

ဝသယိကသာဠိကသိက္ခာမုနိ

ပဋိကစ္စေဝ ဝသယိကသာဠိကစီဝရံ

ပဋိကစ္စေဝ=ရှေးဦးမဆွ အစကပင်။ ဝသယိကသာဠိကစီဝရံ= မိုဃ်းရေခံသင်္ကန်းကို။
ပရိယေသန္တိ=ရှာကုန်၏။ ပဋိကစ္စေဝ=ကသာလျှင်။ ကက္ခာ=ချုပ်ဆို၍။ နိဝါသေန္တိ=
ဝတ်ကုန်၏။ ဝသယိကသာဠိကာယ=သည်။ ဇိဏ္ဏာယ=ဆွေးမြွေလသော်။ နဂ္ဂါ=အချည်း
နည်း အဝတ်မတည်းကုန်ပဲ။ ကာယံ=ကိုယ်ကို။ ဩဝသာပေန္တိ=မိုဃ်းစွတ် စေကုန်၏။

ဝသယိကသာဠိကစီဝရံ ပရိယေသိတဗ္ဗံ-ရှာမှီးပုံ

ရှေးတုန်းကလည်း မိုဃ်းရေခံသင်္ကန်း လှူဘူးကြသော လူတို့ကို ချဉ်းကပ်၍
'မိုဃ်းရေခံသင်္ကန်း၏ အချိန်အခါတန်ပါပြီ၊ အခြားသူတို့လည်း မိုဃ်းရေခံသင်္ကန်း
လှူကြပါတယ်'ဟု ပြောဆိုရမည်။

'ငါ့အားမိုဃ်းရေခံသင်္ကန်းကို ပေးလှူကြ၊ ငါ့အတွက် မိုဃ်းရေခံ သင်္ကန်း ဆောင်
ခဲ့ကြ၊ ငါ့အတွက် မိုဃ်းရေခံသင်္ကန်း လဲလှယ်ကြ၊ ငါ့အတွက် မိုဃ်းရေခံသင်္ကန်းဝယ်ကြ'
ဟု မပြောလိုရ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၆၅)

မိုဃ်းရေခံသင်္ကန်းကို ချုပ်ဆို၍ ငတ်ရမည့်အခါ

ဇ္ဇေရာသီကုန်ခါနီး တလထက်ဝက် (၁၅)ရက်အလိုဖြစ်သော ဝါဆိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့မှ
စ၍ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့အထိ။

မိုဃ်းရေခံသင်္ကန်းရှာမှီးရာအခါ

ဇ္ဇေရာသီကုန်ခါနီး တလထက်အလိုဖြစ်သော နယုန်လပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့မှ
စ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ။

(ဆောင်) လနယုန် ကျော်(၁)ရက်မှ၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်တိုင်၊
မိုးရေခံ ရှာရာခေတ်၊ မိန့်လစ်မြိုင်မြိုင်၊
ချုပ်-ဆိုလစ် ဝတ်ပါနိုင်၊ ခေတ်ပြိုင်ကြ (၂)မျိုး၊
လဝါဆို ဆန်း(၁)ရက်မှ၊ မုန်းလပြည့်ဖြီ။

'ဝါထပ်တယ်'ဆိုဟာရှိကြောင်း အထောက်အထား

ပရိယိဋ္ဌာယ ဝသယိကကသာဠိကာယ ဝသံ ဥက္ကဋ္ဌာနိယျုတိ-ကို ထောက်၍ သိနိုင်
ပါသည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၆၆)

စီဝရအတ္ထိန္ဒနသိက္ခာပုဒ်

ယံပိ တျာဟံ အာဝုသော

အာဝုသော^၁=ငါ့ရှင်။ မယာ=ငါနှင့်။ သဒ္ဓိ^၂=ကွ။ ဇနပဒစာရိကံ^၃=ကို။
ပက္ကမိဿတိ^၄=လတံ။ ဣတိ^၅=သို့။ တေ=သင့်အား။ ယံပိစိဝရံ^၆=ကိုလည်း။ အဒါသိ^၇=ပေးပြီ။
ဣတိ^၈=သို့။ ကုပိတော^၉=အမျက်ထွက်သည်ဖြစ်၍။ အနတ္တမနော^{၁၀}=နှလုံးမသာယာသည်ဖြစ်၍။
တံစိ ဝရံ^{၁၁}=ကို။(ထည့်)။ အတ္ထိန္ဒ^{၁၂}=လုယက်၏။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၆၇)(နိ၊ ၃၉၇)

ဘိက္ခုဿ-အရ

သင်္ကန်းလုယူသော ရဟန်းမှတစ်ပါး အခြားရဟန်းကို ယူပါ။

စီဝရ အရ

(ပထမကထိနနှင့် တူပြီ)

အဆုံးအဖြတ်

သင်္ကန်းမှတစ်ပါး အခြားပရိက္ခရာကို လုယူလျှင်ဖြစ်စေ၊ လူ့သာမဏေ၏ မည်သည့်
ပစ္စည်းကိုမဆို လုယူလျှင်ဖြစ်စေ ဒုက္ကဋ်သင့်သည်။

အနာပတ္တိ သော ဝါ ဒေတိ

သော ဝါ=ထိုပေးအပ်သော ရဟန်းသည်လည်း။ ဒေတိ=ပြန်၍ပေး၏။ တဿ
ဝါ=ထိုရဟန်းနှင့်လည်း။ ဝိဿာသန္တော^၁=အကျွမ်းဝင်သည်ဖြစ်၍။ ဂဏှာတိ^၂=၏။

ကောက်နုတ်ချက်။ ။ အာဝုသော=ငါ့ရှင်။ မယာ=ငါနှင့်။ သဒ္ဓိ=အတူတကွ။ ဇနပဒစာရိကံ=ကို။
ပက္ကမိဿတိ=လတံ။ ဣတိ=ဤသို့သော။ ယံ=အကြင်အကြောင်းကို။
နိဿာယ=မှီ၍။ အဟံ=တော။ စိဝရံ။ အဒါသိ။ တံ=ထိုအကြောင်းကို။ နကရောသိ=မပြု။ ဣတိ=
ဤသို့။ ဣပိတော။ အနတ္တမနော။ အတ္ထိန္ဒ။

(တနည်း) အာဝုသော=ငါ့ရှင်။ မယာ=နှင့်။ သဒ္ဓိ=ကွ။ ဇနပဒစာရိကံ=ကို။ ပက္ကမိဿတိ=လတံ။
ဣတိ=သို့။ ယမ္ပိ စိဝရံ=အကြင်သင်္ကန်းကိုလည်း။ အဟံ=သည်။ တေ=အား။ အဒါသိ=ပြီ။
တံစိဝရံ=ကို။ ဂဏှိဿာမိ=ပြန်ယူအံ့။ ဣတိ=သို့။ ကုပိတော။ အနတ္တမနော။ အတ္ထိန္ဒ။

သုတ္တံဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်

စီဝရကာရသမယေ

စီဝရကာရသမယေ=သင်္ကန်းပြုသောအခါ၌။ ဗဟံ=များစွာ။ သုတ္တံ=ချည်ကို။ ဝိညာပေသုံ=တောင်းကုန်၏။ စီဝရေ=ကို။ ကတေပိ=အပ်ပြီးသော်လည်း။ ဗဟံ=များစွာသော။ သုတ္တံ=ချည်သည်။ အဝသိဌံ= ကွင်းသည်။ တောတိ=၏။ ပ။ စီဝရေ=ကို။ ဝိတေပိ=ယက်အပ်ပြီးသော်လည်း။

သုတ္တံ= ချည်(၆)မျိုး

၁။ ခေါမ	= ခေါမ တိုင်းဖြစ်ချည် (ခုံချည်)။
၂။ ကပ္ပိသိက	= ဝါချည်။
၃။ ကောသေယျ	= ပိုးချည်။
၄။ ကမ္မလ	= ကမ္မလာ (သိုးမွေးချည်)
၅။ သာဏ	= ပိုက်ဆံလျှော်ချည်။
၆။ ဘင်္ဂ	= ဘန်ချည်။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၆၉)

တန္တဝါယေဟိ

ယက္ကန်းသည်များ။

မဟာပေသကာရ သိက္ခာပုဒ်

ပဝါသံ ဂစ္ဆန္တော

ပဝါသံ=သားမယားနှင့် ကွေကွင်းရာအရပ်တပါးသို့။ ဂစ္ဆန္တော=သွားသည်ရှိသော်။ ပ။ သုတ္တံ=ချည်ကို။ ဓာရယိတွာ=ချိန်၍။ အမုကာဿ=ဤအမည်ရှိသော။ တန္တဝါယဿ=အား။ ဒေဟိ=လော့။ စီဝရံ=ကို။ ဝါယာပေတွာ=ယက်စေ၍။ နိက္ခိပ=ထားလော့။ အာဂတော=ငါပြန်လာသည်ရှိသော်။ ပ။

ဘန္တေ =အရှင်။ တေခေါ=ထိုသူတို့သည်။ မေ=အား။ သုတ္တံ=ကို။ ဓာရယိတွာ=၍။ အဒိသု=ပေးကုန်၏။ ပ။ တေ=သင်အား။ သုတ္တေန=ဖြင့်။ ပဋိပဒ္ဓံ=ကြောင့်ကြနှင့် စပ်သည်။ နဘဝိဿတိ=လတ်။

တကြစေသော ဘိက္ခု၌ သောဘိက္ခု- အရ

သင်္ကန်းရည်စူး၍ ယက်ရာမဟုန်းကိုယူပါ။

တန္တဝါယေ ဥပသင်္ကမိတွာ

အိမ်သို့သွား၍ မည်သည့်နေရာ၌မဆို ချဉ်းကပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော

ရှေးအခါတုန်းက “အရှင်ဘုရား...အရှင်ဘုရားအား ဘယ်လိုသင်္ကန်း အလိုရှိပါသလဲ၊ အရှင်ဘုရားအတွက် ဘယ်လိုသင်္ကန်းကို ရက်ယက်မှာလဲ” ဟု အလှူရှင်က မလျှောက်ထားဘူးခြင်းဖြစ်သည်။

စိမံပုံ ဝိကပ္ပအာပဇ္ဇနာကာရ ပြပါ၌

ဣဒံ ခေါ် အာဝုသော စိဝရံ မံ ဥဒ္ဓိဿ ဝိယျတိ၊ အာယတဉ္စ ကရောထ၊ ဝိတ္တတဉ္စ အပ္ပိတဉ္စ သုဝိတဉ္စ သုပ္ပဝါယိတဉ္စ သုဝိလေခိ တဉ္စ သုဝိတစ္ဆိတဉ္စ ကရောထ၊ အပ္ပေဝနာမ မယမ္ပိ အာယသ္မန္တာနံ ကိဉ္စိမတ္တံ အနုပဒဇ္ဇေယျာမ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၇၃)

ဤသိက္ခာပုဒ်၌ စိမံမူ(၇)ရပ်

(၁) အာယတ၊	(၂) ဝိတ္တတ၊	(၃) အပ္ပိတ၊	(၄) သုဝိတ၊
(၅) သုပ္ပဝါယိတ၊	(၆) သုဝိလေခိက၊	(၇) သုဝိတစ္ဆိတ။	

စိမံမူ(၇)ချက်ကို အာပတ်နှင့် ခွဲခြားချက်

တဿ ဝစနေန အာယတံဝါ ဝိတ္တတံဝါ အပ္ပိတံဝါ ကရောတိ၊ ပယောဂေ ဒုက္ကဋံ၊ ပဋိလာဘေန နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ-ကိုထောက်၍ အာယတ၊ ဝိတ္တတ၊ အပ္ပိတ(၃)ချက်တို့ကြောင့်သာ အာပတ်သင့်သည်။ ကြွင်းသော သုဝိတစသော(၄)ချက်တို့ကြောင့် အာပတ်မသင့်ပါ။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၇၃)

စိဝရံ သိဗ္ဗေတုံ

စိဝရံ=ကို။ သိဗ္ဗေတုံ=ချုပ်ခြင်းငှာ။ သုတ္တံ=ကို။ ဝိညာပေတိ=၏။ (ထည့်)။ အာယောဂေ=အာယောဂပတ်၌။ ကာယဗန္ဓနေ=၌။ အံသဗဒ္ဒကေ=ပခုံးဖွဲ့၌။ ပတ္တတ္ထဝိကာယ=သပိတ်အိတ်၌။ ပရိဿာဝနေ=ရေစစ်၌။ အနာပတ္တိ=သင့်။

ထူးခြားအောင်စိမံပုံ

အာယတဉ္စ=အလျားရှည်သည်ကိုလည်း။ ကရောထ=ပြုကုန်လော။ ဝိတ္တတဉ္စ=အနံပြန့်သည်ကိုလည်းကောင်း။ အပ္ပိတဉ္စ=အသားထူသည်ကိုလည်းကောင်း။ သုဝိတဉ္စ=

ကောင်းစွာ ယက်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း။ သုပ္ပဝါယိတဉ္စ=ကောင်းစွာခင်းအပ်သည်
ကိုလည်းကောင်း။ သုဝိလေခိတဉ္စ=ကောင်းစွာနယ်ဖြင့် ကန်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း။
သုဝိတစ္ဆိတဉ္စ=ကောင်းစွာ ဘီးဖြင့် ဖီးအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း။ ကရောထ=ကုန်လော့။
မယံပိ= ငါတို့သည်လည်း။ အာယသ္မန္တာနံ=ဒါယကာတို့အား။ ကိဉ္စိမတ္တံ=စိုးစဉ်းမျှသော
အခကို။ အပ္ပေဝနာမ အနုပဒဇ္ဇေယျာမ=ပေးရကုန်ငြားအံ့လည်းမသိ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၇၁) (နိ၊ ၄၀၀)

အန္တမသော ပိဏ္ဍပါတမတ္တမိ-၌ ပိဏ္ဍပါတအရ

ပိဏ္ဍပါတမတ္တမိဟိဇ္ဇေ=၌။ ယာဂုပိ=သည်လည်းကောင်း။ ဘတ္တံပိ=သည်လည်း
ကောင်း။ ခါဒနီယံပိ=သည်လည်းကောင်း။ စုဏ္ဏပိဏ္ဍောပိ=အမှုန့်စိုင်းသည်လည်းကောင်း။
ဒန္တကဋ္ဌံပိ=ဒန်ပူသည်။ ဒသိကသုတ္တံပိ=မြိတ်ဆာချည်သည်လည်းကောင်း။ ပိဏ္ဍပါတော
နာမ=မည်၏။ အန္တမသော=အားဖြင့်။ ဓမ္မမ္ပိ=ကိုလည်း။ ဘဏတိ=၏။

အစ္စ္ဓကစိဝရသိက္ခာပုဒ်

မဟာမတ္တော ပဝါသံ

မဟာမတ္တော=သည်။ ပဝါသံ=ကွေကွင်းရာအရပ်သို့။ ဂစ္ဆန္တော=ရှိသော်။ ဘဒန္တော=
အရှင်ကောင်းတို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တု=လာစေကုန်တည်း။ ဝဿာဝါသိကံ=ဝါကျွတ်သင်္ကန်း
ကို။ ဒဿာမိ=လှူလအံ့။ ဣတိ=ဤသို့။ ဘိက္ခုနံ=တို့၏။ သန္တိကေ=သို့။ ဒူတံ=ကို။
ပါဟေသိ=စေ၏။ ဘိက္ခု=တို့သည်။ ဝဿဝုတ္တာနံ=ဝါကျွတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား။
ဘဂဝတာ=သည်။ ဝဿာဝါသိကံ=ကို။ အနုညာတံ=ခွင့်ပြုတော်မူအပ်။ ဣတိ=ဤသို့။
ကုက္ကုစ္စာယန္တာ=ဖြစ်၍။ နာဂမံသု=မသွားကုန်။

ကထံ ဟိ နာမ

ကထံဟိ=ကြောင့်လျှင်။ ဘဒန္တော=တို့သည်။ မယာ=သည်။ ဒူတေ=ကို။ ပဟိ
တေ=သော်။ နာဂစ္ဆိသန္တိနာမ=မလာကုန်ဘိသနည်း။ အဟံဟိ=သည်ကား။ သေနာယ=
စစ်ထိုးခြင်းငှာ။ ဂစ္ဆာမိ=အံ့။ ဇိဝိတံ=ကို။ ဒုဇ္ဇာနံ=သိနိုင်ခဲ့၏။ မရဏံ=ကို။ ဒုဇ္ဇာနံ=၏။
ဣတိ=ဤသို့။ ဥဇျာယတိ=၏။ ပ။

အစ္စ္ဓကစိဝရဟူသည်

စစ်တိုက်သွားလိုသူ၊ အရပ်တပါးသွားလိုသူ၊ မကျန်းမာသူ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်၊ ရှေးက
သဒ္ဓါတရားမရှိဘဲ သဒ္ဓါတရားရှိလာသူ၊ ရှေးကမကြည်ညိုဘဲ ကြည်ညိုလာသူသည်

ရဟန်းတို့၏ အထံသို့ ‘အရှင်ကောင်းတို့...ကြွလာတော်မူကြပါ။ မိုးရေခံသင်္ကန်းကို လှူပါမည်’ဟု တမန်လွှတ်၍ လျှောက်ထားအပ်သောသင်္ကန်းတည်း။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၇၅)

စိဝရကာလသမယံ နိက္ခိပိတဗ္ဗ-ဌ်ထားပုံ

‘ဤသင်္ကန်းသည် အစွေကသင်္ကန်း’ဟု မှတ်သား၍ထားရမည်။

စိဝရကာလသမယဟူသည်

၁။ ကထိန်မခင်းအပ်သော် မိုးဥတု၏ နောက်ဆုံးလ၊

၂။ ကထိန်ခင်းအပ်သော် မိုးဥတု၏ နောက်ဆုံးလနှင့် ဖောင်းဥတု (၄) လ။
(ဝိ၊ ၁၊ ၃၇၅)

တတောစေ ဥတ္တရိ နိက္ခိပေယျ-ဌ်အာပတ်သင့်ပုံ

ကထိန်မခင်းလသော် မိုးဥတု၏ နောက်ဆုံးရက်ကို လွန်လျှင်၊ ကထိန်ခင်းလသော် ကထိန်နှုတ်ရာနေ့ကိုလွန်လျှင် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။

စွန့်ပုံ

‘ဣဒံ မေ ဘန္တေ အစွေကစိဝရံ စိဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ သံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ’ဟုဆို၍ စွန့်ရမည်။

သဝသင်္ကသိက္ခာပုဒ်

‘ဘုန်းကြီးဆူတုန်း တန်ဆောင်မုန်း’ ဟူသောစကားမှန်ကန်ပုံ

တေန ခေါ ပန သမယေန ဘိက္ခူ ဝဿံဝဋ္ဌာ အာရညကေသု သေနာ သနေသု ဝိဟရန္တိ၊ ကတ္တိကစောရကာ “ဘိက္ခူ လဒ္ဓလာဘာ” တိ ပရိပါတေန္တိ...ကို ထောက်ပါ။
(ဝိ၊ ၁၊ ၃၇၆)

အတိရေကဆာရတ္တံ

အတိရေကဆာရတ္တံ=ခြောက်ညဉ့်ထက်အလွန်။ ဝိပ္ပဝသန္တိ=ကင်း၍နေကုန်၏။ တာနိစိဝရာနိ=တို့သည်။ နဿန္တိပိ=ပျောက်လည်းပျောက်ကုန်၏။ ဝိနဿန္တိပိ=ပျက်လည်းပျက်ကုန်၏။ ဥယျန္တိပိ=မီးလည်းလောင်ကုန်၏။ ဥဒ္ဓန္တိရေဟိပိ=ကြွက်တို့သည်လည်း။ ခဇ္ဇန္တိ=ခဲအပ်ကုန်၏။ ဘိက္ခူ=တို့သည်။ ဒုစ္စောဠာ=မကောင်းသော ပုဆိုးရှိကုန်သည်။ လူခစိဝရာ=ခေါင်းပါးသောသင်္ကန်းရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ=ကုန်၏။

ကတ္တိကပုဏ္ဏမဟူသည်

မိုး(၄)လအဆုံး တန်ဆောင်မုန်းကို ခေါ်သည်။

အရညကသေနာသနဟူသည်

အနည်းဆုံး ကုလလေးတာ ငါးရာကွာဝေးသော ကျောင်းတည်း။

သာသကံဟူသည်

- ၁။ အာရမ်နှင့်အာရမ်ဥပစာ၌ ခိုးသူတို့ဝင်နေရာအရပ် ထင်ရှားသော တောကျောင်း၊
  - ၂။ အာရမ်နှင့်အာရမ်ဥပစာ၌ ခိုးသူတို့စားရာအရပ် ထင်ရှားသော တောကျောင်း၊
  - ၃။ အာရမ်နှင့်အာရမ်ဥပစာ၌ ခိုးသူတို့ရပ်ရာအရပ် ထင်ရှားသော တောကျောင်း၊
  - ၄။ အာရမ်နှင့်အာရမ်ဥပစာ၌ ခိုးသူတို့ထိုင်ရာအရပ် ထင်ရှားသော တောကျောင်း၊
  - ၅။ အာရမ်နှင့်အာရမ်ဥပစာ၌ ခိုးသူတို့လျောင်းရာအရပ် ထင်ရှားသော တောကျောင်း
- (ဝိ၊ ၁၊ ၃၇၇)

သာသကံ၌ ယုံမှားဖွယ်ရာများ

အာရမ်နှင့်အာရမ်ဥပစာ၌ ခိုးသူတို့ဝင်နေရာအရပ်ကို မြင်တွေ့ရခြင်း၊ ခိုးသူတို့ စားရာအရပ်ကို မြင်တွေ့ရခြင်း၊ ခိုးသူတို့ရပ်ရာအရပ်ကို မြင်တွေ့ရခြင်း၊ ခိုးသူတို့ ထိုင်ရာအရပ်ကိုမြင်တွေ့ရခြင်း၊ ခိုးသူတို့လျောင်းလရာအရပ်ကိုမြင်တွေ့ရခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

သပ္ပဋိဘယ ဟူသည်

သပ္ပဋိဘယံနာမ=ကား။ အာရာမေ=ဌ။ အာရာမူပစာရေ=ဌ။ စောရေဟိ=တို့သည်။ ဟတာ=သတ်အပ်ကုန်သော။ မနုဿာ=တို့သည်။ ဒိဿန္တိ=ထင်ရှားကုန်၏။ အာကော ဋိတာ=ရိုက်နှက်တောင်းထုအပ်ကုန်သော။ မနုဿာ=တို့သည်။ ဝိလုတ္တာ=လုယက်အပ် ကုန်သော။ မနုဿာ=တို့သည်။ ဒိဿန္တိ=ကုန်၏။

တိဏ္ဍံ စိဝရာနံ-အရ

သင်္ကန်းကြီး၊ ကေသီ၊ သင်းပိုင်တို့ကိုယူပါ။

ပရိဏာတသိက္ခာပုဒ်

အညတရဿ ပူဂဿ

အညတရဿ=သော။ ပူဂဿ=ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို အစပြု၍ ရှာသောအပေါင်းအား (ဝါ) ၏။ သံဃဿ=အား။ သစိဝရဘတ္တံ=သင်္ကန်းနှင့်တကွသော ဆွမ်းသည်။ ပဋိယတ္တံ=စီရင်အပ်သည်။ ဟောတိ=၏။ ဘောဇေတွာ=ဆွမ်းကျွေး၍။ စိဝရေန=ဖြင့်။ အတ္ထာဒေဿာမ=ကုန်အံ့။ ဣတိ=သို့။ ပဋိယတ္တံ=သည်။ ဟောတိ=၏။

ဗဟူ အာဝုသော သံဃဿ

အာဝုသော=တို့။ သံဃဿ=အား။ ဒါယကာ=တို့သည်။ ဗဟူ=ကုန်၏။ သံဃဿ=အား။ ဘတ္တာ=တို့သည်။ ဗဟူ=ကုန်၏။ မယံ=တို့သည်။ တုမေ=ဟိုကို။ နိဿာယ=၍။ တုမေ=တို့ကို။ သမ္ပဿန္တာ=ရှုကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဣဓ=ဤအရပ်၌။ ပိဟရာမ=ကုန်၏။ တုမေ=တို့သည်။ အမှာကံ=တို့အား။ စေ န ဒဿထ=အကယ်၍ မလှူကုန်ငြားအံ့။ အထ=ထိုသို့မလှူသည်ရှိသော်။ ကောစရဟိ=အဘယ်သူသည်လျှင်။ အမှာကံ=တို့အား။ ဒဿတိ=လတ္တံ့နည်း။ အာဝုသော=တို့။ အမှာကံ=တို့အား။ ဣမာနိစိဝရာနိ=တို့ကို။ ဒေထ=ကုန်လော့။ ဣတိ=ဤသို့။ အဝေါစုံ=ကုန်၏။

ယေ တေ ဘိက္ခု

ယေ တေ ဘိက္ခု=တို့သည်။ သံဃဿ=၏။ အတ္ထာယ=ငှာ။ (ထည့်)။ သစိဝရဘတ္တံ=ကို။ ပဋိယတ္တံ=အပ်သည်ကို။ ဇာနန္တိ=ကုန်၏။ ဆပ္ပဂ္ဂိယာနံ=ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ=တို့အား။ ဒိန္နံ=အပ်၏။ ဣတိ=သို့။ နစဇာနန္တိ=မသိကုန်။ တေဘိက္ခု=တို့သည်။ ဝေ=ဤသို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။ အာဝုသော=တို့။ သံဃဿ=အား။ စိဝရံ=ကို။ ဩဏောဇေထ=လှူကုန်လော့။ ဣတိ=သို့။ အာဟံသု=ကုန်၏။

ဇာနံ-၌ သိခြင်း (၃) မျိုး

၁။ ကိုယ်တိုင်သိခြင်း။

၂။ အခြားသူတို့က ထိုရဟန်းအား ပြောကြား၍သိခြင်း။

၃။ ထိုဥစ္စာရှင်က ပြော၍ သိခြင်း။

သံဃိကဟူသည်

သံဃာအား စွန့်အပ်ပြီး၊ လှူအပ်ပြီးသော လာဘ်ဖြစ်သည်။

ပရိဏတံ-၌ ညွတ်ပြီးဟူသည်

“လှူကြမည်၊ ပြုကြမည်”ဟု စကားမြွက်ဆိုပြီးခြင်းဖြစ်သည်။

လာဘ-အရ

သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ကသယံမှုန့် ဒန်ပူ၊
မြိတ်ဆာချည်တို့ကို ယူပါ။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်အားလှူရန် ညွတ်ပြီးသောပန်းကို ဆူးလေစေတီတော်အား လှူရန်
ညွတ်စေသော်-

စေတီယဿ ပရိဏာတံ အညစေတီယဿ ဝါ (ပ) အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿကို
ထောက်၍ ဒုက္ကဋ္ဌသင့်သည်။ (ဝိ၊ ၁၊ ၃၈၀)

ပုဂ္ဂလဿ ပရိဏာတံ အညပုဂ္ဂလဿ ဝါ

အရှေ့ကျောင်းဆရာတော်အား လှူရန်ညွတ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို တောင်ကျောင်း
ဆရာတော်အား လှူရန် ညွတ်ခိုင်းမှုစသည်ကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌသင့်သည်။

အဆုံးအဖြတ်

၁။ မိမိအတွက် ညွတ်စေလျှင် ပယောဂကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌသင့်၍ ရခြင်းကြောင့်
နိဿဂ္ဂိထိုက်သည်။

၂။ သံဃာအား ညွတ်ပြီးသောလာဘ်ကို အခြားသံဃာ၊ စေတီတော်တို့အတွက်
ပြောင်းလွှဲညွတ်စေလျှင် ဒုက္ကဋ္ဌ။

၃။ စေတီတော်အား ညွတ်ပြီးသောလာဘ်ကို အခြားစေတီတော်၊ သံဃာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့
အား ညွတ်စေလျှင် ဒုက္ကဋ္ဌ။

၄။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်အား ညွတ်ပြီးသောလာဘ်ကို အခြားပုဂ္ဂိုလ်၊ သံဃာ၊ စေတီ
တော်တို့အား ညွတ်စေလျှင် ဒုက္ကဋ္ဌ။

အာပတ်မသင့်သူများ

၁။ “ဘယ်အရပ်၌ လှူကြရပါမည်နည်း” ဟုမေးအပ်သော် “သင်တို့လှူအပ်သောပစ္စည်း
သုံးစွဲခွင့်ရရာအရပ်မှာ လှူကြပါ” ဟု ပြောသူ၊

၂။ ‘ပြုပြင်စီရင်ခွင့် ရရာအရပ်မှာ လှူကြပါ’ ဟု ပြောသူ၊

၃။ ‘ကြာမြင့်စွာ တည်မည့်နေရာမှာ လှူကြပါ’ ဟု ပြောသူ၊

၄။ ‘သင်တို့ စိတ်ကြည်လင်ရာအရပ်မှာ လှူကြပါ’ ဟု ပြောသူ၊

၅။ ရူးသောရဟန်း၊

၆။ ပထမဆုံးလွန်ကျူးသောရဟန်း၊

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၈၁)

ပတ္တဝါပေးပါပြီ။

နိဿဂ္ဂိယကာဏ္ဍာပေးပါပြီ။

ပါရာဇိကအဖွင့်ပေးပါပြီ။

အရှင်စန္ဒဇောတိ (ပိဋိပါရဂူ၊ ပိဋကတ်တစ်ပုံဆောင်) ၏

အစိုးရပါဠိပထမပြန်စာမေးပွဲအတွက်

ထုတ်ဝေပြီးစာအုပ်များ

၁။ အာရုံဆောင်ရွက်မည့်ကား

ကွန်ပျူတာအနက်တေးများ၊ အစိုးရပါဠိပထမပြန် စာမေးပွဲ နှစ်ပေါင်း (၃၀) ကျော် ပါဠိ၊ အနက် ပုစ္ဆာအညွှန်းများ ပါဝင်ကြပါသည်။

၂။ အာရုံဆောင်ရွက်မည့်သဒ္ဒါ (ပထမဆုံး)

၃။ အာရုံဆောင်ရွက်မည့်သဒ္ဒါ (ဒုတိယဆုံး)

ကွန်ပျူတာအနက်တေးများ၊ အစိုးရပါဠိပထမပြန် စာမေးပွဲ နှစ်ပေါင်း(၃၀)ကျော် ပုစ္ဆာအဖြေများ၊ ဓာတ်ပစ္စည်းခွဲပုံများ၊ ပုဒ်စပ်၊ ပုဒ်ဖြတ်များနှင့် ကျမ်းရင်းအဓိပ္ပာယ်များ ပါဝင်ကြပါသည်။

၄။ အာရုံဆောင်ရွက်မည့်အဘိဓမ္မာ

ကွန်ပျူတာအနက်တေးများ၊ အစိုးရပါဠိပထမပြန် စာမေးပွဲ နှစ်ပေါင်း(၃၀)ကျော် ပါဠိ၊ အနက်ပုစ္ဆာအညွှန်းများ ပါဝင်ကြပါသည်။

၅။ အာရုံဆောင်ရွက်မည့်အဘိဓမ္မာ (ပထမပေါင်းဆန်း)

ကွန်ပျူတာအနက်တေးများ၊ ဇာတ်တော်အကျဉ်းချုပ်များ၊ သင်ခန်းစာများနှင့် နမူနာပုစ္ဆာများ ပါဝင်ကြပါသည်။

၆။ အာရုံဆောင်ဇာတ်အဋ္ဌကထာ (ပထမဇယတ်တန်း)

ကွန်ပျူတာအနက်တေးများ၊ ဇာတ်တော်အကျဉ်းချုပ်များ၊ သင်ခန်းစာများနှင့် နမူနာပုစ္ဆာများ ပါဝင်ကြပါသည်။

၇။ ပါဠိမောက်အဓိပ္ပာယ်

စာပေလောက၌ ကခါအဓိပ္ပာယ်စာအုပ်များ အများအပြား ပေါ်ထွက်ခဲ့သော်လည်း ဌေးမာတိကာကျမ်းရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ တစ်အုပ် တလေမျှ မပေါ်ထွက်ခဲ့ဖူးပေ။ ဤစာအုပ်သည် ဌေးမာတိကာ ကျမ်းရင်းအဓိပ္ပာယ်များကို ထိထိမိမိ ရေးသားထားသဖြင့် စာပေ လောက၏ဟာကွက်တစ်ကွက်ကို ဖြည့်စွက်ထားသော စာအုပ် တစ်အုပ် ဖြစ်သဖြင့် ပထမပြန်ပုံနှင့် အရှင်မြတ်တိုင်း မရှိမဖြစ် လက်ကိုင်ပြုရမည့် စာအုပ်ကောင်းတစ်အုပ် ဖြစ်သည်။ စပ်မိစပ်ရာ ကခါအဓိပ္ပာယ်များလည်း ပါဝင်နေသဖြင့် ဝိနည်းစွယ်စုံကျမ်း တစ်စောင်ဟုလည်း ဆိုချင်ပါသည်။

၈။ အာရုံဆောင်ကခါ (ပထမဇယတ်တန်း)

ပေါ်ထွက်ခဲ့ပြီးသမျှ ကခါအဓိပ္ပာယ်စာအုပ်များထက် ထူးခြား ပြည့်စုံအောင် ရေးသားထားသည့်အပြင် ပါဠိပထမပြန် စာမေးပွဲ ပုစ္ဆာအညွှန်းများလည်း ပါဝင်ကြပါသည်။

၉။ အာရုံဆောင်ရူပသိဒ္ဓိ (ပထမဇယတ်တန်း)

ပေါ်ထွက်ခဲ့ပြီးသမျှ ရူပသိဒ္ဓိစာအုပ်များထက် ထူးခြား ပြည့်စုံအောင် ရေးသားထားသည့်အပြင် ပါဠိပထမပြန်စာမေးပွဲ ပုစ္ဆာ အညွှန်းများ ပါဝင်ကြပါသည်။

၁၀။ အာရုံဆောင်ဋီကာကျော် (ပထမဇယတ်တန်း)

ပေါ်ထွက်ခဲ့ပြီးသမျှ ဋီကာကျော်စာအုပ်များထက် ထူးခြား ပြည့်စုံအောင် ရေးသားထားသည့်အပြင် ပါဠိပထမပြန်စာမေးပွဲ ပုစ္ဆာ အညွှန်းများလည်း ပါဝင်ကြပါသည်။

